P. Papinii Statii Achilleis et Thebais

Publius Papinius Statius, Philipp Kohlmann

Digitized by Google

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Naturstudien im Hause.

Plaudereien in der Dämmerstunde.

Ein Buch für die Jugend von **Dr. K. Kraepelin.** Mit Zeichnungen von O. Schwindrazheim. 2. Auflage. 1901. In Original-Leinwandband *M.* 3.20.

Das herrliche Werk eignet sich nicht nur vorzüglich als Geschenk für begabte, größere Knaben, sondern auch als Hilfsmittel für den Lehrer zur Vorbereitung auf den naturkundlichen Unterricht. (Bayrische Lehrerzeitung. 15. November 1901.)

Naturstudien im Garten.

Plaudereien am Sonntag Nachmittag.

Ein Buch für die Jugend von **Dr. K. Kraepelin.** Mit Zeichnungen von O. Schwindrazheim. 1901. In Original-Leinwandband *M.* 3.60.

Daß die gewählte Form des Dialoges in der von Kraepelin gegebenen Ausführung sehr wohl geeignet ist, für Knaben eine fesselnde Lektüre zu bilden, kann der Berichterst., der des Verf. ersten Band der Naturstudien wiederholt als Prämie gegeben hat, vollauf bestätigen. Diese Naturstudien eignen sich vortrefflich zu Geschenken seitens der Schule, bei deren Vorschlag der Biologe wegen der meist zu hohen Kosten wirklich brauchbarer Werke leicht in Verlegenheit gerät. (Naturwissenschaft, XIII, S. 15.)

Naturstudien in Wald und Feld.

Spaziergangs-Plaudereien.

Ein Buch für die Jugend von **Dr. K. Kraepelin.** Mit Zeichnungen von O. Schwindrazheim. 1901. In geschmackvollem Original-Leinwandband *M.* 3.60.

Die Naturstudien in Wald und Feld reihen sich den früheren Bänden ebenbürtig an und besitzen gleichfalls einen selbständigen Charakter. Es wird keine beschreibende Naturgeschichte getrieben, sondern wir werden vielmehr in den Geist der Natur, in die Gesetze des Werdens und Vergehens und in die kulturelle Bedeutung einzelner Lebewesen und ganzer Gemeinschaften eingeführt, wobei auch nicht [illegible] Feld [illegible] lassen wird, hin und wieder auf die ästhetische Seite der Naturjrende hin[illegible] selbstä[illegible] Die geschickte Verwendung der dialogischen Lehrform zeigt die Betrachtungen [illegible] kleinere Abschnitte und bietet Gelegenheit, falsche Auffassungen und Einwände [illegible] seitens der Kinder [illegible] Vergel[illegible] ausgesprochen wer[illegible] zählung von perf[illegible] liche Buch wird [illegible] Einblicke bieten.

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Streifzüge durch Wald und Flur.

Eine Anleitung zur Beobachtung der heimischen Natur in Monatsbildern. Für Haus und Schule bearbeitet von Oberlehrer **Bernhard Landsberg.** Dritte Auflage. Mit 84 Illustrationen nach Originalzeichnungen von Frau H. Landsberg. 1902. In Original-Leinwandband ℳ 5 —

Jeder Zeile des Buches merkt man es an, daß der Verfasser beseelt ist von einer glühenden Liebe zur Natur und daß er sich selbst mit vollster Hingabe der Beobachtung des pflanzlichen und tierischen Lebens widmet. Daß ein Unterricht in der Naturbeschreibung, wenn er im Sinne der „Streifzüge" von einem für seine Aufgabe begeisterten Lehrer erteilt wird, ganz außerordentlich fruchtbringend sein muß, darf wohl als selbstverständlich hingestellt werden. (Pädagogisches Archiv 1895, Heft 9.)

Die Art der Darstellung ist fesselnd und anregend im höchsten Grad. In Summa ein schönes und vorzügliches Buch, das wir Freunden der Natur für sich und ihre heranwachsenden Kinder aufs wärmste empfehlen. (Schweizer Lehrerzeitung)

Heimatklänge aus deutschen Gauen.

Für jung und alt ausgewählt von **Oscar Dähnhardt.**
Mit Buchschmuck von **Robert Engels.**

I. **Aus Marsch und Heide.** Niederdeutsche Gedichte und Erzählungen.
II. **Aus Nebenflur und Waldesgrund.** Mitteldeutsche Gedichte u. Erzählungen.
III. **Aus Hochland und Schneegebirge.** Oberdeutsche Gedichte und Erzählungen.

In künstlerischem Umschlag geheftet je 2 Mk., gebunden je 2 Mk. 50 Pfg.

. . . Es ist ein rechtes Volksbuch und kann und wird mithelfen, ein neues Band herzustellen zwischen den oft noch durch die Eigenart getrennten Stämmen Germaniens; die Eigenart soll bleiben; sie verleiht der Gesamtheit eine unverkennbare Stärke, aber die räumlich Geschiedenen erfahren hier von einander, wie sie in Denken und Empfinden doch zusammengehören als Kinder einer Mutter. Es ist eine „grundbäuerliche", „bauerliche" Poesie, die uns hier geboten wird, eine „Lerngesand", in den Weisen entstanden, die unsere „Attackenreiter" und „Schützenfügen" lieben und die — das nicht zu vergessen — auch in die Reihen der „Kinder vom Geiste" immer neuen frischen Blut bringen. (Sächsische Schulzeitung, Literar. Beilage, 6. Dezember 1901.)

Digitized by Google

ist im Verlage von B. G. Teubner in Leipzig, Poststraße 3, erschienen und durch alle Buchhandlungen zu beziehen:

Weise, Professor Dr. O., **Musterbeispiele zur deutschen Stillehre.** Ein Handbüchlein für Schüler. [30 S.] gr. 8. 1902. geh. *M.* —.30.

Das vorliegende Büchlein ist für die Hand des Schülers als Hilfsmittel für die Stilistik bestimmt. Im Gegensatz zu ähnlichen Arbeiten, die das Falsche bieten, um davon abzuschrecken, wird hier — wie der Verfasser glaubt, pädagogisch richtiger — nur das Empfehlenswerte und Richtige gegeben. Es wird aber dadurch augenfällig gemacht, daß es im Gegensatz zu Sinnverwandtem gebracht wird, z. B „er schreibt so, wie wir" und „er schreibt besser, als wir," oder „er las ein Buch, das mir gefiel", und „er las den Tell, was mir gefiel". Der Hauptwert ist auf große Übersichtlichkeit gelegt; auf der linken Seite finden sich Musterbeispiele und die dazu gehörigen Regeln, auf der rechten eine große Anzahl weiterer Beispiele.

Format und Umfang des Büchleins ermöglichen, daß es bequem in jedes Lesebuch gelegt werden kann.

Bindel, Karl, Dispositionen zu deutschen Aufsätzen für die Tertia der höheren Lehranstalten. 2 Bändchen. 8. Jedes Bändchen geh. *M.* 2.—, geb. *M.* 2.50.

I. Bändchen. [XVI u. 228 S.] 1884. II. Bändchen. [XX u. 239 S.] 1888.

Cholevius, Dr. L., Professor am Kneiphöfischen Gymnasium zu Königsberg i. Pr., Dispositionen und Materialien zu deutschen Aufsätzen über Themata für die beiden ersten Klassen höherer Lehranstalten. Vier Hefte in zwei Bändchen. Wohlfeile Auflagen. 8. 1898. Jedes Heft geh. *M.* 1.—, geb. *M.* 1.50.

I. Bdchen. 1. Heft. 11. Aufl. [XXI u. 160 S.] | II. Bdchen. 1. Heft. 9. Aufl. [XIII u. 218 S.]
I. — 2. — 11. Aufl. [V u. S. 161—326.] | II. — 2. — 9. Aufl. [VI u. S. 219—390.]

——— **praktische Anleitung zur Abfassung deutscher Aufsätze in Briefen an einen jungen Freund.** 6. Aufl. [VI u. 194 S.] 8. 1893. geh. *M.* 2.40, geb. *M.* 2.90.

Kutzner, Dr. **Adolf**, Gymnasiallehrer, **praktische Anleitung zur Vermeidung der hauptsächlichsten Fehler in Anlage und Ausführung deutscher Aufsätze für die Schüler der mittleren und oberen Klassen der Gymnasien, Realschulen und andrer höherer Lehranstalten, sowie zum Selbststudium bei der Vorbereitung auf schriftliche Prüfungen im Deutschen.** 3. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Otto Lyon. [88 S.] gr. 8. 1901. kart. *M.* 1.—

Mosengel, Dr. **Georg**, Professor am Realgymnasium zu Elberfeld, **deutsche Aufsätze für die Mittelstufe höherer Lehranstalten im Anschluß an den deutschen Lesestoff.** [VII u. 116 S.] gr. 8. 1901. geb. *M.* 1.40.

Naumann, Dr. **Julius**, Direktor des Realgymnasiums zu Osterode a/H., **theoretisch-praktische Anleitung zur Abfassung deutscher Aufsätze in Regeln, Musterbeispielen und Dispositionen besonders im Anschluß an die Lektüre klassischer Werke nebst Aufgaben zu Klassenarbeiten für die mittleren und oberen Klassen höherer Schulen.** 6. Auflage. [XVI u. 548 S.] 8. 1897. geh. *M.* 3.60, geb. *M.* 4.20.

Ullrich, Dr. **Hermann**, Oberlehrer in Chemnitz, **deutsche Musteraufsätze für alle Arten höherer Schulen.** [X u. 268 S.] gr. 8. 1899. In Leinwand geb. *M.* 2.40.

Digitized by Google

E. K. Rand 1910

Th. Düring 1904.

Über d. Vorgänger zur Thebais f.
Helm. Zeitschr. Ch. 15, Band; 201 ff.
(. 4–6 Jahrh., 1 gnd. Orfer!)

Digitized by Google

P. PAPINIUS STATIUS.

VOL. II.

ACHILLEIS ET THEBAIS.

RECENSUIT

PHILIPPUS KOHLMANN.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXIV.

Digitized by Google

P. PAPINII STATII

ACHILLEIS ET THEBAIS.

RECENSUIT

PHILIPPUS KOHLMANN.

FASC. II.

THEBAIS.

CUM INDICE NOMINUM.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXIV.

Digitized by Google

K

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Digitized by Google

MEMORIAE

OTTONIS JAHNII

SACRUM.

Digitized by Google

KD 46419

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

Editoris praefatio.

De universa novae huius Statii editionis ratione, quid mihi in ea conficienda proposuerim atque ut a viris doctis probaretur effecisse voluerim, cum iam satis verba fecisse mihi videar in praefatione Achilleidi praemissa, quam ante quinque annos promulgavi, nunc satis habui breviter exponere, quibus auxiliis adiutus me ad hanc novam Thebaidos recensionem perficiendam accinxerim. Quod quidem eo libentius feci, cum fasciculo huius voluminis priore, qui Achilleida comprehendit, emisso permulti viri doctissimi, quorum iudicium in his rebus plurimi aestimandum est, amicissime me adhortati sint, ut opus eadem qua incepissem ratione continuarem. Quo etiam factum est, ut desinerem dubitare toti volumini nomen viri illius inlustrissimi ac mihi semper gratissimo animo colendi praeponere, quo adhortatore equidem cum anno MDCCCLXVI Parisios me conferrem impulsus sum, ut pro viribus meis ad perscrutandos bibliothecae tunc imperialis codices ad Statium eiusque scholiasten pertinentes aggrederer.

Quod de Achilleide (praef. p. VIII) pronunciare debui, me viam ingressum nondum patefactam atque apertam nova conatum esse fundamenta iacere ac munire, id in Thebaide recensenda de sex posterioribus tantum libris dicere possum, cum sex priores iam

Digitized by Google

anno MDCCCLXX ab Ottone Muellero, viro de studiis Statianis provehendis bene merito, in lucem prolati sint apparatu critico instructi uberrimo. Ut in illis recensendis et emendandis mea instituta tenere et pergere iter coeptum studui, sic in his edendis non dubitandum esse putavi, partem aliquam apparatus critici in meam editionem transumere, ita tamen ut semper me mei iudicii fuisse sperem. In ea potissimum re cum Muellero plane consentio, quod item de Achilleide demonstrasse mihi videor, quotquot adhuc innotuerint codices Thebaidos, omnes fluxisse ex duplici origine. Quod iam ante Muellerum videram; nam Parisiis moratus et Puteaneum (**P**), principem optimi generis codicem, contuli et duos codices alterius recensionis exempla optima praebentes inveni, quibus nemo umquam ad id tempus usus erat. Quorum alterum, Parisinum 10317 (**P**^{c}), quo certiorem ducem ad Achilleida recensendam cognoui, eo magis doleo tempus mihi non suffecisse, ut ad Thebaida quoque conferrem, nisi quod permultis locis inspicere potui.[1]) Alter codex est Paris. 13046, a me littera **S** insignitus, de quo infra dicendum erit.

Duas Thebaidos recensiones iam ante scholiastae tempora extitisse constat: ex ipsis scholiis sescentis locis apparet. Alterius eiusque optimae effigiem expressam praebet codex Puteaneus (**P**) omnium quotquot adhuc excussi sunt excellentissimus; quod in Thebaide magis etiam cerni potest quam in Achilleide. Nam sicut in illa **G**^{2} et **P**^{c} arte cum **P** coniunctos optimo generi codicum attribuendos esse demonstravi, ita in hac nullus est codex qui Puteanei consimilis

1) Recte me hunc codicem saeculo X° attribuisse certissimus auctor mihi extitit Leopoldus Delisle, qui id quoque liberalissime per litteras mecum communicavit, se in collectione illa Libri Londiniis adservata codicem Thebaidos invenisse saeculi X^{i} vel XI^{i} nondum excussum.

Digitized by Google

appellari possit, quod qui partem aliquam apparatus critici perlustraverit facile intelleget. Alterius recensionis testes optimi putandi sunt: San Germanensis (**S**) Gudianus 54 (**G²**) Bambergensis (**B**). Sequitur deinde copia codicum, qui mixti quod dicunt generis sunt. De codicibus post saec. duodecimum exaratis vix aliquid dicendum est.

Ac de Puteaneo (Paris. 8051 **P**) quidem in praef. ad Achilleida p. IX dixi. Optimum hunc librum olim diu in monasterio Corbeiensi fuisse, non novo illo ad Visurgim sito, sed vetere ad Samaram condito a°. DCLVII, nuperrime demonstravit Otto Muellerus in libello qui inscribitur 'Electa Statiana' Berol. 1882 p. 12. Quae res apparet e subscriptione libri: 'Lib. s[ancti Petri]'. Litteras uncis inclusas, quae quamvis exstinctae sint dilucide possint cerni, a Claudio Puteano ipso erasas esse non immerito coniecit Muellerus, cum constet, Statii exemplar cum aliis codicibus e bibliotheca Corbeiensi tum expilata eum sibi assumpsisse. Puteaneum, quippe quem multo optimum omnium ceterorum codicum et certissimum auctorem esse nemo erit qui neget, maxima cum diligentia ita secutus sum, ut eis tantum locis ab eo discederem, quibus aut indicia manus interpolatricis aut errores librarii manifesti apparerent.

Alterius recensionis exempla mihi praesto fuerunt optima tria: **S G² B**.

Cod. Parisinus 13046 (San Germanensis 1170) **S** membranaceus saec. X° exaratus, forma quam vocant quartanaria, continet foll. 117 solam Thebaida cum glossis spisse adscriptis. Librum ab una manu scriptum, ab altera correctum, in initio et in fine non plane integrum, ipse una cum Puteaneo contuli.

Codex Gudianus **54 G²** membran. forma maxima, saec. X^i vel XI^i ineuntis (cf. praef. ad Achill. p. X), continet Thebaida et Achilleida. Desunt et toti nonnulli

Digitized by Google

quaterniones et singula folia, ut interierint hae Thebaidos partes: I 1 — 388, IV 833 — 843, VIII 127 — IX 230, IX 454 — 903. Scholia quae in margine (ut in **B** et **P**^{c}) inveniuntur permulta pulcherrime scripta, ad emendanda Lactantii verba multum adlatura esse spero. In fol. 145^{a} leguntur haec: EXPLICIT LIB. XII. THEBAIDOS INCIPIT P. PAPINI STATII ACHILLEIDOS LIB. I. Codicem in bibliotheca publica Bremensi, quo Bulthauptius liberalissime eum transmittendum curaverat, ipse contuli.

Codex Bambergensis N IV 11 **B** membran. saec. XI^{i} primum a Muellero quantum scio adhibitus et certus integerque alterius recensionis testis non immerito iudicatus est. Continet foll. 93 solam Thebaida cum scholiis permultis in margine scriptis, quae quidem magnam partem paene exstincta difficillima ad legendum sunt. Folia 1^{a} 22^{b} 23^{a} 91 liquore quodam ita perfusa sunt, ut verba poetae paene omnino delerentur. Desunt in hoc libro versus IV 270. 386, VII 296 — 383, IX 53. 187. 378, XI 459. Codicem ad libros sex posteriores ipse contuli, in sex prioribus lectionibus a Muellero prolatis usus sum. Initio libri legitur inscriptio: INEP. LIB. I. STATII. PAPINII. SVRSVLI. THEBAIDOS; in fine totius carminis leguntur haec: P. PAPINI. STATI THEBAIDOS LIBER XII. EXPLICIT.

Optimis his codicibus adiungendi sunt ceteri alterius generis libri manuscripti, quorum lectiones ubicumque inter se congruunt littera **M** significavi. Sunt autem hi:

Cod. Roffensis (Mus. Brit. 15 CX) **r** saec. X° exaratus continet Thebaida. Eum iam Bentleius cum quattuor aliis codicibus ad Thebaida contulerat et littera **ϑ** insignierat, ut docemur eis quae vir ille clarissimus exemplari editionis Gevartianae nunc in

Digitized by Google

Museo Britannico conservato scripta reliquit. (Cf. infra p. XIV. M. Hauptius Acta academ. Berol. anni 1861 p. 1079). Conlationem ad sex libros priores Thebaidos a se anno 1864 factam Godofredus Kinkelius Tigurinus summa cum liberalitate mihi permisit. De nonnullis locis librorum posteriorum difficilioribus E. M. Thompsonius Londiniensis, vir summae eruditionis atque humanitatis, libentissime me edocuit.

Cod. Bernensis 156 **b** membranaceus saec. XI[i] 4⁰ obl., qui fuit olim Petri Danielis Aurelianensis 1564 (cf. H. Hageni catal. codd. Bernens. p. 230), continet foll. 95 Thebaida et Achilleida. Cuius libri varias lectiones cum Hermannus Hagenus iam Ottoni Muellero transmisisset, quarum ille eam partem, quae ad sex libros priores pertinet, in Addendis editionis suae p. 284 sqq. exscripsit, satis habui a viro doctissimo et liberalissimo petere, ut me de lectionibus librorum posteriorum dubium certiorem faceret; quod quidem humanissime mihi praebuit.

Cod. Gronovii 70 (Nr. 374 apud Geelium) olim Berneggeri **g** membran. saec. XI[i] 214 foll. 4⁰, pulcherrime scriptus nec tamen una eademque manu, continet Thebaida cum scholiis in margine adscriptis. Inscripsit aliquis, fortasse Berneggerus, ligamento: 'Nobiliss. Ioan. Ludovicus Peyerus Scaphusianus hoc bibliothecae Herbipolitanae spolium dono misit Matthiae Berneggero. 1635.' Codex non parvi momenti habendus est et cuius scholia videntur digna, quae accuratius perlustrentur. Desunt libri II versus 367—458. Citat Gronovius 'codicem optimum, quem a v. cl. Berneggero utendum acceperit' ad Theb. X 166 (171) XI 429. 567 II 551 VIII 226. Librum ipse contuli.

Cod. Cassellanus (olim Hasungensis) **c**, cuius lectiones una cum commentario publici iuris fecit C. F. Weberus progr. univers. Marburg. 1853. Liber exaratus initio saec. XI[i] (anno MX auctore Webero)

Digitized by Google

et coenobio Hasungensi donatus ab Aribone Norico, archiepiscopo Moguntino († 1031), constat foliis membraneis formae maioris 162 et diligentissime ita scriptus est, ut in quavis pagina lineis distributa versus triceni legantur. Manus correctrix eius qui codicem transscripsit raro apparet, saepius alterius et hic illic tertii qui errores emendaverunt. Continet autem contextum Thebaidos integrum et in margine ab eadem manu scriptam particulam commentarii Lactantiani in Thebaida I 696 — II 93.

De cod. Parisino 8052 **p**, Leidensi (Bibl. Publ. Lat. XVIII 136 K), Gudiano 52 **G**, Helmstadiensi 319 b **H** cum iam accuratius exposuerim in praef. ad Achill. p. X. XII, nunc satis habeo confirmare, mihi horum quos nominavi codicum lectiones ad Thebaida quoque praesto fuisse.. Accessit cod. Taurinensis **T**, incertae aetatis, cuius varias lectiones diligenter descripsit F. A. Menkius ex Burmanni Secundi exemplo editionis Lindenbrogianae (quod nunc in bibliotheca academ. Gotting. adservatur), qui eas ex editione Gronoviana, ad cuius marginem notatae fuerant a Dorvillio, transtulerat cum Cassellani codicis varietate ad exemplar illud Tiliobrogianum.

Enumeratis codicibus, quorum lectionibus ut vel integris vel maximam partem uterer mihi contigit, venio nunc ad eos quos sive ad singulos tantum libros Thebaidos sive ad loca aliquot difficiliora adhibere potui. Sunt autem hi:

Cod. Monacensis 6396 (olim Frisingensis 196) **f** saec. X^{i}, qui Thebaida cum scholiis Lactantii continet. Usus sum hic illic conlatione a Muellero editioni suae inserta.

Codices Behottiani (Beh. 1. 2) incertae aetatis, quorum varias lectiones in XII Thebaidos libros V. Cl. Georgio Turgotio Harcuriani Sodalitii provisori Adrianus Behottius misit et editioni Tiliobrogianae

Digitized by Google

adtexendos curavit (Cf. Append. ed. Lindenbr. p. 513 —536). Utriusque codicis lectiones cum plerumque a Behottio inter se non distinguantur, his locis signum Beh. posui, ubicumque vero lectio unius alteriusve expresse notatur, litteris Beh. 1 vel 2, ubi consentiunt Behh. usus sum. In altero libro eodemque vetustissimo totus liber primus librique secundi initium desiderabatur.

Cod. Pragensis 2 (Bibl. univers. VIII. H. 31) saec. XI—XII[i], a compluribus manibus exaratus, continet Thebaida inde a libri primi v. 513 usque ad v. 635 libri duodecimi. Hunc codicem duosque alios primum ad lucem protulit Ioannes Kellius in libello qui inscribitur: 'die Klassischen Handschriften in Prager Bibliotheken, Prag 1872' p. 22 sqq. Duo illi sunt cod. Prag. 1 (bibl. univers. VIII. H. 11) saec. XII[i] et cod. Prag. 3 (bibl. capit. cathedr. M. 124) saec. XIII[i], quos ad libri tertii quadringentos versus Kellius cum editione Muelleri contulit et varietatem lectionum publici iuris fecit. Hi tres codd. artissime inter se coniuncti, ut ex eodem fonte derivatos esse verisimile sit, maxime congruunt e codicibus ceteris cum f. Quorum cum Prag. 2 multo optimus videretur, per litteras Kellium adii, ut me de eius lectionibus accuratius certiorem faceret; quod mihi petenti vir summae doctrinae atque humanitatis liberalissime praebuit, adiunctis etiam excerptis nonnullis ex duobus reliquis codicibus.

Cod. Parisinus 8055 olim Colbertinus (Colb.) membran. continet cum alia tum pag. 1—140 Thebaida manu saec. XIII[i] exaratam cum scholiis et glossis adscriptis. Ipse, cum Parisiis morarer, adhibui.

Cod. Rehdigeranus (bibl. urb. Vratisl. 125) R saec. XIV[i], quem qui ante Thomam Rehdigerum possidebat in Italia a Petro Florentino bibliopola Ur-

Digitized by Google

binati emerat. Lacunam quae fuerat in libro VIII inde a v. 157 usque ad v. 682 manus Itala saec. XV^{i} explevit et folia octo inseruit. Desunt in codice libri sexti vv. 575—706. Lectiones eius benignissime mecum communicavit Markgrafius, praefectus bibliothecae urbanae Vratislaviensis.

Quattuor codicum Cantabrigiensium, quos praeter Roffensem, de quo supra dixi, contulerat Bentleius, lectionibus usus sum, quoad ex eis quae Hauptius et Muellerus adnotaverunt fieri poterat. Vir summi ingenii de libris illis manuscriptis ipse in folio editioni Gevartianae a se adhibitae praefixo (quod exemplar in Museo Britannico extat) haec scripsit: 'Variae lectiones ad Thebaida sine litera ex vetere codice in Pergameno qui est Collegii S^{ti} Petri Cantabrigiae [π]. Litera φ notat varias lectiones ad partem 8^{vi} et 9^{ni} libri et 10 ex fragmento MS. ibidem. Litera γ notat codicem ex bibliotheca publica Cantabrigiae in folio. Litera δ codicem ex bibliotheca Coll. Emanuelis Cantabrigiae. Litera ϑ notat codicem ex Bibliotheca Regia annorum DCC [r].'

Codices octo olim Palatinos, qui postea cum praeda cetera belli triginta annorum Romam sunt delati, adhibuit Ianus Gruterus, cum inde ab a. 1602 usque ad a. 1622 praefectus bibliothecae Palatinae esset. Quod sibi ipse proposuerat, carmina Statii edere, non est exsecutus; scripsit vero codicibus illis adhibitis 'Suspiciones ad Statii Thebaida' nec tamen absolvit. Testis est F. Handius, qui constituerat commentationes Gruteri per aliquot libellos cum eis communicare, qui his studiis operam darent. At suspiciones in librum primum tantum edidit in progr. academ. Ienens. 1851; plura promulgare morte prohibitus est.

Neque neglexi lectiones codicum a Lindenbrogio praeter Puteaneum in editione Parisiis 1600 emissa

Digitized by Google

commemoratorum, qui ei suppeditati erant a Paulo Petavio (Pet.) Petro Daniele (Dan.) amicis Aurelianensibus; attamen dolendum est virum doctissimum, sicut erat mos eius aetatis, non satis accurate sigla quibus utebatur codicum singulorum distinxisse. Hisce insuper accesserat Nic. Fabri liber, quem ipsemet ad exemplar vetustum emendaverat. Exemplari manu Lindenbrogii ipsius correcto, quod nunc servatur in bibliotheca Hamburgensi, cum liberalissime huc a M. Islero mihi transmissum esset, ut ipse uti possem factum est.

Quattuor, quibus usus est Bernartius in editione Antverpiae 1595 promulgata, codicum Buslidiani Langiani Laurentiani Lipsiani lectiones ubicumque vel inter se vel cum aliis peioris notae congruunt, signo **m** usus sum (cf. praef. ad Achill. p. XIII).

Accedunt reliquiae quaedam codicum deperditorum, quae paulatim a viris doctis in lucem prolatae sunt. Et fragmentum codicis membran., prout ipse coniecit, saec. X[i] continens Theb. V 114—193. 674—753 VI 274—351 Ludovicus Trossius publici iuris fecit in Bibl. critic. Hildes. 1820 T. I fasc. 5 p. 389 sqq. Littera **t** insignivi. Quattuor folia cod. Dusseldorfensis (fortasse olim Werdensis) membran. saec. X—XI[i] (**d**) inventa et edita a Schmitzio et Crecelio (Mus. Rhen. XXI p. 438 sqq. XXXII p. 632 sqq.) continent Theb. IX 235 — 304. 726 — 791. 865 — 907. Sex folia codicis membran. saec. XII[i] incertae originis, quae nunc latent, olim habuit eorumque lectiones palam fecit F. Deycks in progr. Monasteriensi 1865 (**D**). Continebant Theb. III 334 — 473. 693 — 719 IV 1 — 18. 26 — 55. 63 — 90. 379 — 407. 415 — 442. 451 — 477. 486 — 512. 725 — 843.

Haec fere habui, quae dicerem de codicibus sive a me ipso sive aliorum opera conlatis. Quibus ex-

Digitized by Google

positis nunc memoranda esse mihi videntur ea adiumenta, quae huic editioni e schedis virorum doctissimorum et nostrae aetatis et priorum saeculorum exorta sunt. Minorem quam speraveram fructum percepi ex Bernartianae editionis exemplo, quod nunc in bibl. Gottingensi servatur (8. cod. philol. 146), in cuius margine pauca adnotavit emendavit explicavit ad Thebaida I. I. Scaliger.[2]) Plura decerpsi ex Hugonis Grotii exemplari editionis Tiliobrogianae in bibl. Leidensi servato (Nr. 759 D 8). Grotium, vel ut populares appellare solent *τὸν μεγάλα*, Statium plurimi aestimasse constat; ipse enim in epistula ad I. F. Gronovium (Lutetiae 10 decemb. 1637) 'Papinium' inquit, 'vir doctissime, magni feci semper, ut qui Virgilio omnigena eruditione haud multum cedat, spiritu autem poetico certe quibusdam in partibus, si per criticos dicere liceat, dubiam ei faciat palmam'. Eiusdem viri inlustrissimi emendationes inveniuntur in exemplari editionis Tiliobrogianae Heidelbergensi, quod ne neglegerem cum a Godofredo Kinkelio amicissime admonitus essem, liberalitate Zangemeisteri factum est, ut liber huc mihi transmitteretur. Fuit ille quondam Casperii Gevartii, qui et ipse multas emendationes in margine inscripsit suam editionem parans; scripseritne ille Grotii quoque coniecturas, quibus nomen auctoris additum est, an Grotius ipse, disceptare nequeo. Postea liber I. G. Graevii factus est. Excerptis Nic. Heinsii et Ioannis Peyraredi, quae in bibl. Berolinensi servantur (Ms. Diez. B. Sant. 81 et 117) ut hic uti possem, liberalitate Lepsii viri clarissimi mihi concessum est. De codice Anglicano quem Heinsius saepissime citat certi aliquid dici non potest, cum vir doctissimus nihil de eo adnotaverit.

---

2) Ad Silvas cod. Senensem contulit, de quo vid. quae adnotavit Handius in praef. ad Silvas p. XXII.

Digitized by Google

Maiorem fructum praebuerunt emendationes luculentissimae et Richardi Bentlei, quae leguntur in illo Musei Britannici exemplo, de quo supra (p. XIV) dixi, et Ioannis Schraderi ex legato Santeni (MS. Diez. B. Sant. 47) a M. Hauptio l. l. p. 1081 sqq. primum ad lucem prolatae, quas omnes in apparatum criticum, in textum non paucas recipere non dubitavi.

Nec mihi defuit exemplar illud editionis Bipontinae, in cuius margine manus Caroli Lachmanni viri summi ingenii et doctrinae inde ab a. 1811 emendationum et coniecturarum copiam inscripsit.[3]) Muellerus primus hunc eruditionis thesaurum ut ita dicam invenit et ad sex libros priores publici iuris fecit. Quae in illo exemplari adnotata leguntur ut omnia domi depingere possem, concessit mihi humanitas Ernesti Curtii; servatur enim liber in apparatu archaeologico universitatis litterarum Berolinensis.

Denique ad totam Thebaida recensendam mihi adfuerunt schedae F. A. Menkii (cf. praef. ad Achill. p. XIV sq.), ex quibus cum conlationes codicum Gudiani 52 Helmstadiensis Taurinensis, quas vir doctissimus ipse summa cum diligentia confecit, et emendationes Scriverii Heinsii Burmanni, quas ex exemplaribus Gottingensibus descripsit, tum non paucas easque acutissimas ipsius coniecturas repetii. Quod ut commode perficere potuerim, debeo liberalitati Barackii, summi bibl. Argentoratensis praefecti.

Restat nunc ut eis viris doctissimis eruditissimisque, qui mihi in hac editione perficienda adfuerunt suaque opera me adiuverunt, gratias agam quam maximas. Quos cum in eis quae supra dixi plerosque iam memoraverim, hoc loco imprimis mihi nominandus est

---

3) Scripsit etiam in libello academ. Gottingensi 1815 p. 11 sqq. de aliquot locis Thebaidos emendandis (= scripta minora II 1876 p. 47 sqq.).

Digitized by Google

Aemilius Baehrensius Groningensis, quippe qui cum pridem viro de studiis poetarum Latinorum provehendis meritissimo progressus huius meae editionis curae fuerit non solum onus molestissimum susceperit plagularum mecum corrigendarum sed etiam inter corrigendum pro suo ingenio permultas emendationes vel coniecturas acutissimas mecum communicaverit, quarum non paucas in textum recipere non dubitavi. Nec exiguum fructum percepi ex emendationibus et explicationibus ad Statium scriptis ab Henrico Koestlino Hamburgensi, quos et in voll. Philologi XXXV XXXVI XXXVII publici iuris fecit et per litteras amicissime mihi transmisit. Codicibus autem procurandis et transmittendis me sibi devinxerunt prae ceteris du Rieu Leidensis, vir decus omnium bibliothecariorum appellandus, et praefectus bibliothecae Bambergensis.

Quod indicem nominum accuratissimum ad universa Statii carmina pertinentem adiciendum curavi, spero fore ut a viris doctis comprobetur, eoque magis doleo conlegam dilectissimum, qui hoc opusculum summo studio ac diligentia perfecit, nomen suum indicari vetuisse.

Haec de universa huius editionis ratione dicenda habui.

Scribebam Emdae mense Aprili a. 1884.

Philippus Kohlmann.

Digitized by Google

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER I.

Fraternas acies alternaque regna profanis
Decertata odiis sontesque evolvere Thebas,
Pierius menti calor incidit. Unde iubetis
Ire, deae? Gentisne canam primordia dirae,
Sidonios raptus et inexorabile pactum 5
Legis Agenoreae scrutantemque aequora Cadmum?
Longa retro series, trepidum si Martis operti
Agricolam infandis condentem proelia sulcis
Expediam penitusque sequar, quo carmine muris
Iusserit Amphion Tyrios accedere montes, 10
Unde graves irae cognata in moenia Baccho,
Quod saevae Iunonis opus, cui sumpserit arcus
Infelix Athamas, cur non expaverit ingens
Ionium socio casura Palaemone mater;

---

v. 1. 'Fraternas — regna' Serv. ad Aen. I in. — 9 sq. 'quo — montes' Acron ad Horat. carm. III 11, 1.

STATII POETAE LIBER THEBAID. PRIMVS INCIPIT ·:· P ‖ 1—388 *desunt in* G², 1—512 *desunt in Prag.*²; *totus liber primus librique secundi initium in altero cod. vetustissimo Adriani Behottii desiderabatur* ‖ 5 raptus P ‖ 10 Tyriis *Gronovius, sed cf. IX 406 XII 693*

Digitized by Google

Atque adeo iam nunc gemitus et prospera Cadmi 15
Praeteriisse sinam: limen mihi carminis esto
Oedipodae confusa domus! Quando Itala nondum
Signa nec Arctoos ausim spirare triumphos
Bisque iugo Rhenum, bis adactum legibus Histrum
Et coniurato deiectos vertice Dacos 20
Aut defensa prius vix pubescentibus annis
Bella Iovis. Tuque, o Latiae decus addite famae,
Quem nova mature subeuntem exorsa parentis
Aeternum sibi Roma cupit (licet artior omnes
Limes agat stellas et te plaga lucida caeli, 25
Pleiadum Boreaeque et hiulci fulminis expers,
Sollicitet, licet ignipedum frenator equorum
Ipse tuis alte radiantem crinibus arcum
Imprimat, aut magni cedat tibi Iuppiter aequa
Parte poli), maneas hominum contentus habenis, 30
Undarum terraeque potens, et sidera dones.
Tempus erit, cum Pierio tua fortior oestro
Facta canam: nunc tendo chelyn satis arma referre
Aonia et geminis sceptrum exitiale tyrannis
Nec furiis post fata modum flammasque rebelles 35
Seditione rogi tumulisque carentia regum
Funera et egestas alternis mortibus urbes,
Caerula cum rubuit Lernaeo sanguine Dirce

---

28 sq. 'Ipse — imprimat' Mythogr. Vatic. III 8, 10 p. 205 B. — 36 sq. 'tumulisque — funera' schol. Theb. IV 641 p. 151 L. — 38. 'caerula — Dirce' Acron ad Horat. carm. IV 2, 25.

---

16 limes *codd.*, *corr. Baehrensius* ‖ 18 spirare *N. Heinsius* sperare **PBM** ‖ 21 vi// **P** ‖ 22 Templa *Grotius* | Iovi *Lachmannus* | te~~tu~~que **P** te~~tu~~que **S** tuque **BM**; tuque ut *Lachmannus* ‖ 23 maturi *codd.*, *corr. Lachmannus* ‖ 24 illas omnes **P** ‖ 28 late *Schraderus* ‖ 29 ac magni *Baehrensius* ‖ 32 pierio (*suprascr.* l. laurigero) **P** *Colb. Pal.*[1] *schol.* laurigero **BM** ‖ 33 tento *Gronovius* | caelin **P** | *interpunctionem corr. Bentleius*

Digitized by Google

Et Thetis arentes adsuetum stringere ripas
Horruit ingenti venientem Ismenon acervo. 40
Quem prius heroum, Clio, dabis? inmodicum irae
Tydea? laurigeri subitos an vatis hiatus?
Urget et hostilem propellens caedibus amnem
Turbidus Hippomedon, plorandaque bella protervi
Arcados atque alio Capaneus horrore canendus. 45
Impia iam merita scrutatus lumina dextra
Merserat aeterna damnatum nocte pudorem
Oedipodes longaque animam sub morte tenebat.
Illum indulgentem tenebris imaeque recessu
Sedis inaspectos caelo radiisque penates 50
Servantem tamen adsiduis circumvolat alis
Saeva dies animi, scelerumque in pectore Dirae.
Tunc vacuos orbes, crudum ac miserabile vitae
Supplicium, ostentat caelo manibusque cruentis
Pulsat inane solum saevaque ita voce precatur: 55
'Di, sontes animas angustaque Tartara poenis
Qui regitis, tuque umbrifero Styx livida fundo,
Quam video, multumque mihi consueta vocari
Adnue, Tisiphone, perversaque vota secunda:
Si bene quid merui, si me de matre cadentem 60
Fovisti gremio et traiectum vulnere plantas
Firmasti, si stagna peti Cirrhaea bicorni
Interfusa iugo, possem cum degere falso

---

45. 'atque — canendus' schol. Theb. VIII 374 p. 290 L. — 48. 'longaque — nocte trahebat' schol. Theb. XI 582 p. 394 L. — 60. 'si — merui' schol. Theb. I 56 p. 5 L. — 62. 'si — bicorni' schol. Theb. VII 347 p. 255 L.

---

39 Tethys et *Lachmannus* ‖ 45 alto *Friesemannus* (*Collectan. critic. p. 204 sq.*) ‖ 48 Oedippodes **P** | sub morte **P** sub nocte **BM** | trahebat **p** *schol.* ‖ 52 lues animi sc. i. p. curae *Friesemannus* | saliuntque i. p. dirae *O. Muellerus* (*El. Stat. p. 15*) pelluntque *Baehrensius* ‖ 55 Palpat *ead. m. corr. in* Pulsat **P**

Digitized by Google

Contentus Polybo, trifidaeque in Phocidos arto
Longaevum implicui regem secuique trementis 65
Ora senis, dum quaero patrem, si Sphingos iniquae
Callidus ambages te praemonstrante resolvi,
Si dulces furias et lamentabile matris
Conubium gavisus ini noctemque nefandam
Saepe tuli natosque tibi, scis ipsa, paravi, 70
Mox avidus poenae digitis caedentibus ultro
Incubui miseraque oculos in matre reliqui:
Exaudi, si digna precor quaeque ipsa furenti
Subiceres. Orbum visu regnisque carentem
Non regere aut dictis maerentem flectere adorti, 75
Quos genui quocumque toro; quin ecce superbi
(Pro dolor!) et nostro iamdudum funere reges
Insultant tenebris gemitusque odere paternos.
Hisne etiam funestus ego? et videt ista deorum
Ignavus genitor? Tu saltem debita vindex 80
Huc ades et totos in poenam ordire nepotes.
Indue quod madidum tabo diadema cruentis
Unguibus abripui, votisque instincta paternis
I media in fratres, generis consortia ferro
Dissiliant. Da, Tartarei regina barathri, 85
Quod cupiam vidisse nefas, nec tarda sequetur
Mens iuvenum; modo, Dira, veni: mea pignora nosces.'

---

64 sq. 'trifidaeque — regem' schol. Theb. VII 344 p. 255 L. — 74. 'orbum — carentem (parentem *cod. Paris. 8063*)' schol. Theb. I 56 p. 5 L. — 81. 'et — nepotes' Serv. ad Aen. I 185.

---

64 arṭọ̇ce **P** arce **GHTp** arvo *cmarg.* ‖ 69 inii **PSp** *edd.* ‖ 71 aụdẹ̣ns **P** | cedentibus **PS** ‖ 72 in mente *π prob. Bentleio* in morte *Peyraredus* ‖ 74 carentem **PTc**[2] *schol.* parentem **BGHc**[1] *Beh. 1* (al. carentem) ‖ 76 *et* 77 *inter se transpositi leguntur in* **T** ‖ 77 *versum spurium esse putabat Barthius* ‖ in funere **P** in funere **R** ‖ 81 poenam in totos *Bachrensius* | penates *Koestlinus* ‖ 83 abripui **P** abrupi **BM** arripui **H** abrupt/ **c** ‖ 85 '*multi* dissiciant (dissentiant *Lind.*) *legunt*' *schol.* Dissideant *Gevartius* ‖ 87 modo, dira, veni *Lachmannus* digna **PBM** mea digna

Digitized by Google

Talia dicenti crudelis diva severos
Advertit vultus. Inamoenum forte sedebat
Cocyton iuxta, resolutaque vertice crines 90
Lambere sulphureas permiserat anguibus undas.
Ilicet igne Iovis lapsisque citatior astris
Tristibus exsiluit ripis: discedit inane
Vulgus et occursus dominae pavet; illa per umbras
Et caligantes animarum examine campos 95
Taenariae limen petit inremeabile portae.
Sensit adesse Dies, piceo nox obvia nimbo
Lucentes turbavit equos; procul arduus Atlas
Horruit et dubia caelum cervice remisit.
Arripit extemplo Maleae de valle resurgens 100
Notum iter ad Thebas; neque enim velocior ullas
Itque reditque vias cognataque Tartara mavult.
Centum illi stantes umbrabant ora cerastae,
Turba minax diri capitis; sedet intus abactis
Ferrea lux oculis, qualis per nubila Phoebes 105
Atracia rubet arte labor; suffusa veneno
Tenditur ac sanie gliscit cutis; igneus atro
Ore vapor, quo longa sitis morbique famesque
Et populis mors una venit; riget horrida tergo
Palla, et caerulei redeunt in pectora nodi: 110
Atropos hos atque ipsa novat Proserpina cultus.
Tunc geminas quatit ira manus: haec igne rogali
Fulgurat, haec vivo manus aera verberat hydro.

---

91. 'sulphureas — undas' schol. Theb. I 566 p. 33 L. — 104 sq. 'sedet — oculis' schol. Theb. XI 584 p. 394 L. — 109 sq. 'riget — palla' schol. Theb. III 264 p. 95 L. *tamquam Vergilii.*

---

veni, modo **G** modo, diva, veni *O. Muellerus* mea digna (veni modo) p. n. *Baehrensius* ‖ 98 athlas **PGTrc** *cf. V 430 VII 4* ‖ 101 sq. vel crebrior u. l. r. v. cognatave T. malunt *Baehrensius* ‖ 102 cognatave **BM** ‖ 104 minor *codd.*, minax *corr. Lachmannus* ‖ 106 arte decor *Lachmannus* albor *Baehrensius* ‖ 112 ira minas **f** manus **B** ira minas **Gb** *codd. Gronovii* **r** (*suprascr.*

Digitized by Google

Ut stetit, abrupta qua plurimus arce Cithaeron
Occurrit caelo, fera sibila crine virenti 115
Congeminat, signum terris, unde omnis Achaei
Ora maris late Pelopeaque regna resultant.
Audiit et medius caeli Parnasus et asper
Eurotas, dubiamque iugo fragor impulit Oeten
In latus, et geminis vix fluctibus obstitit Isthmos. 120
Ipsa suum genetrix curvo delphine vagantem
Abripuit frenis gremioque Palaemona pressit.
Atque ea Cadmeo praeceps ubi culmine primum
Constitit adsuetaque infecit nube penates,
Protinus attoniti fratrum sub pectore motus, 125
Gentilisque animos subiit furor aegraque laetis
Invidia atque parens odii metus, inde regendi
Saevus amor, ruptaeque vices iurisque secundi
Ambitus impatiens, et summo dulcius unum
Stare loco, sociisque comes discordia regnis. 130
Sic ubi delectos per torva armenta iuvencos
Agricola imposito sociare adfectat aratro,
Illi indignantes, quis nondum vomere multo
Ardua nodosos cervix descendit in armos,
In diversa trahunt atque aequis vincula laxant 135
Viribus et vario confundunt limite sulcos:
Haud secus indomitos praeceps discordia fratres
Asperat. Alterni placuit sub legibus anni

---

118. 'audiit — Parnassus' schol. Lucan. V 71 p. 156, 22 U. — 122. 'pressitque Palaemona mater' citat Serv. ad Aen. VII 518. — 129 sq. 'summo — regnis' schol. Lucan. I 92 p. 21 W.

---

al. m. † illa minans) illa manus **H** ira minax *Heinsius* ira minans *vel* minax *Gronovius* ‖ 122 Abripuit **PSBc** Arripuit **M** ‖ 124 tabe *Barthius* ‖ 125 attonitae f. s. p. mentes *Lachmannus* attonito *Baehrensius* ‖ 126 Gentilisque **P**π Gentilesque **BM** ‖ 129 dulcius uni *N. Heinsius e cod. Anglic. qui praebebat* imo ‖ 130 regni **GL** *Scaliger* ‖ 131 Sicuti *Baehrensius* ‖ 135 et iniquis vincula *Wakefieldus*

Digitized by Google

Exilio mutare ducem. Sic iure maligno
Fortunam transire iubent, ut sceptra tenentem 140
Foedere praecipiti semper novus angeret heres.
Haec inter fratres pietas erat, haec mora pugnae
Sola nec in regem perduratura secundum.
Et nondum crasso laquearia fulva metallo,
Montibus aut alte Grais effulta nitebant 145
Atria, congestos satis explicitura clientes;
Non impacatis regum advigilantia somnis
Pila, nec alterna ferri statione gementes
Excubiae, nec cura mero committere gemmas
Atque aurum violare cibis: sed nuda potestas 150
Armavit fratres, pugna est de paupere regno.
Dumque uter angustae squalentia iugera Dirces
Verteret aut Tyrii solio non altus ovaret
Exulis ambigitur, periit ius fasque bonumque
Et vitae mortisque pudor. Quo tenditis iras, 155
A miseri? Quid si peteretur crimine tanto
Limes uterque poli, quem Sol emissus Eoo
Cardine, quem portu vergens prospectat Hibero,
Quasque procul terras obliquo sidere tangit
Avius aut Borea gelidas madidive tepentes 160
Igne Noti? Quid si Phrygiae Tyriaeque sub unum
Convectentur opes? Loca dira arcesque nefandae
Suffecere odio, furiisque immanibus emptum

---

149 sqq. 'necdum cura — regno' schol. Lucan. I 96 p. 22 W. — 152 sq. 'dumque — verteret' schol. Theb. II 433 p. 67 L.

---

144 fulva **PBbpc**[1] *Dan.* π *Lips.* fulta **Tc**[2] *Beh.* **m** culta *Gebhardus* ‖ 145 Gentibus *Baehrensius* | effossa *Koestlinus* ‖ 153 non actus *Baehrensius* ‖ 154 perit **Pr** ‖ 155 irae *Lachmannus* ‖ 157 sol emersus *N. Heinsius* ‖ 158 porta v. p. Ibera π *Gruterus* ‖ 160 Aut notus aut boree **P** ‖ 161 non (quid *sec. m. suprascr.*) si phrygiae tyriaeq. **P** phrigie tyrieque **G** phrygiae tyriaeve **BS** *Beh.* **T** phrigiae tyriaeve **c** frigiae tiriaeve **rH** tyriae phrygiaeve π *Dan. Petav. edd. vett.* tyriae prygiaeve **p** ‖ 162 Converrentur *F.* *Modius* Conferrentur *Baehrensius*

Digitized by Google

Oedipodae sedisse loco. Iam sorte cadebat
Dilatus Polynicis honos. Quis tunc tibi, saeve, 165
Quis fuit ille dies, vacua cum solus in aula
Respiceres ius omne tuum cunctosque minores,
Et nusquam par stare caput? Iam murmura serpunt
Plebis Echioniae, tacitumque a principe vulgus
Dissidet, et, qui mos populis, venturus amatur. 170
Atque aliquis, cui mens humili laesisse veneno
Summa nec impositos umquam cervice volenti
Ferre duces, 'Hancne Ogygiis' ait, 'aspera rebus
Fata tulere vicem, totiens mutare timendos
Alternoque iugo dubitantia subdere colla? 175
Partiti versant populorum fata manuque
Fortunam fecere levem. Semperne vicissim
Exulibus servire dabor? tibi, summe deorum
Terrarumque sator, sociis hanc addere mentem
Sedit? An inde vetus Thebis extenditur omen, 180
Ex quo Sidonii nequiquam blanda iuvenci
Pondera Carpathio iussus sale quaerere Cadmus
Exul Hyanteos invenit regna per agros,
Fraternasque acies fetae telluris hiatu
Augurium seros dimisit ad usque nepotes? 185
Cernis, ut erecta torvum sub fronte minetur
Saevior adsurgens dempto consorte potestas.
Quas gerit ore minas, quanto premit omnia fastu!
Hicne umquam privatus erit? Tamen ille precanti
Mitis et adfatu bonus et patientior aequi. 190
Quid mirum? Non solus erat. Nos, vilis in omnes

---

164 sq. 'iam — honos' schol. Theb. I 312 p. 20 L. — 173 sq. 'Ogygiis — vicem' schol. Theb. II 85 p. 48 L.

---

164 toro *Schraderus* | carebat *codd.*, *corr. Bernartius* ‖ 174 Pacta *et* 177 brevem *Baehrensius* ‖ 179 caecis *Gruterus* ‖ 181 Sidonius *Lachmannus* ‖ 184 hiatus *Lachmannus* ‖ 186 erecta torvum *Baehrensius* erectum torua *codd.* ut e rictu *O. Muellerus* ‖ 190 effatu **Br**

Digitized by Google

Prompta manus casus, domino cuicumque parati.
Qualiter hinc gelidus Boreas, hinc nubifer Eurus
Vela trahunt, nutat mediae fortuna carinae,
(Heu dubio suspensa metu tolerandaque nullis 195
Aspera sors populis!) hic imperat, ille minatur.'
At Iovis imperio rapidi super atria caeli
Lectus concilio divum convenerat ordo
Interiore polo. Spatiis hinc omnia iuxta,
Primaeque occiduaeque domus et fusa sub omni 200
Terra atque unda die; mediis sese arduus infert
Ipse deis, placido quatiens tamen omnia vultu,
Stellantique locat solio; nec protinus ausi
Caelicolae, veniam donec pater ipse sedendi
Tranquilla iubet esse manu. Mox turba vagorum 205
Semideum et summis cognati nubibus amnes
Et compressa metu servantes murmura venti
Aurea tecta replent. Mixta convexa deorum
Maiestate tremunt, radiant maiore sereno
Culmina et arcano florentes lumine postes. 210
Postquam iussa quies siluitque exterritus orbis,
Incipit ex alto (grave et inmutabile sanctis
Pondus adest verbis, et vocem Fata sequuntur):
'Terrarum delicta nec exsaturabile Diris

---

205 sq. 'Mox — semideum' schol. Theb. I 720 p. 41 L. — 206. 'et — amnes' schol. Theb. I 365 p. 23 L. — 213. 'et — sequuntur' Serv. ad Aen. II 54 et X 628.

---

193 nubifer Auster *van Kooten ad Hom. Lat. 737 coll. V 704 sq. VIII 425, sed cf. Lucan. II 459 Sil. X 322* ‖ 196 m̄ors **P** ‖ 197 imperio **PRHL** *edd. vett.* imperiis **BM** ‖ 199 huic omnia *Marklandus* | iusta **TH** *Beh.* iustis *Peyraredus* ‖ 200 effusa *codd.* et fusa *corr. Marklandus et Lachmannus* | 202 nutu *Heinsius, sed cf. VIII 82* ‖ 205 iuuet ecce **P** ‖ 209 f̄remunt **P** ‖ 210 et aeterno *vel* aetherio fulgentes *Friesemannus* ‖ 213 secuntur **PBc** | facta sequuntur *Burmannus* ‖ 214 exsaturabile **Pp** *Colb.* **m** exsatiabile *Anglic.* exsuperabile **BM** *edd.*

Digitized by Google

Ingenium mortale queror. Quonam usque nocentum 215
Exigar in poenas? taedet saevire corusco
Fulmine, iam pridem Cyclopum operosa fatiscunt
Bracchia et Aeoliis desunt incudibus ignes.
Atque adeo tuleram falso rectore solutos
Solis equos, caelumque rotis errantibus uri, 220
Et Phaethontea mundum squalere favilla.
Nil actum, neque tu valida quod cuspide late
Ire per inlicitum pelago, germane, dedisti.
Nunc geminas punire domos, quis sanguinis auctor
Ipse ego, descendo. Perseos alter in Argos 225
Scinditur, Aonias fluit hic ab origine Thebas.
Mens cunctis* imposta* manet: quis funera Cadmi
Nesciat et totiens excitam a sedibus imis
Eumenidum bellasse aciem, mala gaudia matrum
Erroresque feros nemorum et reticenda deorum 230
Crimina? Vix lucis spatio, vix noctis abactae
Enumerare queam mores gentemque profanam.
Scandere quin etiam thalamos hic impius heres
Patris et inmeritae gremium incestare parentis
Appetiit, proprios (monstrum!) revolutus in ortus. 235
Ille tamen superis aeterna piacula solvit
Proiecitque diem, nec iam amplius aethere nostro
Vescitur; at nati (facinus sine more!) cadentes

---

225. 'Perseos — scinditur' schol. Theb. III 441 p. 103 L. — 235. 'proprios — ortus' schol. Theb. X 796 p. 368 L.

---

219 adeo **r** ideo **PBM** ‖ Anne ideo *Baehrensius* ‖ 227 imposita **PH** inposta **Bcg** īposta (i. n̄) posita *al. m. suprascr. Leid.* imposta **M** impasta *Barthius* inmota *Peyraredus* infesta *Barclaius* infausta *Cruceus* in prava *Baehrensius* 'imposta mens est infixa, firma, non mutabilis' *Handius* | movet **Bcrb** *Dan. Anglic.* | munera *Koestlinus* ‖ 228 ab **Brb** ‖ 230 feros hominum *Marklandus* feros, memorum *O. Muellerus* ‖ 235 (monstrum!) *Scaliger* monstrum **Gγπm** monstrum proprios **T** monstro **PBM** | in hortus **P**

Digitized by Google

Calcavere oculos. Iam iam rata vota tulisti,
Dire senex! meruere tuae, meruere tenebrae 240
Ultorem sperare Iovem. Nova sontibus arma
Iniciam regnis, totumque a stirpe revellam
Exitiale genus. Belli mihi semina sunto
Adrastus socer et superis adiuncta sinistris
Conubia. Hanc etiam poenis incessere gentem 245
Decretum; neque enim arcano de pectore fallax
Tantalus et saevae periit iniuria mensae.'
Sic pater omnipotens. Ast illi saucia dictis
Flammato versans inopinum corde dolorem
Talia Iuno refert: 'Mene, o iustissime divum, 250
Me bello certare iubes? scis, semper ut arces
Cyclopum magnique Phoroneos inclita fama
Sceptra viris opibusque iuvem, licet improbus illic
Custodem Phariae somno letoque iuvencae
Extinguas, saeptis et turribus aureus intres. 255
Mentitis ignosco toris: illam odimus urbem,
Quam vultu confessus adis, ubi conscia magni
Signa tori tonitrus agis et mea fulmina torques.
Facta luant Thebae: cur hostes eligis Argos?
Quin age, si tanta est thalami discordia sancti, 260
Et Samon et veteres armis excinde Mycenas,
Verte solo Sparten. Cur usquam sanguine festo
Coniugis ara tuae, cumulo cur turis Eoi
Laeta calet? Melius votis Mareotica fumat
Coptos et aerisoni lugentia flumina Nili. 265

---

245 sq. 'hanc — decretum est' Eutychcs *lib. II p. 482, 29* K. — 258. 'tonitrus — torques' Serv. *ad Aen. V 694 poetae nomine omisso.* — 264. 'Mareotica fumat' Acron. ad Horat. carm. I 37, 14.

---

244 ah iuncta *Lachmannus prob. Muellero* sat iuncta *Baehrensius* ‖ 246 Decretum est **TH** *Eutyches* | arcani *Baehrensius* ‖ 255 Extinguas **P** *edd. vett.* Restinguas **Bcr** *Beh.* **b** *schol.* ‖ 257 vultum *Baehrensius* ‖ 260 tanti *Gronovius* ‖ 264 fumant **P**

Digitized by Google

Quod si prisca luunt auctorum crimina gentes
Subvenitque tuis sera haec sententia curis,
Percensere aevi senium: quo tempore tandem
Terrarum furias abolere et saecula retro
Emendare sat est? Iamdudum ab sedibus illis 270
Incipe, fluctivaga qua praeterlabitur unda
Sicanios longe relegens Alpheos amores.
Arcades hic tua (nec pudor est) delubra nefastis
Imposuere locis, illic Mavortius axis
Oenomai Geticoque pecus stabulare sub Haemo 275
Dignius, abruptis etiamnum inhumata procorum
Reliquiis trunca ora rigent. Tamen hic tibi templi
Gratus honos, placet Ida nocens mentitaque manes
Creta tuos. Me Tantaleis consistere tectis,
Quae tandem invidia est? Belli deflecte tumultus 280
Et generis miseresce tui. Sunt impia late
Regna tibi, melius generos passura nocentes.'
  Finierat precibus miscens convicia Iuno.
At non ille gravis dictis, quamquam aspera motu,
Reddidit haec: 'Equidem haud rebar te mente secunda
Laturam, quodcumque tuos, licet aequus, in Argos 286
Consulerem, neque me, detur si copia, fallit
Multa super Thebis Bacchum ausuramque Dionen
Dicere, sed nostri reverentia ponderis obstat.
Horrendos etenim latices, Stygia aequora fratris 290
Obtestor (mansurum atque inrevocabile verbum),

---

268 sqq. 'quo tempore — emendare facta' Eutyches *lib. II p. 473, 12 sqq.* K.

---

267 Haec sera subvenitque tuis **Br** ‖ 268 a quo *Madvigius* atque hoc tempore *Sandstroemius* ‖ 270 Emendare facta *Eutych.* sat est: iamdudum *distinxit Sandstroemius* ‖ 279 regnis *Anglic.* terris *Beh.* considere regnis *vel* terris *N. Heinsius* ‖ 283 precibus miscens **P** *Beh.* **T** miscens precibus **BM** ‖ 284 at non ille gravi dictis (quamquam aspera) motu *Barthius prob. Duebnero* quamquam aspera motus reddidit *Gruterus* ‖ 287 si detur **GHTm** *edd. vett.* ‖ 288 thebas **P** | dionem **PB** ‖ 291 et inrevo-

Digitized by Google

Nil fore, quod dictis flectar! Quare impiger alis
Portantes praecede notos, Cyllenia proles,
Aera per liquidum regnisque inlapsus opacis
Dic patruo: superas senior se attollat ad auras 295
Laius, extinctum nati quem vulnere nondum
Ulterior Lethes accepit ripa profundi
Lege Erebi; ferat haec diro mea iussa nepoti:
Germanum exilio fretum Argolicisque tumentem
Hospitiis, quod sponte cupit, procul impius aula 300
Arceat, alternum regni infitiatus honorem.
Hinc causae irarum, certo reliqua ordine ducam.'
  Paret Atlantiades dictis genitoris et inde
Summa pedum propere plantaribus inligat alis,
Obnubitque comas et temperat astra galero. 305
Tum dextrae virgam inseruit, qua pellere dulces
Aut suadere iterum somnos, qua nigra subire
Tartara et exangues animare adsueverat umbras.
Desiluit, tenuique exceptus inhorruit aura.
Nec mora, sublimis raptim per inane volatus 310
Carpit et ingenti designat nubila gyro.
  Interea patriis olim vagus exul ab oris
Oedipodionides furto deserta pererrat
Aoniae. Iam iamque animi male debita regna
Concipit, et longum signis cunctantibus annum 315
Stare gemit. Tenet una dies noctesque recursans

---

cabile **PBM** et non revocabile **R** atque inrevocabile *Burmannus* ita et revocabile *Baehrensius* | verbum *Scriverius* verum *codd.* ‖ 292 quo **RH** *Pal. 1 Pal. 5 m. sec. edd.* qui *Pal. 4* | alis *Gruterus ex Pal. 4* ales **PBM** ‖ 295 se attollat **PSTr** *Beh. Leid. 4 codd. Gruteri* se tollat **Bpg** (*cum ras.*) | *malim* in auras; *cf. Ov. Met. IV 721 Verg. Aen. IV 176* ‖ 298 ferat hic **P** ‖ 301 regnuṃ **P** ‖ 302 Hae caussae *Lachmannus, cui versus spurius esse videbatur* | dicam **Bp¹rbL** ‖ 304 alas **P** ‖ 305 et tempora vasta galero *Scriverius* ‖ 310 sublimis **P** sublimes **BM** ‖ 314 animi *O. Muellerus* animis *codd.* animus *Baehrensius*

Digitized by Google

Cura virum, si quando humilem decedere regno
Germanum et semet Thebis opibusque potitum
Cerneret; hac aevum cupiat pro luce pacisci.
Nunc queritur ceu tarda fugae dispendia, sed mox 320
Attollit flatus ducis et sedisse superbus
Deiecto iam fratre putat: spes anxia mentem
Extrahit et longo consumit gaudia voto.
Tunc sedet, Inachias urbes Danaeiaque arva
Et caligantes abrupto sole Mycenas 325
Ferre iter impavidum, seu praevia ducit Erinys,
Seu fors illa viae, sive hac inmota vocabat
Atropos. Ogygiis ululata furoribus antra
Deserit et pingues Baccheo sanguine colles.
Inde plagam, qua molle sedens in plana Cithaeron 330
Porrigitur lassumque inclinat ad aequora montem,
Praeterit. Hinc arte scopuloso in limite pendens
Infames Scirone petras Scyllaeaque rura
Purpureo regnata seni mitemque Corinthon
Linquit et in mediis audit duo litora campis. 335
Iamque per emeriti surgens confinia Phoebi
Titanis late, mundo subvecta silenti,
Rorifera gelidum tenuaverat aera biga;
Iam pecudes volucresque tacent, iam somnus amaris

---

325. 'et — Mycenas' Priscian. XI 9, 39 p. 574 H. schol. Lucan. VII 451 p. 554 W. Acron ad Horat. carm. I 16, 17. — 338. 'rorifera — biga' Serv. ad Aen. II 272 cf. ad V 721 et Pompei comm. art. Donati V p. 167, 22 K.

---

317 dece, de re t descendere r descendere δ ‖ 319 laevam *Baehrensius* | pro laude G *Beh. Peerlkampius* ‖ 320 heu! *Barthius* ‖ 322 deiecto iam P deiecto se BM ‖ 323 praesumit *Baehrensius* ‖ 326 eriny/ P ‖ 329 Pentheo sanguine *Barthius N. Heinsius* ‖ 330 chiteron P ‖ 331 lapsumque b *Colb.* L *sex Gruteri* lapsuque Rp *edd. vett.* ‖ 332 Hinc Actes scopuloso limite *Marklandus* ‖ 333 schirone PH ‖ 334 ditemque *Schraderus* mollemque *Lachmannus* ‖ 337 et late P | subvecta PGHc[1] subiecta BM *schol.* ‖ 339 amaris f *Lindenbrogius* auaris *codd.*

Digitized by Google

Inrepsit curis pronusque ex aethere nutat, 340
Grata laboratae referens oblivia vitae.
Sed nec puniceo rediturum nubila caelo
Promisere iubar, nec rarescentibus umbris
Longa repercusso nituere crepuscula Phoebo:
Densior a terris et nulli pervia flammae 345
Subtexit nox atra polos. Iam claustra rigentis
Aeoliae percussa sonant, venturaque rauco
Ore minatur hiems, venti transversa frementes
Confligunt axemque emoto cardine vellunt,
Dum caelum sibi quisque rapit; sed plurimus Auster
Inglomerat noctem, tenebrosa volumina torquens, 351
Defunditque imbres, sicco quos asper hiatu
Praesolidat Boreas; nec non abrupta tremescunt
Fulgura, et attritus subita face rumpitur aether.
Iam Nemea, iam Taenariis contermina lucis 355
Arcadiae capita alta madent; ruit agmine facto
Inachus et gelidas surgens Erasinus in undas.
Pulverulenta prius calcataque flumina nullae
Aggeribus tenuere morae, stagnoque refusa est
Funditus et veteri spumavit Lerna veneno. 360

---

344. 'longa — Phoebo' Serv. ad Aen. II 268. — 352 sq. 'sicco — Boreas' Serv. ad Aen. VIII 429. — 360. 'funditus —

---

340 Inrepsit **P** irrepsit *cod. Burmanni* irrepit *Petav.* inrepit **G** irrepit *vel* surrepit *Heinsius* Inserpit **BM** | ex aethere **P** *Palat. 1* per aera *ceteri* ‖ 345 Densior Atraciis *Sandstroemius* ‖ 346 regentis **P** ‖ 349 emotum *Muellerus* | verrunt *Baehrensius* ‖ 351 Inglomeras **T**, *unde Burmannus coni.* Inglomerans | noctem tenebrosa v. torquens **PG** noctem et tenebrosa v. torquet **BM** ‖ 355 Nemeae **PG** *plurimi Gruteri* Nemea **BGr** Nemee **Hp** *Formam* Nemea *omnibus locis dedi, cf. infra II 378 IV 159. 825. V 44. 749 VI 516 et Priscian. VII in. et Lactant. ad h. l.* ‖ 356 magno (*suprascr.* ì facto) **P** ‖ 357 surgens **BM** urgens **G** vergens **PH** | in ûndas (*in marg. m. al.* ∧ ad arctos) **P** in undas **G** *Petav.* ad arctos **Bg** *Leid.* arthos **T** ad auras *Duebnerus* gelida s. E. in unda *Muellerus* ‖ 358 calcataque **PG** calcandaque **BM**

Digitized by Google

Frangitur omne nemus, rapiunt antiqua procellae
Brachia silvarum, nullisque aspecta per aevum
Solibus umbrosi patuere aestiva Lycaei.
Ille tamen, modo saxa iugis fugientia ruptis
Miratus, modo nubigenas e montibus amnes 365
Aure pavens passimque insano turbine raptas
Pastorum pecorumque domos, non segnius amens
Incertusque viae per nigra silentia vastum
Haurit iter: pulsat metus undique et undique frater.
Ac velut hiberno deprensus navita ponto, 370
Cui neque Temo piger neque amico sidere monstrat
Luna vias, medio caeli pelagique tumultu
Stat rationis inops, iam iamque aut saxa malignis
Expectat submersa vadis aut vertice acuto
Spumantes scopulos erectae incurrere prorae: 375
Talis opaca legens nemorum Cadmeius heros
Accelerat, vasto metuenda umbone ferarum
Excutiens stabula, et prono virgulta refringit
Pectore; dat stimulos animo vis maesta timoris,
Donec ab Inachiis victa caligine tectis 380
Emicuit lucem devexa in moenia fundens
Larisaeus apex. Illo spe concitus omni
Evolat, hinc celsae Iunonia templa Prosymnae
Laevus habens, hinc Herculeo signata vapore
Lernaei stagna atra vadi, tandemque reclusis 385
Infertur portis. Actutum regia cernit
Vestibula; hic artus imbri ventoque rigentes

---

veneno' Priscian. VII 12, 62 p. 339 H. — 363. 'et umbrosi — Lycaei' Serv. ad Georg. III 472 Isidor. Origg. XIV 8, 37.

---

363 et umbrosi *Serv.* ‖ 365 Miratus **Bc**[1] *Leid. Schraderus* Miratur **Pc**[2]**g** ‖ 366 Ire *Lachmannus* ‖ 367 *interpunctionem corr. Menkius* ‖ 371 nec amico **G** *Muellerus* ‖ 379 animo *om.* **P** | vis mixta timore *Peyraredus* ‖ 384 habens **PR** *edd. vett.* habet **M** abet **B** | labore *Peyraredus*

Digitized by Google

Proicit ignotaeque acclinis postibus aulae
Invitat tenues ad dura cubilia somnos.
  Rex ibi tranquille, medio de limite vitae 390
In senium vergens, populos Adrastus habebat,
Dives avis et utroque Iovem de sanguine ducens.
Hic sexus melioris inops, sed prole virebat
Feminea, gemino natarum pignore fultus.
Cui Phoebus generos (monstrum exitiabile dictu! 395
Mox adaperta fides) fato ducente canebat
Saetigerumque suem et fulvum adventare leonem.
Id volvens non ipse pater, non docte futuri
Amphiarae vides (etenim vetat auctor Apollo);
Tantum in corde sedens aegrescit cura parenti. 400
  Ecce autem antiquam fato Calydona relinquens
Olenius Tydeus (fraterni sanguinis illum
Conscius horror agit) eadem sub nocte sopora
Lustra terit, similesque notos dequestus et imbres,
Infusam tergo glaciem et liquentia nimbis 405
Ora comasque gerens subit uno tegmine, cuius
Fusus humo gelida partem prior hospes habebat.
Hic vero ambobus rabiem fortuna cruentam
Attulit: haut passi sociis defendere noctem
Culminibus paulum, alterni nil verba minasque 410
Cunctantur; mox ut iactis sermonibus irae
Intumuere satis, tum vero erectus uterque
Exertare umeros nudamque lacessere pugnam.

---

390 sq. 'medio — habebat' schol. Lucan. I 129 p. 27 W.

---

389 tenuis **P** teneros *Gronovius* ‖ 390 tranquillae *codd. corr. Muellerus* ‖ 393 vigebat *Wakefieldus* ‖ 396 fato **P** aeuo **BM** *edd.* euo **G²r** *Leid.* ‖ 398 Id **P** Haec **BG²M** *edd.* ‖ 399 *versum om.* **G²B** (*in contextu, sed in marg. pr. m. exhibet*) | etenim — sedens *verba om.* **S** ‖ 400 *versum om.* **G²** *in contextu, sed in summo margine pr. m. exhibet* | parentis **GHp** paventi *N. Heinsius 'ex optimo cod.'* ‖ 402 Oenius *Anglic., unde Heinsius* Oeneus *coniecit coll. V 661* ‖ 406 rigens *Heinsius* ‖ 410 alterni **P** alternis *ceteri* | nil *Baehrensius* in *codd. cf. III 719*

Digitized by Google

Celsior ille gradu procera in membra simulque
Integer annorum, sed non et viribus infra 415
Tydea fert animus, totosque infusa per artus
Maior in exiguo regnabat corpore virtus.
Iam crebros ictus ora et cava tempora circum
Obnixi ingeminant, telorum aut grandinis instar
Rhiphaeae, flexoque genu vacua ilia tundunt. 420
Non aliter quam Pisaeo sua lustra Tonanti
Cum redeunt crudisque virum sudoribus ardet
Pulvis; at hinc teneros caveae dissensus ephebos
Concitat, exclusaeque expectant praemia matres:
Sic alacres odio nullaque cupidine laudis 425
Accensi incurrunt, scrutatur et intima vultus
Unca manus penitusque oculis cedentibus intrat.
Forsan et accinctos lateri (sic ira ferebat)
Nudassent enses, meliusque hostilibus armis
Lugendus fratri, iuvenis Thebane, iaceres, 430
Ni rex, insolitum clamorem et pectore ab alto
Stridentes gemitus noctis miratus in umbris,
Movisset gressus, magnis cui saucia curis
Pendebat somno iam deteriore senectus.
Isque ubi progrediens numerosa luce per alta 435
Atria dimotis adverso limine claustris
Terribilem dictu faciem, lacera ora putresque
Sanguineo videt imbre genas: 'Quae causa furoris,
Externi iuvenes (neque enim meus audeat istas

---

415 sq. 'nec non et — animus' Priscian. VII 5, 16 p. 299 H. — 417. 'maior — virtus' Serv. ad Georg. IV 83. — 434. 'pendebat — senectus' Acron ad Horat. carm. II 11, 8.

---

415 nec non et *Prisc.* ‖ 416 totos **BG²rbcp** *Beh. Petav.* ‖ 422 reddunt **BG²rbc** ‖ 427 intrat **P** instat **BM** *edd.* ‖ 428 furebat *Baehrensius* ‖ 433 saucia *Lachmannus* sobria *codd.* ‖ 435 nemorosa *Friesemannus* ‖ 436 demotis **BG²cr** ‖ 439 sq. audeat ista civis et Inachius *Menkius* audeat ire *Burmannus* audeat istic *vel* istac *Handius. Ad locutionem* audere in manus *cf. Verg. Aen. II 347*

Digitized by Google

Civis in usque manus), quisnam implacabilis ardor 440
Exturbare odiis tranquilla silentia noctis?
Usque adeone angusta dies et triste, parumper
Pacem animo somnumque pati? Sed prodite tandem,
Unde orti, quo fertis iter, quae iurgia? Nam vos
Haut humiles tanta ira docet, generisque superbi 445
Magna per effusum clarescunt signa cruorem.'
Vix ea, cum mixto clamore obliqua tuentes
Incipiunt una: 'Rex o mitissime Achivum,
Quid verbis opus? ipse undantes sanguine vultus
Aspicis.' Haec passim turbatis vocis amarae 450
Confudere sonis; inde orsus in ordine Tydeus
Continuat: 'Maesti cupiens solacia casus
Monstriferae Calydonis opes Acheloiaque arva
Deserui; vestris haec me ecce in finibus ingens
Nox operit. Tecto caelum prohibere quid iste 455
Arcuit? an quoniam prior haec ad limina forte
Molitus gressus? pariter stabulare bimembres
Centauros unaque ferunt Cyclopas in Aetna
Compositos. Sunt et rabidis iura insita monstris
Fasque suum: norunt sociare cubilia terrae. 460
Sed quid ego? aut hodie spoliis gavisus abibis,
Quisquis es, his, aut me, si non effetus oborto
Sanguis hebet luctu, magni de stirpe creatum
Oeneos et Marti non degenerare paterno
Accipies.' 'Nec nos animi nec stirpis egentes —' 465
Ille refert contra, sed mens sibi conscia fati

---

464 sq. 'Marti — paterno' schol. Theb. II 726 p. 80 L. 'Marti — aspicies' schol. Theb. IV 111 p. 125 L.

---

444 horti **P** *cf. v. 235* ‖ 455 quis *codd. corr. Baehrensius* ‖ 456 Arcuit (*corr. ex* Arguit) **G**^{2}**c**^{1} Arguit **PBM** ‖ 457 Molitus **PG**^{2}**rc**^{1} Molitur **BM** | partem **P** ‖ 460 suum : norunt *Baehrensius* suum nobis *codd.* suum : et non vis *Lachmannus* ‖ 462 oborto **P** ab orto **B** aborto **G**^{2}**M** ‖ 465 egentes **P** egemus **BG**^{2}**M** | *Statius, ut solet, sermonem abrupit, cf. III 87. 280. 291 IV 518 VIII 60. 506. 514 X 730 XI 167 XII 301. 385 Ach. I 47. 657. 780*

Digitized by Google

Cunctatur proferre patrem. Tunc mitis Adrastus:
'Immo agite, et positis, quas nox inopinaque suasit
Aut virtus aut ira, minis succedite tecto.
Iam pariter coeant animorum in pignora dextrae. 470
Non haec incassum divisque absentibus acta;
Forsan et has venturus amor praemiserit iras,
Ut meminisse iuvet.' Nec vana voce locutus
Fata senex, siquidem hanc perhibent post vulnera iunctis
Esse fidem, quanta partitum extrema protervo 475
Thesea Pirithoo, vel inanem mentis Oresten
Opposito rabidam Pylade vitasse Megaeram.
Tunc quoque mulcentem dictis corda aspera regem
Iam faciles (ventis ut decertata residunt
Aequora, laxatisque diu tandem aura superstes 480
Immoritur velis) passi subiere penates.
Hic primum lustrare oculis cultusque virorum
Telaque magna vacat: tergo videt huius inanem
Inpexis utrimque iubis horrere leonem,
Illius in speciem, quem per Teumesia tempe 485
Amphitryoniades fractum iuvenalibus annis
Ante Cleonaei vestitus proelia monstri.
Terribiles contra saetis ac dente recurvo
Tydea per latos umeros ambire laborant
Exuviae, Calydonis honos. Stupet omine tanto 490
Defixus senior, divina oracula Phoebi

---

483 sq. 'tergo — leonem' schol. Theb. VI 722 p. 227 L.

---

468 quae **PB**[1]**cr** ‖ 470 in] en *vel* ut *Bachrensius, delet Lachmannus* ‖ 472 Forsitan **P** | praemiserat **BG**[2]**M** ‖ 474 per vulnera **P** | iunctam *Bachrensius* ‖ 475 Isse *Gruterus* | quanta// (*suprascr.* t quantũ) **P** ‖ 478 mulcente **PS** | rege **PS** ‖ 479 facili *Burmannus* ‖ 480 tandem *Peyraredus* tamen *codd.* ‖ 481 passu *Bernartius* pacti *Grotius* ‖ 486 iuuenalibus **PB**[1]**G**[2] *pr. m.* tus iuuenilibus **B** *al. m.* **G**[2] *sec. m.* **M** iuuenibus **r** ‖ 487 vestitur **P** vestitur **BG**[2]**M** ‖ 488 Terribilis **P** ‖ 490 Exubię **P** ‖ 491 divinaque **GT** divinaque carmina *Burmannus*

Digitized by Google

Agnoscens monitusque datos vocalibus antris.
Obtutu gelida ora premit, laetusque per artus
Horror iit; sensit manifesto numine ductos
Adfore, quos nexis ambagibus augur Apollo 495
Portendi generos, vultu fallente ferarum,
Ediderat. Tunc sic tendens ad sidera palmas:
'Nox, quae terrarum caelique amplexa labores
Ignea multivago transmittis sidera lapsu,
Indulgens reparare animum, dum proximus aegris 500
Infundat Titan agiles animantibus ortus,
Tu mihi perplexis quaesitam erroribus ultro
Advehis alma fidem veterisque exordia fati
Detegis: adsistas operi tuaque omina firmes.
Semper honoratam dimensis orbibus anni 505
Te domus ista colet; nigri tibi, diva, litabunt
Electa cervice greges, lustraliaque exta
Lacte novo perfusus edet Vulcanius ignis.
Salve prisca fides tripodum obscurique recessus!
Deprendi, Fortuna! deos.' Sic fatus, et ambos 510
Innectens manibus tecta interioris ad aulae
Progreditur. Canis etiamnum altaribus ignes
Sopitum cinerem et tepidi libamina sacri
Servabant; adolere focos epulasque recentes
Instaurare iubet. Dictis parere ministri 515
Certatim accelerant; vario strepit icta tumultu
Regia: pars ostro* tenues* auroque sonantes
Emunire toros alteque inferre tapetas,

---

493 sq. 'laetusque — iit' Serv. ad Aen. II 559 poetae nomine omisso.

---

495 Ac fore *Gruterus* | flexis *Baehrensius* ‖ 505 demensis *Lachmannus* ‖ 510 Deprendit *Palat. 1 prob. Grutero* | Sic fatus, et] *similiter loquitur poeta II 188 III 496 V 689 VII 390 X 271 XII 773* ‖ 511 interioris *Schraderus* ulterioris *codd.* ‖ 512 castis *Baehrensius* ‖ 517 tenues *corruptum* tinctos *Muellerus* ‖ 518 toris *Barthius* | alteque **P** altęsque (o *al. m.*) **B** altosque **G²M** *edd.*

Pars teretes levare manu ac disponere mensas.
Ast alii tenebras et opacam vincere noctem 520
Adgressi tendunt auratis vincula lychnis.
His labor inserto torrere exanguia ferro
Viscera caesarum pecudum, his cumulare canistris
Perdomitam saxo Cererem. Laetatur Adrastus
Obsequio fervere domum, iamque ipse superbis 525
Fulgebat stratis solioque effultus eburno.
Parte alia iuvenes siccati vulnera lymphis
Discumbunt, simul ora notis foedata tuentur
Inque vicem ignoscunt. Tunc rex longaevus Acasten
(Natarum haec altrix eadem et fidissima custos 530
Lecta sacrum iustae Veneri occultare pudorem)
Imperat acciri tacitaque immurmurat aure.
Nec mora praeceptis, cum protinus utraque virgo
Arcano egressae thalamo: mirabile visu,
Pallados armisonae pharetrataeque ora Dianae 535
Aequa ferunt, terrore minus. Nova deinde pudori
Visa virum facies: pariter pallorque ruborque
Purpureas hausere genas, oculique verentes
Ad sanctum rediere patrem. Postquam ordine mensae
Victa fames, signis perfectam auroque nitentem 540
Iasides pateram famulos ex more poposcit,
Qua Danaus libare deis seniorque Phoroneus
Adsueti. Tenet haec operum caelata figuras:
Aureus anguicomam praesecto Gorgona collo
Ales habet, iam iamque vagas (ita visus) in auras 545

---

525. 'Obsequio — domum' Sergii explan. in art. Donati I p. 505, 35 K.

---

529 acasten **P** acesten **BG²M** acestam **H** ‖ 532 tacitoque i. ore *Koestlinus* ‖ 536 Aequiperant *Bachrensius* | minis *Lachmannus. Non placet, recte interpretatur scholiasta* ‖ 537 Causa *Bachrensius* | virum ut facies *Heinsius* ‖ 544 Aureus *codd. i. e.* 'quem pluvio Danae conceperat auro' *Ov. Met. IV 611* Perseus *coni. Bentleius*

Digitized by Google

Exsilit; illa graves oculos languentiaque ora
Paene movet vivoque etiam pallescit in auro.
Hinc Phrygius fulvis venator tollitur alis,
Gargara desidunt surgenti et Troia recedit,
Stant maesti comites, frustraque sonantia lassant 550
Ora canes umbramque petunt et nubila latrant.
Hanc undante mero fundens vocat ordine cunctos
Caelicolas, Phoebum ante alios, Phoebum omnis ad aram
Laude ciet comitum famulumque evincta pudica
Fronde manus, cui festa dies largoque refecti 555
Ture vaporatis lucent altaribus ignes.
'Forsitan, o iuvenes, quae sint ea sacra quibusque
Praecipuum causis Phoebi obtestemur honorem'
Rex ait, 'exquirant animi. Non inscia suasit
Religio, magnis exercita cladibus olim 560
Plebs Argiva litant; animos advertite, pandam.
Postquam caerulei sinuosa volumina monstri,
Terrigenam Pythona, deus septem orbibus atris
Amplexam Delphos squamisque annosa terentem
Robora, Castaliis dum fontibus ore trisulco 565
Fusus hiat nigro sitiens alimenta veneno,
Perculit, absumptis numerosa in vulnera telis,
Cirrhaeique dedit centum per iugera campi
Vix tandem explicitum, nova deinde piacula caedi
Perquirens nostri tecta haut opulenta Crotopi 570
Attigit. Huic primis et pubem ineuntibus annis
Mira decore pios servabat nata penates
Intemerata toris. Felix, si Delia numquam
Furta nec occultum Phoebo sociasset amorem!

---

546 sq. 'illa g. o. l. o. petentem paene — auro' schol. Theb. VI 539 p. 220 L.

---

553 aram **P** aras *ceteri* ‖ 561 litant **P** litat **r** ‖ 563 artis *et* 566 nigro inficiens *Baehrensius* ‖ 569 caedi *Beh.* cędi **B** caedis **PG²M** ‖ 571 pubescentibus **GHTL** ‖ 572 pios *Bentleius* pio *codd.* ‖ 573 dulcia *Muellerus* devia *Baehrensius*

Digitized by Google

Namque ut passa deum Nemeaei ad fluminis undam, 575
Bis quinos plena cum fronte resumeret orbes
Cynthia, sidereum Latonae feta nepotem
Edidit; ac poenae metuens (neque enim ille coactis
Donasset thalamis veniam pater) avia rura
Eligit ac natum saepta inter ovilia furtim 580
Montivago pecoris custodi mandat alendum.
Non tibi digna, puer, generis cunabula tanti
Gramineos dedit herba toros et vimine querno
Texta domus; clausa arbutei sub cortice libri
Membra tepent, suadetque leves cava fistula somnos, 585
Et pecori commune solum. Sed fata nec illum
Concessere larem; viridi nam caespite terrae
Proiectum temere et patulo caelum ore trahentem
Dira canum rabies, morsu depasta cruento,
Dissicit. Hic vero attonitas ut nuntius aures 590
Matris adit, pulsi ex animo genitorque pudorque
Et metus: ipsa ultro maestis plangoribus amens
Tecta replet, vacuumque ferens velamine pectus
Occurrit confessa patri; nec motus et atro
Imperat (infandum!) cupientem occumbere leto. 595
Sero memor thalami maestae solacia morti,
Phoebe, paras monstrum infandis Acheronte sub imo
Conceptum Eumenidum thalamis, cui virginis ora
Pectoraque; aeternum stridens a vertice surgit

---

596. 'sero — morti' [*Maximus Victorinus*] de finalibus metrorum p. 237, 17 K. — 596 sq. 'sero — paras' Priscian. XV 3, 11 p. 69 H.

---

575 nemei **PG²SM** nemaei **B** | ad om. **r** ‖ 576 cum luce *Gronovius* ‖ 577 latona **P** ‖ 578 Ediderat, poena metuens *Friesemannus* | poena **P**, *unde* poenam *Baehrensius* ‖ 582 puer (*suprascr.* t line) **P** ‖ 583 sed **P** ‖ 587 viridi **P** *Dan. codd. Gruteri* viridis **BG²M** ‖ 590 Dissicit **BG²M** Disicit **H** *Anglic.* Dissicet **P** Discicit **S** Discidit *Palat. 1* Afficit *Petav.* ‖ 592 Et metus 'ultro' ipsa **P** | mestis **PGHπ** saeuis **BG²M** | clangoribus **G** *Prag. 1* ‖ 596 mortis *Prisc.* ‖ 599 aeternumque rigens *Koestlinus*

Digitized by Google

Et ferrugineam frontem discriminat anguis. 600
Haec tum dira lues nocturno squalida passu
Inlabi thalamis, animasque a stirpe recentes
Abripere altricum gremiis morsuque cruento
Devesci et multum patrio pinguescere luctu.
Haut tulit armorum praestans animique Coroebus 605
Seque ultro lectis iuvenum, qui robore primi
Famam posthabita faciles extendere vita, Verg.
Obtulit. Illa novos ibat populata penates
Portarum in bivio (lateri duo corpora parvum
Dependent, et iam unca manus vitalibus haeret 610
Ferratique ungues tenero sub corde tepescunt):
Obvius huic, latus omne virum stipante corona,
Fit iuvenis, ferrumque ingens sub pectore duro
Condidit, atque imas animae mucrone corusco
Scrutatus latebras tandem sua monstra profundo 615
Reddit habere Iovi. Iuvat ire et visere iuxta
Liventes in morte oculos uterique nefandam
Proluviem et crasso squalentia pectora tabo,
Qua nostrae cecidere animae. Stupet Inacha pubes,
Magnaque post lacrimas etiamnunc gaudia pallent. 620
Hi trabibus duris (solacia vana dolori)
Proterere exanimos artus asprosque molares
Deculcare genis, nequit iram explere potestas.
Illam et nocturno circum stridore volantes
Inpastae fugistis aves, rabidamque canum vim 625 Verg.

---

608 sqq. 'illa — dependent' Priscian. VII 6, 26 p. 308 H. — 625. 'impastae f. aves' schol. Theb. II 520 p. 71 L.

---

601 tum **PBSM** ium (*in ras.*) **G**^{2} tam *Leid. edd.* ‖ 604 Devesci **PpT** *Leid.* Divesci **BG**^{2}**M** Depasci **G** ‖ 608 stabat *Kochius* ‖ 609 in *delet Baehrensius*, *qui* 611 sub rore *conicit* ‖ ‖ 613 Fit **P** It **G**^{2}**M** *edd.* Id **B**^{1} Es **c** ‖ 618 liquentia viscera *Heinsius* ‖ 619 pubes **PGH** *Anglic.* (*vel* virtus) plebes **BG**^{2}**M** ‖ 620 per *Baehrensius* ‖ 622 exanimes **Bp** exaies *Leid.* | scabrosque molares *Heinsius* ‖ 623 voluptas *Burmannus*

Digitized by Google

Oraque sicca ferunt trepidorum inhiasse luporum.
Saevior in miseros fatis ultricis ademptae
Delius insurgit, summaque biverticis umbra
Parnasi residens arcu crudelis iniquo
Pestifera arma iacit, camposque et celsa Cyclopum 630
Tecta superiecto nebularum incendit amictu.
Labuntur dulces animae, Mors fila Sororum
Ense metit captamque tenens fert manibus urbem.
Quaerenti, quae causa, duci, quid ab aethere laevus
Ignis et in totum regnaret Sirius annum, 635
Idem auctor Paean rursus iubet ire cruento
Inferias monstro iuvenes, qui caede potiti.
Fortunate animi longumque in saecula digne
Promeriture diem! non tu pia degener arma
Occulis aut certae trepidas occurrere morti. 640
Comminus ora ferens Cirrhaei in limine templi
Constitit et sacras ita vocibus asperat iras:
'Non missus, Thymbraee, tuos supplexve penates
Advenio: mea me pietas et conscia virtus
Has egere vias. Ego sum, qui caede subegi, 645
Phoebe, tuum mortale nefas, quem nubibus atris
Et squalente die, nigra quem tabe sinistri
Quaeris, inique, poli. Quodsi monstra effera magnis
Cara adeo superis, iacturaque vilior orbi
Mors hominum et saevo tanta inclementia caelo est, 650
Quid meruere Argi? me, me, divum optime, solum
Obiecisse caput fatis praestabat. An illud,

---

635. 'et — annum' Serv. ad Aen. III 141. — 638 sq. 'longumque — diem' Priscian. V 5, 26 p. 159 H.

---

631 suptecto **P** | intendit *Madvigius* ‖ 634 quid *Baehrensius* quis *codd.* ‖ 639 Promeruisse *Friesemannus* ‖ 648 Quodni *Baehrensius* ‖ 649 orbi **PBG²M** orbis **GHpg** *Leid.* 'ollis *aut in v. 650* morsque' *Schraderus* ‖ 650 Totque *Kochius* | caelo est **P** cęlo ē **G²** caelo **BM** | *versum spurium iudicat Sandstroemius* ‖ 652 pręstabat **PG²R** *Colb.* **cHr** *Beh.* praestabat

Saeve, magis cordi, quod desolata domorum
Tecta vides, ignique datis cultoribus omnis
Lucet aer? Sed quid fando tua tela manusque 655
Demoror? expectant matres, supremaque fiunt
Vota mihi. Satis est: merui, ne parcere velles.
Proinde move pharetras arcusque intende sonoros
Insignemque animam leto demitte; sed illum,
Pallidus Inachiis qui desuper imminet Argis, 660
Dum morior, dispelle globum.' Sors aequa merentes
Respicit. Ardentem tenuit reverentia caedis
Letoiden, tristemque viro submissus honorem
Largitur vitae; nostro mala nubila caelo
Diffugiunt, at tu stupefacti a limine Phoebi 665
Exoratus abis. — Inde haec stata sacra quotannis
Sollemnes recolunt epulae, Phoebeaque placat
Templa novatus honos. Has forte invisitis aras
Vos quae progenies? quamquam Calydonius Oeneus,
Et Parthaoniae, si dudum certus ad aures 670
Clamor iit, tibi iura domus. Tu pande, quis Argos
Advenias, quando hae variis sermonibus horae.'
Deiecit maestos extemplo Ismenius heros
In terram vultus, taciteque ad Tydea laesum
Obliquare oculos; tum longa silentia movit: 675
'Non super hos divum tibi sum quaerendus honores,

S praestabit **Bpg** (*in ras.*) *Leid.* praestaret **G** ‖ 653 Saeve *corr. Bentleius* Lene **PBM** Leve γ Laeve *Gronovius* ‖ 655 Luget *Heinsius* | aer *schol. Menkius* ager *codd. et edd.* ‖ 656 figunt **P** fundunt δ *Lang. Gronovius* ‖ 658 Proinde] *cf. Verg. Aen. XI 383. 400 Sil. II 353 Lucret. III 1048* ‖ 659 dimitte **PBG²SM** ‖ 661 dispelle **P** depelle *ceteri* | sors **Pp** fors **BG²M** ‖ 663 Letoiden **PB** Latoiden **G²rcH** Latoyden **G** Latoidem **S** Lathoidem **T** | iam mitis honorem *Burmannus* ‖ 667 aepulas te **P** ‖ 668 ivistis ad aras *Lindenbrogius* ‖ 670 porthaoniae **BSr** *schol.* portaoniē **G²** porta oniae **c** ‖ 672 hae **P** haec **BG²SM** | horae **P** hora est **BG²SM** ora est **g** hora **H** ora *mal. Burmannus Sec.* ‖ 673 isthmenius **P** ‖ 674 laevum *Koestlinus haud scio an recte* laesos *Baehrensius*

Digitized by Google

Unde genus, quae terra mihi, quis defluat ordo
Sanguinis antiqui: piget inter sacra fateri.
Sed si praecipitant miserum cognoscere curae,
Cadmus origo patrum, tellus Mavortia Thebe, 680
Est genetrix Iocasta mihi.' Tum motus Adrastus
Hospitiis (agnovit enim): 'Quid nota recondis?
Scimus' ait, 'nec sic aversum fama Mycenis
Volvit iter. Regnum et furias oculosque pudentes
Novit et Arctois si quis de solibus horret 685
Quique bibit Gangen aut nigrum occasibus intrat
Oceanum, et si quos incerto litore Syrtes
Destituunt. Ne perge queri casusque priorum
Adnumerare tibi: nostro quoque sanguine multum
Erravit pietas, nec culpa nepotibus obstat. 690
Tu modo dissimilis rebus mereare secundis
Excusare tuos. Et iam temone supino
Languet Hyperboreae glacialis portitor Ursae.
Fundite vina focis, servatoremque parentum
Letoiden votis iterumque iterumque canamus. 695
Phoebe parens, seu te Lyciae Patarea nivosis
Exercent dumeta iugis, seu rore pudico
Castaliae flavos amor est tibi mergere crines,
Seu Troiam Thymbraeus habes, ubi fama volentem
Ingratis Phrygios umeris subiisse molares, 700
Seu iuvat Aegaeum feriens Latonius umbra
Cynthus et adsiduam pelago nunc quaerere Delon:

---

696 sq. 'seu — iugis' Acron ad Horat. carm. III 4, 64.

---

679 miserantem noscere *Lachmannus* ‖ 680 thebae **PSc** thebę **BG²** ‖ 682 Hospitis **P** Ospitiis **S** Hospici · sagnovit **B** Auspiciis *γ* ‖ 684 parentis *vel* pudendos *Lachmannus* ‖ 688 Distituunt **P** | gasusq. **P** ‖ 692 etiam **PSrb** et iam **BG²M** sed iam *edd.* ‖ 699 tymbreus **P** ‖ 700 frygios **P** | subiisse **G²** subisse **PB** subisse **b** ‖ 702 'adsiduam i. e. considentem et stabilem' *Menkius* adfixam *Baehrensius* | nunc *scripsi* non *codd.* | querere **BG²cg**

Digitized by Google

Tela tibi longeque feros lentandus in hostes
Arcus, et aetherii dono cessere parentes
Aeternum florere genas. Tu doctus iniquas 705
Parcarum praenosse manus fatumque quod ultra est
Et summo placitura Iovi, quis letifer annus,
Bella quibus populis, quae mutent sceptra cometae.
Tu Phryga submittis citharae, tu matris honori
Terrigenam Tityon Stygiis extendis harenis. 710
Te viridis Python Thebanaque mater ovantem
Horruit in pharetris. Ultrix tibi torva Megaera
Ieiunum Phlegyan subter cava saxa iacentem
Aeterno premit accubitu dapibusque profanis
Instimulat, sed mixta famem fastidia vincunt. 715
Adsis, o memor hospitii, Iunoniaque arva
Dexter ames, seu te roseum Titana vocari
Gentis Achaemeniae ritu, seu praestat Osirim
Frugiferum, seu Persei sub rupibus antri
Indignata sequi torquentem cornua Mithram.' 720

---

713 sq. 'Phlegiam — accubitu' Serv. ad Aen. VI 618.

---

704 Argus P | parentes PBG²M parentis *Barthius* ‖ 705 parentis, Aeternum florere genae *Weberus* Aeternae florere genae *Lachmannus* ‖ 706 ultra sim P ‖ 709 fryga P | sūmittis Pc *Beh.* ‖ 713 phlegyan P flegyan B flegian r fleian G²c flegiam S phlegiam GH *Serv.* ‖ 718 achemenię PG² | Gentis ut Inachiae ritus *Sandstroemius* | osirim PSTH osyrim r (*ubi totus versus in marg. adscriptus invenitur*) *cf. Hor. Epp. I 17, 60 Tib. I 7, 27* osirin Bc *edd.* ‖ 719 persaei P ‖ *Post v. 720 in* P *leguntur haec*: Opus primi libri mirabili delectatione peractum est. Nunc ad secundi libri volumen non dissimili animo quam primum accepimus convertamur. | STATII POETAE LIB̄. I · THEBAID̄ · EXPLIĆ · INCIPIT EIVSDEM LIBER · II · P

Digitized by Google

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER II.

Interea gelidis Maia satus aliger umbris
Iussa gerens magni remeat Iovis; undique pigrae
Ire vetant nubes et torpidus implicat aer,
Nec zephyri rapuere gradum, sed foeda silentis
Aura poli. Styx inde novem circumflua campis, 5
Hinc obiecta vias torrentum incendia cludunt.
Pone senex trepida succedit Laius umbra
Vulnere tardus adhuc; capulo nam largius illi
Transabiit costas cognatis ictibus ensis
Impius, et primas Furiarum pertulit iras; 10
It tamen et medica firmat vestigia virga.
Tum steriles luci possessaque manibus arva
Et ferrugineum nemus adstupet, ipsaque tellus
Miratur patuisse retro, nec livida tabes
Invidiae functis quamquam et iam lumine cassis 15
Defuit. Unus ibi ante alios, cui laeva voluntas
Semper et ad superos (hinc et gravis exitus aevi)

---

2 sq. 'undique — aer' Serv. ad Aen. VI 554.

---

3 torpidus *Baehrensius* turpidus r turbidus PBM *Serv.* ‖ 5 circumflua ripis *Bentleius* ‖ 9 Transabiit animam P | actibus *Ruhnkenius* ‖ 10 et privas *Baehrensius* ‖ 17 *et* 18 *transposuit Muellerus*

Digitized by Google

Insultare malis rebusque aegrescere laetsi,
'Vade' ait, 'o felix, quoscumque vocaris in usus,
Seu Iovis imperio, seu maior adegit Erinys 20
Ire diem contra, seu te furiata sacerdos
Thessalis arcano iubet emigrare sepulcro,
Heu dulces visure polos solemque relictum
Et virides terras et puros fontibus amnes,
Tristior has iterum tamen intrature tenebras.' 25
Illos ut caeco recubans in limine sensit
Cerberus, aeque omnes capitum subrexit hiatus,
Saevus et intranti populo: iam nigra tumebat
Colla minax, iam sparsa solo turbaverat ossa,
Ni deus horrentem Lethaeo vimine mulcens 30
Ferrea tergemino domuisset lumina somno.
Est locus (Inachiae dixerunt Taenara gentes),
Qua formidatum Maleae spumantis in auras
It caput et nullos admittit culmine visus.
Stat sublimis apex ventosque imbresque serenus 35
Despicit et tantum fessis insiditur astris. 36
Ast ubi prona dies, longos super aequora fines 41
Exigit atque ingens medio natat umbra profundo.
Interiore sinu frangentia litora curvat
Taenaros, expositus non audax scindere fluctus.
Illic Aegaeo Neptunus gurgite fessos 45

Illic exhausti posuere cubilia venti, 37
Fulminibusque iter est; medium cava nubila montis
Insumpsere latus, summos nec praepetis alae
Plausus adit colles, nec rauca tonitrua pulsant. 40

---

36. 'summisque insiditur astris' Priscian. X 4, 23. 5, 29 (p. 515. 522 H.)

---

27 atque *codd.* aeque *corr. R. Ungerus* alte *Lachmannus* ecce *Baehrensius* ‖ 33 ad in P ‖ 35 serenos P ‖ 37—40 *desunt in* PBSG²M *exstant in marg.* PBr *alia manu additi, in contextu habent* THR *Prag. 1. 3 Petav.* γδπ ‖ 44 expositos *codd., corr. Baehrensius* | scindere *scripsi cf. Achill. I 449* scandere *codd.*

Digitized by Google

In portum deducit equos, prior haurit harenas
Ungula, postremi solvuntur in aequora pisces.
Hoc, ut fama, loco pallentes devius umbras
Trames agit nigrique Iovis vacua atria ditat
Mortibus. Arcadii perhibent si vera coloni, 50
Stridor ibi et gemitus poenarum, atroque tumultu
Fervet ager; saepe Eumenidum vocesque manusque
In medium sonuere diem, Letique triformis
Ianitor agricolas campis auditus abegit.
Hac et tunc fusca volucer deus obsitus umbra 55
Exsilit ad superos, infernaque nubila vultu
Discutit et vivis adflatibus ora serenat.
Inde per Arcturum mediaeque silentia Lunae
Arva super populosque meat. Sopor obvius illi
Noctis agebat equos, trepidusque adsurgit honori 60
Numinis et recto decedit limite caeli.
Inferior volat umbra deo, praereptaque noscit
Sidera principiumque sui; iamque ardua Cirrhae
Pollutamque suo despectat Phocida busto.
Ventum erat ad Thebas; gemuit prope limina nati 65
Laius et notos cunctatur inire penates.
Ut vero et celsis suamet iuga nixa columnis
Vidit et infectos etiamnum sanguine currus,
Paene retro turbatus abit: nec summa Tonantis
Iussa nec Arcadiae retinent spiramina virgae. 70
Et tunc forte dies noto signata Tonantis
Fulmine, praerupti cum te, tener Euhie, partus
Transmisere patri. Tyriis ea causa colonis
Insomnem ludo certatim educere noctem

---

49 ditant **P** ‖ 50 arcanus, perhibent *Muellerus* ‖ 53 Lethesque triformis *Friesemannus coll. Silv. III 2, 112 prob. Menkio cf. Theb. VI 477* ‖ 55 Hoc *Schraderus cf. v. 48* | furva *Lachmannus*58 mutaeque *Valckenarius* ‖ 62 volat **BM** meat **PG²GHcp** *ex v. 58* ‖ 67 et celsis **PBrb** excelsis **G²SM** *edd.* ‖ 69 Pone *Muellerus* | sed *Duebnerus* (*ut et v. 70*) ‖ 71 It *Baehrensius* | torto *Lachmannus* moto *Baehrensius* ‖ 72 praerepti *Heinsius*

Digitized by Google

Suaserat; effusi passim per tecta, per agros, 75
Serta inter vacuosque mero crateras anhelum
Proflabant sub luce deum; tunc plurima buxus
Aeraque taurinos sonitu vincentia pulsus.
Ipse etiam gaudens nemorosa per avia sanas
Impulerat matres Baccho meliore Cithaeron. 80
Qualia per Rhodopen rabido convivia coetu
Bistones aut mediae ponunt convallibus Ossae.
Illis semianimum pecus excussaeque leonum
Ore dapes, et lacte novo domuisse cruorem
Luxus: at Ogygii si quando adflavit Iacchi 85
Saevus odor, tunc saxa manu, tunc pocula pulchrum
Spargere et inmerito sociorum sanguine fuso
Instaurare diem festasque reponere mensas.
Nox ea, cum tacita volucer Cyllenius aura
Regis Echionii stratis adlapsus, ubi ingens 90
Fuderat Assyriis exstructa tapetibus alto
Membra toro. Pro gnara nihil mortalia fati
Corda sui! capit ille dapes, habet ille soporem.
Tunc senior quae iussus agit, neu falsa videri
Noctis imago queat, longaevi vatis opacos 95
Tiresiae vultus vocemque et vellera nota
Induitur. Mansere comae propexaque mento
Canities pallorque suus, sed falsa cucurrit
Infula per crines, glaucaeque innexus olivae
Vittarum provenit honos: dein tangere ramo 100
Pectora et hac visus fatorum expromere voces:
'Non somni tibi tempus, iners qui nocte sub alta,
Germani secure, iaces, ingentia dudum
Acta vocant rerumque graves, ignave, paratus.

---

77 tunc **PGH** tum **BG²M** ‖ 78 Tyrrhenos sonitus vincentia pulsu *Lachmannus* taurinas s. v. pelles *Baehrensius* ‖ 83 † illic **P** *m. sec.* ‖ 100 dein **BG²cr** dehinc **PSM** *cf. Muelleri quaestt. p. 13 et notam meam ad Achill. I 370* ‖ 102 *Interpunctionem corr. Muellerus El. Stat. p. 17* | Nunc s. t. tempus, iners? quid *Barthius*

Digitized by Google

Tu veluti, magnum si iam tollentibus austris 105
Ionium nigra iaceat sub nube, magister
Immemor armorum versantisque aequora clavi
Cunctaris. Iamque ille novis (scit fama) superbit
Conubiis viresque parat, quis regna capessat,
Quis neget; inque tua senium sibi destinat aula. 110
Dant animos socer augurio fatalis Adrastus
Dotalesque Argi, nec non in foedera vitae
Pollutus placuit fraterno sanguine Tydeus.
Hinc tumor, et longus fratri promitteris exul.
Ipse deum genitor tibi me miseratus ab alto 115
Mittit: habe Thebas, caecumque cupidine regni
Ausurumque eadem germanum expelle, nec ultra
Fraternos inhiantem obitus sine fidere coeptis
Fraudibus aut Cadmo dominas inferre Mycenas.'
Dixit, et abscedens (etenim iam pallida turbant 120
Sidera lucis equi) ramos ac vellera fronti
Deripuit, confessus avum, dirique nepotis
Incubuit stratis, iugulum mox caede patentem
Nudat et undanti perfundit vulnere somnum.
Illi rupta quies, attollit membra toroque 125
Eripitur plenus monstris, vanumque cruorem
Excutiens simul horret avum fratremque requirit.
Qualis ubi audito venantum murmure tigris
Horruit in maculas somnosque excussit inertes,
Bella cupit laxatque genas et temperat ungues, 130
Mox ruit in turmas natisque alimenta cruentis

---

105 sq. 'Tu — Ionium' schol. Theb. II 193 p. 53 L. — 111 sq. 'Dant — Argi' schol. Theb. II 210 p. 54 L.

---

105 se **P** ‖ 106 taceat **H** ‖ 108 sic fama **GHTp** sic *vel* it *Lachmannus* ‖ 118 fidere (t foedere) ceptis **P** fide receptis **BG²bc¹r** (t federe *suprascr. al. m.*) sidere coeptis **c²** *Gronov.* diffidere coeptis *Wakefieldus* fidere pactis, Fraudibus *Baehrensius* ‖ 119 Fraudibus (t fratribus *m. sec.*) **P** ‖ 122 Deripiuit **P** ‖ 126 Eripitur **P** Erigitur *ceteri* ‖ 129 in stabulis *et* 130 et iam parat *Baehrensius*

Digitized by Google

Spirantem fert ore virum: sic excitus ira
Ductor in absentem consumit proelia fratrem.
  Et iam Mygdoniis elata cubilibus alto
Impulerat caelo gelidas Aurora tenebras, 135
Rorantes excussa comas multumque sequenti
Sole rubens; illi roseus per nubila seras
Advertit flammas alienumque aethera tardo
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem
Impleat atque ipsi radios vetet esse sorori, 140
Cum senior Talaionides nec longa morati
Dircaeusque gradum pariterque Acheloius heros
Corripuere toris. Illos post verbera fessos
Exceptamque hiemem cornu perfuderat omni
Somnus; at Inachio tenuis sub pectore regi 145
Tracta quies, dum mente deos inceptaque versat
Hospitia, et quae sint generis adscita repertis
Fata movet. Postquam mediis in sedibus aulae
Congressi inque vicem dextras iunxere locumque,
Quo serere arcanas aptum atque evolvere curas, 150
Insidunt, prior his dubios compellat Adrastus:
'Egregii iuvenum, quos non sine numine regnis
Invexit nox dextra meis, quibus ipse per imbres
Fulminibus mixtos intempestumque Tonantem
Has meus usque domus vestigia fecit Apollo, 155
Non equidem obscurum vobis plebique Pelasgae
Esse rear, quantis conubia nostra procorum
Turba petant studiis; geminae mihi namque, nepotum
Laeta fides, aequo pubescunt sidere natae.

---

144. 'cornu — omni' schol. Theb. VI 27 p. 198 L.

---

135 Dispulerat *vel* Depulerat *Lachmannus* ‖ 136 vultumque *Gifanius* ‖ 141 talaionides **PG²c** talaionides **r** talaonides **BM** telaonides **G** *cf. Ταλαϊονίδης Hom. Il. II 566 XXIII 678* ‖ 142 Dircheusque **P** ‖ 153 nox atra **BG²M** *edd. vett.* ‖ 155 domus **P** domos *ceteri*; *cf. III 578 V 97 VIII 49 IX 798 XII 519* ‖ 157 reor **G²cm** rear (o *pr. m.*) **r**

Digitized by Google

Quantus honos quantusque pudor, ne credite patri, 160
Et super hesternas licuit cognoscere mensas.
Has tumidi solio et late dominantibus armis
Optavere viri (longum enumerare Pheraeos
Oebaliosque duces) et Achaea per oppida matres
Spem generis, nec plura tuus despexerat Oeneus 165
Foedera Pisaeisque socer metuendus habenis.
Sed mihi nec Sparta genitos nec ab Elide missos
Iungere fas generos: vobis hic sanguis et aulae
Cura meae longo promittitur ordine fati.
Di bene, quod tales stirpemque animosque venitis, 170
Ut responsa iuvent: hic durae tempore noctis
Partus honos, haec illa venit post verbera merces.'
Audierant, fixosque oculos per mutua paulum
Ora tenent, visique inter sese ordine fandi
Cedere. Sed cunctis Tydeus audentior actis 175
Incipit: 'O quam te parcum in praeconia famae
Mens agitat matura tuae, quantumque ferentem
Fortunam virtute domas! Cui cedat Adrastus
Imperiis? quis te solio Sicyonis avitae
Excitum infrenos componere legibus Argos 180
Nesciat? atque utinam his manibus permittere gentes,
Iuppiter aeque, velis, quas Doricus alligat intus
Isthmos et alterno quas margine submovet infra!
Non fugeret diras lux intercisa Mycenas,
Saeva nec Eleae gemerent certamina valles, 185

* * * *

Eumenidesque aliis aliae sub regibus, et quae

---

179 sq. 'quis — Argos' schol. Theb. IV 50 p. 121 L.

---

160 mi credite *Baehrensius* ‖ 162 armis **PG²B²cbδγ¹** aruis **P** *marg.* **B¹γ²S** (ṭ armis) *Beh.* **Tpg** *Leid.* (*al. m.* ṭ armis) **r** (ṭ armis) ‖ 166 Pisaeisve *Lachmannus* ‖ 170 stirpeque animoque (*in marg.* stirpê) **PG²** ‖ 171 tempora **P** ‖ 172 post vulnera *Barthius* ‖ 182 intus **P** undis *ceteri* ‖ 185 *Post hunc versum ne quid excidisset recte Duebnerus suspicatus est* ‖ 185 *sq.* vallis Eumenidesque aliis alias *Sandstroemius* aliis aliae essent r. (*sine*

Digitized by Google

Tu potior, Thebane, queri: nos vero volentes
Expositique animis.' Hic interfatus et alter
Subicit: 'Anne aliquis soceros accedere tales
Abnuat? exulibus quamquam patriaque fugatis 190
Nondum laeta Venus, tamen omnis corde resedit
Tristitia, adfixique animo cessere dolores.
Nec minus haec laeti trahimus solacia, quam si
Praecipiti convulsa noto prospectet amicam
Puppis humum. Iuvat ingressos felicia regni 195
Omina, quod superest fati vitaeque laborum
Fortuna transire tua.' Nec plura morati
Consurgunt, dictis impensius aggerat omne
Promissum Inachius pater, auxilioque futurum
Et patriis spondet reduces inducere regnis. 200
  Ergo alacres Argi, fuso rumore per urbem
Advenisse duci generos primisque hymenaeis
Egregiam Argian nec formae laude secundam
Deipylen tumida iam virginitate iugari,
Gaudia mente parant; socias it Fama per urbes, 205
Finitimisque agitatur agris procul usque Lycaeos
Partheniosque super saltus Ephyraeaque rura.
Nec minus Ogygias eadem dea turbida Thebas
Insilit haec totis perfundit moenia pinnis:
Labdaciumque ducem praemissae consona nocti 210
Territat; hospitia et thalamos et foedera regni
Permixtumque genus (quae tanta licentia monstro,
Quis furor est?), iam bella canit. — Diffuderat Argos
Expectata dies: laeto regalia coetu
Atria complentur, species est cernere avorum 215
Comminus et vivis certantia vultibus aera.

---

203 sq. 'egregiam — Deipylen' Priscian. II 8, 46 p. 72 H.

---

lacuna) *Baehrensius* ‖ 188 hic *Lachmannus* sic *codd.* ‖ 203 argian **BG²** *Prisc.* **rc** argiam **PHT** ‖ 208 vadens dea *Baehrensius* ‖ 209 haec **PBG²S** (*suprascr.* et) **M** ac **H** et *Lips. edd.* ‖ 213 furor ?) et iam *Lachmannus*

Digitized by Google

Tantum ausae perferre manus! Pater ipse bicornis
In laevum prona nixus sedet Inachus urna;
Hunc tegit Iasiusque senex placidusque Phoroneus,
Et bellator Abas indignatusque Tonantem 220
Acrisius nudoque ferens caput ense Coroebus,
Torvaque iam Danai facinus meditantis imago;
Exin mille duces. Foribus cum immissa superbis
Unda fremit vulgi, procerum manus omnis et alto
Quis propior de rege gradus, stant ordine primi. 225
Interior sacris calet et sonat aula tumultu
Femineo; casta matrem cinxere corona
Argolides, pars virginibus circum undique fusae
Foedera conciliant nova solanturque timorem.
Ibant insignes vultuque habituque verendo 230
Candida purpureum fusae super ora pudorem
Deiectaeque genas; tacite subit ille supremus
Virginitatis amor, primaeque modestia culpae
Confundit vultus; tunc ora rigantur honestis
Imbribus, et generos lacrimae iuvere paventes. 235
Non secus ac supero pariter si cardine lapsae
Pallas et asperior Phoebi soror, utraque telis,
Utraque torva genis flavoque in vertice nodo,
Illa suas Cyntho comites agat, haec Aracyntho;
Tunc, si fas oculis, non umquam longa tuendo 240
Expedias, cui maior honos, cui gratior, aut plus
De Iove, mutatosque velint transumere cultus,
Et Pallas deceat pharetras et Delia cristas.
Certant laetitia superosque in vota fatigant
Inachidae, quae cuique domus sacrique facultas. 245

242 sq. 'mutatosque—cristas' Priscian. XVIII 10, 89 p. 247 H.

217 proferre **H** *m. pr. Bernartius* | bicorni **P** ‖ 223 foribus cum inmissa **PBG²M** foribusque inmissa **G** *Beh. Ald. Heinsius* foribus comissa **pTH** tum immissa *Baehrensius* ‖ 224 volgi **P** ‖ 227 matrem **G²Gc¹** matrẽ **P** matrem **R** matrum **BM** matres *edd.* ‖ 232 supremae **P** ‖ 235 teneros l. i. parentes *codd.* generos l. i. paventes *corr. Sandstroemius* generos l. et

Digitized by Google

Hi fibris animaque litant, hi caespite nudo,
Nec minus auditi, si mens accepta, merentur
Ture deos, fractisque obtendunt limina silvis.
Ecce metu subito (Lachesis sic dura iubebat)
Impulsae mentes, excussaque gaudia patri, 250
Et turbata dies. Innuptam limite adibant
Pallada, Munychiis cui non Argiva per urbes
Posthabita est Larisa iugis; huic more parentum
Iasides, thalamis ubi casta adolesceret aetas,
Virgineas libare comas primosque solebant 255
Excusare toros. Celsam subeuntibus arcem
In gradibus summi delapsus culmine templi,
Arcados Euhippi spolium, cadit aereus orbis,
Praemissasque faces, festum nubentibus ignem,
Obruit, eque adytis simul exaudita remotis 260
Nondum ausos firmare gradum tuba terruit ingens.
In regem conversi omnes formidine prima,
Mox audisse negant; cunctos tamen omina rerum
Dira movent, variisque metum sermonibus augent.
Nec mirum: nam tu infaustos donante marito 265
Ornatus, Argia, geris dirumque monile
Harmoniae. Longa est series et nota malorum:
Persequar, unde novis tam saeva potentia donis.

---

265 sq. 'nec — geris' Priscian. II 8, 46 p. 72 H.

---

i. p. *Lachmannus* iuvere pavores *Barthius* ‖ 247 merentur **P** meretur **BM** mere//t' G^2 veretur **Sg** ‖ 250 patri **P** patris BG^2M patrum *Beh. 2* vulgi **GHp** ‖ 251 limine PBG^2S; *corr. Baehrensius* lumine **p** *Lang. edd.* ‖ 252 monychiis **P** monichiis BG^2M | per orbes *vel potius* per orbem *Madvigius* audita per orbem *Koestlinus* ‖ 253 hic *codd.* huic *corr. anon.* ‖ 257 delapsus **PGLδ** *Bentleius* delapsum BG^2M ‖ 265 nam tum **Prcb** *Beh.* ‖ 267 Harmonię **P** Armonié G^2 Harmonae **B** Hermionae **Sr** *Beh. 1* **H** Hermione **cp** Hermiones *Beh. 2* **TπL** Ermiones **G** Aermonae **b** Harmonies *edd. Eadem lectionis varietas invenitur his locis: II 272. 290 III 271 IV 206 VII 603 VIII 236 IX 824 X 893* | et *Baehrensius* sed *codd.* ‖ 268 *otiosum*

Digitized by Google

Lemnius haec, ut prisca fides, Mavortia longum
Furta dolens, capto postquam nil obstat amori 270
Poena nec ultrices castigavere catenae,
Harmoniae dotale decus sub luce iugali
Struxerat. Hoc, docti quamquam maiora, laborant
Cyclopes, notique operum Telchines amica
Certatim iuvere manu; sed plurimus ipsi 275
Sudor. Ibi arcano florentes igne zmaragdos
Cingit et infaustas percussum adamanta figuras
Gorgoneosque orbes Siculaque incude relictos
Fulminis extremi cineres viridumque draconum
Lucentes a fronte iubas; hic flebile germen 280
Hesperidum et dirum Phrixei velleris aurum;
Tum varias pestes raptumque interplicat atro
Tisiphones de crine ducem, et quae pessima ceston
Vis probat; haec circum spumis lunaribus ungit
Callidus atque hilari perfundit cuncta veneno. 285
Non hoc Pasithea blandarum prima sororum,
Non Decor Idaliusque puer, sed Luctus et Irae
Et Dolor et tota pressit Discordia dextra.
Prima fides operi, Cadmum comitata iacentem
? Harmonia versis in sibila dira querellis 290
Illyricos longo sulcavit pectore campos.
Improba mox Semele vix dona nocentia collo
Induit, et fallax intravit limina Iuno.
Teque etiam, infelix, perhibent, Iocasta, decorum
Possedisse nefas; vultus hac laude colebas, 295
Heu quibus, heu placitura toris! post longior ordo.

---

275 sq. 'sed — sudor ibi' Serv. ad Aen. XII 90.

---

putat Lachmannus ‖ 269 hoc *Schraderus* est ut *Baehrensius* ‖ 270 coepto *Heinsius* ‖ 277 lungit *Heinsius* Cogit *Burmannus* | infaustae p. a. figurae *Heinsius* percusso adamante *Baehrensius* ‖ 278 relectos *Heinsius* ‖ 279 hesterni cineres *idem* | crines *Wesselingius* ‖ 280 his *Koestlinus* hinc *Baehrensius* ‖ 282 Tunc **PGHπ** ‖ 283 cestom **PS** ‖ 287 Idaliusve *Lachmannus* ‖ 292 semel **P** ‖ 295 ac **PS** | luce *Baehrensius*

Digitized by Google

Tunc donis Argia nitet vilesque sororis
Ornatus sacro praeculta supervenit auro.
Viderat hoc coniunx perituri vatis et aras
Ante omnes epulasque trucem secreta coquebat 300
Invidiam, saevis detur si quando potiri
Cultibus, heu nihil auguriis adiuta propinquis.
Quos optat gemitus, quantas cupit impia clades!
Digna quidem, sed quid miseri decepta mariti
Arma, quid insontes nati meruere furores? 305
Postquam regales epulas et gaudia vulgi
Bisseni clusere dies, Ismenius heros
Respicere ad Thebas iamque et sua quaerere regna.
Quippe animum subit illa dies, qua, sorte benigna
Fratris, Echionia steterat privatus in aula, 310
Respiciens descisse deos trepidoque tumultu
Dilapsos comites, nudum latus omne fugamque
Fortunae. Namque una soror producere tristes
Exulis ausa vias; etiam hanc in limine primo
Liquerat et magna lacrimas incluserat ira. 315
Tunc quos excedens hilares, quis cultus iniqui
Praecipuus ducis, et profugo quos ipse notarat
Ingemuisse sibi, per noctem ac luce sub omni
Digerit; exedere animum dolor iraque demens
Et, qua non gravior mortalibus addita curis, 320
Spes, ubi longa venit. Talem sub pectore nubem
Consilii volvens Dircen Cadmique negatas
Apparat ire domos. Veluti dux taurus amata
Valle carens, pulsum solito quem gramine victor

---

297 sq. 'tunc — auro' Priscian. I 9, 54 p. 41 H. — 313 sq. 'namque — vias' schol. Theb. XII 405 p. 414 L.

---

297 Tum **BG²SM** ‖ 300 coquebant **P** ‖ 311 discisse **P** discesse **p** *Tollius* descisse (*sec. m. suprascr.* abiisse) **G²** abiisse **c** desisse **T** ‖ 320 curis **P** *Heinsius* cura **BG²M** ‖ 322 Consilii **p** *Burmannus* Consilio **PBG²M**

Digitized by Google

Iussit ab erepta longe mugire iuvenca, 325
Cum profugo placuere tori cervixque recepto
Sanguine magna redit fractaeque in pectore quercus,
Bella cupit pastusque et capta armenta reposcit
Iam pede, iam cornu melior (pavet ipse reversum
Victor, et attoniti vix agnovere magistri): 330
Non alias tacita iuvenis Teumesius iras
Mente acuit. Sed fida vias arcanaque coniunx
Senserat; utque toris primo complexa iacebat
Aurorae pallore virum, 'quos, callide, motus
Quamve fugam moliris?' ait 'nil transit amantes. 335
Sentio, pervigiles acuunt suspiria questus,
Numquam in pace sopor. Quotiens haec ora natare
Fletibus et magnas latrantia pectora curas
Admota deprendo manu? Nil foedere rupto
Conubiisve super moveor viduaque iuventa, 340
Etsi crudus amor necdum post flammea toti
Intepuere tori: tua me, properabo fateri,
Angit, amate, salus. Tune incomitatus, inermis
Regna petes? poterisque tuis decedere Thebis,
Si neget? atque illum sollers deprendere semper 345
Fama duces tumidum narrat raptoque superbum
Difficilemque tibi: necdum consumpserat annum.
Me quoque nunc vates, nunc exta minantia divos
Aut avium lapsus aut turbida noctis imago
Terret, et a, memini, numquam mihi falsa per umbras 350

---

325 mugire (*sec. m. suprascr.* t migrare) **P** ‖ 327 in pectore **PBG²SM** in pectora **cpπ** | quercus (t vires *m. sec. suprascr.*) **PBg** quercus **b** *Dan.* **r**¹ vires **G²SM** ‖ 328 pastusque **PG** saltusque **BG²SM** | rapta **H** pacta *Baehrensius* ‖ 331 tacita **G²** tacitā^us **c** tacitas **Brb** tacite **P** ‖ 332 coquit *Heinsius* ‖ 335 nihil **P** ‖ 338 iactantia **G²B** *m. sec.* **M** ‖ 339 nihil **P** ‖ 343 amate **G²c** amata **PBM**; *interpunctionem corr. Schraderus* | Tangit, amate, salus *Bentleius* ‖ 344 petes **G²** petis **Pp** petens **B** petens **S** ‖ 345 deprehendere **PG** reprendere *Lachmannus* ‖ 347 consumpserit **δ** *Lips. prob. Heinsio* ‖ 350 Terret et **P** Territ^a^et **BSr** Territat **G²M**

Digitized by Google

Iuno venit. Quo tendis iter? ni conscius ardor
Ducit et ad Thebas melior socer.' Hic breve tandem
Risit Echionius iuvenis tenerumque dolorem
Coniugis amplexu solatus et oscula maestis
Tempestiva genis posuit lacrimasque repressit: 355
'Solve metus animo, dabitur, mihi crede, medentum
Consiliis tranquilla dies; te fortior annis
Nondum cura decet. Sciat haec Saturnius olim
Fata parens, oculosque polo demittere si qua
Iustitia et rectum terris defendere curat: 360
Fors aderit lux illa tibi, qua moenia cernes
Coniugis et geminas ibis regina per urbes.'
Sic ait, et caro raptim se limine profert.
Tydea iam socium coeptis, iam pectore fido
Aequantem curas (tantus post iurgia mentes 365
Vinxit amor) socerumque adfatur tristis Adrastum.
Fit mora consilio, cum multa moventibus una
Iam potior cunctis sedit sententia, fratris
Pertemptare fidem tutosque in regna precando
Explorare aditus. Audax ea munera Tydeus 370
Sponte subit; nec non et te, fortissime gentis
Aetolum, multum lacrimis conata morari
Deipyle, sed iussa patris tutique regressus
Legato iustaeque preces vicere sororis.
Iamque emensus iter silvis ac litore durum, 375
Qua Lernaea palus ambustaque sontibus alte
Intepet hydra vadis, et qua vix carmine raro

356 sq. 'dabitur — dies' Priscian. VII 16, 75 p. 351 H.

354 solatus **PSB** *pr. m.* **rH** solatur **G²** (*cum. ras.*) **M** ‖ 356 mi **P** | merentum **PM** *Prisc.* merentium **B** medentum *corr. Schraderus* parentum *Baehrensius* ‖ 357 dies **PBM** *Prisc.* quies **H** *Schraderus* ‖ 359 dimittere *codd.* demittere *corr. Menkius* | si quos *codd.* si qua *corr. Bernartius* si mittere, si quid Iustitiam *Baehreusius* ‖ 366 adfatur tritus **P** ‖ 367—458 *desunt in* **g** *cum duo folia exciderint* ‖ 368 Nam **BG²M** ‖ 369 Praetentare *D. Heinsius*

Digitized by Google

Longa sonat Nemea nondum pastoribus ausis,
Qua latus Eoos Ephyres quod vergit ad Euros
Sisyphiique sedent portus irataque terrae 380
Curva Palaemonio secluditur unda Lechaeo.
Hinc praetervectus Nisum et te, mitis Eleusin,
Laevus abit, iamque arva gradu Teumesia et arces
Intrat Agenoreas; ibi durum Eteoclea cernit
Sublimem solio saeptumque horrentibus armis. 385
Iura ferus populo trans legem ac tempora regni
Iam fratris de parte dabat; sedet omne paratus
In facinus queriturque fidem tam sero reposci.
Constitit in mediis (ramus manifestat olivae
Legatum) causasque viae nomenque rogatus 390
Edidit; utque rudis fandi pronusque calori
Semper erat, iustis miscens tamen aspera coepit:
'Si tibi plana fides et dicti cura maneret
Foederis, ad fratrem completo iustius anno
Legatos hinc ire fuit teque ordine certo 395
Fortunam exuere et laetum descendere regno,
Ut vagus ille diu passusque haut digna per urbes
Ignotas pactae tandem succederet aulae.
Sed quia dulcis amor regni blandumque potestas,
Posceris: astriferum iam velox circulus orbem 400
Torsit et amissae redierunt montibus umbrae,
Ex quo frater inops ignota per oppida tristes
Exul agit casus; et te iam tempus aperto
Sub Iove ferre dies terrenaque frigora membris
Ducere et externos submissum ambire penates. 405

---

388. 'queriturque — reposci' Priscian. XV 3, 11 p. 69 H. — 389 sq. 'ramus — legatum' Eutych. lib. II p. 483, 21 K.

---

378 nemeę **P** ‖ 379 convergit *Baehrensius* ‖ 380 intrataque *Heinsius* ‖ 383 abit **PBG** habet **G²SM** | gradu *om.* **P** ‖ 389 ramo **BG²bcT** ramo confessus *Barthius* ‖ 393 atque icti cura *Gudius* ‖ 396 discedere **GpTHL** ‖ 403 aperto **P** *Lips.* apertos **BG²M**

Digitized by Google

Pone modum laetis; satis ostro dives et auro
Conspicuus tenuem germani pauperis annum
Risisti; moneo, regnorum gaudia temet
Dedoceas patiensque fugae mereare reverti.'
Dixerat. Ast illi tacito sub pectore dudum 410
Ignea corda fremunt, iacto velut aspera saxo
Comminus erigitur serpens, cui subter inanes
Longa sitis latebras totumque agitata per artus
Convocat in fauces et squamea colla venenum:
'Cognita si dubiis fratris mihi iurgia signis 415
Ante forent nec clara odiorum arcana paterent,
Sufficeret vel sola fides, quam servo: sed illum
Mente gerens, ceu saepta novus iam moenia laxet
Fossor et hostiles inimicent classica turmas,
Praefuris. In medios si comminus orsa tulisses 420
Bistonas aut refugo pallentes sole Gelonos,
Parcior eloquio et medii reverentior aequi
Inciperes. Neque te furibundae crimine mentis
Arguerim: mandata refers. Nunc omnia quando
Plena minis, nec sceptra fide nec pace sequestra 425
Poscitis, et propior capulo manus, haec mea regi
Argolico, nondum aequa tuis, vice dicta reporta:
Quae sors iusta mihi, quae non indebitus annis
Sceptra dicavit honos, teneo longumque tenebo.
Te penes Inachiae dotalis regia dono 430
Coniugis, et Danaae (quid enim maioribus actis
Invideam?) cumulentur opes, felicibus Argos
Auspiciis Lernamque regas; nos horrida Dirces
Pascua et Euboicis artatas fluctibus oras,

---

406. 'satis — auro' Serv. ad Aen. II 22.

---

413 totumque **P** totosque *ceteri* ‖ 417 quam **PBG²SM** qua **p** *schol.* | servo sed **P** torvus et *ceteri* ‖ 422 eloquio **PpL** alloquio **BG²SM** ‖ 424 nunc (*suprascr. m. sec.* ⁱ sunt) **P** ‖ 427 aequata vice *Barthius prob. Duebnero* ‖ 428 anni **PG** *m. pr.* ‖ 431 maioribus aulis *Madvigius*

Digitized by Google

Non indignati miserum dixisse parentem 435
Oedipoden: tibi larga (Pelops et Tantalus auctor)
Nobilitas, propiorque fluat de sanguine iuncto
Iuppiter. Anne feret luxu consueta paterno
Hunc regina larem? nostrae cui iure sorores
Anxia pensa trahant, longo quam sordida luctu 440
Mater et ex imis auditus forte tenebris
Offendat sacer ille senex! Iam pectora vulgi
Adsuevere iugo: pudet heu! plebisque patrumque,
Ne totiens incerta ferant mutentque gementes
Imperia et dubio pigeat parere tyranno. 445
Non parcit populis regnum breve; respice, quantus
Horror, et attoniti nostro in discrimine cives!
Hosne ego, quis certa est sub te duce poena, relinquam?
Iratus, germane, venis. Fac velle: nec ipsi,
Si modo notus amor meritique est gratia, patres 450
Reddere regna sinent.' Non ultra passus, et orsa
Iniecit mediis sermonibus obvia: 'Reddes,'
Ingeminat, 'reddes; non si te ferreus agger
Ambiat aut triplices alio tibi carmine muros
Amphion auditus agat, nil tela nec ignes 455
Obstiterint, quin ausa luas nostrisque sub armis
Captivo moribundus humum diademate pulses.
Tu merito; ast horum miseret, quos sanguine viles
Coniugibus natisque infanda ad proelia raptos
Proicis excidio, bone rex. O quanta Cithaeron 460
Funera sanguineusque vadis, Ismene, rotabis!
Haec pietas, haec magna fides! nec crimina gentis

---

454 sq. 'aut — Amphion' schol. Theb. I 10 p. 4 L.

---

437 fluit *D. Heinsius* ‖ 439 Huc **P** ‖ 442 sacer **P** *Leid.* socer **BG²SM** | volgi **P** ‖ 443 (pudet heu! plebisque patrumque) *Koestlinus* ‖ 447 ut attoniti *Koestlinus* ‖ 450 Sic mihi *Lachmannus* ‖ 453 Ingeminans *Beh. Marklandus* ‖ 454 alius *Schraderus* ‖ 458 orum **P** ‖ 461 sanguineisque **G²** (*cum ras*). **M** | notabis *coni. Muellerus* ‖ 462 crimina mentis *idem*

Digitized by Google

Mira equidem duco: sic primus sanguinis auctor
Incestique patrum thalami; sed fallit origo:
Oedipodes tu solus eras, haec praemia morum 465
Ac sceleris, violente, feres! nos poscimus annum;
Sed moror.' Haec audax etiamnum in limine regis
Vociferans iam tunc impulsa per agmina praeceps
Evolat. Oeneae vindex sic ille Dianae
Erectus saetis et aduncae fulmine malae, 470
Cum premeret Pelopea phalanx, saxa obvia volvens
Fractaque perfossis arbusta Acheloia ripis,
Iam Telamona solo, iam stratum Ixiona linquens
Te, Meleagre, subit: tibi demum cuspide lata
Haesit et obnixo ferrum laxavit in armo. 475
Talis adhuc trepidum linquit Calydonius heros
Concilium infrendens, ipsi ceu regna negentur,
Festinatque vias ramumque precantis olivae
Abicit. Attonitae tectorum e culmine summo
Aspectant matres, saevoque infanda precantur 480
Oenidae tacitoque simul sub pectore regi.

Nec piger ingenio scelerum fraudisque nefandae
Rector eget. Iuvenum fidos, lectissima bello
Corpora, nunc pretio, nunc ille hortantibus ardens
Sollicitat dictis, nocturnaque proelia saevus 485
Instruit, et sanctum populis per saecula nomen
Legatum insidiis tacitoque invadere ferro
(Quid regnis non vile?) cupit. Quas quaereret artes,
Si fratrem, Fortuna, dares! O caeca nocentum
Consilia! o semper timidum scelus! Exit in unum 490
Plebs ferro iurata caput; ceu castra subire

---

463 Mirequidem **PB**[1]**b**[1]**G**[2] *pr. m.* Mire[a] (a *al. m.*) quidem **S** Mira quidem **B**[2]**G**[2] *sec. m.* **M** ‖ 465 Oedipodis (*sc. filius*) *Iortinus prob. Muellero* | tu solus eris **p** ‖ 467 regis **PG** *Ald.* retro **BG**[2]**M** ‖ 474 tibi **PHδ** ibi **BG**[2]**M** ‖ 475 lassavit *Madvigius* ‖ 476 linquit **Pp** liquit **BM** ‖ 479 e culmine **M** et culmine **B** in culmine **H** e limine **P** e limite **G** ‖ 480 Aspectant **PG** Prospectant *ceteri* ‖ 488 queret **P**

Digitized by Google

Apparet aut celsum crebris arietibus urbis
Inclinare latus: densi sic agmine facto
Quinquaginta altis funduntur in ordine portis.
Macte animi, tantis dignus qui crederis armis! 495
Fert via per dumos propior, qua calle latenti
Praecelerant densaeque legunt compendia silvae.
Lecta dolis sedes: gemini procul urbe malignis
Faucibus urgentur colles, quos umbra superni
Montis et incurvis claudunt iuga frondea silvis 500
(Insidias natura loco caecamque latendi
Struxit opem); mediasque arte secat aspera rupes
Semita, quam subter campi devexaque latis
Arva iacent spatiis. Contra importuna crepido,
Oedipodioniae domus alitis; hic fera quondam 505
Pallentes erecta genas suffusaque tabo
Lumina, concretis infando sanguine plumis
Reliquias amplexa virum semesaque nudis
Pectoribus stetit ossa premens visuque frementi
Conlustrat campos, si quis concurrere dictis 510
Hospes inexplicitis aut comminus ire viator
Audeat et dirae commercia iungere linguae;
Nec mora, quin acuens exertos protinus ungues
Liventesque manus fractosque in vulnere dentes
Terribili adplausu circum hospita surgeret ora; 515
Et latuere doli, donec de rupe cruenta
Heu! simili deprensa viro, cessantibus alis,
Tristis inexpletam scopulis adfligeret alvum.

---

495. 'Macte—armis' Pompeius comm. art. Don. p. 188, 14 K.

---

492 crebri arietis ictibus *Ungerus* ‖ 494 artis *Muellerus* ‖ 495 dignus tantis *Pompeius* ‖ 499 quas umbra superne *Muellerus* ‖ 502 mediasque **PGH** *m. sec. Ald.* medias **BG²M** ‖ 509 frementi **PRL** trementi **BG²GHp** trementes **SδT** tremens **c** trementis *Lachmannus* tremendo *Muellerus* ‖ 514 factosque in vulnera *Koestlinus* | in vulnera **PGH** ‖ 518 adfigeret *Oudendorpius*

Digitized by Google

Monstrat silva nefas, horrent vicina iuvenci
Gramina, damnatis avidum pecus abstinet herbis. 520
Non Dryadum placet umbra choris, non commoda sacris
Faunorum, diraeque etiam fugere volucres
Prodigiale nemus. Tacitis huc gressibus acti
Deveniunt peritura cohors, hostemque superbum
Adnixi iaculis et humi posita arma tenentes 525
Expectant densaque nemus statione coronant.
Coeperat umenti Phoebum subtexere palla
Nox et caeruleam terris infuderat umbram.
Ille propinquabat silvis et ab aggere celso
Scuta virum cristasque videt rutilare comantes, 530
Qua laxant rami nemus adversaque sub umbra
Flammeus aeratis lunae tremor errat in armis.
Obstipuit visis, ibat tamen, horrida tantum
Spicula et inclusum capulo tenus admovet ensem,
Ac prior 'unde, viri, quidve occultatis in armis?' 535
Non humili terrore rogat. Nec reddita contra
Vox, fidamque negant suspecta silentia pacem.
Ecce autem vasto Chthonii contorta lacerto,
Quo duce freta cohors, fuscas intervolat auras
Hasta; sed audenti deus et fortuna recessit. 540
Per tamen Olenii tegimen suis hirtaque saetis
Terga super laevos umeros vicina cruori
Effugit et viduo iugulum ferit inrita ligno.
Tunc horrere comae sanguisque in corde gelari.
Huc ferus atque illuc animum pallentiaque ira 545
Ora ferens (nec tanta putat sibi bella parari):

---

523 huic **P** ‖ 530 cristasque **PGHδ** galeasque **BG²SM** ‖ 536 nec credita **P** ‖ 538 chromi **P** *edd. vett.* chronii **BG²SM** chromii **G** cromii **Tδ** chronis **H** Chthonii *corr. Gronovius coll. III 170 IV 597 Pausan. IX 5, 3. Apud Homerum* (*Il. IV 394 sq.*) *haec cohors duces habet Maeonem Haemonidem et Polyphontem Autophoni filium* ‖ 541 atraque *codd.* hirtaque *corr. Heinsius* artaque *Menkius* aspraque *Bitschofskius* ‖ 544 corda **PB** ‖ 545 animi it *Baehrensius* ‖ 546 putans *Madvigius*

Digitized by Google

'Ferte gradum contra campoque erumpite aperto!
Quis timor audendi, quae tanta ignavia? Solus,
Solus in arma voco.' Neque in his mora; quos ubi plures,
Quam ratus, innumeris videt excursare latebris, 550
Hos deire iugis, illos e vallibus imis
Crescere, nec paucos campo, totumque sub armis
Conlucere iter (ut clausas indagine profert
In medium vox prima feras), quae sola medendi
Turbata ratione via est, petit ardua dirae 555
Sphingos et abscisis infringens cautibus uncas
Exsuperat iuga dira manus, scopuloque potitus,
Unde procul tergo metus et via prona nocendi,
Saxum ingens, quod vix plena cervice gementes
Vertere humo valeant murisque inferre iuvenci, 560
Rupibus avellit; dein toto sanguine nixus
Sustinet, immanem quaerens librare ruinam,
Qualis in adversos Lapithas erexit inanem
Magnanimus cratera Pholus. Stupet obvia leto
Turba superstantem atque emissi turbine montis 565
Obruitur; simul arma virum, simul ora manusque
Fractaque commixto sederunt pectora ferro.
Quattuor hic adeo disiecti mole sub una
Congemuere, fuga tremefactum protinus agmen
Excutitur coeptis. Neque enim temnenda iacebant 570
Funera: fulmineus Dorylas, quem regibus ardens
Aequabat virtus, Martisque e semine Theron

572 sq. 'Martisque — avos' Priscian. XVIII 25, 223 p. 318 H.

549 nec in his *Muellerus* ‖ 551 deire **P** *schol.* **G** *m. sec. prob. Gronovio* prodire **BG²SM** ‖ 556 abscisis **PG²Srb** abcisis **B** abscissis **M** ‖ 559 bina cervice **c** sex plena *Barthius* vix dena *Madvigius* ‖ 560 humum durisque **P** | murisque valent *codd. edd.* valeant murisque *corr. Kootenius* murisque queant *Bachrensius* ‖ 561 evellit **PGH** ‖ 566 simul arma virum simul ora manusque *Beh.* simul ora v. s. ora m. **P** simul ora v. s. arma m. **BM** ‖ 568 *versus suo loco om. in* **P** *post v. 580 in infima pagina add.* | disiecti **p** *Lachmannus* disiecta **P** deiecti **BG²M** *edd.*

Digitized by Google

Terrigenas confisus avos, nec vertere cuiquam
Frena secundus Halys, sed tunc pedes occubat arvis,
Pentheumque trahens nondum te Phaedimus aequo, 575
Bacche, genus. Quorum ut subitis exterrita fatis
Agmina turbatam vidit laxare catervam,
Quae duo sola manu gestans acclinia monti
Fixerat, intorquet iacula et fugientibus addit.
Mox in plana libens, nudo ne pectore tela 580
Inciderent, saltu praeceps defertur et orbem,
Quem procul oppresso vidit Therone volutum,
Corripuit, tergoque et vertice tegmina nota
Saeptus et hostili propugnans pectora parma
Constitit. Inde iterum densi glomerantur in unum 585
Ogygidae firmantque gradum; trahit ocius ensem
Bistonium Tydeus, Mavortia munera magni
Oeneos, et partes pariter divisus in omnes
Hos obit atque illos ferroque micantia tela
Decutit; impeditant numero seque ipsa vicissim 590
Arma premunt, nec vis conatibus ulla, sed ipsae
In socios errare manus et corpora turba
Involvi prolapsa sua; manet ille ruentes
Angustus telis et inexpugnabilis obstat.
Non aliter Getica (si fas est credere) Phlegra 595
Armatum immensus Briareus stetit aethera contra,

---

573. 'Terrigenas — avos' id. ib. 244 p. 329 H. — 575 sq. 'Pentheumque — genus' id. VII 5, 17 p. 300 H. — 584. 'hostili — parma' id. XVIII 21, 175 p. 289 H.

---

574 occupat **P** ‖ 577 turbatam v. l. catervam **BG²M** turbata v. l. caterva **PSTHδ** turbata v. l. ruina *Beh.* ‖ 580 ne in pectore **PGH** *m. pr.* ‖ 583 tegmina nota **Pg** tegmine noto **B SM** tegmine nota **G²c** ‖ 590 impediat **P** impediant **p** inpediant (t inpeditant) **r** ‖ 593 Involvit **PBG²SM** Involvunt **pT** Involvi *corr. Heinsius et Gronovius* | ruentes **P** ruentis **rb¹G²** (*sec. m.* c *suprascr.*) ruentum **BGH** *Colb.* cruentis **cpb²R** ‖ 594 Angustis **P** ‖ 595 Geticae si fas est credere Phlegrae *codd., corr. Schraderus*

Digitized by Google

Hinc Phoebi pharetras, hinc torvae Pallados angues,
Inde Pelethroniam praefixa cuspide pinum
Martis, at hinc lasso motata Pyracmone temnens
Fulmina, cum toto nequiquam obsessus Olympo 600
Tot queritur cessare manus: non segnior ardet
Huc illuc clipeum obiectans, seque ipse recedens
Circuit, interdum trepidis occurrit et instat
Spicula devellens, clipeo quae plurima toto
Fixa tremunt armantque virum, saepe aspera passum 605
Vulnera, sed nullum vitae in secreta receptum
Nec mortem sperare valet. Rotat ipse furentem
Deilochum, comitemque illi iubet ire sub umbras
Phegea sublata minitantem bella securi
Dircaeumque Gyan et Echionium Lycophontem. 610
Iam trepidi sese quaerunt numerantque, nec idem
Caedis amor, tantamque dolent rarescere turbam.
Ecce Chromis Tyrii demissus origine Cadmi
(Hunc utero quondam Dryope Phoenissa gravato
Rapta repente choris onerisque oblita ferebat, 615
Dumque trahit prensis taurum tibi cornibus, Euhan,
Procidit impulsus nimiis conatibus infans)
Tunc audax iaculis et capti pelle leonis
Pinea nodosae quassabat robora clavae
Increpitans: 'unusne, viri, tot caedibus unus 620
Ibit ovans Argos? vix credet fama reverso!
Heus socii, nullaene manus, nulla arma valebunt?
Haec regi promissa, Cydon, haec, Lampe, dabamus?'

623. 'haec — dabamus' Serv. ad Aen. X 325.

597 Pallados anguis **P** Palladis angues **BM** ‖ 599 motata *Lachmannus* mutata *codd. edd.* | Pyragmoni *Muellerus, sed cf. Imhofii emendatt. Statian. p. 4* ‖ 604 devellens **P** divellens **BG²SM** ‖ 605 passum **P** passus **BG²M** ‖ 607 properare *Baehrensius* | valens *Madvigius* ‖ 608 per umbras **PG** *m. pr.* ‖ 612 plenam (*om.* que) *m. sec. suprascr.* † tantam **P** ‖ 614 Nunc **P** ‖ 619 nodosam q. r. clavam **PGTδπ** nodosa q. r. clava **BG²SM** nodosae q. r. clavae *corr. anonymus prob. Duebnero* ‖ 622 Heu *codd.* Heus *corr. Muellerus*

Digitized by Google

Dum clamat, subit ore cavo Teumesia cornus,
Nec prohibent fauces; atque illi voce repleta 625
Intercepta natat prorupto in sanguine lingua.
Stabat adhuc, donec transmissa morte per artus
Labitur immorsaque cadens obmutuit hasta.
Vos quoque, Thespiadae, cur infitiatus honora
Arcuerim fama? Fratris moribunda levabat 630
Membra solo Periphas (nil indole clarius illa
Nec pietate fuit), laeva marcentia colla
Sustentans dextraque latus; singultibus artum
Exhaurit thoraca dolor, nec vincla coercent
Undantem fletu galeam, cum multa gementi 635
Pone gravis curvas perfringit lancea costas.
Exit et in fratrem, cognataque pectora telo
Conserit; ille oculos *etiamnum* in luce natantes
Sistit et aspecta germani morte resolvit.
At cui vita recens et adhuc in vulnere vires 640
'Hos tibi complexus, haec dent' ait 'oscula nati.'
Procubuere pares fatis (miserabile votum
Mortis) et alterna clauserunt lumina dextra.
Protinus idem ultro iaculo parmaque Menoeten
Proterrebat agens trepidis vestigia retro 645
Passibus urgentem, donec defecit iniqua
Lapsus humo, pariterque manus distractus in ambas
Orat et a iugulo nitentem sustinet hastam:
'Parce per has stellis interlabentibus umbras,
Per superos noctemque tuam; sine, tristia Thebis 650
Nuntius acta feram vulgique per ora paventis
Contempto te rege canam: sic inrita nobis
Tela cadant, nullique tuum penetrabile ferro
Pectus, et optanti victor reveharis amico.'

637 sq. 'Fixit — traicit' schol. Theb. III 152 p. 89 L.

630 Arcuerim (c *ex* g *corr.*) G^2 *Bernartius* Arguerim **PBSM** ‖ 633 arti **P** ‖ 634 Vexavit *Muellerus* ‖ 637 ferro *schol. Theb. III 152, quod probat Baehrensius* leto *Naukius* ‖ 638 et adhuc in **P** etiamnum in *ceteri* casura in *Baehrensius* extrema luce *Marklandus*

Digitized by Google

Dixerat. Ille nihil vultum mutatus 'inanes 655
Perdis' ait 'lacrimas, et tu, ni fallor, iniquo
Pollicitus mea colla duci: nunc arma diemque
Proice; quid timidae sequeris compendia vitae?
Bella manent.' Simul haec, et crassum sanguine telum
Iam redit; ille super dictis infensus amaris 660
Prosequitur victos: 'Non haec trieterica vobis
Nox patrio de more venit, non orgia Cadmi
Cernitis aut avidas Bacchum scelerare parentes.
Nebridas et fragiles thyrsos portare putastis
Imbellem ad sonitum maribusque incognita veris 665
Foeda Celaenaea committere proelia buxo?
Hic aliae caedes, alius furor: ite sub umbras,
O timidi paucique!' Haec intonat; ast tamen illi
Membra negant, lassusque ferit praecordia sanguis.
Iam sublata manus cassos defertur in ictus, 670
Tardatique gradus, clipeum nec sustinet umbo
Mutatum spoliis, gelidus cadit imber anhelo
Pectore, tunc crines ardentiaque ora cruentis
Roribus et taetra morientum aspargine manant:
Ut leo, qui campis longe custode fugato 675
Massylas depastus oves, ubi sanguine multo
Luxuriata fames cervixque et tabe gravatae
Consedere iubae, mediis in caedibus astat
Aeger, hians victusque cibis; nec iam amplius irae
Crudescunt: tantum vacuis ferit aera malis 680
Molliaque eiecta delambit vellera lingua.

Ille etiam Thebas spoliis et sanguine plenus
Isset et attonitis sese populoque ducique
Ostentasset ovans, ni tu, Tritonia virgo,

---

655 vultu **Pr** *Beh.* ‖ 665 manibusque **P** ‖ 671 sq. clipeum non sustinet. Umbo mutatur *Barthius* clipeum nec sustinet umbra (= silva telorum!) Mutatum toties *Sandstroemius* ‖ 672 Nutantem *Lachmannus* Mulctatum *Madvigius* (umbo Nutat cui sp.) cui *ad* clipeum *referens Baehrensius* ‖ 674 et atra **BSr** atque atra *Anglic.* et crebra *Beh.* | manent **P**

Digitized by Google

Flagrantem multaque operis caligine plenum 685
Consilio dignata virum: 'Sate gente superbi
Oeneos, absentes cui dudum vincere Thebas
Adnuimus, iam pone modum nimiumque secundis
Parce deis: huic una fides optanda labori.
Fortuna satis usus abi.' Restabat acerbis 690
Funeribus socioque gregi non sponte superstes
Haemonides (ille haec praeviderat, omina doctus
Aeris et nulla deceptus ab alite) Maeon,
Nec veritus prohibere ducem, sed fata monentem
Privavere fide. Vita miserandus inerti 695
Damnatur; trepido Tydeus inmitia mandat:
'Quisquis es Aonidum, quem crastina munere nostro
Manibus exemptum mediis aurora videbit,
Haec iubeo perferre duci: cinge aggere portas,
Tela nova, fragiles aevo circum inspice muros, 700
Praecipue stipare viros densasque memento
Multiplicare acies! fumantem hunc aspice late
Ense meo campum: tales in bella venimus.'
Haec ait, et meritae pulchrum tibi, Pallas, honorem
Sanguinea de strage parat, praedamque iacentem 705
Comportat gaudens ingentiaque acta recenset.
Quercus erat tenerae iam longum oblita iuventae
Aggere camporum medio, quam plurimus ambit
Frondibus incurvis et crudo robore cortex.
Huic leves galeas perfossaque vulnere crebro 710
Inserit arma ferens, huic truncos ictibus enses
Subligat et tractas membris spirantibus hastas.
Corpora tunc atque arma simul cumulata superstans
Incipit (oranti nox et iuga longa resultant):
'Diva ferox, magni decus ingeniumque parentis, 715
Bellipotens, cui torva genis horrore decoro

716 sq. 'Bellipotens—Gorgon' Priscian. VI 5, 27 p. 218 H.

693 Aeris **PpTL** Aeros **BG**^{2} *Dan.* **S** Heros **GH** *Beh.* **cr** ‖ 695 vitae *Barthius* ‖ 697 Aonide *Barthius* ‖ 700 circum inspice **P** (?) *Baehrensius* circumspice *ceteri codd. edd.* ‖ 712 tractas **Pp**δ**G** (al.

Cassis et asperso crudescit sanguine Gorgon,
Nec magis ardentes Mavors hastataque pugnae
Impulerit Bellona tubas, huic adnue sacro,
Seu Pandionio nostras invisere caedes 720
Monte venis, sive Aonia devertis Itone
Laeta choris, seu tu Libyco Tritone repexas
Lota comas, qua te biiugo temone frementem
Intemeratarum volucer rapit axis equarum:
Nunc tibi fracta virum spolia informesque dicamus 725
Exuvias. At si patriis Parthaonis arvis
Inferar et reduci pateat mihi Martia Pleuron,
Aurea tunc mediis urbis tibi templa dicabo
Collibus, Ionias qua despectare procellas
Dulce sit, et flavo tollens ubi vertice pontum 730
c Turbidus obiectas Achelous Echinadas exit.
Hic ego maiorum pugnas vultusque tremendos
Magnanimum effingam regum, figamque superbis
Arma tholis, quaeque ipse meo quaesita revexi
Sanguine, quaeque dabis captis, Tritonia, Thebis. 735
Centum ibi virgineis votae Calydonides aris
Actaeas tibi rite faces et ab arbore casta
Nectent purpureas niveo discrimine vittas,
Pervigilemque focis ignem longaeva sacerdos
Nutriet, arcanum numquam spretura pudorem. 740
Tu bellis, tu pace feres de more frequentes
Primitias operum, non indignante Diana.'
Dixerat, et dulces iter instaurabat ad Argos.

---

721. 'Aonia divertis Ithone' schol. Theb. VII 330 p. 254 L.

---

fractas) fractas **BG²M** ‖ 720 vòces **P** : caedes *marg.* **P** ‖ 721 velis **BG²M** | divertis **GHrb** *schol. Th. VII 330* ‖ 723 regentem *Baehrensius* ‖ 724 Intemeratorum **BG²SM** | aquarum **P** equarum p²m equorum *vel* aequorum **BSG²M** ‖ 725 Nunc (c *in ras.*) tibi **P** ‖ 734 revexo *Barthius* ‖ 740 spretura **P** spectura **H** inspectura **BG²SM** *schol.* infectura *Peyraredus* ‖ STATII POETE THEBAID. LIB. II · EXPLICIT · INCIPIT EIVSDEM · LIBER · III · **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER III.

At non Aoniae moderator perfidus orae
Nocte sub ancipiti, quamvis umentibus astris
Longus ad auroram superet labor, otia somni
Accipit; invigilant animo scelerisque parati
Supplicium exercent curae; tum plurima versat 5
Pessimus in dubiis augur timor. 'Ei mihi' clamat,
'Unde morae?' (nam prona ratus facilemque tot armis
Tydea, nec numero virtutem animumque rependit)
'Num regio diversa viae? num missus ab Argis
Subsidio globus? an sceleris data fama per urbes 10
Finitimas? paucosne, pater Gradive, manuve
Legimus indecores? At enim fortissimus illic
Et Chromis et Dorylas et nostris turribus aequi
Thespiadae totos raperent mihi funditus Argos.
Nec tamen ille meis, reor, impenetrabilis armis 15
Aere gerens solidoque satos adamante lacertos
Venerat; heu segnes, quorum labor haeret in uno,

---

1 ORAE **P** aulae *ceteri* ‖ 3 ab aurorā **P** *pr. m.* ‖ 4 patrati **B** *al. m. Lachmannus* ‖ 5 dirae *coni. Muellerus coll. I 52* | tum **P** tunc *ceteri* curae, cum *Baehrensius* ‖ 6 & mihi **P** ‖ 13 viribus *Baehrensius* ‖ 16 datos *codd. et edd.* satos *corr. Heinsius* artos *Ungerus*

Digitized by Google

Si conserta manus.' Vario sic turbidus aestu
Angitur ac sese culpat super omnia, qui non
Orantem in mediis legatum coetibus ense 20
Perculerit foedasque palam satiaverit iras.
Iam pudet incepti, iam paenitet. Ac velut ille
Fluctibus Ioniis Calabrae datus arbiter alno
Nec rudis undarum (portus sed linquere amicos
Purior Olenii frustra gradus impulit astri), 25
Cum fragor hiberni subitus Iovis, omnia mundi
Claustra tonant multusque polos inclinat Orion,
Ipse quidem malit terras pugnatque reverti,
Fert ingens a puppe Notus, tunc arte relicta
Ingemit et caecas sequitur iam nescius undas: 30
Talis Agenoreus ductor caeloque morantem
Luciferum et seros maerentibus increpat ortus.
Ecce sub occiduas versae iam noctis habenas
Astrorumque obitus, ubi primum maxima Tethys
Impulit Eoo cunctantem Hyperiona ponto, 35
Ima flagellatis, signum lugubre malorum,
Ponderibus trepidavit humus, motusque Cithaeron
Antiquas dedit ire nives; tunc visa levari
Culmina septenaeque iugo concurrere portae.
Et prope sunt causae: gelido remeabat Eoo 40
Iratus fatis et tristis morte negata
Haemonides; necdum ora patent, dubiusque notari
Signa dabat magnae longe manifesta ruinae
Planctuque et gemitu; lacrimas nam protinus omnes
Fuderat. Haut aliter saltu devertitur orbus 45
Pastor ab agrestum nocturna strage luporum,
Cuius erile pecus silvis inopinus abegit
Imber et hibernae ventosa cacumina lunae:
Luce patent caedes; domino perferre recentes
Ipse timet casus, haustaque informis harena 50

---

24 sed] quem *Bachrensius* ‖ 34 thetys **P** ‖ 35 Yperiona **P** ‖ 39 consurgere *Schraderus* ‖ 41 *versum om. Prag. 2* ‖ 48 luae **P**

Digitized by Google

Questibus implet agros, stabulique silentia magni
Odit et amissos longo ciet ordine tauros.
  Illum congestae portarum ad limina matres
Ut solum videre (nefas!), nulla agmina circum
Magnanimosque duces, nil ausae quaerere tollunt 55
Clamorem, qualis bello supremus apertis
Urbibus, aut pelago iam descendente carina.
Ut primum invisi cupido data copia regis:
'Hanc tibi de tanto donat ferus agmine Tydeus
Infelicem animam, sive haec sententia divum, 60
Seu fortuna fuit, seu, quod pudet ora fateri,
Vis invicta viri. Vix credo et nuntius: omnes
Procubuere, omnes. Noctis vaga lumina testor
Et socium manes et te, mala protinus ales,
Qua redeo, non hanc lacrimis meruisse nec astu 65
Crudelem veniam atque inhonorae munera lucis.
Sed mihi iussa deum placitoque ignara moveri
Atropos atque olim non haec data ianua leti
Eripuere necem. Iamque ut mihi prodiga vitae
Pectora et extremam nihil horrescentia mortem 70
Aspicias: bellum infandum ominibusque negatam
Movisti, funeste, aciem; dum pellere leges
Et consanguineo gestis regnare superbus
Exule, te series orbarum excisa domorum
Planctibus adsiduis, te diro horrore volantes 75
Quinquaginta animae circum noctesque diesque
Adsilient; neque enim ipse moror.' Iam moverat iras
Rex ferus, et tristes ignescunt sanguine vultus.

---

54 circa **PG** ‖ 55 Magnanimosve *Lachmannus* | nil **PG²GH** *Prag. 1. 2* nihil **BSM** ‖ 57 desidente *Heinsius* ‖ 61 ira (ore *sec. m. suprascr.*) **PS** ira **BG²M** ora **R**δ *Prag. 1 al. m.* ore **pTL** ire *Beh. 2 Anglic.* rubet ira *Gronovius* fugit ira *Bachrensius, qui v. 62* en nuntius *coni.* ‖ 67 placidoque **P** ‖ 70 sortem *Marklandus* ‖ 71 negantem *idem* ‖ 72 tollere leges *Schraderus* fallere *Bachrensius* ‖ 73 gestis **Pp** *Colb.* **G** *Prag. 1. 2* gliscis **BG²SM** gliscis (t gestis *al. m.*) **g** ‖ 75 volentes **PB**

Digitized by Google

Inde ultro Phlegyas et non cunctator iniqui
Labdacus (hos regni ferrum penes) ore manuque 80
Proturbare parant. Sed iam nudaverat ensem
Magnanimus vates, et nunc trucis ora tyranni,
Nunc ferrum aspectans: 'Numquam tibi sanguinis huius
Ius erit aut magno feries inperdita Tydeo
Pectora; vado equidem exultans ereptaque fata 85
Insequor et comites feror expectatus ad umbras.
Te superis fratrique —' Et iam media orsa loquentis
Absciderat plenum capulo latus; ille dolori
Pugnat et ingentem nisu duplicatus in ictum
Corruit, extremisque animae singultibus errans 90
Alternus nunc ore venit nunc vulnere sanguis.
Excussae procerum mentes, turbataque mussant
Concilia; ast illum coniunx fidique parentes
Servantem vultus et torvum in morte peracta,
Non longum reducem laetati, in tecta ferebant. 95
Sed ducis infandi rabidae non hactenus irae
Stare queunt; vetat igne rapi, pacemque sepulcri
Impius ignaris nequiquam manibus arcet.
Tu tamen egregius fati mentisque nec umquam
(Sic dignum est) passure situm, qui comminus ausus
Vadere contemptu regis, quaque ampla veniret 101
Libertas, sancire viam: quo carmine dignam,
Quo satis ore tuis famam virtutibus addam,
Augur amate deis? Non te caelestia frustra
Edocuit lauroque sua dignatus Apollo est, 105
Et nemorum Dodona parens Cirrhaeaque virgo

---

80 ire *codd. et edd.* ore *corr. Muellerus* ‖ 87 fatrique **P** fatique *Muellerus* ‖ 88 Absciderat **P** Abstulerat *ceteri* ‖ 98 ingratis *Lachmannus* ‖ 100 Si dignum est **PGHRπδ** Sic dignum **G²SpTL** Si dignum **BM** Indignum *edd. vett. Muellerus* Sic dignum est *scripsi* ‖ 101 contemptum regis **PBG²M** reges *Beh. 1* **G** regem *Beh. 2* contemptu regis *corr. Peyraredus* contemptim regi *Madvigius* Fundere contemptum regis *Sandstroemius* Pandere contemptum regis *Baehrensius* contemptor regis *Muellerus*

Digitized by Google

Gaudebit tacito populos suspendere Phoebo.
Nunc quoque Tartareo multum divisus Averno
Elysias, i, carpe plagas, ubi manibus axis
Invius Ogygiis nec sontis iniqua tyranni 110
Iussa valent; durant habitus et membra cruentis
Inviolata feris, nudoque sub axe iacentem
Et nemus et tristis volucrum reverentia servat.
At nuptae exanimes puerique aegrique parentes
Moenibus effusi per plana, per avia, passim 115
Quisque suas avidi ad lacrimas miserabile currunt
Certamen, quos densa gradu comitantur euntes
Milia solandi studio, pars visere flagrant
Unius acta viri et tantos in nocte labores.
Fervet iter gemitu et plangoribus arva reclamant. 120
Ut vero infames scopulos silvamque nefandam
Perventum, ceu nulla prius lamenta nec atri
Manassent imbres, sic ore miserrimus uno
Exoritur fragor, aspectuque accensa cruento
Turba furit: stat sanguineo discissus amictu 125
Luctus atrox caesoque invitat pectore matres.
Scrutantur galeas frigentum inventaque monstrant
Corpora, prociduae super externosque suosque.
Hae pressant in tabe comas, hae lumina signant
Vulneraque alta rigant lacrimis, pars spicula dextra 130
Nequiquam parcente trahunt, pars molliter aptant
Bracchia trunca loco et cervicibus ora reponunt.
At vaga per dumos vacuique in pulvere campi
Magna parens iuvenum, gemini nunc funeris, Ide
Squalentem sublata comam liventiaque ora 135
Ungue premens (nec iam infelix miserandaque, verum

---

107 Audebit *codd.* Gaudebit *corr. Marklandus* Audivit tecto *Lachmannus* ‖ 111 durantque *Muellerus* ‖ 115 avia **PGTH** *Beh. 2 Prag. 1* invia **BG²SM** ardua **mL** ‖ 116 suorum avidi *Menkius* ‖ 130 rigant **PGδ** *Prag. 1* (*suprascr. al. m.* replent) replent **BG²SM** ‖ 134 **PGT** *Beh.* tunc **BG²SM** ‖ 136 Igne tremens **P** *pr. m.*, (*al. m. in marg. add.* ungue premens) Igne (*suprascr.* t

Digitized by Google

Terror inest lacrimis), per et arma et corpora passim
Canitiem inpexam dira tellure volutans
Quaerit inops natos omnique in corpore plangit.
Thessalis haut aliter bello gavisa recenti, 140
Cui gentile nefas hominem renovare canendo,
Multifida attollens antiqua lumina cedro
Nocte subit campos versatque in sanguine functum
Vulgus et explorat manes, cui plurima busto
Imperet ad superos: animarum maesta queruntur 145
Concilia, et nigri pater indignatur Averni.
Illi in secessu pariter sub rupe iacebant
Felices, quos una dies, manus abstulit una,
Pervia vulneribus media trabe pectora nexi.
Ut vidit lacrimisque oculi patuere profusis: 150
'Hosne ego complexus genetrix, haec oscula, nati,
Vestra tuor? sic vos extremo in fine ligavit
Ingenium crudele necis? quae vulnera tractem,
Quae prius ora premam? vosne illa potentia matris,
Vos uteri fortuna mei, qua tangere divos 155
Rebar et Ogygias titulis anteire parentes?
A quanto melius dextraque in sorte iugatae,
Quis steriles thalami nulloque ululata dolore
Respexit Lucina domum! Mihi quippe malorum
Causa labor; sed nec bellorum in luce patenti 160
Conspicui factis aeternaque gentibus ausi
Quaesistis miserae vulnus memorabile matri,
Sed mortem obscuram numerosaque funera passi

---

151 sq. 'Hosne — ligavit' Eutych. art. IV 2 p. 464, 28 K.

---

ungue) r ‖ 138 inpexam G^2H *Pragg.* inplexam Prb implexam BSp | dura *Lachmannus* ‖ 141 renovare PBSGc renovare *Prag. 3* revocare G^2M ‖ 145 in ad *al. m.* P | animorum Bcrb[1] ‖ 151 ego *om.* P | genitrix P *Eutych.* M ‖ 157 Ah P *sec. m.* H *Marklandus* At P *pr. m.* BM Ha GLδ A *scripsi* ‖ 161 fatis PG^2 facti b ‖ 163 numerosaque P *Prag. 1* num erosa erandaq; *Prag. 3*

Digitized by Google

Heu quantus furto cruor et sine laude iacetis!
Quin ego non dextras miseris complexibus ausim 165
Dividere et tanti consortia rumpere leti:
Ite diu fratres indiscretique supremis
Ignibus et caros urna confundite manes!'
  Nec minus interea digesta strage suorum
Hic Chthonium coniunx, hic mater Penthea clamat 170
Astyoche, puerique rudes, tua, Phaedime, proles,
Amissum didicere patrem, Marpessaque pactum
Phyllea, sanguineumque lavant Acamanta sorores.
Tunc ferro retegunt silvas collisque propinqui
Annosum truncant apicem, qui conscius actis 175
Noctis et inspexit gemitus; ibi grandior aevo
Ante rogos, dum quisque suo nequit igne revelli,
Concilium infaustum dictis mulcebat Aletes:
'Saepe quidem infelix varioque exercita ludo
Fatorum gens nostra fuit, Sidonius ex quo 180
Hospes in Aonios iecit sata ferrea sulcos,
Unde novi fetus et formidata colonis
Arva suis. Sed nec veteris cum regia Cadmi
Fulmineum in cinerem monitis Iunonis iniquae
Consedit, neque funerea cum laude potitus 185
Infelix Athamas trepido de monte veniret,
Semianimem heu laeto referens clamore Learchum,
Hic gemitus Thebis, nec tempore clarius illo

---

numerandaque **BSG²M** munerosaque **G** miserandaque **πTL** memorandaque **δ** numerandaque vulnera *Bentleius* mussandaque *Gruterus prob. Gronovio* ‖ vulnera **P** *sec. m.* **pGHδ** ‖ 170 Hic croniũ **P** *Prag. 2 al. m.* Hic thonium **BG²Sr** *Prag. 2 m. pr.* Hi cthonium **b** Hictonium **c** *Prag. 1* Hinc chthonium **p** Hinc tonium *Prag. 3 cf. II 538* | mater eunyea, *al. m.* penthea **P** mater penthea **H** mater bentea **B** mater enthea **G²Sb** materq.; enthea **r** mater eunea **G** mat et entea *Prag. 1* hantea (*suprascr.* eunuca) *Prag. 2* ‖ 172 marpessaque **P** marpissaque **BM** marcissaque *Prag. 2* ‖ 177 rebelli **P** ‖ 180 fuit **P** *pr. m.* **T** ruit *ceteri* ‖ 185 nec *Muellerus* ‖ 187 lato **P** *pr. m.*, *al.* leto

Digitized by Google

Phoenissae sonuere domus, cum lassa furorem
Vicit et ad comitum lacrimas expavit Agave. 190
Una dies similis fato specieque malorum
Aequa fuit, qua magniloquos luit impia flatus
Tantalis, innumeris cum circumfusa ruinis
Corpora tot raperet terra, tot quaereret ignes.
Talis erat vulgi status, et sic urbe relicta 195
Primaevique senesque et longo examine matres
Invidiam planxere deis miseroque tumultu
Bina per ingentes stipabant funera portas.
Meque ipsum memini (necdum apta doloribus aetas)
Flesse tamen gemituque meos aequasse parentes. 200
Illa tamen superi; nec quod tibi, Delia, castos
Prolapsum fontes specula temerante profana
Heu dominum insani nihil agnovere Molossi,
Deflerim magis, aut verso quod sanguine fluxit
In subitos regina lacus: sic dura Sororum 205
Pensa dabant visumque Iovi. Nunc regis iniqui
Ob noxam inmeritos patriae tot culmina cives
Exuimus, nec adhuc calcati foederis Argos
Fama subit, et iam bellorum extrema dolemus.
Quantus equis quantusque viris in pulvere crasso 210
Sudor! io quanti crudele rubebitis amnes!

---

198. 'bina — portas' schol. Theb. VI 124 p. 203 L. — 200. 'et gemitu — parentes' Serv. ad Aen. XII 65.

---

191 speciemque **P** ‖ 192 magnilocus iuit **P** | fastus *Lachmannus* fatus *Baehrensius* ‖ 194 Corpora quot **δH** *Marklandus* | quot quaereret **G** ‖ 196 Primeuiq; senesq; *Prag. 1* Primeui senesque **G** Primaevique senes **PBM** senesque *corr. Barthius* ‖ 197 dei *vel* deum *Lachmannus* ‖ 198 augentes *Muellerus* ‖ 199 laboribus **P** ‖ 200 et gemitu maestos imitata parentes *Servius* ‖ 202 Prolapsum fontes **P** Prolapsum ad fontes **BG²SM** | temerare **PG²SB¹pb** *Leid.* temerante **B** *marg. Pragg. 1. 2* temerante **g** ‖ 203 nihil **L** nichil *Prag. 1* non *ceteri* ‖ 208 Extulimus *Menkius* Exuimur *Koestlinus*

Digitized by Google

Viderit haec bello viridis manus: ast ego doner
Dum licet igne meo terraque insternar avita!'
Haec senior, multumque nefas Eteoclis acervat
Crudelem infandumque vocans poenasque daturum. 215
Unde ea libertas? iuxta illi finis et aetas
Torta retro, seraeque decus velit addere morti.
Haec sator astrorum iamdudum e vertice mundi
Prospectans primoque imbutas sanguine gentes
Gradivum acciri propere iubet. Ille furentes 220
Bistonas et Geticas populatus caedibus urbes
Turbidus aetherias currus urgebat ad arces,
Fulmine cristatum galeae iubar armaque in auro
Tristia, terrificis monstrorum animata figuris,
Incutiens: tonat axe polus clipeique cruenta 225
Lux rubet, et solem longe ferit aemulus orbis.
Hunc ubi Sarmaticos etiamnum efflare labores
Iuppiter et tota perfusum pectora belli
Tempestate videt: 'talis mihi, nate, per Argos,
Talis abi, sic ense madens, hac nubilus ira. 230
Exturbent resides frenos et vincla perosi
Te cupiant, tibi praecipites animasque manusque
Devoveant, rape cunctantes et foedera turba,
Cui dedimus, tibi fas ipsos incendere bello
Caelicolas pacemque meam. Iam semina pugnae 235
Ipse dedi: remeat portans immania Tydeus
Ausa, ducis scelus et turpis primordia belli,
Insidias fraudesque, suis quas ultus in armis.

---

223 sq. 'armaque — tristia' Serv. ad Aen. X 275. schol. Theb. VI 536 p. 220 L.

---

214 acerbat **cp**^{2} *Heinsius* ‖ 217 Torta **δ** *cf. Ach. II 110* Tota *codd.* Mota *Baehrensius* | decus velit **PGH**^{2} *Prag. 1* **δ** velit decus **BSM** ‖ 222 curru surgebat *Friesemannus* ‖ 230 hac **P** ac **BG**^{2}**M** *schol.* et *Beh.* ‖ 231 vincla *Bentleius* cuncta *codd.* ‖ 234 Cui **PGH** *Leid. schol. Paris.* Quae *reliqui* ‖ 237 turpes, primordia belli, insidias *interpungendum cens. Menkius* ‖ 237 Orsa *Baehrensius* ‖ 238 *versum spurium iudicavit Barthius*

Digitized by Google

Adde fidem. Vos o superi, meus ordine sanguis,
Ne pugnare odiis, neu me temptare precando 240
Certetis; sic Fata mihi nigraeque Sororum
Iuravere colus: manet haec ab origine mundi
Fixa dies bello, populique in proelia nati.
Quod ni me veterum poenas sancire malorum
Gentibus et diros sinitis punire nepotes 245
(Arcem hanc aeternam, gentis sacraria nostrae,
Testor et Elysios, etiam mihi numina, fontes),
Ipse manu Thebas correptaque moenia fundo
Excutiam versasque solo super Inacha tecta
Effundam turres aut stagna in caerula verram 250
Imbre superiecto, licet ipsa in turbine rerum
Iuno suos colles templumque amplexa laboret.'
Dixit, et attoniti iussis: mortalia credas
Pectora; sic cuncti vocemque animosque tenebant.
Non secus ac longa ventorum pace solutum 255
Aequor et imbelli recubant ubi litora somno,
Silvarumque comas et abacto flamine nubes
Mulcet iners aestas; tunc stagna lacusque sonori
Detumuere, tacent exusti solibus amnes.
Gaudet ovans iussis et adhuc temone calenti 260
Fervidus in laevum torquet Gradivus habenas.
Iamque iter extremum caelique abrupta tenebat,
Cum Venus ante ipsos nulla formidine gressum
Figit equos; cessere retro iam iamque rigentes

---

241 sq. 'nigraeque — colus' Probus cathol. I p. 24, 9 K. Cf. Serv. ad Aen. VIII 409.

---

242 Lustravere *Servius* ‖ 244 Quid **cpm** ‖ 246 gentis *corr. Lachmannus* mentis *codd.* ‖ 250 verram **P** vertam *ceteri* mergam *Marklandus* ‖ 254 di cuncti *Lachmannus* ‖ 257 abactas **PTL** nec abactas *Baehrensius* ‖ 259 exusti **PG** exhausti **G²g** exausti (ī exusti *al. stilo suprascr.*) *Leid.* exhaustis **Bc** exacti **p** ‖ *versus 266—319 in Prag. 2 a pr. m. desunt, sed in foliolo serius inserto leguntur*

Digitized by Google

Suppliciter posuere iubas. Tunc pectora summo 265
Acclinata iugo vultumque obliqua madentem
Incipit (interea dominae vestigia iuxta
Spumantem proni mandunt adamanta iugales):
'Bella etiam in Thebas socer (o pulcherrima bella!)
Ipse paras ferroque tuos abolere nepotes? 270
Nec genus Harmoniae nec te conubia caelo
Festa nec hae quicquam lacrimae, furibunde, morantur?
Criminis haec merces? hoc fama pudorque relictus,
Hoc mihi Lemniacae de te meruere catenae?
Perge libens; at non eadem Vulcania nobis 275
Obsequia, et laesi servit tamen ira mariti!
Illum ego perpetuis mihi desudare caminis
Si iubeam vigilesque operi transmittere noctes,
Gaudeat ornatusque novos ipsique laboret
Arma tibi; tu! — sed scopulos et aena precando 280
Flectere corda paro; solum hoc tamen anxia, solum
Obtestor, quid me Tyrio sociare marito
Progeniem caram infaustisque dabas hymenaeis?
Dum fore praeclaros armis et vivida rebus
Pectora vipereo Tyrios de sanguine iactas 285
Demissumque Iovis serie genus. A! mea quanto
Sithonia mallem nupsisset virgo sub Arcto
Trans Borean Thracasque tuos. Indigna parumne
Pertulimus, divae Veneris quod filia longum
Reptat et Illyricas eiectat virus in herbas? 290

---

274. 'hoc — catenae' schol. Theb. V 59 p. 166 L. Cf. schol. Lucan. I 301 p. 49 W. — 275 sq. 'at — mariti' Serv. ad Aen. VIII 373.

---

266 madentum (*suprascr. al. m.* ł em) **P** ‖ 269 socero pulcherrima **P** pulcherrimae *al. m.* **S** pulcherrime **BG²M**; *interpunctionem mutavi* ‖ 271 genus armo//// **P** ‖ 272 Pacta *Heinsius* ‖ 280 tu *om.* **P** ‖ 281 hoc *om.* **BG²cbrTH** ‖ 286 Demissum (*om* que) **P** ‖ 290 deiectat **PH** *Prag. 1 δ* eiectat **BSG²M**

Digitized by Google

Nunc gentem inmeritam —' Lacrimas non pertulit ultra
Bellipotens, hastam laeva transumit et alto
(Haut mora) desiluit curru, clipeoque receptam
Laedit in amplexu dictisque ita mulcet amicis:
'O mihi bellorum requies et sacra voluptas 295
Unaque pax animo! soli cui tanta potestas
Divorumque hominumque meis occurrere telis
Impune et media quamvis in caede frementes
Hos adsistere equos, hunc ensem avellere dextra.
Nec mihi Sidonii genialia foedera Cadmi 300
Nec tua, cara, fides (ne falsa incessere gaude!)
Exciderint: prius in patrui deus infera mergar
Stagna et pallentes agar exarmatus ad umbras.
Sed nunc fatorum monitus mentemque supremi
Iussus obire patris (neque enim Vulcania tali 305
Imperio manus apta legi), quo pectore contra
Ire Iovem dictasque parem contemnere leges,
Cui modo (pro vires!) terras caelumque fretumque
Attremere oranti tantosque ex ordine vidi
Delituisse deos? Sed ne mihi corde supremos 310
Concipe, cara, metus, quando haec mutare potestas
Nulla datur; cum iam Tyriis sub moenibus ambae
Bellabunt gentes, adero et socia arma iuvabo.
Tunc me sanguineo late defervere campo
Res super Argolicas haut sic deiecta videbis; 315
Hoc mihi ius, nec fata vetant.' Sic orsus aperto

---

301. 'nec — gaude' Eutych. art. II 14 p. 482, 30 K.

---

294 Laedit *codd. quod retinui coll. VII 498 sq. Cf. Mitscherlich. ad Hor. carm. I 13, 14* Tollit in amplexum *Feyraredus* Illigat amplexu *Barthius* Lenit in amplexu *Muellerus* receptae *vel* clipeoque reposto Haeret i. a. *Menkius* ‖ 300 genialia **P** genitalia **BG²SM** ‖ 301 nec falsa **P** *Beh.* **THG** *m. pr.* ‖ 302 Exciderint **PSGH** *Beh. Dan.* $\pi\delta$ Exciderunt **BG²** Exciderant **Tcg** (t exciderunt *al. m. suprascr.*) **L** | mergam **P** ‖ 303 exanimatus **c** *Schraderus* ‖ 304 factorum **P** ‖ 309 totosque *Barthius* cunctosque *Muellerus coll. v. 254*

Digitized by Google

Flagrantes immisit equos. Non ocius alti
In terras cadit ira Iovis, si quando nivalem
Othryn et Arctoae gelidum caput institit Ossae
Armavitque in nube manum: volat ignea moles 320
Saeva dei mandata ferens, caelumque trisulca
Territat omne coma iamdudum aut ditibus agris
Signa dare aut ponto miseros involvere nautas.
Iamque remensus iter fesso Danaeia Tydeus
Arva gradu viridisque legit devexa Prosymnae 325
Terribilis visu: stant fulti pulvere crines,
Squalidus ex umeris cadit alta in vulnera sudor,
Insomnesque oculos rubor excitat, oraque retro
Solvit anhela sitis; mens altum spirat honorem
Conscia factorum. Sic nota in pascua taurus 330
Bellator redit, adverso cui colla suoque
Sanguine proscissisque natant palearibus armi;
Tunc quoque lassa tumet virtus multumque superbit
Pectore despecto; vacua iacet hostis harena
Turpe gemens crudosque vetat sentire dolores. 335
Talis erat; medias etiam non destitit urbes,
Quidquid et Asopon veteresque interiacet Argos,
Inflammare odiis, multumque et ubique retexens
Legatum sese Graia de gente petendis
Isse super regnis profugi Polynicis, at inde 340
Vim, noctem, scelus, arma, dolos, ea foedera passum
Regis Echionii, fratri sua iura negari.
Prona fides populis; deus omnia credere suadet
Armipotens, geminatque acceptos fama pavores.
Utque introgressus portas (et forte verendus 345
Concilio pater ipse duces cogebat Adrastus)
Improvisus adest, iam illinc a postibus aulae

---

324 remensus **PH** *Prag. 1* emensus **BSM** | daneia **P** ‖ 325 diversa **P** ‖ 329 Solvit **P** *Beh.* Sorbet **BG²SM** ‖ 331 rediit **PH** ‖ 332 proscissique **BM** ꝓci//siq; **G²** ‖ 333 Tum **BG²M** ‖ 334 Pectore; despectus *Baehrensius* ‖ 345 verendus **PB** *cf. v. 681* verendos **G²M** *edd.*

Digitized by Google

Vociferans: 'Arma, arma viri, tuque optime Lernae
Ductor, magnanimum si quis tibi sanguis avorum,
Arma para! Nusquam pietas, non gentibus aequum 350
Fas aut cura Iovis; melius legatus adissem
Sauromatas rabidos servatoremque cruentum
Bebrycii nemoris. Nec iussa incuso pigetve
Officii: iuvat isse, iuvat, Thebasque nocentes
Explorasse manu; bello me, credite, bello, 355
Ceu turrim validam aut artam compagibus urbem,
Delecti insidiis instructique omnibus armis
Nocte doloque viri nudum ignarumque locorum
Nequiquam clausere; iacent in sanguine mixti
Ante urbem vacuam. Nunc o, nunc tempus in hostes, 360
Dum trepidi exanguesque metu, dum funera portant,
Nunc, socer, haec dum non manus excidit; ipse ego fessus
Quinquaginta illis heroum immanibus umbris
Vulneraque ista ferens putri insiccata cruore
Protinus ire peto!' Trepidi de sedibus astant 365
Inachidae, cunctisque prior Cadmeius heros
Accurrit vultum deiectus et 'o ego divis
Invisus vitaeque nocens haec vulnera cerno
Integer? hosne mihi reditus, germane, parabas?
In me haec tela dabas. Pro vitae foeda cupido! 370
Infelix, fratri facinus tam grande negavi.
Et nunc vestra quidem maneant in pace quieta
Moenia, nec vobis tanti sim causa tumultus
Hospes adhuc. Scio (nec me adeo res dextra levavit),
Quam durum natis, thalamo quam triste revelli, 375
Quam patria; non me ullius domus anxia culpet

---

376 sq. 'non — lumine nati' Serv. ad Aen. XII 13.

---

350 ęquam **P** ‖ 352 rabidos *Wakefieldus* avidos *codd.* ‖ 357 structique **P** ‖ 360 nocuam *Bachrensius* hostē **P** ‖ 362 Nunc socer hęc dum non **P** Dum capulo nondum **BG²SM** ‖ 365 paro *Barthius* ‖ 367 o ego **PGL** en ego **BG²SM** ‖ 370 tela mei **P** ‖ 491 fratri facinus **PGπ** *Prag. 1* **L** facinus fratri **BG²SM** ‖ 372 quieta **PG** *Prag. 1* serena **BG²SM**

Digitized by Google

Respectentve truces obliquo lumine matres.
Ibo libens certusque mori, licet optima coniunx
Auditusque iterum revocet socer; hunc ego Thebis,
Hunc, germane, tibi iugulum et tibi, maxime Tydeu, 380
Debeo.' Sic variis pertemptat pectora dictis
Obliquatque preces. Commotae questibus irae
Et mixtus lacrimis caluit dolor; omnibus ultro
Non iuvenum modo, sed gelidis et inertibus aevo
Pectoribus mens una subit, viduare penates, 385
Finitimas adhibere manus, iamque ire. Sed altus
Consiliis pater imperiique haut flectere molem
Inscius: 'ista quidem superis curaeque medenda
Linquite, quaeso, meae, nec te germanus inulto
Sceptra geret, neque nos avidi promittere bellum. 390
At nunc egregium tantoque in sanguine ovantem
Excipite Oeniden, animosaque pectora laxet
Sera quies: nobis dolor haut rationis egebit.'
Turbati extempla comites et pallida coniunx
Tydea circum omnes fessum bellique viaeque 395
Stipantur. Laetus mediis in sedibus aulae
Constitit, ingentique exceptus terga columna,
Vulnera dum lymphis Epidaurius eluit Idmon,
Nunc velox ferro, nunc ille tepentibus herbis
Mitior, ipse alta seductus mente renarrat 400
Principia irarum, quaeque orsus uterque vicissim,
Quis locus insidiis, tacito quae tempora bello,
Qui contra quantique duces, ubi maximus illi
Sudor, et indicio servatum Maeona tristi
Exponit. Cui fida manus proceresque socerque 405
Adstupet oranti, Tyriusque incenditur exul.

---

377 Respectentve **PG** Respectentque **BG²SM** Expectentve *Serv.* | lumine nati *Serv.* ‖ 379 Largitusque torum *Lachmannus* Cunctatusque iterum *Baehrensius* Argivusque iterum *Koestlinus* ‖ 383 valuit dolor *Barthius* ‖ 390 nos **P** vos *ceteri* nos pavidi *Baehrensius* ‖ 397 columnae **P** ‖ 399 tepentibus **PH** *Beh. 1* potentibus **G²SM** pentibus **B** (*al. m. corr. in* potentibus)

Digitized by Google

Solverat Hesperii devexo margine ponti
Flagrantes Sol pronus equos rutilamque lavabat
Oceani sub fonte comam, cui turba profundi
Nereos et rapidis accurrnnt passibus Horae, 410
Frenaque et auratae textum sublime coronae
Deripiunt, laxant calidis umentia loris
Pectora; pars meritos vertunt ad molle iugales
Gramen et erecto currum temone supinant.
Nox subiit curasque hominum motusque ferarum 415
Composuit nigroque polos involvit amictu,
Illa quidem cunctis, sed non tibi mitis, Adraste,
Labdacioque duci: nam Tydea largus habebat
Perfusum magna virtutis imagine somnus.
Et iam noctivagas inter deus armifer umbras 420
Desuper Arcadiae fines Nemeaeaque rura
Taenariumque cacumen Apollineasque Therapnas
Armorum tonitru ferit et trepidantia corda
Implet amore sui. Comunt Furor Iraque cristas,
Frena ministrat equis Pavor armiger. At vigil omni 425
Fama sono vanos rerum succincta tumultus
Ante volat currum flatuque impulsa gementum
Alipedum trepidas denso cum murmure plumas
Excutit: urget enim stimulis auriga cruentis
Facta, infecta loqui, curruque infestus ab alto 430
Terga comamque deae Scythica pater increpat hasta.
Qualis ubi Aeolio dimissos carcere ventos

407. 'solverat— ponti' Priscian. V 2, 9 p. 145 et VI 3, 16 p. 208 H. — 424. 'inplet — cristas' Eutych. art. II 9 p. 478, 23 K.

412 Diripiunt **PGL** Deiciunt († deripiunt *al. m. suprascr.*) **G²** | laxant calidis **PGHL** *Colb.* (rosidis *al. m. suprascr.*) laxant roseis **BG²M** laxantque aliae fumantia *Muellerus* calidisque tumentia *Baehrensius* ‖ 417 mitis *om.* **P** ‖ 420 armiger **G²GHp** ‖ 423 ferit (fremit *al. m.*) **PS** fe/rit **B** fe//it **G²** fremit **p** furit **H** ‖ 426 Fama oculo *Bentleius coll. Verg. Aen. IV 181 sq.*, *sed cf. ib. v. 183* ‖ vanos **P** varios *ceteri* ‖ 427 frementum *Friesemannus* ‖ 431 comamque **PG** *Beh.* comasque **BG²SM** ‖ 432 demissos **PBM**

Digitized by Google

Dux prae se Neptunus agit magnoque volentes
Inicit Aegaeo; tristis comitatus eunti
Circum lora fremunt nimbique hiemesque profundae 435
Nubilaque et vulso terrarum sordida fundo
Tempestas: dubiae motis radicibus obstant
Cyclades, ipsa tua Mycono Gyaroque revelli,
Dele, times magnique fidem testaris alumni.
Septima iam nitidum terris Aurora deisque 440
Purpureo vehit ore diem, Perseius heros
Cum primum arcana senior sese extulit aula,
Multa super bello generisque tumentibus amens
Incertusque animi, daret armis iura novosque
Gentibus incuteret stimulos, an frena teneret 445
Irarum et motos capulis adstringeret enses.
Hinc pacis tranquilla movent, atque inde pudori
Foeda quies, flectique nova dulcedine pugnae
Difficiles populi; dubio sententia tandem
Sera placet, vatum mentes et provida veri 450
Sacra movere deum. Sollers tibi cura futuri,
Amphiarae, datur, iuxtaque Amythaone cretus
Iam senior (sed mente viret Phoeboque) Melampus
Adsociat passus: dubium, cui pronus Apollo,
Oraque Cirrhaea satiarit largius unda. 455
Principio fibris pecudumque in sanguine divos
Explorant; iam tum pavidis maculosa bidentum
Corda negant diraque nefas minitantia vena.
Ire tamen vacuoque sedet petere omina caelo.

---

433 Trux *Heinsius* | volentes **P** π volantes **BM** ‖ 434 Incitat (inicit *al. m.*) **P** ‖ 440 diisque (e *al. m. suprascr.*) **P** ‖ 443 angens (*sc.* se) *Gronovius* haerens *Barthius* ‖ 444 novosque **PpG** *Colb.* **L** ferosque **BG²SM** ‖ 445 Mentibus **G²** *Wakefieldus* | aut frena **P** ‖ 448 novę **P** ‖ 450 et **PG** ac **BG²M** ‖ 453 viret **P** virens *ceteri; interpunctionem correxi* ‖ 454 pronus **P** *pr. m. Beh.* **GHR** *Colb.* primus **P** *m. sec.* dexter **BG²M** pectora *Bentleius* ‖ 455 Ora e Cirrhaea *Baehrensius* | Cirrhaeae satiarint l. undae *Menkius* ‖ 458 dirasque n. m. venas **P** ‖ 459 omnia **P** *pr. m.*

Digitized by Google

Mons erat audaci seductus in aethera dorso 460
(Nomine Lernaei memorant Apesanta coloni),
Gentibus Argolicis olim sacer; inde ferebant
Nubila suspenso celerem temerasse volatu
Persea, cum raptos pueri perterrita mater
Prospexit de rupe gradus ac paene secuta est. 465
Huc gemini vates sanctam canentis olivae
Fronde comam et niveis ornati tempora vittis
Evadunt pariter, madidos ubi lucidus agros
Ortus et algentes laxavit sole pruinas.
Ac prior Oeclides solita prece numen amicat: 470
'Iuppiter omnipotens (nam te pernicibus alis
Addere consilium volucresque implere futuri
Ominaque et causas caelo deferre latentes
Accipimus), non Cirrha deum promiserit antro
Certius, aut frondes lucis quas fama Molossis 475
Chaonias sonuisse tibi, licet aridus Hammon
Invideat Lyciaeque parent contendere sortes
Niliacumque pecus patrioque aequatus honori
Branchus, et undosae quem rusticus accola Pisae
Pana Lycaonia nocturnum exaudit in umbra: 480
Ditior ille animi, cui tu, Dictaee, secundas
Impuleris manifestus aves. Mirum unde, sed olim
Hic honor alitibus, superae seu conditur aulae
Sic dedit effusum chaos in nova semina texens,

---

471. 'Iuppiter — alis' Mythogr. III 11, 14 p. 237 B. — 478 sq. 'patrisque — Branchus' schol. Theb. VIII 198 p. 282 L.

---

460 subductus *Heinsius* ‖ 461 aphesanta **PB** aphasanta **G** aphisanta **H** Apesanta *cum Muellero scripsi coll. Plin. n. h. IV 17 Paus. II 15, 3 Pseudo-Plut. de fluv. 18, 9* ‖ 466 Hunc **PT** Hoc **S** ‖ 473 Omniaque **PT** | casus *Baehrensius* ‖ 474 nec *Muellerus parenthesi usque ad* tibi (v. 476) *continuata* ‖ 476 Chaonio **P** ‖ 478 aequalis *codd.* aequatus *schol. Theb. VIII 198* ‖ 479 qui *codd.* quem *corr. Muellerus* ‖ 480 lycaoniae **P** ‖ 481 Certior *Lachmannus* ‖ 484 offusum **P**

Digitized by Google

Seu quia mutatae nostraque ab origine versis 485
Corporibus subiere notos, seu purior axis
Amotumque nefas et rarum insistere terris
Vera docent; tibi, summe sator terraeque deumque,
Scire licet. Nos Argolicae primordia pugnae
Venturumque sinas caelo praenosse laborem. 490
Si datur et duris sedet haec sententia Parcis
Solvere Echionias Lernaea cuspide portas,
Signa feras laevusque tones; tunc omnis in astris
Consonet arcana volucris bona murmura lingua.
Si prohibes, hic necte moras dextrisque profundum 495
Alitibus praetexe diem.' Sic fatus, et alto
Membra locat scopulo; tunc plura ignotaque iungit
Numina et immensi fruitur caligine mundi.
Postquam rite diu partiti sidera cuncta
Perlegere animis oculisque sequacibus auras, 500
Tunc Amythaonius longo post tempore vates:
'Nonne sub excelso spirantis limite caeli,
Amphiarae, vides, cursus ut nulla serenos
Ales agat liquidoque polum complexa meatu
Pendeat aut fugiens placabile planxerit omen? 505
Non comes obscurus tripodum, non fulminis ardens
Vector adest, flavaeque sonans avis unca Minervae
Non venit auguriis melior; quin vultur et altis
Desuper accipitres exultavere rapinis.
Monstra volant, dirae stridunt in nube volucres, 510
Nocturnaeque gemunt striges et feralia bubo
Damna canens. Quae prima deum portenta sequamur?
Hisne dari, Thymbraee, polum? simul ora recurvo
Ungue secant rabidae planctumque imitantibus alis

---

494 volucrum **P** ‖ 495 profundum **P** *pr. m.*: profanis **P** *marg.* ‖ 496 fatur *D. Heinsius e codd., sed. cf. ad I 510* ‖ 498 Nomina *mal. Menkius* ‖ 499 cuncta **PH** *Beh. 2* cunctas **p** *Leid. edd.* cunctis **B** cunctis **G²SM** ‖ 505 /lanxerit (l *in ras.*) **P** ‖ 508 quin *Bernartius* qui **PBG²S** ‖ 513 Hisne dari tu rere polum? *coni. Muellerus*

Digitized by Google

Exagitant zephyros et plumea pectora caedunt.' 515
Ille sub haec: 'Equidem varii, pater, omina Phoebi
Saepe tuli: iam tum, prima cum pube virentem
Semideos inter pinus me Thessala reges
Duceret, hic casus terraeque marisque canentum
Obstipuere duces, nec me ventura locuto 520
Saepius in dubiis auditus Iasoni Mopsus.
Sed similes non ante metus aut* astra* notavi
Prodigiosa magis; quamquam maiora parantur.
Huc adverte animum: clara regione profundi
Aetheros innumeri statuerunt agmina cygni, 525
Sive hos Strymonia Boreas eiecit ab Arcto,
σ Seu fecunda refert placidi clementia Nili.
Fixerunt cursus; has rere in imagine Thebas:
Nam sese inmoti gyro atque in pace silentes
Ceu muris valloque tenent. Sed fortior ecce 530
Adventat per inane cohors; septem ordine fulvo
Armigeras summa Iovis exultante caterva
Intuor: Inachii sint hi tibi, concipe, reges.
Invasere globum nivei gregis uncaque pandunt
Caedibus ora novis et strictis unguibus instant. 535
Cernis inexperto rorantes sanguine ventos,
Et plumis stillare diem? quae saeva repente
Victores agitat leto Iovis ira sinistri?
Hic excelsa petens subita face solis inarsit
Submisitque animos, illum vestigia adortum 540
Maiorum volucrum tenerae deponitis alae.
Hic hosti implicitus pariter ruit, hunc fuga retro

---

520 sq. 'nec — Mopsus' schol. Theb. V 417 p. 181 L. — 532 sq. 'armigeras — reges' Eutych. art. IV 2 p. 464, 31 K.

---

517 puppe **P** ‖ 521 iasone *codd.* Iasoni *Barthius et Bentleius*; *cf. Imhofii emendatt. Stat. p. 4* ‖ 522 astra *codd.* monstra; *Muellerus* sacra *Baehrensius* ‖ 527 clementia caeli **P** ‖ 528 has **P** *Lachmannus* hac *ceteri* ‖ 533 sint **PGL** sunt **BG²M** *Eutych.* ‖ 537 quę **P** quam *ceteri* ‖ 542 huc fuga **P**

Digitized by Google

Volvit agens sociae linquentem fata catervae.
Hic nimbo glomeratus obit, hic praepete viva
Pascitur immoriens; spargit cava nubila sanguis.' 545
'Quid furtim lacrimas?' 'Illum, venerande Melampu,
Qui cadit, agnosco.' Trepidos sic mole futuri
Cunctaque iam rerum certa sub imagine passos
Terror habet vates; piget inrupisse volantum
Concilia et caelo mentem insertasse vetanti, 550
Auditique odere deos. — Unde iste per orbem
Primus venturi miseris animantibus aeger
Crevit amor? divumne feras hoc munus, an ipsi,
Gens avida et parto non umquam stare quieti,
Eruimus, quae prima dies, ubi terminus aevi, 555
Quid bonus ille deum genitor, quid ferrea Clotho
Cogitet? hinc fibrae et volucrum per nubila sermo
Astrorumque vices numerataque semina lunae
Thessalicumque nefas. At non prior aureus ille
Sanguis avum scopulisque satae vel robore gentes 560
Mentibus his usae; silvas amor unus humumque
Edomuisse manu; quid crastina volveret aetas
Scire nefas homini. Nos pravum et flebile vulgus
Scrutari penitus superos: hinc pallor et irae,
Hinc scelus insidiaeque et nulla modestia voti. 565
Ergo manu vittas damnataque vertice serta
Deripit abiectaque inhonorus fronde sacerdos
Inviso de monte redit; iam bella tubaeque
Comminus, absentesque fremunt sub pectore Thebae.
Ille nec aspectum vulgi, nec fida tyranni 570
Conloquia aut coetus procerum perferre, sed atra
Sede tegi, et superum clausus negat acta fateri

---

546 inlacrimas *Colb.* G *pr. m.* illacrimas G *m. sec.* H | melampo P ‖ 547 agnosci P ‖ 548 iam *om.* P ‖ 551 unde ipse P ‖ 558 semina PL *schol.* semita (ṫ semina) r *Leid.* semita BG²SM ‖ 561 his usae PH haec ausae BSM hê causê G² hoc ausae p *edd.* ‖ 563 parvum P | ac flebile p *edd.* ‖ 564 Scrutari P *Heinsius* Scrutati BG²M

Digitized by Google

(Te pudor et curae retinent per rura, Melampu):
Bissenos premit ora dies populumque ducesque
Extrahit incertis. Et iam suprema Tonantis 575
Iussa fremunt agrosque viris annosaque vastant
Oppida; bellipotens prae se deus agmina passim
Mille rapit; liquere domus dilectaque laeti
Conubia et primo plorantes limine natos:
Tantus in attonitos cecidit deus. Arma paternis 580
Postibus et fixos superum ad penetralia currus
Vellere amor; tunc fessa putri robigine pila
Haerentesque situ gladios in saeva recurant
Vulnera et attrito cogunt iuvenescere saxo.
Hi teretes galeas magnorumque aerea suta 585
Thoracum et tunicas chalybum squalore crepantes
Pectoribus temptare, alii Cortynia lentant
Cornua; iam falces avidis et aratra caminis
Rastraque et incurvi saevum rubuere ligones.
Caedere nec validas sanctis e stirpibus hastas, 590
Nec pudor emerito clipeum vestisse iuvenco.
Inrupere Argos maestique ad limina regis
Bella animis, bella ore fremunt; it clamor ad auras,
Quantus Tyrrheni gemitus salis, aut ubi temptat
Verg. Enceladus mutare latus; super igneus antris 595
Mons tonat, exundant apices fluctusque Pelorus
Contrahit, et sperat tellus abrupta reverti.

---

589. 'Rastraque — ligones' Serv. ad Georg. I 94 poetae nomine omisso.

---

573 *Interpunctionem corr. Baehrensius* ‖ 574 Bisseno p. o. die **BM** ‖ 576 animosaque *coni. Muellerus coll. Silv. V 3, 108* ‖ 577 praeses deus *idem* pro se *Baehrensius* ‖ 582 pila **PG** *m. pr.* tela **BG²M** ‖ 583 Haerentes (*om.* que) **P** | recurant **P** *Bentleius* recurvant **BG²M** ‖ 585 Hi **G²** Hic **PB** Heu **S** ‖ 588 camenis **P** ‖ 594 sq. aut ubi — latus *om.* **P** *sed in marg. ead. m. add.* ‖ 595 motare *Colb.* **G** *m. pr. Heinsius* versare *Barthius* | super **PG** procul *ceteri* | ignibus atris *Friesemannus*

Digitized by Google

Atque hic ingenti Capaneus Mavortis amore
Excitus et longam pridem indignantia pacem
Corda tumens (huic ampla quidem de sanguine prisco 600
Nobilitas; sed enim ipse manu praegressus avorum
Facta, diu tuto superum contemptor et aequi
Impatiens largusque animae, modo suaserit ira),
Unus ut e silvis Pholoes habitator opacae
Inter et Aetnaeos aequus consurgere fratres, 605
Ante fores, ubi turba ducum vulgique frementis,
Amphiarae, tuas 'quae tanta ignavia' clamat,
'Inachidae vosque o socio de sanguine Achivi?
Unius (heu pudeat!) plebeia ad limina civis
Tot ferro accinctae gentes animisque paratae 610
Pendemus? Non si ipse cavo sub vertice Cirrhae
(Quisquis is est, timidis famaeque ita visus) Apollo
Mugiat insano penitus seclusus in antro,
Expectare queam, dum pallida virgo tremendas
Nuntiet ambages. Virtus mihi numen et ensis, 615
Quem teneo! Iamque hic timida cum fraude sacerdos
Exeat, aut hodie, volucrum quae tanta potestas,
Experiar.' Laetum fremit assensuque furentem
Implet Achaea manus. Tandem prorumpere adactus
Oeclides, alio curarum agitante tumultu: 620
'Non equidem effreno iuvenis clamore profani
Dictorumque metu, licet hic insana minetur,
Elicior tenebris; alio mihi debita fato
Summa dies, vetitumque dari mortalibus armis.
Sed me vester amor nimiusque arcana profari 625
Phoebus agit; vobis ventura atque omne, quod ultra est,

---

598 sqq. 'Atque — tumens' Priscian. X 9, 55 p. 544 H.

---

608 vosq. o socii **P** vos o socii *Beh.* ‖ 616 hic **PBG**^{2}**r** hic (u *suprascr.*) **S** huc **p** *edd.* hunc **H** hac **δ** hinc *Menkius* ‖ 618 laetum fremitu assensuque *Burmannus* ‖ 620 *Amphiaraum iam inde a verbis* alio curarum *loquentem facit Lachmannus* ‖ 624 vetitumque mori *Muellerus* rapi *Baehrensius*

Digitized by Google

Pandere maestus eo; nam te, vesane, moneri
Ante nefas, unique tacet tibi noster Apollo.
Quo, miseri, fatis superisque obstantibus arma,
Quo rapitis? quo vos Furiarum verbera caecos 630
Exagitant? adeone animarum taedet? et Argos
Exosi? nil dulce domi? nulla omina curae?
Quid me Persei secreta ad culmina montis
Ire gradu trepido superumque inrumpere coetus
Egistis? Potui pariter nescire, quis armis 635
Casus, ubi atra dies, quae fati exordia cunctis,
Quae mihi. Consulti testor penetralia mundi
Et volucrum adfatus et te, Thymbraee, vocanti
Non alias tam saeve mihi, quae signa futuri
Pertulerim: vidi ingentis portenta ruinae, 640
Vidi hominum divumque metus hilaremque Megaeram
Et Lachesin putri vacuantem saecula penso.
Proicite arma manu: deus ecce furentibus obstat,
Ecce deus! Miseri, quid pulchrum sanguine vestro
Aoniam et diri saturare novalia Cadmi? 645
Sed quid vana cano, quid fixos arceo casus?
Ibimus —' Hic presso gemuit semel ore sacerdos.
Illi iterum Capaneus: 'tuus o furor auguret uni
Ista tibi, ut serves vacuos inglorius annos
Et tua non umquam Tyrrhenus tempora circum 650
Clangor eat. Quid vota virum meliora moraris?
Scilicet ut vanis avibus natoque domoque
Et thalamis potiare iacens, sileamus inulti

---

628 tacet **PpGH** silet **BG²SM** ‖ 630 quo **P** quae *ceteri* | caecos (sos *al. m. suprascr.*) **P** ‖ 632 nihil **P** | curae est **P** ‖ 634 superumque **P** superosque *ceteri* ‖ 636 ubi atra **Pπ** et atra *ceteri* | quae prima **r** *Leid.* quae priva *Bernartius* ‖ 641 metus **PGH** *Colb.* π *schol.* metus (nefas *al. m. suprascr.*) **p** nefas (*corr. in* metis) **B** nefas **M** ‖ 642 lachesim **P** | ·/. laxantem **P** *in marg.* ‖ 644 vestro *Paris. 8053. 8054 Barthius* victo **PBM** iuncto *Heinsius* ‖ 645 et Tyrii *idem* ‖ 648 Illi *corr. Lachmannus* Illum *codd.* Iamque *Barthius* | auguret *corr. Muellerus* augur et *codd.* ‖ 649 annos **Pc** (*corr. in* argos) argos **BG²M**

Digitized by Google

Tydeos egregii perfossum pectus et arma
Foederis abrupti? quodsi bella effera Graios 655
Ferre vetas, i Sidonios legatus ad hostes:
Haec pacem tibi serta dabunt. Tua prorsus inani
Verba polo causas abstrusaque momina rerum
Eliciunt? miseret superum, si carmina curae
Humanaeque preces! Quid inertia pectora terres? 660
Primus in orbe deos fecit timor! Et tibi tuto
Nunc eat iste furor; sed prima ad classica cum iam
Hostilem Ismenon galeis Dircenque bibemus,
Ne mihi tunc, moneo, lituos atque arma volenti
Obvius ire pares venisque aut alite visa 665
Bellorum proferre diem: procul haec tibi mollis
Infula terrificique aberit dementia Phoebi:
Illic augur ego et mecum quicumque parati
Insanire manu.' Rursus fragor intonat ingens
Hortantum et vasto subter volat astra tumultu. 670
Ut rapidus torrens, animos cui verna ministrant
Flamina et exuti concreto frigore montes,
Cum vagus in campos frustra prohibentibus exit
Obicibus, resonant permixto turbine tecta,
Arva, armenta, viri, donec stetit improbus alto 675
Colle minor magnoque invenit in aggere ripas:
Aeque alterna ducum nox interfusa diremit.
At gemitus Argia viri non amplius aequo
Corde ferens sociumque animo miserata dolorem,
Sicut erat laceris pridem turpata capillis 680

Comparatio non probanda.

661. 'primus — timor' Serv. ad Aen. II 715. Petron. frg. 27, 1 B.

656 Sidonias l. a. urbes **BG²r** ‖ 658 nomina **P** *unde Baehrensius corr.* momina, semina *ceteri* ‖ 664 tum **PGπ** te *Bernartius* ‖ 665 venisque *corr. Heinsius* ventisque *codd.* ‖ 672 Flumina **BG²rg** *Leid.* | montes **PGH** *Colb.* π colles **BG²Sg** *Leid.* ‖ 677 Aeque *Baehrensius* Haec *codd.* Dicta *Barthius* Sic *Koestlinus* ‖ 680 laceris pridem **PpGHL** pridem laceris **BM** | turpata **PH** turbata **BG²SM**

Digitized by Google

Et fletu signata genas, ad celsa verendi
Ibat tecta patris, parvumque sub ubere caro
Thessandrum portabat avo iam nocte suprema
Ante novos ortus, ubi sola superstite plaustro
Arctos ad oceanum fugientibus invidet astris. 685
Utque fores iniit magnoque adfusa parenti est:
'Cur tua cum lacrimis maesto sine coniuge supplex
Limina nocte petam, cessem licet ipsa profari,
Scis genitor. Sed iura deum genialia testor
Teque pater, non ille iubet, sed pervigil angor; 690
Ex quo primus Hymen movitque infausta sinistram
Iuno facem, semper lacrimis gemituque propinquo
Exturbata quies. Non si mihi tigridis horror
Aequoreaeque super rigeant praecordia cautes,
Ferre queam; tu solus opem, tu summa medendi 695
Iura tenes; da bella, pater, generique iacentis
Aspice res humiles, atque hanc, pater, aspice prolem
Exulis; huic olim generis pudor. O ubi prima
Hospitia et iunctae testato numine dextrae!
Hic certe est, quem fata dabant, quem dixit Apollo; 700
Non egomet tacitos Veneris furata calores
Culpatamve facem: tua iussa verenda tuosque
Dilexi monitus. Nunc qua feritate dolentis
Despiciam questus? nescis, pater optime, nescis,
Quantus amor castae misero nupsisse marito. 705
Et nunc maesta quidem grave et inlaetabile munus,
Ut timeam doleamque, rogo; sed cum oscula rumpet

---

704 sq. 'nescis — marito' schol. Bernens. ad Lucan. II 347 p. 71, 19 U.

---

683 nocte supina *Menkius* ‖ 689 genialia **BG²R** genitalia **P** genitalia **M** *schol.* ‖ 696 iacentis **P** tacentis **BG²M** *Bentleius cum δ π* tacentis (*al. m. expunxit et suprascr.* ĩ iacentis) *Leid.* ‖ 698 o ubi **P** *Beh.* obvia **BM** o̊ tibi (b *in ras.*) **G²** ‖ 699 funesto **PGH** *Beh.* manifesto *Baehrensius*, *cf. I 494* ‖ 704 Dispiciam **PS** ‖ 705 castae **P** *schol. Lucan.* causae **BM**

Digitized by Google

Maesta dies, cum rauca dabunt abeuntibus armis
Signa tubae saevoque genas fulgebitis auro,
Ei mihi! care parens, iterum fortasse rogabo.' 710
Illius umenti carpens pater oscula vultu:
'Non equidem has umquam culparim, nata, querellas;
Pone metus, laudanda rogas nec digna negari.
Sed mihi multa dei (nec tu sperare, quod urges,
Desine), multa metus regnique volubile pondus 715
Subiciunt animo. Veniet, qui debitus istis,
Nata, modus, neque te incassum flevisse quereris.
Tu solare virum, neu sint dispendia iustae
Dura morae: magnos cunctamur, nata, paratus.
Proficitur bello.' Dicentem talia nascens 720
Lux monet ingentesque iubent adsurgere curae.

720. 'Proficitur bello' Priscian. VIII 7, 34 p. 401 H.

710 care pater **BG²M** ‖ 717 nec **BM** ‖ 721 monet π movet *codd. ceteri* ‖ STACII POETAE THEBAID̄ · LIB̄. III. EXPLICIT INCIPIT EIVSDEM. LIBER QVARTVS **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER IV.

Tertius horrentem Zephyris laxaverat annum
Phoebus et angusto cogebat limite vernum
Longius ire diem, cum fracta impulsaque fatis
Consilia et tandem miseris data copia belli.
Prima manu rutilam de vertice Larisaeo 5
Ostendit Bellona facem dextraque trabalem
Hastam intorsit agens, liquido quae stridula caelo
Fugit et Aoniae celso stetit aggere Dirces.
Mox et castra subit ferroque auroque coruscis
Mixta viris turmale fremit; dat euntibus enses, 10
Plaudit equos, vocat ad portas; hortamina fortes
Praeveniunt, timidisque etiam brevis addita virtus.
Dicta dies aderat. Cadit ingens rite Tonanti
Gradivoque pecus, nullisque secundus in extis
Pallet et armatis simulat sperare sacerdos. 15
Iamque suos circum pueri nuptaeque patresque
Funduntur mixti summisque a postibus obstant.
Nec modus est lacrimis: rorant clipeique iubaeque

---

1 annus **P** ‖ 2 angusto **P** angustum *ceteri* | vernum **P** verno *ceteri* vernus *Baehrensius*, diem *ad* horrentem *et* angustum *referens* ‖ 4 miseris **PL** miseri **BG²M** miserandi copia **b** *Dan.* ‖ 8 aoniae **PG** adversae **BG³M** ‖ 11 hortamine **P** ‖ 16 nuptaeque **PGRπ** innuptaeque **G²M** innubtaeq. **B**

Digitized by Google

Triste salutantum, et cunctis dependet ab armis
Suspiranda domus; galeis iuvat oscula clausis 20
Inserere amplexuque truces deducere conos.
Illi, quis ferrum modo, quis mors ipsa placebat,
Dant gemitus fractaque labant singultibus ira.
Sic ubi forte viris longum super aequor ituris,
Cum iam ad vela noti et scisso redit ancora fundo, 25
Haeret amica manus: certant innectere collo
Bracchia, manantesque oculos hinc oscula turbant,
Hinc magni caligo maris, tandemque relicti
Stant in rupe tamen; fugientia carbasa visu
Dulce sequi, patriosque dolent crebrescere ventos. 30
[*Stant tamen, et nota puppim de rupe salutant.*]
Nunc mihi, Fama prior mundique arcana Vetustas,
Cui meminisse ducum vitasque extendere curae,
Pande viros, tuque o nemoris regina sonori,
Calliope, quas ille manus, quae moverit arma 35
Gradivus, quantas populis solaverit urbes,
Sublata molire lyra: neque enim altior ulli
Mens hausto de fonte venit. Rex tristis et aeger
Pondere curarum propiorque abeuntibus annis
Inter adhortantes vix sponte incedit Adrastus, 40
Contentus ferro cingi latus; arma manipli
Pone ferunt, volucres portis auriga sub ipsis
Comit equos, et iam inde iugo luctatur Arion.

---

32. 'nunc — vetustas' schol. Bernens. ad Lucan. IV 654 p. 145, 9 U.

---

23 fractaque l. s. ira **P** fractaeque l. s. irae *reliqui* fractaque l. s. irae **r** ‖ 26 certatim nectere *Bentleius* ‖ 29 *versum om.* **G²B** *pr. m.* **r** *pr. m.* (*al. m. in marg. adscriptus*) **pc** *Dan.* **bgR** *Beh. 2* ‖ 30 *versum om.* **G²B** *pr. m.* **b** *Dan. In* **gR** *Leid. versus post v. 31 legitur* | placidosque *Friesemannus* ‖ 31 *versum om.* **PG** *Prag. 1 Prag. 2 m. pr.* (*in marg. al. m. adscriptus*); *spurium iudicabant Heynius et Menkius* ‖ 36 solaverit **P** *Gronov.* spoliaverit **BG²M** ‖ 37 molyre (*suprascr. sec. m.* dic) **P** ‖ 38 tristibus aeger **P** ‖ 41 ministri *Marklandus*

Digitized by Google

Huic armat Larisa viros, huic celsa Prosymna,
Aptior armentis Midea pecorosaque Phlius, 45
Quaeque pavet longa spumantem valle Charadron
Neris, et ingenti turritae mole Cleonae
Et Lacedaemonium Thyrea lectura cruorem.
Iunguntur memores transmissi ab origine regis,
Qui Drepani scopulos et oliviferae Sicyonis 50
Culta serunt, quos pigra vado Langia tacenti
Lambit et anfractu riparum incurvus Elisson.
Saevus honos fluvio: Stygias lustrare severis
Eumenidas perhibetur aquis, huc mergere suetas
Ora et anhelantes poto Phlegethonte cerastas, 55
Seu Thracum vertere domos, seu tecta Mycenis
Impia Cadmeumve larem; fugit ipse natantes
Amnis, et innumeris livescunt stagna venenis.
It comes Inoas Ephyre solata querellas
Cenchreaeque manus, vatum qua conscius amnis 60
Gorgoneo percussus equo, quaque obiacet alto
Isthmos et a terris maria inclinata repellit.
Haec manus Adrastum numero ter mille secuti
Exultant; pars gaesa manu, pars robora flammis
Indurata diu (non unus namque maniplis 65
Mos neque sanguis) habent, teretes pars vertere fundas

---

59. 'it — querelas' schol. Theb. VI 253 p. 208 L. — 61 sq. 'quaque — repellit' schol. Lucan. I 99 p. 23 W.

---

44 proshimna **P** ‖ 45 medię **P** midę **BM** mydę **SG** | philus **P** philos **BSG²M** pylos **H** phyllos **cm** Phlius *corr. Muellerus* ‖ 47 ingentes **P** ‖ 48 thyla electura **P** thyre lectura **BM** Thyrea *corr. Weberus* ‖ 49 regis **P** *Beh.* reges **BG²M** ‖ 51 vado strangilla **P** vado stagilla *Beh. Anglic. schol. Paris.* stagila **G** Strongyla *Scriverius* ‖ 52 Ambit *π* | anfractum **P** | incurvis **P** | elisson **P** elissos **BG²M** ‖ 54 sueta **P** suetae **BM** *corr. Baehrensius* ‖ 55 poto **P** tuto **BM** usto *Naukius* ‖ 56 Mycenes *Gronovius* ‖ 57 lavantes *Schraderus* ‖ 61 alto (*suprascr. sec. m.* mons *in ras.*) **P** ‖ 62 sthmos **P** ‖ 64 caesa **P** cęsa **Sr** cesa **B** ‖ 66 habet **PG²D** inest **BM** habent *corr. Muellerus* | vertice **P**

Digitized by Google

Adsueti vacuoque diem praecingere gyro.
Ipse annis sceptrisque subit venerabilis aeque:
Ut possessa diu taurus meat arduus inter
Pascua iam laxa cervice et inanibus armis, 70
Dux tamen: haut illum bello attemptare iuvencis
Sunt animi; nam trunca vident de vulnere multo
Cornua et ingentes plagarum in pectore nodos.
Proxima longaevo profert Dircaeus Adrasto
Signa gener, cui bella favent, cui commodat iras 75
Cuncta cohors: huic et patria de sede volentes
Advenere viri, seu quos movet exul et haesit
Tristibus aucta fides, seu quis mutare potentes
Praecipuum, multi, melior quos causa querenti
Conciliat; dederat nec non socer ipse regendas 80
Aegion Arenenque, et quas Theseia Troezen
Addit opes, ne rara movens inglorius iret
Agmina, neu raptos patriae sentiret honores.
Idem habitus, eadem arma viro, quae debitus hospes
Hiberna sub nocte tulit: Teumesius implet 85
Terga leo et gemino lucent hastilia ferro,
Aspera vulnifico subter latus ense riget Sphinx.
Iam regnum matrisque sinus fidasque sorores
Spe votisque tenet, tamen et de turre suprema
Attonitam totoque extantem corpore longe 90
Respicit Argian; haec mentem oculosque reducit
Coniugis et dulces avertit pectore Thebas.
Ecce inter medios patriae ciet agmina gentis
Fulmineus Tydeus, iam laetus et integer artus,
Ut primae strepuere tubae: ceu lubricus alta 95

---

77 sq. 'vel quos — fides' Serv. ad Aen. VII 648. — 82. 'ne parva — iret' Serv. ib.

---

76 Iuncta *Baehrensius* || 77 vel quos *Serv.* | et actis *Muellerus* || 82 ne parva m. i. arma iret *Serv.* || 84 devius *Peyraredus* || 86 et gemino PG gemino *reliqui* || 90 instantem P || 94 integer ausi *O. Erdmannus* || 95 primae P primum *ceteri*

Digitized by Google

Anguis humo verni blanda ad spiramina solis
Erigitur liber senio et squalentibus annis
Exutus laetisque minax interviret herbis:
A miser! agrestum si quis per gramen hianti
Obvius et primo fraudaverit ora veneno. 100
Huic quoque praesentes Aetolis urbibus adfert
Belli fama viros: sensit scopulosa Pylene
Fletaque cognatis avibus Meleagria Pleuron
Et praeceps Calydon, et quae Iove provocat Iden
Olenos, Ioniis et fluctibus hospita portu 105
Chalcis et Herculea turpatus gymnade vultus
Amnis; adhuc imis vix truncam attollere frontem
Ausus aquis glaucoque caput submersus in antro
Maeret, anhelantes aegrescunt pulvere ripae.
Omnibus aeratae propugnant pectora crates, 110
Pilaque saeva manu, patrius stat casside Mavors.
Undique magnanimum pubes delecta coronant
Oeniden, hilarem bello notisque decorum
Vulneribus; non ille minis Polynicis et ira
Inferior, dubiumque adeo, cui bella gerantur. 115
Maior at inde novis it Doricus ordo sub armis,
Qui ripas, Lyrcie, tuas, tua litora multo
Vomere suspendunt, fluviorum ductor Achivum,
Inache (Persea neque enim violentior exit
Amnis humo, cum Taurum aut Pliadas hausit aquosas 120
Spumeus et genero tumuit Iove), quos celer ambit
Asterion Dryopumque trahens Erasinus aristas,

---

103. 'fletaque — Pleuron' schol. Theb. VIII 483 p. 294 L. — 111. 'patrius — Mavors' schol. Theb. VIII 707 p. 302 L. — 122. 'Dryopumque — aristas' Serv. ad Aen. IV 146 nomine poetae omisso.

---

97 aruis **P** ‖ 100 fraudaverit **P** siccaverit *ceteri* ‖ 101 sqq. *cf. Hom. Il. II 638 sqq.* ‖ 101 praesentes **P** praestantes *ceteri* ‖ 103 Fetaque **P** *Heinsius* ‖ 106 Calchis **PBS** ‖ 109 arescunt *Menkius Hauptius, sed. cf. XII 712 sq.* ‖ 110 pectore **P** ‖ 112 dilecta **P** ‖ 120 pleidas **P** plyadas **S**

Digitized by Google

Et qui rura domant Epidauria (dexter Iaccho
Collis, at Ennaeae Cereri negat); avia Dyme
Mittit opem densasque Pylos Neleia turmas; 125
Nondum nota Pylos iuvenisque aetate secunda
Nestor, et ire tamen peritura in castra negavit.
Hos agitat pulchraeque docet virtutis amorem
Arduus Hippomedon; capiti tremit aerea cassis
Ter niveum scandente iuba, latus omne sub armis 130
Ferrea suta terunt, umeros ac pectora late
Flammeus orbis habet, perfectaque vivit in auro
Nox Danai: sontes Furiarum lampade nigra
Quinquaginta ardent thalami; pater ipse cruentis
In foribus laudatque nefas atque inspicit enses. 135
Illum Palladia sonipes Nemeaeus ab arce
Devehit arma pavens umbraque immane volanti
Implet agros longoque attollit pulvere campum.
Non aliter silvas umeris et utroque refringens
Pectore montano duplex Hylaeus ab antro 140
Praecipitat (pavet Ossa) vias, pecudesque feraeque
Procubuere metu; non ipsis fratribus horror
Afuit, ngenti donec Peneia saltu
Stagna subit magnumque obiectus detinet amnem.
Quis numerum ferri gentesque et robora dictu 145
Aequarit mortale sonans? Suus excit in arma
Antiquam Tiryntha deus; non fortibus illa
Infecunda viris famaque immanis alumni

---

123. 'qui — Epidauria' schol. Theb. VI 912 p. 235 L. — 139 sq. 'utroque — antro' schol. Theb. V 707 p. 194 L. — 146 sq. 'suus — deus' Priscian. IX 8, 40 p. 476 H.

---

124 et **PG** | Henneae **P** hętneae **B** ethneae **G²S** Ennaeae *Grotius Bentleius; cf. Ach. I 825* ‖ 125 opem **PL** opes **BG²SM** ‖ *126 et 127 versus Muellerus alienos ducit* ‖ 136 palliada **P** ‖ 141 *Interpunctionem corr. Muellerus* ‖ 144 obiectu *Peyraredus* ‖ 145 dictu **PS** *Beh.* **GHpπ** dicto **BM** ‖ 148 famamque *Heinsius* famamve *Marklandus* famaeve *Baehrensius coll. I 464*

Digitized by Google

Degenerat, sed lapsa situ fortuna, neque addunt
Robur opes; rarus vacuis habitator in arvis 150
Monstrat Cyclopum ductas sudoribus arces.
Dat tamen haec iuvenum tercentum pectora, vulgus
Innumerum bello, quibus haut ammenta nec enses
Triste micant: flavae capiti tergoque leonum
Exuviae gentilis honos, et pineus armat 155
Stipes, inexhaustis artantur tela pharetris.
Herculeum paeana canunt, vastataque monstris
Omnia; frondosa longum deus audit ab Oeta.
Dat Nemea comites, et quas in proelia vires
Sacra Cleonaei cogunt vineta Molorchi. 160
Gloria nota casae, foribus simulata salignis
Hospitis arma dei, parvoque ostenditur arvo,
Robur ubi et laxos qua reclinaverit arcus
Ilice, qua cubiti sedeant vestigia terra.
At pedes et toto despectans vertice bellum 165
Quattuor indomitis Capaneus erepta iuvencis
Terga superque rigens iniectu molis aenae
Versat onus; squalet triplici ramosa corona
Hydra recens obitu: pars anguibus aspera vivis
Argento caelata micat, pars arte *reperta* 170

---

154 sqq. 'flavent — pharetris' schol. Theb. XI 45 p. 376 L. — 165. 'et toto — bellum' Serv. ad Aen. VII 784 et XI 683.

---

149 elapsa **P** | nec *Muellerus* ‖ 151 structas *Hauptius* eductas *coni. Muellerus coll. Silv. V 3, 48* ‖ 152 turgentum *Muellerus* ‖ 154 flavae **P** flavent *ceteri* ‖ 157 vacuataque *Friesemannus improb. Menkio qui affert Theb. III 576 IV 297* ‖ 159 comites aequasque (*vel* cunctasque) in proelia *Sandstroemius* ‖ 160 dumeta *Friesemannus* ‖ *161—164 versus subditicios putat Muellerus* ‖ 163 quę **P** ‖ 165 pedes elato *Lachmannus* | despectat corpore *Serv. Aen. VII 784* transcendit corpore *id. XI 683* ‖ 167 iniectum *Heinsius* ‖ 170 reperta *codd.* torre repressa *Barthius* arte recurva *Lachmannus* retorta (*vel* repressa) *Muellerus* resecta *Baehrensius*

Digitized by Google

Conditur et fulvo moriens nigrescit in auro;
Circum amnis torpens et ferro caerula Lerna.
At laterum tractus spatiosaque pectora servat
Nexilis innumero chalybum subtemine thorax,
Horrendum, non matris opus; galeaeque corusca 175
Prominet arte gigans; atque uni missilis illi
Cuspide praefixa stat frondibus orba cupressus.
Huic parere dati, quos fertilis Amphigenia
Planaque Messene montosaque nutrit Ithome,
Quos Thryon et summis ingestum montibus Aepy, 180
Quos Helos et Pteleon, Getico quos flebile vati
Dorion; hic fretus doctas anteire canendo
Aonidas mutos Thamyris damnatus in annos
Ore simul citharaque (quis obvia numina temnat?)
Conticuit praeceps, qui non certamina Phoebi 185
Nosset et inlustres Satyro pendente Celaenas.
Iamque et fatidici mens expugnata fatiscit
Auguris; ille quidem casus et dira videbat
Signa, sed ipsa manu cunctanti iniecerat arma
Atropos obrueratque deum, nec coniugis absunt 190
Insidiae, vetitoque domus iam fulgurat auro.
Hoc aurum vati fata exitiale monebant
Argolico; scit et ipsa nefas, sed perfida coniunx

---

180. 'quos — Aepy' Priscian. VI 1, 2 p. 195 H. 'et — Aepy' *idem* VII 1, 1 p. 283 H. — 185 sq. 'quis non — Celaenas' schol. Lucan. III 206 p. 204 W. — 186. 'et — Celaenas' schol. Theb. II 667 p. 77 L.

---

171 nigrescit **PG** *m. pr.* ignescit **BG²S** *schol.* pollescit **t** ignescit **r** pallescit **pT** *Anglic.; cf. I 547* ‖ 175 Horrendus *Baehrensius* | galeaeque corusca *codd.* galeaeque corusco P. aere *Gronovius* galeaque corusca P. arte *Bentleius* galeaeque coruscae P. arte *Muellerus* ‖ 176 arte *δ Bentleius* arte (t *in* c *corr.*) **B** arce **PM** | gigans **P** gigas *ceteri* ‖ 178 sqq. *cf. Hom. Il. II 593 sqq.* ‖ 179 montosaque **P** montanaque *ceteri* | ithyme **P** ithone **SbroG** ‖ 180 ephi **PGTb** epym **S** ‖ 181 Helos *i. e. Eleum cf. v. 224* | quod flebile **P** ‖ 183 multos *codd.* mutos *corr. Gronovius* ‖ 193 ipsa *Beh. Sandstroemius* ipse *ceteri*

Digitized by Google

Dona viro mutare velit, spoliisque potentis
Imminet Argiae raptoque excellere cultu. 195
Illa libens (nam regum animos et pondera belli
Hac nutare videt, pariter si providus heros
Militet) ipsa sacros gremio Polynicis amati
Exuerat cultus haut maesta atque insuper addit:
'Non haec apta mihi nitidis ornatibus' inquit, 200
'Tempora, nec miserae placeant insignia formae
Te sine: sat dubium coetu solante timorem
Fallere et incultos aris adverrere crines.
Scilicet (infandum!), cum tu claudare minanti
Casside ferratusque sones, ego divitis aurum 205
Harmoniae dotale geram? dabit aptior ista
Fors deus, Argolicasque habitu praestabo maritas,
Cum regis coniunx, cum te mihi sospite templa
Votivis implenda choris; nunc induat illa,
Quae petit et bellante potest gaudere marito.' 210
Sic Eriphylaeos aurum fatale penates
Inrupit scelerumque ingentia semina movit,
Et grave Tisiphone risit gavisa futuris.
Taenariis hic celsus equis, quam dispare coetu
Cyllarus ignaro generarat Castore prolem, 215
Quassat humum; vatem cultu Parnasia monstrant
Vellera: frondenti crinitur cassis oliva,
Albaque puniceas interplicat infula cristas.
Arma simul pressasque iugo moderatur habenas.

---

202 sq. 'sat — crines' Eutych. lib. II 13 p. 482, 7 K. — 218. 'Albaque — cristas' Serv. ad. Aen. X 539.

---

199 Exuerat cultus **P** *Beh. Prag. 2* **GR** *Anglic.* (*vel* Deposuit nexus) Deposuit nexus **BG²SM** Exuitur cultus *Heinsius* ‖ 203 adverrere *Eutych. Gronov.* averrere **P** advertere *ceteri* ‖ 204 infandum **PG** heu superi **BG²M** heus superi **S** | claudare **p** *Beh. 1. 2* cludare **G²BMS** (*al. m. suprascr. claudare*) claudere **PGTcπδ** | minanti **P** minaci *ceteri* ‖ 207 Argolidasque *Heinsius* ‖ 213 futuri **δ** *prob. Bentleio* ‖ 214 Tenariis **P** Tenaraeis **B** ‖ 217 crinitus **P** ‖ 218 purpureas *Serv.* ‖ 219 prensasque **r** *Beh. 1. 2*

Digitized by Google

Hinc atque inde morae iaculis, et ferrea curru 220
Silva tremit; procul ipse gravi metuendus in hasta
Eminet et clipeo victum Pythona coruscat.
Huius Apollineae currum comitantur Amyclae,
Quos Helos et dubiis Malea vitata carinis
Plaudentique habiles Caryae resonare Dianae, 225
Quos Pharis volucrumque parens Cythereia Messe,

* * *

Taygetique phalanx et oloriferi Eurotae
Dura manus. Deus ipse viros in pulvere crudo
Arcas alit nudaeque modos virtutis et iras
Ingenerat; vigor inde animis et mortis honorae 230
Dulce sacrum. Gaudent natorum fata parentes
Hortanturque mori, deflent iamque omnis ephebum
Turba, coronato contenta est funere mater.
Frena tenent duplexque inserto missile nodo,
Exerti ingentes umeros, chlamys horrida pendet, 235
Et cono Ledaeus apex. Non hi tibi solum,
Amphiarae, merent: auget resupina maniplos
Elis, depressae populus subit incola Pisae,
Qui te, flave, natant terris, Alphee, Sicanis
Advena, tam longo non umquam infecte profundo. 240
Curribus innumeris late putria arva lacessunt
Et bellis armenta domant: ea gloria genti
Infando de more et fractis durat ab usque

---

224. 'quos — carinis' schol. Theb. VIII 365 p. 289 L. — 237 sq. 'auget — Elis (Aeoli *codd.*)' schol. Theb. VIII 364.

---

prob. Gronovio prensisque iugum m. habenis *Marklandus* ‖ *223 sqq. Cf. Hom. Il. II 581 sqq.* ‖ 224 pylos **PBM** piles **cr** phylos **G** philes **H**. *In nomine mendum inesse manifestum est, nam Pylii supra v. 125 duce Hippomedonte arma cepisse dicebantur, scripsi igitur ex Hom. Il. II 584* Helos *i. e. oppidum Laconicum* | ditata *schol. VIII 365 prob. Burmanno* dotata *Menkius* ‖ 226 '*Hic versus unus deesse videtur Lachmannus* ‖ 227 et oloriferi **PG²HL** et oliviferi **BM** oliviferique **c** *Beh. 2* **δ** et oloriferique **t** olivifere **r** et oliviferiq; **g** ‖ 232 deflent **P** deflet *ceteri* ‖ 238 deprensę **Pπ** ‖ 241 patria **P**

Digitized by Google

Axibus Oenomai; strident spumantia morsu
Vincula, et effossas niveus rigat imber harenas. 245
Tu quoque Parrhasias ignara matre catervas
(A rudis annorum, tantum nova gloria suadet!),
Parthenopaee, rapis; saltus tunc forte remotos
Torva parens (neque enim haec iuveni foret ire potestas)
Pacabat cornu gelidique aversa Lycaei. 250
Pulchrior haut ulli triste ad discrimen ituro
Vultus et egregiae tanta indulgentia formae;
Nec desunt animi, veniat modo fortior aetas.
Quas non ille duces nemorum fluviisque dicata
Numina, quas magno non abstulit igne Napaeas? 255
Ipsam, Maenalia puerum cum vidit in umbra,
Dianam, tenero signantem gramina passu,
Ignovisse ferunt comiti Dictaeaque tela
Ipsam et Amyclaeas umeris aptasse pharetras.
Prosilit audaci Martis percussus amore, 260
Arma, tubas audire calens et pulvere belli
Flaventem sordere comam captoque referri
Hostis equo: taedet nemorum, titulumque nocentem
Sanguinis humani pudor est nescire sagittas.
Igneus ante omnes auro micat, igneus ostro, 265
Undantemque sinum nodis inrugat Hiberis,
Imbelli parma pictus Calydonia matris
Proelia; trux laeva sonat arcus, et aspera plumis
Terga Cydonea corytos harundine pulsat
Electro pallens et iaspide clarus Eoa. 270
Cornipedem trepidos suetum praevertere cervos,
Velatum geminae deiectu lyncis et arma

---

244 stridens **P** ‖ 247 armorum **G** *quinque Palatini* **L** *praefert Heinsius* ‖ 248 saltus tunc forte **PG** saltus tum forte **Bb** tum saltus forte **M** lucos tum forte **c** ‖ 249 enim *om.* **P** | hac *Barthius* ‖ 251 illi **P**σ ‖ 254 deas *Friesemannus* | locata *Baehrensius* ‖ 255 abtulit **P** *Dan. Heinsius e codd.* astulit **G** impulit **G²BM** ‖ 264 pudor et *Marklandus* ‖ 268 tonat **P** *Beh.* (ṭ sonat) *Burmannus* ‖ 270 *versus deest in* **B** *Beh. 2* **cr** *pr. m.*

Digitized by Google

Mirantem gravioris eri, sublimis agebat,
Dulce rubens viridique genas spectabilis aevo.
Arcades huic veteres astris lunaque priores, 275
Agmina fida datis, nemorum quos stirpe rigenti
Fama satos, cum prima pedum vestigia tellus
Admirata tulit; nondum arva domusque nec urbes
Conubiisve modus; quercus laurique ferebant
Cruda puerperia, ac populos umbrosa creavit 280
Fraxinus, et feta viridis puer excidit orno.
Hi lucis stupuisse vices noctisque feruntur
Nubila et occiduum longe Titana secuti
Desperasse diem. Rarescunt alta colonis
Maenala, Parthenium fugitur nemus, agmina bello 285
Rhipeque et Stratie ventosaque donat Enispe.
Non Tegea, non ipsa deo vacat alite felix
Cyllene templumque Aleae nemorale Minervae
Et rapidus Clitor et qui tibi, Pythie, Ladon
Paene socer candensque iugis Lampia nivosis 290
Et Pheneos nigro Styga mittere credita Diti.
Venit et Idaeis ululatibus aemulus Azan
Parrhasiique duces, et quae risistis, Amores,
Grata pharetrato Nonacria rura Tonanti,
Dives et Orchomenos pecorum et Cynosura ferarum. 295
Aepytios idem ardor agros Psophidaque celsam

---

275. 'Arcades astris lunaque priores' Serv. ad Aen. VIII 352 et Georg. II 342. — 287 sq. 'non — Cyllene' Priscian. VI 10 p. 202 H. — 290. 'candensque — nivosis' Prisc. I 54 p. 40 H.

---

276 quos **P**pπ**G** *Beh. Ald.* vos **BG²SM** | regénti **P** ·) t virenti **P** *marg.* ‖ 279 Conubiisve **P** *Beh.* Conubiisque **BM** Connubiisve **G** Connubiique **T** ‖ 280 Crura **P** ‖ 285 sqq. *cf. Hom. Il. II 603 sqq.* ‖ 288 aleae **P** *Ald.* **L** alte *vel* altae **BM** ‖ 289 clitor **P** cliton *ceteri* ‖ 291 pheneos **G** feneos (p *suprascr.*) **P** peneos **BM** ‖ 296 Aepytios **B** Aepicios **S** Epicios **G²** *schol. Paris.* Aegyptios **P** Aepitios *vel* Epitios **M** Aegytios *Duebnerus coll. Pausan. VIII 27, 4. 34, 5* | psophidaque **P** *Dan.* sophidaque **BM** sōpīdaq; **G²**

Digitized by Google

Vastat et Herculeo vulgatos robore montes
Monstriferumque Erymanthon et aerisonum Stymphalon.
Arcades hi, gens una viris, sed dissona cultu
Scinditur: hi Paphias myrtos a stirpe recurvant 300
Et pastorali meditantur proelia trunco,
His arcus, his tela sudes, his cassida crines
Integit, Arcadii morem tenet ille galeri,
Ille Lycaoniae rictu caput asperat ursae.
Hos belli coetus iurataque pectora Marti 305
Milite vicinae nullo iuvere Mycenae;
Funereae tunc namque dapes mediique recursus
Solis, et hic alii miscebant proelia fratres.
Iamque Atalantaeas implerat nuntius aures,
Ire ducem bello totamque impellere natum 310
Arcadiam: tremuere gradus, elapsaque iuxta
Tela; fugit silvas pernicior alite vento
Saxa per et plenis obstantia flumina ripis,
Qualis erat, correpta sinus et vertice flavum
Crinem sparsa noto; raptis velut aspera natis 315
Praedatoris equi sequitur vestigia tigris.
Ut stetit adversisque impegit pectora frenis
(Ille ad humum pallens): 'unde haec furibunda cupido',
Nate, tibi? teneroque unde improba pectore virtus?
Tu bellis aptare viros, tu pondera ferre 320
Martis et ensiferas inter potes ire catervas?
Quamquam utinam vires! nuper te pallida vidi,
Dum premis obnixo venabula comminus apro,
Poplite succiduo resupinum ac paene ruentem,
Et ni curvato torsissem spicula cornu, 325
Nunc ubi bella tibi? Nil te mea tela iuvabunt

---

298. 'et — Stymphalon' Serv. ad. Aen. III 240.

308—343 in **P** *alia manu scripti leguntur* ‖ 309 Atalanta tuas *Barthius* ‖ 314 collecta *Heinsius* ‖ 318 Illa ad eum *Peyraredus* ‖ 322 Quamquam utinam! vidi, nuper *Bentleius* ‖ 324 pone **Bb**

Digitized by Google

Nec teretes arcus maculis nec discolor atris
Hic, cui fidis, equus; magnis conatibus instas,
Vix Dryadum thalamis Erymanthiadumque furori
Nympharum mature puer. Sunt omina vera: 330
Mirabar, cur templa mihi tremuisse Dianae
Nuper et inferior vultu dea visa, sacrisque
Exuviae cecidere tholis; hoc segnior arcus
Difficilesque manus et nullo in vulnere certae.
Expecta, dum maior honos, dum firmius aevum, 335
Dum roseis venit umbra genis vultusque recedunt
Ore mei; tunc bella tibi ferrumque, quod ardes,
Ipsa dabo, et nullo matris revocabere fletu.
Nunc refer arma domum! vos autem hunc ire sinetis,
Arcades, o saxis nimirum et robore nati!' 340
Plura cupit; fusi circum natusque ducesque
Solantur minuuntque metus, et iam horrida clangunt
Signa tubae. Nequit illa pio dimittere natum
Complexu multumque duci commendat Adrasto.
At parte ex alia Cadmi Mavortia plebes, 345
Maesta ducis furiis nec molli territa fama,
Quando his vulgatum descendere viribus Argos,
Tardius illa quidem regis causaeque pudore,
Verum bella movet. Nulli destringere ferrum
Impetus, aut umeros clipeo clausisse paterno 350
Dulce nec alipedum iuga comere, qualia belli
Gaudia; deiecti trepidas sine mente, sine ira
Promisere manus; hic aegra in sorte parentem
Unanimum, hic dulces primaevae coniugis annos
Ingemit, et gremio miseros accrescere natos. 355
Bellator nulli caluit deus; ipsa vetusto

---

332 infesto vultu **H** ‖ 334 cerae **P** ‖ 335 et firmius **BG²M** ‖ 339 vos, en, hunc *Barthius* ‖ *346 et 347 inter se transponunturin* **BSb** ‖ 347 hic **P** ‖ *347 et 348 transponuntur in* **c** ‖ 350 plausisse *Schraderus, cf. VII 134* ‖ 352 disiecti **P** ‖ tepidas *Sandstroemius Koestlinus* ‖ 353 Permisere *Anglic. prob. Heinsio* ‖ 354 coniungis **P**

Digitized by Google

Moenia lapsa situ magnaeque Amphionis arces
Iam fessum senio nudant latus, et fide sacra
Aequatos caelo surdum atque ignobile muros
Firmat opus. Tamen et Boeotis urbibus ultrix 360
Adspirat ferri rabies, nec regis iniqui
Subsidio, quantum socia pro gente moventur.
Ille velut pecoris lupus expugnator opimi,
Pectora tabenti sanie gravis hirtaque saetis
Ora cruentata deformis hiantia lana, 365
Decedit stabulis huc illuc turbida versans
Lumina, si duri comperta clade sequantur
Pastores, magnique fugit non inscius ausi.
Accumulat crebros turbatrix Fama pavores:
Hic iam dispersos errare Asopide ripa 370
Lernaeos equites; hic te, bacchate Cithaeron,
Ille rapi Teumeson ait noctisque per umbras
Nuntiat excubiis vigiles arsisse Plataeas.
Nam Tyrios sudare lares et sanguine Dircen
Inriguam fetusque novos iterumqne locutam 375
Sphinga petris, cui non et scire licentia passim
Et vidisse fuit? Novus his super anxia turbat
Corda metus: sparsis subito correpta canistris
Silvestris regina chori decurrit in aequum
Vertice ab Ogygio trifidamque huc tristis et illuc 380
Lumine sanguineo pinum deiectat et ardens
Erectam attonitis implet clamoribus urbem:
'Omnipotens Nysaee pater, cui gentis avitae
Pridem lapsus amor, tu nunc horrente sub arcto

---

373. 'Nuntiat — Plataeas' schol. Theb. VII 332 p. 254 L.

---

357 lapsa **PpGH** *Beh.* **T** *Anglic.* π lassa **BG²M** laesa *vel* lapsa *Wakefieldus* laxa *Lachmannus* ‖ 363 *sqq. Totam hanc comparationem, cum plane pendeat nullaque cum ceteris ratione cohaereat, suppositiciam esse censet Sandstroemius, contra Baehrensius vv. aliquot ante 363 intercidisse putat* ‖ 364 tabentis **P** ‖ 374 sudare **PG** sudasse **BG²M** ‖ 376 est **BG²M** ‖ 378 capillis *Barthius*

Digitized by Google

Bellica ferrato rapidus quatis Ismara thyrso 385
Pampineumque iubes nemus inreptare Lycurgo,
Aut tumidum Gangen aut claustra novissima rubrae
Tethyos Eoasque domos flagrante triumpho
Perfuris, aut Hermi de fontibus aureus exis:
At tua progenies, positis gentilibus armis 390
Quae tibi festa litant, bellum lacrimasque metumque
Cognatumque nefas, iniusti munera regni,
Pendimus. Aeternis potius me, Bacche, pruinis
Trans et Amazoniis ululatum Caucason armis
Siste ferens, quam monstra ducum stirpemque profanam
Eloquar. En urges; alium tibi, Bacche, furorem 396
Iuravi: similes video concurrere tauros;
Idem ambobus honos unusque ab origine sanguis;
Ardua conlatis obnixi cornua miscent
Frontibus alternaque truces moriuntur in ira. 400
Tu peior, tu cede nocens, qui solus avita
Gramina communemque petis defendere montem.
A miseri morum! bellastis sanguine tanto,
Et saltum dux alter habet.' Sic fata gelatis
Vultibus et Baccho iam demigrante quievit. 405
At trepidus monstro et variis terroribus impar
Longaevi rex vatis opem tenebrasque sagaces
Tiresiae, qui mos incerta paventibus, aeger
Consulit. Ille deos non larga caede iuvencum,
Non alacri pinna aut verum salientibus extis, 410
Nec tripode implicito numerisque sequentibus astra,
Turea nec supra volitante altaria fumo

---

385 Bellifica firmato e r *m. sec.* P | rabidus *Koestlinus* ‖ 386 *deest in* B *pr. m.* G^2P^c b c r *pr. m.* | iuuet (bes *al. m. suprascr.*) P 391 Queis *Peyraredus* ‖ 393 aetneis P ‖ 396 urgens P ‖ 401 Tuque prior *Heinsius* | tu caede *Baehrensius* ‖ 403 Ha miseri armorum *Burmannus* quorum *Baehrensius* | bellastis P bellatis *ceteri* ‖ 404 En *Heinsius* ‖ 410 salientibus P *pr. m. Petav.* spirantibus P *sec. m.* B G^2M 'spirantibus aut salientibus i. e. saliendo monstrantibus verum' *schol. Gudian.* ‖ 412 volutante P

Digitized by Google

Tam penitus, durae quam mortis limine manes
Elicitos, patuisse refert, Lethaeaque sacra
Et mersum Ismeni subter confinia ponto 415
Miscentis parat ante ducem, circumque bidentum
Visceribus laceris et odori sulphuris aura
Graminibusque novis et longo murmure purgat.
Silva capax aevi validaque incurva senecta,
Aeternum intonsae frondis, stat pervia nullis 420
Solibus; haut illam brumae minuere, Notusve
Ius habet aut Getica Boreas impactus ab ursa.
Subter operta quies, vacuusque silentia servat
Horror et exclusae pallet male lucis imago.
Nec caret umbra deo: nemori Latonia cultrix 425
Additur; hanc piceae cedrique et robore in omni
Effictam sanctis occultat silva tenebris.
Huius inaspectae luco stridere sagittae
Nocturnique canum gemitus, ubi limina patrui
Effugit inque novae melior redit ora Dianae; 430
Aut ubi fessa iugis, dulcesque altissima somnos
Lux movet, hic late iaculis circum undique fixis
Effusam pharetra cervicem excepta quiescit.
Extra immane patens tellus Mavortia campi,
Fetus ager Cadmo, durus qui vomere primo 435
Post consanguineas acies sulcosque nocentes
Ausus humum versare et mollia sanguine prata

---

413 sq. 'tam — elicitos' Priscian. X 4 p. 498 H. — 428. 'huius — sagittae' idem IX 45 p. 481 et X 29 p. 521 H.

---

413 limine **T** π^2 limite **PBM** *Prisc.* ‖ *Post v. 414 versum excidisse putat Muellerus* ‖ 421 minuisse *Peyraredus* ‖ 424 Pallor **t** horror **S** | male **P** mala *ceteri* ‖ 426 picea cedroque *Muellerus* ‖ 429 patris *Grotius* ‖ *431—433 in* **P** *pr. m. omissi in marg. al. m. adcripti leguntur* | 431 Aut **BM** Ast **P** *al. m.* m At **r** Et *Beh. 2* ‖ 434 patens **PL** patent **Bpg** *sec. m.* patet **G²SM** ‖ 435 Cadmo. Durus, qui *Barthius interpungendum censebat itemque legisse videtur scholiasta, prob. Muellero* ‖ 437 mollia **P** *Petav.* putria **BG²M**

Digitized by Google

Eruit; ingentes infelix terra tumultus
Lucis adhuc medio solaque in nocte per umbras
Expirat, nigri cum vana in proelia surgunt 440
Terrigenae; fugit incepto tremibundus ab arvo
Agricola insanique domum rediere iuvenci.
Hic senior vates (Stygiis accommoda quippe
Terra sacris, vivoque placent sola pinguia tabo)
Velleris obscuri pecudes armentaque sisti 445
Atra monet, quaecumque gregum pulcherrima cervix
Ducitur; ingemuit Dirce maestusque Cithaeron,
Et nova clamosae stupuere silentia valles.
Tum fera caeruleis intexit cornua sertis
Ipse manu tractans, notaeque in limine silvae 450
Principio largos noviens tellure cavata
Inclinat Bacchi latices et munera verni
Lactis et Actaeos imbres suadumque cruorem
Manibus; adgeritur, quantum bibit arida tellus.
Trunca dehinc nemora advolvunt, maestusque sacerdos
Tris Hecatae totidemque satis Acheronte nefasto 456
Virginibus iubet esse focos; tibi, rector Averni,
Quamquam infossus humo superat tamen agger in auras
Pineus; hunc iuxta cumulo minor ara profundae
Erigitur Cereri; frontes atque omne cupressus 460
Intexit plorata latus. Iamque ardua ferro
Signati capita et frugum libamine puro
In vulnus cecidere greges; tunc innuba Manto
Exceptum pateris praelibat sanguinem, et omnes
Ter circum acta pyras sancti de more parentis 465
Semineces fibras et adhuc spirantia reddit
Viscera, nec rapidas cunctatur frondibus atris

---

441 tremibundus **P** tremebundus *ceteri* ‖ 444 vivoque **P** multoque *ceteri* | placet **PT** ‖ 448 stipuere **P** ‖ 450 limite (n *al. m. suprascr.*) **P** ‖ 451 noviens **P** *cf. XII 629 Verg. Aen. VI 439 Ge. IV 480* novies *ceteri* ‖ 457 iuuet **P** ‖ 460 frontes **BHDr** *Beh. 2* frondes **PM** fontes *Beh. 1* frontemque **c** ‖ 461 prolata **P** ‖ 463 vultus *Baehrensius*

Digitized by Google

Subiectare faces. Atque ipse sonantia flammis
Virgulta et tristes crepuisse ut sensit acervos
Tiresias (illi nam plurimus ardor anhelat 470
Ante genas impletque cavos vapor igneus orbes),
Exclamat (tremuere rogi et vox impulit ignem):
'Tartareae sedes et formidabile regnum
Mortis inexpletae, tuque, o saevissime fratrum,
Cui servire dati Manes aeternaque sontum 475
Supplicia atque imi famulatur regia mundi,
Solvite pulsanti loca muta et inane severae
Persephones vulgusque cava sub nocte repostum
Elicite, et plena redeat Styga portitor alno.
Ferte simul gressus, nec simplex manibus esto 480
In lucem remeare modus; tu separe coetu
Elysios, Persei, pios, virgaque potenti
Nubilus Arcas agat; contra per crimina functis,
Qui plures Erebo pluresque e semine Cadmi,
Angue ter excusso et flagranti praevia taxo, 485
Tisiphone, dux pande diem, nec lucis egentes
Cerberus occursu capitum detorqueat umbras.'
Dixerat, et pariter senior Phoebeaque virgo
Erexere animos; illi formidine nulla
(Quippe in corde deus), solum timor obruit ingens 490
Oedipodioniden, vatisque horrenda canentis
Nunc umeros nunc ille manus et vellera pressat
Anxius inceptisque velit desistere sacris.
Qualis Gaetulae stabulantem ad confraga silvae
Venator longo motum clamore leonem 495

---

475 sq. 'aeternaque — supplicia' Priscian. VII 16, 75 p. 351 H. — 485. 'angue — excusso' Priscian. VII 13, 68 p. 346 H.

---

470 illi et iam *Sandstroemius* ‖ 482 Persei *corr. Parrhasius et Heinsius* persee **PM** persaee **B** persea **m** *edd.* Persea, cie *R. Ungerus* ‖ 484 semine *Colb. Lips. edd. vett. Barthius Heinsius cf. X 663* sanguine **PBM** ‖ 490 timor **PG** tremor *reliqui*

Digitized by Google

Expectat firmans animum et sudantia nisu
Tela premens; gelat ora pavor gressusque tremescunt,
Quis veniat quantusque, sed horrida signa frementis
Accipit et caeca metitur murmura cura.
Atque hic Tiresias nondum adventantibus umbris: 500
'Testor' ait, 'Diras, quibus hunc saturavimus ignem
Laevaque convulsae dedimus carchesia terrae,
Iam nequeo tolerare moram. Cassusne sacerdos
Audior? an, rabido iubeat si Thessala cantu,
Ibitis? et Scythicis quotiens medicata venenis 505
Colchis aget, trepido pallebunt Tartara motu?
Nostri cura minor, si non attollere bustis
Corpora nec plenas antiquis ossibus urnas
Egerere et mixtos caelique Erebique sub unum
Funestare deos libet aut exanguia ferro 510
Ora sequi atque aegras functorum carpere fibras?
Ne tenues annos nubemque hanc frontis opacae
Spernite, ne, moneo; et nobis saevire facultas.
Novimus et quidquid dici noscique timetis,
Et turbare Hecaten, ni te, Thymbraee, vererer 515
Et triplicis mundi summum, quem scire nefastum.
Illum — sed taceo: prohibet tranquilla senectus.
Iamque ego vos —' Avide subicit Phoebeia Manto:
'Audiris, genitor, vulgusque exangue propinquat.
Panditur Elysium chaos, et telluris opertae 520
Dissilit umbra capax, silvaeque et nigra patescunt

---

514. 'scimus — timetis' schol. Lucan. VI 732 p. 496 W.

---

496 suadentia **P** ‖ 501 diuae **PBM** dirae *Beh.* (*corr. ex* diuae) diui *vel* diuos **Hm** Diras *corr. Heinsius* divas *Muellerus* | saturabimus **P** ‖ 502 Plenaque convulsa d. c. terra *Peyraredus* ‖ 505 medicata **PG** armata **BG²M** ‖ 506 agit **PH** ‖ 509 caeli (que *om.*) **P** ‖ 510 exsanguia ferro ./· **P** ./· morsu **P** *marg.* exanguia morsu **G** ‖ 514 Novimus **PG** Scimus enim *ceteri* ‖ 515 turparem *Baehrensius* ‖ 517 *signum ἀποσιωπήσεως posuit Menkius coll. Ach. I 158* ‖ 519 exsangue **Pr** ‖ 521 umbo *Marklandus*

Digitized by Google

Flumina, liventes Acheron eiectat harenas.
Fumidus atra vadis Phlegethon incendia volvit,
Et Styx discretis interflua Manibus obstat.
Ipsum pallentem solio circumque ministras 525
Funestorum operum Eumenidas Stygiaeque severos
Iunonis thalamos et torva cubilia cerno.
In speculis Mors atra sedet dominique silentes
Adnumerat populos; maior superimminet ordo.
Arbiter hos dura versat Cortynius urna 530
Vera minis poscens adigitque expromere vitas
Usque retro et tandem poenarum lucra fateri.
Quid tibi monstra Erebi, Scyllas et inane furentes
Centauros solidoque intorta adamante Gigantum
Vincula et angustam centeni Aegaeonis umbram?' 535
'Immo' ait, 'o nostrae regimen viresque senectae,
Ne vulgata mihi. Quis enim remeabile saxum
Fallentesque lacus Tityonque alimenta volucrum
Et caligantem longis Ixiona gyris
Nesciat? Ipse etiam, melior cum sanguis, opertas 540
Inspexi sedes, Hecate ducente, priusquam
Obruit ora deus totamque in pectora lucem
Detulit. Argolicas magis huc appelle precando
Thebanasque animas; alias avertere gressus
Lacte quater sparsas maestoque excedere luco, 545
Nata, iube; tum qui vultus habitusque, quis ardor
Sanguinis adfusi, gens utra superbior adsit,
Dic agedum nostramque mone per singula noctem.'

---

528. 'In — sedet' Serv. ad Aen. XI 197 et schol. Lucan. VI 601 p. 480 W.

---

525 pollentem *Barthius* ‖ 527 torva **PR** maesta *reliqui* ‖ 528 scopulis *Serv.* | saeva *Serv. schol. Lucan.* | dominoque **T**δ dominisque *Heinsius* domuique *Bachrensius* ‖ 531 nimis *codd.* ‖ 533 furenti **P** ‖ 534 adamanta **P** ‖ 537 mihi veni. b *al. m.* quis **P** ‖ 544 averte regressu **P** ‖ 547 superior **P** ‖ 548 mone **PSG**^{2}**M** move **B** ‖ 549 dissipat **PS** *sec. m.* **cH** *Dan. Lips.* dissipet **BS** *pr. m.* **M** ‖ regit **BSM** reci **P** regat *Beh.* **m** | demat **P**

Digitized by Google

Iussa facit carmenque serit, quo dissipat umbras,
Quo regit et sparsas; qualis, si crimina demas, 550
Colchis et Aeaeo simulatrix litore Circe.
Tunc his sacrificum dictis adfata parentem:
'Primus sanguineo submittit inertia Cadmus
Ora lacu, iuxtaque virum Cythereia proles
Insequitur, geminusque bibit de vertice serpens. 555
Terrigenae comites illos, gens Martia, cingunt,
Quis aevi mensura dies, manus omnis in armis,
Omnis et in capulo; prohibent obstantque ruuntque
Spirantum rabie, nec tristi incumbere sulco
Cura, sed alternum sitis exhaurire cruorem. 560
Proxima natarum manus est fletique nepotes.
Hic orbam Autonoen et anhelam cernimus Ino
Respectantem arcus et ad ubera dulce prementem
Pignus et oppositis Semelen a ventre lacertis.
Penthea iam fractis genetrix Cadmeia thyrsis, 565
Iamque remissa deo, pectusque adoperta cruentum,
Insequitur planctu; fugit ille per avia Lethes
Et Stygios super usque lacus, ubi mitior illum
Flet pater et lacerum componit corpus Echion.
Tristem nosco Lycum dextramque in terga reflexum 570
Aeoliden, umero iactantem funus onusto.
Necdum ille aut habitus aut versae crimina formae
Mutat Aristaeo genitus: frons aspera cornu,
Tela manu, reicitque canes in vulnus hiantes.
Ecce autem magna subit invidiosa caterva 575

---

551 Colchis etnaeo **P** Colchis eaeo **S** ‖ 555 Insequitur gemin'q. bibit **PRL** Effluit amborum geminus **BG²SM** | de vortice (i. e. flumine sanguinis) *Heinsius* ‖ 557 Quis *corr. Naukius e schol.* His *codd. et edd.* ‖ 559 Spiranti *δ pr. m. prob. Bentleio* Spiranti in *Baehrensius* | fosso **PS** *marg.* fossa *Beh.* fossę *Leid. pr. m.* ‖ 560 sitis exhaurire **PRH** cuperent haurire **BSG²M** cupiunt haurire *Beh.* **Gm** sitis est haurire *Menkius* ‖ 561 flexique **P** ‖ 566 Iamq. remissa **P** Iam dimissa *ceteri* ‖ 568 super usque *Par. 8053* **S** *pr. m.* super ipse **P** superosque **BM** super asque **S** *sec. m.* | ianitor **P** ‖ 570 dextraque **P** ‖ 572 visae *Baehrensius* ‖ 574 Pelle manus *Kochius*

Digitized by Google

Tantalis et tumido percenset funera vultu,
Nil deiecta malis; iuvat effugisse deorum
Numina et insanae plus iam permittere linguae.'
Talia dum patri canit intemerata sacerdos,
σ. Illius elatis tremefacta adsurgere vittis 580
Canities tenuesque impelli sanguine vultus.
Nec iam firmanti baculo nec virgine fida
Nititur, erectusque solo 'desiste canendo,
Nata' ait, 'externae satis est mihi lucis, inertes
Discedunt nebulae, et vultum niger exerit aer. 585
Umbrisne an supero dimissus Apolline complet
Spiritus? en video quacumque audita: sed ecce
Maerent Argolici deiecto lumine manes!
Torvus Abas Proetusque nocens mitisque Phoroneus
Truncatusque Pelops et saevo pulvere sordens 590
Oenomaus largis umectant imbribus ora.
Auguror hinc Thebis belli meliora. Quid autem
Hi grege condenso (quantum arma et vulnera monstrant,
Pugnaces animae) nobis in sanguine multo
Oraque pectoraque et falso clamore levatas 595
Intendunt sine pace manus? Rex, fallor, an hi sunt
Quinquaginta illi? cernis Chthoniumque Chrominque
Phegeaque et nostra praesignem Maeona lauro.
γ. Ne saevite, duces, nihil hic mortalibus ausum,
Credite, consiliis: hos ferrea neverat annos 600
Atropos. Existis casus: bella horrida nobis,
Atque iterum Tydeus.' Dicit, vittaque ligatis
Frondibus instantes abigit monstratque cruorem.

---

592. 'auguror — belli m.' Cledonius art. gramm. p. 59, 15 K.

---

576 vultu *Schraderus* luctu *codd.* ‖ 581 impleri *Guyetus* ‖ 582 ne virgine **P** ‖ 585 Discendunt **P** Descendunt *Beh.* | exerit *Lachmannus* exuit *codd.* ‖ 586 dimissus **Pp** me missus *reliqui* ‖ 587 quacumque **P** quaecumque *ceteri* ‖ 593 Hi **S** *Gronovius* Hii **Hσ** Hic **PBM** ‖ 602 iterum mars. haec **P**^{c} iterum deus haec **bB** *pr. m. al. m.* ti *suprascr. ut fieret* tideus | vittasque **P** *Heinsius* ‖ 603 abicit **P**

Digitized by Google

Stabat inops comitum Cocyti in litore maesto
Laius, immiti quem iam deus ales Averno 605
Reddiderat, dirumque tuens obliqua nepotem
(Noscit enim vultu) non ille aut sanguinis haustus,
Cetera ceu plebes, aliumve accedit ad imbrem,
Immortale odium spirans. Sed prolicit ultro
Aonius vates: 'Tyriae dux inclite Thebes, 610
Cuius ab interitu non ulla Amphionis arces
Vidit amica dies, o iam satis ulte cruentum
Exitium et multum placata minoribus umbra,
Quo miserande fugis? Iacet ille in funere longo,
Quem fremis, et iunctae sentit confinia mortis, 615
Obsitus exhaustos paedore et sanguine vultus
Eiectusque die: sors leto durior omni,
Crede mihi! Quaenam immeritum vitare nepotem
Causa tibi? confer vultum et satiare litanti
Sanguine venturasque vices et funera belli 620
Pande vel infensus vel res miserate tuorum.
Tunc ego et optata vetitam transmittere Lethen
Puppe dabo placidumque pia tellure reponam
Et Stygiis mandabo deis.' Mulcetur honoris
Muneribus tingitque genas, dein talia reddit: 625
'Cur tibi versanti manes, aequaeve sacerdos,
Lectus ego augurio tantisque potissimus umbris,
Qui ventura loquar? satis est meminisse priorum.
Nostrane praeclari, pudeat, consulta nepotes
Poscitis? Illum, illum sacris adhibete nefastis, 630
Qui laeto fodit ense patrem, qui semet in ortus
Vertit et indignae regerit sua pignora matri.
Et nunc ille deos Furiarumque atra fatigat
Concilia et nostros rogat haec in proelia manes.

---

607 enim in vultu **P** ‖ 609 proligit **P** *Dan.* ‖ 613 Exilium **P** ‖ 614 Quo **PH** *Leid.* Quos **BG²SM** ‖ 615 fremis **P** *Heinsius* premis *ceteri* ‖ 616 exhaustos **Hδ S** *sec. m.* exaustos **G** exhausto **P** exhaustus **BG²S** *pr. m.* **M** ‖ 625 tinguitque **PBSM** | dehin **S**

Digitized by Google

Quodsi adeo placui deflenda in tempora vates, 635
Dicam equidem, quo me Lachesis, quo torva Megaera
Usque sinunt: bellum, innumero venit undique bellum
Agmine, Lernaeosque trahit fatalis alumnos
Gradivus stimulis; hos terrae monstra deumque
Tela manent pulchrique obitus et ab igne supremo 640
Sontes lege morae. Certa est victoria Thebis,
Ne trepida, nec regna ferox germanus habebit,
Sed Furias geminumque nefas miserosque per enses
(Ei mihi!) crudelis vincit pater.' Haec ubi fatus,
Labitur et flexa dubios ambage relinquit. 645

Interea gelidam Nemeen et conscia laudis
Herculeae dumeta vaga legione tenebant
Inachidae; iam Sidonias avertere praedas,
Sternere, ferre domos ardent instantque. Quis iras
Flexerit, unde morae, medius quis euntibus error, 650
Phoebe, doce: nos rara manent exordia famae.

Marcidus edomito bellum referebat ab Haemo
Liber; ibi armiferos geminae iam sidera brumae
Orgia ferre Getas canumque virescere dorso
Othryn et uvifera Rhodopen adsueverat umbra, 655
Et iam pampineos materna ad moenia currus
Promovet; effrenae dextra laevaque sequuntur
Lynces, et uda mero lambunt retinacula tigres.
Post exultantes spolia armentalia portant
Seminecesque lupos scissasque Mimallones ursas. 660
Nec comitatus iners: sunt illic Ira Furorque
Et Metus et Virtus et numquam sobrius Ardor
Succiduique gradus et castra simillima regi.

---

635 placuto **P** ‖ 643 Sed furiae *codd.* Sed furias *corr. Koestlinus* Per furias *Peyraredus* Sed furiae geminantque nefas *Baehrensius* ‖ 645 reliquit **Pcd** ‖ 651 monent **P** ‖ 652 Marcidus Edono *Marklandus* ‖ 653 ·/gelidae **P** ·/ ł geminae **P** *marg.* gelidae **S** *pr. m.* **G²Hgcd** | sidera **P** sidere **BM** frigora **S** *pr. m.* frigore **G²** cum sidere **S** *sec. m. Leid.* ‖ 655 ŭuiferā **P** *pr. m.* ŭ icaria **P** *marg.* icaria *ceteri* uvifera *scripsi* ‖ 657 secuntur **Bc**

Digitized by Google

Isque ubi pulverea Nemeen effervere nube
Conspicit et *solem* radiis ignescere ferri, 665
Necdum compositas belli in certamina Thebas,
Concussus visis, quamquam ore et pectore marcet,
Aeraque tympanaque et biforem reticere tumultum
Imperat, attonitas qui circum plurimus aures,
Atque ita: 'me globus iste meamque excindere gentem 670
Apparat; ex longo recalet furor; hoc mihi saevum
Argos et indomitae bellum ciet ira novercae.
Usque adeone parum cineri data mater iniquo
Natalesque rogi quaeque ipse micantia sensi
Fulgura? Reliquias etiam fusaeque sepulcrum 675
Paelicis et residem ferro petit impia Theben.
Nectam fraude moras; illum, illum tendite campum,
Tendite, io, comites.' Hyrcanae ad signa iugales
Intumuere iubas, dicto prius adstitit arvis.

Tempus erat, medii cum solem in culmina mundi 680
Tollit anhela dies, ubi tardus hiantibus arvis
Stat vapor atque omnes admittunt aethera luci.
Undarum vocat ille deas mediusque silentum
Incipit: 'agrestes fluviorum numina Nymphae
Et nostri pars magna gregis, perferte laborem, 685
Quem damus. Argolicos paulum mihi fontibus amnes
Stagnaque et errantes obducite pulvere rivos.
Praecipuam Nemeen, qua nostra in moenia bellis
Nunc iter, ex alto fugiat liquor; adiuvat ipse
Phoebus adhuc summo, cesset ni vestra voluntas, 690

---

664 effervescere **P** *sed cf. VII 795* Nemeam effervescere *Lindenbrogius* ‖ 665 solem radiis ignescere ferri *codd. et edd.* solis r. i. ferrum *Madvigius* silvam r. i. ferri *Koestlinus coll. V 9 sq. IX 592* et solem r. vanescere ferri *Baehrensius* ‖ 668 bifore **P** ‖ 669 quis**P** ‖ 670 globus iste **PG** manus ista **BG²SM** ‖ 671 ex longo **PGT** et longe **BG²SM** et longo *Leid.* ‖ 674 minantia **P** ‖ 676 impia **PG** improba **BM** ‖ 687 arentes *Peyraredus* ‖ 688 Praecipuam nemeen **P** Praecipuus nemees **BG²SM** nemeen *Beh.* nemeos **r** *Leid.* Praecipue nemeen **G** nemeos **TH** ‖ 690 adhuc **PL** *schol.* **S** *sec. m.* ad hoc **BMS** *pr. m.*

Digitized by Google

Limite; vim coeptis indulgent astra, meaeque
Aestifer Erigones spumat canis. Ite volentes,
Ite in operta soli; post vos ego gurgite pleno
Eliciam, et quae dona meis amplissima sacris,
Vester habebit honos, nocturnaque furta licentum 695
Cornipedum et cupidas Faunorum arcebo rapinas.'
Dixerat; ast illis tenuis percurrere visus
Ora situs, viridisque comis exhorruit umor.
ϝ Protinus Inachios haurit sitis ignea campos:
Diffugere undae, squalent fontesque lacusque, 700
σ. Et cava ferventi durescunt flumina limo.
Aegra solo macies, deceptum margine ripae
Stat pecus, atque amnes quaerunt armenta natatos.
Sic ubi se magnis refluus suppressit in antris
Nilus et Eoae liquentia pabula brumae 705
Ore premit, fumant desertae gurgite valles
Et patris undosi sonitus expectat hiulca
Aegyptos, donec Phariis alimenta rogatus
Donet agris magnumque inducat messibus annum.
Aret Lerna nocens, aret Lyrcius et ingens 710
Inachus advolvensque natantia saxa Charadrus

---

tenerique in origine culmi 702
Inclinata seges

---

710 sq. 'aret — Inachus' Priscian. II 46 p. 72 H.

---

692 volantes **P** ‖ 697 tenuis **PSB** (*in ras.*) **GHT** tenuior **M** *Gronov.* tenuia ora *Koestlinus* | ppcurrere **P** perurere *Koestlinus* ‖ 698 Ora sinus *Madvigius* Solque sinus *Koestlinus* | exaruit *Palatinus VI Gruteri* exaruit *vel* evanuit (*e codd.*) *Heinsius* ‖ 702 sq. *Verba* tenerique — seges, *quae desunt in* **PBG²S** *pr. m.* **M** *schol., exstant in marg.* **S** *et Colb., Beh. 1* **GgR** *Leid.* **r** *m. sec. Petav., expunxi, mutatis versiculorum numeris* ‖ 702 in margine *Barthius* ‖ 704 suppresserit antris **P** ‖ 710 et lyrcius aret et **P** ‖ 711 adverrensque **Brcpb** *Dan.* | carandrus **P** ‖ *Post v. 715 in solo* **P** *haec leguntur*: Raptarunt (*vel* Rapta ruit) phaetontis equos magnumque laborem, *quae uncis inclusa contextui inserere non dubitavi, quamvis medela*

Digitized by Google

Et numquam in ripis audax Erasinus et aequus
Fluctibus Asterion: ille alta per avia notus
Audiri et longe pastorum rumpere somnos.
Una tamen tacitas, sed iussu numinis, undas 715
[Raptarunt Phaethontis equos magnumque laborem] 716
Haec quoque secreta nutrit Langia sub umbra. 717
Nondum illi raptus dederat lacrimabile nomen
Archemorus, nec fama deae; tamen avia servat
Et nemus et fluvium; manet ingens gloria nympham, 720
Cum tristem Hypsipylen ducibus sudatus Achaeis
Ludus et atra sacrum recolet trieteris Ophelten.
Ergo nec ardentes clipeos vectare nec artos
Thoracum nexus (tantum sitis horrida torret)
Sufficiunt; non ora modo angustisque perusti 725
Faucibus, interior sed vis quatit; aspera pulsu
Corda, gelant venae, et siccis cruor aeger adhaeret
Visceribus; tunc sole putris, tunc pulvere tellus
Exhalat calidam nubem. Non spumeus imber
Manat equum: siccis inlidunt ora lupatis, 730
Ora catenatas procul exertantia linguas;
Nec legem dominosve pati, sed perfurit arvis
Flammatum pecus. Huc illuc impellit Adrastus
Exploratores, si stagna Licymnia restent,
Si quis Amymones superet liquor: omnia caecis 735

---

715. 717. 'Uua — umbra' *idem* l. c. — 717. 'Haec — umbra' *idem* I 54 p. 41 H.

---

nondum adhibita. Muellerus (*El. Stat. p. 24*) *ita corrigenda esse censet:* Raptarat Phaethontis equo magnoque labore; *sed magis arridet, quod Baehrensius coniecit, versum post v. 717 inserendum et scribendum esse*: Qua fugit (*vel* vitat) Phaethontis equos magnumque laborem ‖ 721 Dum *Barthius* ‖ 722 recolet **H** *Barthius* recolit **PBM** ‖ 724 arida *Schraderus e cod. Leid. Wakefieldus* | torret **PG** *Leid.* **T**δ *Heinsius* torquet **BG²S M** ‖ 725 ore *Beh.* | adaret *Baehrensius* ‖ 728 putri **P** ‖ 730 equis *Peyraredus* ‖ 734 licymnia **S** lycumnia **P** lycimnia **BM** ‖ 735 superest **BM**

Digitized by Google

Ignibus hausta sedent, nec spes umentis Olympi,
Ceu flavam Libyen desertaque pulveris Afri
Conlustrent nullaque umbratam nube Syenen.
Tandem inter silvas (sic Euhius ipse pararat)
Errantes subitam pulchro in maerore tuentur 740
Hypsipylen; illi quamvis et ab ubere Opheltes
Non suus, Inachii proles infausta Lycurgi,
Dependet (neglecta comam nec dives amictu),
Regales tamen ore notae, nec mersus acerbis
Extat honos. Tunc haec adeo stupefactus Adrastus: 745
'Diva potens nemorum (nam te vultusque pudorque
Mortali de stirpe negant), succurre propinquis
Gentibus; Arquitenens seu te Latonia casto
De grege transmisit thalamis, seu lapsus ab astris
Non humilis fecundat amor (neque enim ipse deorum 750
Arbiter Argolidum thalamis novus), aspice maesta
Agmina. Nos ferro meritas excindere Thebas
Mens tulit, imbelli sed nunc sitis aspera fato
Submittitque animos et inertia robora carpit.
Da fessis in rebus opem, seu turbidus amnis, 755
Seu tibi foeda palus; nihil hac in sorte pudendum,
Nil humile est; tu nunc ventis pluvioque rogaris
Pro Iove, tu refugas vires et pectora bellis
Exanimata reple: sic hoc tibi sidere dextro
Crescat onus. Tantum reduces det flectere gressus 760

---

quae laeta sub isto 747
Igne poli non quaeris aquas,

---

739 pararat **P** parabat *ceteri* ‖ 741 ad ubera **PH** ‖ 743 nec laeta **Bcrb** *Beh. 1 Dan.* ‖ 747 *sq. Verba* quae laeta — aquas, *quae desunt in* **P**, *leguntur in ceteris, expunxi et numeros versuum mutavi* ‖ 748 arquitenens **Pr** arcitenens **M** arcytenens **Bb** architenens **G** *cf. Achill. 1 682* ‖ 753 aspera **PGR** *Beh. Colb.* anxia **BM** ansia **S** ‖ 757 venis *Baehrensius* ‖ 758 tu pectora *Barthius* | bellis **P** bello *ceteri* ‖ 760 Crescat honos **P** ditabere *Burmannus Sec.*

Digitized by Google

Iuppiter, o quanta belli donabere praeda!
Dircaeos tibi, diva, greges numerumque rependam
Sanguinis, et magna lucus signabitur ara.'
Dixit, et orantis media inter anhelitus ardens
Verba rapit, cursuque animae labat arida lingua; 765
Idem omnes pallorque viros flatusque soluti
Oris habet. Reddit demisso Lemnia vultu:
'Diva quidem vobis, etsi caelestis origo est,
Unde ego? mortales utinam haut transgressa fuissem
Luctibus! Altricem mandati cernitis orbam 770
Pignoris; at nostris an quis sinus uberaque ulla,
Scit deus, et nobis regnum tamen et pater ingens.
Sed quid ego haec, fessosque optatis demoror undis?
Mecum age nunc, si forte vado Langia perennes
Servat aquas; solet et rabidi sub limite Cancri 775
Semper, et Icarii quamvis iuba fulguret astri,
Ire tamen.' Simul haerentem, ne tarda Pelasgis
Dux foret, a miserum vicino caespite alumnum
(Sic Parcae volvere) locat ponique negantis
Floribus adgestis et amico murmure dulces 780
Solatur lacrimas: qualis Berecyntia mater,
Dum parvum circa iubet exultare Tonantem
Curetas trepidos; illi certantia plaudunt
Orgia, sed magnis resonat vagitibus Ide.
At puer in gremio vernae telluris et alto 785
Gramine nunc faciles sternit procursibus herbas

---

763 Sanguinis et **P** Plebis et hic **BG²SM** ‖ 767 rediit **P** ‖ 771 nostri sanguis **P** (*rec. m.* quis *suprascr.*) ‖ 773 Sed quid ego haec?] *Cf. VIII 65 XI 83 sq.* | optatos **P** ‖ 775 rabidi **Pc** *Beh.* rapidi **BM** | limite **P** *pr. m.* (ŧ lumine *rec. m. suprascr.*) *Beh. 1* δ limine **P^cMS** *pr. m.* **B** *pr. m.* lumine **B** *rec. m.* **S** *al. m.* **GHT** *Beh. 2* sidere **D** ‖ 776 fulguret **P** *pr. m.* **P^cG²S** *al. m.* **L** fulgurat **S** *pr. m.* **rbGH** *Beh. Dan.* π fulgorat **B** fulgura et **P** *rec. m.* iubar urgueat *Baehrensius* ‖ 779 ponique negantis *lemma schol. Bamb. et Paris. Gronovius* ponitque negantem **PBG²Mr** (*suprascr.* ŧ poni ŧ negantes) ponique negantem **D** ‖ 782 parvum circa **PGT** *Leid. Beh.* δ circa parvum **BG²M**

Digitized by Google

In vultum nitens, caram modo lactis egeno
Nutricem plangore ciens iterumque renidens
Et teneris meditans verba inluctantia labris
Miratur nemorum strepitus aut obvia carpit 790
Aut patulo trahit ore diem nemorique malorum
Inscius et vitae multum securus inerrat.
Sic tener Odrysia Mavors nive, sic puer ales
Vertice Maenalio, talis per litora reptans
Improbus Ortygiae latus inclinabat Apollo. 795
Illi per dumos et opaca virentibus umbris
Devia pars cingunt, pars arta plebe sequuntur
Praecelerantque ducem. Medium subit illa per agmen
Non humili festina modo; iamque amne propinquo
Rauca sonat vallis, saxosumque impulit aures 800
Murmur: ibi exultans conclamat ab agmine primus
Sicut erat levibus tollens vexilla maniplis
Argus 'aquae!' longusque virum super ora cucurrit
Clamor 'aquae!' Sic Ambracii per litora ponti
Nauticus in remis iuvenum monstrante magistro 805
Fit sonus inque vicem contra percussa reclamat
Terra, salutatus cum Leucada pandit Apollo.
Incubuere vadis passim discrimine nullo
Turba simul primique, nequit secernere mixtos
Aequa sitis, frenata suis in curribus intrant 810
Armenta, et pleni dominis armisque feruntur
Quadripedes; hos turbo rapax, hos lubrica fallunt
Saxa, nec implicitos fluvio reverentia reges
Proterere aut mersisse vado clamantis amici
Ora. Fremunt undae, longusque a fontibus amnis 815

---

787 egenus *Friesemannus* ‖ 788 clangore **PBM** clamore **G** *Beh.*; *corr. Baehrensius* vagore *Wakefieldus* ‖ 789 eluctantia *Wopkensius* ‖ 797 alta **P** | secuntur **Bc** ‖ 799 omne **P** ‖ 803 Arcas **Pp** Argas **r** Archas **G** ‖ 810 in cursibus **B** *pr. m. Beh.* $\pi\delta$ **G** *m. pr.* incursibus **r** *Ungerus* ‖ 812 Quadripedes **Brb** Quadrupedes **PM** *cf. VII 109 Verg. Aen. XI 714 Ribb. prolegg. p. 451* | turba **PP^{c}SrbcD** *Behh.*

Digitized by Google

Diripitur, modo lene virens et gurgite puro
Perspicuus nunc sordet aquis egestus ab imis
Alveus; inde tori riparum et proruta turbant
Gramina; iam crassus caenoque et pulvere sordens,
Quamquam expleta sitis, bibitur tamen. Agmina bello 820
Decertare putes iustumque in gurgite Martem
Perfurere aut captam tolli victoribus urbem.
Atque aliquis regum medio circumfluus amni:
'Silvarum, Nemea, longe regina virentum,
Lecta Iovi sedes, quae tum non Herculis actis 825
Dura magis, rabidi cum colla comantia monstri
Angeret et tumidos animam angustaret in artus:
Hac saevisse tenus populorum in coepta tuorum
Sufficiat; tuque o cunctis insuete domari
Solibus, aeternae largitor corniger undae, 830
Laetus eas, quacumque domo gelida ora resolvis
Immortale tumens; neque enim tibi cana repostas
Bruma nives raptasque alio de fonte refundit
Arcus aquas gravidive indulgent nubila Cori,
Sed tuus et nulli ruis expugnabilis astro. 835
Te nec Apollineus Ladon nec Xanthus uterque
Spercheosque minax Centaureusque Lycormas
Praestiterint; tu pace mihi, tu nube sub ipsa
Armorum festasque super celebrabere mensas.
A Iove primus honos, bellis modo laetus ovantes 840

---

817 Perspicuis *Heinsius* | egressus **P**δ | imis **P** imo *ceteri* ‖ 818 tori **P** toros *ceteri* ‖ 819 sordens **P** torrens *ceteri* ‖ 820 belli **P** certe **P**^{c} bellum *Marklandus* ‖ 821 iustumve *Marklandus* ‖ 822 aut **PGL** *Marklandus* et **BG**^{2}**SM** ‖ 825 ioui **Pm** iouis **BSP**^{c}**G**^{2}**M** | quae tum *cum* **D** *scripsi* quam tu **Pp** quam tum **BSc** qua tum **G**^{2} quantum **M** quam nunc **m** *edd.* ‖ 826 comantia **P** *Beh. Leid.* **S** *al. m.* minantia **BG**^{2}**S** *pr. m.* **M** ‖ 827 Frangeret *Schraderus* ‖ 828 Hac cessasse *Duebnerus* | in coepta *corr. idem* incoepta **Bb** incepta **PM** ‖ 832—842 *desunt in* **G**^{2} ‖ 834 indulgens **P** ‖ 837 Spercheosque **G** *m. pr. scripsi cf. Ach. I 102* Spercheusque **P** Sperchiusque *ceteri* Sperchiusvo *Lachmannus* ‖ 840 belli δ *Bentleius*

Digitized by Google

Accipias fessisque libens iterum hospita pandas
Flumina defensasque velis agnoscere turmas.'

---

841 sq. 'Accipias — flumina' Priscian. VII 8, 36 et 12, 65 p. 317. 342 H.

---

842 defensasque P defessasque t defensas *Leid.* defessasque BSP^{c}M ‖ CODEX IVLIANI V̄C̄ | FINIT LIBER QVARTVS STATII POETAE · INCIPIT STATII POETAE THEBAĪD · LIBER QVINTVS. | ŸPSIFILE DVM DAM | NA REFERT MAIORA | RECIPIT · P

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER V.

Pulsa sitis fluvio, populataque gurgitis alveum
Agmina linquebant ripas amnemque minorem;
Acrior et campum sonipes rapit et pedes arva
Implet ovans, rediere viris animique minaeque
Votaque, sanguineis mixtum ceu fontibus ignem 5
Hausissent belli magnasque in proelia mentes.
Dispositi in turmas rursus legemque severi
Ordinis, ut cuique ante locus ductorque, monentur
Instaurare vias. Tellus iam pulvere primo
Crescit, et armorum transmittunt fulgura silvae. 10
Qualia trans pontum Phariis defensa serenis
Rauca Paraetonio decedunt agmina Nilo,
Cum fera ponit hiems: illae clangore fugaci,
Umbra fretis arvisque, volant, sonat avius aether.
Iam Borean imbresque pati, iam nare solutis 15
Amnibus et nudo iuvat aestivare sub Haemo.
Hic rursus simili procerum vallante corona
Dux Talaionides, antiqua ut forte sub orno

---

1 altum **P** aluum **BG²SM** || 2 *Post hunc v. in* **P** *inter lineas legitur haec glossa*: Illum etenim ardor sitientium exsiccarat || 3 arma **P** || 5 sanguinei *Beh.* *πδ* || 8 moner&ʳ **P** || 11 deprensa **Pb** || 13 cogit **P** | sagaci *Beh.* || 14 arduus *Muellerus* arcticus *Baehrensius* || 18 antiqua forte (*om.* ut) *δ*

Digitized by Google

Stabat, et admoti nixus Polynicis in hastam:
'At tamen, o quaecumque es' ait, 'cui, gloria tanta, 20
Venimus innumerae fatum debere cohortes
(Quem non ipse deum sator aspernetur honorem):
Dic age, quando tuis alacres absistimus undis,
Quae domus aut tellus, animam quibus hauseris astris?
Dic, quis et ille pater? neque enim tibi numina longe, 25
Transierit fortuna licet, maiorque per ora
Sanguis, et adflicto spirat reverentia vultu.'
Ingemit, et paulum fletu cunctata modesto
Lemnias orsa refert: 'Immania vulnera, rector,
Integrare iubes, Furias et Lemnon et artis 30
Arma inserta toris debellatosque pudendo
Ense mares; redit ecce nefas et frigida cordi
Eumenis. O miserae, quibus hic furor additus! o nox!
O pater! illa ego nam, pudeat ne forte benignae
Hospitis, illa, duces, raptum quae sola parentem 35
Occului. Quid longa malis exordia necto?
Et vos arma vocant magnique in corde paratus.
Hoc memorasse sat est: claro generata Thoante
Servitium Hypsipyle vestri fero capta Lycurgi.'
Advertere animos, maiorque et honora videri 40
Parque operi tanto; cunctis tunc noscere casus
Ortus amor, pater ante alios hortatur Adrastus:
'Immo age, dum primi longe damus agmina vulgi
Nec facilis Nemea latas evolvere vires,
Quippe obtenta comis et ineluctabilis umbra, 45
Pande nefas laudesque tuas gemitusque tuorum,

35 sq. 'raptum — occului' Priscian. X 6, 34 p. 526 H. — 39. 'servitium — Lycurgi' schol. Theb. V 498 p. 186 L. — 44. 'nec facilis — vires' Priscian. VII 2, 5 p. 287 H.

20 *sq.* cui g. t. Venimus, innumerae et fantur *Sandstroemius* cui, gloria tanta, Vovimus i. fanum *Muellerus* cui gloria tanta (*sc.* est), En uni (*sc.* tibi) innumeras f. d. c. *Baehrensius* ‖ 23 absistimus **P** adsistimus *ceteri* ‖ 30 atris **H** *Muellerus* ‖ 41 patri tanto *Koestlinus*

Digitized by Google

Unde hos ad venias regno deiecta labores.
Dulce loqui miseris veteresque reducere questus.'
Incipit: 'Aegaeo premitur circumflua Nereo
Lemnos, ubi ignifera fessus respirat ab Aetna 50
Mulciber; ingenti tellurem proximus umbra
Vestit Athos nemorumque obscurat imagine pontum;
Thraces arant contra, Thracum fatalia nobis
Litora, et inde nefas. Florebat dives alumnis
Terra, nec illa Samo fama Delove sonanti 55
Peior et innumeris quas spumifer adsilit Aegon.
Dis visum turbare domos, nec pectora culpa
Nostra vacant: nullos Veneri sacravimus ignes,
Nulla deae sedes; movet et caelestia quondam
Corda dolor lentoque inrepunt agmine Poenae. 60
Illa Paphon veterem centumque altaria linquens
Nec vultu nec crine prior solvisse iugalem
Ceston et Idalias procul ablegasse volucres
Fertur; erant certe, media quae noctis in umbra
Divam alios ignes maioraque tela gerentem 65
Tartareas inter thalamis volitasse sorores
Vulgarent; utque implicitis arcana domorum
Anguibus et saeva formidine cuncta replevit
Limina nec fidi populum miserata mariti,
Protinus a Lemno teneri fugistis Amores, 70
Mutus Hymen versaeque faces et frigida iusti
Cura tori! nullae redeunt in gaudia noctes,
Nullus in amplexu sopor est, Odia aspera ubique
Et Furor et medio recubat Discordia lecto.
Cura viris tumidos adversa Thracas in ora 75
Eruere et saevam bellando frangere gentem.
Cumque domus contra stantesque in litore nati,

---

48. 'dulce — miseris' schol. l c.

---

47 advenias *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 68 nupta replesset **P** ‖ 71 Mutus **PB**[1] Motus **G**[2]**SB** *al. m.* **M**

Digitized by Google

Dulcius Edonas hiemes Arctonque prementem
Excipere, aut tandem tacita post proelia nocte
Fractorum subitas torrentum audire ruinas. 80
Illae autem tristes (nam me tunc libera curis
Virginitas annique tegunt) sub nocte dieque
Adsiduis aegrae in lacrimis solantia miscent
Conloquia, aut saevam spectant trans aequora Thracen.
Sol operum medius summo librabat Olympo 85
Lucentes, ceu staret, equos; quater axe sereno
Intonuit, quater antra dei fumantis anhelos
Exeruere apices, ventisque absentibus Aegon
Motus et ingenti percussit litora ponto:
Cum subito horrendas aevi matura Polyxo 90
Tollitur in furias thalamisque insueta relictis
Y. Evolat. Insano veluti Teumesia thyias
Rapta deo, cum sacra vocant Idaeaque suadet
Buxus et a summis auditus montibus Euhan:
Sic erecta genas aciemque offusa trementi 95
Sanguine desertam rabidis clamoribus urbem
Exagitat, clausasque domus et limina pulsans
Concilium vocat; infelix comitatus eunti
Haerebant nati. Atque illa non segnius omnes

---

78. 'Tristius Edonas h. Hebrumque nivalem' Serv. ad Aen. XII 365. 'Dulcius Edonas hiemes h. n.' comment. Bernens. ad Lucan. I 675 p. 44, 25 U. — 94. 'et — Euhan' Priscian VI 6, 29 p. 220 H.

---

78 Tristius *Serv.* | Edonas *Serv.* ('Statius et Virgilium et artem secutus ait: Tristius Edonas etc.') *comm. Bern. ad Lucan. edd. inde a Gronov.* edonias *codd. cf. XII 733. Notandum est apud Sil. It. IV 776 et Lucanum I 675 neglecta quantitate graeca legi* Edŏnis | prementem **P** frementem *ceteri* | Hebrumque nivalem *Serv.* ‖ 82 sub *om. π unde Bentleius coni.* noctemque diemque *vel* noctesque diesque *coll. Ach. I 637* ‖ 83 in *om.* **BM** ‖ 84 Alloquia *Marklandus* ‖ 92 thyias **P** thyas **BM** *edd.* ‖ 95 exserta genas *Ungerus; at cf. II 506 Ach. I 764* | offusa *Heinsius* effusa *codd.* ‖ 96 deiectam *Barthius* ‖ rapidis **P** *Beh.* **GTrπ** ‖ 99 illae *codd. edd., corr. Baehrensius*

Digitized by Google

Erumpunt tectis, summasque ad Pallados arces 100
Impetus: huc propere stipamur et ordine nullo
Congestae; stricto mox ense silentia iussit
Hortatrix scelerum et medio sic orsa profari:
'Rem summam instinctu superum meritique doloris,
O viduae (firmate animos et pellite sexum!) 105
Lemniades, sancire paro; si taedet inanes
Aeternum servare domos turpemque iuventae
Flore situm et longis steriles in luctibus annos,
Inveni, promitto, viam (nec numina desunt),
Qua renovanda Venus: modo par insumite robur 110
Luctibus, atque adeo primum hoc mihi noscere detur.
Tertia canet hiems; cui conubialia vincla
Aut thalami secretus honos? cui coniuge pectus
Intepuit? cuius vidit Lucina labores?
Dicite, vel iustos cuius pulsantia menses 115
Vota tument? qua pace feras volucresque iugari
Mos datus. Heu segnes! potuitne ultricia Graius
Virginibus dare tela pater laetusque dolorum
Sanguine securos iuvenum perfundere somnos?
At nos vulgus iners! quodsi propioribus actis 120
Est opus, ecce animos doceat Rhodopeia coniunx,
Ulta manu thalamos pariterque epulata marito.
Nec vos immunis scelerum securave cogo.
Plena mihi domus atque ingens, en cernite, sudor.
Quattuor hos una, decus et solacia patris, 125
In gremio, licet amplexu lacrimisque morentur,
Transadigam ferro saniemque et vulnera fratrum

---

112. 'tertia — vincla' schol. Theb. V 150 p. 170 L. — 117 sq. 'ultricia — pater' Priscian. VII 14, 70 p. 348 H.

---

103 orsa *corr. Bentleius* ausa *codd.* ‖ 108 Flere *Bernartius* | longos **P** ‖ 109 deerunt *Heinsius* ‖ 113 thalami **Pg** (*cum ras.*) *Gronov.* thalamis **BG²M** | cui **PG** *Colb. schol.* quae **Bb** *Dan.* quod **M** ‖ 117 grauis **rc¹t** graiis **c²m** ‖ 119 *sq.* somnos, At n. v. iners? *distinxit Weberus* ‖ 126 moretur **P**

Digitized by Google

Miscebo patremque super spirantibus addam.
Ecqua tot in caedes animum promittit?' Agebat
Pluribus; adverso nituerunt vela profundo: 130
Lemnia classis erat. Rapuit gavissa Polyxo
Fortunam atque iterat: "Superisne vocantibus ultro
Desumus? ecce rates! deus hos, deus ultor in iras
Apportat coeptisque favet. Nec imago quietis
Vana meae: nudo stabat Venus ense, videri 135
Clara mihi somnosque super 'quid perditis aevum?'
Inquit 'age aversis thalamos purgate maritis.
Ipsa faces alias melioraque foedera iungam.'
Dixit, et hoc ferrum stratis, hoc, credite, ferrum
Imposuit. Quin o miserae, dum tempus agi rem, 140
Consulite; en validis spumant eversa lacertis
Aequora, Bistonides veniunt fortasse maritae."
Hinc stimuli ingentes, magnusque advolvitur astris
Clamor. Amazonio Scythiam fervere tumultu
Lunatumque putes agmen descendere, ubi arma 145
Indulget pater et saevi movet ostia belli.
Nec varius fremor aut studia in contraria rapta
Dissensus ut plebe solet: furor omnibus idem,
Idem animus solare domos iuvenumque senumque
Praecipitare colos plenisque adfrangere parvos 150
Uberibus ferroque omnes exire per annos.
Tunc viridi luco (lucus iuga celsa Minervae
Propter opacat humum niger ipse, sed insuper ingens
Mons premit et gemina pereunt caligine soles),
Hic sanxere fidem, tu Martia testis Enyo 155
Atque inferna Ceres, Stygiaeque Acheronte recluso
Ante preces venere deae; sed fallit ubique
Mixta Venus, Venus arma tenet, Venus admovet iras.

---

128 simul (*rec. m. suprascr.* i super) **P** ‖ 135 nuda **P** ‖ 136 somnoque **P** ‖ 140 agi *corr. Heinsius* agit *codd.* ‖ 141 invalidi **P** ‖ 146 ostilia **P** hostia **B S M** ‖ 147 rapti *codd. edd.*, *corr. Baehrensius* ‖ 151 saevire *Luc. Muellerus* ‖ 152 viridi luco **P** viridis late **B G² S M**

Digitized by Google

Nec de more cruor: natum Charopeia coniunx
Obtulit, accingunt sese et mirantia ferro 160
Pectora congestisque avidae simul undique dextris
Perfringunt, ac dulce nefas in sanguine vivo
Coniurant, matremque recens circumvolat umbra.
Talia cernenti mihi quantus in ossibus horror,
Quisve per ora color! qualis cum cerva cruentis 165
Circumventa lupis, nullum cui pectore molli
Robur et in volucri tenuis fiducia cursu,
Praecipitat suspensa fugam, iam iamque teneri
Credit et elusos audit concurrere morsus.
Illi aderant; primis iamque offendere carinae 170
Litoribus, certant saltu contingere terram
Praecipites. Miseri, quos non aut horrida virtus
Marte sub Odrysio, aut medii inclementia ponti
Hauserit! Alta etiam superum delubra vaporant
Promissasque trahunt pecudes: niger omnibus aris 175
Ignis, et in nullis spirat deus integer extis.
Tardius umenti noctem deiecit Olympo
Iuppiter et versum miti, reor, aethera cura
Sustinuit, dum fata vetat, nec longius umquam
Cessavere novae perfecto sole tenebrae. 180
Sera tamen mundo venerunt astra, sed illis
Et Paros et nemorosa Thasos crebraeque relucent
Cyclades; una gravi penitus latet obruta caelo
Lemnos, in hanc tristes nebulae, et plaga caeca superne
Texitur, una vagis Lemnos non agnita nautis. 185
Iam domibus fusi et nemorum per opaca sacrorum
Ditibus indulgent epulis vacuantque profundo
Aurum immane mero, dum quae per Strymona pugnae,
Quis Rhodope gelidove labor sudatus in Haemo,
Enumerare vacat. Nec non, manus impia, nuptae 190

---

159 caropeia **PM** ‖ 161 congestis (*om.* que) δ ‖ 166 pectora **P** ‖ 169 audet **P** ‖ 179 vetant *codd. edd.*, *corr. Baehrensius* dabant *Madvigius* ‖ 182 paros **P** *Gronov.* paphos **BG²M** pharos **G** Samos *Barthius* ‖ 185 lemnon **P**

Digitized by Google

Serta inter festasque dapes quo maxima cultu
Quaeque iacent; dederat mites Cytherea suprema
Nocte viros longoque brevem post tempore pacem
Nequiquam et miseros perituro adflaverat igni.
Conticuere chori, dapibus ludoque licenti 195
Fit modus et primae decrescunt murmura noctis,
Cum consanguinei mixtus caligine Leti
Rore madens Stygio morituram amplectitur urbem
Somnus et implacido fundit gravia otia cornu
Secernitque viros. Vigilant nuptaeque nurusque 200
In scelus, atque hilares acuunt fera tela Sorores.
Invasere nefas, cuncto sua regnat Erinys
Pectore. Non aliter Scythicos armenta per agros
Hyrcanae clausere leae, quas exigit ortu
Prima fames, avidique implorant ubera nati. 205
Quos tibi nam, dubito, scelerum de mille figuris
Expediam casus. Elymum temeraria Gorge
Evinctum ramis altaque in mole tapetum
V. Efflantem somno crescentia vina superstans
Vulnera disiecta rimatur veste, sed illum 210
Infelix sopor admota sub morte refugit.
Turbidus incertumque oculis vigilantibus hostem
Occupat amplexu, nec segnius illa tenentis
V. Pone adigit costas, donec sua pectora ferro
Tangeret. Is demum sceleri modus; ora supinat 215
Blandus adhuc oculisque tremens et murmure Gorgen

212 sq. 'turbidus — amplexu' Priscian. V 5, 27 p. 159 H.

195 thori δ *prob. Bentleio* ‖ 199 inplacido **PB** (*ex* inplacito *corr.*) implicito **p** π *Beh. quattuor Palat. Gruteri Lips. prob. Heinsio* ‖ 204 Nocturnae c. lupae *Friesemannus* | exiit **P** | antro *Lachmannus* ‖ 205 avidi cum *Muellerus* ‖ 206 *Interpunctionem corr. Lachmannus* | tibi iam *Baehrensius* ‖ 207 helymum **P** *sicut legitur apud Verg. Aen. V 73. 300* helimum **BM** elimum **G** Elymum *scripsi, nam graece est* Ἔλυμος; *ita legit Serv. ad Aen. V 73. Cf. Ov. Met. XII 455* ‖ 212 incertusque *Prisc.* **HB** (*corr. ex* incertumque) | vilantibus **P** ‖ 216 per murmura δ *prob. Bentleio Burmannus e codd.*

Digitized by Google

Quaerit et indigno non solvit bracchia collo.
Non ego nunc vulgi quamquam crudelia pandam
Funera, sed propria luctus de stirpe recordor:
Quod te, flave Cydon, quod te per colla refusis 220
Intactum, Crenaee, comis (quibus ubera mecum
Obliquumque a patre genus) fortemque, timebam
Quem desponsa, Gyan vidi lapsare cruentae
Vulnere Myrmidones, quodque inter serta torosque
Barbara ludentem fodiebat Epopea mater. 225
Flet super aequaevum soror exarmata Lycaste
Cydimon, heu similes perituro in corpore vultus
Aspiciens floremque genae et quas finxerat auro
Ipsa comas, cum saeva parens iam coniuge fuso
Adstitit impellitque minis atque inserit ensem. 230
Ut fera, quae rabiem placido desueta magistro
Tardius arma movet stimulisque et verbere crebro
In mores negat ire suos, sic illa iacenti
Incidit undantemque sinu conlapsa cruorem
Excipit et laceros premit in nova vulnera crines. 235
Ut vero Alcimeden etiamnunc murmure trunco
Ferre patris vultus et egentem sanguinis ensem
Conspexi, riguere comae atque in viscera saevus
Horror iit: meus ille Thoas, mea dira videri
Dextra mihi! Extemplo thalamis turbata paternis 240
Inferor. Ille quidem dudum (quis magna tuenti
Somnus?) agit versans secum, etsi lata recessit
Urbe domus, quinam strepitus, quae murmura noctis,
Cur fremibunda quies? Trepido scelus ordine pando,

---

221 crenee **Prb** ‖ 224 myrmidones **P** myrmidonis *ceteri* quemque *mal. Gronovius* ‖ 228 fixerat **P** (*apud Muellerum, equidem nihil adnotavi*) **T** vixerat **H** ‖ 230 inserit **P** ·/. ingerit **P** *marg.* ‖ 231 rabiem placido **PG** rabie placido *Beh.* placido rabiem **BG²SM** ‖ 232 et *om.* **P** ‖ 236 alciden **P** alcimedon *Beh.* | etiamnunc **PT** etiamnum *ceteri* | in murmure truncos *codd.* murmure trunco *corr. Barthius*

Digitized by Google

Quis dolor, unde animi: "vis nulla arcere furentes; 245
Hac sequere, o miserande; premunt aderuntque moranti,
Et mecum fortasse cades." His motus et artus
Erexit stratis. Ferimur per devia vastae
Urbis et ingentem nocturnae caedis acervum
Passim, ut quosque sacris crudelis vespera lucis 250
Straverat, occulta speculamur nube latentes.
Hic impressa toris ora extantesque reclusis
Pectoribus capulos magnarum et fragmina trunca
Hastarum et ferro laceras per corpora vestes,
Crateras pronos epulasque in caede natantes 255
Cernere erat, iugulisque modo torrentis apertis
Sanguine permixto redeuntem in pocula Bacchum.
Hic iuvenum manus et nullis violabilis armis
Turba senes, positique patrum super ora gementum
Semineces pueri trepidas in limine vitae 260
Singultant animas. Gelida non saevius Ossa
Luxuriant Lapitharum epulae, si quando profundo
Nubigenae caluere mero; vix primus ab ira
Pallor, et impulsis surgunt ad proelia mensis.
Tunc primum sese trepidis sub nocte Thyoneus 265
Detexit, nato portans extrema Thoanti
Subsidia, et multa subitus cum luce refulsit.
Agnovi: non ille quidem turgentia sertis
Tempora nec flava crinem distinxerat uva:
Nubilus indignumque oculis liquentibus imbrem 270
Adloquitur: "Dum fata dabant tibi, nate, potentem
Lemnon et externis etiam servare timendam
Gentibus, haut umquam iusto mea cura labori
Destitit: absciderunt tristes crudelia Parcae
Stamina, nec dictis, supplex quae plurima fudi 275
Ante Iovem frustra, lacrimisque avertere luctus

249 et **P** *Beh.* ibi **B** ubi **M** ‖ 257 percommixto **P** commixto *ceteri* permixto *scripsi coll. X 312* ‖ 261 non secius *Marklandus* ‖ 268 Agnouit **P** ‖ 269 destrinxerat **PB** *Heinsius* distrinxerat **rb** *Dan.* disiunxerat *Bernartius* ‖ 276 advertere **P** *Beh.*

Digitized by Google

Contigit; infandum natae concessit honorem.
Accelerate fugam, tuque, o mea digna propago,
Hac rege, virgo, patrem, gemini qua bracchia muri
Litus eunt: illa, qua rere silentia, porta 280
Stat funesta Venus ferroque accincta furentes
Adiuvat (unde manus, unde haec Mavortia divae
Pectora?): tu lato patrem committe profundo.
Succedam curis." Ita fatus in aera rursus
Solvitur et nostrum, visus arcentibus umbris, 285
Mitis iter longae claravit limite flammae.
Qua data signa, sequor; dein curvo robore clausum
Dis pelagi ventisque et Cycladas Aegaeoni
Amplexo commendo patrem, nec fletibus umquam
Sit modus alternis, ni iam dimittat Eoo 290
Lucifer astra polo. Tunc demum litore rauco
Multa metu reputans et vix confisa Lyaeo
Dividor, ipsa gradu nitente, sed anxia retro
Pectora, nec requies, quin et surgentia caelo
Flamina et e cunctis prospectem collibus undas. 295
Exoritur pudibunda dies, caelumque retexens
Aversum Lemno iubar et declinia Titan
Opposita iuga nube refert. Patuere furores
Nocturni, lucisque novae formidine cunctis
(Quamquam inter similes) subitus pudor; impia terrae 300
Infodiunt scelera aut festinis ignibus urunt.
Iam manus Eumenidum captasque refugerat arces
Exsaturata Venus; licuit sentire, quid ausae,

---

277. 'infandum — honorem' Serv. ad Aen. VII 306.

---

280 rere **Pb** rara **BG²SM** ‖ 289 Amplexu **P** ‖ 290 Fit *codd.* Sit *corr. Gronovius* ‖ 291 tunc **PG** *Beh.* tum **BM** cum **H** ‖ 293 nitente sed anxia **P** *Beh. al. m.* **g** *pr. m.* (*al. m. add.* &) nitens sed et anxia **BG²M** nitens sed anxia **S** *pr. m.* (*al. m. add.* et) nitens (*suprascr.* † nitenti) **r** ‖ 295 e *om.* **PS** *pr. m.* ‖ 297 Aduersum **PpH** *Beh.* **δ** | declinantia **P** decliuia **TH** *Beh.* **δ** *Ald.* ‖ 300 habitus *codd.* subitus *corr. Bentleius* | pudor **PGT** *Beh.* rubor **BG²SM**

Digitized by Google

Et turpare comas et lumina tingere fletu.
Insula dives agris opibusque armisque virisque, 305
Nota situ et Getico nuper ditata triumpho,
Non maris incursu, non hoste, nec aethere laevo
Perdidit una omnes orbata excisaque fundo
Indigenas: non arva viri, non aequora vertunt,
Conticuere domus, cruor altus et oblita crasso 310
Cuncta rubent tabo, magnaeque in moenibus urbis
Nos tantum, et saevi spirant per culmina manes.
Ipsa quoque arcanis tecti in penetralibus alto
Molior igne pyram, sceptrum super armaque patris
Inicio et notas regum velamina vestes, 315
Ac prope maesta rogum confusis crinibus asto
Ense cruentato, fraudemque et inania busta
Plango metu, si forte premant, cassumque parenti
Omen et hac dubios leti precor ire timores.
His mihi pro meritis, ut falsi criminis astu 320
Parta fides, regno et solio considere patris
Supplicium datur. Anne illis obsessa negarem?
Accessi, saepe ante deos testata fidemque
Immeritasque manus; subeo (pro dira potestas!)
Exangue imperium et maestam sine culmine Lemnon. 325
Iam magis atque magis vigiles dolor angere sensus,
Et gemitus clari, et paulatim invisa Polyxo,
Iam meminisse nefas, iam ponere manibus aras
Concessum et multum cineres iurare sepultos.
Sic ubi ductorem trepidae stabulique maritum, 330
Quem penes et saltus et adultae gloria gentis,
Massylo frangi stupuere sub hoste iuvencae,
It truncum sine honore pecus, regemque peremptum
Ipse ager, ipsi amnes et muta armenta queruntur.

---

304 turbare *codd. edd., corr. Baehrensius* | tinguere **PSr** ‖ 308 mundo *codd. edd.* fundo *scripsi cum δ* excitaque fundo *Bentleius* ‖ 315 velamina **PG** gestamina **BG²SM** ‖ 316 ignibus *codd.* crinibus *gloss. Gud. Lachmannus* ‖ 320 et falsi **TH** *Beh.* **πδ** *Heinsius* | falsi in criminis **P** ‖ 321 regna **P**

Digitized by Google

Ecce autem aerata dispellens aequora prora 335
Pelias intacti late subit ostia ponti
Pinus; agunt Minyae, geminus fragor ardua canet
Per latera, abruptam credas radicibus ire
Ortygiam aut fractum pelago decurrere montem.
Ast ubi suspensis siluerunt aequora tonsis, 340
Mitior et senibus cygnis et pectine Phoebi
Vox media de puppe venit, maria ipsa carinae
Accedunt. Post nosse datum est: Oeagrius illic
Acclinis malo mediis intersonat Orpheus
Remigiis tantosque iubet nescire labores. 345
Illis in Scythicum Borean iter oraque primi
Cyaneis artata maris. Nos Thracia visu
Bella ratae vario tecta incursare tumultu,
Densarum pecudum aut fugientum more volucrum.
Heu ubi nunc furiae? portus amplexaque litus 350
Moenia, qua longe pelago despectus aperto,
Scandimus et celsas turres; huc saxa sudesque
Armaque maesta virum atque infectos caedibus enses
Subvectant trepidae; quin et squalentia texta
Thoracum et vultu galeas intrare soluto 355
Non pudet; audaces rubuit mirata catervas
Pallas, et adverso risit Gradivus in Haemo.
Tunc primum ex animis praeceps amentia cessit,
Nec ratis illa salo, sed divum sera per aequor
Iustitia et poenae scelerum adventare videntur. 360
Iamque aberant terris, quantum Cortynia currunt
Spicula, caeruleo gravidam cum Iuppiter imbri
Ipsa super nubem ratis armamenta Pelasgae
Sistit agens; inde horror aquis, et raptus ab omni

---

336 ostia *Colb.* hostia **rGHT** *Beh.* $\pi\delta$ hospita **PBM** ‖ 346 primi **P** primum **BG²SM** ‖ 347 maris **PB** *pr. m.* vadis **B** *al. m.* **G²M** ‖ 348 Vela *Heinsius et Schraderus* ‖ 349 fugientium **PH** ‖ 357 averso **PG** *unde* aversus *coni. Baehrensius, coll. Claudian. in Eutrop. I 238* | ab Haemo *D. Heinsius* ‖ 359 solo **P** ‖ 361 aberant terris **PT** *Colb.* δ**L** aberant terrae **BG²** *Beh.* aderant terrae **M**

Digitized by Google

Sole dies miscet tenebras, quis protinus unda 365
Concolor; obnixi lacerant cava nubila venti
Diripiuntque fretum, nigris redit umida tellus
Verticibus, totumque notis certantibus aequor
Pendet et arquato iamiam prope sidera dorso
Frangitur, incertae nec iam prior impetus alno, 370
Sed labat extantem rostris modo gurgite in imo
Nunc caelo Tritona ferens. Nec robora prosunt
Semideum heroum, puppemque insana flagellat
Arbor et instabili procumbens pondere curvas
Raptat aquas, remique cadunt in pectus inanes. 375
Nos quoque per rupes murorumque aggere ab omni,
Dum labor ille viris fretaque indignantur et austros,
Desuper invalidis fluitantia tela lacertis
(Quid non ausa manus?) Telamona et Pelea contra
Spargimus, et nostro petitur Tirynthius arcu. 380
Illi (quippe simul bello pelagoque laborant)
Pars clipeis munire ratem, pars aequora fundo
Egerere; ast alii pugnant, sed inertia motu
Corpora, suspensaeque carent conamine vires.
Instamus iactu telorum, et ferrea nimbis 385
Certat hiems, vastaeque sudes fractique molares
Spiculaque et multa crinitum missile flamma
Nunc pelago nunc puppe cadunt, dat operta fragorem
V. 1. Pinus, et abiunctis regemunt tabulata cavernis.
Talis Hyperborea virides nive verberat agros 390
Iuppiter; obruitur campis genus omne ferarum,
Deprensaeque cadunt volucres, et messis amaro
Strata gelu, fragor inde iugis, inde amnibus irae.
Ut vero elisit nubes Iove tortus ab alto

---

386. 'vastaeque — molares' Priscian. V 5, 31 p. 161 H.

---

368 certantibus **P** *Beh.* portantibus *reliqui* ‖ 369 arquato **PB** *marg.* aequato *ceteri* | iam prope **P** ‖ 370 nec iam **PpG** iam nec **BM** ‖ 374 pectore **P** ∧ pondere **P** *marg.* ‖ 390 viridis **Pc** virides **BM**

Digitized by Google

Ignis et ingentes patuere in fulmine nautae, 395
Deriguere animi, manibusque horrore remissis
Arma aliena cadunt, rediit in pectora sexus.
Cernimus Aeacidas murisque immane minantem
Ancaeum et longa pellentem cuspide rupes
Iphiton; at toto manifestus in agmine supra est 400
Amphitryoniades, puppemque alternus utrimque
Ingravat et medias ardet descendere in undas.
At levis (et miserae nondum mihi notus) Iason
Transtra per et remos impressaque terga virorum
Nunc magnum Oeniden, nunc ille hortatibus Idan 405
Et Talaum et cana rorantem aspargine ponti
Tyndariden iterans gelidique in nube parentis
Vela laborantem Calain subnectere malo
Voce manuque rogat; quatiunt impulsibus illi
Nunc freta, nunc muros, sed nec spumantia cedunt 410
Aequora, et incussae redeunt a turribus hastae.
Ipse graves fluctus clavumque audire negantem
Lassat agens Tiphys palletque et plurima mutat
Imperia ac laevas dextrasque obtorquet in undas
Proram navifragis avidam concurrere saxis, 415
Donec ab extremae cuneo ratis Aesone natus
Palladios oleae, Mopsi gestamina, ramos
Extulit et socium turba prohibente poposcit
Foedera; praecipites vocem involvere procellae.
Tunc modus armorum, pariterque exhausta quierant 420
Flamina, confusoque dies respexit Olympo.
Quinquaginta illi, trabibus de more revinctis,
Eminus abrupto quatiunt nova litora saltu,

---

395 fulmine **PBbTL** lumine (ł fulmine) **Sr** *Leid.* **g** lumine **M** flumine (*corr. in* fulmine) *Beh. 1* flumine **G**^{2} *Beh. 2* ‖ 396 animis *Barthius* ‖ 397 rediit **P** *cf. VI 639 VIII 517* redeunt **BG**^{2}**SM** redeuntque **GHT** ‖ 399 Antheum **SGHTc** *Beh. 1* | pallentem **PS** *pr. m.* ‖ 400 attonito *codd.* at toto *corr. Menkius* attonitae *Gronovius* ‖ 405 hortantibus **Pc** | idan **P** ydã **B** idam **M** ‖ 406 aspergine **P** ‖ 408 laboranti *Bentleius* ‖ 412 necantem **P** ‖ 416 ad **P** ‖ 417 oleae *pro glossa habet Baehrensius, qua* sacri *vel tale quid*

Digitized by Google

Magnorum decora alta patrum, iam fronte sereni
Noscendique habitu, postquam tumor iraque cessit 425
Vultibus. Arcana sic fama erumpere porta
Caelicolas, si quando domos litusque rubentnm
Aethiopum et mensas amor est iterare minores;
Dant fluvii montesque locum, tum terra superbit
Gressibus et paulum respirat caelifer Atlans. 430
Hic et ab adserto nuper Marathone superbum
Thesea et Ismarios, Aquilonia pignora, fratres,
Utraque quis rutila stridebant tempora pinna,
Cernimus, hic Phoebo non indignante priorem
Admetum et durae similem nihil Orphea Thracae, 435
Tunc prolem Calydone satam generumque profundi
Nereos. Ambiguo visus errore lacessunt
Oebalidae gemini; chlamys huic, chlamys ardet et illi,
Ambo hastile gerunt, umeros exertus uterque,
Nudus uterque genas, simili coma fulgurat astro. 440
Audet iter magnique sequens vestigia mutat
Herculis et tarda quamvis se mole ferentem
Vix cursu tener aequat Hylas Lernaeaque tollens
Arma sub ingenti gaudet sudare pharetra.
Ergo iterum Venus et tacitis corda aspera flammis 445
Lemniadum pertemptat Amor. Tunc regia Iuno
Arma habitusque virum pulchraeque insignia gentis
Mentibus insinuat, certatimque ordine cunctae
Hospitibus patuere fores; tunc primus in aris
Ignis, et infandis venere oblivia curis; 450
Tunc epulae felixque sopor noctesque quietae,
Nec superum sine mente, reor, placuere fatentes.
Forsitan et nostrae fatum excusabile culpae

---

depulsum sit ‖ 425 timor *codd., corr. Bentleius coll. Verg. Aen. VIII 40* ‖ 428 iterare *Schraderus coll. Silv. IV 2, 53* intrare *codd.* ‖ 430 atlans P *cf. Verg. Aen. I 741 VI 796* atlas *vel* athlas *ceteri* ‖ 433 stridebat P ‖ *442—444 in* P *ita se excipiunt: 444 442 441 443, siglis appositis, ut ordo quo vulgo leguntur restituatur* ‖ 452 foventes *Lachmannus*

Digitized by Google

Noscere cura, duces. Cineres furiasque meorum
Testor: ut externas non sponte aut crimine taedas 455
Attigerim (scit cura deum), etsi blandus Iason
Virginibus dare vincla novis; sua iura cruentum
Phasin habent, alios Colchi generatis amores.
Iamque exuta gelu tepuerunt sidera longis
Solibus, et velox in terga revolvitur annus. 460
Iam nova progenies partusque in vota soluti,
Et non speratis clamatur Lemnos alumnis.
Nec non ipsa tamen thalami monimenta coacti *V.*
Enitor geminos, duroque sub hospite mater
Nomen avi renovo; nec quae fortuna relictis 465
Nosse datur, iam plena quater quinquennia pergunt,
Si modo fata sinunt aluitque rogata Lycaste.
Detumuere animi maris, et clementior Auster
Vela vocat: ratis ipsa moram portusque quietos
Odit et adversi tendit retinacula saxi. 470
Inde fugam Minyae, sociosque appellat Iason
Efferus, o utinam iam tunc mea litora rectis
Praetervectus aquis, cui non sua pignora cordi,
Non promissa fides; certe stat fama remotis
Gentibus: aequorei redieruut vellera Phrixi. 475
Ut stata lux pelago venturumque aethera sensit
Tiphys et occidui rubuere cubilia Phoebi,
Heu iterum gemitus, iterumque novissima nox est.
Vix reserata dies, et iam rate celsus Iason
Ire iubet, primoque ferit dux verbere pontum. 480
Illos e scopulis et summo vertice montis
Spumea porrecti dirimentes terga profundi
Prosequimur visu, donec lassavit euntes

454 cineres **PH** *Beh.* π cinerem **BG²M** ‖ 456 sit cura **T** | et sic blandus *Peyraredus* sit blandus (*om.* et) *Sandstroemius* scit blandus *Baehrensius* ‖ 462 clamatur lemnos **P** lemnos clamatur **r** (ṭ celebratur) lemnos celebratur *ceteri* ‖ 466 datur **P** datum **BG²SM** | vergunt *Lachmannus* ‖ 470 aduersi **PRT** adsueti **BG²M** aversi **H** ‖ 481 e scopulis **pH** et scopulis **PBM** ‖ 483 hiantes *anon. apud Heinsium*

Digitized by Google

Lux oculos longumque polo contexere visa est
Aequor et extremi pressit freta margine caeli. 485
Fama subit portus, vectum trans alta Thoanta
Fraterna regnare Chio, mihi crimina nulla,
Et vacuos arsisse rogos; fremit impia plebes,
Sontibus accensae stimulis facinusque reposcunt.
Quin etiam occultae vulgo increbrescere voces: 490
'Solane fida suis, nos autem in funera latae?
Num deus haec fatumque? quid imperat urbe nefanda?'
Talibus exanimis dictis (et triste propinquat
Supplicium, nec regna iuvant) vaga litora furtim
Incomitata sequor funestaque moenia linquo, 495
Qua fuga nota patris; sed non iterum obvius Euhan,
Nam me praedonum manus huc appulsa tacentem
Abripit et vestras famulam transmittit in oras.' + +
Talia Lernaeis iterat dum regibus exul
Lemnias et longa solatur damna querella, 500
Immemor absentis (sic di suasistis!) alumni,
Ille graves oculos languentiaque ora comanti
Mergit humo, fessusque diu puerilibus actis
Labitur in somnos, prensa manus haeret in herba.
Interea campis, nemoris sacer horror Achaei, 505
Terrigena exoritur serpens, tractuque soluto
Immanem sese vehit ac post terga relinquit.
Livida fax oculis, tumidi stat in ore veneni
Spuma virens, ter lingua vibrat, terna agmina adunci
Dentis, et auratae crudelis gloria frontis 510
Prominet. Inachio sanctum dixere Tonanti
Agricolae, cui cura loci et silvestribus aris
Pauper honos; nunc ille dei circumdare templa

488 plebis **P** ‖ 490 increscere **P** increbescere **SrG** ‖ 491 laetae *codd.*, *corr. Baehrensius* ‖ 492 Num **G** Non **PBM** *edd.* | quid **PBrT** quod **M** *edd.* ‖ 494 furtim **PHT** *Beh.* furto **BM** ‖ 496 mota *Baehrensius* ‖ 497 iacentem *Peyraredus* latentem *Baehrensius* ‖ 498 Abripit **PBbc** Arripit **M** ‖ 506 exoritur **P** *schol.* **t** exorit' **g** *sec. m.* erigitur **BG²SMr** *pr. m.* **t** exuritur **r** *sec. m.* ‖ 510 frontis **PBM** fronti *Colb.*

Digitized by Google

Orbe vago labens, miserae nunc robora silvae
Atterit et vastas tenuat complexibus ornos; 515
Saepe super fluvios geminae iacet aggere ripae
Continuus, squamisque incisus adaestuat amnis.
Sed nunc, Ogygii iussis quando omnis anhelat
Terra dei trepidaeque latent in pulvere Nymphae,
Saevior anfractu laterum sinuosa retorquens 520
Terga solo siccique nocens furit igne veneni.
Stagna per arentesque lacus fontesque repressos
Volvitur et vacuis fluviorum in vallibus errat,
Incensusque siti liquidum nunc aera lambit
Ore supinato, nunc arva gementia radens 525
Pronus adhaeret humo, si quid viridantia sudent
Gramina; percussae calidis adflatibus herbae,
Qua tulit ora, cadunt, moriturque ad sibila campus:
Quantus ab Arctois discriminat aethera plaustris
Anguis et usque Notos alienumque exit in orbem; 530
Quantus et ille sacri spiris intorta movebat
Cornua Parnasi, donec tibi, Delie, fixus
Vexit harundineam centeno vulnere silvam.
Quis tibi, parve, deus tam magni pondera fati
Sorte dedit? tune hoc vix prima ad limina vitae 535
Hoste iaces? an ut inde sacer per saecula Grais
Gentibus et tanto dignus morerere sepulcro?
Occidis extremae destrictus verbere caudae
Ignaro serpente puer, fugit ilicet artus
Somnus, et in solam patuerunt lumina mortem. 540
Cum tamen attonito moriens vagitus in auras
Excidit et ruptis immutuit ore querellis,
Qualia non totas peragunt insomnia voces,
Audiit Hypsipyle, facilemque negantia cursum

---

517 incensus *Schraderus* ‖ 519 tepidaeque *Koestlinus* ‖ 524 Incensusque siti *Schraderus* Incertusque sui *codd.* ‖ *Versus 529—533 quippe quos ab interpolatore confectos esse iudicet post v. 517 inseruit O. Muellerus* ‖ 535 primae *mal. Heinsius* ‖ 537 morere **Prc** ‖ 538 gaude **P** ‖ 543 Qualis *Baehrensius*

Digitized by Google

Exanimis genua aegra rapit; iam certa malorum 545
Mentis ab augurio sparsoque per omnia visu
Lustrat humum quaerens et nota vocabula parvo
Nequiquam ingeminans: nusquam ille, et prata recentes
Amisere notas. Viridi piger accubat hostis
Collectus gyro spatiosaque iugera complet, 550
Sic etiam obliqua cervicem expostus in alvo.
Horruit infelix visu longoque profundum
Incendit clamore nemus; nec territus ille,
Sed iacet. Argolicas ululatus flebilis aures
Impulit; extemplo monitu ducis advolat ardens 555
Arcas eques causamque refert. Tum squamea demum
Torvus ad armorum radios fremitumque virorum
Colla movet: rapit ingenti conamine saxum,
Quo discretus ager, vacuasque impellit in auras
Arduus Hippomedon, quo turbine bellica quondam 560
Vibrati saliunt portarum in claustra molares.
Cassa ducis virtus: iam mollia colla refusus
In tergum serpens venientem evaserat ictum.
Dat sonitum tellus, nemorumque per avia densi
Dissultant nexus. 'At non mea vulnera' clamat 565
Et trabe fraxinea Capaneus subit obvius 'umquam
Effugies, seu tu pavidi ferus incola luci,
Sive deis, utinamque deis, concessa voluptas,
Non, si consertum super haec mihi membra Giganta
Subveheres.' Volat hasta tremens et hiantia monstri 570
Ora subit linguaeque secat fera vincla trisulcae,
Perque iubas stantes capitisque insigne corusci
Emicat, et nigri sanie perfusa cerebri

---

545 sq. 'iam — augurio' schol. Theb. V 627 p. 190 L.

---

545 trahit *Lachmannus* ‖ 555 et extemplo **P** ‖ 556 tum **P** tunc **BG²M** ‖ 559 *versus in* **r** *post v. 561 legitur* ‖ 561 Librati *codd.*, *corr. Oudendorpius* ‖ 562 duci **BSrc** | nam **S²G²** *m. sec.* **M** ‖ 563 evaserat *Baehrensius* exhauserat *codd.* ‖ 564 avia **PS²GHT** *Leid. Colb.* aera **BG²S¹M**

Digitized by Google

Figitur alta solo. Longus vix tota peregit
Membra dolor, rapido celer ille volumine telum 575
Circuit avulsumque ferens in opaca refugit
Templa dei; hic magno tellurem pondere mensus
Implorantem animam dominis adsibilat aris.
Illum et cognatae stagna indignantia Lernae,
Floribus et vernis adsuetae spargere Nymphae, 580
Et Nemees reptatus ager, lucosque per omnes
Silvicolae fracta gemuistis harundine, Fauni.
Ipse etiam e summa iam tela poposcerat aethra
Iuppiter, et dudum nimbique hiemesque coibant,
Ni minor ira deo gravioraque tela mereri 585
Servatus Capaneus; moti tamen aura cucurrit
Fulminis et summas libavit vertice cristas.
Iamque pererratis infelix Lemnia campis,
Liber ut angue locus, modico super aggere longe
Pallida sanguineis infectas roribus herbas 590
Prospicit. Huc magno cursum rapit effera luctu
Agnoscitque nefas, terraeque inlisa nocenti
Fulminis in morem non verba in funere primo,
Non lacrimas habet: ingeminat misera oscula tantum
Incumbens animaeque fugam per membra tepentem 595
Quaerit hians. Non ora loco, non pectora restant,
Rapta cutis, tenuia ossa patent nexusque madentes
Sanguinis imbre novi, totumque in vulnere corpus.
Ac velut aligerae sedem fetusque parentis
Cum piger umbrosa populatus in ilice serpens, 600

---

585. 'gravioraque t. mereri' schol. Theb. I 45 p. 4 L.

---

574 Figitur hasta **PTL** asta **G** acta *Heinsius* ‖ 577 Templa. dehinc magno *propter elisionis asperitatem coniecit Muellerus quaest. p. 16, sed cf. II 458 VI 206. 229 et quae adnotavit H. Klappius in progr. Posnan. 1868 p. 16* magno hic *Baehrensius* ‖ 582 fractę **P** ‖ 583 e summa **PG²SM** *Gronovius* a summa π summa **BrH** *Beh.* | tam tela **P** ‖ 593 in vulnerè *Bentleius* ‖ 597 tenuia] *cf. VI 181 XII 2 Silv. I 4, 36*

Digitized by Google

Illa redit querulaeque domus mirata quietem
Iam stupet impendens advectosque horrida maesto
Excutit ore cibos, cum solus in arbore paret
Sanguis et errantes per capta cubilia plumae.
Ut laceros artus gremio miseranda recepit 605
Intexitque comis, tandem laxata dolori
Vox invenit iter, gemitusque in verba soluti:
'O mihi desertae natorum dulcis imago,
Archemore, o rerum et patriae solamen ademptae
Servitiique decus, qui te, mea gaudia, sontes 610
Extinxere dei, modo quem digressa reliqui
Lascivum et prono vexantem gramina cursu?
Heu ubi siderei vultus? ubi verba ligatis
Imperfecta sonis risusque et murmura soli
Intellecta mihi? quotiens tibi Lemnon et Argo 615
Sueta loqui et longa somnum suadere querella!
Sic equidem luctus solabar et ubera parvo
Iam materna dabam, cui nunc venit inritus orbae
Lactis et infelix in vulnera liquitur imber.
Nosco deos: o dura mei praesagia somni 620
Nocturnique metus, et numquam impune per umbras
Attonitae mihi visa Venus! quos arguo divos?
Ipsa ego te (quid enim timeam moritura fateri?)
Exposui fatis. Quae mentem insania traxit?
Tantane me tantae tenuere oblivia curae? 625
Dum patrios casus famaeque exorsa retracto
Ambitiosa meae (pietas haec magna fidesque!),
Exsolvi tibi, Lemne, nefas; ubi letifer anguis,

---

620. 'Nosco deos' schol. Theb. V 627 p. 190 L.

---

602 Iam stupet **PR** Stat super **BG²SM** ‖ 603 paret **P** *Beh.* cara **BG²SM** ‖ 606 dolori *Heinsius Bentleius* dolore *codd.* ‖ 615 argos *codd., in* **G** *rec. m. finalem litteram addidisse videtur, nam schol. explicat*: 'navis Iasonis' Argo *corr. Gronovius* ‖ 618 orbae **P** ori'**G²B** *marg.* **M** or// **B** ore **c** ora **T** oris *Ungerus* ‖ 620 o vera *coni. Muellerus coll.* IX 631. 886

Digitized by Google

Ferte, duces, meriti si qua est mihi gratia duri,
Si quis honos dictis, aut vos extinguite ferro, 630
Ne tristes dominos orbamque inimica revisam
Eurydicen, quamquam haut illi mea cura dolendo
Cesserit. Hocne ferens onus inlaetabile matris
Transfundam gremio? quae me prius ima sub umbras
Mergat humus?' Simul haec terraque et sanguine vultum
Sordida magnorum circa vestigia regum 636
Vertitur, et tacite maerentibus imputat undas.
Et iam sacrifici subitus per tecta Lycurgi
Nuntius implerat lacrimis ipsumque domumque,
Ipsum adventantem Persei vertice sancto 640
Montis, ubi averso dederat prosecta Tonanti,
Et caput iratis rediens quassabat ab extis.
Hic sese Argolicis immunem servat ab armis
Haut animi vacuus, sed templa araeque tenebant.
Necdum etiam responsa deum monitusque vetusti 645
Exciderant et vox adytis accepta profundis:
'Prima, Lycurge, dabis Dircaeo funera bello.'
Id cavet, et maestus vicini pulvere Martis
Angitur ad lituos periturusque invidet armis.
Ecce (fides superum!) laceras comitata Thoantis 650
Advehit exsequias, contra subit obvia mater,
Femineos coetus plangentiaque agmina ducens.
At non magnanimo pietas ignava Lycurgo:
Fortior ille malis, lacrimasque insana resorbet
Ira patris, longo rapit arva morantia passu 655
Vociferans: 'Illa autem ubinam, cui parva cruoris
Laetave damna mei? vivitne? impellite raptam,
Ferte citi comites; faxo omnis fabula Lemni

---

634 umbra **PS** ‖ 643 servabat **PSrc** ‖ 646 et vox adytis **G**π ac vox adytis *Beh.* voxque adytis **BrG²S** *pr. m.* voxque ex adytis **MS** *sec. m. edd.* Exciderant adytis **P** ‖ 649 periturisque *codd., corr. Lachmannus* ‖ 650 *Interpunctionem corr. Lachmannus* ‖ 651 Advehit **PSBbcpHG** *m. sec.* Advenit **M** *edd.* ‖ 653 *versum* **B** *post v. 655 exhibet*

Digitized by Google

Et pater et tumidae generis mendacia sacri
Exciderint.' Ibat, letumque inferre parabat 660
Ense furens rapto; venienti Oeneius heros
Impiger obiecta proturbat pectora parma,
Ac simul infrendens: 'Siste hunc, vesane, furorem,
Quisquis es!' Et pariter Capaneus acerque reducto
Adfuit Hippomedon rectoque Erymanthius ense, 665
Ac iuvenem multo praestringunt lumine; at inde
Agrestum pro rege manus. Quos inter Adrastus
Mitius et sociae veritus commercia vitae
Amphiaraus ait: 'Ne — quaeso; absistite ferro,
Unus avum sanguis, neve indulgete furori, 670
Tuque prior.' Sed non sedato pectore Tydeus
Subicit: 'Anne ducem servatricemque cohortis
Inachiae ingratis coram tot milibus ausis
Mactare in tumulos (quanti pro funeris ultor!),
Cui regnum genitorque Thoas et lucidus Euhan 675
Stirpis avus? Timidone parum, quod gentibus actis
Undique in arma tuis inter rapida agmina pacem
Solus habes? habeasque, et te victoria Graium
Inveniat tumulis etiamnum haec fata gementem.'
Dixerat, et tandem cunctante modestior ira 680
Ille refert: 'Equidem nunc vos ad moenia Thebes
Rebar et hostiles huc advenisse catervas.
Pergite in excidium socii (si tanta voluptas)
Sanguinis, imbuite arma domi, atque haec inrita dudum
Templa Iovis (quid enim haut licitum?) ferat impius ignis,
Si vilem, tanti premerent cum pectora luctus, 686
In famulam ius esse ratus dominoque ducique.

---

659 falso **P** ^ sacri **P** *marg.* ‖ 660 immane parabat *Barthius* ‖ 665 rectoque **BG²M** *schol.* rectorque **PS** (t̂ recto) *codd. Lindenbr.* **g** *pr. m.* **r** *m. sec.* retorque **b** raptoque **p** ‖ erymanthius *al. m. suprascr.* parthenopeus **PS** ‖ 668 vitae **PGT** vite **b π r** *sec. m.* vittae **BM** ‖ 673 gratis *Lachmannus* | ausus **P** audes *ceteri* ausis *scripsi* ‖ 674 auctor *Lachmannus* ‖ 681 non *codd.*, nunc *corr. Baehrensius* nam *Koestlinus* ‖ 682 at *Barthius*

Digitized by Google

Sed videt haec, videt ille deum regnator, et ausis
Sera quidem, manet ira tamen.' Sic fatus, et arces
Respicit. Atque illic alio certamine belli 690
Tecta fremunt; volucres equitum praeverterat alas
Fama recens, geminos alis amplexa tumultus:
Illi ad fata rapi atque illi iam occumbere leto,
Sic meritam Hypsipylen iterant, creduntque, nec irae
Fit mora, iamque faces et tela penatibus instant, 695
Vertere regna fremunt raptumque auferre Lycurgum,
Cum Iove cumque aris; resonant ululatibus aedes
Femineis, versusque dolor dat terga timori.
Alipedum curru sed enim sublimis Adrastus
Secum ante ora virum fremibunda Thoantida portans 700
It medius turmis, et 'parcite, parcite!' clamat,
'Nil actum saeve, meritus nec tale Lycurgus
Excidium, gratique inventrix fluminis ecce.'
Sic ubi diversis maria evertere procellis
Hinc Boreas Eurusque, illinc niger imbribus Auster, 705
Pulsa dies regnantque hiemes, venit aequoris alti
Rex sublimis equis, geminusque ad spumea Triton
Frena natans late pelago dat signa cadenti,
Et iam plana Thetis, montesque et litora crescunt.
Quis superum tanto solatus funera voto 710
Pensavit lacrimas inopinaque gaudia maestae
Rettulit Hypsipylae? Tu gentis conditor, Euhan,
Qui geminos iuvenes Lemni de litore vectos
Intuleras Nemeae mirandaque fata parabas.
Causa viae genetrix, nec inhospita tecta Lycurgi 715
Praebuerant aditus, et protinus ille tyranno

---

692 repens *Barthius* | geminosque suis amplexa *Burmannus* agilis complexa *Lachmannus* ‖ 694 Immeritam *Peyraredus* ‖ 699 Alipedi *Anglus anon.* ‖ 700 thoantia **P** ‖ 707 ab spumea tritom **P** ‖ 708 canenti **P** : patenti **P** *marg.* cadenti *ceteri* cadendi *Barthius* ‖ 710 Qui **P** | munera **t** *Dan.* munere **BG²bcr** *Beh.* **Td** | vota **BG²** *m. sec.* voti **Tt** ‖ 711 *versus deest in* **t**

Digitized by Google

Nuntius extinctae miserando vulnere prolis.
Ergo adsunt comites (pro fors et caeca futuri
Mens hominum!) regique favent; sed Lemnos ad aures
Ut primum dictusque Thoas, per tela manusque 720
Inruerant, matremque avidis complexibus ambo
Diripiunt flentes alternaque pectora mutant.
Illa velut rupes immoto saxea visu
Haeret et expertis non audet credere divis.
Ut vero et vultus et signa Argoa relictis 725
Ensibus atque umeris amborum intextus Iason,
Cesserunt luctus, turbataque munere tanto
Corruit, atque alio maduerunt lumina fletu.
Addita signa polo, laetoque ululante tumultu
Tergaque et aera dei motas crepuere per auras. 730
Tunc pius Oeclides, ut prima silentia vulgi
Mollior ira dedit placidasque accessus ad aures:
'Audite, o ductor Nemeae lectique potentes
Inachidae, quae certus agi manifestat Apollo.
Iste quidem Argolicis haut olim indebitus armis 735
Luctus adest, recto descendunt limite Parcae:
Et sitis interitu fluviorum et letifer anguis,
Et puer, heu nostri signatus nomine fati,
Archemorus, cuncta haec superum demissa suprema
Mente fluunt. Differte animos festinaque tela 740
Ponite; mansuris donandus honoribus infans.
Et meruit; det pulchra suis libamina virtus
Manibus, atque utinam plures innectere pergas,
Phoebe, moras, semperque novis bellare vetemur
Casibus, et semper Thebe funesta recedas! 745
At vos magnorum transgressi fata parentum
Felices, longum quibus hinc per saecula nomen,

---

725 ad vultus *Sandstroemius* ‖ 727 numine tanto *Barthius et Wakefieldus* ‖ 731 amfiaraus *ead. m. suprascr.* oeclides **P** ‖ 732 accessus **B**δ accessit **PG²SM** accensus π ‖ 734 Inachię **P** | ait **P** ‖ 739 dimissa **Prt**$\delta\pi$ | superna *Heinsius* ‖ 745 recedas **P** *Beh.* recedat **BG²SM**

Digitized by Google

Dum Lernaea palus et dum pater Inachus ibit,
Dum Nemea tremulas campis iaculabitur umbras,
Ne fletu violate sacrum, ne plangite divos: 750
Nam deus iste, deus, Pyliae nec fata senectae
Maluerit, Phrygiis aut degere longius annis.'
Finierat, caeloque cavam nox induit umbram.

751 pylię *al. m. suprascr.* nestorē diē **P** | *'inepte* Pyliae senectae, *quippe tum temporis nondum nota Pylos iuvenisque aetate secunda Nestor IV 126' Bentleius* ‖ 752 Maluerim **P** frygiis, *al. m. suprascr.* tithonē diē **P** ‖ LĪB · V · EXPLICIT . | INCIP̄ STATII POETAE THEBAID̄ LIB̄ · VI · **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER VI.

Nuntia multivago Danaas perlabitur urbes
Fama gradu, sancire novo sollemnia busto
Inachidas ludumque super, quo Martia bellis
Praesudare paret seseque accendere virtus.
Graium ex more decus: primus Pisaea per arva 5
Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem
Pulvereumque fera crinem detersit oliva;
Proxima vipereo celebravit libera nexu
Phocis Apollineae bellum puerile pharetrae;
Mox circum tristes servata Palaemonis aras 10
Nigra superstitio, quotiens animosa resumit
Leucothea gemitus et amica ad litora festa
Tempestate venit: planctu conclamat uterque
Isthmos, Echioniae responsant flebile Thebae.
Et nunc eximii regum, quibus Argos alumnis 15
Conexum caelo, quorumque ingentia tellus
Aonis et Tyriae suspirant nomina matres,
Concurrunt nudasque movent in proelia vires.
Ceu primum ausurae trans alta ignota biremes,

---

6 alchides **P** ‖ 7 fera **P** (feracem *al. m. suprascr.*) ‖ 8 celebratur **P** ‖ 13 utrimque *Lachmannus* ‖ 18 in pulvere vires *Heinsius*

Digitized by Google

Seu Tyrrhenam hiemem, seu stagna Aegaea lacessant, 20
Tranquillo prius arma lacu clavumque levesque
Explorant remos atque ipsa pericula discunt;
At cum experta cohors, tunc pontum inrumpere fretae
Longius ereptasque oculis non quaerere terras.
Clara laboriferos caelo Tithonia currus 25
Extulerat vigilesque deae pallentis habenas
Et Nox et cornu fugiebat Somnus inani;
Iam plangore viae, gemitu iam regia mugit
Flebilis, acceptos longe nemora avia frangunt
Multiplicantque sonos. Sedet ipse exutus honoro 30
Vittarum nexu genitor squalentiaque ora
Sparsus et incultam ferali pulvere barbam.
Asperior contra planctusque egressa viriles
Exemplo famulas premit hortaturque volentes
Orba parens, lacerasque super prorumpere nati 35
Reliquias ardet totiensque avulsa refertur.
Arcet et ipse pater. Mox ut maerentia dignis
Vultibus Inachii penetrarunt limina reges,
Ceu nova tunc clades et primo saucius infans
Vulnere letalisve inrumperet atria serpens, 40
Sic alium ex alio quamquam lassata fragorem
Pectora congeminant, integratoque resultant
Accensae clamore fores; sensere Pelasgi
Invidiam et lacrimis excusant crimen obortis.
Ipse, datum quotiens intercisoque tumultu 45
Conticuit stupefacta domus, solatur Adrastus
Alloquiis genitorem ultro, nunc fata recensens
Resque hominum duras et inexorabile pensum,
Nunc aliam prolem mansuraque numine dextro
Pignora. Nondum orsis modus, et lamenta redibant. 50
[*Ille quoque adfatus non mollius audit amicos,*

---

20 lacessant **PG** *Behh.* **cδ** *Leid.* lacessunt **G²SM** lacescunt **B** ‖ 25 Clara ubi roriferos *Lachmannus* ‖ 30 honore **P** *Behh. pr. m.* ‖ 35 prorumpere **PG** *cod. Heinsii* procumbere *reliqui* ‖ 41 fragore **P** ‖ *vv. 51—53 om.* **P**, *adscr. al. m.* deficiunt tres,

Digitized by Google

Quam trucis Ionii rabies clamantia ponto
Vota virum aut tenues curant vaga fulmina nimbos.]
Tristibus interea ramis teneraque cupresso
V. Damnatus flammae torus et puerile feretrum 55
Texitur: ima virent agresti stramina cultu;
Proxima gramineis operosior area sertis,
Et picturatus morituris floribus agger;
Tertius adsurgens Arabum strue tollitur ordo
Eoas complexus opes incanaque glebis 60
Tura et ab antiquo durantia cinnama Belo.
Summa crepant auro, Tyrioque attollitur ostro
Molle supercilium, teretes hoc undique gemmae
Inradiant, medio Linus intertextus acantho
Letiferique canes: opus admirabile semper 65
Oderat atque oculos flectebat ab omine mater.
Arma etiam et veterum exuvias circumdat avorum
Gloria mixta malis adflictaeque ambitus aulae,
Ceu grande exsequiis onus atque immensa ferantur
Membra rogo, sed cassa tamen sterilisque dolentes 70
Fama iuvat, parvique augescunt funere manes.
Inde ingens lacrimis honor et miseranda voluptas,
Muneraque in cineres annis graviora feruntur
(Namque illi et pharetras brevioraque tela dicarat
Festinus voti pater insontesque sagittas; 75
Iam tunc et nota stabuli de gente probatos
In nomen pascebat equos) cinctusque sonantes
Armaque maiores expectatura lacertos.

---

61. 'ab — Belo' Serv. ad Aen. I 642 nomine poetae omisso. — 64. 'medio — acantho' Serv. ad Ecl. 4, 56.

---

leguntur in **BG²SM**, *interpretatur schol. Uncis inclusi* ‖ 57 aera **P** aerea **G** ‖ 61 belo **P** *Beh. Leid.* **Rδ** bello **G²** bello **BM** *schol.* ‖ 63 huc **P** ‖ 64 intextus **Pδ** ‖ *vv. 65—69 Lachmannus ita inter se transponendos censuit, ut ordo esset: 68. 65. 66. 67. 69.* ‖ 70 rogo **PB¹GHb** *Colb.* toro *vel* thoro **G²SM** ‖ 73 *sqq. Interpunctionem corr. Muellerus* ‖ 74 phaleras **Brcb** *Colb. Behh.* **HT** ‖ 76 stabuli **PH** stabulis *ceteri* ‖ 77 In morem *Withofius*

Digitized by Google

84 Parte alia gnari monitis exercitus instat
85 Auguris aeriam truncis nemorumque ruina 80
Montis opus cumulare pyram, quae crimina caesi
87 Anguis et infausti cremet atra piacula belli.
90 Sternitur extemplo veteres incaedua ferro
Silva comas, largae qua non opulentior umbrae
Argolicos inter saltusque educta Lycaeos 85
Extulerat super astra caput: stat sacra senectae
Numine, nec solos hominum transgressa veterno
95 Fertur avos, Nymphas etiam mutasse superstes
Faunorumque greges. Aderat miserabile luco
Excidium: fugere ferae, nidosque tepentes 90
Absiliunt (metus urget) aves; cadit ardua fagus,
Chaoniumque nemus brumaeque inlaesa cupressus,
100 Procumbunt piceae, flammis alimenta supremis,
Ornique iliceaeque trabes metuendaque suco
Taxus et infandos belli potura cruores 95

---

79 Spes avidae! quas non in nomen credula vestes
80 Urgebat studio cultusque insignia regni
Purpureos sceptrumque minus? cuncta ignibus atris
Damnat atrox suaque ipse parens gestamina ferri,
Si damnis rabidum queat exaturare dolorem

---

88 His labor accisam Nemeen umbrosaque Tempe
Praecipitare solo lucosque ostendere Phoebo.

---

94 sq. 'ornique — taxus' Priscian. II 8, 44 p. 70 H.

---

vv. 79—83 qui vulgo numerantur desunt in **P** (*adscr. al. m.* deficiunt V) **B** *pr. m., non interpretatur schol.*; *leguntur in* **G²SB** *marg.* **M** *E contextu eieci et numeros versuum mutavi* ‖ *79* Spes avidae! **B** *marg.* **M** *edd.* Spes avidi *Gronov.* avido *Peyraredus* avide *Muellerus* ‖ 81 onus *codd., corr. Weberus coll. Aen. V 119* ‖ *82* ipsa **SgR** ipse parat *Sandstroemius* ‖ *83* Ceu dāpnis **G²** | rapidum *Beh.* **GTπ** | vetat queat **B** *marg.* ‖ *vv. 88. 89 qui vulgo numerantur desunt in* **P** (*adscr. al. m.* deficiunt duo) **B¹**, *non interpretatur schol.; leguntur in* **SG²B** *marg.* **M** *E contextu eieci versiculorum numeris mutatis* ‖ 90 nidoque *Heinsius*

Digitized by Google

Fraxinus atque situ non expugnabile robur.
Hinc audax abies et odoro vulnere pinus
105 Scinditur, acclinant intonsa cacumina terrae
Alnus amica fretis nec inhospita vitibus ulmus.
Dat gemitum tellus: non sic eversa feruntur 100
Ismara, cum fracto Boreas caput extulit antro,
Non grassante Noto citius nocturna peregit
110 Flamma nemus; linquunt flentes dilecta locorum
Otia cana Pales Silvanusque arbiter umbrae
Cv. Semideumque pecus, migrantibus adgemit illis 105
Silva, nec amplexae dimittunt robora Nymphae.
Ut cum possessas avidis victoribus arces
115 Dux raptare dedit, vix signa audita, nec urbem
Invenias; ducunt sternuntque abiguntque feruntque
Inmodici, minor ille fragor, quo bella gerebant. 110
Iamque pari cumulo geminas hanc tristibus umbris,
Ast illam superis aequus labor auxerat aras,
120 Cum signum luctus cornu grave mugit adunco
Tibia, cui teneros suetum producere Manes
Lege Phrygum maesta. Pelopem monstrasse ferebant 115
Exsequiale sacrum carmenque minoribus umbris
Utile, quo geminis Niobe consumpta pharetris
125 Squalida bissenas Sipylon deduxerat urnas.
Portant inferias arsuraque fercula primi
Graiorum, titulisque pios testantur honores 120
Gentis quisque suae; longo post tempore surgit
Colla super iuvenum (numero dux legerat omni)
130 Ipse fero clamore torus. Cinxere Lycurgum

---

97. 'et — pinus' Serv. ad Aen. IV 132. — 106. 'nec — nymphae' Serv. ad Aen. III 34. — 113 sq. 'cornu — manes' Boethius de mus. I 1. — 114. 'cui — manes' Serv. ad Aen. V 138.

---

96 aque *Lachmannus* ‖ 97 Hin **P** ‖ 106 implexae *Baehrensius* ‖ 113 grave cornu immugit *Wakefieldus* ‖ 114 teneros solitum deducere *Serv.* ‖ 121 Genitis **P**

Digitized by Google

Lernaei proceres, genetricem mollior ambit
Turba, nec Hypsipyle raro subit agmine; vallant 125
Inachidae memores, sustentant livida nati
Bracchia et inventae concedunt plangere matri.
135 Illic infaustos ut primum egressa penates
Eurydice, nudo vocem de pectore rumpit
Planctuque et longis praefata ululatibus infit: 130
'Non hoc Argolidum coetu circumdata matrum
Speravi te, nate, sequi, nec talia demens
140 Fingebam votis annorum elementa tuorum,
Nil saevum reputans; etenim his in finibus aevi
Unde ego bella tibi Thebasque ignara timerem? 135
Cui superum nostro committere sanguine pugnas
Dulce? quis hoc armis vovit scelus? at tua nondum,
145 Cadme, domus, nullus Tyrio grege plangitur infans.
Primitias egomet lacrimarum et caedis acerbae
Ante tubas ferrumque tuli, dum deside cura 140
Credo sinus fidos altricis et ubera mando.
Quidni ego? narrabat servatum fraude parentem
150 Insontesque manus. En! quam ferale putemus
Abiurasse sacrum et Lemni gentilibus unam
Immunem furiis, haec illa (et creditis ausae), 145
Haec pietate potens solis abiecit in arvis
Non regem dominumque, alienos impia partus,
155 Hoc tantum, silvaeque infamis tramite liquit,
Quem non anguis atrox (quid enim hac opus, ei mihi, leti
Mole fuit?), tantum caeli violentior aura 150
Impulsaeque noto frondes cassusque valeret
Exanimare timor. Nec vos incessere luctu
160 Orba habeo, fixum matri inmotumque manebat

---

135 ignora **P** ‖ 145 *sq. Interpunctionem corr. Muellerus* haec illa ut *schol.* haec illa, et credimus, ausa est *Barthius* hac illa (et creditis ausam?) hac pietate potens? *Gronovius* ‖ 147 dominumque **P** dominumve **BG²SM** | alienus **P** ‖ 153 Orba meo **G** | abeo (h *eras.*) **P** abeo **B** *pr. m.* habeo **B²M** aveo *coni. Muellerus*

Digitized by Google

Hac altrice nefas; atquin et blandus ad illam,
Nate, magis, solam nosse atque audire vocantem, 155
Ignarusque mei: nulla ex te gaudia matri.
Illa tuos questus lacrimososque impia risus
165 Audiit et vocis decerpsit murmura primae.
Illa tibi genetrix semper, dum vita manebat,
Nunc ego. Sed miserae mihi nec punire potestas 160
Sic meritam! quid dona, duces, quid inania fertis
Iusta rogis? Illam (nil poscunt amplius umbrae),
170 Illam, oro, cineri simul excisaeque parenti
Reddite, quaeso, duces, per ego haec primordia belli,
Cui peperi; sic aequa gemant mihi funera matres 165
Ogygiae.' Sternit crines iteratque precando:
'Reddite, nec vero crudelem avidamque vocate
175 Sanguinis: occumbam pariter, dum vulnere iusto
176 Exaturata oculos, unum impellamur in ignem.'
185 Sic ait abruptisque inmutuit ore querellis: 170
Non secus ac primo fraudatum lacte iuvencum,
Cui trepidae vires et solus ab ubere sanguis,

---

177 Talia vociferans alia de parte gementem
Hypsipylen (neque enim illa comas nec pectora servat)
Agnovit longe, et socium indignata dolorem:
180 'Hoc saltem, o proceres, tuque o, cui pignore nostro
Partus honos, prohibete nefas, auferte supremis
Invisam exsequiis. Quid se funesta parenti
Miscet et in nostris spectatur et ipsa ruinis?
Cui luget complexa suos?' Sic fata repente
185 Concidit, abruptisque obmutuit ore querellis.

---

154 ad illam **P** *Beh. Leid.* π et illam **B G²SM** ‖ 162 Busta **B** *sec. m. Beh.* **cGHT** ‖ 165 gerant **PG** ‖ 170 *Hic versus in uno cod.* **P** *hac sede invenitur, in ceteris numero 185 significatur* ‖ *Versus 177—185, qui vulgo numerantur, desunt in* **G²** *et* **B** *pr. m., duo extremi 184 et 185 desunt in* **P**, *non interpretatur schol. E contextu eieci et numeros versuum mutavi* ‖ 169 ad ignem **G²** ‖ *180* pignora nostri **P** ‖ *181* Proturbata tori prohibete supremis **P** ‖ *182* Invitam **P** | quia se fecisse parenti **P** ‖ *183* et *om.* **P** ‖ *184* dixitque repente **B** *marg.* **SM** ‖ *185* inmutuit **G** *Colb.* **R** obmutuit **B** *marg.* **M** | loquelis **R** *Leid.*

Digitized by Google

Seu fera seu duras avexit pastor ad aras;
Nunc vallem spoliata parens, nunc flumina questu,
190 Nunc armenta movet vacuosque interrogat agros; 175
Tunc piget ire domum, maestoque novissima campo
Exit et oppositas inpasta avertitur herbas.
At genitor sceptrique decus cultusque Tonantis
Inicit ipse rogis, tergoque et pectore fusam
195 Caesariem ferro minuit sectisque iacentis 180
Obnubit tenuia ora comis, ac talia fletu
Verba pio miscens: 'Alio tibi, perfide, pacto,
Iuppiter, hunc crinem voti reus ante dicaram,
Si pariter virides nati libare dedisses
200 Ad tua templa genas, sed non ratus ore sacerdos, 185
Damnataeque preces; ferat haec, quae dignior, umbra.'
Iam face subiecta primis in frondibus ignis:
Exclamant (labor insanos arcere) parentes.
Stant iussi Danaum atque obtentis eminus armis
205 Prospectu visus interclusere nefasto. 190
Ditantur flammae; non umquam opulentior illic
Ante cinis: crepitant gemmae, atque immane liquescit
Argentum, et pictis exudat vestibus aurum;
Nec non Assyriis pinguescunt robora sucis,
210 Pallentique croco strident ardentia mella, 195
Spumantesque mero paterae verguntur et atri
Sanguinis et rapti gratissima cymbia lactis.
Tunc septem numero turmas (centenus ubique
Surgit eques) versis ducunt insignibus ipsi
215 Graiugenae reges, lustrantque ex more sinistro 200
Orbe rogum et stantes inclinant pulvere flammas.
Ter curvos egere sinus, inlisaque telis
Tela sonant, quater horrendum pepulere fragorem
Arma, quater mollem famularum bracchia planctum.

---

175 Nunc arbusta *Wakefieldus* ‖ 177 appositas **THL** ‖ 184 nati viridis *vel* virides **BG²M** ‖ 188 Exclamat *codd. edd. cum alia interpunctione, corr. Bachrensius* ‖ 189 danaum **PBG** danai **M** *edd.* ‖ 198 turmae **P** ‖ 199 Urget **S** *Behh.* **pr** π δ

Digitized by Google

220 Semianimas alter pecudes spirantiaque ignis 205
Accipit armenta; hic luctus abolere novique
Funeris auspicium vates (quamquam omina sentit
Vera) iubet: dextri gyro et vibrantibus hastis
Hac redeunt, raptumque suis libamen ab armis
225 Quisque iacit, seu frena libet seu cingula flammis 210
226 Mergere seu iaculum summae seu cassidis umbram.
234 Finis erat, lassusque putres iam Mulciber ibat
235 In cineres; instant flammis multoque soporant
Imbre rogum, posito donec cum sole labores
Exhausti; seris vix cessit cura tenebris. 215
V. Roscida iam novies caelo dimiserat astra
Lucifer et totidem Lunae praevenerat ignes
240 Mutato nocturnus equo, nec conscia fallit
Sidera et alterno deprenditur unus in ortu;

---

227 Multa gemunt contra raucis concentibus agri,
Et lituis aures circum pulsantur acutis.
Terretur clamore nemus: sic Martia vellunt
230 Signa tubae, nondum ira calet, nec sanguine ferrum
Inrubuit, primus bellorum comitur ore
Vultus, horrisono: stat adhuc incertus in alta
Nube, quibus sese Mavors indulgeat armis.

---

219. 'et — ortu' Serv. ad Aen. VIII 590. — Isidorus Origg. III 70, 19 p. 133 L.

---

205 Semianimas **P** *cf. II 83 X 477. 547* Semianimes *ceteri cf. III 187 VII 597 VIII 598 Ach. II 100* Semineces **G** *Petav.* ‖ 207 omnia **PB** | sensit **BG²S** *Behh.* **rbcδ** ‖ 208 dextris **P** *Dan.* dextro **GTL** dextrum girum **G²** *in ras.* ‖ 209 velamen **G²crbδπ** ‖ 212 lapsusque **S²pm** ‖ *vv. 227—233 qui eduntur desunt in* **PBSM**, *leguntur in* **B** *marg. manu recentissima* **RHG²** (*versibus 205—211 antepositi*) *Prag. 3 marg*, *nullum ex eis interpretatur schol. E contextu reieci et numeros versuum mutavi* ‖ *227* gemunt extra **G²HR** ‖ *231* primus **G²HR** primis **B** *marg.* primo *edd.* | comitur ore **G²** (*in ras.*) illo **B** *marg. edd.* ille *Muellerus* ‖ *232* horrisono **G²** honore suo **R** honoris opus **B** *marg. edd.* ‖ 213 in *al. m.* tristant **P** ‖ 214 positos **B** *Beh.* **Tbcr** ‖ 215 Exhausit **BTbcr** ‖ 219 deperditur *vel* dependitur *Isidorus* | ortum **P**

Digitized by Google

Mirum, opus accelerasse manus: stat saxea moles, 220
Templum ingens, cineri, rerumque effictus in illa
Ordo docet casus: fessis hic flumina monstrat
245 Hypsipyle Danais, hic reptat flebilis infans,
Hic iacet, extremum tumuli circum asperat orbem
Squameus; expectes morientis ab ore cruenta 225
Sibila, marmorea sic volvitur anguis in hasta.
Iamque avidum pugnas visendi vulgus (inermes
250 Fama vocat cunctos) arvis ac moenibus adsunt
Exciti; illi etiam, quis belli incognitus horror,
Quos effeta domi, quos prima reliquerat aetas, 230
Conveniunt: non aut Ephyraeo in litore tanta
Umquam aut Oenomai fremuerunt agmina circo.
255 Collibus incurvis viridique obsessa corona
Vallis in amplexu nemorum sedet; hispida circum
Stant iuga, et obiectus geminis umbonibus agger 235
Campum exire vetat, longo quem tramite planum
Gramineae frontes sinuataque caespite vivo
260 Mollia non subitis augent fastigia clivis.
Illic conferti, iam sole rubentibus arvis,
Bellatrix sedere cohors; ibi corpore mixto 240
Metiri numerum vultusque habitusque suorum
Dulce viris, tantique iuvat fiducia belli.
265 Centum ibi nigrantes, armenti robora, tauros
Lenta mole trahunt; idem numerusque colorque
Matribus et nondum lunatis fronte iuvencis. 245
Exin magnanimum series antiqua parentum
Invehitur, miris in vultum animata figuris.

---

227 sq. 'pugnas — vocat' schol. Theb. VII 90 p. 242 L. — 234. 'vallis — sedet' Serv. ad Aen. XI 522.

---

221 effictus *Antonius Sucquetius apud Bernartium* effectus *codd.* | illo **S²M** *edd.* ‖ 224 orbis **c** ‖ 228 cunctos **PBHLbrc** cuncti *Beh.* cunctis **M** *edd.*; *interpunctionem correxi* | (Fama vocat) iunctis (*i. e.* vicinis) arvis *Gronovius* ‖ 237 frontes **P** frondes **BG²SM** ‖ 238 silvis **P** *marg.* ‖ 239 confertim **BGHbrc** 247 miris vultus *Heinsius*

Digitized by Google

270 Primus anhelantem duro Tirynthius angens
Pectoris attritu sua frangit in ossa leonem.
Haut illum impavidi, quamvis et in aere suumque 250
Inachidae videre decus. Pater ordine iuncto
Laevus harundineae recubans super aggere ripae
275 Cernitur emissaeque indulgens Inachus urnae.
Io post tergum, iam prona dolorque parentis,
Spectat inocciduis stellatum visibus Argum. 255
Ast illam melior Phariis erexerat arvis
Iuppiter atque hospes iam tunc Aurora colebat.
280 Tantalus inde parens, non qui fallentibus undis
Imminet aut refuga sterilem rapit aera silva,
Sed pius et magni vehitur conviva Tonantis. 260
Parte alia victor curru Neptunia tendit
Lora Pelops, prensatque rotas auriga natantes
285 Myrtilos et volucri iam iamque relinquitur axe.
Et gravis Acrisius speciesque horrenda Coroebi
Et Danae culpata sinus, et in amne reperto 265
Tristis Amymone, parvoque Alcmena superbit
Hercule, tergemina crinem circumdata luna.
290 Iungunt discordes inimica in foedera dextras
Belidae fratres; sed vultu mitior astat
Aegyptus, Danai manifestum agnoscere ficto 270
Ore notas pacisque malae noctisque futurae.
Mille dehinc species. Tandem satiata voluptas
295 Praestantesque viros vocat ad sua praemia virtus.
Primus sudor equis. Dic inclita, Phoebe, regentum
Nomina, dic ipsos; neque enim generosior umquam 275
Alipedum conlata acies, ceu praepete cursu
Confligant tensae volucres aut litore in uno

---

252 recubans **PS**^{1}**b**^{1}**r**^{1} π *Prag. 2* recubansque **BG**^{2}**S**^{2}**M** | super aggere **PGTRH**^{1} sub aggere **BG**^{2}**SM** ‖ 256 euexerat *vel* derexerat *Baehrensius* ‖ 259 refuga **P** refugae *ceteri* | silvae *codd.* refuga silva *corr. Baehrensius* ‖ 270 iam fas (= licet) tum *coni. idem* ‖ 271 notas **P** nefas *ceteri edd.* ‖ 273 vocat *om.* **P** ‖ 274 inclita **PR** inclite **BG**^{2}**SM** ‖ 277 tensae **P** densae *ceteri* | unco *Meursius*

Digitized by Google

300 Aeolus insanis statuat certamina ventis.
Ducitur ante omnes rutilae manifestus Arion
Igne iubae. Neptunus equo, si certa priorum 280
Fama, pater; primus teneris laesisse lupatis
Ora et litoreo domitasse in pulvere fertur,
305 Verberibus parcens; etenim insatiatus eundi
Ardor et hiberno par inconstantia ponto.
Saepe per Ionium Libycumque natantibus ire 285
Interiunctus equis omnesque adsuerat in oras
Caeruleum deferre patrem; stupuere relicta
310 Nubila, certantes Eurique Notique sequuntur.
Nec minor in terris bella Eurysthea gerentem
Amphitryoniaden alto per gramina sulco 290
Duxerat, illi etiam ferus indocilisque teneri.
Mox divum dono regis dignatus Adrasti
315 Imperia et multum mediis mansueverat annis.
Tunc rector genero Polynici indulget agendum
Multa monens, ubi fervor equo, qua suetus ab arte 295
Mulceri, ne saeva manus, ne liber habenis
Impetus. 'Urge alios' inquit 'stimulisque minisque;
320 Ille ibit, minus ipse voles.' Sic ignea lora
Cum daret et rapido Sol natum imponeret axi,
Gaudentem lacrimans astra insidiosa docebat 300
Nolentesque teri zonas mediamque polorum
Temperiem: pius ille quidem et formidine cauta,
325 Sed iuvenem durae prohibebant discere Parcae.
Oebalios sublimis agit, spes proxima palmae,

---

280 sq. 'Neptunus — fama patet' schol. Theb. VI 447 p. 217 L.

---

281 pat̃ **P** (*al. m. suprascr.* t patrū) ‖ 286 adsuerat **P** assuerat **R** adsuetus **Bbrg** *Leid.* assuetus **G²M** ‖ 287 deferre **GHpg²** differre **P** perferre *Beh. 1* **G²Tt** transferre **c** ferre **S** (*al. m. suprascr.* portare) **B** (*rec. m.* de *suprascr.*) **g¹** portasse *Beh. 2 Leid.* ‖ 288 secuntur **PBGHTb** ‖ 291 illi **P** *Gronov.* ille **BG²M** ‖ 295 qui fervor *Koestlinus* ‖ 300 insidiose **P** ‖ 302 plus **P** | cautus **BGTbt** *edd. vett.*

Digitized by Google

Amphiaraus equos; tua furto lapsa propago, 305
Cyllare, dum Scythici diversus ad ostia ponti
Castor Amyclaeas remo permutat habenas.
330 Ipse habitu niveus, nivei dant colla iugales,
Concolor est albis et cassis et infula cristis.
Quin et Thessalicis felix Admetus ab oris 310
Vix steriles compescit equas, Centaurica dicunt
Semina: credo, adeo sexum indignantur, et omnis
335 In vires adducta Venus; noctemque diemque
Adsimulant, maculis internigrantibus albae:
Tantus uterque color, credi nec degener illo 315
De grege, Castaliae stupuit qui sibila cannae
Laetus et audito contempsit Apolline pasci.
340 Ecce et Iasonidae iuvenes, nova gloria matris
Hypsipyles, subiere iugo, quo vectus uterque,
Nomen avo gentile Thoas atque omine dictus 320
Euneos Argoo. Geminis eadem omnia: vultus,
Currus, equi, vestes, par et concordia votis,
345 Vincere vel solo cupiunt a fratre relinqui.
It Chromis Hippodamusque, alter satus Hercule magno,
Alter ab Oenomao: dubites, uter effera presset 325
Frena magis. Getici pecus hic Diomedis, at ille
Pisaei iuga patris habet, crudelibus ambo
350 Exuviis diroque imbuti sanguine currus.
Metarum instar erat hinc nudo robore quercus,
Olim omnes exuta comas, hinc saxeus umbo 330
Arbiter agricolis; finem iacet inter utrumque,
Quale quater iaculo spatium, ter harundine vincas.
355 Interea cantu Musarum nobile mulcens
Concilium citharaeque manus insertus Apollo

---

311. 'vix — equas' schol. Theb. VI 461 p. 217 L. — 332. 'quale — vincas' Serv. ad Aen. XI 608.

---

315 calor *Koestlinus* ‖ 319 iugo provectus uterque *Barthius* ‖ 322 votis **P** voti *ceteri codd. edd.* ‖ 325 pressit **P** ‖ 331 facit **P**

Digitized by Google

Parnasi summo spectabat ab aethere terras; 335
Orsa deum (nam saepe Iovem Phlegramque suique
Anguis opus fratrumque pius cantarat honores)
360 Tunc aperit, quis fulmen agat, quis sidera ducat
Spiritus, unde animi fluviis, quae pabula ventis,
Quo fonte immensum vivat mare, quae via soles 340 γ.
Praecipitet, noctem quae porrigat, imane tellus
An media et rursus mundo succincta latenti.
365 Finis erat, differt avidas audire sorores,
Dumque chelyn lauro textumque inlustre coronae
Subligat et picto discingit pectora limbo, 345
Haut procul Herculeam Nemeen clamore reductus
Aspicit atque illic ingens certaminis instar
370 Quadriiugi. Noscit cunctos, et forte propinquo
Constiterant Admetus et Amphiaraus in arvo.
Tunc secum: 'Quisnam iste duo, fidissima Phoebi 350
Nomina, commisit deus in discrimina reges?
Ambo pii carique ambo; nequeam ipse priorem
375 Dicere. Peliacis hic cum famularer in arvis
(Sic Iovis imperia et nigrae voluere Sorores),
Tura dabat famulo nec me sentire minorem 355
Ausus; at hic tripodum comes et pius artis alumnus
Aetheriae. Potior meritis tamen ille, sed huius
380 Extrema iam fila colu; datur ordo senectae
Admeto serumque mori; tibi nulla supersunt
Gaudia, nam Thebae iuxta et tenebrosa vorago. 360
Scis miser, et nostrae pridem cecinere volucres.'

---

357 sq. 'sed — senectae' Prisc. VI 16, 85 p. 269 H. — 358. 'extrema — senectae' Serv. ad Aen. VIII 409.

---

e r *al. m.*
335 *versus deest in* **H** | turbas **P** ‖ 336 deo **P** | deum et iam saepe *Sandstroemius* ‖ 337 pios **PGHbR** *edd. vett.* | cantabat **BHb** *Colb.* π ‖ 340 bibat **P** | solis **P** ‖ 341 quo **P** ‖ 350 duo **P** *cf. Verg. Aen. XI 285 Ecl. 5, 68* duos *ceteri* | phoebi **PB**[1] *Dan.* **M** phebi **bc** phoebo **pB**[2] phebo **GH** ‖ 358 colu **Pp** *Prisc. Serv. cf. Ach. I 579* colo **BG**[2]**M** ‖ 360 nam **PG** iam *ceteri*

Digitized by Google

Dixit, et os fletu paene inviolabile tinctus
385 Extemplo Nemeen radiante per aethera saltu
Ocior et patrio venit igne suisque sagittis.
Ipse olim in terris, caelo vestigia durant, 365
Claraque per zephyros etiamnunc semita lucet.
Et iam sortitus Prothous versarat aena
390 Casside, iamque locus cuique est et liminis ordo.
Terrarum decora ampla viri, decora aequa iugales,
Divum utrumque genus, stant uno margine clausi, 370
Spesque audaxque una metus et fiducia pallens.
Nil fixum cordi: pugnant exire paventque,
395 Concurrit summos animosum frigus in artus.
Qui dominis, idem ardor equis; face lumina surgunt,
Ora sonant morsu, spumisque et sanguine ferrum 375
Uritur, impulsi nequeunt obsistere postes
Claustraque, compressae transfumat anhelitus irae.
400 Stare adeo miserum est, pereunt vestigia mille
Ante fugam, absentemque ferit gravis ungula campum.
Circumstant fidi, nexusque et torta iubarum 380
Expediunt firmantque animos et plurima monstrant.
Insonuit contra Tyrrhenum murmur, et omnes
405 Exsiluere loco. Quae tantum carbasa ponto,
Quae bello sic tela volant, quae nubila caelo?
Amnibus hibernis minor est, minor impetus igni, 385
Tardius astra cadunt, glomerantur tardius imbres.
[Tardius e summo decurrunt flumina monte.]

---

378 sq. 'pereunt — fugam' schol. Theb. VI 592 p. 222 L.

---

365 *sq. tamquam inutiles atque adulterinos expungit Guietus* ‖ 366 etiamnunc **Pp**π etiamnum **BG²M** ‖ 369 decora aequa **PGc** decora eque **rS** *pr. m.* (*al. m. suprascr.* decorique) decora ampla **G²g** *Leid. edd.* decorique **BHTb**π *Dan.* alta viri, decora alta *Beh.* ‖ 371 audax unaque **P** ‖ 377 conpressae (t complexae *al. m.*) **P** ‖ 385 minor et Iovis impetus igni *Bernartius e cod. Lips.* minor impetus et Iovis igni *Wakefieldus* ‖ 387 *versum, qui deest in* **r**, *ex Horatio* (*Carm. IV 2, 5*) *confictum esse recte iudicat Bentleius*; *uncos posui.* | in

Digitized by Google

410 Emissos videre atque agnovere Pelasgi.
Et iam rapti oculis, iam caeco pulvere mixti
Una in nube latent, vultusque umbrante tumultu 390
Vix inter sese clamore et nomine noscunt.
Evolvere globum, et spatio quo quisque valebat
415 Diducti: delet sulcos iterata priores
Orbita, nunc avidi prono iuga pectore tangunt,
Nunc pugnante genu et pressis duplicantur habenis. 395
Colla toris crinita tument, stantesque repectit
Aura iubas, bibit albentes humus arida nimbos.
420 Fit sonus immanisque pedum tenuisque rotarum.
Nulla manus requies, densis insibilat aer
Verberibus; gelida non crebrior exsilit Arcto 400
Grando, nec Oleniis manant tot cornibus imbres.
Senserat adductis alium praesagus Arion
425 Stare ducem loris, dirumque expaverat insons
Oedipodioniden; iam illinc a limine discors
Iratusque oneri insolito truculentior ardet. 405
Inachidae credunt accensum laudibus; ille
Aurigam fugit, aurigae furiale minatur
430 Efferus, et campo dominum circumspicit omni.
Ante tamen cunctos sequitur longeque secundus
Amphiaraus agit, quem Thessalus aequat eundo 410
Admetus; iuxta gemini, nunc Euneos ante
Et nunc ante Thoas, cedunt vincuntque, nec umquam
435 Ambitiosa pios conlidit gloria fratres.
Postremum discrimen erat Chromis asper et asper
Hippodamus, non arte rudes, sed mole tenentur 415
Cornipedum; prior Hippodamus fert ora sequentum,
Fert gemitus multaque umeros incenditur aura.
440 Speravit flexae circa compendia metae

---

summos **BG**[2] *Beh.* **b**π *Dan.* in summo **c** | montes **BG**[2] *Beh.* **bc** ‖ 391 clamorem **P** ‖ 392 volebat **B** *Beh.* **THbcr**π *Dan.* ‖ 393 Deducti **PGH** ‖ 395 genu et pressis **P** genu pressis *ceteri* ‖ 399 manu **PG** ‖ 405 solito (in *om.*) **PS** ‖ 411 euneus **P**π ‖ 414 erat **PT** erant **BM** *edd.* ‖ 418 circa **P** circum *ceteri*

Digitized by Google

Interius ductis Phoebeius augur habenis
Anticipasse viam; nec non et Thessalus heros 420
Spe propiore calet, dum non cohibente magistro
Spargitur in gyros dexterque exerrat Arion.
445 Iam prior Oeclides et iam non tertius ibat
Admetus, laxo cum tandem et ab orbe reductus
Aequoreus sonipes premit evaditque parumper 425
Gavisos; subit astra fragor, caelumque tremescit,
Omniaque excusso patuere sedilia vulgo.
450 Sed nec lora regit nec verbera pallidus audet
Labdacides: lassa veluti ratione magister
In fluctus, in saxa ruit nec iam amplius astra 430
Respicit et victam proiecit casibus artem.
Rursus praecipites in recta ac devia campi
455 Obliquant tenduntque vias, iterum axibus axes
Inflicti, radiisque rotae: pax nulla fidesque.
Bella geri ferro levius, bella horrida credas; 435
It furor in laudes, trepidant mortemque minantur,
Multaque transversis praestringitur ungula campis.
460 Nec iam sufficiunt stimuli, non verbera; voce
Nominibusque cient Pholoen Admetus et Irin
Fumantemque Thoen, rapidum Danaeius augur 440
Ascheton increpitans meritumque vocabula Cygnum.
Audit et Herculeum Strymon Chromin, Euneon audit
465 Igneus Aethion; tardumque Cydona lacessit
Hippodamus, tardumque Thoas rogat ire Podarcen.

---

442 sq. 'euneon audit ante Thoas (*ex v. 412*)' Serv. ad Aen. XI 666.

---

424 et ab orbe **G** ab orbe **PB** *Beh.* **proT** *Colb. schol.* ex orbe **M** ‖ 428 audet **P** addit *ceteri* ‖ 434 Infligi *Gronovius* ‖ 436 It **PG** Its **S** Is **BG²M** His (ṫ is) **r** Iam **H** | in laudes **PGH** in laude est **BG²SM** ‖ 440 Fumantemque **PG** Funalemque **BG²SM** Lunalemque **b** *Dan.* ‖ 442 trymon **P** ‖ 443 tardumque cydona **PGH** tardum calydona **BM** tardum celydona **G²** ‖ 444 tardumque **P** uariumque *ceteri* iterumque **G** | podarcen **P** podarcem **BM** podacem **r** podagrũ *π* Podagrum *Bentleius*

Digitized by Google

Solus Echionides errante silentia curru 445
Maesta tenet trepidaque timet se voce fateri.
Vixdum coeptus equis labor, et iam pulvere quarto
470 Campum ineunt, iamque et tepidis sudoribus artus
Effeti, et crassum rapit eiectatque vaporem
Cornipedum flammata sitis, nec iam integer illis 450
Impetus, et longi suspendunt ilia flatus.
Hic anceps Fortuna diu decernere primum
475 Ausa venit. Ruit, Haemonium dum fervidus instat
Admetum superare, Thoas, nec pertulit ullam
Frater opem. Velit ille quidem, sed Martius ante 455
Obstitit Hippodamus mediasque immisit habenas.
Mox Chromis Hippodamum metae interioris ad orbem
480 Viribus Herculeis et toto robore patris
Axe tenet prenso, luctantur abire iugales
Nequiquam frenosque et colla rigentia tendunt. 460
Ut Siculas si quando rates tenet aestus et ingens
Auster agit, medio stant vela tumentia ponto.
485 Tunc ipsum fracto curru deturbat, et isset
Ante Chromis; sed Thraces equi ut videre iacentem
Hippodamum, redit illa fames, iam iamque trementem 465
Partiti furiis, ni frena ipsosque frementes
Oblitus palmae retro Tirynthius heros
490 Torsisset victusque et conlaudatus abisset.
At tibi promissos iamdudum Phoebus honores,
Amphiarae, cupit. Tandem ratus apta favori 470
Tempora pulverei venit in spatia horrida circi,
Cum iam in fine viae, et summum victoria nutat;
495 Anguicomam monstri effigiem, saevissima visu
Ora, movet sive ille Erebo seu finxit in actu
Temporis, innumera certe formidine cultum 475

---

447 Vix ter *Bernartius* ‖ 449 eiectatque **PG** *Leid.* iniectatque **BG²M** ‖ 454 praetulit *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 459 presso **PG** ‖ 461 ignes **P** ‖ 462 aget **P** ‖ 474 in artus **P** in astu **BG²M** *edd.* seu finxerat aestu *Barthius* in ictu *R. Ungerus* in astus *Muellerus* in actu *anon. Heidelb. coll. XII 187*

Digitized by Google

Tollit in astra nefas. Non illud ianitor atrae
Impavidus Lethes, non ipsae horrore sine alto
500 Eumenides vidisse queant, turbasset euntes
Solis equos Martisque iugum. Nam flavus Arion
Ut vidit, saliere iubae, atque erectus in armos 480
Stat sociumque iugi comitesque utrimque laboris
Secum alte suspendit equos. Ruit ilicet exul
505 Aonius nexusque diu per terga volutus
Exuit; abripitur longe moderamine liber
Currus; at hunc putri praeter tellure iacentem 485
Taenarii currus et Thessalus axis et heros
Lemnius obliqua, quantum vitare dabatur,
510 Transabiere fuga. Tandem caligine mersum
Erigit accursu comitum caput aegraque tollit
Membra solo, et socero redit haut speratus Adrasto. 490
Quis mortis, Thebane, locus, nisi dura negasset
Tisiphone, quantum poteras dimittere bellum?
515 Te Thebe fraterque palam, te plangeret Argos,
Te Nemea, tibi Lerna comas Larisaque supplex
Poneret, Archemori maior colerere sepulcro. 495
Tum vero Oeclides, quamquam iam certa sequenti
Praemia, cum vacuus domino praeiret Arion,
520 Ardet adhuc cupiens vel inanem vincere currum.
Var. Dat vires refovetque deus; volat ocior Euro,
Ceu modo carceribus dimissus in arva solutis, 500
Verberibusque iubas et terga lacessit habenis
Increpitans Caerumque levem Cygnumque nivalem.

---

493 sqq. 'te plangeret — poneret' Prisc. VI 10 p. 202 H.

---

481 comitemque utrique *Salmasius, quia trigis, non quadrigis Argivi contenderint* ‖ 493 thebe **PG²GHπ** thebae **BM** ‖ 496 Tum **PH** Tunc **BG²SM** ‖ 497 vacuus domitore *pervelit R. Ungerus* ‖ 500 demissus **PGT** ‖ 502 Increpitans caecumque **P** Increpitans scaerumque **BG²g** Increpitans scerumque **SrcpR** *Leid.* I. acerumque **H** I. scaurumque **T** I. celerumque *Beh. 2* I. scetumque **GL** I. eschetonque **b** I. octruumque *Prag. 2*

Digitized by Google

525 Nunc, saltem dum nemo prior, rapit igneus orbes
Axis, et effusae longe sparguntur harenae.
Dat gemitum tellus et iam tunc saeva minatur. 505
Forsitan et victo prior isset Arione Cygnus,
Sed vetat aequoreus vinci pater: hinc vice iusta
530 Gloria mansit equo, cessit victoria vati.
Huic pretium palmae gemini cratera ferebant
Herculeum iuvenes: illum Tirynthius olim 510
Ferre manu sola spumantemque ore supino
Vertere, seu monstris victor seu Marte, solebat.
535 Centauros habet arte truces aurumque figuris
Terribile: hic mixta Lapitharum caede rotantur
Saxa, faces aliique iterum crateres, ubique 515
Ingentes morientum irae; tenet ipse furentem
Hylaeum et torta molitur robora barba.
540 At tibi Maeonio fertur circumflua limbo
Pro meritis, Admete, chlamys repetitaque multo
Murice: Phrixei natat hic contemptor ephebus 520
Aequoris et picea tralucet caerulus unda;
In latus ire manus mutaturusque videtur
545 Bracchia, nec siccum speres in stamine crinem;
Contra autem frustra sedet anxia turre suprema
Sestias in speculis, moritur prope conscius ignis. 525
Has Adrastus opes dono victoribus ire
Imperat; at generum famula solatur Achaea.
550 Sollicitat tunc ampla viros ad praemia cursu

Ascheton increpitansque *Beh. 1 edd.* Increpat Ascheton usque levem *R. Ungerus* Ascheton usque levem increpitans *Baehrensius* Increpitans Caerumque *scripsi, quod iam Muellero arridebat* ‖ 503 proprior **P** ‖ 504 effusę **P** *Barthius* offossae **B**[1]**b** obfossae **S** effossę **G**[2]**M** ‖ 505 tum **PG** nunc *Beh.* ‖ 506 victor **PSc** ‖ 511 solida *Heinsius* ‖ 512 monstris **PGH** monstri *ceteri* monstri is *Baehrensius* ‖ 514 rotantur **P** notantur *ceteri* ‖ 516 ferentem *Heinsius, ut designetur eius tergum inscendisse Hercules* ‖ 517 tortam **P** ‖ 521 picta *codd., corr. C. Diltheius* ‖ 522 manu *Marklandus* | lentaturusque *Peyraredus* motaturusque *Baehrensius* ‖ 523 spectes *Marklandus* ‖ 525 scopulis **P**

Digitized by Google

Praeceleres: agile studium et tenuissima virtus,
Pacis opus, cum sacra vocant, nec inutile bellis 530
Subsidium, si dextra neget. Prior omnibus Idas,
Nuper Olympiacis umbratus tempora ramis,
555 Prosilit; excipiunt plausu Pisaea iuventus
Eleaeque manus. Sequitur Sicyonius Alcon,
Et bis in Isthmiaca victor clamatus harena 535
Phaedimus, alipedumque fugam praegressus equorum
Ante Dymas, sed tunc aevo tardante secutus.
560 Multi et, quos varii tacet ignorantia vulgi,
Hinc atque hinc subiere. Sed Arcada Parthenopaeum
Appellant densique cient vaga murmura circi. 540
Nota parens cursu; quis Maenaliae Atalantes
Nesciat egregium decus et vestigia cunctis
565 Indeprensa procis? Onerat celeberrima natum
Mater, et ipse procul fama iam notus inermes
Narratur cervas pedes inter aperta Lycaei 545
Tollere et emissum cursu deprendere telum.
Tandem expectatus volucri super agmina saltu
570 Emicat et torto chlamydem diffibulat auro.
Effulsere artus, membrorumque omnis aperta est
Laetitia, insignes umeri, nec pectora nudis 550
Deteriora genis, patuitque in corpore virtus.
Ipse tamen formae laudem aspernatur et arcet
575 Mirantes; tunc Palladios non inscius haustus
Incubuit pinguique cutem fuscatur olivo.
Hoc Idas, hoc rore Dymas aliique nitescunt. 555

---

546. 'et — telum' Serv. ad Aen. IX 559.

541—546 excludendos putat Muellerus, quod quae hoc loco de Atalanta Maenalia narrentur, ea potius pertineant ad Schoeneidem; sed saepissime a veteribus duae Atalantae inter se confunduntur ‖ 546 comprendere *Serv.* ‖ 550 insignes **PBSM** insignesque **m** *edd.* et insignes *Beh. 2* ‖ 551 patuitque (p *ex* l *corr.*) **b** *Peyraredus* aluitque in corpore virtus **P** *pr. m.* latuitque in corpore vultus **P** *sec. m.* **BM** *schol.* ‖ *versus 553—684 desunt in* **R** ‖ 555 rore *Baehrensius* more *codd. edd.*

Digitized by Google

Sic ubi tranquillo perlucent sidera ponto
Vibraturque fretis caeli stellantis imago,
580 Omnia clara nitent, sed clarior omnia supra
Hesperos exsertat radios, quantusque per altum
Aethera, caeruleis tantus monstratur in undis. 560
Proximus et forma nec multum segnior Idas
Cursibus atque aevo iuxta prior; attamen illi
585 Iam tenuem pingues florem induxere palaestrae, σ.
Deserpitque genis nec se lanugo fatetur
Intonsae sub nube comae. Tunc rite citatos 565
Explorant acuuntque gradus, variasque per artes
Exstimulant docto languentia membra tumultu:
590 Poplite nunc sidunt flexo, nunc lubrica forti
Pectora conlidunt plausu, nunc ignea tollunt
Crura brevemque fugam necopino fine reponunt. 570
Ut ruit atque aequum submisit regula limen,
Corripuere leves spatium, campoque refulsit
595 Nuda cohors: volucres isdem modo tardius arvis
Isse videntur equi; credas e plebe Cydonum
Parthorumque fuga totidem exsiluisse sagittas. 575
Non aliter celeres Hyrcana per avia cervi,
Cum procul inpasti fremitum accepere leonis
600 Sive putant, rapit attonitos fuga caeca metusque
Congregat, et longum dant cornua mixta fragorem.
Effugit hic oculos rapida puer ocior aura 580
Maenalius, quem deinde gradu premit horridus Idas
Inspiratque umero, flatuque et pectoris umbra
605 Terga premit. Post ambiguo discrimine tendunt
Phaedimus atque Dymas, illis celer imminet Alcon.
Flavus ab intonso pendebat vertice crinis 585

---

585 sq. 'a vertice — Arcados' schol. Theb. VI 603 p. 223 L.

---

557 stillantis **P** ‖ 559 exsertat *Schraderus* exercet *codd.* ‖ 567 Instimulant **G²M** ‖ 573 hisdem **PbT** ‖ 577 Seu *vel* Si *Bentleius* | inpasti **PG** infasti **G²** infausti **BM** infesti (e *ex* au *corr.*) **b** ‖ 582 Insperatque **P**

Digitized by Google

Arcados; hoc primis Triviae pascebat ab annis
Munus et, Ogygio victor cum Marte redisset,
610 Nequiquam patriis audax promiserat aris.
Tunc liber nexu lateque in terga solutus
Occursu Zephyri retro fluit et simul ipsum 590
Impedit infestoque volans ostenditur Idae.
Inde dolum iuvenis fraudique accommoda sensit
615 Tempora; iam finem iuxta, dum limina victor
Parthenopaeus init, correpto crine reductum
Occupat, et longe primus ferit ostia portae. 595
Arcades arma fremunt, armis defendere regem,
Ni raptum decus et meriti reddantur honores,
620 Contendunt totoque parant descendere circo.
Sunt et quis Idae placeat dolus. Ipse regesta
Parthenopaeus humo vultumque oculosque madentes 600
Obruit, accessit lacrimarum gratia formae.
Pectora nunc maerens nunc ora indigna cruento
625 Ungue secat meritamque comam, furit undique clamor
Dissonus, ambiguumque senis cunctatur Adrasti
Consilium. Tandem ipse refert: 'Compescite litem, 605
O pueri! virtus iterum temptanda; sed ite
Limite non uno, latus hoc conceditur Idae,
630 Tu diversa tene, fraus cursibus omnis abesto.'
Audierant, dictoque manent. Mox numina supplex
Adfatu tacito iuvenis Tegeaeus adorat: 610
'Diva potens nemorum (tibi enim hic tibi crinis honori
Debitus, eque tuo venit haec iniuria voto),
635 Si bene quid genetrix, si quid venatibus ipse
Promerui, me, quaeso, sinas hoc omine Thebas
Ire, nec Arcadiae tantum meruisse pudorem.' 615
Auditum manifesta fides: vix campus euntem

---

590 fluit *Bentleius* fuit **r** fugit **PBM** ‖ 591 ostenditur **PGHTrbc** obtenditur **BM** ‖ 595 longe **PGrc** longae **BM** *edd.* ‖ 598 descendere **H** *Busl.* discendere **P** decedere **BG²M** discedere **G** ‖ 605 Concilium **PBb** ‖ 610 tegaeus **PBrb** ‖ 611 tibi enim hic crinis **P** ‖ 614 ne *vel* nae *codd., corr. Baehrensius* | nomine **P**

Digitized by Google

Sentit, et exilis plantis intervenit aer,
640 Raraque non fracto vestigia pulvere pendent.
Inrumpit clamore fores, clamore recurrit
Ante ducem prensaque fovet suspiria palma. 620
Finiti cursus, operumque insignia praesto.
Arcas equum dono, clipeum gerit improbus Idas,
645 Cetera plebs Lyciis vadit contenta pharetris.
Tunc vocat, emisso si quis decernere disco
Impiger et vires velit ostentare superbas. 625
It iussus Pterelas, et aenae lubrica massae σ.
Pondera vix toto curvatus corpore iuxta
650 Deicit; inspectant taciti expenduntque laborem
Inachidae. Mox turba ruunt, duo gentis Achaeae,
Tres Ephyreiadae, Pisa satus unus, Acarnan 630
Septimus; et plures agitabat gloria, ni se
Arduus Hippomedon cavea stimulante tulisset
655 In medios, lateque ferens sub pectore dextro
Orbem alium: 'Hunc potius, iuvenes, qui moenia saxis
Frangere, qui Tyrias deiectum vaditis arces, 635
Hunc rapite: ast illud cui non iaculabile dextrae
Pondus?' Et abreptum nullo conamine iecit
660 In latus. Absistunt procul attonitique fatentur
Cedere; vix unus Phlegyas acerque Menestheus
(Hos etiam pudor et magni tenuere parentes) 640
Promisere manum; concessit cetera pubes
Sponte et adorato rediit ingloria disco.
665 Qualis Bistoniis clipeus Mavortis in arvis
Luce mala Pangaea ferit solemque refulgens
Territat incussaque dei grave mugit ab hasta. 645
Pisaeus Phlegyas opus incohat, et simul omnes
Abstulit in se oculos ex viso corpore virtus

---

618 rasaque *Heinsius* ‖ 619 Inrumpit **P** Irrumpit *Beh.* Inrupit *vel* Irrupit **BSM** ‖ 620 fovet **P** *Dan.* levat **BG²SM** ‖ 622 clipeumque **P** ‖ 623 vadit **PGp** gaudet **BG²SM** ‖ 624 discernere **P** ‖ 625 vires (e *ex* o *corr.*) **P** ‖ 627 pondere iuxta **P** ‖ 647 ea viso **P** exhausto **BG²SM** exaucto *Prag. 2* ex viso *Baehrensius*

Digitized by Google

670 Promissa. Ac primum terra discumque manumque
Asperat, excusso mox circum pulvere versat,
Quod latus in digitos, mediae quod certius ulnae 650
Conveniat, non artis egens: hic semper amori
Ludus erat, patriae non tantum ubi laudis obiret
675 Sacra, sed alternis Alpheon utrimque solebat
Metari ripis et, qua latissima distant,
Non umquam merso transmittere flumina disco. 655
Ergo operum fidens non protinus horrida campi
Iugera, sed caelo dextram metitur, humique
680 Pressus utroque genu collecto sanguine discum
Ipse super sese rotat atque in nubila condit.
Ille citus sublime petit similisque cadenti 660
Crescit in adversum, tandemque exhaustus ab alto
Tardior in terram redit atque immergitur arvis.
685 Sic cadit, attonitis quotiens avellitur astris,
Solis opaca soror; procul auxiliantia gentes
Aera crepant frustraque timent, at Thessala victrix 665
Ridet anhelantes audito carmine bigas.
Conlaudant Danai, sed non tibi molle tuenti,
690 Hippomedon, maiorque manus speratur in aequo.
Atque illi extemplo, cui spes infringere dulce
Inmodicas, Fortuna venit. Quid numina contra 670
Tendere fas homini? Spatium iam immane parabat,
Iam cervix conversa, et iam latus omne redibat:
695 Excidit ante pedes elapsum pondus et ictus
Destituit frustraque manum demisit inanem.
Ingemuere omnes, rarisque ea visa voluptas. 675
Inde ad conatus timida subit arte Menestheus
Cautior, et multum te, Maia crete, rogato

660 sq. 'similisque — adversum' Serv. ad Aen. VIII 91. XII 856.

650 quodque certius **P** ‖ 654 Metari **P** Metiri *ceteri* ‖ 657 sic **P** *Dan.* | ubique **P** ‖ 661 Cessit *Guietus* | in adversos *Serv. ad Aen. XII 856* ‖ 674 demisit **PG²SB** *m. sec. Beh.* **GTrb** *m. pr.* dimisit **B¹M** ‖ 677 crete *Schraderus* create **P** *Leid.* nate **BG²SM** ‖ 678 prȩvalidȩ **P** *Busl.* praegravidae **BG²SM**

Digitized by Google

700 Molis praevalidae castigat pulvere lapsus.
Illa manu magna et multo felicior exit,
Nec partem exiguam circi transvecta quievit. 680
Fit sonus, et fixa signatur terra sagitta.
Tertius Hippomedon valida ad certamina tardos
705 Molitur gressus; namque illum corde sub alto
Et casus Phlegyae monet et fortuna Menesthei.
Erigit adsuetum dextrae certamen, et alte 685
Sustentans rigidumque latus fortesque lacertos
Consulit ac vasto contorquet turbine, et ipse
710 Prosequitur. Fugit horrendo per inania saltu
Iamque procul meminit dextrae servatque tenorem
Discus, nec dubia iunctave Menesthea victum 690
Transabiit meta: longe super aemula signa
Consedit viridesque umeros et opaca theatri
715 Culmina ceu latae tremefecit mole ruinae:
Quale vaporifera saxum Polyphemus ab Aetna
Lucis egente manu tamen in vestigia puppis 695
718 Auditae iuxtaque inimicum exegit Ulixen.
722 Tum genitus Talao victori tigrin inanem
Ire iubet, fulvo quae circumfusa nitebat
Margine et extremos auro mansueverat ungues.
725 Gnosiacos arcus habet et vaga tela Menestheus. 700
'At tibi' ait, 'Phlegya, casu frustrante sinistro,
Hunc, quondam nostri decus auxiliumque Pelasgi,

---

699. 'auro — ungues' Serv. ad Aen. VIII 553.

---

679 Ille **Pp** | multo **PG**π multum **BG²M** ‖ 685 certamen **P** *prob. Barthio qui confert Verg. Ecl. 7, 16* gestamen *ceteri* ‖ 688 et fugit **P** ‖ 690 iunctaque **PG** ‖ 691 metas **P** ‖ 696 inicum **P** | ulixen **PBrH** ulixem **bcGT** ulyxem *Behh.* ‖ *Post v. 696 in* **RH** *cod. Arondeliano leguntur hi tres versus:* Sic et Aloidae, cum iam calcaret Olympum Desuper Ossa rigens, ipsum (ipsa **R** *Ar.* ipsam **H**) glaciale ferebant (ferebat *codd.*) Pelion et trepido sperabant (spirabant **R**) iungere caelo, *quos expunxi* ‖ 698 circumfulsa **P** ‖ 701 frustrante **P** frustrate **M** frustiate **B** fraudate **T**

Digitized by Google

Ferre damus, neque enim Hippomedon inviderit, ensem.
Nunc opus est animis: infestos tollite caestus
730 Comminus; haec bellis et ferro proxima virtus.' 705
Constitit immanis cerni immanisque timeri
Argolicus Capaneus, ac dum nigrantia plumbo
Tegmina cruda boum non mollior ipse lacertis
Induitur, 'date tot iuvenum de milibus unum
735 Huc' ait, 'atque utinam potius de stirpe veniret 710
Aemulus Aonia, quem fas demittere leto,
Ne mea crudelis civili sanguine virtus.'
Obstipuere animi, fecitque silentia terror.
Tandem insperatus nuda de plebe Laconum
740 Prosilit Alcidamas, mirantur Dorica regum 715
Agmina; sed socii fretum Polluce magistro
Norant et sacras inter crevisse palaestras.
Ipse deus posuitque manus et bracchia finxit
(Materiae suadebat amor); tunc saepe locavit
745 Comminus, et simili stantem miratus in ira 720
Sustulit exultans nudumque in pectora pressit.
Illum indignatur Capaneus ridetque vocantem
Ut miserans, poscitque alium, tandemque coactus
Restitit, et stimulis iam languida colla tumescunt.
750 Fulmineas alte suspensi corpora plantis 725
Erexere manus; tuto procul ora recessu
Armorum in speculis, aditusque ad vulnera clusi.

---

714 sq. 'Tandem — Alcidamas' schol. Theb. X 499 p. 357 L. — 716 sq. 'sed — palaestras' schol. Theb. X 501 p. 357 L. — 726. 'tuto — recessu' schol. Theb. VI 773 p. 229 L.

---

704 *Interpunctionem correxi* | tollite **P** tollere *ceteri* ‖ 706 timeri **PB¹THL** tueri **G²SB²M** teneri *Colb.* ‖ 711 dimittere **PBM** ‖ 712 Ne *Barthius* Nec *codd.* | crudescat *Barthius* cruderet (= crudesceret) *Peyraredus* ‖ 719 Materiae **BG²** *Beh.* Materie **PG** Materiam *vel* Materiem **M** Materiam (suadebat amor) *Gronovius* (Materiam subdebat amor) *Barthius* Matris eum suadebat amor *Koestlinus* ‖ 721 in **PG** ad **BG²M** ‖ 726 Erexere **BG²SM** Exercere **P** Exeruere *coni. Muellerus*

Digitized by Google

Hic, quantum Tityos Stygiis consurgat ab arvis,
Si torvae patiantur aves, tanta undique pandit
755 Membrorum spatia et tantis ferus ossibus extat. 730
Hic paulo ante puer, sed enim maturius aevo
Robur, et ingentes spondet tener impetus annos,
Quem vinci haut quisquam saevo neque sanguine tingi
Malit, et erecto timeat spectacula voto.
760 Ut sese permensi oculis et uterque priorem 735
Speravere locum, non protinus ira nec ictus:
Alternus paulum timor et permixta furori
Consilia, inclinant tantum contraria iactu
Bracchia et explorant caestus hebetantque terendo.
765 Doctior hic differt animum metuensque futuri 740
Cunctator vires dispensat: at ille nocendi
Prodigus incautusque sui ruit omnis et ambas
Consumit sine lege manus atque inrita frendit
Insurgens seque ipse premit. Sed providus astu
770 Et patria vigil arte Lacon hos reicit ictus, 745
Hos cavet; interdum nutu capitisque citati
Integer obsequio, manibus nunc obvia tela
Discutiens, instat gressu vultuque recedit:
Saepe etiam iniustis conlatum viribus hostem
775 (Is vigor ingenio, tanta experientia dextrae est) 750
Ultro audax animis instatque et obumbrat et alte
Adsilit. Ut praeceps cumulos agit unda minantes
In scopulos et fracta redit, sic ille furentem
Circuit expugnans; levat ecce diuque minatur
780 In latus inque oculos; illum rigida arma caventem 755

---

728 quantum **PBSr** *Beh.* quantus **G²** (*corr. ex* quantum *ut videtur*) **M** | tityos stygiis **P** *cf. I 710* stygiis tityos *ceteri* ‖ 733 aut **PB¹** | nec **M** *edd.* | tingui **PS** *Beh. 2* **c** tinguit **r** ‖ 734 at erecto *Koestlinus* ‖ 729 habitantque **P** ‖ 740 furori *ex v. 737* **P** ‖ 741 Cunctatur **P** Cunctatus *ceteri* Cunctator *corr. Baehrensius* ‖ 745 reicit **PGH** eicit **G²bcr** eiicit *Behh.* eiecit **B** ‖ 751 intratque *codd.* instatque *scripsi cum Aldd.* ‖ 752 cumulos agit **P** cumulo salit *ceteri* ‖ 755 latus illum oculos **P** atq. oculos **b**

Digitized by Google

Avocat ac manibus necopinum interserit ictum
Callidus et mediam designat vulnere frontem:
Iam cruor, et tepido signantur tempora rivo.
Nescit adhuc Capaneus subitumque per agmina murmur
785 Miratur; verum ut fessam super ora reduxit 760
Forte manum et summo maculas in vellere vidit,
Non leo, non iaculo tantum indignata recepto
Tigris: agit toto cedentem fervidus arvo
Praecipitatque retro iuvenem atque in terga supinat,
790 Dentibus horrendum stridens, geminatque rotatas 765
Multiplicatque manus. Rapiunt conamina venti,
Pars cadit in caestus; motu Spartanus acuto
Mille cavet lapsas circum cava tempora mortes
Auxilioque pedum, sed non tamen immemor artis
795 Adversus fugit et fugiens tamen ictibus obstat. 770
Et iam utrumque labor suspiriaque aegra fatigant.
Tardius ille premit, nec iam hic obsistere velox,
Defectique ambo genibus pariterque quierunt.
Sic ubi longa vagos lassarunt aequora nautas
800 Et signum de puppe datum, posuere parumper 775
Bracchia: vix requies, iam vox citat altera remos.
Ecce iterum inmodice venientem eludit et exit
Sponte ruens mersusque umeris: effunditur ille
In caput, adsurgentem alio puer improbus ictu
805 Perculit eventuque impalluit ipse secundo. 780
Clamorem Inachidae, quantum non litora, tollunt,
Non nemora. Illum ab humo conantem ut vidit Adrastus
Tollentemque manus et non toleranda parantem:
'Ite, oro, socii, furit, ite, opponite dextras,
810 Festinate, furit, palmamque et praemia ferte! 785
Non prius, effracto quam misceat ossa cerebro,

---

756 ac **PGH** et **BG²SM** ‖ 770 Adversus **P** *Beh. schol.* Aversus **BG²SM** ‖ 772 absistere *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 775 Ut **c** Ad *Barthius* | signum d. p. datum **PBSpGHb** *Leid. Dan.* signo d. p. dato **G²M** *edd.* ‖ 776 citat **PcT** ciet **BG²M** ‖ 783 parentem **P**

Digitized by Google

Absistet, video, moriturum auferte Lacona.'
Nec mora, prorumpit Tydeus, nec iussa recusat
Hippomedon; tunc vix ambo conatibus ambas
815 Restringunt cohibentque manus ac plurima suadent: 790
'Vincis, abi; pulchrum vitam donare minori.
Noster et hic belliqne comes.' Nil frangitur heros,
Ramumque oblatumque manu thoraca repellit
Vociferans: 'Liceat! non has ego pulvere crasso
820 Atque cruore genas, meruit quibus iste favorem 795
Semivir, infodiam mittamque informe sepulcro
Corpus et Oebalio donem lugere magistro?'
Dicit; at hunc socii tumidum et vicisse negantem
Avertunt, contra laudant insignis alumnum
825 Taygeti longeque minas risere Lacones. 800
Iamdudum variae laudes et conscia virtus
Tydea magnanimum stimulis urgentibus angunt.
Ille quidem et disco bonus et contendere cursu,
Nec caestu bellare minor, sed corde labores
830 Ante alios erat uncta pale. Sic otia Martis 805
Degere et armiferas laxare adsueverat iras
Ingentes contra ille viros Acheloia circum
Litora felicesque deo monstrante palaestras.
Ergo ubi luctandi iuvenes animosa citavit
835 Gloria, terrificos umeris Aetolus amictus 810
Exuitur patriumque suem. Levat ardua contra
Membra Cleonaeae stirpis iactator Agylleus,
Herculea nec mole minor, sic grandibus alte

---

797. 'Oebalio — magistro' schol. Theb. VII 21 p. 239 L.

---

790 prohibentque **BG²** *Behh.* **rbcHT** ‖ 791 pulchrum **PH** pulcrum **G** pulchrum est **BM** *edd.* pulcrū ē **G²** ‖ 794 vulnere **P** ‖ 795 quibus ista iuuenta **P** ‖ 798 Dicit **P** *cf. X 848 XII 692 Ach. I 343* Dixit *ceteri* | adhuc sotii **P** ‖ 802 urgentibus **P** ingentibus **BG²SM** ‖ 804 sed cara *Marklandus* ‖ 805 pales **PBSM** *schol. cf. Ach. II 155* ‖ 807 acaeloia **P** ‖ 808 monstrare **P** ‖ 811 sue **P** ‖ 813 si grandib. **P** *pr. m.* sic *al. m. suprascr.*

Digitized by Google

Insurgens umeris hominem super improbus exit.
840 Sed non ille rigor patriumque in corpore robur: 815
Luxuriant artus, effusaque sanguine laxo
Membra natant; unde haec audax fiducia tantum
Oenidae superare parem. Quamquam ipse videri
Exiguus, gravia ossa tamen nodisque lacerti
845 Difficiles. Numquam hunc animum natura minori 820
Corpore nec tantas ausa est includere vires.
Postquam oleo gavisa cutis, petit aequor uterque
Procursu medium atque hausta vestitur harena.
Tum madidos artus alterno pulvere siccant,
850 Collaque demersere umeris et bracchia late 825
Vara tenent. Iam tunc astu deducit in aequum
Callidus et celsum procurvat Agyllea Tydeus,
Submissus tergo et genibus vicinus harenae.
Ille autem, Alpini veluti regina cupressus
855 Verticis urgenti cervicem inclinat in austro, 830
Vix sese radice tenens, terraeque propinquat,
Iamdudum aetherias eadem reditura sub auras:
Non secus ingentes artus praecelsus Agylleus
Sponte premit parvumque gemens duplicatur in hostem,
860 Et iam alterna manus frontemque umerosque latusque
Collaque pectoraque et vitantia crura lacessit. 836
Interdumque diu pendent per mutua fulti
Bracchia, nunc saevi digitorum vincula frangunt.
Non sic ductores gemini gregis horrida tauri
865 Bella movent; medio coniunx stat candida prato 840
Victorem expectans, rumpunt obnixa furentes
Pectora, subdit amor stimulos et vulnera sanat:

---

820 sq. 'numquam — vires' Prisc. VII 13, 69 p. 347 H.

---

815 vigor *anon. Heidelb.* ‖ 817 unde **PG** π inde **BM** ‖ 826 Vara **Pc** *Lips.* **B** (?) *schol.* Clara **r** Vasta *Beh. 1* **GHTb** *Dan.* Curua *Beh. 2* π ‖ 830 urguenti **P** urgentes *ceteri* | austros *codd., corr. Baehrensius* ‖ 834 hoste **P** ‖ 835 Et *om.* **PG** ‖ 836 nictantia *Burm. Sec.* ‖ 842 vulnera suadet *F. Leo*

Digitized by Google

Fulmineo sic dente sues, sic hispida turpes
Proelia villosis ineunt complexibus ursi.
870 Vis eadem Oenidae; nec sole aut pulvere fessa 845
Membra labant, riget arta cutis durisque laborum
Castigata toris. Contra non integer ille
Flatibus alternis aegroque effetus hiatu
Exuit ingestas fluvio sudoris harenas
875 Ac furtim rapta sustentat pectora terra. 850
Instat agens Tydeus fictumque in colla minatus
Crura subit; coeptis non evaluere potiri
Frustratae brevitate manus, venit arduus ille
Desuper oppressumque ingentis mole ruinae
880 Condidit. Haut aliter collis scrutator Hiberi 855
Cum subiit longeque diem vitamque reliquit,
Si tremuit suspensus ager subitumque fragorem
Rupta dedit tellus, latet intus monte soluto
Obrutus, ac penitus fractum obtritumque cadaver
885 Indignantem animam propriis non reddidit astris. 860
Acrior hoc Tydeus, animisque et pectore supra est.
Nec mora, cum vinclis onerique elapsus iniquo
Circuit errantem et tergo necopinus inhaeret,
Mox latus et firmo celer implicat ilia nexu,
890 Poplitibus genua inde premens evadere nodos 865
Nequiquam et lateri dextram insertare parantem
Improbus, horrendum visu ac mirabile pondus,
Sustulit. Herculeis pressum sic fama lacertis
Terrigenam sudasse Libyn, cum fraude reperta
895 Raptus in excelsum, nec iam spes ulla cadendi, 870
Nec licet extrema matrem contingere planta.
Fit sonus, et laetos attollunt agmina plausus.
Tunc alte librans inopinum sponte remisit
Obliquumque dedit, procumbentemque secutus

---

843 Fulmineo **Pb** *Dan.* Fulminei **BG²M** ‖ 845 fessi **P** ‖ 851 fictumque **PBrπ** ictumque **M** ‖ 854 more ruinae *Gronovius* ‖ 852 Concidit **P** ‖ 857 Sic **P** ‖ 859 obtritumque **PGTg** *sec. m.* obductumque **BG²SM** ‖ 861 Hac prior **P** ‖ 863 Circumit **PSrc**

Digitized by Google

900 Colla simul dextra, pedibus simul inguina vinxit. 875
Deficit obsessus soloque pudore repugnat.
Tandem pectus humi pronamque extensus in alvum
Sternitur, ac longo maestus post tempore surgit,
Turpia signata linquens vestigia terra.
905 Palmam autem dextra laevaque nitentia dono 880
Arma ferens Tydeus: 'Quid si non sanguinis huius
Partem haut exiguam (scitis) Dircaeus haberet
Campus, ubi hae nuper Thebarum foedera plagae?'
Haec simul ostentans quaesitaque praemia laudum
910 Dat sociis, sequitur neglectus Agyllea thorax. 885
Sunt et qui nudo subeant concurrere ferro.
Iamque aderant instructi armis Epidaurius Agreus
Et nondum fatis Dircaeus agentibus exul.
Dux vetat Iasides: 'Manet ingens copia leti,
915 O iuvenes! servate animos avidumque furorem 890
Sanguinis adversi. Tuque o, quem propter avita
Iugera, dilectas cui desolavimus urbes,
Ne, precor, ante aciem ius tantum casibus esse
Fraternisque sinas (abigant hoc numina!) votis.'
920 Sic ait, atque ambos aurata casside ditat. 895
Tum generum, ne laudis egens, iubet ardua necti
Tempora Thebarumque ingenti voce citari
Victorem: dirae recinebant omina Parcae.
Ipsum etiam proprio certamina festa labore
925 Dignari et tumulo supremum hunc addere honorem 900
Hortantur proceres ac, ne victoria desit
Una ducum numero, fundat vel Lyctia cornu
Tela rogant, tenui vel nubila transeat hasta.
Obsequitur gaudens, viridique ex aggere in aequum
930 Stipatus summis iuvenum descendit; at illi 905

---

886 *versus in* **G** *non extat* ‖ 892 delectas **P** | desolabimus **PS** ‖ 894 abiciant **P** ‖ 896 Tum **BSG²** *Beh.* **bcHT** *Dan.* Tunc **PM** *edd.* | generum **P** genero *ceteri* ‖ 898 Rectorem *Peyraredus* | recinebant **PSR** retinebant **BG²M** resecabant **G** | parrae *Muellerus* ‖ 899 fessa **P** ‖ 900 tumulis **P** | honor/// **P** ‖ 904 aecum **P**

Digitized by Google

Pone leves portat pharetras et cornua iussus
Armiger: ingentem iactu transmittere circum
Eminus et dictae dare vulnera destinat orno.
Quis fluere occultis rerum neget omina causis?
935 Fata patent homini, piget inservare, peritque 910
Venturi praemissa fides: sic omina casum
Fecimus, et vires hausit Fortuna nocendi.
Campum emensa brevi fatalis ab arbore tacta,
Horrendum visu, per quas modo fugerat auras,
940 Venit harundo retro versumque a fine tenorem 915
Pertulit; et notae iuxta ruit ora pharetrae.
Multa duces errore serunt: hi nubila et altos
Occurrisse notos, adversi roboris ictu
Tela repulsa alii. Penitus latet exitus ingens
945 Monstratumque nefas: uni remeabile bellum 920
Et tristes domino spondebat harundo recursus.

Verg.

---

911 premissa **PH** *Heinsius* promissa **BG²SM** | omnia **PTL** | sic omina cassa *coni. Muellerus* ‖ 912 hausit **PSGH** auxit **BG²M** ‖ 913 emissa **P** ‖ 918 adversi **PG** adverso **BM** averso π ‖ 920 Monstratumque (nefas!) uni *Marklandus distinguendum censebat* ‖ STATII POETAE THEBAID̄. LIB̄. VI. EXPLICIT. | INCIPIT EIVSDEM. LIBER. VII. **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER VII.

Atque ea cunctantes Tyrii primordia belli
Iuppiter haut aequo respexit corde Pelasgos,
Concussitque caput, motu quo celsa laborant
Sidera proclamatque adici cervicibus Atlans.
Tunc ita velocem Tegees adfatur alumnum: 5
'I, medium rapido Borean inlabere saltu
Bistonias, puer, usque domos axemque nivosi
Sideris, Oceano vetitum qua Parrhasis ignem
Nubibus hibernis et nostro pascitur imbri.
Atque ibi seu posita respirat cuspide Mavors 10
(Quamquam invisa quies), seu, quod reor, arma tubasque
Insatiatus avet caraeque in sanguine gentis
Luxuriat: propere monitus iramque parentis
Ede, nihil parcens. Nempe olim accendere iussus
Inachias acies atque omne, quod Isthmius umbo 15
Distinet et raucae circumtonat ira Maleae:

---

9. 'Nubibus — imbri' Priscian. VII 62 p. 339, 2 H.

---

4 athlans **PG**^{2} atla$\overset{h}{/}$/s **B** athlas **GH** ‖ 6 Boream praelabere *Heinsius* ‖ 7 puer **P** super *ceteri* ‖ 12 avet *Schraderus* habet *codd.* obit *vel* abit *Baehrensius* ‖ 14 namque **S** | accedere **PH** ‖ 16 Destinet **Pp** *Beh.* **c** (*corr. ex* Festinet) **B** (e *priore in* i *corr.*) Detinet **GH**

Digitized by Google

Illi vix muros limenque egressa iuventus
Sacra colunt; credas bello rediisse, tot instant
Plausibus, offensique sedent ad iusta sepulcri.
Hicne tuus, Gradive, furor? sonat orbe recusso 20
Discus et Oebalii coeunt in proelia caestus.
At si ipsi rabies ferrique insana voluptas
Qua tumet, inmeritas cineri dabit impius urbes
Ferrum ignemque ferens, implorantesque Tonantem
Sternet humi populos miserumque exhauriet orbem. 25
Nunc lenis belli nostraque remittitur ira.
Quod ni praecipitat pugnas dictoque iubentis
Ocius impingit Tyriis Danaa agmina muris
(Nil equidem crudele minor), sit mite bonumque
Numen, et effreni laxentur in otia mores, 30
Reddat equos ensemque mihi, nec sanguinis ultra
Ius erit: aspiciam terras pacemque iubebo
Omnibus; Ogygio sat erit Tritonia bello.'
Dixerat; at Thracum Cyllenius arva subibat;
Atque illum Arctoae labentem cardine portae 35
Tempestas aeterna plagae praetentaque caelo
Agmina nimborum primique Aquilonis hiatus
In diversa ferunt: crepat aurea grandine multa
Palla, nec Arcadii bene protegit umbra galeri.
Hic steriles delubra notat Mavortia silvas 40
(Horrescitque tuens), ubi mille furoribus illi
Cingitur averso domus inmansueta sub Haemo.
Ferrea compago laterum, ferro apta teruntur
Limina, ferratis incumbunt tecta columnis.
Laeditur adversum Phoebi iubar, ipsaque sedem 45

---

17 Illic *Peyraredus* ‖ 19 effusique *idem* ‖ 23 iā meritas **P** ‖ 26 remittitur (*ead. m.* or *suprascr.*) **P** ‖ 27 ni **PGT** nisi **BM** ‖ 29 minor **P** moror *Baehrensius* ‖ 30 *versus in* **B** *iterum in summo margine legitur* ‖ 34 at G^2 *Beh. Menkius coll. Verg. Aen. III 259 XI 595. 709* et **PBM** | arma **P** ‖ 42 Fingitur G^2 | averso **PB**G^2**S** *pr. m.* **c** *Beh.* adverso **S** *sec. m.* **M** ‖ 43 apta **P** arta *vel* arcta *ceteri*

Digitized by Google

Lux timet, et durus contristat sidera fulgor.
Digna loco statio: primis salit Impetus amens
E foribus caecumque Nefas Iraeque rubentes
Exanguesque Metus, occultisque ensibus astant
Insidiae geminumque tenens Discordia ferrum. 50
Innumeris strepit aula Minis, tristissima Virtus
Stat medio, laetusque Furor vultuque cruento
Mors armata sedet; bellorum solus in aris
Sanguis et incensis qui raptus ab urbibus ignis.
Terrarum exuviae circum et fastigia templi 55
Captae insignibant gentes, caelataque ferro
Fragmina portarum bellatricesque carinae,
Et vacui currus protritaque curribus ora,
Paene etiam gemitus: adeo vis omnis et omne
Vulnus. Ubique ipsum, sed non usquam ore remisso 60
Cernere erat: talem divina Mulciber arte
Ediderat; nondum radiis monstratus adulter
Foeda catenato luerat conubia lecto.
Quaerere templorum regem vix coeperat ales
Maenalius, tremit ecce solum et mugire refractis 65
Corniger Hebrus aquis; tunc quod pecus utile bello
Vallem infestabat, trepidas spumare per herbas,
Signa adventantis, clausaeque adamante perenni
Dissiluere fores. Hyrcano in sanguine pulcher
Ipse subit curru, diraque aspargine latos 70
Mutat agros, spolia a tergo flentesque catervae:
Dant silvae nixque alta locum; regit atra iugales
Sanguinea Bellona manu longaque fatigat
Cuspide. Deriguit visu Cyllenia proles
Submisitque genas: ipsi reverentia patri, 75
Si prope sit, dematque minas nec talia mandet.
'Quod Iovis imperium, magno quid ab aethere portas?'

---

46 dirus **M** ‖ 56 insignabant **P** *pr. m., al. corr.* ‖ 59 Pone aciem genitus *R. Ungerus* | vis omnis ad omne *vel* aderat vis omnis et omne *Barthius* ‖ 65 mugibere **P** mugibat **S** *sec. m.* ‖ 66 bello **P** bellis *ceteri* ‖ 70 laetos *Barthius* ‖ 77 magnoque et ab **P**

Digitized by Google

Occupat Armipotens 'neque enim hunc, germane, sub axem
Sponte venis hiemesque meas, cui roscida iuxta
Maenala et aestivi clementior aura Lycaei.' 80
Ille refert consulta patris. Nec longa moratus,
Sicut anhelabant, iuncto sudore volantes
Mars impellit equos, resides in proelia Graios
Ipse etiam indignans. Vidit pater altus et irae
Iam levior tardo flectebat pondere vultum. 85
Ut si quando ruit debellatasque relinquit
Eurus aquas, pax ipsa tumet pontumque iacentem
Exanimis iam volvit hiems: nondum arma quiescunt
Omnia, nec toto respirant pectore nautae.
Finierat pugnas honor exsequialis inermes, 90
Necdum aberant coetus, cunctisque silentibus heros
Vina solo fundens cinerem placabat Adrastus
Archemori: 'Da, parve, tuum trieteride multa
Instaurare diem, nec saucius Arcadas aras
Malit adire Pelops Eleaque pulset eburna 95
Templa manu, nec Castaliis altaribus anguis,
Nec sua pinigero magis adnatet umbra Lechaeo.
Nos te lugenti, puer, infitiamur Averno,
Maestaque perpetuis sollemnia iungimus astris,
Nunc festina cohors. At si Boeotia ferro 100
Vertere tecta dabis, magnis tunc dignior aris,
Tunc deus, Inachias nec tantum culta per urbes
Numina, captivis etiam iurabere Thebis.'
Dux ea pro cunctis, eadem sibi quisque vovebat.
Iam pronis Gradivus equis Ephyraea premebat 105
Litora, qua summas caput Acrocorinthus in auras
Tollit et alterna geminum mare protegit umbra.

---

103. 'captivis — Thebis' Priscian. XI 27 p. 566, 5 H.

---

83 resides **P** residesque *ceteri* ‖ 84 irae *Peyraredus* ira *codd.* ‖ 86 relinquit **PSGTL** reliquit **BG²M** ‖ 88 quiescunt **P** *marg.* carinis *ceteri* ‖ 91 aberant questus *Peyraredus* ‖ 92 pacabat **P** ‖ 98 lugendum *Lachmannus* ‖ 99 aris *Behh.* **H** *Dan.*

Digitized by Google

Inde unum dira comitum de plebe Pavorem
Quadripedes anteire iubet: non alter anhelos
Insinuare metus animoque avertere vires 110
Aptior; innumerae monstro vocesque manusque
Et facies quamcumque velit; bonus omnia credi
Auctor et horrificis lymphare incursibus urbes.
Si geminos soles ruituraque suadeat astra,
Aut nutare solum aut veteres descendere silvas, 115
A miseri vidisse putant. Tunc acre novabat
Ingenium: falso Nemeaeum pulvere campum
Erigit; attoniti tenebrosam a vertice nubem
Respexere duces; falso clamore tumultum
Auget, et arma virum pulsusque imitatur equorum, 120
Terribilemque vagas ululatum spargit in auras.
Exsiluere animi, dubiumque in murmure vulgus
Pendet: 'Ubi iste fragor? ni fallimur aure. Sed unde
Pulvereo stant astra globo? num Ismenius ultro
Miles? Ita est: veniunt. Tanta autem audacia Thebis? 125
An dubitent? agedum inferias et busta colamus.'
Haec Pavor attonitis; variosque per agmina vultus
Induitur, nunc Pisaeis e milibus unus,
Nunc Pylius, nunc ore Lacon, hostesque propinquos
Adiurat turmasque metu consternat inani. 130
Nil falsum trepidis. Ut vero amentibus ipse
Incidit et sacrae circum fastigia vallis

---

130. 'Adiurat — inani' Eutych. art. II 10 p. 479, 27 K.

---

109 Quadripedes **PB** Quadripedes **G**^{2} Quadrupedus **SM** *cf. IV 812* ‖ 110 animoque avertere vires **PGR** *Prag. 2 Heinsius ex libris* animumque avertere veris **BG**^{2}**M** advertere veris **S** ‖ 112 quamcumque velit **P** quacumq. velit **B** quascumque velit **R** quaecunque velit **G** quaecumque libet **G**^{2}**SM** quantumque libet *Heinsius* ‖ 116 putant **PHT** putent **BG**^{2}**SM** | iuvabat *Menkius* ‖ 118 a *om.* **P** ‖ 122 Exiliere **PpGH** Exsiliere animis *Barthius* | murmura *Heinsius* ‖ 123 et unde **P** sed inde **B** *m. pr., al. corr.* ‖ 125 tantam **P** tanta est autem **S** tanta estne audacia **GT** *edd. vett.*

Digitized by Google

Turbine praevectus rapido ter sustulit hastam,
Ter concussit equos, clipeum ter pectore plausit:
Arma, arma (insani!) sua quisque ignotaque nullo 135
More rapit, mutant galeas alienaque cogunt
Ad iuga cornipedes; ferus omni in pectore saevit
Mortis amor caedisque, nihil flagrantibus obstat:
Praecipitant redimuntque moras. Sic litora vento
Incipiente fremunt, fugitur cum portus; ubique 140
Vela fluunt, laxi iactantur ubique rudentes;
Iamque natant remi, natat omnis in aequore summo
Ancora, iam dulcis medii de gurgite ponti
Respicitur tellus comitêsque a puppe relicti.
Viderat Inachias rapidum glomerare cohortes 145
Bacchus iter; gemuit Tyriam conversus ad urbem,
Altricemque domum et patrios reminiscitur ignes,
Purpureum tristi turbatus pectore vultum:
Non crines, non serta loco, dextramque reliquit
Thyrsus, et intactae ceciderunt cornibus uvae. 150
Ergo ut erat lacrimis lapsoque inhonorus amictu
Ante Iovem (et tunc forte polum secretus habebat)
Constitit, haut umquam facie conspectus in illa
(Nec causae latuere patrem), supplexque profatur:
'Excindisne tuas, divum sator optime, Thebas? 155
Saeva adeo coniunx? nec te telluris amatae
Deceptique laris miseret cinerumque meorum?
Esto, olim invitum iaculatus nubibus ignem,
Credimus: en iterum atra refers incendia terris,
Nec Styge iurata, nec paelicis arte rogatus. 160
Quis modus? an nobis pater iratusque bonusque
Fulmen habes? Sed non Danaeia limina talis

148. 'Purpureum — vultum' schol. Theb. VII 222 p. 249 L. — 151. 'lapsoque — amictu' schol. ib.

135 *Interpunctionem corr. Sandstroemius* ‖ 152 polus *Baehrensius* ‖ 158 Es tu olim *Baehrensius* | iaculatus PBG *Beh. Dan.* iaculatum cTH *Paris. 8053* iaculatu// G² iaculatum e nubibus *Barthius* ‖ 159 en iterata *idem*

Digitized by Google

Parrhasiumque nemus Ledaeasque ibis Amyclas.
Scilicet e cunctis ego neglectissima natis
Progenies? ego nempe tamen, qui dulce ferenti 165
Pondus eram, cui tu dignatus limina vitae
Praereptumque uterum et maternos reddere menses.
Adde, quod imbellis rarisque exercita castris
Turba meas acies, mea tantum proelia norunt,
Nectere fronde comas et ad inspirata rotari 170
Buxa: timent thyrsos nuptarum et proelia matrum.
Unde tubas Martemque pati, qui fervidus ecce
Quanta parat? quid si ille tuos Curetas in arma
Ducat et innocuis iubeat decernere peltis?
Quin etiam invisos (sic hostis defuit?) Argos 175
Elicis! O ipsis, genitor, graviora periclis
Iussa: novercales luimus ditare Mycenas!
Cedo equidem. Quo sacra tamen ritusque peremptae
Gentis et, in tumulos si quid male feta reliquit
Mater, abire iubes? Thracen silvasque Lycurgi? 180
Anne triumphatos fugiam captivus ad Indos?
Da sedem profugo! Potuit Latonia frater
Saxa (nec invideo) defigere Delon et imis
Commendare fretis; cara submovit ab arce
Hostiles Tritonis aquas; vidi ipse potentem 185
Gentibus Eois Epaphum dare iura, nec ullas
Cyllene secreta tubas Minoiave curat
Ida: quid heu tantum nostris offenderis aris?
Hic tibi (quando minor iam nostra potentia) noctes
Herculeae placitusque vagae Nycteidos ardor, 190
Hic Tyrium genus et nostro felicior igne
Taurus: Agenoreos saltem tutare nepotes.'

---

165 ferentis **P** ‖ 167 Praereptumque iter et *codd. edd., corr. Barthius* ‖ 172 qui **Pc** quin *ceteri* | fervidus iste *Barthius* ‖ 177 luimus **P** ruimus *ceteri* ruimur *Barthius* ‖ 179 *Interpunctionem corr. Sandstroemius* | in tumulo *Naukius* ‖ 183 unis **PS** ‖ 187 Cyllenes *Beh.* **c** *Heinsius e codd.* | minoiave **PBG²Sc** *Behh.* **HT** minoave **M** *edd.* ‖ 189 noctis **P**

Digitized by Google

Invidiam risit pater, et iam poplite flexum
Sternentemque manus tranquillus ad oscula tollit
Inque vicem placida orsa refert: 'Non coniugis ista 195
Consiliis, ut rere, puer, nec saeva roganti
Sic expostus ego: inmoto deducimur orbe
Fatorum; veteres seraeque in proelia causae.
Nam cui tanta quies irarum aut sanguinis usus
Parcior humani? Videt axis et ista per aevum 200
Mecum aeterna domus, quotiens iam torta reponam
Fulmina, quam rarus terris hic imperet ignis.
Quin etiam invitus magna ulciscendaque passis
Aut Lapithas Marti, aut veterem Calydona Dianae
Expugnare dedi; meaque est iactura pigetque 205
Tot mutare animas, tot reddere corpora vitae.
Labdacios vero Pelopisque a stirpe nepotes
Tardum abolere mihi; scis ipse (ut crimina mittam
Dorica), quam promptae superos incessere Thebae;
Te quoque — sed, quoniam vetus excidit ira, silebo. 210
Non tamen aut patrio respersus sanguine Pentheus,
Aut matrem scelerasse toris et crimine fratres
Progenuisse reus, lacero tua lustra replevit
Funere: ubi hi fletus? ubi tunc ars tanta precandi?
Ast ego non proprio diros impendo dolori 215
Oedipodionidas: rogat hoc tellusque polusque
Et pietas et laesa fides naturaque, et ipsi
Eumenidum mores. Sed tu super urbe moveri
Parce tua: non hoc statui sub tempore rebus
Occasum Aoniis, veniet suspectior aetas 220
Ultoresque alii: nunc regia Iuno queretur.'
His ille auditis mentemque habitumque recepit.
Ut cum sole malo tristique rosaria pendent

---

194 Tendentemque *Kochius* ‖ 201 iam certa *Marklandus* ‖ 205 mea (*om.* que) **PBG²ScG** *m. sec.* **HT** ‖ 206 corpora reddere **BG²c** *Beh.* **H** ‖ 208 adolere **P** ‖ 212 et *Baehrensius* aut *codd.* ‖ 213 reus **P** *pr. m.* reos **P** *m. sec.* ‖ 214 hi fletus **P** is fletus **T** hi *om. ceteri* ‖ 223 rosalia **P** | pendent **P** pallent *ceteri*

Digitized by Google

Usta Noto, si clara dies Zephyrique refecit
Aura polum, redit omnis honos, emissaque lucent 225
Germina et informes ornat sua gloria virgas.
  Nuntius attonitas iamdudum Eteoclis ad aures
Explorata ferens longo docet agmine Graios
Ire duces, nec iam Aoniis procul afore campis;
Quacumque ingressi, tremere ac miserescere cunctos 230
Thebarum; qui stirpe, refert, qui nomine et armis.
Ille metum condens audire exposcit et odit
Narrantem: hic socios dictis stimulare suasque
Metiri decernit opes. Exciverat omnem
Aoniam Euboeamque et Phocidos arva propinquae 235
Mars: ita dulce Iovi; longe fugit ordine velox
Tessera: propellunt acies, seseque sub armis
Ostentant; subeunt campo, qui proximus urbi
Damnatus bellis patet expectatque furores.
Nondum hostes contra, trepido tamen agmine matres 240
Conscendunt muros, inde arma nitentia natis
Et formidandos monstrant sub casside patres.
  Turre procul sola nondum concessa videri
Antigone populis teneras defenditur atra
Veste genas; iuxtaque comes, quo Laius ibat 245
Armigero; tunc virgo senem regina veretur.
Quae sic orsa prior: 'Spesne obstatura Pelasgis
Haec vexilla, pater? Pelopis descendere tantas
Audimus gentes: dic, o precor, extera regum

---

238 sq. 'subeunt — furores' schol. Lucan. I 249 p. 43 W.

---

229 affore **B** ‖ 230 (Quacumque ingressus) *Peyraredus* ‖ 233 hic **P** *Gronov.* hinc *ceteri* his **B** *m. pr.* | socios dictis **PpGTL** dictis socios **BG²SM** ‖ 236 longe **P** longo *ceteri* | fuit **rδ** *unde Bentleius coni.* fluit ‖ 239 belli *Koestlinus* ‖ 240 hostes **P** hostis *ceteri* | contra **BpGR** *Colb. Paris. 8053* **L** confa **P** *in ras.* circa **G²SM** ‖ 243 *sqq.* '*Similis est oeconomia dramatis Euripidei in Phoeniss. v. 88 sqq., ubi similiter senex paedagogus totum Achivorum exercitum Antigonae recenset.*' *Menkius* ‖ 248 totas **P**, *ead. m. suprascr.* † tantas, *quod recepi,* totas *ceteri*

Digitized by Google

Agmina; nam video, quae noster signa Menoeceus, 250
Quae noster regat arma Creon, quam celsus aena
Sphinge per ingentes Homoloidas exeat Haemon.'
Sic rudis Antigone, senior cui talia Phorbas:
'Mille sagittiferos gelidae de colle Tanagrae
Promovet ecce Dryas; hic, cui nivea arma tridentem 255
Atque auro rude fulmen habent, Orionis alti
Non falsus virtute nepos: procul, oro, paternum
Omen et innuptae procul excidat ira Dianae.
Iungunt se castris regisque in nomen adoptant
Ocalea Medeonque et confertissima lucis 260
Nisa Dionaeisque avibus circumsona Thisbe.
Proximus Eurymedon, qui pastoralia Fauni
Arma patris pinuque iubas imitatur equinas,
Terribilis silvis: reor et Mavorte cruento
Talis erit. Dites pecorum comitantur Erythrae, 265
Qui Scolon densamque iugis Eteonon iniquis,
Qui breve litus Hyles Atalanteamque superbi
Schoenon habent notique colunt vestigia campi;
Fraxineas Macetum vibrant de more sarisas
Saevaque difficiles excludere vulnera peltas. 270 σ
Ecce autem clamore ruunt Neptunia plebes
Onchesti, quos pinigeris Mycalesos in agris

---

254. 'Mille — Tanagrae' schol. Theb. IX 745 p. 332 L. — 262 sq. 'Proximus — patris' schol. Theb. XI 32 p. 376 L.

---

251 regat **P** gerat **BG²SM** rogat **G** ‖ 255 tridenti **P** ‖ 256 habet **P** ‖ 258 procul **PG** vetus *ceteri* ‖ 260 *Cf. Hom. Il. II 496 sqq.* | Oeclaliae **P** *pr. m.* Oebalidae **P** *sec. m.* Ocaleae **B** *edd.* Ocaleē **G²** Ocaloe **S** Oecalea **H** Ocalea *scripsi coll. Hom. Il. II 501* | consertissima **G²H** *Colb.* **L** ‖ 261 Nisa **BcH** *Schraderus ex Hom. l. c. 508* Nysa **PM** ‖ 262 qui **Pc** cui **BG²SM** ‖ 263 pinuque **PHg** *cum ras. Leid.* pinusque **BG²SM** ‖ 267 atalanteamque **PG** *Beh. 2* atalantēmq. **B** athlanteamque **H** atalantēmq; **G²** atalantaeumque **M** *edd.* ‖ 269 macetum vibrant **PG** vibrant macetum **BM** macedum **G²p** *Behh.* **cTH** ‖ 271 pubes **B** *Dan.* plebes (*suprascr.* pubes) **c** *Colb.*

Digitized by Google

Palladiusqae Melas Hecataeaque gurgite nutrit
Gargaphie, quorumque novis Haliartos aristis
Invidet et nimia sata laeta supervenit herba. 275
Tela rudes trunci, galeae vacua ora leonum,
Arborei dant scuta sinus. Hos regis egenos
Amphion en noster agit (cognoscere pronum,
Virgo), lyra galeam tauroque insignis avito.
Macte animo iuvenis, medios parat ire per enses 280
Nudaque pro caris opponere pectora muris.
Vos etiam nostris, Heliconia turba, venitis
Addere rebus opem; tuque, o Permesse, canoris
Et felix Olmie, vadis armastis alumnos
Bellorum resides. Patriis concentibus audis 285
Exultare gregem, quales, cum pallida cedit
Bruma, renidentem deducunt Strymona cygni.
Ite alacres, numquam vestri morientur honores,
Bellaque perpetuo memorabant carmine Musae.'
Dixerat, et paulum virgo interfata loquenti: 290
'Illi autem, quanam iunguntur origine fratres?
Sic certe paria arma viris, sic exit in auras
Cassidis aequus apex; utinam haec concordia nostris!'
Cui senior ridens: 'Non prima errore videndi
Falleris, Antigone: multi hos (nam decipit aetas) 295
Dixerunt fratres. Pater est natusque, sed aevi
Confudere modos: puerum Lapithaona nymphe

---

296 sq. 'Pater — modos' schol. Theb. XI 35 p. 376 L.

---

274 Gargaphile **P** Garcaphe **B** Carcaphie **G²** ‖ 275 nivea **P** ‖ 279 lyra/////galeam **B** lyram galeam **P** lyram galea **G²SGH** *Beh. 1 Colb.* **T** liram in galea **c** *Beh. 2* ‖ 283 permense **P** Termesse *Barthius* ‖ 284 hormie **PBG²ScL** ormie **GTp** ormige *Beh. 1* **H** herine *Beh. 2* Olmie *restit. Gronovius. De* Olmio (Ὀλμειός) *cf. Bursiani geogr. graec. I 233* | armastis **P** armatis *ceteri* ‖ 287 diducunt *Schraderus* ‖ 290 loquenti **P** docenti *ceteri* docentē **G²** loquentem *Barthius* ‖ *vv.* 296—383 *in* **B** *exciderunt* ‖ 296 aevo **P** ‖ 297 laphi thaona *vel* lapithaona **PSGpc** *Paris. 8053* **Hg** *Leid.* lapythaona **G²** laphitona **T** Lapithonia *edd.*

Digitized by Google

Dircetis expertem thalami crudumque maritis
Ignibus ante diem cupido violavit amore
Improba conubii: nec longum, et pulcher Alatreus 300
Editus, ac primae genitorem in flore iuventae
Consequitur traxitque notas et miscuit annos.
Et nunc sic fratres mentito nomine gaudent,
Plus pater; hunc olim iuvat et ventura senectus.
Tercentum genitor totidemque in proelia natus 305
Exercent equites: hi deseruisse feruntur
Exilem Glisanta Coroniamque, feracem
Messe Coroniam, Baccho Glisanta colentes.
Sed potius celsos umbrantem hunc aspice late
Hypsea quadriiugos, clipei septemplice tauro 310
Laeva, ter insuto servantur pectora ferro,
Pectora: nam tergo numquam metus. Hasta vetustum
Silvarum decus, emissae cui pervia semper
Armaque corporaque et numquam manus inrita voti.
Asopos genuisse datur, dignusque videri 315
Tunc pater, abreptis cum torrentissimus exit
Pontibus, aut natae tumidus cum virginis ultor
Flumina concussit generum indignata Tonantem.
Namque ferunt raptam patriis Aeginan ab undis
Amplexu latuisse Iovis: furit amnis et astris 320

---

311. 'triplici servantur pectora ferro' Serv. ad Aen. VII 633. — 319. 'Namque — undis' Priscian. VII 5 p. 287, 16 H.

Contradixit sibi Statius, nam infra XI 32 sqq. patrem Alatrei Eurymedonta appellat. | nymphae **P** nimphe **g** nympha *plurimi* ‖ 298 Dercetis *codd. Heinsii R. Ungerus* Decretis *Dan.* Dirceos **p** | exsortem *Baehrensius* | mariti **PG²Sgc** ‖ 304 una olim iuuat eventura *Barthius* ‖ 307 clisant// (a *supra lin. al. m. add.*) **P** clisanta *Dan.* | coroniamque **PG²S** ‖ 308 coroniam **PG²S** choroniam *Beh.* | clisanta **P** ‖ 311 triplici *Serv.* | servantur **P** *Serv.* servantem **G²M** servant **SGpcgr** *Leid.* | pectora **P** *Serv. Prag. 2* (*al. m. add.* īgēcia) ingentia **G²SM** nitentia **G** ‖ 312 nusquam *Heinsius* ‖ 314 corporaque **Pp** pectoraque **G²SM** ‖ 316 abreptis **PG²SGH** *Beh. 1 Dan.* arreptis *Beh. 2* abruptis **M**

Digitized by Google

Infensus bellare parat (nondum ista licebant
Nec superis); stetit audaces effusus in iras,
Conseruitque manum, nec quem imploraret habebat,
Donec vix tonitru submotus et igne trisulco
Cessit. Adhuc ripis animosus gurges anhelis 325
Fulmineum cinerem magnaeque insignia poenae
Gaudet et Aetnaeos in caelum efflare vapores.
Talem Cadmeo mirabimur Hypsea campo,
Si modo placabit felix Aegina Tonantem.
Ducit Itonaeos et Alalcomenaea Minervae 330
Agmina, quos Midea, quos uvida suggerit Arne,
Aulida qui Graeamque serunt viridesque Plataeas,
Et sulco Peteona domant refluumque meatu
Euripum, qua noster, habent, teque ultima tractu
Anthedon, ubi gramineo de litore Glaucus 335
Poscentes inrupit aquas, iam crine genisque
Caerulus, et mixtos expavit ab inguine pisces.
Glandibus et torta zephyros incidere funda
Cura: Cydoneas anteibunt gaesa sagittas.
Tu quoque praeclarum forma, Cephise, dedisses 340
Narcissum, sed Thespiacis iam pallet in agris
Trux puer; orbata florem, pater, adluis unda.
Quis tibi Phoebeas acies veteremque revolvat

330 sq. 'Ducit — agmina' schol. Theb. II 721 p. 80 L.

323 manus m *edd.* ‖ 324 vix **P**p**c**G**g** vi **G²SM** | tonitru **P**p**G**g**T** tonitrus **G²SM** tonitrum c ‖ 329 placabit **P** placavit *ceteri* | 330 alcomenia **P** alcomaena **SH** ‖ 331 medon **P** mide et **G²SM** medie et *Leid.* nude et p *Beh. 2* mide (et *om.*) *Prag. 2* Midea *corr. Duebnerus* | vivida **P** humida *vel* umida **G²SM** uvida *corr. Heinsius e codd. cf. Hom. Il. II 507* ‖ 332 creanque **P** graiamque *Beh.* ‖ 333 refluuntque **P** ‖ 334 qua noster, *al. m. suprascr.* o glauce **P** | habent **P** habet *Dan.* hab$^{\underline{it}}$ (it *al. m. add.*) abit **G²SM** ibit **G** ‖ 336 inrumpit **PL** ‖ 337 pristes *Gronovius* ‖ 338 incedere **P** ‖ 339 cęsa **PS** ‖ 340 formae *D. Heinsius* **L** ‖ 342 oblata **P** ornata **G** | adluis (*ead. m. in* alluis *corr.*) **P** alluit **G²SM** abluit **GTp** alluet c ‖ 343 *sqq. Cf. Hom. Il. II 517 sqq.*

Digitized by Google

Phocida? qui Panopen, qui Daulida, qui Cyparisson,
Et valles, Lebadea, tuas et Hyampolin acri 345
Subnixam scopulo, vel qui Parnason utrumque
Aut Cirrham tauris Anemoriamque supinant
Coryciumque nemus, propellentemque Lilaeam
Cephisi glaciale caput, quo suetus anhelam
Ferre sitim Python amnemque avertere ponto? 350
Omnibus immixtas cono super aspice laurus
Armaque vel Tityon vel Delon habentia, vel quas
Hic deus innumeras laxavit caede pharetras.
Iphitus asper agit, genitor cui nuper ademptus
Naubolus Hippasides, tuus, o mitissime Lai, 355
Hospes; adhuc currus securaque lora tenebam,
Cum tua subter equos iacuit convulsa cruentis
Ictibus, o utinam nostro cum sanguine, cervix!'
Dicenti maduere genae, vultumque per omnem
Pallor iit, vocisque repens singultus apertum 360
Intercepit iter; refovet frigentis amicum
Pectus alumna senis; redit atque exile profatur:
'O mihi sollicitum decus ac suprema voluptas,
Antigone! seras tibi demoror improbus umbras,
Fors eadem scelera et caedes visurus avitas, 365
Donec te thalamis habilem integramque resignem:
Hoc satis, et fessum vita dimittite, Parcae.
Sed dum labor iners, quanti (nunc ecce reviso)
Transabiere duces: Clonin atque in terga comantes

---

349 sq. 'Cephisi — ponto' schol. Oxon. ad Claudian. in Rufin. 1 praef. v. 10 p. 1010 Burm. — 369 sq. 'non ego in t. c. Abantiadas' Serv. ad Aen. II 391.

---

344 quis P. quis D. quis **SGHp** *Beh. 2* | phanopen **P** ‖ 348 litecim **P** liceam **G** ‖ 351 intextas *Bentleius* ‖ 353 innumeras **PG²S** (*in ras.*) **cg** *Beh. Dan.* innumera **M** | lassavit **PT** ‖ 354 asper **PGHT** acer **G²SM** ‖ 356 tenebam **P** tenebat *ceteri* ‖ 359 Dicenti **P** Dicentis **G²SM** ‖ 361 fringentis **P** ‖ 362 exinde profatur *Bentleius* ‖ 369 clonin **PSc** *Beh. 1* clomin **G²g** *Beh. 2* clonium **M** *edd.* | conantis **P**

Digitized by Google

Non ego Abantiadas, non te, saxosa Caryste, 370
Non humiles Aegas altumque Capherea dixi.
Et iam acies obtusa negat, cunctique resistunt,
Et tuus armatis iubet ecce silentia frater.'
Vix ea turre senex, cum rector ab aggere coepit:
'Magnanimi reges, quibus haut parere recusem 375
Ductor et ipse meas miles defendere Thebas,
Non ego vos stimulare parem (nam liber in arma
Impetus, et meritas ultro iurastis in iras),
Nec laudare satis dignasque rependere grates
Sufficiam (referent superi vestraeque subacto 380
Hoste manus): urbem socia de gente subistis
Tutari, quam non aliis populator ab oris
Belliger externave satus tellure, sed hostis
Indigena adsultat, cui castra adversa regenti
Hic pater, hic genetrix, hic iunctae stirpe sorores, 385
Hic erat et frater. Cerne en ubicumque nefandus
Excidium moliris avis: venere volentes
Aoniae populi, nec sum tibi, saeve, relictus.
Quid velit ista cohors, et te sentire decebat:
Reddere regna vetant.' Sic fatus, et omnia rite 390
Disponit, qui bella gerant, qui moenia servent,
Quas in fronte manus, medio quas robore sistat.
Perspicuas sic luce fores et virgea pastor
Claustra levat, dum terra recens; iubet ordine primo
Ire duces, media stipantur plebe maritae; 395
Ipse levat gravidas et humum tractura parentum
Ubera, succiduasque apportat matribus agnas.
Interea Danai noctemque diemque sub armis,
Noctem iterum rursusque diem (sic ira ferebat)

---

370. 'Non ego Abantiadas' schol. Theb. IX 758 p. 332 L.

---

372 cuneique *Heinsius* ‖ 374 rector **PGTL** ductor **G²SM** ‖ 390 Sic fatur, et *Barthius, sed cf. X 271 XII 773 Verg. Aen. II 391. 544* ‖ 392 corpore *Barthius* ‖ 393 Perspicua *Baehrensius* ‖ 394 primo **PH** primos **BM** ‖ 396 validas **P** | tractura **PBH** tactura **G²SM**

Digitized by Google

Ingeminant: contempta quies, vix aut sopor illis 400
Aut epulae fecere moram; properatur in hostem
More fugae. Nec monstra tenent, quae plurima nectit
Prodigiale canens certi fors praevia fati.
Quippe ferunt diros monitus volucresque feraeque
Sideraque aversique suis decursibus amnes, 405
Infestumque tonat pater et mala fulgura lucent;
Terrificaeque adytis voces clausaeque deorum
Sponte fores; nunc sanguineus nunc saxeus imber,
Et subiti Manes flentumque occursus avorum.
Tunc et Apollineae tacuere oracula Cirrhae, 410
Et non adsuetis pernox ululavit Eleusin
Mensibus, et templis Sparte praesaga reclusis
Vidit Amyclaeos (facinus!) concurrere fratres.
Arcades insanas latrare Lycaonis umbras
Nocte ferunt tacita, saevo decurrere campo 415
Oenomaum sua Pisa refert; Acheloon utroque
Deformem cornu vagus infamabat Acarnan.
Perseos effigiem maestam exorantque Mycenae
Confusum Iunonis ebur; mugire potentem
Inachon agricolae, gemini maris incola narrat 420
Thebanum toto planxisse Palaemona ponto.
Haec audit Pelopea phalanx, sed bellicus ardor
Consiliis obstat divum prohibetque timeri.
Iam ripas, Asope, tuas Boeotaque ventum
Flumina; non ausae transmittere protinus alae 425
Hostilem fluvium; forte et trepidantibus ingens
Descendebat agris, animos sive imbrifer arcus,
Seu montana dedit nubes, seu fluminis illa
Mens fuit obiectusque vado pater arma vetabat.

---

404 serunt *Wakefieldus* | volucres *al.m.*q. phereq. F P ‖ 412 parte praesagarereclusis P ‖ 414 Archades T Archados G² (*m. sec. corr.*) Arcados PBSM ‖ 418 memorantque *Bentleius* ‖ 420 accola *Schraderus* ‖ 424 boetaque BSGHp *Bch.* boetiaq. P ‖ 428 tabes, seu numinis *Marklandus*

Digitized by Google

Tunc ferus Hippomedon magno cum fragmine ripae 430
Cunctantem deiecit equum, ducibusque relictis
Gurgite de medio frenis suspensus et armis
'Ite viri' clamat, 'sic vos in moenia primus
Ducere, sic clusas voveo perfringere Thebas.'
Praecipitant cuncti fluvio puduitque secutos. 435
Ac velut ignotum si quando armenta per amnem
Pastor agit, stat triste pecus, procul altera tellus
Omnibus et late medius timor: ast ubi ductor
Taurus init fecitque vadum, tunc mollior unda,
Tunc faciles saltus, visaeque accedere ripae. 440
Haut procul inde iugum tutisque accommoda castris
Arva notant, unde urbem etiam turresque videre
Sidonias; placuit sedes fidique receptus,
Colle per excelsum patulo, quem subter aperto
Arva sinu, nullisque aliis a montibus instant 445
Despectus; nec longa labor munimina durus
Addidit: ipsa loco mirum natura favebat.
In vallum elatae rupes devexaque fossis
Aequa et fortuito ductae quater aggere pinnae;
Cetera dant ipsi, donec sol montibus omnis 450
Erepsit rebusque dedit sopor otia fessis.
Quis queat attonitas dictis ostendere Thebas?
Urbem in conspectu belli suprema parantis
Territat insomnem nox atra diemque minatur.
Discurrunt muris; nil saeptum horrore sub illo, 455
Nil fidum satis, invalidaeque Amphionis arces.
Rumor ubique alius, pluresque adnuntiat hostes
Maioresque timor; spectant tentoria contra

---

434 clusas **P** clausas *ceteri* | moneo **p** *Barthius* ‖ 438 tumor *Muellerus* ‖ 439 fecitque viam *Barthius* ‖ 442 videre **S** *Beh.* videri **PB** videre est *edd. vett.* viderent **c** *Barthius* ‖ 445 nullisque **P** nullique *ceteri* | obstant **m** *edd.* ‖ 446 Dispectus **PB** ‖ 451 Derepsit *Heinsius* ‖ 453 parantis **P** *Gronovius* parantem *ceteri* paventem *Bernartius* ‖ 457 alios **PS** alius *vel* altus **B** altus **G²GHp** alius *corr. Gronovius* auctus *Heinsius* alitus *Burmannus*

Digitized by Google

Inachia externosque suis in montibus ignes.
Hi precibus questuque deos, hi Martia tela 460
Belligerosque hortantur equos, hi pectora fletu
Cara premunt miserique rogos et crastina mandant
Funera. Si tenuis demisit lumina somnus,
Bella gerunt; modo lucra morae, modo taedia vitae
Attonitis, lucemque timent lucemque precantur. 465
It geminum excutiens anguem et bacchatur utrisque
Tisiphone castris; fratrem huic, fratrem ingerit illi,
Aut utrique patrem: procul ille penatibus imis
Excitus implorat Furias oculosque reposcit.
Iam gelidam Phoeben et caligantia primus 470
Hauserat astra dies, cum iam tumet igne futuro
Oceanus lateque novo Titane reclusum
Aequor anhelantum radiis subsidit equorum:
Ecce truces oculos sordentibus obsita canis
Exangues Iocasta genas et bracchia planctu 475
Nigra ferens ramumque oleae cum velleris atri
Nexibus, Eumenidum velut antiquissima, portis
Egreditur magna cum maiestate malorum.
Hinc atque hinc natae, melior iam sexus, aniles
Praecipitantem artus et plus quam possit euntem 480
Sustentant. Venit ante hostes, et pectore nudo
Claustra adversa ferit tremulisque ululatibus orat
Admitti: 'Reserate viam! rogat impia belli
Mater; in his aliquod ius exsecrabile castris
Huic utero est.' Trepidi visam expavere manipli 485
Auditamque magis; remeat iam missus Adrasto

---

479. 'Hinc — sexus' schol. Theb. VIII 616 p. 299 L.

---

461 pignora *Weberus* ‖ 468 penatibus omnes **P** *sed cf. II 441 VIII 241* ‖ 470 gelida **PS** ‖ 471 timet **P** ‖ 473 subsedit **PGHTL** ‖ 475 Exangues **P** *Beh.* **GT** Exanguesque **SBM**. Exsanguesq; **G**^{2} ‖ 480 possit **P** posset *ceteri* ‖ 481 sed pectore **P** ‖ 482 tremulis **PT** ‖ 483 reserate **PGTL** reserare **BG**^{2}**SM** ‖ 484 impetrabile *Bentleius* ‖ 486 remeat inmissus **P** remeat cum inmissus *Baehrensius*

Digitized by Google

Nuntius: excipiunt iussi mediosque per enses
Dant iter. Illa duces ut primum aspexit Achivos,
Clamorem horrendum luctu furiata resolvit:
'Argolici proceres, ecquis monstraverit hostem, 490
Quem peperi? quanam inveniam, mihi dicite, natum
Sub galea?' Venit attonitae Cadmeius heros
Obvius, et raptam lacrimis gaudentibus implet
Solaturque tenens, atque inter singula matrem,
Matrem iterat, nunc ipsam urgens, nunc cara sororum 495
Pectora, cum mixta fletus anus asperat ira:
'Quid molles lacrimas venerandaque nomina fingis,
Rex Argive, mihi? quid colla amplexibus ambis
Invisamque teris ferrato pectore matrem?
Tune ille exsilio vagus et miserabilis hospes? 500
Quem non permoveas! longae tua iussa cohortes
Expectant, multoque latus praefulgurat ense.
A miserae matres! hunc te noctesque diesque
Deflebam; si verba tamen monitusque tuorum
Dignaris, dum castra silent suspensaque bellum 505
Horrescit pietas, genetrix iubeoque rogoque:
I mecum patriosque deos arsuraque saltem
Tecta vide, fratremque — (quid aufers lumina?) fratrem
Alloquere et regnum iam me sub iudice posce.
Aut dabit, aut ferrum causa meliore resumes. 510
Anne times, ne forte doli, et te conscia mater
Decipiam? non sic miseros fas omne penates
Effugit: vix Oedipoda ducente timeres.
Nupsi equidem peperique nefas, sed diligo tales,
(A dolor!) et vestros etiamnum excuso furores. 515
Quodsi adeo perstas, ultro tibi, saeve, triumphum
Detulimus: religa captas in terga sorores,

---

590 ei quies **BG²c** *Behh. pr. m.* ‖ 501 Quam *Peyraredus* | longae **PB** longe **G² SM** ‖ 509 posces **Pc** ‖ 511 doli et te **PBG²** *Behh.* dilo ẹt, *ead. m. suprascr.* te **S** doli te **M** ‖ 513 Effugit **PG²** (*cum ras.*) **HT** Effugiet **BSM** | oedipode *codd.* Oedipoda *corr. Weberus* ‖ 515 exʊ//ụsd̀ **P** *m. sec.*

Digitized by Google

Inice vincla mihi: gravis huc utcumque feretur
Et pater. Ad vestrum gemitus nunc verto pudorem,
Inachidae, liquistis enim parvosque senesque 520
Et lacrimas has quisque domi: sua credite matri
Viscera! Si vobis hic parvo in tempore carus
(Sitque precor), quid me, oro, decet? quidve ista, Pelasgi,
Ubera? ab Hyrcanis hoc Odrysisve tulissem
Regibus, et si qui nostros vicere furores. 525
Adnuite, aut natum complexa superstite bello
Hic moriar.' Tumidas frangebant dicta cohortes,
Nutantesque virum galeas et sparsa videres
Fletibus arma piis. Quales ubi tela virosque
Pectoris impulsu rabidi stravere leones, 530
Protinus ira minor, gaudentque in corpore capto
Securam differre famem: sic flexa Pelasgum
Corda labant, ferrique avidus mansueverat ardor.
Ipse etiam ante omnes nunc matris ad oscula versus,
Nunc rudis Ismenes, nunc flebiliora precantis 535
Antigones (variaque animum turbante procella
Exciderat regnum), cupit ire, et mitis Adrastus
Non vetat; hic iustae Tydeus memor occupat irae:
'Me potius, socii, qui fidum Eteoclea nuper
Expertus (nec frater eram), me opponite regi, 540
Cuius adhuc pacem egregiam et bona foedera gesto
Pectore in hoc. Ubi tunc fidei pacisque sequestra
Mater eras, pulchris cum me nox vestra morata est
Hospitiis? nempe haec trahis ad commercia natum?
Duc illum in campum, vestro qui sanguine pinguis 545
Spirat adhuc pinguisque meo. Tu porro sequeris,
Heu nimium mitis, nimiumque oblite tuorum?
Scilicet infestae cum te circum undique dextrae

---

522 sit **P** | hoc parvo **B** *Dan.* ‖ 524 odrysiisve **P** othrisiisve **G** odrysisque **BG²SM** otrysiisq; **g** otrisiisque **cTH** *Leid.* ‖ 530 rabidi **PG²cT** rapidi **BSM** ‖ 534 ante oculos **BG²pGHTc** *Behh. Dan.* ‖ 535 crudis **P** ‖ 536 *sq. Interpunctionem correxi* ‖ 542 pactique *Baehrensius*

Digitized by Google

Nudabunt enses, haec flebit et arma quiescent?
Tene ille, heu demens, semel intra moenia clausum 550
Possessumque odiis Argiva in castra remittet?
Ante haec excusso frondescet lancea ferro,
Inachus ante retro nosterque Achelous abibit.
Sed mite alloquium et saevis pax quaeritur armis:
Haec quoque castra patent, necdum meruere timeri. 555
An suspectus ego? abscedo et mea vulnera dono.
Intret et hic genetrix eadem mediaeque sorores.
Finge autem pactis evictum excedere regnis,
Nempe iterum reddes?' Rursus mutata trahuntur
Agmina consiliis: subito ceu turbine caeli 560
Obvius adversum Boreae Notus abstulit aequor.
Arma iterum furiaeque placent; fera tempus Erinys
Arripit et primae molitur semina pugnae.
  Errabant geminae Dircaea ad flumina tigres,
Mite iugum, belli quondam vastator Eoi 565
Currus, Erythraeis sed nuper victor ab oris
Liber in Aonios meritas dimiserat agros.
Illas turba dei seniorque ex more sacerdos
Sanguinis oblitas atque Indum gramen olentes
Palmite maturo variisque ornare corymbis 570
Curat et alterno maculas interligat ostro.
Iamque ipsi colles, ipsa has (quis credat?) amabant
Armenta, atque ausae circum mugire iuvencae;
Quippe nihil grassata fames: manus obvia pascit,
Exceptantque cibos fusoque horrenda supinant 575
Ora mero, vaga rure quies; si quando benigno
Urbem iniere gradu, domus omnis et omnia sacris
Templa calent, ipsumque fides intrasse Lyaeum.
Has ubi vipereo tactas ter utramque flagello

---

553 abibit **P** abibunt **BG²SM** adibit **G** ‖ 559 reddet *Peyraredus* ‖ 566 sed **P** quas *ceteri* ‖ 567 diemiserat **P** ‖ 575 Exceptantque **P** Expectantque *ceteri* | dapes **BG²S** *Dan.* ‖ *v. 576 in* **B** *in contextu om. in infimo margine legitur alio stilo, ut videtur, scriptus* ‖ 579 tacitas **P**

Digitized by Google

Eumenis in furias animumque redire priorem 580
Impulit, erumpunt non agnoscentibus agris.
Ceu duo diverso pariter si fulmina caelo
Rupta cadant longumque trahant per nubila crinem:
Non aliter cursu rapidae atque immane frementes
Transiliunt campos aurigamque impete vasto, 585
Amphiarae, tuum (nec defuit omen, eriles
Forte is primus equos stagna ad vicina trahebat)
Corripiunt; mox Taenarium (qui proximus) Idan
Aetolumque Acamanta premunt: fuga torva per agros
Cornipedum, visa donec flammatus Aconteus 590
Strage virum, cui sueta feras prosternere virtus
(Arcas erat), densis iam fida ad moenia versas
Insequitur telis, multumque hastile resumens
Ter, quater adducto per terga, per ilia telo
Transigit. Illae autem longo cum limite fusi 595
Sanguinis ad portas utrimque extantia ducunt
Spicula semianimes, gemituque imitante querellas
Saucia dilectis acclinant pectora muris.
Templa putes urbemque rapi facibusque nefandis
Sidonios ardere lares, sic clamor apertis 600
Exoritur muris; mallent cunabula magni
Herculis aut Semeles thalamum aut penetrale ruisse
Harmoniae. Cultor Baccheus Acontea Phegeus
Iam vacuum telis geminoque in sanguine ovantem
Comminus ense petit; subeunt Tegeaea iuventus 605
Auxilio tardi: iam supra sacra ferarum
Corpora maerenti iuvenis iacet ultio Baccho.

---

585 sq. 'aurigamque — tuum' Priscian. VI 55 p. 241, 4 H.

---

581 agris *δ prob. Bentleio* argis **PM** antris **B** *Dan.* ‖ 583 trahunt **P** ‖ 588 idam *codd. edd.* Idan *scripsi coll. V 405* ‖ 590 Cornipedum visu, donec *Barthius* ‖ 600 hic clamor *Menkius* ‖ 602 Semeles tumulum *Gruterus* ‖ 603 Harmoniae **PG²** Harmonies **M** Harmønae **B** Hermionae **ScG** *Beh. 1* Hermiones **HT** *Beh. 2* ‖ 605 tegea **PG²ScGHT** tegaea **B** *cf. VI 610* ‖ 607 maerentum *Peyraredus*

Digitized by Google

Rumpitur et Graium subito per castra tumultu
Concilium; fugit exertos Iocasta per hostes
Iam non ausa preces; natas ipsamque repellunt 610
Qui modo tam mites, et praeceps tempore Tydeus
Utitur: 'Ite age, nunc pacem sperate fidemque!
Nunc saltem differre nefas potuitve morari,
Dum genetrix dimissa redit?' Sic fatus aperto
Ense vocat socios. Saevus iam clamor, et irae 615
Hinc atque inde calent; nullo venit ordine bellum,
Confusique duces vulgo, et neglecta regentum
Imperia; una equites mixti peditumque catervae
Et rapidi currus; premit indigesta ruentes
Copia, nec sese vacat ostentare nec hostem 620
Noscere. Sic subitis Thebana Argivaque pubes
Conflixere globis; retro vexilla tubaeque
Post tergum et litui bellum invenere secuti.
Tantus ab exiguo crudescit sanguine Mavors!
Ventus uti primas struit intra nubila vires, 625
Lenis adhuc, frondesque et aperta cacumina gestat,
Mox rapuit nemus et montes patefecit opacos.
Nunc age, Pieriae (non vos longinqua, sorores,
Consulimus), vestras acies vestramque referte
Aoniam; vidistis enim, dum Marte propinquo 630
Horrent Tyrrhenos Heliconia plectra tumultus.
Sidonium Pterelan sonipes male fidus in armis
Rumpentem frenos diversa per agmina raptat
Iam liber, sic fessa manus: venit hasta per armos
Tydeos et laevum iuveni transverberat inguen 635
Labentemque adfigit equo; fugit ille perempto
Consertus domino, nec iam arma aut frena tenentem

---

609 Consilium **M** *edd.* | exertos **P** externos *ceteri* excitos *Baehrensius* ‖ 613 Num **BG²cGH** | potuitve **G²HcB**(?)**δ** *prob. Bentleio* potuitne **PM** ‖ 622 Coniuncxere **P** Confluxere **GH** ‖ 624 in ambiguo **P** ‖ 625 intra **P** inter *ceteri* ‖ 632 aruis **P** ‖ 634 sed fixa manu *Peyraredus* ‖ 635 iuueni **PBG²pG** iuuenis **SM**

Digitized by Google

Portat adhuc: ceu nondum anima defectus utraque
Cum sua Centaurus moriens in terga recumbit.
Certat opus ferri: sternunt alterna furentes 640
Hippomedon Sybarin, Pylium Periphanta Menoeceus,
Parthenopaeus Ityn: Sybaris iacet ense cruento,
Cuspide trux Periphas, Itys insidiante sagitta.
Caeneos Inachii ferro Mavortius Haemon
Colla rapit, cui dividuum trans corpus hiantes 645
Truncum oculi quaerunt, animus caput; arma iacentis
Iam rapiebat Abas: cornu deprensus Achiva
Dimisit moriens clipeum hostilemque suumque.
Quis tibi Baccheos, Eunaee, relinquere cultus,
Quis lucos, vetitus quibus emansisse sacerdos, 650
Suasit et adsuetum Bromio mutare furorem?
Quem terrere queas? clipei penetrabile textum
Pallentes hederae Nysaeaque serta coronant,
Candida pampineo subnectitur instita pilo,
Crine latent umeri, crescunt lanugine malae, 655
Et rubet imbellis Tyrio subtemine thorax,
Bracchiaque in manicis et pictae vincula plantae
Carbaseique sinus, et fibula rasilis auro
Taenariam fulva mordebat iaspide pallam,
Quam super a tergo velox corytus et arcus 660
Pendentesque sonant aurata lynce pharetrae.
It lymphante deo media inter milia longum
Vociferans: 'Prohibete manus, haec omine dextro
Moenia Cirrhaea monstravit Apollo iuvenca;
Parcite, in haec ultro scopuli venere volentes. 665
Gens sacrata sumus: gener huic est Iuppiter urbi

647. 'cornu depressus Achiva' Priscian. VI 83 p. 267, 9 H.

640 sternunt **PG** *Colb.* sternuntque **BG²SM** ‖ 641 *Interpunctionem corr. Bentleius* ‖ 642 ichyn **P** ycte (?) **B** ‖ 645 cui deciduum *Heinsius* ‖ 646 animam caput *Peyraredus* ‖ 647 depressus *Prisc.* ‖ 654 pampineo **BG²S** pampineos **P** purpureo **GT** | filo *Beh. edd.* ‖ 656 subtegmine **BG²cGHT** ‖ 663 prohibente **P** ‖ 664 iuuenta **P**

Digitized by Google

Gradivusque socer; Bacchum haut mentimur alumnum
Et magnum Alciden.' Iactanti talia frustra
Turbidus aeria Capaneus occurrit in hasta.
Qualis ubi primam leo mane cubilibus atris 670
Erexit rabiem et saevo speculatur ab antro
Aut cervum aut nondum bellantem fronte iuvencum,
It fremitu gaudens, licet arma gregesque lacessant
Venantum, praedam videt et sua vulnera nescit:
Sic tum congressu Capaneus gavisus iniquo 675
Librabat magna venturam mole cupressum.
Ante tamen 'quid femineis ululatibus' inquit,
'Terrificas, moriture, viros? utinam ipse veniret,
Cui furis! haec Tyriis cane matribus!' Et simul hastam
Expulit; illa volans, ceu vis non ulla moretur 680
Obvia, vix sonuit clipeo et iam terga reliquit.
Arma fluunt, longisque crepat singultibus aurum,
Eruptusque sinus vicit cruor. Occidis audax,
Occidis Aonii puer altera cura Lyaei.
Marcida te fractis planxerunt Ismara thyrsis, 685
Te Tmolos, te Nysa ferax Theseaque Naxos
Et Thebana metu iuratus in orgia Ganges.
Nec segnem Argolicae sensere Eteoclea turmae,
Parcior ad cives Polynicis inhorruit ensis.
Eminet ante alios iam formidantibus arva 690
Amphiaraus equis ac multo pulvere vertit
Campum indignantem: famulo decus addit inane
Maestus et extremos obitus inlustrat Apollo.
Ille etiam clipeum galeamque incendit honoro
Sidere; nec tarde fratri, Gradive, dedisti, 695
Ne qua manus vatem, ne quid mortalia bello
Laedere tela queant: sanctum et venerabile Diti

667 mentitur *δ prob. Bentleio* ‖ 670 astris **P** artis *Baehrensius* ‖ 671 spectatur **P** ‖ 683 Eruptosque **P** Ereptusque **T** Eructasque *Beh. al. m.* Erumpensque *Ald.* Eruptusque sinu *Heinsius* ‖ 692 abdidit omne **P**, *unde Baehrensius probabiliter coni.* addidit omne

Digitized by Google

Funus eat. Talis medios aufertur in hostes
Certus et ipse necis, vires fiducia leti
Suggerit; inde viro maioraque membra diesque 700
Laetior et numquam tanta experientia caeli,
Si vacet: avertit morti contermina Virtus.
Ardet inexpleto saevi Mavortis amore,
Et fruitur dextra atque anima flagrante superbit.
Hicne hominum casus lenire et demere fatis 705
Iura frequens? quantum subito diversus ab illo,
Qui tripodas laurusque sequi, qui doctus in omni
Nube salutato volucrem cognoscere Phoebo.
Innumeram ferro plebem, ceu letifer annus
Aut iubar adversi grave sideris, immolat umbris 710
Ipse suis: iaculo Phlegyan iaculoque superbum
Phylea, falcato Clonin et Cremetaona curru
Comminus hunc stantem metit, hunc a poplite sectum,
Cuspide demissa Chromin Iphinoumque Sagenque
Intonsumque Gyan sacrumque Lycorea Phoebo 715
(Invitus: iam fraxineum demiserat hastae
Robur, et excussis apparuit infula cristis),
Alcathoum saxo, cui circum stagna Carysti
Et domus et coniunx et amantes litora nati.
Vixerat ille diu pauper scrutator aquarum, 720
Decepit tellus, moriens hiemesque notosque
Laudat et experti meliora pericula ponti.
Aspicit has longe iamdudum Asopius Hypseus
Palantum strages ardetque avertere pugnam,
Quamquam haut ipse minus curru Tirynthia fundens 725

---

698 eat **P** *Barthius* erat *ceteri* | aufertur **PB** *pr. m. Heinsius* infertur **B** *m. sec.* **G²SM** ‖ 701 Latior **P** Letior **B** ‖ 705 Hicne **P** Hic *ceteri* ‖ 709 plebem ferro **BG²** *Behh.* **cH** ‖ 710 Aut iuuat **P** ‖ 711 phlegyan **B** phlegian **c** plegyan **G²** phlegyam **PM** *cf. I 713* ‖ 712 clonin **PpH** *cf. v. 369* clomin **BG²S** cromin **cT** Chromin *edd.* Clonium *coni. Gronovius* ‖ 714 non missa **P** non missa **B** | iphidnoumque **P** | sagemq. **B** ‖ 716 demiserat **PGL** dimiserat **BG²SM** ‖ 725 fundens **P** fundit **BG²SM** fundat **p** *Beh.*

Digitized by Google

Robora; sed viso praesens minor augure sanguis:
Illum armis animisque cupit. Prohibebat iniquo
Agmine consertum cunei latus; inde superbus
Exeruit patriis electum missile ripis,
Ac prius: 'Aonidum dives largitor aquarum, 730
Clare Giganteis etiamnum, Asope, favillis,
Da numen dextrae: rogat hoc natusque tuique
Quercus alumna vadi; fas et mihi spernere Phoebum,
Si tibi conlatus divum sator; omnia mergam
Fontibus arma tuis tristesque sine augure vittas.' 735
Audierat genitor: vetat indulgere volentem
Phoebus, et aurigam iactus detorquet in Hersen.
Ille ruit: deus ipse vagis succedit habenis,
Lernaeum falso simulans Haliacmona vultu.
Tunc vero ardenti non ulla obsistere temptant 740
Signa, ruunt solo terrore, et vulnera citra
Mors trepidis ignava venit, dubiumque tuenti
Presserit infestos onus impuleritne iugales.
Sic ubi nubiferum montis latus aut nova ventis
Solvit hiems, aut victa situ non pertulit aetas, 745
Desilit horrendus campo timor, arva virosque
Limite non uno longaevaque robora secum
Praecipitans, tandemque exhaustus turbine fesso
Aut vallem cavat aut medios intercipit amnes.
Non secus ingentique viro magnoque gravatus 750
Temo deo nunc hoc, nunc illo in sanguine fervet.
Ipse sedens telis pariterque ministrat habenis
Delius, ipse docet iactus adversaque flectit
Spicula fortunamque hastis venientibus aufert.

---

729 eiectum **P** ‖ 733 mihi **PBGT** *Beh. 2 Colb.* **L** mi **p** me **G²SM** ‖ 737 iactus **PG** iactu// **B** iactum **R** *Colb.* iaculo **G²SM** | in ersen **P** in hertem **B** inertem **G²SM** in Harpyn *R. Ungerus* ‖ 739 aliacmona **PG** haliagmona **BG²SM** ‖ 740 nulla **P** ‖ 743 infestos **PG²SL** insessos **BM** infessos **cH** *Peyraredus prob. Grotio* | sonus **P** | impuleritne (*ead. m. suprascr.* apollo) **P** ‖ 746 Decidit *Schraderus* | arma **PSL**

Digitized by Google

Sternuntur terrae Menaleus pedes, Antiphus alto 755
Nil defensus equo, genitusque Heliconide nympha
Aethion, caesoque infamis fratre Polites,
Conatusque toris vittatam attingere Manto
Lampus: in hunc sacras Phoebus dedit ipse sagittas.
Et iam cornipedes trepidi ac moribunda reflantes 760
Corpora rimantur terras, omnesque per artus
Sulcus et incisis altum rubet orbita membris.
Hos iam ignorantes terit impius axis, at illi
Vulnere semineces (nec devitare facultas)
Venturum super ora vident; iam lubrica tabo 765
Frena, nec insisti madidus dat temo, rotaeque
Sanguine difficiles, et tardior ungula fossis
Visceribus: tunc ipse furens in morte relicta
Spicula et e mediis extantes ossibus hastas
Avellit, strident animae currumque sequuntur. 770
Tandem se famulo summum confessus Apollo
'Utere luce tua longamque' ait, 'indue famam,
Dum tibi me iunctum mors inrevocata veretur.
Vincimur: inmites scis nulla revolvere Parcas
Stamina; vade, diu populis promissa voluptas 775
Elysiis, certe non perpessure Creontis
Imperia aut vetito nudus iaciture sepulcro.'
Ille refert contra, et paulum respirat ab armis:
'Olim te, Cirrhaee pater, peritura sedentem
Ad iuga (quis tantus miseris honor?) axe trementi 780
Sensimus; instantes quonam usque morabere manes?

---

755 terra **PBG²ScHpL** *sed cf. IX 816 Verg. Aen. XI 87* ‖ menaleus **PSpH** *Dan. cf. Ov. Met. V 128* meneleus **GT** menales *Beh. 2* melaneus *codd. Gronovii ipso prob.* ^{m}elaneus **B** (m *al. m. add.*) melanes **G²** Melanus *vel* Melaneus *Heinsius* ‖ 757 Aetion **BG²** *R. Ungerus* ‖ 758 adiungere *Peyraredus* ‖ 760 trepidi **PT** trepida **BG²SM** ‖ 766 insiti **P** ‖ 768 ferens **P** ‖ 770 strident **P** *Beh.* stridunt *ceteri* | secuntur **PBG²GHc** ‖ 771 summus *Dan.* ‖ 774 fas nulla *δ Bentleius* ‖ 775 campis **G** *δ Bentleius, sed cf. IV 482 VIII 15*

Digitized by Google

Audio iam rapidae cursum Stygis atraque Ditis
Flumina tergeminosque mali custodis hiatus.
Accipe commissum capiti decus, accipe laurus,
Quas Erebo deferre nefas. Nunc voce suprema, 785
Si qua recessuro debetur gratia vati,
Deceptum tibi, Phoebe, larem poenasque nefandae
Coniugis et pulchrum nati commendo furorem.'
Desiluit maerens lacrimasque avertit Apollo:
Tunc vero ingemuit currusque orbique iugales. 790
Non aliter caeco nocturni turbine Cori
Scit peritura ratis, cum iam damnata sororis
Igne Therapnaei fugerunt carbasa fratres.
Iamque recessurae paulatim horrescere terrae
Summaque terga quati graviorque effervere pulvis 795
Coeperat; inferno mugit iam murmure campus.
Bella putant trepidi bellique hunc esse fragorem,
Hortanturque gradus; alius tremor arma virosque
Mirantesque inclinat equos; iam frondea nutant
Culmina, iam muri, ripisque Ismenos apertis 800
Effugit; exciderant irae, nutantia figunt
Tela solo, dubiasque vagi nituntur in hastas
Comminus inque vicem viso pallore recedunt.
Sic ubi navales miscet super aequora pugnas
Contempto Bellona mari, si forte benigna 805
Tempestas, sibi quisque cavent, ensesque recondit
Mors alia, et socii pacem fecere timores.

791 sq. 'Non aliter — ratis' Priscian. XVIII 215 p. 314, 14 H. — 792 sq. 'cum — fratres' Mythogr. Vatic. III 3, 8 p. 164 B.

782 trepidae **PHTB** *pr. m.*, i. rapidę **B** *marg.* | utraque **P** ‖ 791 caelo *Prisc.* | chori **BcGT** *cf. IV 835* ‖ 792 Scit (*ead. m. suprascr.* Sit **t** est) **P** Scit **B** Sit **T** Stat *e cod. Lindenbr. scrib. cens. Heinsius* It *Baehrensius* | sororis (*suprascr.* s. helene) **P** ‖ 793 Therapnarum *Mythogr.* | fratres (*suprascr.* cas. 7 pol.) **P** ‖ 798 altus tremor *e codd. Heinsius* ‖ 800 muris **P** ‖ 801 exciderant **PG²cGHTL** exciderint **S** exciderunt **BM** *edd.* ‖ 803 *versus abest ab* **H** ‖ 805 maligna **H** ‖ 806 recondunt *δ Bentleius*

Digitized by Google

Talis erat campo belli fluitantis imago.
Sive laborantes concepto flamine terrae
Ventorum rabiem et clausum eiecere furorem, 810
Exedit seu putre solum carpsitque terendo
Unda latens, sive hac volventis machina caeli
Incubuit, sive omne fretum Neptunia movit
Cuspis et extremas gravius mare torsit in oras,
Seu vati datus ille fragor, seu terra minata est 815
Fratribus: ecce alte praeceps humus ore profundo
Dissilit, inque vicem timuerunt sidera et umbrae.
Illum ingens haurit specus et transire parantes
Mergit equos; non arma manu, non frena remisit:
Sicut erat, rectos defert in Tartara currus 820
Respexitque cadens caelum campumque coire
Ingemuit, donec levior distantia rursus
Miscuit arva tremor lucemque exclusit Averno.

---

810 clusum **BG**^{2} *pr. m.* **p** ‖ 811 ferendo **PG**^{2}**S** *Bch. Dan.* **c** (*corr. ex* terendo) ‖ 817 tremuerunt **M** *edd.* ‖ 823 excusit **P** ‖ STATIVS THEB LIB VII EXPLICIT · INCIPIT LIBER VIII. **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER VIII.

Ut subitus vates pallentibus incidit umbris
Letiferasque domos regisque arcana sepulti
Rupit et armato turbavit funere Manes:
Horror habet cunctos, Stygiis mirantur in oris
Tela et equos corpusque novum; nec enim ignibus artus 5
Conditus aut maesta niger adventabat ab urna,
Sed belli sudore calens, clipeumque cruentis
Roribus et scissi respersus pulvere campi.
Necdum illum aut trunca lustraverat obvia taxo
Eumenis, aut furvo Proserpina poste notarat 10
Coetibus assumptum functis; quin comminus ipsa
Fatorum deprensa colus, visoque paventes
Augure tunc demum rumpebant stamina Parcae.
Illum et securi circumspexere fragorem
Elysii, et si quos procul ulteriore barathro 15
Altera nox aliisque gravat plaga caeca tenebris.
Tunc regemunt pigrique lacus ustaeque paludes,

---

2 regisque **P** orbisque *ceteri* ‖ 5 neq; **G**^{2} | atris *Beh. 2* obuia **pHRT** *edd. vett.* ‖ 9 lustraverataxo **P** ‖ 10 fulvo **PSG** ‖ 14 Illum haud *Peyraredus* ‖ 15 ulteriore **P** *Heinsius e codd.* inferiore *ceteri* | balathro **P** *pr. m., al. corr.* ‖ 17 vastaeque **Bc** *Colb.* **H** *Paris. 8053* **L** ạt ustę id nigrę aut calentes **B** *marg.*

Digitized by Google

Umbriferaeque fremit sulcator pallidus undae,
Dissiluisse novo penitus telluris hiatu
Tartara et admissos non per sua flumina Manes. 20
Forte sedens media regni infelicis in arce
Dux Erebi populos poscebat crimina vitae,
Nil hominum miserans iratusque omnibus umbris.
Stant Furiae circum variaeque ex ordine Mortes,
Saevaque multisonas exertat Poena catenas; 25
Fata serunt animas et eodem pollice damnant:
Vincit opus. Iuxta Minos cum fratre verendo
Iura bonus meliora monet regemque cruentum
Temperat; adsistunt lacrimis atque igne tumentes
Cocytos Phlegethonque, et Styx periuria divum 30
Arguit. Ille autem supera compage soluta
Nec solitus sentire metus expavit oborta
Sidera, iucundaque offensus luce profatur:
'Quae superum labes inimicum impegit Averno
Aethera? quis rupit tenebras vitaeque silentes 35
Admonet? unde minas? uter haec mihi proelia fratrum?
Congredior, pereant agedum discrimina rerum.
Nam cui dulce magis? magno me tertia victum
Deiecit Fortuna polo, mundumque nocentem
Servo: nec iste meus dirisque en pervius astris 40
Inspicitur. Tumidusne meas regnator Olympi
Explorat vires? habeo iam quassa Gigantum
Vincula et aetherium cupidos exire sub axem
Titanas miserumque patrem: quid me otia maesta
Saevus et inplacidam prohibet perferre quietem 45

---

26. 'Fata serunt (ferunt Lind.) animas' schol. Theb. VIII 92 p. 279 L. — 30 sq. 'et — arguit' Serv. ad Aen. VI 565.

---

18 fr gemit **P** tremit *Peyraredus* | umbrae **P** ‖ 25 multisonans **P** | exertat **P** exercet *ceteri* ‖ 26 serunt **G** *Beh.* **R** *schol. Paris. ad v. 92* ferunt **PBG²SM** ‖ 32 solitos **P** ‖ 35 rumpit ‖ 36 Admovet **M** | mina **P**, *unde Baehrensius* minas *corr., ut hiatus tollatur* minae *ceteri* ‖ 40 nunc iste **P** *al. m.* | in pervius **P**

Digitized by Google

Amissumque odisse diem? pandam omnia regna,
Si placet, et Stygio praetexam Hyperiona caelo.
Arcada nec superis (quid enim mihi nuntius ambas
Itque reditque domus?) emittam et utrumque tenebo
Tyndariden. Cur autem avidis Ixiona frango 50
Verticibus? cur non expectant Tantalon undae?
Anne profanatum totiens Chaos hospite vivo
Perpetiar? me Pirithoi temerarius ardor
Temptat et audaci Theseus iuratus amico,
Me ferus Alcides, tum cum custode remoto 55
v. Ferrea Cerbereae tacuerunt limina portae;
Odrysiis etiam pudet heu! patuisse querellis
Tartara: vidi egomet blanda inter carmina turpes
Eumenidum lacrimas iterataque pensa Sororum;
Me quoque — sed durae melior violentia legis. 60
Ast ego vix unum, nec celsa ad sidera, furto
Ausus iter Siculo rapui conubia campo:
Nec licuisse ferunt; iniustaeque a Iove leges
Protinus, et sectum genetrix mihi computat annum.
Sed quid ego haec? I, Tartareas ulciscere sedes, 65
Tisiphone; si quando novis asperrima monstris,
Triste, insuetum, ingens, quod nondum viderit aether,
Ede nefas, quod mirer ego invideantque sorores.
Atque adeo fratres (nostrique haec omina sunto
Prima odii), fratres alterna in vulnera laeto 70
Marte ruant; sit, qui rabidarum more ferarum
Mandat atrox hostile caput, quique igne supremo

---

65 sq. 'Sed — Tisiphone' schol. Theb. XI 76 p. 378 L.

---

46 horrida *vel* invia regna *Marklandus* ‖ 47 praetextam **P** ‖ 55 tum **P** tunc *ceteri* ‖ 56 patuerunt **BM** ‖ 63 a Iove **PH** *cf. IV 840* ab Iove **BG²SM** ‖ 64 genitrix **P** ‖ 65 haec ita **BG²M** haec ita caras *schol. ad XI 76* ‖ 66 et si **M** ‖ *Post v. 69 in* **G²** *versus iterum leguntur qui numerantur 42—69.* ‖ 69 nostrique **PG** nostrisque **G²SM** nostris **cH**. *In* **B** *vocabulum paene extinctum est* | omnia **P** ‖ 70 odii **PG** odiis *ceteri* ‖ 72 Mandet **P** *sec. m.*

Digitized by Google

Arceat exanimes et Manibus aethera nudis
Commaculet: iuvet ista ferum spectare Tonantem.
Praeterea ne sola furor mea regna lacessat, 75
Quaere deis qui bella ferat, qui fulminis ignes
Infestumque Iovem clipeo fumante repellat.
Faxo haut sit cunctis levior metus atra movere
Tartara, frondenti quam iungere Pelion Ossae.'
Dixerat; atque illi iamdudum regia tristis 80
Attremit oranti, suaque et quae desuper urget
Nutabat tellus: non fortius aethera vultu
Torquet et astriferos inclinat Iuppiter axes.
'At tibi quos' inquit, 'Manes, qui limite praeceps
Non licito per inane ruis?' Subit ille minantem 85
Iam tenuis visu, iam vanescentibus armis,
Iam pedes: extincto tamen indecerptus in ore
Augurii perdurat honos, obscuraque fronti
Vitta manet, ramumque tenet morientis olivae.
'Si licet et sanctis hic ora resolvere fas est 90
Manibus, o cunctis finitor maxime rerum,
At mihi, qui quondam causas elementaque noram,
Et sator! oro, minas stimulataque corda remulce,
Neve ira dignare hominem et tua iura timentem.
Nam nec ad Herculeos (unde haec mihi pectora?) raptus,
Nec Venerem inlicitam (crede his insignibus) ausi 96
Intramus Lethen: fugiat ne tristis in antrum
Cerberus, aut nostros timeat Proserpina currus.
Augur Apollineis modo dilectissimus aris,
Testor inane Chaos (quid enim hic iurandus Apollo?), 100
Crimine non ullo subeo nova fata, nec alma
Sic merui de luce rapi; scit iudicis urna

---

91 sqq. 'Omnibus finitor rerum videris, mihi vero et sator' Serv. ad Aen. VI 289.

---

81 urguet **PB** ‖ 87 interceptus *codd. edd.* indecerptus *corr. Barthius* ‖ 93 ora *Gevartius* ‖ 95 proelia **P** ‖ 97 ne **P** nec *ceteri*

Digitized by Google

Dictaei verumque potest deprendere Minos.
Coniugis insidiis et iniquo venditus auro
Argolicas acies (unde haec tibi turba recentum 105
Umbrarum, et nostrae veniunt quoque funera dextrae)
Non ignarus ini: subito me turbine mundi
(Horret adhuc animus) mediis e milibus hausit
Nox tua. Quae mihi mens, dum per cava viscera terrae
Vado diu pendens et in aere volvor operto? 110
Ei mihi! nil ex me sociis patriaeque relictum,
Vel captum Thebis; iam non Lernaea videbo
Tecta, nec attonito saltem cinis ibo parenti.
Non tumulo, non igne miser lacrimisque meorum
Productus, toto pariter tibi funere veni, 115
Nil istis ausurus equis; nec deprecor umbram
Accipere et tripodum iam non meminisse meorum.
Nam tibi praesagi quis iam super auguris usus,
Cum Parcae tua iussa trahant? sed pectora flectas
Et melior sis, quaeso, deis. Si quando nefanda 120
Huc aderit coniunx, illi funesta reserva
Supplicia: illa tua, rector bone, dignior ira.'
Accipit ille preces indignaturque moveri.
Ut leo Massylii cum lux stetit obvia ferri,
Tunc iras, tunc arma citat; si decidit hostis, 125
Ire supra satis est vitamque relinquere victo.
  Interea vittis lauroque insignis opima
Currus et egregiis modo formidatus in armis,
Luce palam fusus media nullique fugatus
Quaeritur: absistunt turmae, suspectaque tellus 130
Omnibus, infidi miles vestigia campi
Circuit, atque avidae tristis locus ille ruinae

---

106 dextre **P** ‖ 107 inii **PGT** ‖ 110 aperto **PScHT** ‖ 111 Ve **GB** (?) ‖ 112 iam non **PG** non iam **BG²SM** ‖ 114 non ipse **P** ‖ 124 massylii **PG** massili **BG²** massyli **M** ‖ 125 ira **P** | decidat **M** *edd.* ‖ 126 super **M** *edd.* ‖ *vv. 127—IX 230 desunt in* **G²** ‖ 127 lauroque **PGHTc** *edd. vett.* lauruqne **B**(?)**SM** ‖ 129 fusus media **P** fusus nulli *ceteri* visus media *Baehrensius* ‖ 132 Circumit **PBS** | utque *Barthius*

Digitized by Google

Cessat et inferni vitatur honore sepulcri.
Nuntius hortanti diversa in parte maniplos
Adrasto, vix ipse ratus vidisse, Palaemon 135
Advolat et trepidans (steterat nam forte cadenti
Proximus inspectoque miser pallebat hiatu)
'Verte gradum, fuge, rector' ait, 'si Dorica saltem
Terra loco patriaeque manent, ubi liquimus, arces.
Non armis, non sanguine opus: quid inutile ferrum 140
Stringimus in Thebas? currus humus impia sorbet
Armaque bellantesque viros; fugere ecce videtur
Hic etiam, quo stamus, ager. Vidi ipse profundae
Noctis iter ruptaque soli compage ruentem
Illum heu, praesagis quo nullus amicior astris, 145
Oecliden, frustraque manus cum voce tetendit.
Mira loquor, sulcos etiamnum rector equorum
Fumantemque locum et spumis madida arva reliquit.
Nec commune malum est: tellus agnoscit alumnos,
Stat Thebana acies.' Stupet haec et credere Adrastus 150
Cunctatur; sed Mopsus idem trepidusque ferebat
Actor idem: iam fama novis terroribus audax
Non unum cecidisse refert. Sponte agmina retro
Non expectato revocantum more tubarum
Praecipitant: sed torpet iter, falluntque ruentes 155
Genua viros; ipsique (putes sensisse) repugnant
Cornipedes nulloque truces hortamine parent,
Nec celerare gradum nec tollere lumina terra.
Fortius incursant Tyrii, sed Vesper opacus
Lunares iam ducit equos; data foedere parvo 160
Maesta viris requies et nox auctura timores.

---

138 Verte fugam **P** ‖ 146 tetendit **PSM** tetendi **Bm** *edd.* ‖ 148 lacum *coni. Gronovius* | ora **P** | reliquit **PTL** reliqui **BSM** ‖ 152 Actor idem **M** *edd.* Autor idem **S** *Ald.* Actorides **PB**(?) *edd. vett.* Autorides **G** Actoriden *Beh. 1* Alctoriden *Beh. 2* | nam *codd. edd., corr. Sandstroemius* ‖ 154 revocatum **Pc** | ferarum **P** ‖ 156 sensisse ruuntque **Bc** *Beh. 1 Colb. Paris. 8053* ‖ *vv. 157—682 in* **R** *a m. pr. omissi a manu Itala saec. XV inserti leguntur*

Digitized by Google

Quae tibi tunc facies, postquam permissa gemendi
Copia! qui fletus galeis cecidere solutis!
Nil solitum fessos iuvat; abiecere madentes,
Sicut erant, clipeos, nec quisquam spicula tersit, 165
Nec laudavit equum, nitidae nec cassidis altam
Compsit adornavitque iubam; vix magna lavare
Vulnera et efflantes libet internectere plagas:
Tantus ubique dolor. Mensas alimentaque bello
Debita nec pugnae suasit timor: omnia laudes, 170
Amphiarae, tuas fecundaque pectora veri
Commemorant lacrimis, et per tentoria sermo
Unus: abisse deos dilapsaque numina castris.
'Heu ubi laurigeri currus sollemniaque arma
Et galeae vittatus apex? haec antra lacusque 175
Γ. Castalii tripodumque fides? sic gratus Apollo?
Quis mihi sidereos lapsus mentemque sinistri
Fulguris, aut caesis saliat quod numen in extis,
Quando iter, unde morae, quae saevis utilis armis,
Quae pacem magis hora velit? quis iam omne futurum 180
Proferet, aut cum quo volucres mea fata loquentur?
Hos quoque bellorum casus nobisque tibique
Praescieras, et (quanta sacro sub pectore virtus!)
Venisti tamen et miseris comes additus armis.
Et cum te tellus fatalisque hora vocaret, 185
Tu Tyrias acies adversaque signa vacasti
Sternere; tunc etiam media de morte timendum
Hostibus infestaque abeuntem vidimus hasta.
Et nunc te quis casus habet? poterisne reverti
Sedibus a Stygiis altaque erumpere terra? 190
Anne sedes hilaris iuxta tua numina Parcas
Et vice concordi discis ventura docesque?

---

164 Nihil **P** ‖ 167 *et* 168 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 168 et *om.* **P** ‖ 171 Amphiare **PS** *pr. m.* ‖ 173 delapsaque **M** *edd.* ‖ 174 Heus **PBGHT** ‖ 175 hoc **PSB** haec *scripsi, quod proposuerat Queckius* ‖ 186 aversaque **PS** *pr. m.* ‖ 190 aliaque **BcH** *Behh. Handius* ‖ 191 hilares **P**

Digitized by Google

An tibi felices lucos miseratus Averni
Rector et Elysias dedit inservare volucres?
Quidquid es, aeternus Phoebo dolor et nova clades 195
Semper eris mutisque diu plorabere Delphis.
Hic Tenedon Chrysenque dies partuque ligatam
Delon et intonsi cludet penetralia Branchi,
Nec Clarias hac luce fores Didymaeaque quisquam
Limina nec Lyciam supplex consultor adibit. 200
Quin et cornigeri vatis nemus atque Molosso
Quercus anhela Iovis Troianaque Thymbra tacebit.
Ipsi amnes ipsaeque volent arescere laurus,
Ipse nihil certum sagis clangoribus aether
Praecinet, et nulla ferientur ab alite nubes. 205
Iamque erit ille dies, quo te quoque conscia fatis
Templa colant reddatque tuus responsa sacerdos.'
Talia fatidico peragunt sollemnia regi,
Ceu flammas ac dona rogo tristesque rependant
Exsequias mollique animam tellure reponant. 210
Fracta dehinc cunctis aversaque pectora bello.
Sic fortes Minyas subito cum funere Tiphys
Destituit, non arma sequi, non ferre videtur
Remus aquas, ipsique minus iam ducere venti.
Iam fessis gemitu paulatim et corda levavit 215
Exhaustus sermone dolor noxque addita curas
Obruit, et facilis lacrimis inrepere somnus.
At non Sidoniam diversa in parte per urbem
Nox eadem: vario producunt sidera ludo
Ante domos intraque, ipsaeque ad moenia marcent 220

---

199. 'Nec — quisquam' Serv. ad Aen. III 360.

---

195 e nova **P** ‖ 197 tenodon **P** | chrisenque **P** chrysamq. **B** cirrhamque *vel* cyrrhamque **SM** *edd.* Chrysenque *Schraderus coll. Ov. Met. XIII 174* ‖ 201 molossi **M** *edd.* ‖ 202 thybra **P** ‖ 203 ipsaeque viae mallent **P** ‖ 204 sacris **P** sacis **S** ‖ 206 fatis **PG** fati *ceteri* ‖ 215 fessi **P** | et corda **PT** corda **BSM** | levavit **P** levabat **BSM**

Digitized by Google

Excubiae; gemina aera sonant Idaeaque terga
Et moderata sonum vario spiramine buxus.
Tunc dulces superos atque omne ex ordine alumnum
Numen ubique sacri resonant paeanes, ubique
Serta coronatumque merum. Nunc funera rident 225
Auguris ignari, contraque in tempore certant
Tiresian laudare suum; nunc fata revolvunt
Maiorum veteresque canunt ab origine Thebas:
Hi mare Sidonium manibusque attrita Tonantis
Cornua et ingenti sulcatum Nerea tauro, 230
Hi Cadmum lassamque bovem fetosque cruenti
Martis agros, alii Tyriam reptantia saxa
Ad chelyn et duras animantem Amphiona cautes,
Hi gravidam Semelen, illi Cythereia laudant
Conubia et multa deductam lampade fratrum 235
Harmoniam: nullis deest sua fabula mensis.
Ceu modo gemmiferum thyrso populatus Hydaspen
Eoasque domos nigri vexilla triumphi
Liber et ignotos populis ostenderet Indos.
Tum primum ad coetus sociaeque ad foedera mensae
Semper inaspectum diraque in sede latentem 241
Oedipoden exisse ferunt vultuque sereno
Canitiem nigram squalore et sordida fusis
Ora comis laxasse manu sociumque benignos
Adfatus et abacta prius solacia passum, 245
Quin hausisse dapes insiccatumque cruorem
Deiecisse genis. Cunctos auditque refertque,
Qui Ditem et Furias tantum et si quando regentem
Antigonen maestis solitus pulsare querellis.

---

227 Tiresian **P** Tiresiam **BSM** | fata **PcGH** facta **B**(?)**SM** ‖ 229 adstricta *Burmannus* ‖ 231 flectosque **P** ‖ 234 Hic **P** ‖ 236 Harmoniam **P** Harmonam **B** Hermionam **Sc** *Beh. 1* | nullisque deest **Gc** *Beh. 2 Dan.* nullis iam deest **L** *Weberus* defis sua *Lachmannus* deest en sua *Luc. Muellerus* deses sua *R. Ungerus* defit sua *Baehrensius. Sed mihi quidem nihil mutandum videtur, coll. X 236 XI 276*

Digitized by Google

Causa latet. Non hunc Tyrii fors prospera belli, 250
Tantum bella iuvant; natum hortaturque probatque,
Nec vicisse velit; sed primos comminus enses
Et sceleris tacito rimatur semina voto.
Inde epulae dulces ignotaque gaudia vultu.
Qualis post longae Phineus ieiunia poenae, 255
Nil stridere domi volucres ut sensit abactas
(Necdum tota fides), hilaris mensasque torosque
Nec turbata feris tractavit pocula pinnis.
Cetera Graiorum curis armisque iacebat
Fessa cohors; alto castrorum ex aggere Adrastus 260
Laetificos tenui captabat corde tumultus,
Quamquam aeger senio, sed agit miseranda potestas
Invigilare malis. Ille aereus undique clamor
Thebanique ruunt sonitus, et amara lacessit
Tibia, tum nimio voces marcore superbae 265
Incertaeque faces et iam male pervigil ignis.
Sic ubi per fluctus uno ratis obruta somno
Conticuit, tutique maris secura iuventus
Mandavere animas: solus stat puppe magister
Pervigil inscriptaque deus qui navigat alno. 270
Tempus erat, iunctos cum iam soror ignea Phoebi
Sensit equos penitusque cavam sub luce parata
Oceani mugire domum, seseque vagantem
Colligit et leviter moto fugat astra flagello:
Concilium rex triste vocat, quaeruntque gementes, 275
Quis tripodas successor agat, quo provida laurus
Transeat atque orbum vittae decus. Haut mora, cuncti

---

256. 'Nil — domi' Priscian. X 29 p. 521, 13 H.

---

251 ortaturque **P** ‖ 253 sceleris **PGH** scelerum **BSM** ‖ rimatur pectore (a *al. m. suprascr.*) voto **P** ‖ 263 ille **P** illum *ceteri* ‖ 264 ruunt **P** urunt *ceteri* ‖ 265 tunc **PHT** ‖ 267 imo **c** *Weberus* | obvia **P** ‖ 268 tantique *codd. edd.* tutique *corr. Baehrensius* ‖ 270 scriptaque **P** ‖ 272 Sensit **PT** Sentit **BSM** ‖ 274 leviter moto **PG** moto leviter **BSM** ‖ 276 prodigia laurus **P** prodita *ceteri* provida *corr. Peyraredus prob. Grotio*

Digitized by Google

Insignem fama sanctoque Melampode cretum
Thiodamanta volunt, quicum ipse arcana deorum
Partiri et visas uni sociare solebat 280
Amphiaraus aves, tantaeque haut invidus artis
Gaudebat dici similem iuxtaque secundum.
Illum ingens confundit honos inopinaque turbat
Gloria et oblatas frondes submissus adorat,
Seque oneri negat esse parem cogique meretur: 285
Sicut Achaemenius solium gentesque paternas
Excepit si forte puer, cui vivere patrem
Tutius, incerta formidine gaudia librat,
An fidi proceres, ne pugnet vulgus habenis,
Cui latus Euphratae, cui Caspia limina mandet. 290
Sumere tunc arcus ipsumque onerare veretur
Patris equum, visusque sibi nec sceptra capaci
Sustentare manu nec adhuc implere tiaram.
Atque is ubi intorto signatur vellere crinem
Convenitque deis, hilari per castra tumultu 295
Vadit ovans ac, prima sui documenta, sacerdos
Tellurem placare parat: nec futile maestis
Id visum Danais. Geminas ergo ilicet aras
Arboribus vivis et adulto caespite texi
Imperat, innumerosque deae, sua munera, flores 300
Et cumulos frugum et quidquid novat impiger annus,
Addit et intacto spargens altaria lacte
Incipit: 'O hominum divumque aeterna creatrix,
Quae fluvios silvasque animarum et semina mundo
Cuncta Prometheasque manus Pyrrhaeaque saxa 305
Gignis, et inpastis quae prima alimenta dedisti
Mutastique viris, quae pontum ambisque vehisque:

---

286 achaemonius **P** achamenius **B** ‖ 291 videtur **P** ‖ 294 signatur **P** signavit *ceteri* ‖ 300 numina **P** ‖ 301 tumulos **P** | inpiger **PH** *Heinsius e cod.* integer **BSM** ‖ 304 mundo **P** *Dan.* mundi **BSM** ‖ 307 Multatisque viris **P** Mutasti//q. vires **B** Mutastique viros **S** Mutastique viros **cpHTL** Mutatisque viris **G** Mutastique vices *edd.* Mutastique viris *scripsi*

Digitized by Google

Te penes et pecudum gens mitis et ira ferarum
Et volucrum requies; firmum atque inmobile mundi
Robur inoccidui, te velox machina caeli 310
Aere pendentem vacuo, te currus uterque
Circuit, o rerum media indivisaque magnis
Fratribus! Ergo simul tot gentibus alma, tot altis
Urbibus ac populis, subterque ac desuper una
Sufficis, astrigerumque domos Atlanta supernas 315
Ferre laborantem nullo vehis ipsa labore:
Nos tantum portare negas? nos, diva, gravaris?
Quod, precor, ignari luimus scelus? an quia plebes
Externa Inachiis huc adventamus ab oris?
Omne homini natale solum, nec te, optima, saevo 320
Tamque humili populos deceat distinguere fine
Undique ubique tuos; maneas communis et arma
Hinc atque inde feras; liceat, precor, ordine belli
Pugnaces efflare animas et reddere caelo.
Ne rape tam subitis spirantia corpora bustis, 325
Ne propera: veniemus enim, quo limite cuncti,
Qua licet ire via; tantum exorata Pelasgis
Siste levem campum, celeres neu praecipe Pareas.
At tu, care deis, quem non manus ulla nec enses
Sidonii, sed magna sinu Natura soluto, 330
Ceu te Cirrhaeo meritum tumularet hiatu,
Sic amplexa coit, hilaris des, oro, precatus
Nosse tuos, caeloque et vera monentibus aris
Concilies, et quae populis proferre parabas,
Me doceas: tibi sacra feram praesaga, tuique 335
Numinis interpres te Phoebo absente vocabo.

---

317. 'Nos — gravaris' schol. Lucan. V 258 p. 358 W.

---

311 Erea **P** ‖ 312 Circumit **PS** ‖ 315 astrigerumque **PG** *cf. X 828* astriferumque **BSM** ‖ 317 non diva **P** ‖ 320 saevos **P** ‖ 321 Tamque **PB** *sec. m.* Tamquam **B** *m. pr.* **SM** | humili **P** humilis **B** humiles **SM** ‖ 325 *versum om.* **T** | repe **P** ‖ 327 Qua decet *Barthius* ‖ 332 hilares **P** hilaris deus *Barthius*

Digitized by Google

Ille mihi Delo Cirrhaque potentior omni,
Quo ruis, ille adytis melior locus.' Haec ubi dicta,
Nigrantes terra pecudes obscuraque mergit
Armenta, ac vivis cumulos undantis harenae 340
Aggerat et vati mortis simulacra rependit.
Talia apud Graios, cum iam Mavortia contra
Cornua, iam saevos fragor aereus excitat enses.
Addit acerba sonum Teumesi e vertice crinem
Incutiens acuitque tubas et sibila miscet 345
Tisiphone: stupet insolito clangore Cithaeron
Marcidus et turres carmen non tale secutae.
Iam trepidas Bellona fores armataque pulsat
Limina, iam multo laxantur cardine Thebae.
Turbat eques pedites, currus properantibus obstant, 350
Ceu Danai post terga premant: sic omnibus alae
Artantur portis septemque excursibus haerent.
Ogygiis it sorte Creon, Eteoclea mittunt
Neistae, celsas Homoloidas occupat Haemon,
Hypsea Proetides et celsum fudere Dryanta 355
Electrae, quatit Hypsistas manus Eurymedontis,
Culmina magnanimus stipat Dircaea Menoeceus.
Qualis ubi aversi secretus pabula caeli
Nilus et Eoas magno bibit ore pruinas,
Scindit fontis opes septemque patentibus arvis 360

338 lacus *Gronovius, cf. v. 148* ‖ 339 terrae **PH** *Beh.* ‖ 344 a vertice **P** *sec. m.* ‖ 353 *sqq. cf. Aesch. Sept. 360 sqq. K. Eurip. Phoen. 1090 sqq. Pausan. IX 8, 4 sqq. 18, 1 Bursiani geogr. graec. I p. 226 sq.* ‖ 354 Neistae **PBS** *Beh. 1* neystae **c** neiste **GHp** ne istae **T** Neitae *edd.* | homoloidas **PB** homoloidas **S** emoloidas **GpT** *Beh. Cf. VII 252* | occubat **P** ‖ 355 proetiae **PSc** *Beh. 1* procidae **B** pretide **p** propethie *Beh. 2* propetie **T** prohecie **H** pro tyde **G** Proetiades *R. Ungerus* Proetiadae *Baehrensius* Proetides et *Lachmannum secutus scripsi coll. Eurip. Phoen. 1109 Aesch. Sept. 360* ‖ 358 Qualis in aversi **P** ubi adversi **B** (d *in ras.*) **SM** ubi aversi *edd. vett.* ‖ 360 latentibus **P** | aruis **PBSp** alvis **G** *Palat. Gruteri* alveis **R** *Gronov.* arvis *non temere in* alveis *mutandum esse monet Heinsius ad Claudian. idyll. 6, 11.*

Digitized by Google

In mare fert hiemes; penitus cessere fugatae
Nereides dulcique timent occurrere ponto.
Tristis at inde gradum tarde movet Inacha pubes,
Praecipue Eleae Lacedaemoniaeque cohortes
Et Pylii; subitum nam Thiodamanta sequuntur 365
Augure fraudati, necdum accessere regenti.
Nec tua te, princeps tripodum, sola agmina quaerunt:
Cuncta phalanx sibi deesse putat; minor ille per alas
Septimus extat apex. Liquido velut aethere nubes
Invida Parrhasiis unum si detrahat astris, 370
Truncus honor plaustri, nec idem riget igne reciso
Axis, et incerti numerant sua sidera nautae.
Sed iam bella vocant: alias nova suggere vires, V.
Calliope, maiorque chelyn mihi tendat Apollo.
Fatalem populis ultro poscentibus horam 375
Admovet atra dies, Stygiisque emissa tenebris
Mors fruitur caelo bellatoremque volando
Campum operit nigroque viros invitat hiatu,
Nil vulgare legens: sed quae dignissima vita
Funera, praecipuos annis animisque cruento 380
Ungue notat; iamque in miseros pensum omne Sororum
Scinditur, et Furiae rapuerunt licia Parcis.
Stat medius campis etiamnunc cuspide sicca
Bellipotens, iamque hos clipeum, iam vertit ad illos
Arma ciens, aboletque domos, conubia, natos. 385
Pellitur et patriae et, qui mente novissimus exit,
Lucis amor; tenet in capulis hastisque paratas
Ira manus, animusque ultra thoracas anhelus
Conatur, galeaeque tremunt horrore comarum.
Quid mirum caluisse viros? flammantur in hostem 390

---

365 secuntur **P** loquuntur *Barthius* ‖ 371 riget **P** nitet *ceteri* ‖ 378 investit amictu *Wakefieldus* viris se immittit hiatu *R. Ungerus* invisit hiatu *Baehrensius* ‖ 381 Angue *codd.* Ungue *corr. Barthius* ‖ 383 etiamnum **BM** ‖ 384 iamque hostilem clipeum **P** *an legendum* iamque hos telum, iam vertit ad illos? ‖ 388 animosque **P** | anhelos **P** animisque anhelis *Barthius*

Digitized by Google

Cornipedes niveoque rigant sola putria nimbo,
Corpora ceu mixti dominis irasque sedentum
Induerint: sic frena terunt, sic proelia poscunt
Hinnitu tolluntque armos equitesque supinant.
Iamque ruunt, primusque virum concurrere pulvis 395
Incipit, et spatiis utrimque aequalibus acti
Adventant mediumque vident decrescere campum.
Iam clipeus clipeis, umbone repellitur umbo,
Ense minax ensis, pede pes et cuspide cuspis:
Sic obnixa acies pariter suspiria fumant, 400
Admotaeque nitent aliena in casside cristae.
Pulcher adhuc belli vultus: stant vertice coni,
Plena armenta viris, nulli sine praeside currus,
Arma loco, splendent clipei pharetraeque decorae
Cingulaque et nondum deforme cruoribus aurum. 405
At postquam rabies et vitae prodiga virtus
Emisere animos, non tanta cadentibus Haedis
Aeriam Rhodopen solida nive verberat Arctos,
Nec fragor Ausoniae tantus, cum Iuppiter omni
Arce tonat, tanta quatitur nec grandine Syrtis, 410
Cum Libyae Boreas Italos niger attulit imbres.
Exclusere diem telis, stant ferrea caelo
Nubila, nec iaculis artatus sufficit aer.
Hi pereunt missis, illi redeuntibus hastis,
Concurrunt per inane sudes et mutua perdunt 415
Vulnera, concurrunt hastae, stridentia funda
Saxa pluunt, volucres imitantur fulgura glandes
Et formidandae non una morte sagittae.
Non locus ad terram telis: in corpora ferrum
Omne cadit; saepe ignari perimuntque caduntque. 420
Casus agit virtutis opus: nunc turba recedit,

---

393 Inbuerint **P** *sec. m.* ‖ 394 equitesque **PpGT** equitemque **BSM** ‖ 403 nullo **P** ‖ 404 Armato *Barthius* ‖ 409 *sq.* cum Vesulus alta arce tonat *scrib. cens. Scaliger* ‖ 413 hartatus **P** | 418 formidandaemidandae **P** | una morte **PB** una in morte **SM** ‖ 419 Non **P** Nec *ceteri* ‖ 421 nunc (*e* nec *corr.*) **P**

Digitized by Google

Nunc premit, ac vicibus tellurem amittit et aufert.
Ut ventis nimbisque minax cum solvit habenas
Iuppiter alternoque adfligit turbine mundum:
Stat caeli diversa acies, nunc fortior Austri, 425
Nunc Aquilonis hiems, donec pugnante procella
Aut nimiis hic vicit aquis, aut ille sereno.
Principium pugnae turmas Asopius Hypseus
Oebalias (namque hae magnum et gentile tumentes
Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen) 430
Reppulit erepto cunei ductore Menalca.
Hic et mente Lacon, crudi torrentis alumnus
(Nec turpavit avos), hastam ultra pectus euntem,
Ne pudor in tergo, per et ossa et viscera retro
Extrahit atque hosti dextra labente remittit 435
Sanguineam: dilecta genis morientis oberrant
Taygeta et pugnae laudataque pectora matri.
Phaedimon Iasiden arcu Dircaeus Amyntas
Destinat: heu celeres Parcae! iam palpitat arvis
Phaedimus, et certi nondum tacet arcus Amyntae. 440
Abstulit ex umero dextram Calydonius Agreus
Phegeos: illa suum terra tenet improba ferrum
Et movet; extimuit sparsa inter tela iacentem
Praegrediens truncamque tamen percussit Acoetes.
Iphin atrox Acamas, Argum ferus impulit Hypseus, 445
Stravit Abanta Pheres, diversaque vulnera flentes

---

440. 'necdum certi t. a. Amyntae' Serv. ad Aen. XI 864.

---

424 aeternoque adfigit **P** alternoque affligit **GTR** *Prag. 2* **L** adfligitque *vel* affligitque alterno **BSM** ‖ 431 menalce **P** ‖ 433 ultra **PGT** *Heinsius* intra **BSM** ‖ 434 Nec **P** ‖ 437 pectora **P** pectore **G** verbera **BSM** *schol.* verbera, *al. m. suprascr.* pectora *Leid.* vulnera *Beh.* ‖ 438 Phaedimo asiden **P** | dictaeus **P** ‖ 440 necdum certi *Serv.* ‖ 442 suum dextra, *al. m. suprascr.* duruo **P** ‖ 444 Progrediens **M** *edd.* ‖ 445 acamas **PBb** achamas **Scgr** *Leid.* athamas **M** achantas **R** ‖ 446 ferens **P** feres **BGT** phares **H** seres **c** ‖ *Post v. 446 a Gul. Cantero inlatus legebatur versus:* Guttur Iphis, latus Argus, Abas in fronte cruorem, *quem expunxi.*

Digitized by Google

Iphis eques, pedes Argus, Abas auriga iacebant.
Inachidae gemini geminos e sanguine Cadmi
Occultos galeis (saeva ignorantia belli)
Perculerant ferro; sed dum spolia omnia caesis 450
Eripiunt, videre nefas, et maestus uterque
Respicit ad fratrem pariterque errasse queruntur.
Cultor Ion Pisae cultorem Daphnea Cirrhae
Turbatis prostravit equis; hunc laudat ab alto
Iuppiter, hunc tardus frustra miseratur Apollo. 455
Ingentes Fortuna viros inlustrat utrimque
Sanguine in adverso: Danaos Cadmeius Haemon
Sternit agitque furens, sequitur Tyria agmina Tydeus;
Pallas huic praesens, illum Tirynthius implet.
Qualiter hiberni summis duo montibus amnes 460
Franguntur geminaque cadunt in plana ruina:
Contendisse putes, uter arva arbustaque tollat
Altius aut superet pontes; ecce una receptas
Confundit iam vallis aquas; sibi quisque superbus
Ire cupit, pontoque negant descendere mixti. 465
Ibat fumiferam quatiens Onchestius Idas
Lampada per medios turbabatque agmina Graium,
Igne viam rumpens; magno quem comminus ictu
Tydeos hasta feri dispulsa casside fixit.
Ille ingens in terga iacet, stat fronte superstes 470
Lancea, conlapsae veniunt in tempora flammae.
Prosequitur Tydeus: 'Saevos ne dixeris Argos,
Igne tuo, Thebane, (rogum concedimus) arde!'
Inde, velut primo tigris gavisa cruore
Per totum cupit ire pecus, sic Aona saxo, 475
Ense Pholum, Chromin ense, duos Helicaonas hasta
Transigit, Aegaeae Veneris quos Maera sacerdos

---

457 cadmeius heros **BGT** *Beh. 1* c *Dan.* ‖ 458 agitque: furens sequitur *interpungendum cens. Barthius* ‖ 459 *versum om.* **T** | Pallas huic **PG** Hunc Pallas **BSM** ‖ 462 tollant **P** ‖ 464 Confundit **PpGHT** Confudit **BSM** ‖ 469 dispulsa **PBG** discussa **SM**

Digitized by Google

Ediderat, prohibente dea; vos praeda cruenti
Tydeos; it saevas etiamnunc mater ad aras.
Nec minus Herculeum contra vagus Haemona ducit 480
Sanguis: inexpleto rapitur per milia ferro,
Nunc tumidae Calydonis opes, nunc torva Pylenes
Agmina, nunc maestae fundens Pleuronis alumnos,
Donec in Olenium fessa iam cuspide Buten
Incidit. Hunc turmis obversum et abire vetantem 485
Adgreditur; puer ille, puer malasque comamque
Integer, ignaro cui tunc Thebana bipennis
In galeam librata venit: funduntur utroque
Tempora dividuique cadunt in bracchia crines,
Et non hoc metuens inopino limine vita 490
Exsiluit. Tunc flavum Hypanin flavumque Politen
(Ille genas Phoebo, crinem hic pascebat Iaccho:
Saevus uterque deus), victis Hyperenora iungit
Conversumque fuga Damasum; sed lapsa per armos
Hasta viri trans pectus abit parmamque tenenti 495
Excutit et summa fugiens in cuspide portat.
Sterneret adversos etiamnum Ismenius Haemon
Inachidas (nam tela regit viresque ministrat
Amphitryoniades), saevum sed Tydea contra
Pallas agit. Iamque adverso venere favore 500
Comminus, et placido prior haec Tirynthius ore:
'Fida soror, quaenam hunc belli caligine nobis
Congressum fortuna tulit? num regia Iuno
Hoc molita nefas? citius me fulmina contra
(Infandum) ruere et magno bellare parenti 505
Aspiciat. Genus huic — sed mitto agnoscere, quando
Tu diversa foves, nec si ipsum comminus Hyllum

479 etiamnunc **PpT** etiamnum **BSM** ‖ 485 adire *Grotius* ‖ 488 funduntur **PpGTc** *Leid.* finduntur **B** *m. sec.* **SM** striduntur **B** *m. pr. Dan.* scinduntur **H** | utroque **P** utriq. **B** utrimque **M** utrinque **S** ‖ 490 limine **P** limite *ceteri* ‖ 493 *vers. in* **P** *post v. 496 legitur, sed signo ·/. suo loco attribuitur* | hyperentora **P** ‖ 497 haemo **PB** heros **G** Ismenius heros *D. Heinsius cf. v. 457*

Digitized by Google

Tydeos hasta tui Stygioque ex orbe remissum
Amphitryona petat; teneo aeternumque tenebo,
Quantum haec diva manus, quotiens sudaverit aegis 510
Ista mihi, duris famulus dum casibus omnes
Lustro vagus terras; ipsa heu! comes invia mecum
Tartara, ni superos Acheron excluderet, isses.
Tu patriam caelumque mihi —, quis tanta relatu
Aequet? habe totas, si mens, excidere Thebas. 515
Cedo equidem veniamqne precor.' Sic orsus abibat.
Pallada mulcet honos: rediit ardore remisso
Vultus et erecti sederunt pectoris angues.
Sensit abesse deum, levius Cadmeius Haemon
Tela rotat nulloque manum cognoscit in ictu. 520
Tunc magis atque magis vires animusque recedunt,
Nec pudet ire retro; cedentem Acheloius heros
Impedit, et librans uni sibi missile telum
Direxit iactus, summae qua margine parmae
Ima sedet galea et iuguli vitalia lucent. 525
Nec frustrata manus, mortemque invenerat hasta;
Sed prohibet paulumque umeri libare sinistri
Praebuit et merito parcit Tritonia fratri.
Ille tamen nec stare loco nec comminus ire
Amplius aut vultus audet perferre cruenti 530
Tydeos, aegro animo vis ac fiducia cessit.
Qualis saetigeram Lucana cuspide frontem
Strictus aper, penitus cui non infossa cerebro
Vulnera, nec felix dextrae tenor, in latus iras
Frangit, et expertae iam non venit obvius hastae. 535
Ecce ducem turmae certa indignatus in hostem

---

511 dum **PB**[1] **G** cum **SB**[2]**M** ‖ 512 ipsa en *Bentleius* ipsa et *Marklandus* ‖ 513 ne **P** ‖ 514 patriam **P** patrem **BSM** ‖ 515 Aequat **PB** (?) | habet **PG** abi **c** | excedere **P** excidere *scripsi* excindere *ceteri* ‖ 519 Sensit **PcGH** Sentit **BSM** | abesse **P** abisse **BSM** ‖ 522 Nec pe retro **P** Nec pudor ire *edd.* ‖ 523 Inpedit **PpGH** Impetit **B** Inpetit **SM** ‖ 524 Derexit *Baehrensius* ‖ 527 lib'are **B** librare **PcHT** ‖ 531 aegra *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 533 infessa **P** ‖ 536 certum indignantur **P**

Digitized by Google

Spicula felici Prothoum torquere lacerto,
Turbidus Oenides una duo corpora pinu,
Cornipedemque equitemque, ferit: ruit ille ruentem
In Prothoum lapsasque manu quaerentis habenas 540
In vultus galeam clipeumque in pectora calcat,
Saucius extremo donec cum sanguine frenos
Respuit et iuncta domino cervice recumbit.
Sic ulmus vitisque, duplex iactura colenti,
Gaurano de monte cadunt, sed maestior ulmus 545
Quaerit utrumque nemus, nec tam sua bracchia labens
Quam gemit adsuetas invitaque proterit uvas.
Sumpserat in Danaos Heliconius arma Corymbus,
Ante comes Musis, Stygii cui conscia pensi
Ipsa diu positis letum praedixerat astris 550
Uranie. Cupit ille tamen pugnasque virosque,
Forsitan ut caneret; longa iacet ipse canendus
Laude, sed amissum mutae flevere sorores.
Pactus Agenoream primis Atys ibat ab annis
Ismenen, Tyrii iuvenis nunc advena belli, 555
Quamvis Cirrha domus, soceros nec tristibus actis
Aversatus erat; sponsam quin castus amanti
Squalor et indigni commendat gratia luctus.
Ipse quoque egregius, nec pectora virginis illi
Diversa, inque vicem, sineret fortuna, placebant. 560
Bella vetant taedas, iuvenique hinc maior in hostes
Ira; ruit primis immixtus et agmina Lernae
Nunc pedes ense vago, prensis nunc celsus habenis,
Ceu spectetur, agit. Triplici velaverat ostro
Surgentes etiamnum umeros et levia mater 565

---

541 vultu **P** ‖ 542 extremos **P** ‖ 544 colenti **P** coloni **BSM** ‖ 549 corebus **HTR** *Prag. 2* chorebus **G** Coroebus *edd.* ‖ 550 positis **PBS**[1]**g** *Colb. Paris. 8053 Leid.* (*al. m. suprascr.* t inspectis) inspectis **S**[2]**M** ‖ 553 musae **PSL** innuptae *Exc. Fabri* ‖ 555 tyri **P** | non advena *codd. edd., corr. Peyraredus* ‖ *versus 556—687 desunt in* b ‖ 557 Adversatus **M** *edd.* | quin **P** *coni. Grotius* cui **BSM** ‖ 559 egreus **P** ‖ 560 sinerent **P**

Digitized by Google

Pectora; nunc auro phaleras auroque sagittas
Cingulaque et manicas, ne coniuge vilior iret,
Presserat et mixtum cono crispaverat aurum.
Talibus heu! fidens vocat ultro in proelia Graios:
Ac primum in faciles grassatus cuspide turmas 570
Arma refert sociis et in agmina fida, coacta
Caede, redit. Sic Hyrcana leo Caspius umbra
Nudus adhuc nulloque iubae flaventis honore
Terribilis magnique etiamnum sanguinis insons,
Haut procul a stabulis captat custode remoto 575
Segne pecus teneraque famem consumit in agna.
Mox ignotum armis ac solo corpore mensus
Tydea non timuit, fragilique lacessere telo
Saepius infrendentem aliis aliosque sequentem
Ausus erat. Tandem invalidos Aetolus ad ictus 580
Forte refert oculos et formidabile ridens:
'Iamdudum video, magnum cupis, improbe, leti
Nomen' ait; simul audacem non ense nec hasta
Dignatus leviter digitis imbelle solutis
Abiecit iaculum: latebras tamen inguinis alte 585
Missile, ceu totis intortum viribus, hausit.
Praeterit haut dubium fati et spoliare superbit
Oenides. 'Neque enim has Marti aut tibi, bellica Pallas,
Exuvias figemus' ait, 'procul arceat ipsum
Ferre pudor; vix, si bellum comitata relictis, 590
Deipyle thalamis, illi inludenda tulissem.'
Sic ait, et belli maiora ad praemia mente
Ducitur: innumeris veluti leo forte potitus
Caedibus imbelles vitulos mollesque iuvencas

---

566 nunc **PT** tunc **BSM** | pharetras **T** *Schraderus* ‖ 570 primam facili **P** *pr. m.* primam in faciles **P** *m. sec.* primum faciles **BS** | grassatur **P** ‖ 571 coacta **P** peracta **BSM** ‖ 573 nulloque iuuat **P** ‖ 575 Aut **P** | stauilis **P** ‖ 578 flacilique **P** ‖ 585 Adiecit *Bernartius* ‖ 589 procul habeat ipsum **P** *unde Sandstroemius coni.*: procul absit! et ipsum *et Baehrensius:* ait, abeat procul ‖ 591 inludenda **BSg** illudenda **M** inlaudanda **P** illi ludenda **H**

Digitized by Google

Transmittit: magno furor est in sanguine mergi, 595
Nec nisi regnantis cervice recumbere tauri.
At non semianimi clamore Menoecea lapsus
Fallit Atys: praevertit equos curruque citato
Desilit; instabat pubes Tegeaea iacenti,
Nec prohibent Tyrii. 'Pudeat, Cadmea iuventus, 600
Terrigenas mentita patres! quo tenditis' inquit,
'Degeneres? meliusne iacet pro sanguine nostro
Hospes Atys? tantum hospes adhuc et coniugis ultor
Infelix nondum iste suae; nos pignora tanta
Prodimus?' Insurgunt iusto firmata pudore 605
Agmina, cuique suae rediere in pectora curae.
Interea thalami secreta in parte sorores,
Par aliud morum miserique innoxia proles ?
Oedipodae, varias miscent sermone querellas.
Nec mala quae iuxta, sed longa ab origine fati, 610
Haec matris taedas, oculos ast illa paternos,
Altera regnantem, profugum gemit altera fratrem,
Bella ambae. Gravis hinc misti cunctatio voti:
Mutat utroque timor, quemnam hoc certamine victum,
Quem vicisse velint: tacite praeponderat exul. 615
Sic Pandioniae repetunt ubi fida volucres
Hospitia atque larem bruma pulsante relictum,
Stantque super nidos veterisque exordia fati
Adnarrant tectis et truncum ac flebile murmur
Verba putant, voxque illa tamen non dissona verbis. 620
Atque ibi post lacrimas et longa silentia rursus
Incohat Ismene: 'Quisnam hic mortalibus error?
Quae decepta fides? curam invigilare quieti

---

602 iaces **P** ‖ 604 non pignora **P** ‖ 605 flammata *Schraderus* ‖ 607 thalamis **P** ‖ 609 vario *Barthius* ‖ 611 oculos gemit illa **P** ‖ 613 miseri *codd. edd.* misti *corr. Barthius coll. Claud. R. Pr. I 132* ‖ 614 Mutat **P** Nutat **BSM** Nutrit **g** ‖ 616 ubi avita *R. Ungerus* ‖ 617 relincunt *Bachrensius* ‖ 619 Adnarant **P** Enarrant **SM** *edd.* Et narrant **c** Etnarrant **B** Adnarrant *scripsi* ‖ 623 cur inuigilare **P**

Digitized by Google

Claraque per somnos animi simulacra reverti?
Ecce ego, quae thalamos, nec si pax alta maneret, 625
Tractarem sensu (pudet heu!), conubia vidi
Nocte, soror; sponsum (unde?) mihi sopor attulit amens
Vix notum visu; semel his in sedibus illum,
Dum mea nescio quo spondentur foedera pacto,
Respexi non sponte, soror. Turbata repente 630
Omnia cernebam, subitusque intercidit ignis,
Meque sequebatur rabido clamore reposcens
Mater Atyn. Quaenam haec dubiae praesagia cladis?
Nec timeo, dum tuta domus milesque superstes
Doricus et tumidos liceat componere fratres.' 635
Talia nectebant, subito cum pigra tumultu
Expavit domus, et multo sudore receptus
Fertur Atys, servans animam iam sanguine nullo,
Cui manus in plaga, dependet languida cervix
Exterior clipeo, crinesque a fronte supini. 640
Prima videt caramque tremens Iocasta vocabat
Ismenen: namque hoc solum moribunda precatur
Vox generi, solum hoc gelidis iam nomen inerrat
Faucibus. Exclamant famulae, tollebat in ora
Virgo manus, tenuit saevus pudor; attamen ire 645
Cogitur, indulget summum hoc Iocasta iacenti,
Ostenditque offertque. Quater iam morte sub ipsa
Ad nomen visus defectaque fortiter ora
Sustulit; illam unam neglecto lumine caeli
Aspicit et vultu non exsatiatur amato. 650

---

624 animi **P** animis *ceteri* ‖ 625 pars **P** ‖ 626 sensi et (pudet heu) *Barthius* ‖ 631 Omnia **PTL** Omina **B** Omina **SM** ‖ 632 rapido **PGHT** *Beh. cf. V 96* ‖ 634 superstes **P** recedat **BSM** recedet **g** ‖ 639 defendit **P** ‖ 641 claramque **P** ‖ 642 *et* 643 *in* **P** *inter se transmutati leguntur* ‖ 648 deiectaque **PSM** delectaque **B** *Beh. 1* (*rec. m. corr. in* dilectaque) *Exc. Fabri* diiectaque *Beh. 2* dilectaque **T** defectaque *corr. Heinsius prob. Menkio coll. XII 325* ‖ 649 illa unam **P**

Digitized by Google

Tunc quia nec genetrix iuxta positusque beata
Morte pater, sponsae munus miserabile tradunt
Declinare genas; ibi demum teste remoto
Passa pios gemitus lacrimasque in lumina fudit.
Dumque ea per Thebas, aliis serpentibus ardens 655
Et face mutata bellum integrabat Enyo.
Arma volunt, primos veluti modo comminus ictus
Sustulerint omnisque etiamnum luceat ensis.
Eminet Oenides, quamvis et harundine certa
Parthenopaeus agat, morientumque ora furenti 660
Hippomedon proculcet equo, Capaneaque pinus
Iam procul Aoniis volet agnoscenda catervis;
Tydeos illa dies, illum fugiuntque tremuntque
Clamantem: 'Quo terga datis? licet ecce peremptos
Ulcisci socios maestamque rependere noctem. 665
Ille ego inexpletis solus qui caedibus hausi
Quinquaginta animas: totidem, totidem heia gregatim
Ferte manus! Nulline patres, nulline iacentum
Unanimi fratres? quae tanta oblivio luctus?
Quam pudet Inachias contentum abiisse Mycenas! 670
Hine super Thebis? haec robora regis? ubi autem
Egregius dux ille mihi?' Simul ordine laevo
Ipsum exorantem cuneos capitisque superbi
Insignem fulgore videt; nec segnius ardens
Occurrit, niveo quam flammiger ales olori 675
Imminet et magna trepidum circumligat umbra.
Tunc prior: 'Aoniae rex o iustissime gentis,

---

651 sq. 'positusque — pater' Serv. ad Aen. IV 681.

---

652 mirabile **P** ‖ 654 Passa **P** Fassa *ceteri* | in vulnera *edd. vett. Barthius* | fundit **B G c** ‖ 655 horrens *Schraderus* ‖ 656 iterabat **P** ‖ 658 lugeat **P** ‖ 660 furentis **P** ‖ 661 proculculcet **P** ‖ 663 feriuntque premuntque **P** fugiuntque premuntque **G** ‖ 666 ausi **P T** ‖ 667 totidem heia gregatim **P** totidem totidemque gregati **B S M** totidem, totidem heia gregatim *scripsi* ‖ 669 oblivio **P c** oblivia **B S M** ‖ 673 exorantem **P** exhortantem *ceteri* ‖ 675 Occurrit **P** *Beh.* Accurrit **B S M**

Digitized by Google

Imus in arma palam tandemque ostendimus enses,
An noctem et solitas placet expectare tenebras?'
Ille nihil contra, sed stridula cornus in hostem 680
It referens mandata ducis, quam providus heros
Iamiam in fine viae percussam obliquat, et ipse
Telum ingens avide et quanto non ante lacerto
Impulit: ibat atrox finem positura duello
Lancea. Convertere oculos utrimque faventes 685
Sidonii Graique dei; crudelis Erinys
Obstat et infando differt Eteoclea fratri:
Cuspis in armigerum Phlegyan peccavit. Ibi ingens
Pugna virum, stricto nam saevior inruit ense
Aetolus, retroque datum Thebana tegebant 690
Arma ducem. Sic densa lupum iam nocte sub atra
Arcet ab apprenso pastorum turba iuvenco;
Improbus erigitur contra, nec cura vetantes
Impetere: illum, illum, semel in quem venerat, urget.
Non secus obiectas acies turbamque minorem 695
Dissimulat transitque manu; tamen ora Thoantis,
Pectora Deilochi, Clonii latus, ilia torvi
Perforat Hippotadae; truncis sua membra remittit
Interdum galeasque rotat per nubila plenas.
Et iam corporibus sese spoliisque cadentum 700
Clauserat; unum acies circum sonsumitur, unum
Omnia tela vovent: summis haec ossibus haerent,
Pars frustrata cadunt, partem Tritonia vellit,
Multa rigent clipeo. Densis iam consitus hastis
Ferratum quatit umbo nemus, tergoque fatiscit 705
Atque umeris gentilis aper; nusquam ardua coni
Gloria, quique apicem torvae Gradivus habebat

---

688 *et* 689 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 688 armiferum **P** *Beh.* **GT** | ubi **M** *edd.* ‖ 692 iuuencum **P** *pr. m.* ‖ 696 manus *Peyraredus prob. Grotio* ‖ 697 cthonii **P**, *sed cf. III 170 IV 597* chlonii **B** clomii **GH** cronii *Beh.* ‖ 698 hippodatae **P** ypodate **G** ‖ 703 pellit *Barthius* ‖ 704 constitit hastis **P** ‖ 707 quippe **BcGH** *edd. vett.* | apicem Aetolae *Heinsius*

Digitized by Google

Cassidis, haut laetum domino ruit omen: inusta
Temporibus nuda aera sedent, circumque sonori
Vertice percusso volvuntur in arma molares. 710
Iam cruor in galea, iam saucia proluit ater
Pectora permixtus sudore et sanguine torrens.
Respicit hortantes socios et Pallada fidam,
Longius opposita celantem lumina parma:
Ibat enim magnum lacrimis inflectere patrem. 715
Ecce secat zephyros ingentem fraxinus iram
Fortunamque ferens, teli non eminet auctor:
Astacides Melanippus erat, nec prodidit ipse,
Et vellet latuisse manum, sed gaudia turmae
Monstrabant trepidum; nam flexus in ilia Tydeus 720
Submissum latus et clipei laxaverat orbem.
Clamorem Aonii miscent gemitumque Pelasgi,
Obiectantque manus indignantemque tuentur.
Ille per oppositos longe rimatus amarum
Astaciden, totis animae se cogit in ictum 725
Reliquiis telumque iacit, quod proximus Hopleus
Praebuerat: perit expressus conamine sanguis.
Tunc tristes socii cupidum bellare (quis ardor!)
Et poscentem hastas mediaque in morte negantem
Expirare trahunt, summique in margine campi 730
Effultum gemina latera inclinantia parma
Ponunt, ac saevi rediturum ad proelia Martis
Promittunt flentes. Sed et ipse recedere caelum
Ingentesque animos extremo frigore labi
Sensit, et innixus terrae 'miserescite' clamat, 735
'Inachidae: non ossa precor referantur ut Argos
Aetolumve larem; nec enim mihi cura supremi

---

708 inulta **P** ‖ 715 magnu **P** ‖ 718 menalippus *codd. edd.* Melanippus *corr. Menkius coll. Aesch. Sept. v. 397 Apollod. III 6, 8, 3 Pausan. IX 18, 1 Herod. V 67, 4 Cf. infra 740 IX 8* ‖ 719 et gaudia **P** ‖ 722 aoni **P** ‖ 723 *et* 724 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 726 ophleus **P** oppleus **SG** ‖ 731 palma **P** *pr. m.* ‖ 732 ac safui **P** ‖ 733 et *om.* **S** | ipsum **PG** | cedere **G**

Digitized by Google

Funeris: odi artus fragilemque hunc corporis usum,
Desertorem animi. Caput, o caput, o mihi si quis
Apportet, Melanippe, tuum! nam volveris arvis, 740
Fido equidem, nec me virtus suprema fefellit.
I, precor, Argei si quid tibi sanguinis umquam,
Hippomedon, vade, o primis puer inclite bellis
Arcas, et Argolicae Capaneu iam maxime turmae.'
Moti omnes, sed primus abit primusque repertum 745
Astaciden medio Capaneus e pulvere tollit
Spirantem laevaque super cervice reportat,
Terga cruentantem concussi vulneris unda:
Qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro
Captivumque suem clamantibus intulit Argis. 750
Erigitur Tydeus vultuque occurrit et amens
Laetitiaque iraque, ut singultantia vidit
Ora trahique oculos seseque agnovit in illo,
Imperat abscisum porgi, laevaque receptum
Spectat atrox hostile caput, gliscitque tepentis 755
Lumina torva videns et adhuc dubitantia figi.
Infelix contentus erat: plus exigit ultrix
Tisiphone; iamque inflexo Tritonia patre
Venerat et misero decus immortale ferebat,
Atque illum effracti perfusum tabe cerebri 760
Aspicit et vivo scelerantem sanguine fauces
(Nec comites auferre valent): stetit aspera Gorgon

---

738 sq. 'odi — animi' Mythogr. Vatic. III 6, 27. — 743 sq. 'vade — turmae' Priscian. VII 17 p. 301, 11 H. — 750. 'Captivumque — Argis' Sulpicius Severus dial. III § 13.

---

740 menalippe *codd. edd.* ‖ 741 repellit **P** ‖ 742 atrei **PSM** arcadii **B** *m. pr.* (*al. m. suprascr.* tres argiui) argivi *Beh. 1* Argei *corr. Schraderus* ‖ 643 vale **P** ‖ 744 capaneus **P** ‖ 745 abiit **P** ‖ 750 mirantibus *Sulpicius* ‖ 753 trahitque **P** tratque **S** ‖ 754 porci **P** | saevumque **P** ‖ 757 Infelix contentus erit? — Plus *Menkius* ‖ 762 Gorgo *edd. inde a Gronov., cf. II 717*

Digitized by Google

Crinibus emissis rectique ante ora cerastae
Velavere deam; fugit aversata iacentem,
Nec prius astra subit, quam mystica lampas et insons 765
Elisos multa purgavit lumina lympha.

---

766 Elisos **PBSc** *Behh.* **T** Elissos **H** Elysos **GL** Ilissos *Gronovius* ‖ STATII POETAE . LIBER . VIII . EXPLICIT · INCIPIT EIVSDEM . LIBER . VIIII . **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER IX.

Asperat Aonios rabies audita cruenti
Tydeos; ipsi etiam minus ingemuere iacentem
Inachidae, culpantque virum et rupisse queruntur
Fas odii; quin te, divum inplacidissime, quamquam
Praecipuum tunc caedis opus, Gradive, furebas, 5
Offensum virtute ferunt, nec comminus ipsum
Ora, sed et trepidos alio torsisse iugales.
Ergo profanatum Melanippi funus acerbo
Vulnere non aliis ultum Cadmeia proles
Insurgunt stimulis, quam si turbata sepulcris 10
Ossa patrum monstrisque datae crudelibus urnae.
Accendit rex ipse super: 'Quisquamne Pelasgis
Mitis adhuc hominemque gerit? iam morsibus uncis
(Pro furor! usque adeo tela exsatiavimus!) artus
Dilacerant. Nonne Hyrcanis bellare putatis 15
Tigribus, aut saevos Libyae contra ire leones?
Et nunc ille iacet (pulchra o solacia leti!)

---

1 aonius **P** ‖ 2 Tydeus **P** ‖ 5 ferebas **P** ‖ 6 offensum feritate *coni. Muellerus* | comminus isse *Kochius* ‖ 7 alio **R** *Duebnerus* alia **P** alias *Prag. 2* retro **BSM** retro, *al. m. suprascr.* aĩ alio **g** ‖ 8 menalippi *codd. edd.* ‖ 9 proles **P** pubes *ceteri* ‖ 11 datum **P** ‖ 17 iacet pulchra o **BM** iacet ultra pulchro **P** iacet ultra pulchra o **S** pulchri *schol.*

Digitized by Google

Ore tenens hostile caput, dulcique nefandus
Immoritur tabo; nos ferrum inmite facesque,
Illis nuda odia, et feritas iam non eget armis. 20
Sic pergant rabidi claraque hac laude fruantur,
Dum videas haec, summe pater. Sed enim hiscere campos
Conquesti terraeque fugam mirantur; an istos
Vel sua portet humus?' Magno sic fatus agebat
Procursu fremituque viros, furor omnibus idem 25
Tydeos invisi spoliis raptoque potiri
Corpore. Non aliter subtexunt astra catervae
Incestarum avium, longe quibus aura nocentem
Aera desertasque tulit sine funere mortes;
Illo avidae cum voce ruunt, sonat arduus aether 30
Plausibus, et caelo volucres cessere minores.
Fama per Aonium rapido vaga murmure campum
Spargitur in turmas, solito pernicior index
Cum lugenda refert, donec, cui maxima fando
Damna vehit, trepidas lapsa est Polynicis ad aures. 35
Deriguit iuvenis lacrimaeque haesere paratae,
Et cunctata fides; nimium nam cognita virtus
Oenidae credi letum suadetque vetatque.
Sed postquam haut dubio clades auctore reperta est,
Nox oculos mentemque rapit; tum sanguine fixo 40
Membra simul, simul arma ruunt: madet ardua fletu
Iam galea atque ocreae clipeum excepere cadentem.
It maestus genua aegra trahens hastamque sequentem,
Vulneribus ceu mille gravis totosque per artus
Saucius, absistunt socii monstrantque gementes. 45
Tandem ille abiectis, vix quae portaverat, armis

---

19 inmite **P** mite *ceteri* | nunc ferrum mite *Peyraredus* non ferrum mite facesque? *Koestlinus* ‖ 20 Illi *Bernartius* | cruda *Barthius* ‖ 21 pergant **P** peragant **BSM** peragunt *Beh.* **g** | rapidi **PS** *Beh. Leid.* | clarique *Barthius* | laude **PG** luce **BSM** ‖ 22 campus **P** ‖ 23 mirantur **PH** *Leid.* **r**π miserantur **BM** miramur *Bentleius* ‖ 33 turma **P** ‖ 35 polycinis **P** ‖ 36 Diriguit **P** ‖ 45 absistunt **PBSpcg** *Dan.* adsistunt **GH** assistunt **M** *edd.* | monstratque **P**

Digitized by Google

Nudus in egregii vacuum iam corpus amici
Procidit et tali lacrimas cum voce profudit:
'Hasne tibi, armorum spes o suprema meorum,
Oenide, grates, haec praemia digna rependi? 50
Nudus ut invisa Cadmi tellure iaceres
Sospite me? nunc exul ego aeternumque fugatus,
Quando alius misero ac melior mihi frater ademptus.
Nec iam sortitus veteres regnique nocentis
Periurum diadema peto: quo gaudia tanti 55
Empta mihi aut sceptrum, quod non tua dextera tradet?
Ite, viri, totumque fero me linquite fratri:
Nil opus arma ultra temptare et pergere mortes;
Ite, precor; quid iam dabitis mihi denique maius?
Tydea consumpsi, quanam hunc ego morte piabo? 60
O socer, o Argi! et primae bona iurgia noctis,
Alternaeque manus et longi pignus amoris
Ira brevis; non me ense tuo tum, maxime Tydeu,
(Et poteras) nostri mactatum in limine Adrasti —?
Quin etiam Thebas me propter et impia fratris 65
Tecta libens, unde haut alius remeasset, adisti,
Ceu tibimet sceptra et proprios laturus honores.
Iam Telamona pium, iam Thesea fama tacebat.
Qualis at ecce iaces? quae primum vulnera rimer?
Quis tuus hic, quis ab hoste cruor? quae te agmina quive
Innumeri stravere globi? num fallor, an ipse 71
Invidit pater, et tota Mars impulit hasta.'
Sic ait, et maerens etiamnum lubrica tabo

---

67. 'Ceu — honores' Priscian. XII 23 p. 591, 3 H.

---

52 tunc exule aeternumque fugacis **P** ‖ 53 *versus deest in* **Bc** ‖ 54 sortitos **P** ‖ 57 totumque **P** solumque *ceteri* ‖ 58 pergere **P** perdere *ceteri* ‖ 60 hunc **HL** *Barthius* hoc **PBSM** ‖ 62 Alternaque **PBS** ‖ 63 tum **PSG** tunc **BM** ‖ 64 mactasti **pGH** *Colb. Paris. 8053 edd. vett.* mactare **T** | limite **PS** ‖ 69 Qualis et *codd. edd.* Qualis at *corr. Barthius* | mirer *codd. edd.* rimer *corr. Schraderus* ‖ 71 num **PBScHr** *Bentleius* ni **M** non **Tφ** | et ipse *codd. edd.* an ipse *corr. Bentleius*

Digitized by Google

Ora viri tergit lacrimis dextraque reponit.
'Tune meos hostes hucusque exosus, et ultra 75
Sospes ego?' Exuerat vagina turbidus ensem
Aptabatque neci: comites tenuere, socerque
Castigat bellique vices ac fata revolvens
Solatur tumidum, longeque a corpore caro
Paulatim, unde dolor letique animosa voluntas, 80
Amovet ac tacite ferrum inter verba reponit.
Ducitur amisso qualis consorte laborum
Deserit inceptum media inter iugera sulcum
Taurus iners colloque iugum deforme remisso
Parte trahit, partem lacrimans sustentat arator. 85
Ecce autem hortatus Eteoclis et arma secuti,
Lecta manus, iuvenes, quos nec Tritonia bello,
Nec prope conlata sprevisset cuspide Mavors,
Adventant; contra collecta ut pectora parmae
Fixerat atque hastam longe protenderat, haeret 90
Arduus Hippomedon: ceu fluctibus obvia rupes,
Cui neque de caelo metus et fracta aequora cedunt,
Stat cunctis inmota minis, fugit ipse rigentem
Pontus et ex alto miserae novere carinae.
Tunc prior Aonides (validam simul elicit hastam): 95
'Non pudet hos Manes, haec infamantia bellum
Funera dis coram et caelo inspectante tueri?
Scilicet egregius sudor memorandaque virtus
Hanc tumulare feram? ne non maerentibus Argos
Exsequiis lacrimandus eat, mollique feretro 100
Infandam eiectans saniem! dimittite curam.
Nullae illum volucres, nulla impia monstra nec ipse,
Si demus, pius ignis edat.' Nec plura, sed ingens

---

74 dextraque **PS** *Beh.* dextramque **BM** ‖ 76 vagina turbidus **P** *pr. m. om.* ‖ 77 tenuere **P** *pr. m. om.* ‖ 88 collato **PS** ‖ 89 coniecta **BG** conlata **B** *marg.* | parma **B**(?)**cpGHT** *Beh.* ‖ 92 metus effracta **PS** ‖ 93 fugit **PS** timet *ceteri* ‖ 95 eicit *Bernartius* eligit *Heinsius* ‖ 97 insectante **P** ‖ 99 vere maerentibus *Barthius*

Digitized by Google

Intorquet iaculum, duro quod in aere moratum
Transmissumque tamen clipei stetit orbe secundo. 105
Inde Pheres acerque Lycus; sed cassa Pheretis
Hasta redit, Lycus excelso terrore comantem
Perstringit galeam: convulsae cuspide longe
Diffugere iubae patuitque ingloria cassis.
Ipse nec ire retro, nec in obvia concitus arma 110
Exsilit, inque eadem sese vestigia semper
Obversus cunctis profert recipitque, nec umquam
Longius indulget dextrae motusque per omnes
Corpus amat, corpus servans circumque supraque
Vertitur. Imbellem non sic amplexa iuvencum 115
Infestante lupo (tunc primum feta) tuetur
Mater et ancipiti circumfert cornua gyro;
Ipsa nihil metuens sexusque oblita minoris
Spumat et ingentes imitatur femina tauros.
Tandem intermissa iaculantum nube potestas 120
Reddere tela fuit; iamque et Sicyonius Alcon
Venerat auxilio, Pisaeaque praepetis Idae
Turma subit cuneumque replent. Is laetus in hostes
Lernaeam iacit ipse trabem, volat illa sagittis
Aequa fuga mediumque nihil cunctata Politen 125
Transabit et iuncti clipeum cavat improba Mopsi.
Phocea tum Cydona Tanagraeumque Phalanthum
Atque Erycem, hunc retro conversum et tela petentem,
Dum spes nulla necis, crinito a vertice figit;
Faucibus ille cavis hastam, non ore receptam 130
Miratur moriens, pariterque et murmure plenus

---

115 sqq. 'Imbellem — mater' schol. Theb. X 409 p. 353 L. — 124. 'Lernaeam — trabem' Serv. ad Aen. VII 817.

---

108 Perstringit **PG** Perstrinxit **SM** Prestrincxit **B** | longae **PB** ‖ 112 cuneis *Heinsius* ‖ 116 tunc **P** tum **BcT** *schol.* cum **SM** ‖ 121 iamque **P** namque *ceteri* ‖ 122 piseaq. **B** pisaeque et **P** pyseque et **G** ‖ 123 Turma **BcH** *Leid. Barthius* Turba **PSM** is laetus **P** his fretus *ceteri* ‖ 127 tum **P** tunc *ceteri*

Digitized by Google

Sanguis et expulsi salierunt cuspide dentes.
Ausus erat furto dextram iniectare Leonteus,
Pone viros atque arma latens, positumque trahebat
Prenso crine caput: vidit, quamquam undique crebrae, 135
Hippomedon, ante ora minae, saevoque protervam
Abstulit ense manum; simul increpat: 'Hanc tibi Tydeus,
Tydeus ipse rapit; post et confecta virorum
Fata time magnosque miser fuge tangere manes!'
Ter Cadmea phalanx torvum abduxere cadaver, 140
Ter retrahunt Danai: Siculi velut anxia puppis
Seditione maris nequiquam obstante magistro
Errat et averso redit in vestigia velo.
Non ibi Sidoniae valuissent pellere coepto
Hippomedonta manus, non illum impacta moverent 145
Tormenta oppositum, formidatique superbis
Turribus impulsus temptato umbone redissent.
Sed memor Elysii regis noxasque recensens
Tydeos in medios astu subit impia campos
Tisiphone: sensere acies subitusque cucurrit 150
Sudor equis sudorque viris, quamquam ore remisso
Inachium fingebat Halyn, nusquam impius ignis
Verberaque, et iussi tenuere silentia crines.
Arma gerit iuxtaque feri latus Hippomedontis
Blanda genas vocemque venit, tamen ille loquentis 155
Extimuit vultus admiraturque timorem.
Illa autem lacrimans 'tu nunc' ait, 'inclite, frustra
Exanimes socios inhumataque corpora Graium
(Scilicet is nobis metus, aut iam cura sepulcri?)
Protegis; ipse manu Tyria tibi captus Adrastus 160
Raptatur, teque ante alios, te voce manuque
Invocat; heu qualem lapsare in sanguine vidi,

---

132. 'excussi — dentes' Priscian. X 51 p. 541, 3 H.

---

132 excussi G *Prisc.* ‖ 133 eiectare P ‖ 143 telo P malo G ‖ 145 intacta P ‖ 148 *versus in* P *paene extinctus est* ‖ 149 incita campos *Barthius* ‖ 159 his nobis PBL vobis *Barthius*

Digitized by Google

Exutum canos lacero diademate crines!
Nec procul hinc, adverte oculos: ubi plurimus ille
Pulvis, ubi ille globus.' Paulum stetit anxius heros 165
Librabatque metus; premit aspera virgo: 'Quid haeres?
Imus? an hi retinent manes, et vilior ille
Qui superest?' Miserum sociis opus et sua mandat
Proelia et unanimi vadit desertor amici,
Respiciens tamen et revocent si forte paratus. 170
Inde legens turbata trucis vestigia divae
Huc illuc frustra ruit avius, impia donec
Eumenis ex oculis reiecta caerula parma
Fugit et innumeri galeam rupere cerastae.
Aspicit infelix discussa nube quietos 175
Inachidas currumque nihil metuentis Adrasti.
Et Tyrii iam corpus habent, iam gaudia magnae
Testantur voces, victorque ululatus oberrat
Auribus occultoque ferit praecordia luctu.
Ducitur hostili (pro dura potentia fati!) 180
Tydeus ille solo, modo cui Thebana sequenti
Agmina, sive gradus seu frena effunderet, ingens
Limes utrimque datus, numquam arma manusque quiescunt:
Nulla viri feritas, iuvat ora rigentia leto
Et formidatos inpune lacessere vultus. 185
Hic amor, hoc una timidi fortesque sequuntur
Nobilitare manus, infectaque sanguine tela
Coniugibus servant parvisque ostendere natis.
Sic ubi Maura diu populatum rura leonem,
Quem propter clausique greges vigilantque magistri, 190
Pastorum lassae debellavere cohortes:
Gaudet ager, magno subeunt clamore coloni,
Praecerpuntque iubas immaniaque ora recludunt

---

164 procul hic **P** ‖ 177 At *Barthius* ‖ 178 oberrat **GHT** aberrat **P** aderrat **BSM** inerrat *edd. vett.* ‖ 182 gradus **P** *Beh.* gradu **BSc** gradum **M** ‖ 183 utrumque **P** utrique **TB** *pr. m.* | numquam **P** nusquam **BSM** ‖ 186 secuntur **PB** ‖ 187 *versus deest in* **B**

Digitized by Google

Damnaque commemorant, seu iam sub culmine fixus
Excubat, antiquo seu pendet gloria luco. 195
At ferus Hippomedon quamquam iam sentit inane
Auxilium et seram rapto pro corpore pugnam,
It tamen et caecum rotat inrevocabilis ensem,
Vix socios hostesque (nihildum tardet euntem)
Secernens; sed caede nova iam lubrica tellus 200
Armaque seminecesque viri currusque soluti
Impediunt laevumque femur, quod cuspide fixum
Regis Echionii, sed dissimulaverat ardens,
Sive ibi nescierat. Maestum videt Hoplea tandem;
Tydeos hic magni fidus comes et modo frustra 205
Armiger alipedem prona cervice tenebat
Fatorum ignarum domini solumque frementem,
Quod vacet inque acies audentior ille pedestres.
Hunc aspernantem tumido nova pondera tergo
(Unam quippe manum domitis expertus ab annis) 210
Corripit adfaturque: 'Quid o nova fata recusas,
Infelix sonipes? numquam tibi dulce superbi
Regis onus; non iam Aetolo satiabere campo
Gaudentemque iubam per stagna Acheloia solves.
Quod superest, caros, i, saltem ulciscere manes 215
Aut sequere extorrem, ne tu quoque laeseris umbras
Captivus timidumque equitem post Tydea portes.'
Audisse accensumque putes: hoc fulmine raptum
Abstulit et similes minus indignatur habenas.
Semifer aeria talis Centaurus ab Ossa 220 v.
Desilit in valles, ipsum nemora alta tremescunt,
Campus equum. Trepidi cursu glomerantur anhelo
Labdacidae, premit ille super, necopinaque ferro
Colla metens linquit truncos post terga cadentes.

---

196 quamquam *om.* **P** ‖ 199 hostemque **M** ‖ 201 secuti **P** ‖ 203 sed **PS** *pr. m.* seu **BS²M** ‖ 211 fata **PG** iussa **BSM** ‖ 212 numquam **P** nusquam *ceteri* ‖ 213 spatiabere *Bentleius* ‖ 214 Undantemque *Barthius* ‖ 216 neu *codd. edd.* ne *corr. Koestlinus* | umbras **P** umbram *ceteri* ‖ 217 timidumque **G** *Marklandus* tumidumque *codd. edd.*

Digitized by Google

Ventum erat ad fluvium; solito tunc plenior alveo 225
(Signa mali) magna se mole Ismenos agebat.
Illa brevis requies, illo timida agmina lassam
De campis egere fugam; stupet hospita belli
Unda viros claraque armorum incenditur umbra.
Insiluere vadis, magnoque fragore solutus 230
Agger et adversae latuerunt pulvere ripae.
Ille quoque hostiles saltu maiore per undas
Inruit attonitis (longum dimittere habenas),
Sicut erat, tantum viridi defixa parumper
Caespite populeo commendat spicula trunco. 235
Tunc vero exanimes tradunt rapientibus ultro
Arma vadis: alii demissa casside, quantum
Tendere conatus animae valuere sub undis,
Turpe latent; multi fluvium transmittere nando
Adgressi, sed vincla tenent laterique repugnat 240
Balteus et madidus deducit pectora thorax.
Qualis caeruleis tumido sub gurgite terror
Piscibus, arcani quotiens devexa profundi
Scrutantem delphina vident; fugit omnis in imos
Turba lacus viridesque metu stipantur in algas; 245
Nec prius emersi, quam summa per aequora flexus
Emicet et visis malit certare carinis:
Talis agit sparsos mediisque in fluctibus heros
Frena manu pariter, pariter regit arma, pedumque
Remigio sustentat equum; consuetaque campo 250
Fluctuat et mersas levis ungula quaerit harenas.
Sternit Iona Chromis, Chromin Antiphos, Antiphon Hypseus,
Hypseus Astyagen evasurumque relicto

---

230 sq. 'Insiliere — agger' Priscian. X 51 p. 541, 5 H.

---

228 stat et hospita **P** ‖ 229 claroque a. i. auro *Kochius* ‖ 230 Insiliere *Prisc.* **H** ‖ 237 demissa **PpcGH** *edd. vett.* dimissa **BG²SM** ‖ 243 arcano **P** *m. sec.* | profundo **P** ‖ 249 *sq.* pedum sc R. s. equus *Iortinus* ‖ 252 antiphas **P**

Digitized by Google

Amne Linum, ni fata vetent et stamine primo
Ablatum tellure mori. Premit agmina Thebes 255
Hippomedon, turbat Danaos Asopius Hypseus:
Amnis utrumque timet, crasso vada mutat uterque
Sanguine, et e fluvio neutri fatale reverti.
Iam laceri pronis volvuntur cursibus artus
Oraque et abscisae redeunt in pectora dextrae, 260
Spicula iam clipeosque leves arcusque remissos
Unda vehit, galeasque vetant descendere cristae:
Summa vagis late sternuntur flumina telis,
Ima viris; illic luctantur corpora leto,
Efflantesque animas retro premit obvius amnis. 265
Flumineam rapiente vado puer Argipus ulmum
Prenderat, insignes umeros ferus ense Menoeceus
Amputat; ille cadens, nondum conamine adempto,
Truncus in excelsis spectat sua bracchia ramis.
Hypseos hasta Tagen ingenti vulnere mersit, 270
Ille manet fundo, rediit pro corpore sanguis.
Desiluit ripis fratrem rapturus Agenor
Heu! miser et tenuit, sed saucius ille levantem
Degravat amplexu: poterat resolutus Agenor
Emersisse vadis, piguit sine fratre reverti. 275
Surgentem dextra Capetum vulnusque minantem
Sorbebat rapidus nudato gurgite vertex;

---

254 e stamine **B** (*sicut videtur*) **G²** *Beh. 1* **cHT** a stamine *Beh. 2* ‖ 255 thebis **P** ‖ 258 et fluvio **BSd** | neutris **P** neutri est **G** ‖ 262 decendere **P** ‖ 263 spernuntur fulmina **P** ‖ 264 Arma **P** | illi cunctantur **P** ‖ 266 argypus **P** argyphus **BG²** argiphus **ScH** *Beh. 1* argifus **G** agriphus **T** agiphus *Beh. 2* Agrius *edd.* Argipus *scripsi* ‖ 267 armos *Schraderus* ‖ 268 conamine victo *Barthius* ‖ 270 tagen **P** *Barthius* sagen **BG²SM** ‖ 272 *versus in* **G²** *inter v. 274 et 275 legitur* ‖ 275 piguit **P** puduit *ceteri* ‖ 276 capetum **PR** caplethum **b** calethum *vel* caletum *vel* chaletum **BG²SM** ‖ 277 nudato **P** notato **B** *Behh.* **d** (**t** nudato) notato **G²**, (*al. m. suprasr.* montano) (n)atatu **S** *pr. m.*, (*al. corr.* vadato, *ead. suprascr.* **t** undanti) motato **c** violato **p** nodato *schol. edd.* | vortex **Pp**

Digitized by Google

Iam vultu, iam crine latet, iam dextera nusquam,
Ultimus abreptas ensis descendit in undas.
Mille modis leti miseros mors una fatigat. 280
Induit a tergo Mycalesia cuspis Agyrten;
Respexit, nusquam auctor erat, sed concita tractu
Gurgitis effugiens invenerat hasta cruorem.
Figitur et validos sonipes Aetolus in armos,
Exsiluitque alte vi mortis et aera pendens 285
Verberat; haut tamen est turbatus flumine ductor,
Sed miseratur equum, magnoque ex vulnere telum
Exuit ipse gemens et sponte remisit habenas.
Inde pedes repetit pugnas gressuque manuque
Certior, et segnem Nomium fortemque Mimanta 290
Thebaeumque Lichan Anthedoniumque Lycetum
Continuat ferro geminisque e fratribus unum
Thespiaden; eadem poscenti fata Panemo:
'Vive superstes' ait, 'diraeque ad moenia Thebes
Solus abi, miseros non decepture parentes. 295
Di bene, quod pugnas rapidum deiecit in amnem
Sanguinea Bellona manu: trahit unda timentes
Gurgite gentili, nuda nec flebilis umbra
Stridebit vestros Tydeus inhumatus ad ignes;
Ibitis aequoreis crudelia pabula monstris, 300
Illum terra vehit suaque in primordia solvet.'
Sic premit adversos et acerbat vulnera dictis;
Ac nunc ense furit, nunc tela natantia captans
Ingerit: innuptae comitem Therona Dianae,

---

294 sq. 'Vive — abi' Priscian. V 55 p. 176, 19 H. — 299. 'Stridebit — ignes' Priscian. X 29 p. 521, 15 H.

---

279 abreptas **P** arreptas *Beh.* abruptas **BG²SM** | ensi **P** | ad umbras **P** ‖ 286 fulmine **P** ‖ 287 e vulnere **BM** | telumque e vulnere magnum *Barthius* ‖ 290 minata **P** *pr. m.*, (*al. corr.* nymanta) mimanta **B** minanta **G²ScGT** *Behh.* ‖ 291 Thisbaeumque *Gronovius e cod.* | lycheum **P** liceum **c** ‖ 293 *versum om.* **T** ‖ 296 delegit **PG** ‖ 301 solvet **PGπ** solvit **BG²SM** ‖ 303 At **PGHT** *Leid.* | captans **PG** raptans *ceteri* ‖ 304 herona **P** pherona **S**

Digitized by Google

Ruricolamque Gyan cum fluctivago Ergino, 305
Intonsumque Hersen contemptoremque profundi
Crethea, nimbosam qui saepe Caphereos arcem
Euboicasque hiemes parva transfugerat alno.
Quid non fata queant? traiectus pectora ferro
Volvitur in fluctus, heu cuius naufragus undae! 310
Te quoque sublimi tranantem flumina curru,
Dum socios, Pharsale, petis, resupinat ademptis
Dorica cuspis equis; illos violentia saevi
Gurgitis infelixque iugi concordia mergit.
Nunc age, quis tumidis magnum inclinarit in undis
Hippomedonta labor, cur ipse excitus in arma 316
Ismenos, doctae nosse indulgete sorores:
Vestrum opus ire retro et senium depellere famae.
Gaudebat Fauno nymphaque Ismenide natus
Maternis bellare tener Crenaeus in undis, 320
Crenaeus, cui prima dies in gurgite fido
Et natale vadum et virides cunabula ripae.
Ergo ratus nihil Elysias ibi posse Sorores,
Laetus adulantem nunc hoc nunc margine ab illo
Transit avum, levat unda gradus, seu defluus ille, 325
Sive obliquus eat; nec cum subit obvius, ullas
Stagna dedere moras pariterque revertitur amnis.
Non Anthedonii tegit hospitis inguina pontus
Blandior, aestivo nec se magis aequore Triton
Exerit, aut carae festinus ad oscula matris 330
Cum remeat tardumque ferit delphina Palaemon.
Arma decent umeros, clipeusque insignis et auro
Lucidus Aoniae caelatur origine gentis.

---

305 ergino **B** *m. pr.* hergyno **P** engino **G²SB** *m. sec.* hergino *Behh.* erigino **cGHTr**$\pi\varphi$ Eriguno *Bentleius* ‖ 307 Cretea **B** ‖ 309 trasiectus **P** ‖ 311 tranantem **P** *Beh.* transnantem **BM** ‖ 315 inclinavit in **P** inclinarit in *corr. Baehrensius* inclinaverit *Lips.* expugnaverit **BSM** expugnaverat **G²** ‖ 317 indulgere **PS** *pr. m.* ‖ 318 depellere **PBcHT** *schol.* **L** defendere **G²SM** ‖ 327 amni *Barthius* ‖ 328 antethedonii, (*al. m. suprascr.* s. glauci) **P**

Digitized by Google

Sidonis hic blandi per candida terga iuvenci,
Iam secura maris, teneris iam cornua palmis 335
Non tenet, extremis adludunt aequora plantis;
Ire putes clipeo fluctusque secare iuvencum.
Adiuvat unda fidem pelago nec discolor amnis.
Tunc audax pariter telis et voce proterva
Hippomedonta petit: 'Non haec fecunda veneno 340
Lerna, nec Herculeis haustae serpentibus undae:
Sacrum amnem, sacrum (et miser experiere!) deumque
Altrices inrumpis aquas.' Nihil ille, sed ibat
Comminus; opposuit cumulo se densior amnis
Tardavitque manum, vulnus tamen illa retentum 345
Pertulit atque animae tota in penetralia sedit.
Horruit unda nefas, silvae flevistis utraeque,
Et graviora cavae sonuerunt murmura ripae.
Ultimus ille sonus moribundo emersit ab ore:
'Mater!' in hanc miseri ceciderunt flumina vocem. 350
At genetrix coetu glaucarum cincta sororum
Protinus icta malo vitrea de valle solutis
Exsiluit furibunda comis, ac verbere crebro
Oraque pectoraque et viridem scidit horrida vestem.
Utque erupit aquis iterumque iterumque trementi 355
Ingeminat 'Crenaee' sono: nusquam ille, sed index
Desuper, a miserae nimium noscenda parenti,
Parma natat; iacet ipse procul, qua mixta supremum
Ismenon primi mutant confinia ponti.
Fluctivagam sic saepe domum madidosque penates 360
Alcyone deserta gemit, cum pignora saevus
Auster et algentes rapuit Thetis invida nidos.
Mergitur orba iterum, penitusque occulta sub undis
Limite non uno, liquidum qua subter eunti

---

354. 'Oraque — vestem' Priscian. X 24 p. 516, 20 H.

---

334 Sidoniis **P** ‖ 338 non discolor **G** *schol.* iam d. *Barthius* ‖ tre *al. m.*
347 u////que **P** ‖ 357 ab **P** *m. sec.* ‖ 361 Alcione c Altione **GT**

Digitized by Google

Lucet iter, miseri nequiquam funera nati 365
Vestigat, plangitque tamen; saepe horridus amnis
Obstat, et obducto caligant sanguine visus.
Illa tamen praeceps in tela offendit et enses
Scrutaturque manu galeas et prona reclinat
Corpora; nec ponto submota intrabat amaram 370
Dorida, possessum donec iam fluctibus altis
Nereidum miserata cohors ad pectora matris
Impulit. Illa manu ceu vivum amplexa reportat
Insternitque toris riparum atque umida siccat
Mollibus ora comis, atque haec ululatibus addit: 375
'Hoc tibi semidei munus tribuere parentes
Nec mortalis avus? sic nostro in gurgite regnas?
Mitior haec misero discors alienaque tellus,
Mitior unda maris, quae iuxta flumina corpus
Rettulit et miseram visa expectasse parentem. 380
Hine mei vultus? haec torvi lumina patris?
Hi crines undantis avi? tu nobile quondam
Undarum nemorumque decus, quo sospite maior
Diva et nympharum longe regina ferebar.
Heu ubinam ille frequens modo circa limina matris 385
Ambitus orantesque tibi servire Napaeae?
Cur nunc te, melius saevo mansure profundo,
Amplexu misero tumulis, Crenaee, reporto,
Non mihi? nec tantae pudet heu! miseretque ruinae,
Dure parens? quae te alta et ineluctabilis imo 390
Condidit amne palus, quo nec tam cruda nepotis
Funera, nec nostri valeant perrumpere planctus?

Inter v. 365 et 366 in **B** *versus erasus esse videtur* ‖ 369 reclinat *al. m.* rec////nat **P** ‖ 370 nunc ponto *Marklandus* | intraverat arma **P** ‖ 375 ululantibus **P** ‖ 377 si **P** ‖ 378 *Deest versus in* **BG²S** *pr. m.* (*inter lineas m. rec. adscriptus*) *Beh. 1. 2* **cg** | haec **P** heu **M** | miserae *Barthius* | dissors *Heinsius* ‖ 385 Heu **PG²S** *Heus* **BM** *Similem hiatum admisit Statius V 350. 478. 613 VIII 174 Silv. III 5, 44* | fratris **P** ‖ 387 mansura *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 391 nec tam **P** nec iam **G** iam nec **BG²M**

Digitized by Google

Ecce furit iactatque tuo se in gurgite maior
Hippomedon, illum ripaeque undaeque tremescunt,
Illius impulsu nostrum bibit unda cruorem: 395
Tu piger et trucibus facilis servire Pelasgis.
Ad cineres saltem supremaque iusta tuorum,
Saeve, veni, non hic solum accensure nepotem.'
His miscet planctus multumque indigna cruentat
Pectora, caeruleae referunt lamenta sorores: 400
Qualiter Isthmiaco nondum Nereida portu
Leucothean planxisse ferunt, dum pectore anhelo
Frigidus in matrem saevum mare respuit infans.
At pater arcano residens Ismenos in antro,
Unde aurae nubesque bibunt atque imbrifer arcus 405
Pascitur et Tyrios melior venit annus in agros,
Ut lamenta procul (quamquam strepit ipse) novosque
Accepit natae gemitus, levat aspera musco
Colla gravemque gelu crinem, ceciditque soluta
Pinus adulta manu dimissaque volvitur urna. 410
Illum per ripas annoso scrupea limo
Ora exertantem silvae fluviique minores
Mirantur: tantus tumido de gurgite surgit,
Spumosum attollens apicem lapsuque sonoro
Pectora caeruleae rivis manantia barbae. 415
Obvia cognatos gemitus casumque nepotis
Nympharum docet una patrem monstratque cruentum
Auctorem dextramque premit: stetit arduus alto
Amne, manuque genas et nexa virentibus ulvis
Cornua concutiens sic turbidus ore profundo 420
Incipit: 'Huncne mihi, superum regnator, honorem,
Quod totiens hospesque tuis et conscius actis
(Nec memorare timor) falsa nunc improba fronte
Cornua, nunc vetitam currus deiungere Phoeben,

---

398 his solum *Heinsius* ‖ 399 cruentant **P** ‖ 401 nereia **PG** ‖ 407 strepit **P** obstrepit *ceteri* ‖ 409 occiditque **P** ‖ 411 annosa **P** ‖ *vv. 413 et 414 in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 413 tantum **P** ‖ 420 *versus deest in* **T** ‖ 424 deiungere **P** (*ead. m.*

Digitized by Google

Dotalesque rogos deceptaque fulmina vidi 425
Praecipuosque alui natorum? an vilis et illis
Gratia? ad hunc certe repsit Tirynthius amnem,
Hac tibi flagrantem Bromium restinximus unda.
Aspice, quas fluvio caedes, quae funera portem,
Continuus telis alioque adopertus acervo. 430
Omne vadum belli series tenet, omnis anhelat
Unda nefas, subterque animae supraque recentes
Errant et geminas iungunt caligine ripas.
Ille ego clamatus sacris ululatibus amnis,
Qui molles thyrsos Baccheaque cornua puro 435
Fonte lavare feror, stipatus caedibus artas
In freta quaero vias; non Strymonos impia tanto
Stagna cruore natant, non spumifer altius Hebrus
Gradivo bellante rubet. Nec te admonet altrix
Unda tuasque manus, iam pridem oblite parentum 440
Liber? an Eous melius pacatur Hydaspes?
At tu, qui tumidus spoliis et sanguine gaudes
Insontis pueri, non hoc ex amne potentem
Inachon aut saevas victor revehere Mycenas,
Ni mortalis ego et tibi ductus ab aethere sanguis.' 445
Sic ait infrendens et sponte furentibus undis
Signa dedit: mittit gelidus montana Cithaeron
Auxilia antiquasque nives et pabula brumae
Ire iubet; frater tacitas Asopos eunti
Conciliat vires et hiulcis flumina venis 450
Suggerit. Ipse cavae scrutatur viscera terrae
Stagnaque torpentesque lacus pigrasque paludes
Excutit, atque avidos tollens ad sidera vultus
Umentes nebulas exhaurit et aera siccat.
Iamque super ripas utroque extantior ibat 455
Aggere, iam medium modo qui superaverat amnem

---

suprascr. hcule) disiungere *ceteri* ‖ 430 alioque **P** altoque *ceteri* ‖ 432 superque **P** *pr. m.* ‖ 435 thirsos bracchiaque **P** ‖ 436 libare **P** *pr. m.* ‖ 449 Iret **P** | asopus **PGHT** *cf. VII 315* ‖ 451 ipsa **P** ‖ *versus 494—903 desunt in* G^2 ‖ 455 exstantior **P**

Digitized by Google

Hippomedon, intactus aquis umerosque manusque,
Miratur crevisse vadum seseque minorem.
Hinc atque hinc tumidi fluctus animosaque surgit
Tempestas instar pelagi, cum Pliadas haurit 460
Aut nigrum trepidis impingit Oriona nautis.
Non secus aequoreo iactat Teumesius amnis
Hippomedonta salo, semperque umbone sinistro
Tollitur et clipeum nigrante supervenit aestu
Spumeus adsultans, fractaque refunditur unda 465
Et cumulo maiore redit; nec mole liquenti
Contentus carpit putres servantia ripas
o Arbusta annosasque trabes eiectaque fundo
Saxa rotat. Stat pugna impar amnisque virique,
Indignante deo; nec enim dat terga nec ullis 470
Frangitur ille minis, venientesque obvius undas
Intrat et obiecta dispellit flumina parma.
Stant terra fugiente gradus, et poplite tenso
Lubrica saxa tenet, genibusque obnixus et haerens
Subruta fallaci servat vestigia limo, 475
Sic etiam increpitans: 'Unde haec, Ismene, repente
Ira tibi? quove has traxisti gurgite vires,
Imbelli famulate deo solumque cruorem
Femineis experte choris, cum Bacchica mugit
Buxus et insanae maculant trieterida matres?' 480
Dixerat; atque illi sese deus obtulit ultro
Turbidus imbre genas et nube natantis harenae,
Nec saevit dictis, trunca sed pectora quercu
Ter quater oppositi, quantum ira deusque valebat,
Impulit adsurgens: tandem vestigia flexit 485

---

460 pliadas **BcT** *Beh. 2* plyadas **H** pleiadas **PG** pliades *Beh. 1 cf. IV 120* ‖ 462 ignis **P** ‖ 467 carpitque *Barthius* ‖ 468 Ambusta **P** *pr. m.* | euectaque *Baehrensius* ‖ 470 nec illis **P** ‖ 473 Stat **P** ‖ 474 tenet **PG** *edd. vett.* tenent **BS** *Colb.* **T** natant **p** *Beh.* **gH** *Leid. Gronov.* ‖ 478 famulante **p** *Behh. edd.* | deo, *suprascr.* s. baco **P** ‖ 480 trieterida **PBg** *edd. vett. cf. Ach. I 595* trieterica **SM** triaterica **cG** *Beh.* triatericha **T** ‖ 484 valebat **P** valebant *ceteri*

Digitized by Google

Excussumque manu tegimen, conversaque lente
Terga refert. Instant undae sequiturque labantem
Amnis ovans; nec non saxis et grandine ferri
Desuper infestant Tyrii geminoque repellunt
Aggere. Quid faciat bellis obsessus et undis? 490
Nec fuga iam misero, nec magnae copia mortis.
  Stabat gramineae producta crepidine ripae
Undarum ac terrae dubio, sed amicior undis,
Fraxinus ingentique vadum possederat umbra.
Huius opem (nam qua terras invaderet?) unca 495
Arripuit dextra: nec pertulit illa trahentem;
Sed maiore super, quam stabat, pondere victa
Solvitur, et qua stagna subit radice quibusque
Arentem mordebat humum, dimissa superne
Iniecit trepido sese ripamque, nec ultra 500
Passa virum subitae vallavit ponte ruinae.
Huc undae coeunt, et ineluctabile caeno
Verticibusque cavis sidit crescitque barathrum.
Iamque umeros, iam colla ducis sinuosa vorago
Circuit: hic demum victus suprema fateri 505
Exclamat: 'Fluvione (pudet!), Mars inclite, mergis
Hanc animam? segnesque lacus et stagna subibo
Ceu pecoris custos, subiti torrentis iniquis
Interceptus aquis? adeone occumbere ferro
Non merui?' Tandem precibus commota Tonantem 510
Iuno subit: 'Quonam miseros, sator inclite divum,
Inachidas, quonam usque premes? iam Pallas et odit
Tydea, iam rapto tacuerunt augure Delphi:
En meus Hippomedon, cui gentis origo Mycenae

---

492 *sqq. Cf. Hom. Il. XXI 241 sqq.* ‖ 497 supra **M** ‖ 499 dimissa **P** demissa *ceteri* ‖ 500 Iniecitque vado sese *Koestlinus* ‖ 501 Passurum *codd. edd.* Passa virum *corr. Barthius* Prensurum *Gronovius e cod. Palat.* | monte *Baehrensius* ‖ 502 caeno **P** caenum *vel* coenum *ceteri* ‖ 503 recavis *Barthius* | sidit **P** sedit *ceteri* ‖ 505 Circumit **PBS** *Beh.* ‖ 506 mergis **P** merges *ceteri* ‖ 510 motura *Barthius*

Digitized by Google

Argolicique lares numenque ante omnia Iuno 515
(Sic ego fida meis?), pelagi crudelibus ibit
Praeda feris? certe tumulos supremaque victis
Iusta dabas; ubi Cecropiae post proelia flammae?
Theseos ignis ubi est?' Non spernit coniugis aequas
Ille preces, leviterque oculos ad moenia Cadmi 520
Rettulit, et viso sederunt flumina nutu.
Illius exangues umeri et perfossa patescunt
Pectora: ceu ventis alte cum elata resedit
Tempestas, surgunt scopuli quaesitaque nautis
Terra, et ab infestis descendunt aequora saxis. 525
Quid ripas tenuisse iuvat? premit undique nimbo
Telorum Phoenissa cohors, nec tegmina membris
Ulla, omnisque patet leto; tunc vulnera manant,
Quique sub amne diu stupuit cruor, aere nudo
Solvitur et tenues venarum laxat hiatus, 530
Incertique labant undarum et frigore gressus.
Procumbit, Getico qualis procumbit in Haemo
Seu Boreae furiis putri seu robore quercus
Caelo mixta comas, ingentemque aera laxat:
Illam nutantem nemus et mons ipse tremescit, 535
Qua tellure cadat, quas obruat ordine silvas.
Non tamen aut ensem galeamve audacia cuiquam
Tangere; vix credunt oculis ingentiaque horrent
Funera, et adstrictis accedunt comminus armis.
Tandem Hypseus adiit capulumque in morte tenenti 540
Extrahit et torvos laxavit casside vultus;
Itque per Aonios alte mucrone corusco
Suspensam ostentans galeam et clamore superbit:
'Hic ferus Hippomedon, hic formidabilis ultor
Tydeos infandi debellatorque cruenti 545

---

518 Busta *codd. edd.* Iusta *corr. Heinsius* | cecopriae **P** caecropiae **B** ‖ 523 cum elata **PH** cum flata **Bc** conflata **GT** *edd. vett.* ‖ 525 insessis *Heinsius* ‖ 531 et frigore **P** frigore *ceteri* ‖ 532 haemon **P** ‖ 540 hypseus adiit **P** adiit hypseus **SM** adit hipseus **B** | caelumque **P** ‖ 544 sic formidabilis **P**

Digitized by Google

Gurgitis!' Agnovit longe pressitque dolorem
Magnanimus Capaneus, telumque immane lacertum
Hortatur librans: 'Ades o mihi, dextera, tantum
Tu praesens bellis et inevitabile numen,
Te voco, te solam superum contemptor adoro.' 550
Sic ait, et voti sese facit ipse potentem.
It tremibunda abies clipeum per et aerea texta
Loricae tandemque animam sub pectore magno
Deprendit: ruit haut alio quam celsa fragore
Turris, ubi innumeros penitus quassata per ictus 555
Labitur effractamque aperit victoribus urbem.
Cui super adsistens 'non infitiamur honorem
Mortis' ait, 'refer huc oculos, ego vulneris auctor;
Laetus abi multumque aliis iactantior umbris!'
Tunc ensem galeamque rapit clipeumque revellit 560
Hypseos; exanimumque tenens super Hippomedonta
'Accipe' ait, 'simul hostiles, dux magne, tuasque
Exuvias, veniet cineri decus et suus ordo
Manibus; interea iustos dum reddimus ignes,
Hoc ultor Capaneus operit tua membra sepulcro.' 565
Sic anceps dura belli vice mutua Grais
Sidoniisque simul nectebat vulnera Mavors:
Hic ferus Hippomedon, illic non segnior Hypseus
Fletur, et alterni praebent solacia luctus.
Tristibus interea somnum turbata figuris 570
Torva sagittiferi mater Tegeatis ephebi,
Crine dato passim plantisque ex more solutis,
Ante diem gelidas ibat Ladonis ad undas
Purgatura malum fluvio vivente soporem.

---

547 lacerto **BSM** lacertum *scripsi* recepto **P** *pr. m.*, (*al. corr.* receptum) ‖ 549 lumen, *al. m. suprascr.* † numen **P** ‖ 551 ipsa **P** ‖ 552 terga *codd. edd.* texta *corr. Gronovius e marg. cod. Arundeliani coll. V 354* ‖ 560 repellit **P** ‖ 561 Ipsius **PBSM** Impius **H** Hypseos *corr. Marklandus* | exanimemque **M** exanimum quatiens *Barthius* ‖ 567 nectebat funera *Marklandus* ‖ 571 ephebi, *al. m. suprascr.* s. partonopei **P**

Digitized by Google

Namque per attonitas curarum pondere noctes 575
Saepe et delapsas adytis, quas ipsa dicarat,
Exuvias, seque ignotis errare sepulcris
Extorrem nemorum Dryadumque a plebe fugatam,
Saepe novos nati bello rediisse triumphos,
Armaque et alipedem notum comitesque videbat, 580
Numquam ipsum, nunc ex umeris fluxisse pharetras,
Effigiesque suas simulacraque nota cremari.
Praecipuos sed enim illa metus portendere visa est
Nox miserae totoque erexit pectore matrem.
Nota per Arcadias felici robore silvas 585
Quercus erat, Triviae quam desacraverat ipsa
Electam turba nemorum numenque colendo
Fecerat: hic arcus et fessa reponere tela,
Armaque curva suum et vacuorum terga leonum
Figere et ingentes aequantia cornua silvas. 590
Vix ramis locus, agrestes adeo omnia cingunt
Exuviae, et viridem ferri nitor impedit umbram.
Hanc, ut forte iugis longo defessa redibat
Venatu, modo rapta ferox Erymanthidos ursae
Ora ferens, multo proscissam vulnere cernit 595
Deposuisse comam et rorantes sanguine ramos
Expirare solo; quaerenti nympha cruentas
Maenadas atque hostem dixit saevisse Lyaeum.
Dum gemit et planctu circumdat pectus inani,
Abrupere oculi noctem maestoque cubili 600
Exsilit et falsos quaerit per lumina fletus.
Ergo ut in amne nefas merso ter crine piavit
Verbaque sollicitas matrum solantia curas
Addidit, armigerae ruit ad delubra Dianae

578 nemorum **PH**π nemoris **BSM** ‖ 581 Numquam **P** Nusquam *ceteri* ‖ 583 visa est **PGH** *edd. vett.* visa ⁀ **B** visa **SM** ‖ 589 torva leonum **P** ‖ 591 Vix radiis *Barthius* ‖ 597 Expirare **P** Expirasse **BSM** ‖ 598 saeuissime **P** ‖ 602 inmane **P** iane **GT** *edd. vett.* inane *Barthius* ‖ 604 armigerae **P** *marg.* armatae **BSM**

Digitized by Google

Rore sub Eoo, notasque ex ordine silvas 605
Et quercum gavisa videt. Tunc limina divae
Adstitit et tali nequiquam voce precatur:
'Virgo potens nemorum, cuius non mollia signa
Militiamque trucem sexum indignata frequento'
More nihil Graio, nec te gens aspera ritu 610
Colchis Amazoniaeve magis coluere catervae:
Si mihi non umquam thiasi ludusve protervae
Noctis et, inviso quamvis temerata cubili,
Non tamen aut teretes thyrsos aut mollia gessi
Pensa, sed in tetricis et post conubia lustris, 615
Sic quoque venatrix animoque innupta remansi
(Nec mihi secretis culpam occultare sub antris
Cura, sed ostendi prolem posuique trementem
Ante tuos confessa pedes; nec degener ille
Sanguinis (inque meos reptavit protinus arcus): 620
~~{Tela puer lacrimis et prima voce poposcit}~~
Hunc mihi (quid trepidae noctes somnusque minantur?)
Hunc, precor, audaci qui nunc ad proelia voto
Heu nimium sibi fisus abit, da visere belli
Victorem, vel, si ampla peto, da visere tantum! 625
Hic sudet tuaque arma ferat: preme dira malorum
Signa; quid in nostris, nemoralis Delia, silvis
Maenades hostiles Thebanaque numina regnant?
Ei mihi! cur penitus (simque augur cassa futuri!),
Cur penitus magnoque interpretor omine quercum? 630
Quod si vera sopor miserae praesagia mittit,
Per te maternos, mitis Dictynna, labores

---

606 limina **P** *cf. III 299* limine *ceteri* ‖ 612 *versus deest in* **P** ‖ 616 animoque **P** *edd. vett.* animumque **BM** innupta animumque **S** animosque *Baehrensius* ‖ 617 crimen **B** *Beh. 1* crinem **c** *Beh. 2* (*in marg. adscr.* culpam) ‖ 618 prolem **P** *N. Faber* natum **BSM** ‖ 621 *versum, qui deest in uno* **P**, *uncis inclusi et interpunctionem cum Sandstroemio correxi* ‖ 624 tibi *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 625 *Post hunc v. in Beh. 1 sequuntur haec:* Si non victorem, da tantum cernere victum ‖ 626 dira **P** diva **BSM** dura *Colb.* ‖ 628 Menalis **P** ‖ 632 maternos, *al. m. suprascr*

Digitized by Google

Fraternumque decus, cunctis hunc fige sagittis
Infelicem uterum; miserae sine funera matris
Audiat ille prior!' Dixit, fletuque soluto 635
Aspicit et niveae saxum maduisse Dianae.
Illam diva ferox etiamnum in limine sacro
Expositam et gelidas verrentem crinibus aras
Linquit, et in mediis frondentem Maenalon astris
Exsuperat saltu gressumque ad moenia Cadmi 640
Destinat, interior caeli qua semita ducit
Dis tantum et cunctas iuxta videt ardua terras.
Iamque fere medium Parnasi frondea praeter
Colla tenebat iter, cum fratrem in nube corusca
Aspicit haut solito visu: remeabat ab armis 645
Maestus Echioniis, demersi funera lugens
Auguris. Inrubuit caeli plaga sidere mixto;
[Occursuque sacro pariter iubar arsit utrimque,
Et coiere arcus et respondere pharetrae.]
Ille prior: 'Scio, Labdacias, germana, cohortes 650
Et nimium fortes ausum petis Arcada pugnas.
Fida rogat genetrix: utinam indulgere precanti
Fata darent! en ipse mei (pudet!) inritus arma
Cultoris frondesque sacras ad inania vidi
Tartara et in memet versos descendere vultus; 655
Nec tenui currus terraeque abrupta coegi,
Saevus ego inmeritusque coli. Lugentia cernis
Antra, soror, mutasque domos: haec sola rependo
Dona pio comiti; nec tu peritura movere
Auxilia et maestos in vanum perge labores. 660
Finis adest iuveni, non hoc mutabile fatum,

---

s. latone **P** | ditis, *al. m. suprascr.* i. inferum **P** ‖ 633 Fraternumque, *al. m. suprascr.* apollinis **P** | cunctis **P** cūctis *Lips.* iustis **BSM** ‖ 640 gressu saltumque *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 641 ducit **P** lucet *ceteri* ‖ 645 solito **PT** solitum **BSM** dubium **c** ‖ *versus* 648 *et* 649, *qui desunt in* **PR**, *uncis inclusi, nec tamen Statii ingenio indignos puto* ‖ 650 labdacias **PpHT** *schol.* labdacidas **BSM** ‖ 651 arcada, *al. m. suprascr.* s. par **P** ‖ 652 genitrix, *al. m. suprascr.* s. athlanta **P** ‖ 654 et inania **BcGT** *Behh.* ‖ 655 in *om.* **P**

Digitized by Google

Nec te de dubiis fraterna oracula fallunt.'
'Sed decus extremum certe' confusa vicissim
Virgo refert, 'veraeque licet solacia morti
Quaerere, nec fugiet poenas, quicumque nefandam 665
Insontis pueri scelerarit sanguine dextram
Impius, et nostris fas sit saevire sagittis.'
Sic effata movet gressus libandaque fratri
Parcius ora tulit, Thebasque infesta petivit.
At pugna ereptis maior crudescit utrimque 670
Regibus, alternosque ciet vindicta furores.
Hypseos hinc turmae desolatumque magistro
Agmen, at hinc gravius fremit Hippomedontis adempti
Orba cohors; praebent obnixi corpora ferro,
Idem ardor rabidis externum haurire cruorem 675
Ac fudisse suum, nec se vestigia mutant.
Stat cuneo defixa acies, hostique cruento
Dant animas et terga negant: cum lapsa per auras
Vertice Dircaei velox Latonia montis
Adstitit; agnoscunt colles notamque tremescit 680
Silva deam, saevis ubi quondam exerta sagittis
Fecundam lasso Nioben consumpserat arcu.
Illum acies inter coepta iam caede superbum
Nescius armorum et primas tunc passus habenas
Venator raptabat equus, quem discolor ambit 685
Tigris et auratis adverberat unguibus armos.
Colla sedent nodis et castigata iubarum
Libertas, nemorisque notae sub pectore primo

667. 'et — sagittis' schol. Theb. IX 876 p. 336 L.

662 de dubiis **P** nunc dubiis *ceteri* ‖ 663 Sed **PR** At **BSM** ‖ certe **P** misero *ceteri* | *Interpunctionem correxi* ‖ 664 veraeque **P** duraeque **BSM** diraeque *Beh.* ‖ 669 ira tulit **P** ‖ 672 Hypseus **P** ‖ 674 corpora **P** *Beh.* pectora **BSM** ‖ 676 sua nec vestigia **T** *Schraderus* ‖ 677 hostemque **P** ‖ 678 animos **P** | natant **P** *pr. m.* notant **P** *sec. m.* ‖ 682 laeso **P** ‖ 683 Illum, *al. m. suprascr.* s. par. **P** | coeptas **P** coepta *scripsi* medias **BSM** inter densas acies **p** ‖ 688 notat **P** *pr. m.* note *al. m. corr.*

Digitized by Google

Iactantur niveo lunata monilia dente.
Ipse bis Oebalio saturatam murice pallam 690
Lucentesque auro tunicas (hoc neverat unum
Mater opus) tenui collectus in ilia vinclo,
Cornipedis laevo clipeum demiserat armo,
Ense gravis nimio: tereti iuvat aurea morsu
Fibula, pendentes circum latera aspera cinctus, 695
Vaginaeque sonum tremulumque audire pharetrae
Murmur et a cono missas in terga catenas;
Interdum cristas hilaris iactare comantes
Et pictum gemmis galeae iubar. Ast ubi pugna
Cassis anhela calet, resoluto vertice nudus 700
Exoritur: tunc dulce comae radiisque trementes
Dulce nitent visus et, quas dolet ipse morari,
Nondum mutata roseae lanugine malae.
Nec formae sibi laude placet multumque severis
Asperat ora minis, sed frontis servat honorem 705
Ira decens. Dat sponte locum Thebana iuventus,
Natorum memores, intentaque tela retorquent,
Sed premit et saevas miserantibus ingerit hastas.
Illum et Sidoniae Teumesi e vertice nymphae
Bellantem atque ipso sudore et pulvere gratum 710
Laudant, et tacito ducunt suspiria voto.
Talia cernenti mitis subit alta Dianae
Corda dolor, fletuque genas violata 'quod' inquit,
'Nunc tibi, quod leti quaeram dea fida propinqui
Effugium? haecne ultro properasti in proelia, saeve 715
Ac miserande puer? cruda heu festinaque virtus
Suasit et hortatrix animosi gloria leti?
Scilicet angustum iamdudum urgentibus annis

---

694 iubet **P** ligat *A. Schottius et Gronovius e codd.* ‖ 699 pugnae **P** ‖ 701 trementes **Bp** *Beh. 1 Colb.* frementes **P** meantes **ScB** *marg.* micantes **M** *edd.* nitentes *Beh. 2* ‖ 703 mutatae rosea *codd. edd.* mutata roseae *scripsi* ‖ 709 teumesi e vertice **P** iuga per teumesia *vel* theumesia **BSM** virgo teumesia *Prag. 2 m. pr.* ‖ 710 graium **P** ‖ 715 in **P** *Colb.* ad **BSM**

Digitized by Google

Maenalium tibi, parve, nemus, perque antra ferarum
Vix tutae sine matre viae, silvestria cuius 720
Nondum tela procax arcumque implere valebas.
Et nunc illa meas ingentem plangit ad aras
Invidiam surdasque fores et limina lassat:
Tu dulces lituos ululataque proelia gaudes
Felix et miserae tantum moriture parenti.' 725
Ne tamen extremo frustra morientis honori
Adfuerit, venit in medios caligine furva
Saepta globos, primumque leves furata sagittas
Audacis tergo pueri caelestibus implet
Coryton telis, quorum sine sanguine nullum 730
Decidit; ambrosio tum spargit membra liquore,
Spargit equum, ne quo violetur vulnere corpus
Ante necem, cantusque sacros et conscia miscet
Murmura, secretis quae Colchidas ipsa sub antris
Nocte docet monstratque feras quaerentibus herbas. 735
Tunc vero exerto circumvolat igneus arcu
Nec se mente regit patria, matrisque suique
Immemor, et nimium caelestibus utitur armis:
Ut leo, cui parvo mater Gaetula cruentos
Suggerit ipsa cibos, cum primum crescere sensit 740
Colla iubis torvusque novos respexit ad ungues,
Indignatur ali, tandemque effusus apertos
Liber amat campos et nescit in antra reverti.
Quos, age, Parrhasio sternis, puer improbe, cornu?
Prima Tanagraeum turbavit harundo Coroebum 745
Extremo galeae primoque in margine parmae
Angusta transmissa via, stat faucibus unda
Sanguinis, et sacri facies rubet igne veneni.
Saevius Eurytion, cui luminis orbe sinistro

---

720 cum matre *Barthius* ‖ 725 tandem **S** | moriture **P** *edd. vett.* periture **BSM** ‖ 727 furva *Dan. Grotius* fulva *ceteri codd. edd. cf. VIII 10* ‖ 731 Decidit **PBR** *Colb. edd. vett.* Effugit **B** *marg.* **SM** ‖ 732 violetur **P** temeretur *ceteri* ‖ 737 patria **P** patriae *ceteri* ‖ 741 torvosque **P** | angues **P** ‖ 745 turbabit **P** *pr. m.* ‖ 749 erythion **P**

Digitized by Google

Callida tergeminis acies se condidit uncis. 750
Ille trahens oculo plenam labente sagittam
Ibat in auctorem: sed divum fortia quid non
Tela queant? alio geminatum lumine vulnus
Explevit tenebras; sequitur tamen improbus hostem,
Qua meminit, fusum donec prolapsus in Idan 755
Decidit: hic saevi miser inter funera belli
Palpitat et mortem sociosque hostesque precatur.
Addit Abantiadas, insignem crinibus Argum
Et male dilectum miserae Cydona sorori. 759

* * *

Huic geminum obliqua traiecit harundine tempus, 761
Exsilit hac ferrum, velox hac pinna remansit:
Fluxit utrimque cruor. Nulli tela aspera mortis
Dant veniam, non forma Lamum, non infula Lygdum,
Non pubescentes texerunt Aeolon anni: 765
Figitur ora Lamus, flet saucius inguina Lygdus,
Perfossam telo niveam gemis, Aeole, frontem.
Te praeceps Euboea tulit, te candida Thisbe
Miserat, hunc virides non excipietis *Amyclae.
Numquam cassa manus, nullum sine numine fugit 770

Illi perfossum telo patefecerat inguen, 760

754 sq. 'sequitur — meminit' Serv. ad Aen. III 657.

eurition **B** euricion **c** euriton **G** eurichion *Beh. 2* ericion **d** | liminis **P** *pr. m.* ‖ 750 Callida **PBp** *schol.* Aspera **SM** | uncis, *al. m. suprascr.* t uinclis **P** ‖ 751 plenam, *al. m. suprascr.* sanguinis **P** ‖ 753 alto **P** ‖ 754 Explebit **P** *pr. m.* ‖ 755 idam *codd. edd.* Idan *scripsi, cf. VII 588* ‖ 757 socios (*om.* que) **P** ‖ 760 *versum, qui deest in* **PBSM**, *exstat in* **HTdr** (*rec. m. add.*), '*si nothum dicamus, certe similis argumenti alius excidisse putandus est' Weberus. Lacunae signum posui versu ipso expuncto* ‖ 762 Exilit **P** Extitit *ceteri* ‖ 766 Figitur ilia **P** ‖ 768 Te, *ead. m. suprascr.* s. lame **P** | eubona **P** | te, *ead. m. suprascr.* s. ligde **P** ‖ 769 hunc, *suprascr.* s. eolon **P** | recipietis *Barthius* | Amyclae] *nomen urbis corruptum esse manifestum videtur, cum de Boeoto sermo sit; fortasse cum Koestlino legendum est* Erythrae *coll. VII 265* ‖ 770 numine **P** vulnere *ceteri*

Digitized by Google

Missile, nec requies dextrae, sonitumque priori
Iungit harundo sequens. Unum quis crederet arcum
Aut unam saevire manum? modo derigit ictus,
Nunc latere alterno dubius conamina mutat,
Nunc fugit instantes et solo respicit arcu. 775
Et iam mirantes indignantesque coibant
Labdacidae, primusque Iovis de sanguine claro
Amphion ignarus adhuc, quae funera campis
Ille daret: 'Quonam usque moram lucrabere fati,
O multum meritos puer orbature parentes? 780
Quin etiam menti tumor atque audacia gliscit,
Congressus dum nemo tuos pugnamque minorem
Dignatur bellis iraque relinqueris infra.
I, repete Arcadiam mixtusque aequalibus illic,
Dum ferus hic vero desaevit pulvere Mavors, 785
Proelia lude domi: quodsi te maesta sepulcri
Fama movet, dabimus, leto moriere virorum!'
Iamdudum hunc contra stimulis gravioribus ardet
Trux Atalantiades (necdum ille quierat) et infit:
'Sera etiam in Thebas, quarum hic exercitus, arma 790
Profero; quisnam adeo puer, ut bellare recuset
Talibus? Arcadiae stirpem et fera semina gentis,
Non Thebana vides: non me sub nocte silenti
Thyias Echionio genetrix famulata Lyaeo
Edidit, haut umquam deformes vertice mitras 795
Induimus turpesque manu iactavimus hastas.
Protinus adstrictos didici reptare per amnes
Horrendasque domus magnarum intrare ferarum
Et — quid plura loquar? ferrum mea semper et arcus
Mater habet, vestri feriunt cava tympana patres.' 800
Non tulit Amphion vultumque et in ora loquentis

---

773 dirigit *codd.* ‖ 781 tumor *rasura extinctum rec. m. rescripit* **P** ‖ 783 iraque **P** iramque *ceteri* ‖ 789 quierat et **P** quieverat **BSM** ‖ 794 Thyas *codd.* Thyias *corr. Weberus, cf. V 92* ‖ 796 turpique m. i. hastam *codd. edd.* turpesque m. i. hastas *corr. Barthius*

Digitized by Google

Telum immane rotat; sed ferri lumine diro
Turbatus sonipes sese dominumque retorsit
In latus atque avidam transmisit devius hastam.
Acrior hoc iuvenem stricto mucrone petebat 805
Amphion, cum se medio Latonia campo
Iecit et ante oculos omnes stetit obvia vultu.
Haerebat iuveni devinctus amore pudico
Maenalius Dorceus, cui bella suumque timorem
Mater et audaces pueri mandaverat annos. 810
Huius tum vultu dea dissimulata profatur:
'Hactenus Ogygias satis infestasse catervas,
Parthenopaee, satis; miserae iam parce parenti,
Parce deis, quicumque favent.' Nec territus ille:
'Hunc sine me (non plura petam), fidissime Dorceu, 815
Sternere humi, qui tela meis gerit aemula telis
Et similes cultus et frena sonantia iactat.
Frena regam, cultus Triviae pendebitis alto
Limine, captivis matrem donabo pharetris.'
Audiit et mixto risit Latonia fletu. 820
Viderat hanc caeli iamdudum in parte remota
Gradivum complexa Venus, dumque anxia Thebas
Commemorat Cadmumque viro caraeque nepotes
Harmoniae, pressum tacito sub corde dolorem
Tempestiva movet: 'Nonne hanc, Gradive, protervam 825
Virginitate vides mediam se ferre virorum
Coetibus? utque acies audax et Martia signa
Temperet? en etiam donat praebetque necandos
Tot nostra de gente viros. Huic tradita virtus,
Huic furor? agrestes superest tibi figere dammas.' 830
Desiluit iustis commotus in arma querellis
Bellipotens, cui sola vagum per inane ruenti

---

802 portat **B** *m. pr.* parat **B** *m. sec.* '*rectius Mss.* parat' *Heinsius* ‖ 807 Iecit et **P** Inicit *ceteri* | omnes **P** omni *ceteri* | omnia vultu **P** ‖ 811 vultum **pGT** *edd. vett.* in vultum *Barthius* ‖ 815 *versus in* **P** *non legitur* ‖ 816 meis, *al. m. suprascr.* ī suis s. parth. **P** ‖ 819 Culmine *Marklandus* ‖ 831 Dissiluit **P** *Beh.*

Digitized by Google

Ira comes, reliqui sudant ad bella Furores.
Nec mora, cum maestam monitu Latoida duro
Increpat adsistens: 'Non haec tibi proelia divum 835 V.
Dat pater; armiferum ni protinus improba campum
Deseris, huic aequam nosces nec Pallada dextrae.'
Quid faciat contra? premit hinc Mavortia cuspis,
Hinc plenae tibi, parve, colus, Iovis inde severi
Vultus: abit solo post haec evicta pudore. 840
At pater Ogygias Mavors circumspicit alas
Horrendumque Dryanta movet, cui sanguinis auctor
Turbidus Orion, comitesque odisse Dianae
Inde furit. Primum hinc turbatos arripit ense
Arcadas exarmatque ducem; cadit agmine longo 845
Cyllenes populus Tegeesque habitator opacae,
Aepytiique duces Telphusiacaeque phalanges.
Ipsum autem et lassa fidit prosternere dextra,
Nec servat vires: etenim huc iam fessus et illuc
Mutabat turmas; urgent praesagia mille 850
Funeris, et nigrae praecedunt nubila mortis.
Iamque miser raros comites verumque videbat
Dorcea, iam vires paulatim abscedere sensit,
Sensit et exhaustas umero leviore pharetras.
Iam minus atque minus fert arma puerque videtur 855
Et sibi, cum torva clipei metuendus obarsit
Luce Dryas: tremor ora repens ac viscera torsit
Arcados; utque feri vectorem fulminis albus
Cum supra respexit olor, cupit hiscere ripam

---

840 Vultus agit *Sandstroemius* ‖ 844 hinc **PBT** hic **SM** ‖ que *ead. m.*
847 delphusiacaeque **P** telphusiaeq. **B** delphus. tegeeque **R** tereeeque **S**, *in marg. al. m.* thelephee, (*rec. m. suprascr.* delphus) telepheaeque **c b p π H** *Colb.* thelepheaeque **g** *Behh.* et elepheeque **G** zelepheeque *Prag. 2* celefeaeque **T** tegeeque **r** fugiunt Pheneique *edd.* Thelpusaeaeque *coni. Gronovius* Telphusiacaeque *scripsi* ‖ 849 iam *om.* **P** ‖ 852 raro comites superumque **P** ‖ 853 sensit **PSHT** sentit **BM** ‖ 854 Sensit **HT** Sentit **PBSM** ‖ 858 fulminis aluos **P**

Digitized by Google

Strymonos et trepidas in pectora contrahit alas: 860
Sic iuvenem saevi conspecta mole Dryantis
Iam non ira subit, sed leti nuntius horror.
Arma tamen, frustra superos Triviamque precatus,
Molitur pallens et surdos expedit arcus.
Iamque instat telis et utramque obliquus in ulnam 865
Cornua contingit mucrone et pectora nervo:
Cum ducis Aonii magno cita turbine cuspis
Fertur in adversum nervique obliqua sonori
Vincla secat: pereunt ictus manibusque remissis
Vana supinato ceciderunt spicula cornu. 870
Tunc miser et frenos turbatus et arma remisit,
Vulneris impatiens, umeri quod tegmine dextri
Intrarat facilemque cutem: subit altera cuspis
Cornipedisque fugam succiso poplite sistit.
Tunc cadit ipse Dryas (mirum) nec vulneris umquam 875
Conscius: olim auctor teli causaeque patebunt.
At puer infusus sociis in devia campi
Tollitur (heu simplex aetas!) moriensque iacentem
Flebat equum; cecidit laxata casside vultus,
Aegraque per trepidos expirat gratia visus, 880
Et prensis concussa comis ter colla quaterque
Stare negant, ipsisque nefas lacrimabile Thebis,
Ibat purpureus niveo de pectore sanguis.
Tandem haec singultu verba incidente profatur:
'Labimur, i, miseram, Dorceu, solare parentem. 885
Illa quidem, si vera ferunt praesagia curae,
Aut somno iam triste nefas aut omine vidit.
Tu tamen arte pia trepidam suspende diuque
Decipito; neu tu subitus neve arma tenenti
Veneris, et tandem, cum iam cogere fateri, 890

---

865 oblitus in urnam **P** ‖ 870 Vanaque supino **P** ‖ 872 qua **BM** | tegmine **PBcTd** *pr. m.* tegmina **SM** ‖ 875 umquam **PB** *m. pr.* usquam **B** *m. sec.* **SM** ‖ 876 patebunt **P** *Bernartius* patebant *ceteri* latebant *Grotius* ‖ 879 lassata **P** luxata **S** ‖ 881 pressis **P**

Digitized by Google

Dic: Merui, genetrix, poenas invita capesse;
Arma puer rapui, nec te retinente quievi,
Nec tibi sollicitae tandem inter bella peperci.
Vive igitur potiusque animis irascere nostris,
Et iam pone metus. Frustra de colle Lycaei 895
Anxia prospectas, si quis per nubila longe
Aut sonus aut nostro sublatus ab agmine pulvis:
Frigidus et nuda iaceo tellure, nec usquam
Tu prope, quae vultus efflantiaque ora teneres.
Hunc tamen, orba parens, crinem' dextraque secandum
Praebuit 'hunc toto capies pro corpore crinem, 901
Comere quem frustra me dedignante solebas.
Huic dabis exsequias, atque inter iusta memento,
Ne quis inexpertis hebetet mea tela lacertis
Dilectosque canes ullis agat amplius antris. 905
Haec autem primis arma infelicia castris
Ure, vel ingratae munus suspende Dianae.'

---

901 sq. 'hunc — solebas' Eutych. art. II p. 478, 26 K. tamquam e libro VIII Thebaidos.

---

891 capesse **PBcg** *Beh.* **T** *schol.* capessens **SM** invisa capessi *Barthius, qui versum insequentem eiciendum putabat* ‖ 893 tandem **P** *Beh.* saltem **BM** ‖ 894 animisque **P** ‖ 898 et **P** in **BM** ‖ 902 me me dignante *Eutych.* me dedignate **P** ‖ 903—5 *versus desunt in* **P** ‖ 903 busta **cGT** *Beh. Dan.* ‖ 907 ingratae crinem **P** munus crimen suspende **B** ‖ *Post v. 907 in* **P** *duo versus crasi esse videntur, quorum vestigia extant. Deest ibidem subscriptio huius libri.*

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER X.

Obruit Hesperia Phoebum nox umida porta,
Imperiis properata Iovis; nec castra Pelasgum
Aut Tyrias miseratus opes, sed triste, tot extra
Agmina iam inmeritas ferro decrescere gentes.
Panditur immenso deformis sanguine campus: 5
Illic arma et equos, ibant quibus ante superbi,
Funeraque orba rogis neglectaque membra relinquunt.
Tunc inhonora cohors laceris insignibus aegras
Secernunt acies, portaeque, ineuntibus arma
Angustae populis, latae cepere reversos. 10
Par utrimque dolor; sed dant solacia Thebis
Quattuor errantes Danaum sine praeside turmae:
Ceu mare per tumidum viduae moderantibus alni,
Quas deus et casus tempestatesque gubernant.
Inde animus Tyriis iam non sua castra, sed ultra 15
Hostilem servare fugam, ne forte Mycenas
Contenti rediisse petant: dat tessera signum
Excubiis, positaeque vices; dux noctis opertae
Sorte Meges ultroque Lycus. Iamque ordine iusso

---

3 miseratur *Barthius* ‖ 4 iam meritas **P** et inmeritas *ceteri* iam inmeritas *Baehrensius* ‖ 7 necletaque **P** ‖ 10 late *codd. edd., corr. Bentleius* ‖ 15 non iam *codd., transpos. Baehrensius* | ultro *codd. edd., corr. Menkius* ‖ 17 redisse **P** ‖ 19 megens **P** *Beh.* mages *Dan.*

Digitized by Google

Arma, dapes ignemque ferunt; rex firmat euntes: 20
'Victores Danaum (neque enim lux crastina longe,
Nec quae pro timidis intercessere tenebrae
Semper erunt), augete animos et digna secundis
Pectora ferte deis. Iacet omnis gloria Lernae
Praecipuaeque manus: subiit ultricia Tydeus 25
Tartara, Mors subitam nigri stupet auguris umbram,
Ismenos raptis tumet Hippomedontis opimis,
Arcada belligeris pudet adnumerare tropaeis.
In manibus merces, nusquam capita ardua belli
Monstrataeque ducum septena per agmina cristae; 30
Scilicet Adrasti senium fraterque iuventa
Peior et insanis Capaneus metuendus in armis.
Ite age et obsessis vigilem circumdate flammam!
Nulli ex hoste metus: praedam adservatis opesque
Iam vestras.' Sic ille truces hortatibus implet 35
Labdacidas, iuvat exhaustos iterare labores.
Sicut erant (pulvis sudorque cruorque per artus
Mixtus adhuc), vertere gradum; vix obvia passi
Conloquia, amplexus etiam dextrasque suorum
Excussere umeris. Tum frontem aversaque terga 40
Partiti laterumque sinus, vallum undique cingunt
Ignibus infestis. Rabidi sic agmine multo
Sub noctem coiere lupi, quos omnibus agris
Nil non ausa fames longo tenuavit hiatu:
Iam stabula ipsa premunt, torquet spes inrita fauces, 45
Balatusque tremens pinguesque ab ovilibus aurae;

---

20 Arma, faces *coni. Lindenbrogius* | ferum **P** ferit **S** | rex armat **P** ‖ 21 neque **P** nec *ceteri* ‖ 26 subita **P** ‖ 28 tropheis **PBS** ‖ 33 agite obs. v. circumdare f. *Menkius coll. XI 478* ‖ 36 *sqq. verba poetae ita distinguenda et legendum esse cens. Marklandus*: labores, Sicut erant. Pulvis s. c. p. a. M. adhuc. Vertere etc. ‖ 37 *sq. Interpunctionem corr. Duebnerus* ‖ 38 ad hunc **P** ‖ 42 infesti **BG**^{2} *Beh. 1 Dan.* | multo **P** mixto *ceteri* ‖ *vv.* 45 *et* 46 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 46 aurae, *suprascr.* ĩ agnae **P** agnae **cpGT** *Colb.*

Digitized by Google

Quod superest, duris adfrangunt postibus ungues,
Pectoraque et siccos minuunt in limine dentes.
At procul Argolici supplex in margine templi
Coetus et ad patrias fusae Pelopeides aras 50
Sceptriferae Iunonis opem reditumque suorum
Exposcunt, pictasque fores et frigida vultu
Saxa terunt parvosque docent procumbere natos.
Condiderant iam vota diem; nox addita curas
Iungit, et ingestis vigilant altaria flammis. 55
Peplum etiam dono, cuius mirabile textum
Nulla manu sterilis nec dissociata marito
Versarat, calathis castae velamina divae
Haut spernenda ferunt, variis ubi plurima floret
Purpura picta modis mixtoque incenditur auro. 60
Ipsa illic magni thalamo desponsa Tonantis,
Expers conubii et timide positura sororem,
Lumine demisso pueri Iovis oscula libat
Simplex et nondum furtis offensa mariti.
Hoc tunc Argolicae sanctum velamine matres 65
Induerant ebur, et lacrimis questuque rogabant:
'Aspice sacrilegas Cadmeae paelicis arces,
Siderei regina poli, tumulumque rebellem
Dissice et in Thebas aliud (potes) excute fulmen.'
γ Quid faciat? scit Fata suis contraria Grais 70
Aversumque Iovem, sed nec periisse precatus
Tantaque dona velit; tempus tamen obvia magni
Fors dedit auxilii. Videt alto ex aethere clausa
Moenia et insomni vallum statione teneri:
Horruit irarum stimulis motaque verendum 75
Turbavit diadema coma: non saevius arsit
Herculeae cum matris onus geminosque Tonantis

---

50 fusus **P** ‖ 55 ingestis **P** aggestis *ceteri* ‖ 57 manu **P** manus *ceteri* ‖ 58 Vertebat **P** ‖ 59 sternenda ferum **P** | foret **P** *pr. m., al. suprascr.* feruet ‖ 61 disponsa **P** ‖ 62 furorem (*corr. ex* sororem) **B**^{2} pudorem **GHT** *Behh.* ‖ 66 Imbuerat **P** *pr. m.* Induerunt *Barthius* ‖ 71 Adversumque **BG**^{2}**GHT** *Beh.*

Digitized by Google

Secubitus vacuis indignaretur in astris.
Ergo intempesta somni dulcedine captos
Destinat Aonios leto praebere, suamque 80
Orbibus accingi solitis iubet Irin et omne
Mandat opus. Paret iussis dea clara polumque
Linquit et in terras longo suspenditur arcu.
  Stat super occiduae nebulosa cubilia noctis
Aethiopasque alios, nulli penetrabilis astro, 85
Lucus iners, subterque cavis grave rupibus antrum
It vacuum in montem, qua desidis atria Somni
Securumque larem segnis Natura locavit.
Limen opaca Quies et pigra Oblivio servant
Et numquam vigili torpens Ignavia vultu. 90
Otia vestibulo pressisque Silentia pinnis
Muta sedent abiguntque truces a culmine ventos
Et ramos errare vetant et murmura demunt
Alitibus. Non hic pelagi, licet omnia clament
Litora, non ullus caeli fragor; ipse profundis 95
Vallibus effugiens speluncae proximus amnis
Saxa inter scopulosque iacet: nigrantia circum
Armenta, omne solo recubat pecus, et nova marcent
Gramina, terrarumque inclinat spiritus herbas.
Mille intus simulacra dei caelaverat ardens 100
Mulciber: hic haeret lateri redimita Voluptas,
Hic comes in requiem vergens Labor; est ubi Baccho,

---

78 Secubitus **P** Concubitus *ceteri* ‖ 84 *sqq. Cf. Ovid. Met. XI 592 sqq.* ‖ 89 oblivia *codd. edd., corr. Lindenbrogius* ‖ 95 ullus **P**φ *Heinsius e codd.* illic **BG²M** ‖ 97 iacet **PG** *Petav.* tacet **BG²M** tenet **p** | circum **PGHT** circa **BG²M** ‖ 99 Gramina *Behh.* **T** *Ald. Barthius* Germina **PBM** ‖ *vv.* 100—105 *in* **P** *pr. m. scripti leguntur, al. m. adscr.*: hi versus in reliquis non habentur. *Primus in lucem protulit Lindenbrogius in observatt. variar. lectt. p. 490. Gronovius se eos in sex codd. invenisse testatur (gust. ad Theb. p. 405) et omnino excellentis poetae esse putat. Leguntur praeterea in* **H**φ**r** *(a manu recenti adscripti); versus 100—103 inveniuntur in* **G** *Prag. 2 In omnibus ceteris quos adhibui libris manu scriptis desiderantur* ‖ 100 deo **G**φ ‖ 101 Mulgiber **P** | haeret loti φ *unde Bentleius coni.* lotis

Digitized by Google

Est ubi Martigenae socium pulvinar Amori
Obtinet; interius tecti in penetralibus altis
Et cum Morte iacet, nullique ea tristis imago. 105
Ipse autem, vacuus curis, umentia subter
Antra soporifero stipatos flore tapetas
Incubat; exhalant vestes et corpore pigro
Strata calent, supraque torum niger efflat anhelo
Ore vapor; manus haec fusos a tempore laevo 110
Sustentat crines, haec cornu oblita remisit.
Adsunt innumero circum vaga Somnia vultu,
Vera simul falsis permixtaque * *
Noctis opaca cohors, trabibusque aut postibus haerent,
Aut tellure iacent. Tenuis, qua circuit aulam, 115
Invalidusque nitor, primosque hortantia somnos
σ. Languida succiduis expirant lumina flammis.
Huc se caeruleo libravit ab aethere virgo
Discolor: effulgent silvae, tenebrosaque Tempe
Arrisere deae, et zonis lucentibus icta 120
Evigilat domus; ipse autem nec lampade clara
Nec sonitu nec voce deae perculsus eodem
More iacet, donec radios Thaumantias omnes
Impulit inque oculos penitus descendit inertes.
Tunc sic orsa loqui nimborum fulva creatrix: 125
'Sidonios te Iuno duces, mitissime divum
Somne, iubet populumque trucis defigere Cadmi,

---

103 martigerae **P** ‖ *vv.* 104 *et* 105 *desunt in* **G** *Prag. 2* ‖ 104 tecti **P** *Weberus* tectum *ceteri* ‖ 106 *in* **P** *his verbis scriptus exstat:* Cernitur hęc species autem umentia subter ‖ 107 floretapertos **P** *m. pr.* ‖ 109 afflat **GH** *Beh. Heinsius e codd.* ‖ *Versus* 112—117, *qui exstant in uno, quod sciam, Puteaneo, et leguntur in edd. vett., in omnibus ceteris libris desiderantur, quamvis et Grotius et Barthius Statii esse eos negarint nec tamen insciti poetae, auctoritate cod.* **P** *fretus retinendos esse putavi, cum ingenio poetae Neapolitani dignissimi esse videantur.* ‖ 113 permixtaque flumina flammis (*ex v. 117*) **P** tristia blandis *edd. vett.* lubrica certis *Baehrensius* ‖ 117 exspirant flumina **P** ‖ 116 tenerosque *Marklandus* ‖ 127 populumq. **P**

Qui nunc eventu belli tumefactus Achaeum
Pervigil adservat vallum et tua iura recusat.
Da precibus tantis (rara est hoc posse facultas), 130
Placatumque Iovem dextra Iunone merere.'
Dixit, et increpitans languentia pectora dextra,
Ne pereant voces, iterumque iterumque monebat.
Ille deae iussis vultu, quo nutat, eodem
Adnuit; excedit gravior nigrantibus antris 135
Iris et obtusum multo iubar excitat imbri.
Ipse quoque et volucrem gressum et ventosa citavit
Tempora, et obscuri sinuatam frigore caeli
Implevit chlamydem, tacitoque per aethera cursu
Fertur et Aoniis longe gravis imminet arvis. 140
Illius aura solo volucres pecudesque ferasque
Explicat, et penitus, quacumque supervolat orbem,
Languida de scopulis sidunt freta, pigrius haerent
Nubila, demittunt extrema cacumina silvae,
Pluraque lassato ceciderunt sidera caelo. 145
Primus adesse deum subita caligine sensit
Campus, et innumerae voces fremitusque virorum
Submisere sonum; cum vero umentibus alis
Incubuit piceaque haut umquam densior umbra
Castra subit, errare oculi resolutaque colla, 150
Et medio adfatu verba imperfecta relinqui.

---

128 acheum **P** achivum **B** *m. sec.* **G²GHT** ‖ 129 Pervigili **P** | iura **PBG²cT** iussa **SM** rura **G** ‖ *Post v. 130 inseritur hic versus in φ*: Placatamque tibi Iunonem coniuge dextro, *quem prob. Bentleius. Paulo aliter conceptus versus legebatur in codd. Georgii Richteri, quos Gronovio dono dederat* (*cf. gust. ad Theb. p. 406 sq.*): Placatamque simul Iunonem c. d. *In codd. Petav.* et *Dan. apud Lindenbrogium p. 490 verba ita scripta erant:* Iunonemque tibi placatam c. d. ‖ 131 vereri **P** mereri **BG²SM** mereris **p** merere *corr. Gronovius* ‖ 134 vultu quo nutat eodem **P** dubium mixtumque sopori **BG²SM** dubius mixtusque **TH** dubiumque mixtumque **r** dubium cmixtūq. pudori (*m. pr. corr. in* sopori) **b** ‖ 136 excitat igni *Heinsius* ‖ 139 aequora **P** aera **GH** ‖ 142 quamcumque **BG** ‖ 145 laxato *codd. edd., corr. Menkius* ‖ 148 Summissere **P**

Digitized by Google

Mox et fulgentes clipeos et saeva remittunt
Pila manu, lassique cadunt in pectora vultus.
Et iam cuncta silent: ipsi iam stare recusant
Cornipedes, ipsos subitus cinis abstulit ignes. 155
At non et trepidis eadem sopor otia Grais
Suadet, et adiunctis arcet sua nubila castris
Noctivagi vis blanda dei: stant undique in armis
Foedam indignantes noctem vigilesque superbos.
Ecce repens superis animum lymphantibus horror 160
Thiodamanta subit formidandoque tumultu
Pandere fata iubet, sive hanc Saturnia mentem,
Sive novum comitem bonus instigabat Apollo.
Prosilit in medios, visu audituque tremendus
Y. Impatiensque dei, fragili quem mente receptum 165
Non capit: exundant stimuli, nudusque per ora
Stat furor, et trepidas incerto sanguine tendit
Exhauritque genas, acies huc errat et illuc,
Sertaque mixta comis sparsa cervice flagellat.
Sic Phryga terrificis genetrix Idaea cruentum 170
Elicit ex adytis consumptaque bracchia ferro
Scire vetat; quatit ille sacras in pectora pinus
Sanguineosque rotat crines et vulnera cursu
Exanimat: pavet omnis ager respersaque *cultris
Arbor, et attoniti currum erexere leones. 175
Ventum ad consilii penetrale domumque verendam
Signorum, magnis ubi dudum cladibus aeger,
Rerum extrema movens, frustra consultat Adrastus.
Stant circum subiti proceres, ut quisque perempto
Proximus, et magnis loca desolata tuentur 180

---

157 adiunctis **P** a iunctis **BM** a cunctis **G²Scg** *Beh.* **T** ‖ 160 recens **BcgHT** *Behh.* ‖ 164 medium **G²** *Behh.* medio **BcGH** ‖ 166 exudant **P** ‖ 167 in sanguine **B** | tendit **PBG²GH** *schol.* reddit **SM** ‖ 168 genas facies: *Bentleius* ‖ 171 bracchia buxus *Gronovius* bracchia fervor *Vossius e libris* ‖ 173 quatit **P** ‖ 174 cultrix **PpG** *Leid.* cultris **BG²M** *corruptum puto* guttis *Baehrensius* ‖ 176 concilii **M** | penetrabile **P** ‖ 179 perempta **P**

Digitized by Google

Regibus, haut laeti seque huc crevisse dolentes.
Non secus amisso medium cum praeside puppis
Fregit iter, subit ad vidui moderamina clavi
Aut laterum custos, aut quem penes obvia ponto
Prora fuit: stupet ipsa ratis tardeque sequuntur 185
Arma, nec accedit domino tutela minori.
Ergo alacer trepidos sic erigit augur Achivos:
'Magna deum mandata, duces, monitusque verendos
Advehimus, non hae nostro de pectore voces:
Ille canit, cui me famulari et sumere vittas 190
Vestra fides, ipso non discordante, subegit.
Nox fecunda operum pulchraeque accommoda fraudi
Panditur augurio divum; vocat obvia virtus,
Et poscit fortuna manus. Stupet obruta somno
Aonidum legio: tempus nunc funera regum 195
Ulcisci miserumque diem; rapite arma morasque
Frangite portarum: sociis hoc subdere flammas,
Hoc tumulare suos. Equidem haec et Marte diurno
Dum res infractae pulsique in terga redimus
(Per tripodas iuro et rapti nova fata magistri) 200
Vidi, et me volucres circum plausere secundae.
Sed nunc certa fides. Modo me sub nocte silenti
Ipse, ipse adsurgens iterum tellure soluta,
Qualis erat (solos infecerat umbra iugales),
Amphiaraus adit: non vanae monstra quietis, 205
Nec somno comperta loquor. 'Tune' inquit, 'inertes
Inachidas (redde haec Parnasia serta meosque
Redde deos) tantam patiere amittere noctem,
Degener? haec egomet caeli secreta vagosque
Edocui lapsus? vade heia, ulciscere ferro 210
Nos saltem!' Dixit, meque haec ad limina visus
Cuspide sublata totoque impellere curru.
Quare agite, utendum superis; non comminus hostes

183 ad dubii **P** ‖ 185 secuntur **B** sequuta *Dan.* ‖ 194 iacet obruta *Barthius* ‖ 197 hoc, *al. m. suprascr.* liceat **P** ‖ 198 haec **P** hoc *ceteri* ‖ 207 reddes **P** ‖ 210 suade **B** *pr. m.* **G²ScGHT**

Digitized by Google

Sternendi: bellum iacet, et saevire potestas.
Ecqui aderunt, quos ingenti se attollere fama 215
Non pigeat, dum fata sinunt? iterum ecce benignae
Noctis aves; sequor, et comitum licet agmina cessent,
Solus eo! atque adeo venit ille et quassat habenas.'
Talia vociferans noctem exturbabat, eumque
Non secus accensi proceres, quam si omnibus idem 220
Corde deus, flagrant comitari et iungere casus.
Ter denos numero, turmarum robora, iussus
Ipse legit; circa fremit indignata iuventus
Cetera, cur maneant castris ignavaque servent
Otia: pars sublime genus, pars facta suorum, 225
Pars sua, sortem alii clamant, sortem undique poscunt.
Gaudet in adversis animoque adsurgit Adrastus.
Vertice sic Pholoes volucrum nutritor equorum,
Cum fetura gregem pecoroso vere novavit,
Laetatur cernens hos montis in ardua niti, 230
Hos innare vadis, certare parentibus illos;
Tunc vacuo sub corde movet, qui molle domandi
Ferre iugum, qui terga boni, quis in arma tubasque
Natus, ad Eleas melior quis surgere palmas:
Talis erat turmae ductor longaevus Achivae. 235
Nec deest coeptis: 'Unde haec tam sera repente
Numina? qui fractos superi rediistis ad Argos?
Estne hic infelix virtus? gentique superstes
Sanguis, et in miseris animorum semina durant?
Laudo equidem, egregii iuvenes, pulchraque meorum 240
Seditione fruor; sed fraudem et operta paramus
Proelia, celandi motus: numquam apta latenti
Turba dolo. Servate animos, venit ultor in hostes

---

215 aderum **P** ‖ 218 atque adeo **PBpcGR** *Colb. Prag. 2* atque ideo, *al. m. suprascr.* iterum **G²** solus **Sbgr** *Leid. Dan.* ‖ 219 eumque **P** euntque *ceteri* ‖ 221 deus idem flagrant **P** ‖ 229 Cum **P** Cui **BG²M** Qui **c** ‖ 236 Nec deerat *Beh. Heinsius e codd. Weberus* Neu deesset *Schraderus* Nec deses: coeptis unde haec *R. Ungerus* ‖ 240 pulchra **P**

Digitized by Google

Ecce dies; tunc arma palam, tunc ibimus omnes.'
His tandem virtus iuvenum frenata quievit: 245
Non aliter moto quam si pater Aeolus antro
Portam iterum saxo premat imperiosus et omne
Claudat iter, iamiam sperantibus aequora ventis.
Insuper Herculeum sibi iungit Agyllea vates
Actoraque: hic aptus suadere, hic robore iactat 250
Non cessisse patri; comites tribus ordine deni:
Horrendum Aoniis et contra stantibus agmen.
Ipse novi gradiens furta ad Mavortia belli
Ponit adoratas (Phoebea insignia) frondes,
Longaevique ducis gremio commendat honorem 255
Frontis, et oblatam Polynicis munere grato
Loricam galeamque subit. Ferus Actora magno
Ense gravat Capaneus, ipse haut dignatus in hostem
Ire dolo superosque sequi. Permutat Agylleus
Arma trucis Nomii: quid enim fallentibus umbris 260
Arcus et Herculeae iuvissent bella sagittae?
Inde per abruptas castrorum ex aggere pinnas,
Ne gravis exclamet portae mugitus ahenae,
Praecipitant saltu; nec longum, et protinus ingens
Praeda solo ceu iam exanimes multoque peracti 265
Ense iacent. 'Ite, o socii, quacumque voluptas
Caedis inexhaustae, superisque faventibus, oro,
Sufficite!' hortatur clara iam voce sacerdos,
'Cernitis expositas turpi marcore cohortes.
Pro pudor! Argolicas hine ausi obsidere portas, 270
Hi servare viros?' Sic fatus, et exuit ensem
Fulmineum rapidaque manu morientia transit
Agmina. Quis numeret caedes, aut nomine turbam
Exanimem signare queat? subit ordine nullo
Tergaque pectoraque et galeis inclusa relinquit 275
Murmura permiscetque vagos in sanguine manes:

248 spirantibus **PBp** ‖ 250 robore **P** robora *ceteri* ‖ 256 obliquam **P** ‖ 262 *sqq. Cf. Verg. Aen. IX 314 sqq.* ‖ 262 portas **P** ‖ 274 subito **P**

Digitized by Google

Hunc temere explicitum stratis, hunc sero remissis
Gressibus inlapsum clipeo et male tela tenentem,
Coetibus hos mediis vina inter et arma iacentes,
Acclines clipeis alios, ut quemque ligatum 280
Infelix tellure sopor supremaque nubes
Obruerat. Nec numen abest, armataque Iuno
Lunarem quatiens exerta lampada dextra
Pandit iter firmatque animos et corpora monstrat.
Sentit adesse deam tacitus, sed gaudia celat 285
Thiodamas; iam tarda manus, iam debile ferrum
Et caligantes nimiis successibus irae.
Caspia non aliter magnorum in strage iuvencum
Tigris, ubi immenso rabies placata cruore
Lassavitque genas et crasso sordida tabo 290
Confudit maculas, spectat sua facta doletque
Defecisse famem: victus sic augur inerrat
Caedibus Aoniis; optet nunc bracchia centum
Centenasque in bella manus; iam taedet inanes
Exhaurire minas, hostemque adsurgere mallet. 295
Parte alia segnes magno satus Hercule vastat
Sidonios Actorque alia, sua quemque cruento
Limite turba subit: stagnant nigrantia tabo
Gramina, sanguineis nutant tentoria rivis;
Fumat humus, somnique et mortis anhelitus una 300
Volvitur; haut quisquam visus aut ora iacentum
Erexit: tali miseris deus aliger umbra
Incubat et tantum morientia lumina solvit.
Traxerat insomnis cithara ludoque suprema
Sidera iam nullos visurus Ialmenus ortus, 305
Sidonium paeana canens; huic languida cervix

279 una inter **P** ‖ 289 pacata **P** quassata **H** ‖ 291 Confundit **PGH** ‖ 295 mallet **PBH** malit **G²SM** ‖ 299 sanguineisque natant *Marklandus* fluitant *Bentleius* ‖ 305 ialminus **P** palmenus **B**(?)**G²P^cGH**c parmenus *Beh. 2* alimenus **M** almenius *Beh. 1* almeus **S** alinemus **r** almenus **g** palmedus **p** Ialmenus *corr. Gronovius, cf. Hom. Il. II 512 IX 82* ‖ 306 *sqq. Cf. Verg. Aen. IX 335 sqq.*

Digitized by Google

In laevum cogente deo mediaque iacebant
Colla reiecta lyra: ferrum per pectus Agylleus
Exigit aptatamque cava testudine dextram
Percutit et digitos inter sua fila trementes. 310
Proturbat mensas dirus liquor: undique manant
Sanguine permixti latices et Bacchus in altos
Crateras paterasque redit. Ferus occupat Actor
Implicitum fratri Thamyrin, Tagus haurit Echecli
Terga coronati, Danaus caput amputat Hebri: 315
Nescius heu rapitur fatis, hilarisque sub umbras
Vita fugit mortisque ferae lucrata dolores.
Stratus humo gelida subter iuga fida rotasque
Calpetus Aonios gramen gentile metentes
Proflatu terrebat equos: madida ora redundant 320
Accensusque mero sopor aestuat; ecce iacentis
Inachius vates iugulum fodit, expulit ingens
Vina cruor fractumque perit in sanguine murmur.
Fors illi praesaga quies, nigrasque gravatus
Per somnum Thebas et Thiodamanta videbat. 325
Quarta soporiferae superabant tempora nocti,
Cum vacuae nubes et honor non omnibus astris,
Adflatusque fugit curru maiore Bootes.
Iamque ipsum defecit opus, cum providus Actor
Thiodamanta vocat: 'Satis haec inopina Pelasgis 330
Gaudia: vix ullos tanto reor agmine saevam
Effugisse necem, ni quos deformis in alto
Sanguine degeneres occultat vita; secundis
Pone modum: sunt et diris sua numina Thebis.

---

307 mediaeque *Koestlinus* ‖ 308 relicta *codd.* reiecta *corr. Baehrensius* relapsa *edd. vett.* replicta *Heinsius* relicta lyrae *Koestlinus* ‖ 310 Perculit **P** ‖ 311 Perturbat *Beh. Colb. Wakefieldus* | mensas, dirus l. u. manat, *Koestlinus interpungendum cens.* ‖ 314 thamyrin **P** thamyrim **Sc** *Beh. 1 Dan. Petav.* thamarī **G²** thamirim **r** thamirum **B** thamyrum **M** | eccechli **P** echecli **G²B**(?) echeclj **d** *Beh. 1* ethecli **SM** ‖ 318 gelidas **P** ‖ 319 Calpetus **Pd** Palpetus **BG²SM** | aonius **P** ‖ 321 tacentis **P** ‖ 332 hi **P**

Digitized by Google

Forsitan et nobis modo quae favere, recedunt.' 335
Paruit, et madidas tollens ad sidera palmas:
'Phoebe, tibi exuvias monstratae praemia noctis
Nondum ablutus aquis (tibi enim haec ego sacra litavi)
Trado ferus miles‖tripodum fidusque sacerdos.
Si non dedecui tua iussa tulique prementem, 340
Saepe veni, saepe hanc dignare inrumpere mentem.
Nunc tibi crudus honos, trunca arma cruorque virorum:
At patrias si quando domos optataque, Paean,
Templa, Lycie, dabis, tot ditia dona sacratis
Postibus et totidem voti memor exige tauros.' 345
Dixerat, et laetis socios revocabat ab armis.
Venerat hos inter fato Calydonius Hopleus
Maenaliusque Dymas, dilecti regibus ambo,
Regum ambo comites, quorum post funera maesti
Vitam indignantur. Prior Arcada concitat Hopleus: 350
'Nullane post manes regis tibi cura perempti,
Care Dyma, teneant quem iam fortasse volucres
Thebanique canes? patriae quid deinde feretis,
Arcades? en reduces contra venit aspera mater:
Funus ubi? At nostro semper sub pectore Tydeus 355
Saevit inops tumuli, quamvis patientior artus
Ille nec abruptis adeo lacrimabilis annis.
Ire tamen saevumque libet nullo ordine passim
Scrutari campum, mediasve inrumpere Thebas.'
Excipit orsa Dymas: 'Per ego haec vaga sidera iuro, 360
Per ducis errantes instar mihi numinis umbras,
Idem animus misero; comitem circumspicit olim
Mens humilis luctu, sed nunc prior ibo' — viamque

---

343 sqq. 'At — tauros' Priscian. I 55 p. 41, 18, et II 46 p. 72, 7 H.

---

335 recedant *Iortinus* ‖ 344 dabis, *al. m. suprascr.* nostra **P** ‖ 352 Clare **P** | temerant *Baehrensius* ‖ 355 nostros **P** ‖ 359 mediasve **P** mediasque *ceteri* ‖ 362 animus **P** ardor *ceteri* ‖ 363 sqq. *versus in* d *hoc ordine se excipiunt:* 363. 365. 366. 367. 364

Digitized by Google

Incohat et maesto conversus ad aethera vultu
Sic ait: 'Arcanae moderatrix Cynthia noctis, 365
Si te tergeminis perhibent variare figuris
Numen et in silvas alio descendere vultu,
Ille comes nuper nemorumque insignis alumnus,
Ille tuus, Diana, puer (nunc respice saltem)
Quaeritur'. Incendit pronis dea curribus almum 370
Sidus et admoto monstravit funera cornu.
Apparent campi Thebaeque altusque Cithaeron:
Sic ubi nocturnum tonitru malus aethera frangit
Iuppiter, absiliunt nubes et fulgere claro
Astra patent, subitusque oculis ostenditur orbis. 375
Accepit radios et eadem percitus Hopleus
Tydea luce videt; longe dant signa per umbras
Mutua laetantes, et amicum pondus uterque,
Ceu reduces vitae saevaque a morte remissos,
Subiecta cervice levant; nec verba, nec ausi 380
Flere diu: prope saeva dies indexque minatur
Ortus. Eunt taciti per maesta silentia magnis
Passibus exhaustasque dolent pallere tenebras.
Invida fata piis et fors ingentibus ausis
Rara comes. Iam castra vident animisque propinquant, 385
Et decrescit onus, subiti cum pulveris umbra
Et sonus a tergo. Monitu ducis acer agebat
Amphion equites, noctem vigilataque castra
Explorare datus, primusque per avia campi
Usque procul (necdum totas lux solverat umbras) 390

384 sq. 'Invida — comes' Serv. ad Aen. IX 214.

368 nemorum (que *om.*) **P** ‖ 370 intendit **G** *Barthius* | cornibus *Marklandus* | album *Wakefieldus* ‖ 371 monstrabat funera curru *Marklandus* | sidera curru **P** ‖ *Inter v. 375 et 376 in* **c** *leguntur haec*: Archada mox dimas nuda tellure iacentem ‖ 380 lavant **P** laevant **S** mutant, *al. m. suprascr.* ferunt **G**^{2} ‖ 384 fatidici sed fors **P** ‖ 385 armisque **p** *Gronovius* ‖ 387 *sqq. Cf. Verg. Aen. IX 367 sqq.* ‖ 387 Fit **GHT** *edd. vett. prob. Heinsio* ‖ 389 Explorata **P** | datos *Koestlinus* ‖ 390 Tesqua procul *Heinsius*

Digitized by Google

Nescio quid visu dubium incertumque moveri
Corporaque ire videt; subitus mox fraude reperta
Exclamat: 'Cohibete gradum quicumque!' Sed hostes
Esse patet: miseri pergunt anteire timentque
Non sibi; tunc mortem trepidis minitatur et hastam 395
Expulit, ac vanos alte levat eminus ictus,
Adfectans errare manum. Stetit illa Dymantis
Ante oculos, qui forte prior gressumque repressit.
At non magnanimus curavit perdere iactus
Aepytus, et fixo transverberat Hoplea tergo 400
Pendentesque etiam perstrinxit Tydeos armos.
Labitur egregii nondum ducis immemor Hopleus,
Expiratque tenens (felix, si corpus ademptum
Nesciat), et saevas talis descendit ad umbras.
Viderat hoc retro conversus et agmina sentit 405
Iuncta Dymas, dubius precibusne subiret, an armis
Instantes; arma ira dabat, fortuna precari,
Non audere iubet: neutri fiducia coepto.
Distulit ira preces; ponit miserabile corpus
Ante pedes, tergoque graves, quas forte ferebat, 410
Tigridis exuvias, in laevam torquet et obstat
Exertum obiectans mucronem, inque omnia tela
Versus et ad caedem iuxta mortemque paratus:
Ut lea, quam saevo fetam pressere cubili
Venantes Numidae, natos erecta superstat 415
Mente sui incerta, torvum ac miserabile frendens;
Illa quidem turbare globos et frangere morsu
Tela queat, sed pronus amor crudelia vincit
Pectora, et a media catulos circumspicit ira.

---

392 Corpora abinde *Barthius* ‖ 397 manum **P** π *Exc. Cantabr.* manus **BG²M** ‖ 402 egregiique ducis non immemor **r** *Bentleius* ‖ 403 *sq. Interpunctionem correxi* ‖ 404 et **Pp** at **S** ac **BG²M** | descendit **PG²S** descendat **BM** ‖ 410 ferebat **P** regebat **BS** *Beh.* **G²** *pr. m.* gerebat **G²** *m. sec.* **M** ‖ 411 laeuam **PB** *Anglic. Heinsii* leuam **c** laevum **G²M** ‖ 416 sub *codd.* sui *corr. Heinsius* ‖ 418 pronus **P** prolis *ceteri*

Digitized by Google

Et iam laeva viro, quamvis saevire vetaret 420
Amphion, erepta manus, puerique trahuntur
Ora supina comis: serus tunc denique supplex
Demisso mucrone rogat: 'Moderatius, oro,
Ducite, fulminei per vos cunabula Bacchi
Inoamque fugam vestrique Palaemonis annos! 425
Si cui forte domi natorum gaudia, si quis
Hic pater, angusti puero date pulveris haustus
Exiguamque facem! rogat, en rogat ipse iacentis
Vultus: ego infandas potior satiare volucres,
Me praebete feris, ego bella audere coegi.' 430
'Immo' ait Amphion, 'regem si tanta cupido
Condere, quae timidis belli mens, ede, Pelasgis,
Quid fracti exanguesque parent; cuncta ocius effer,
Et vita tumuloque ducis donatus abito.'
Horruit et toto praecordia protinus Arcas 435
Implevit capulo. 'Summumne hoc cladibus' inquit,
'Deerat, ut adflictos turparem ego proditor Argos?
Nil emimus tanti, nec si velit ipse cremari.'
Sic ait, et magno proscissum vulnere pectus
Iniecit puero, supremaque murmura volvens: 440
'Hoc tamen interea claro potiare sepulcro.'
Tales optatis regum in complexibus ambo,
Par insigne animis, Aetolus et inclitus Arcas,
Egregias efflant animas letoque fruuntur.
Vos quoque sacrati, quamvis mea carmina surgant 445
Inferiore lyra, memores superabitis annos.
Forsitan et comites non aspernabitur umbras
Euryalus Phrygiique admittet gloria Nisi.

---

421 erecta **P** ‖ 422 serus, *al. m. suprascr.* ṭ sero **P** ‖ 423 Moderantius *Barthius* ‖ 424 paruos cunabula, *al. m. suprascr.* s. ad. **P** ‖ 428 tacentis *Marklandus* ‖ 429 infandos *idem* ‖ 437 turbarem **PG²S** *edd. vett.* ‖ 438 nec si **PBG²** *pr. m.* **g** *Leid. pr. m.* nec sic **SM** ‖ 441 interea et tu potiore **P** claro potiare **BG²ScGH** *Behh.* caro potiere **M** *edd.* ‖ 445 *sqq. Cf. Verg. Aen. IX 446 sqq.*

Digitized by Google

At ferus Amphion, regi qui facta reportent
Edoceantque dolum captivaque corpora reddant, 450
Mittit ovans; clusis ipse insultare Pelasgis
Tendit et abscisos sociorum ostendere vultus.
Interea reducem murorum e culmine Grai
Thiodamanta vident, nec iam erumpentia celant
Gaudia, ut exertos enses et caede recenti 455
Arma rubere notant; tunc adsilit aethera magnum
Clamor, et e summo pendent cupida agmina vallo
Noscere quisque suos. Volucrum sic turba recentum,
Cum reducem longo prospexit in aere matrem,
Ire cupit contra summique e margine nidi 460
Extat hians: iam iamque cadat, ni pectore toto
Obstet aperta parens et amantibus increpet alis.
Dumque opus arcanum et taciti compendia Martis
Enumerant laetisque suos complexibus implent
Hopleaque exquirunt tardumque Dymanta queruntur: 465
Ecce et Dircaeae iuxta dux concitus alae
Venerat Amphion; non longum caede recenti
Laetatus videt innumeris fervere catervis
Tellurem atque una gentem expirare ruina.
Qui tremor elicita caeli de lampade tactis, 470
Hic fixit iuvenem, pariterque horrore sub uno
Vox, acies sanguisque perit, gemitusque parantem
Ipse ultro convertit equus; fugit ala retorto
Pulvere. Nondum illi Thebarum claustra subibant,
Et iam Argiva cohors nocturno freta triumpho 475
Prosilit in campos; per et arma et membra iacentum
Taetraque congerie sola semianimumque cruorem
Cornipedes ipsique ruunt: gravis exterit artus

---

455 exortos **P** ‖ 456 tunc **P** *Leid. pr. m.* novus *ceteri* ‖ 459 aere **P** aethere *ceteri* ‖ 460 summique **P** *Anglic. Heinsii* summaque **BG²M** summoque **pHT** ‖ 469 ruinam **P** ‖ 470 elicita **GH** *Leid. Peyraredus* inlicita **PBM** | tactis **PBpc** tactos **M** ‖ 472 Vix acie **P** | parentem **P** *pr. m.* parentum *al. m.* ‖ 473 retro *Beh.*

Digitized by Google

Ungula, sanguineus lavat imber et impedit axes.
Dulce viris hac ire via, ceu tecta superbi 480
Sidonia atque ipsas calcent in sanguine Thebas.
Hortatur Capaneus: 'Satis occultata, Pelasgi,
Delituit virtus: nunc est mihi vincere pulchrum
Teste die; mecum clamore et pulvere aperto
Ite palam, iuvenes: sunt et mihi provida dextrae 485
Numina et horrendi stricto mucrone furores.'
Sic ait; ardentes alacer succendit Adrastus
Argolicusque gener, sequitur iam tristior augur.
Iamque premunt muros (et adhuc nova funera narrat
Amphion) miseramque intrabant protinus urbem, 490
Ni Megareus specula citus exclamasset ab alta:
'Claude, vigil, subeunt hostes, claude undique portas!'
Est ubi dat vires nimius timor: ocius omnis
Porta coit; solas dum tardius artat Echion
Ogygias, audax animis Spartana iuventus 495
Inrupit, caesique ruunt in limine primo
Incola Taygeti Panopeus rigidique natator
Oebalus Eurotae; tuque, o spectate palaestris
Omnibus et nuper Nemeaeo in pulvere felix,
Alcidama, primis quem caestibus ipse ligarat 500
Tyndarides, nitidi moriens convexa magistri
Respicis: averso pariter deus occidit astro.
Te nemus Oebalium, te lubrica ripa Lacaenae
Virginis et falso gurges cantatus olori
Flebit, Amyclaeis Triviae lugebere nymphis, 505

---

493. 'Est — timor' Serv. ad Aen. II 354.

---

479 libat **P** ‖ 481 sanguine **P** pulvere *ceteri* ‖ 483 nunc est **P** nunc nunc *ceteri* ‖ 486 Omina *codd. edd.* Numina *corr. Menkius coll. III 615* ‖ 487 succedit **P** ‖ 490 intrabant **P** *pr. m.* **BG²M** intrarant **P** *m. sec.* intrassent **H** ‖ 495 animi **M** *Gronovius* ‖ 497 ridigique **P** ‖ 500 Alcidamma **P** | ligabat **P** ligavit **T** ‖ 504 oliri **P** olori **GT** *Anglic.* olore **BG²M** ‖ 505 Fleuit **PBG²ScGH**

Digitized by Google

Et quae te leges praeceptaque fortia belli
Erudiit genetrix, nimium didicisse queretur.
Talis Echionio Mavors in limine saevit.
Tandem umeris obnixus Acron et pectore toto
Protinus Ialmenides ferratae robora portae 510
Torserunt: quanta pariter cervice gementes
Profringunt inarata diu Pangaea iuvenci.
Par operis iactura lucro, quippe hoste retento
Exclusere suos; cadit intra moenia Graius
Ormenus, et pronas tendentis Amyntoris ulnas 515
Fundentisque preces penitus cervice remissa
Verba solo vultusque cadunt, colloque decorus
Torques in hostiles cecidit per vulnus harenas.
Solvitur interea vallum, primaeque recusant
Stare morae; iam se peditum iunxere catervae 520
Moenibus: at patulas saltu transmittere fossas
Horror equis, haerent trepidi atque immane paventes
Abruptum mirantur iter; nunc impetus ire
Margine ab extremo, nunc sponte in frena recedunt.
Hi praefixa solo vellunt munimina, at illi 525
Portarum obiectus minuunt et ferrea sudant
Claustra remoliri, trabibusque *et ariete* sonoro
Pellunt saxa loco; pars ad fastigia missas
Exsultant haesisse faces, pars ima lacessunt
Scrutanturque cavas caeca testudine turres. 530

---

513 sq. 'Par — suos' Serv. ad Aen. IX 727.

---

506 in leges *Barthius* ‖ 510 Protinus **P** *Leid.* Pronus **BG²M** | ialmenides **BG²R** almenides **PSH** *Behh. Leid.* alimenides **M** *cf. v. 305* ‖ 512 Proscindunt *φ* *Bentleius* Prostringunt **c** Perfringunt **HTL** Profundunt *Beh.* Profindunt *Barthius* ‖ 513 operi *Serv.* | namque hoste recepto *id.* ‖ 515 Ormenas **P** Ornemus **G²** *Beh.* Armenus **G** ‖ 516 remissa **P** recisa *ceteri* ‖ 523 iterque **P** agi *ceteri* ‖ 527 trabibus et ariete **PL** trabibusque artata **BG²SM** trabibusque et artata **R** trabibusque et arjete sonoro *Peyraredus* trabibusque atque ariete moto *Baehrensius* trabibusque alii aere sonoro *Deiterus* aut aere sonoro *conieci*

Digitized by Google

At Tyrii, quae sola salus, caput omne coronant
Murorum, nigrasque sudes et lucida ferro
Spicula et arsuras caeli per inania glandes
Saxaque in adversos ipsis avulsa rotabant
Moenibus: exundant saevo fastigia nimbo, 535
Armataeque vomunt stridentia tela fenestrae.
Qualiter aut Malean aut alta Ceraunia supra
Cessantes in nube sedent nigrisque teguntur
Collibus et subitae saliunt in vela procellae:
Talis Agenoreis Argivum exercitus armis 540
Obruitur; non ora virum, non pectora flectit
Imber atrox, rectosque tenent in moenia vultus
Immemores leti et tantum sua tela videntes.
Anthea falcato lustrantem moenia curru
Desuper Ogygiae pepulit gravis impetus hastae; 545
Lora excussa manu, retroque in terga volutus
Semianimos artus ocreis retinentibus haeret;
Mirandum visu belli scelus: arma trahuntur,
Fumantesque rotae tellurem et tertius hastae
Sulcus arat; longo sequitur vaga pulvere cervix, 550
Et resupinarum patet orbita lata comarum.
At tuba luctificis pulsat clangoribus urbem
Obsaeptasque fores sonitu perfringit amaro.
Divisere aditus, omnique in limine saevus
Signifer ante omnes sua damna et gaudia portat. 555
Dira intus facies, vix Mavors ipse videndo
Gaudeat; insanis lymphatam horroribus urbem

533. 'et — glandes' Serv. ad Aen. IX 588.

536 Auratae *S. Bochartius e cod.* | farethrę **B** faretrē **G²** pharetrae **cGHT** *Paris. 8053 Bochartius* ‖ 538 ī teguntur *Beh. Weberus* leguntur **BM** locuntur **P** legantur **S** ‖ 540 Talibus **P** | exercitus orans **P** ‖ *vv.* 546 *et* 547 *in* **B** *in contextu omissi, eodem stilo exarati, sed atramento evanescente in margine leguntur* ‖ 549 tellurem et territus **P** ‖ 550 arant **M** *edd.* ‖ 553 Obsessasque *vir doctus* ‖ 555 portans **P** ‖ 557 insanis **PH** *Beh.* incertis **BG²M**

Digitized by Google

Scindunt dissensu vario Luctusque Furorque
Et Pavor et caecis Fuga circumfusa tenebris.
Bellum intrasse putes: fervent discursibus arces, 560
Miscentur clamore viae, ferrum undique et ignes
Mente vident, saevas mente accepere catenas.
Consumpsit ventura timor: iam tecta replerant
Templaque, et ingratae vallantur planctibus arae.
Una omnes eademque subit formido per annos: 565
Poscunt fata senes, ardet palletque iuventus,
Atria femineis trepidant ululata querellis.
Flent pueri et flendi nequeunt cognoscere causas
Attoniti et tantum matrum lamenta trementes.
Illas cogit amor, nec habent extrema pudorem: 570
Ipsae tela viris, ipsae iram animosque ministrant,
Hortanturque unaque ruunt, nec avita gementes
Limina nec parvos cessant ostendere natos:
Sic ubi pumiceo pastor rapturus ab antro
Armatas erexit apes, fremit aspera nubes; 575
Inque vicem sese stridore hortantur et omnes
Hostis in ora volant, mox deficientibus alis
Amplexae flavamque domum captivaque plangunt
Mella laboratasque premunt ad pectora ceras.
Nec non ancipitis pugnat sententia vulgi 580
Discordesque serit motus: hi reddere fratri
(Nec mussant, sed voce palam claroque tumultu),
Reddere regna iubent; periit reverentia regis
Sollicitis: 'Veniat pactumque hic computet annum,
Cadmeosque lares exul patriasque salutet 585
Infelix tenebras; cur autem sanguine fraudes
Et periura luam regalis crimina noxae?'

---

563 replorant **P** replerunt *Beh.* ‖ 569 trementes **P** timentes **BMG**[2] (*al. m. suprascr.* sequentes) videntes *Leid.* tuentes *Barthius* ‖ 577 volent **P** ‖ 581 fratrem *codd. edd.* fratri *corr. Sandstroemius* ‖ 582 *Interpunctionem correxi* | claraque **P** ‖ 584 Solliciti **P** ‖ 586 autem sanguine **P** autem ego sanguine **BM** aut ego **cg** *Leid. edd. vett.* cur, a, ego sanguine *Baehrensius*

Digitized by Google

Inde alii: 'Sera ista fides, iam vincere mavult.'
Tiresian alii lacrimis et supplice coetu
Orant, quodque unum rebus solamen in artis, 590
Nosse futura rogant. Tenet ille inclusa premitque
Fata deum: 'Quiane ante duci bene credita nostro
Consilia et monitus, cum perfida bella vetarem?
Te tamen, infelix' inquit, 'perituraque Thebe,
Si taceam, nequeo miser exaudire cadentem 595
Argolicumque oculis haurire vacantibus ignem.
Vincamur, pietas; pone heia altaria, virgo,
Quaeramus superos.' Facit illa, acieque sagaci
Sanguineos flammarum apices geminumque per aras
Ignem et clara tamen mediae fastigia lucis 600
Orta docet; tunc in speciem serpentis inanem
Ancipiti gyro volvi frangique ruborem
Demonstrat dubio, patriasque inluminat umbras.
Ille coronatos iamdudum amplectitur ignes,
Fatidicum sorbens vultu flagrante vaporem. 605
Stant tristes horrore comae, vittasque prementes
Caesaries insana levat: diducta putares
Lumina consumptumque genis rediisse nitorem.
Tandem exundanti permisit verba furori:
'Audite, o sontes, extrema litamina divum, 610
Labdacidae: venit alma salus, sed limite duro.
Martius inferias et saeva efflagitat anguis
Sacra: cadat generis quicumque novissimus extat
Viperei, datur hoc tantum victoria pacto.
Felix, qui tanta lucem mercede relinquet.' 615

---

594. 'te quoque, peritura Thebe' Pompei comm. (Gramm. lat. V p. 178, 8 K.)

---

589 questu G *Barthius* ‖ 589 *sqq. Cf. Eurip. Phoen. 865 sqq.* ‖ 592 nostro P nostra *ceteri* ‖ 602 ruborem PBG²Sg *Leid.* rubore M *edd.* ‖ 606 prementes P trementes *ceteri* ‖ 607 diducta putares levat P ‖ 608 vigorem *Barthius* ‖ 609 verba nitorem P ‖ 611 limine *Valckenarius*

Digitized by Google

Stabat fatidici prope saeva altaria vatis
Maestus, adhuc patriae et tantum communia lugens
Fata, Creon: grandem subiti cum fulminis ictum,
Non secus ac torta traiectus cuspide pectus,
Accipit exanimis sentitque Menoecea posci. 620
Monstrat enim suadetque timor; stupet anxius alto
Corda metu glaciante pater: Trinacria qualis
Ora repercussum Libyco mare sumit ab aestu.
Mox plenum Phoebo vatem et celerare iubentem
Nunc humilis genua amplectens, nunc ora canentis 625
Nequiquam reticere rogat; iam fama sacratam
Vocem amplexa volat, clamantque oracula Thebae.
Nunc, age, quis stimulos et pulchrae gaudia mortis
Addiderit iuveni (neque enim haec absentibus umquam
Mens homini transmissa deis), memor incipe Clio, 630
Saecula te quoniam penes et digesta vetustas.
Diva Iovis solio iuxta comes, unde per orbem
Rara dari terrisque solet contingere, Virtus,
Seu pater omnipotens tribuit, sive ipsa capaces
Elegit penetrare viros, caelestibus ut tunc 635
Desiluit gavisa plagis! dant clara meanti
Astra locum quosque ipsa potens adfixerat ignes.
Iamque premit terras, nec vultus ab aethere longe;
Sed placuit mutare genas, fit provida Manto
(Responsis ut plēna fides) et fraude priores 640
Exuitur vultus. Abiit horrorque vigorque
Ex oculis, paulum decoris permansit honosque
Mollior, et posito vatum gestamina ferro
Subdita; descendunt vestes, torvisque ligatur

617 et tantum **P** tantum *ceteri* tantum patriae **B** | iungens **P** ‖ 621 in stupet **P** ‖ 622 pater, *al. m. suprascr.* s. nep. **P** ‖ 623 sentit *Barthius* ‖ 628 qui **BG²GHT** | tumulos **P** ‖ 631 est digesta voluptas **P** ‖ 632 urbem **P** ‖ 635 tunc **G²GHc** *edd. vett.* ~~t~~nunc **B** nunc **PM** | penetrare animos, caelestibus at nunc *Marklandus* ‖ 637 potens **P** polis *ceteri* ‖ 638 virtus **P** ‖ 640 plana *schol. Gronovius* | hac fraude *Barthius* ‖ 643 et post hāc novātum **P** et deposito **S** exposito **G²**

Digitized by Google

Vitta comis (nam laurus erat); tamen aspera produnt 645
Ora deam nimiique gradus. Sic Lydia coniunx
Amphitryoniaden exutum horrentia terga
Perdere Sidonios umeris ridebat amictus
Et turbare colus et tympana rumpere dextra.
Sed neque te indecorem sacris dignumque iuberi 650
Talia Dircaea stantem pro turre, Menoeceu,
Invenit; immensae reserato limine portae
Sternebas Danaos, pariter Mavortius Haemon.
Sed consanguinei quamvis atque omnia fratres,
Tu prior: exanimes circum cumulantur acervi; 655
Omne sedet telum, nulli sine caedibus ictus
(Necdum aderat Virtus), non mens, non dextra quiescit,
Non avida arma vacant, ipsa insanire videtur
Sphinx galeae custos, visoque animata cruore
Emicat effigies et sparsa orichalca renident: 660
Cum dea pugnantis capulum dextramque repressit:
'Magnanime o iuvenis, quo non agnoverit ullum
Certius armifero Cadmi de semine Mavors,
Linque humiles pugnas, non haec tibi debita virtus:
Astra vocant, caeloque animam, plus concipe, mittes. 665
Iamdudum hoc hilares genitor bacchatur ad aras,
Hoc ignes fibraeque volunt, hoc urget Apollo:
Terrigenam cuncto patriae pro sanguine poscunt.
Fama canit monitus, gaudet Cadmeia plebes
Certa tui; rape mente deos, rape nobile fatum. 670
I, precor, accelera, ne proximus occupet Haemon.'
Sic ait, et magna cunctantis pectora dextra
Permulsit tacite seseque in corde reliquit.

---

646 nimiosque **P** *pr. m., al. corr.* ‖ 648 redimibat **P** gaudebat **p** ‖ 651 dirchae **P** | menoeceum **P** menoecaeum **B** ‖ 652 Invenit, *suprascr.* s. virtus **P** | inmensam e **P** ‖ 653 Sternebas, *suprascr.* o meneceu **P** ‖ 656 sin// **P** ‖ 665 mittis **PB** (*ead. m.* i *in* e *mut.*) ‖ 667 haec urguet apollos **P** ‖ 668 cuncti *Barthius* ‖ 668 *sq.* poscunt Fata, canunt *π Bentleius* | audet **P** ‖ 670 Certatim **P** ‖ 672 magno **P**

Digitized by Google

Fulminis haut citius radiis adflata cupressus
Combibit infestas et stirpe et vertice flammas, 675
Quam iuvenis multo possessus numine pectus
Erexit sensus letique invasit amorem.
Ut vero adversae gressumque habitumque notavit
Et subitam a terris in nubila crescere Manto,
Obstipuit. 'Sequimur, divum quaecumque vocasti, 680
Nec tarde paremus,' ait; iamiamque recedens
Instantem vallo Pylium tamen Agrea fixit.
Armigeri fessum excipiunt; tum vulgus euntem
Auctorem pacis servatoremque deumque
Conclamat gaudens atque ignibus implet honestis. 685
Iamque iter ad muros cursu festinus anhelo
Obtinet et miseros gaudet vitasse parentes,
Cum genitor —: steteruntque ambo et vox haesit utrique,
Deiectaeque genae. Tandem pater ante profatur:
'Quis novus inceptis rapuit te casus ab armis? 690
Quae bello graviora paras? dic, nate, precanti,
Cur tibi torva acies? cur hic truculentus in ore
Pallor, et ad patrios non stant tua lumina vultus?
Audisti responsa, palam est. Per ego oro tuosque,
Nate, meosque annos miseraeque per ubera matris, 695
Ne vati, ne crede, puer! Superine profanum
Dignantur stimulare senem, cui vultus inanis
Extinctique orbes et poena simillima diro
Oedipodae? quid si insidiis et fraude dolosa
Rex agit, extrema est cui nostra in sorte timori 700
Nobilitas tuaque ante duces notissima virtus?

---

685. 'et laudibus implet honestis' Serv. ad Aen. IX 652.

---

678 aduersae **PSp** auersae **BG²M** | gressum **P** ‖ 679 a *om.* **P** ‖ 681 patremus **P** ‖ 683 fixum *Barthius* | tunc **PHT** ‖ 685 et laudibus *Serv.* ‖ 688 steterunt (que *del.*) *scribendum esse cens. Menkius* | utrique **G²cT** *Gronovius* utrimque **PBM** ‖ 691 dignate **P** ‖ 695 meos **P** ‖ 697 Dignentur *Valckenarius* ‖ 700 agit, cui nostra extrema in sorte **P**

Digitized by Google

Illius haec forsan, remur quae verba deorum;
Ille monet! ne frena animo permitte calenti,
Da spatium tenuemque moram, male cuncta ministrat
Impetus; hoc, oro, munus concede parenti. 705
Sic tua maturis signentur tempora canis,
Et sis ipse parens et ad hunc, animose, timorem
Pervenias: ne perge meos orbare penates.
Externi te nempe patres alienaque tangunt
Pignora? si pudor est, primum miserere tuorum. 710
Haec pietas, hic verus honos; ibi gloria tantum
Ventosumque decus titulique in morte latentes.
Nec timidus te flecto parens: i, proelia misce,
I Danaas acies mediosque per obvius enses;
Non teneo: liceat misero tremibunda lavare 715
Vulnera et undantem lacrimis siccare cruorem,
Teque iterum saevis iterumque remittere bellis.
Hoc malunt Thebae.' Sic colla manusque tenebat
Implicitus; sed nec lacrimae, nec verba movebant
Dis votum iuvenem; quin et monstrantibus illis 720
Fraude patrem tacita subit avertitque timorem:
'Falleris heu verosque metus, pater optime, nescis.
Non me ulli monitus, nec vatum exorsa furentum
Sollicitant vanisque movent: sibi callidus ista
Tiresias nataeque canat; non si ipse reclusis 725
Comminus ex adytis in me insaniret Apollo.
Sed magis unanimi casus me fratris ad urbem
Sponte refert; gemit Inachia mihi saucius Haemon
Cuspide; vix illum medio de pulvere belli
Inter utrasque acies, iamiamque tenentibus Argis — 730
Sed moror; i, refove dubium turbaeque ferenti

702 *Interpunctionem corr. Bentleius* ‖ 703 Isque *Koestlinus* Iste *Naukius* ‖ 707 Sis ut et ipse *Barthius* ‖ 711 verus tibi honos **PB** verus *om.* **G²** ‖ 712 iacentes *Barthius* ‖ 713 i *om.* **P** ‖ 714 Per **M** *edd.* ‖ 715 labare **P** ‖ 723 en orsa *Baehrensius* ‖ 724 vanisque **P** manesque *ceteri* ‖ 725 nataque **P** ‖ 727 Sed magis **PGH** Sed gravis **BG²M** ‖ 729 illum, *al. m. suprascr.* in deo **P** ‖ 731 furenti **B** *Beh.*

Digitized by Google

Dic, parcant leviterque vehant; ego vulnera doctum
Iungere supremique fugam revocare cruoris
Aethiona petam.' Sic imperfecta locutus
Effugit; illi atra mersum caligine pectus 735
Confudit sensus; pietas incerta vagatur
Discordantque metus, impellunt credere Parcae.
Turbidus interea ruptis venientia portis
Agmina belligeri Capaneus agit aequore campi,
Cornua nunc equitum, cuneos nunc ille pedestres, 740
Et proculcantes moderantum funera currus;
Idem altas turres saxis et turbine crebro
Laxat: agit turmas idem atque in sanguine fumat.
Nunc spargit torquens volucri nova vulnera plumbo,
Nunc iaculum excusso rotat in sublime lacerto, 745
Nullaque tectorum subit ad fastigia, quae non
Deferat hasta virum perfusaque caede recurrat.
Nec iam aut Oeniden aut Hippomedonta peremptos,
Aut vatem Pelopea phalanx aut Arcada credunt:
Quin socium coiisse animas et corpore in uno 750
Stare omnes; ita cuncta replet. Non ullius aetas,
Non cultus, non forma movet; pugnantibus idem
Supplicibusque furit; non quisquam obsistere contra,
Non belli temptare vices: procul arma furentis
Terribilesque iubas et frontem cassidis horrent. 755
At pius erecta murorum in parte Menoeceus
Iam sacer aspectu solitoque augustior ore,
Ceu subito in terras supero demissus ab axe,
Constitit, exempta manifestus casside nosci,
Despexitque acies hominum et clamore profundo 760

---

732 vulnerę̣ P ‖ 734 Aethiona P *Beh. 1* Aetiona Sc *Lips.* Aetòna B Athiona R Actiona *Beh. 2* Petiona G² Aechiona M *edd.* Echiona GT Etheona H Eetiona *Gronovius* ‖ 736 Confundit *Barthius* | vocatur P ‖ 740 cunctos P ‖ 742 alias P ‖ 755 tubas P ‖ 756 *sqq. Cf. Eurip. Phoen. 1009 sqq. 1090 sqq.* ‖ 756 electa *codd. edd.* erecta *corr. Schraderus* ‖ 757 Tam P ‖ 759 et dempta *Barthius*

Digitized by Google

Convertit campum iussitque silentia bello.
'Armorum superi, tuque o qui funere tanto
Indulges mihi, Phoebe, mori, date gaudia Thebis,
Quae pepigi et toto quae sanguine prodigus emi.
Ferte retro bellum captaeque impingite Lernae 765
Reliquias turpes, confixaque terga foventes
Inachus indecores pater aversetur alumnos.
At Tyriis templa, arva, domos, conubia, natos
Reddite morte mea; si vos placita hostia iuvi,
Si non attonitis vatis consulta recepi 770
Auribus et Thebis nondum credentibus hausi,
Haec Amphioniis pro me persolvite tectis!
At mihi deceptum, precor, exorate parentem.'
Sic ait, insignemque animam mucrone corusco
Dedignantem artus pridem maestamque teneri 775
Arripit atque uno quaesitam vulnere rumpit.
Sanguine tunc spargit turres et moenia lustrat,
Seque super medias acies, nondum ense remisso,
Iecit et in saevos cadere est conatus Achivos.
Ast illum amplexae Pietas Virtusque ferebant 780
Leniter ad terras corpus; nam spiritus olim
Ante Iovem et summis apicem sibi poscit in astris.
Iamque intra muros nullo sudore receptum
Gaudentes heroa ferunt: abscesserat ultro
Tantalidum venerata cohors; subit agmine longo 785
Colla inter iuvenum, laetisque favoribus omni
Concinitur vulgo, Cadmum atque Amphiona supra
Conditur; hi sertis, hi veris honore solutos
Accumulant artus patriaque in sede reponunt
Corpus adoratum. Repetunt mox bella peractis 790

---

764 et voto *Valckenarius* ‖ 766 faventes *Peyraredus* ‖ 769 placita **H** *Gronovius* placida **PBM** piat/// **G**^{2} ‖ 772 terris *codd. edd.* tectis *corr. Schraderus* ‖ 773 At **PpGT** Ac **BG**^{2}**M** ‖ 777 spargi **P** ‖ 788 Conditur **PpcGHT** *Leid. edd. vett.* Conditor **BSG**^{2} (*suprascr.* s. habet ⁓) **M** | soluto *codd.* solutos *Peyraredus Heinsius*

Digitized by Google

.udibus; hic victa genitor lacrimabilis ira
_ ɔngemit, et tandem matri data flere potestas:
'Lustralemne feris ego te, puer inclite, Thebis
Devotumque caput vilis ceu mater alebam?
Quod molita nefas? cui tantum invisa deorum? 795
Non ego monstrifero coitu revoluta novavi
Pignora, nec nato peperi funesta nepotes.
Quid refert? potitur natis Iocasta ducesque
Regnantesque videt: nos saeva piacula bello
Demus, ut alterni (placet hoc tibi, fulminis auctor) 800
Oedipodionii mutent diademata fratres!
Quid superos hominesve queror? tu, saeve Menoeceu,
Tu miseram ante omnes properasti extinguere matrem.
Unde hic mortis amor? quae sacra insania menti?
Quosve ego conceptus, aut quae mala pignora fudi 805
Tam diversa mihi? nimirum Martius anguis,
Quaeque novis proavum tellus effloruit armis —
Hinc animi tristes nimiusque in pectore Mavors,
Et de matre nihil. Sponte en ultroque peremptus
Inrumpis maestas fatis nolentibus umbras: 810
Ast egomet Danaos Capaneaque tela verebar.
Haec erat, haec metuenda manus ferrumque, quod amens
Ipsa dedi; viden' ut iugulo consumpserit ensem?
Altius haut quisquam Danaum mucrone subisset.'
Diceret infelix etiamnum et cuncta repleret 815
Quaestibus: abducunt comites famulaeque perosam
Solantes thalamoque tenent, sedet eruta multo
Ungue genas; non illa diem, non verba precantum

Inter v. 791 et 792 in **P** *versus erasus esse videtur, cuius initium litterae fuerunt* In . . . ‖ 796 cultu **P** | novavi p *Behh.* **R** *Colb.* **H** *Heinsius Lachmannus* notavi **BG²M** natavi **P** ‖ 798 *et* 799 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 798 potitur natis **P** habet ecce suos *ceteri* suos *om.* **S** ‖ 800 alternis **P** ‖ 802 Quis **P** | menocheø **P** ‖ 803 extingue **P** ‖ 805 mala **PG** male **BG²M** ‖ *Inter v. 808 et 809 iterum in* **P** *versus erasus est, cuius initium fuisse videtur* Inrump. . . (*v. 810*) ‖ 811 Ast **BM** At **P** *Beh. om.* **G²** ‖ 814 aut **P** | danao **Bc**

Digitized by Google

Respicit aut visus flectit tellure relictos,
Iam vocis, iam mentis inops. Sic aspera tigris 820
Fetibus abreptis Scythico deserta sub antro
Accubat et tepidi lambit vestigia saxi;
Nusquam irae, sedit rabies feritasque famesque
Oris, eunt praeter secura armenta gregesque:
Aspicit illa iacens; ubi enim, quibus ubera pascat 825
Aut quos ingenti premat expectata rapina?
Hactenus arma, tubae, ferrumque et vulnera: sed nunc
Comminus astrigeros Capaneus tollendus in axes.
Non mihi iam solito vatum de more canendum;
Maior ab Aoniis poscenda amentia lucis: 830
Mecum omnes audete deae! sive ille profunda
Missus nocte furor, Capaneaque signa secutae
Arma Iovem contra Stygiae rapuere sorores,
Seu virtus egressa modum, seu gloria praeceps,
Seu magnae data fama neci, seu laeta malorum 835
Principia et blandae superum mortalibus irae.
Iam sordent terrena viro taedetque profundae
Caedis, et exhaustis olim Graiumque suisque
Missilibus lassa respexit in aethera dextra.
Ardua mox torvo metitur culmina visu, 840
Innumerosque gradus, gemina latus arbore clausus,
Aerium sibi portat iter, longeque timendus
Multifidam quercum flagranti lumine vibrat;
Arma rubent una clipeoque incenditur ignis.

---

830 sq. 'Maior — deae' Serv. ad Aen. XII 500.

Inter v. 822 et 823 in **B** *leguntur haec*: ŧ et rapidi feritas iraeq. famesq. ‖ 823 sedit rapidi **P** cedit rabies *anon. Heidelb.* ‖ 829 canendum **BG²** canentum **P** *Anglic. prob. Heinsio* canendum est **GHT** canendus **c** ‖ 830 sumenda poscenda amentia **P** sumenda audacia **BSM** aŧ amentia **B** *marg.* sumenda amentia **G²** *schol.* poscenda audatia **R** sumenda dementia (al. audacia) *Serv.* ‖ 835 fama **M** *edd.* | caeca *schol.* ‖ 840 *sqq. Cf. Eurip. Phoen. 1172 sqq. Aesch. Sept. adv. Theb. 423 sqq.* ‖ 841 clausus **Pp** *Beh.* **GHT** clusus **BSG²M** ‖ 843 fulmine **P**

Digitized by Google

'Hac' ait, 'in Thebas, hac me iubet ardua virtus 845
Ire, Menoeceo qua lubrica sanguine turris.
Experiar, quid sacra iuvent, an falsus Apollo.'
Dicit, et alterno captiva in moenia gressu
Surgit ovans: quales mediis in nubibus aether
Vidit Aloidas, cum cresceret impia tellus 850
Despectura deos nec adhuc immane veniret
Pelion et trepidum iam tangeret Ossa Tonantem.
Tum vero attoniti fatorum in cardine summo,
Ceu suprema lues urbi facibusque cruentis
Aequatura solo turres Bellona subiret, 855
Omnibus e tectis certatim ingentia saxa
Roboraque et validas fundae Balearis habenas
(Nam iaculis caeloque vagis spes unde sagittis?),
Verum avidi tormenta rotant et molibus urgent.
Ille nec ingestis nec terga sequentibus umquam 860
Detrahitur telis, vacuoque sub aere pendens
Plana velut terra certus vestigia figat,
Tendit et ingenti subit occurrente ruina:
Amnis ut incumbens longaevi robora pontis
Adsiduis oppugnat aquis; iam saxa fatiscunt 865
Emotaeque trabes: tanto violentior ille
(Sentit enim) maiore salo quassatque trahitque
Molem aegram, nexus donec celer alveus omnes
Abscidit et cursu victor respirat aperto.
Utque petita diu celsus fastigia supra 870
Eminuit trepidamque adsurgens desuper urbem
Vidit et ingenti Thebas exterruit umbra,
Increpat attonitos: 'Humilesne Amphionis arces,

---

845 Haec **P** | haec **P** ‖ 847 fallis, *al. m. suprascr.* ī falsus **P** ‖ 848 Dicit **PBG²ScG** Dixit **M** *edd. cf. VI 798* ‖ 854 suprema dies *Bentleius* | urbi **P** *Anglic. Heinsii* urbem **BG²M** ‖ 857 validas **P** gravidas *ceteri* ‖ 858 spes una **B** *Behh.* spes nulla **GHT** *edd. vett.* ‖ 859 avidi tormenta **PTL** avidi et torm. **BG²M** ‖ 863 subito **P** ‖ 867 Sentit **P** Saevit *ceteri* | *Interpunctionem correxi* ‖ 873 attonitos humilesque A. arces: *Koestlinus* Haene illae A. arces *Barthius* artes *Peyraredus*

Digitized by Google

Pro pudor! hi faciles carmenque imbelle secuti,
Hi (mentita diu Thebarum fabula) muri? 875
Et quid tam egregium prosternere moenia molli
Structa lyra?' Simul insultans gressuque manuque
Molibus obstantes cuneos tabulataque saevus
Destruit: absiliunt pontes, tectique prementis
Saxea frena labant, dissaeptoque aggere rursus 880
Utitur et truncas rupes in templa domosque
Praecipitat frangitque suis iam moenibus urbem.
Iamque Iovem circa studiis diversa fremebant
Argolici Tyriique dei; pater aequus utrisque
Aspicit ingentes ardentum comminus iras 885
Seque obstare videt. Gemit inservante noverca
Liber et obliquo respectans lumine patrem:
'Nunc ubi saeva manus, meaque heu cunabula flammae,
Fulmen, io ubi fulmen?' ait. Gemit auctor Apollo,
Quas dedit ipse, domos; Lernam Thebasque rependit 890
Maestus et intento dubitat Tirynthius arcu;
Maternos plangit volucer Danaeius Argos;
Flet Venus Harmoniae populos metuensque mariti
Stat procul et tacita Gradivum respicit ira.
Increpat Aonios audax Tritonia divos; 895
Iunonem tacitam furibunda silentia torquent.
Non tamen haec turbant pacem Iovis: ecce quierant
Iurgia, cum mediis Capaneus auditus in astris.
'Nullane pro trepidis' clamabat, 'numina Thebis
Statis? ubi infandae segnes telluris alumni, 900
Bacchus et Alcides? pudet instigare minores.

---

896. 'Iunonem — torquent' Serv. ad Aen. X 63.

---

875 Hi G^2 ♄ **P** Et **BM** ‖ 876 Est G^2 quidnam *codd. edd.* quid' G^2 quid tam *corr. Bentleius* Ecquidnam *Baehrensius* ‖ 879 Destruit **B** (*ead. m. corr. ex* Restruit) G^2 Restruit **PSM** Deruit *Barthius* | lectique **P** | prementis **P** trementis *ceteri* ‖ 881 rudis inter templa **P** ‖ 886 infestante **B** *marg.* G^2 *Beh. 1* **GHT** ‖ 891 dubitant **P** ‖ 896 tacita **P** ‖ 901 pudet **PT** piget **B**G^2**M**

Digitized by Google

Tu potius venias (quis enim concurrere nobis
Dignior? en cineres Semeleaque busta tenentur),
Nunc age, nunc totis in me conitere flammis,
Iuppiter! an pavidas tonitru turbare puellas 905
Fortius et soceri turres excindere Cadmi?'
Ingemuit dictis superum dolor; ipse furentem
Risit et incussa sanctarum mole comarum,
'Quaenam spes hominum tumidae post proelia Phlegrae?
Tune etiam feriendus?' ait. Premit undique lentum 910
Turba deum frendens et tela ultricia poscit,
Nec iam audet fatis turbata obsistere coniunx.
Ipsa dato nondum caelestis regia signo
Sponte tonat, coeunt ipsae sine flamine nubes
Accurruntque imbres: Stygias rupisse catenas 915
Iapetum victum aut supera ad convexa levari
Inarimen Aetnamve putes. Pudet ista timeri
Caelicolas; sed cum in media vertigine mundi
Stare virum insanasque vident deposcere pugnas,
Mirantur tacite et dubio pro fulmine pallent. 920
Coeperat Ogygiae supra fastigia turris
Arcanum mugire polus caelumque tenebris
Auferri: tenet ille tamen, quas non videt, arces,
Fulguraque attritis quotiens micuere procellis,
'His' ait, 'in Thebas, his iam decet ignibus uti, 925
Hinc renovare faces lassamque accendere quercum.'
Talia dicentem toto Iove fulmen adactum

924. 'Fulguraque — procellis' Isidorus de rerum natura c. 30 p. 55 B.

904 continere **P** ‖ 906 Fortius **P** Fortior *ceteri* | thalamos **M** *edd.* ‖ 909 Quae non **PB** *pr. m.* ‖ 915 Adcurrumqueinrescytias **P** ‖ 916 aut victum **PSH** aut victam **BM** aut victā **G**[2] n *al. m.* vinctam **G** *Peyraredus* Iapeton, victam *Barthius* victum, aut *scripsi* ‖ 917 timeri **P** timere *ceteri* ‖ 920 tacite **P** taciti *ceteri* | dubii **T** *Bentleius* | pallent **P** pendent *ceteri* ‖ 924 attristi **P** | procellae **P** ‖ 926 facem **m** *edd.* | cassamque (= extinctam) *Heinsius* ‖ 927 *sqq. Cf. Soph. Antig. 127 sqq. Eurip. Phoen. 1180 sqq.*

Digitized by Google

Corripuit: primae fugere in nubila cristae,
Et clipei niger umbo cadit, iamque omnia lucent
Membra viri. Cedunt acies, et terror utrimque, 930
931 Quo ruat, ardenti feriat quas corpore turmas.
935 Stat tamen, extremumque in sidera versus anhelat,
Pectoraque invisis obicit fumantia muris,
Ne caderet: sed membra virum terrena relinquunt,
Exuiturque animus; paulum si tardius artus 935
Cessissent, potuit fulmen sperare secundum.

---

932 Intra se stridere facem galeamque comasque
933 Quaerit, et urentem thoraca repellere dextra
934 Conatus ferri cinerem sub pectore tractat.

---

931 *versus deest in Colb.* | ruat et **P** ‖ *In* **P** *vv.* 931 *et* 932 *inter se transpositi leguntur, item in* **G** *et Prag. 2* ‖ *Versus 932—934, qui in* **PG²bgc** *Beh. 2 Dan. Petav. Prag. 1 Lips. desunt, leguntur in* **B** (*in summo marg. adscripti*) **S** (*inter lineas additi*) **r** (*rec. m. adscripti*) **pR** *Colb. Paris. 8053* **TG** *Prag. 2, cum inepti sint et vel Statii ingenio indigni, eiciendos putavi numeris versiculorum mutatis. In* **pR** *Colb. Paris. 8053 ita inter se excipiunt, ut ordo sit 930. 932. 933. 934. 931. 935. In Paris. 8053 v. qui vulgo numeratur 934 deest.* ‖ 932 versus adhaesit **P** ‖ 935 animam *e schol. scribendum cens. Burmannus* | paulum o si **BT** ‖ 936 Hessissent **G²** | sperare **PG** *Colb.* spare *Prag. 2* meruisse **BG²SM** ‖ STATII POETE THEB̄ . LIBER · X · **P** *pr. m., al. m. add.* EXPLICIT INCIPIT LIBER XI.

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER XI.

Postquam magnanimus furias virtutis iniquae
Consumpsit Capaneus expiravitque receptum
Fulmen, et ad terras longe comitata cadentem
Signavit muros ultricis semita flammae:
Componit dextra victor concussa plagarum 5
Iuppiter et vultu caelumque diemque reducit.
Gratantur superi, Phlegrae ceu fessus anhelet
Proelia et Encelado fumantem impresserit Aetnam.
Ille iacet lacerae complexus fragmina turris,
Torvus adhuc visu memorandaque facta relinquens 10
Gentibus atque ipsi non inlaudata Tonanti.
Quantus Apollineae temerator matris Averno
Tenditur; ipsae horrent, si quando pectore ab alto
Emergunt, volucres immensaque membra iacentis
Spectant, dum miserae crescunt in pabula fibrae: 15
Sic gravat iniectus terras hostiliaque urit
Arva et anhelantem caelesti sulphure campum.
Respirant Thebae, templisque iacentia surgunt
Agmina; iam finis votis finisque supremis
Planctibus, et natos ausae deponere matres. 20

---

20. 'nec natos — matres' Serv. ad Aen. VII 518.

---

2 exspirauitque P ‖ 11 illaudanda *Beh. Heinsius e cod. Anglic.* ‖ 15 Spectandum miserae P ‖ 20 nec natos *Serv.*

Digitized by Google

At vaga pallentes campo fuga volvit Achivos.
Nec iam hostes turmae, aut ferrum mortale timetur:
Omnibus ante oculos irae Iovis, omnibus ardent
Arma metu galeaeque tonant, visusque paventes
Ipse sequi et profugis opponere Iuppiter ignes. 25
Instat Agenoreus miles caelique tumultu
Utitur: indomitos ut cum Massyla per arva
Armenti reges magno leo fregit hiatu
Et contentus abit; rauci tunc comminus ursi,
Tunc avidi venere lupi, rabieque remissa 30
Lambunt degeneres alienae vulnera praedae.
Hinc premit Eurymedon, cui rusticus horror in armis,
Rustica tela manu, patriumque agitare tumultus:
Pan illi genitor; tener hinc conatibus annos
Egreditur iuvenemque patrem puer aequat Alatreus: 35
Felices ambo, sed fortunatior ille,
Quem genuisse iuvat; nec iam dinoscere promptum,
Quae magis arma sonent, quo plus eat hasta lacerto.
Artatur denso fugientum examine vallum.
Quas volvis, Gradive, vices? modo moenia Cadmi 40
Scandebant: sua nunc defendunt tecta Pelasgi!
Ceu redeunt nubes, ceu circumflantibus austris
Alternus procumbit ager, ceu gurgite cano
Nunc retegit bibulas, nunc induit aestus harenas.
Expirat late pubes Tirynthia, alumni 45
Exuvias imitata dei; trux maeret ab astris
Amphitryoniades Nemeaea in sanguine terga,

---

21 pallentes **PST** palentes **G** palantes **BG²M** ‖ 22 hostes **PG** *Prag. 2 pr. m. Heinsius e cod.* hostiles, *ead. m.* hostes *suprascr.* **B** hostiles **G²SM** *edd.* ‖ 25 et *om.* **P** ‖ 33 agitabat **P** *al. m.* | tumultus **Pp** tumultum **BG²M** ‖ 35 elatres, *suprascr.* **t** alatreus **P** elatreus **BG²c** àtreus la *al. m.* **S** *cf. VII 300* ‖ 37 dinosce **P** ‖ 44 induit **P** *Anglic. Heinsius* obruit **BG²M** ‖ 45 Exspirat **P** *Colb.* Procumbit cumbit **G²SM** Proexpirat **B** ‖ 46 imitata sui *Bernartius* | ab alto **Bp** *Behh.* ‖ 47 nemea **P** nemaee **B** nemeae **G²Sr** nemees **c** *Beh.* nemee **HT**

Digitized by Google

Et similes ramos similesque videre pharetras.
Stabat in Argolicae ferrato culmine turris
Egregius lituo dextri Mavortis Enyeus 50
Hortator; sed tunc miseris dabat utile signum
Suadebatque fugam et tutos in castra receptus:
Cum subitum obliquo descendit ab aere vulnus,
Urgentisque sonum laeva manus aere retenta est,
Sicut erat; fugit in vacuas iam spiritus auras, 55
Iam gelida ora tacent, carmen tuba sola peregit.
Iamque potens scelerum geminaeque exterrita gentis
Sanguine Tisiphone fraterna cludere quaerit
Bella *tuba: nec se tanta in certamina fidit
Sufficere, inferna comitem ni sede Megaeram 60
Et consanguineos in proelia suscitet angues.
Ergo procul vacua consedit valle solumque
Ense fodit Stygio terraeque immurmurat absens
Nomen et (Elysiis signum indubitabile regnis)
Crinalem attollit longo stridore cerasten: 65
Caeruleae dux ille comae, quo protinus omnis
Horruit audito tellus pontusque polusque,
Et pater Aetnaeos iterum respexit ad ignes.
Accipit illa sonum; stabat tunc forte parenti
Proxima, dum coetu Capaneus laudatur ab omni 70
Ditis et insignem Stygiis fovet amnibus umbram.
Protinus abrupta terrarum mole sub astris
Constitit, exsultant Manes, quantumque profundae
Rarescunt tenebrae, tantum de luce recessit.

---

nemeeque **G** Nemeaea *corr. Gronovius* ‖ 49 culmine **P** *Colb.* margine **BG²M** limine *Barthius* ‖ 50 enyeus **P** enipeus **BSM** Enypeus *schol.* enipęs **G²** enipaeus **rg** enipheus **GH** enfeus *Prag. 2* ‖ 54 aere (= tuba) *Peyraredus* aure *codd. edd.* ‖ 57 exterrita **P** *Dan. Petav.* exercita **BG²M** ‖ 58 tesiphone **Pp** tisiphonae **B** tisyphone **G²** | fraterno *Sandstroemius* ‖ 59 Bella rogo *idem* | tuba *codd. edd., quod corruptum puto et repetitum ex v. 56* | fidit **Pp** *Colb.* retur **BG²M** ‖ 62 concedit **PB** ‖ 64 Numen *Barthius* | elysii **P** | regnis, *al. m. suprascr.* ŧ regis **P** ‖ 68 respexit **Pp** *Colb.* **R** *Leid.* prospexit **BG²M** ‖ 71 omnibus **P** ‖ 72 erupta *Barthius*

Digitized by Google

Excipit atra soror dextraeque innexa profatur: 75
'Hac, germana, tenus Stygii metuenda parentis
Imperia et iussos potui tolerare furores,
Sola super terras hostilique obvia mundo,
Dum vos Elysium et faciles compescitis umbras.
Nec pretium deforme morae cassique labores: 80
Hoc quodcumqne madent campi, quod sanguine fumant
Stagna, quod innumero Lethaea examine gaudet
Ripa, meae vires, mea laeta insignia. Sed quid
Haec ego? Mars habeat, vulgataque iactet Enyo.
Vidisti (Stygiis certe manifestus in umbris) 85
Sanguine foedatum rictus atroque madentem
Ora ducem tabo: miserum insatiabilis edit
Me tradente caput. Modo nempe horrendus ab astris
Descendit vos usque fragor: me sacra premebat
Tempestas, ego mixta viris furialibus armis 90
Bella deum et magnas ridebam fulminis iras.
Sed iam (effabor enim) longo sudore fatiscunt
Corda, soror, tardaeque manus; hebet infera caelo
Taxus et insuetos angues nimia astra soporant.
Tu, cui totus adhuc furor exsultantque recentes 95
Cocyti de fonte comae, da iungere vires.
Non solitas acies nec Martia bella paramus,
Sed fratrum (licet alma Fides Pietasque repugnent,
Vincentur), fratrum stringendi comminus enses.
Grande opus! ipsae odiis, ipsae discordibus armis 100
Aptemur. Quid lenta venis? agedum elige, cuius
Signa feras. Ambo faciles nostrique; sed anceps
Vulgus et adfatus matris blandamque precatu
Antigonen timeo, paulum ne nostra retardent

103 sqq. 'blandamque — consilia' schol. Theb. XI 383.

81 madet **P** ‖ 85 Vidisti **PT** Vidistis **BG²M** | manifesta sub umbris **P** *al. m.* ‖ 87 miseris insatiabiles **P** ‖ 89 me **P** *Schraderus* mea **BG²M** ‖ 90 viris **P** viri *ceteri* ‖ 98 *sq. Interpunctionem corr. Weberus* ‖ 103 precatur *schol. ad v. 383* ‖ 104 retardent **P** retardet **BG²M** laboret **G**

Digitized by Google

Consilia. Ipse etiam, qui nos lassare precando 105
Suetus et ultrices oculorum exposcere Diras,
Iam pater est: coetu fertur iam solus ab omni
Flere sibi; atque adeo moror ipsa inrumpere Thebas
Adsuetumque larem. Tibi pareat impius exul,
Argolicumque impelle nefas; neu mitis Adrastus 110
Praevaleat plebesque, cave, Lernaea moretur.
Vade, et in alternas inimica revertere pugnas.'
Talia partitae diversum abiere sorores:
Ut Notus et Boreas gemino de cardine mundi,
Hic nive Rhiphaea, Libycis hic pastus harenis, 115
Bella cient: clamant amnes, freta, nubila, silvae,
Iamque patent strages; plangunt sua damna coloni,
Et tamen oppressos miserantur in aequore nautas.
Illas ut summo vidit pater altus Olympo
Incestare diem, trepidumque Hyperionis orbem 120
Suffundi maculis, torvo sic incohat ore:
'Vidimus armiferos, quo fas erat usque, furores,
Caelicolae, licitasque acies, etsi impia bella
Unus init aususque mea procumbere dextra.
Nunc par infandum miserisque incognita terris 125
Pugna subest: auferte oculos! absentibus ausint
Ista deis lateantque Iovem; sat funera mensae
Tantaleae et sontes vidisse Lycaonis aras
Et festina polo ducentes astra Mycenas.
Nunc etiam turbanda dies: mala nubila tellus 130

---

117 sq. 'deflent sua damna — nautas' Serv. ad Aen. XII 452.

---

110 Argolicum tu impelle *Barthius* ‖ 114 medio de cardine *al. m.* carmine **P** carmine **G²** ‖ 116 clamant manes **P** | fluctus, *ead. m. suprascr.* freta **S** ‖ 117 deflent sua *Serv.* ‖ 118 *versum om.* **T** ‖ 122 qua *Bernartius* ‖ 124 meā "pcumbere dextrā **B** „ contēnre **B** *marg.* meam contemnere dextram **HT** *Busl. schol. Gudian.* ‖ 126 absint **P** *pr. m.* ‖ 127 mensis **P** mens/// **B** ‖ 128 Tantalei **P** Tantalaee **B**

Digitized by Google

Accipe, secedantque poli: stat parcere mundo
Caelitibusque meis; saltem ne virginis almae
Sidera Ledaei videant neu talia fratres.'
Sic pater omnipotens, visusque nocentibus arvis
Abstulit, et dulci terrae caruere sereno. 135
Iamque per Argolicas Erebo sata virgo cohortes
Vestigat Polynicis iter portisque sub ipsis
Invenit, incertum leto tot iniqua fugane
Exeat. Et dubios turbarant omina sensus:
Viderat, obscura vallum dum nocte pererrat 140
Aeger consilii curisque novissima volvens,
Coniugis Argiae laceram cum lampade maesta
Effigiem (sunt monstra deum, sic ire parabat,
Has latura viro taedas erat!): ergo roganti,
Quae via quisve dolor, cur maesta insignia, tantum 145
Fleverat atque manu tactos averterat ignes.
Scit mentem vidisse nefas; etenim unde Mycenis
Adforet et vallum coniunx inopina subiret?
Sed fati monitus vicinaque funera sentit,
Ac sentire timet. Cum vero Acherontis aperti 150
Dira ter admoto tetigit thoraca flagello,
Ardet inops animi, nec tam considere regno,
Quam scelus et caedem et perfossi sanguine fratris
Expirare cupit, subitusque adfatur Adrastum:
'Sera quidem, extremus socium gentisque superstes 155
Argolicae, consulta, pater, iam rebus in artis

---

131 stat, *al. m. suprascr.* sat **P** | parcere caelo **B** coelo **cGH** *Colb.* **S** (*suprascr.* ĩ soli) soli *Behh.* **T** ‖ 132 Sideribusq. **B** *Beh.* **T** | ne virginis almae, *al. m. suprascr.* pudeat. o. coelicolae **P** ‖ 133 *versum om.* **P** ‖ *vv.* 138 *et* 139 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* | Invenit, *al. m. suprascr.* poluic **P** ‖ 139 turbarant **P** turbabant *ceteri* ‖ 142 laceram **P** lacera *ceteri* | maesta **P** maestam *ceteri* ‖ 144 roganti, *al. m. suprascr.* erat simit **P** ‖ 145 Quo *Schraderus* ‖ 146 tacitos **P** timidos *ceteri* ‖ 150 aperti **P** operti *ceteri* ‖ 151 Dira **P** Diva *ceteri* ‖ 153 perfossi sanguine **PcpG** perfossi in sanguine **BG²M** perfossi funere *Beh.*

Digitized by Google

Adgredior; tunc tempus erat, cum sanguis Achivum
Integer, ire ultro propriamque capessere pugnam,
Non plebis Danaae florem regumque verendas
Obiectare animas, ut lamentabile tantis 160
Urbibus induerem capiti decus. Aspera quando
Praeteriit virtus, nunc saltem exsolvere fas sit,
Quae merui. Scis namque, socer, licet alta recondas
Vulnera et adflictum generi vereare pudorem:
Ille ego sum, qui te pacem et pia iura regentem 165
(Infelix utinamque aliis datus urbibus hospes!)
Extorrem patria regnoque — sed exige tandem
Supplicium: fratrem suprema in bella (quid horres?
Decretum est fixumque) voco; desiste morari,
Nec poteris. Non si atra parens miseraeque sorores 170
In media arma cadant, non si ipse ad bella ruenti
Obstet et extinctos galeae pater ingerat orbes,
Deficiam. Anne bibam superest quodcumque cruoris
Inachii? et vestris etiamnum mortibus utar?
Vidi ego me propter ruptos telluris hiatus, 175
Nec subii; vidi exanimum fecique nocentem
Tydea; me Tegee regem indefensa reposcit,
Orbaque Parrhasiis ululat mihi mater in antris.
Ipse nec Ismeni ripas, dum stagna cruentat
Hippomedon, Tyrias potui nec scandere turres, 180
Dum tonat, et tecum, Capaneu, miscere furores?
Quis tantus pro luce timor? sed digna rependam.
Conveniant ubi quaeque nurus matresque Pelasgae
Longaevique patres, quorum tot gaudia carpsi
Orbavique domos: fratri concurro, quid ultra est? 185

---

157 achium **P** ‖ 158 propriamque **PBp** *Anglic. Colb.* primamque **BG²M** privamque *Burmannus* ‖ 162 Praeteriit **P** Praecepit *ceteri* ‖ 167 Extorris *Schraderus* ‖ 170 nec si **P** ‖ 171 non ipsae **P** non si se **S** ‖ 175 ego me **PB** (*cum ras.*) **cpT** egomet **G²** egomet me **g** egomet **SM** ‖ 177 indefensa **PR** *Anglic.* indefessa **BG²M** ‖ 183 ubicumque *codd. edd.* ubi quaeque *corr. Heinsius coll. Verg. Aen. VII. 400*

Digitized by Google

Spectent et votis victorem Eteoclea poscant.
Iamque vale, coniunx, dulcesque valete Mycenae!
At tu, care socer (nec enim omnis culpa malorum
Me penes, et superi mecum Parcaeque nocentes),
Sis lenis cineri, meque haec post proelia raptum 190
Alitibus fratrique tegas urnamque reportes.
Hoc tantum, et natae melius conubia iungas.'
Ibant in lacrimas, veluti cum vere reverso
Bistoniae tepuere nives, submittitur ingens
Haemus et angustos Rhodope descendit in amnes. 195
Coeperat et leni senior mulcere furentem
Alloquio: scidit orsa novo terrore cruenta
Eumenis, alipedemque citum fataliaque arma
Protinus, Inachii vultus expressa Pherecli,
Obtulit ac fidas exclusit casside voces. 200
Ac super haec: 'Abrumpe moras, celeremus! et illum
Adventare ferunt portis.' Sic omnia vicit,
Correptumque iniecit equo; volat aequore aperto
Pallidus instantemque deae circumspicit umbram.
Sacra Iovi merito Tyrius pro fulmine ductor 205
Nequiquam Danaos ratus exarmasse ferebat.
Nec pater aetherius divumque has ullus ad aras,
Sed mala Tisiphone trepidis inserta ministris
Astat et inferno praevertit vota Tonanti.
'Summe deum, tibi namque meae primordia Thebae 210
(Liveat infandum licet Argos et aspera Iuno)
Debent, Sidonios ex quo per litora raptor
Turbasti thiasos, dignatus virgine nostra
Terga premi et placidas falsum mugire per undas!

---

197 sq. 'Alloquio — Eumenis' Priscian. X 24 p. 516, 22 H.

---

191 urnamque **PBG²pg** *Behh.* urnaque **SM** ‖ 193 reuiso **P** *al. m. suprascr.* ‖ 197 scidit ipsa *Prisc.* ‖ 199 pherecli **P** pherichi **B** (*in ras.*) perichi **G²SM** pericli *Beh. 1* **RL** Perinthi *Gronovius* ‖ 206 danaos raptos **P** ‖ 208 tesiphone **P** thesiphone **BG²p** | magistris **P** ‖ 214 premit placidas fassum **P**

Digitized by Google

Nec te vana fides iterum Cadmeia adeptum 215
Conubia et Tyrios nimium inrupisse penates:
Tandem, inquam, soceros dilectaque moenia gratus
Respicis assertorque tonas; ceu regia caeli
Attemptata tui, sic te pro turribus altis
Vidimus urgentem nubes, laetique benignum 220
Fulmen et auditos proavis agnovimus ignes.
Accipe nunc pecudes et magni turis acervos
Votivumque marem; dignas sed pendere grates
Haut mortale opus est; certent tibi reddere Bacchus
Noster et Alcides, illis haec moenia servas.' 225
Dixerat: ast illi niger ignis in ora genasque
Prosiluit raptumque comis diadema cremavit.
Tunc ferus ante ictum spumis delubra cruentat
Taurus et obstantum mediis e coetibus exit
Turbidus insanoque ferens altaria cornu. 230
Diffugiunt famuli, et regem solatur haruspex.
Ipse instaurari sacrum male fortis agique
Imperat, et magnos ficto premit ore timores.
Qualis ubi implicitum Tirynthius ossibus ignem
Sensit et Oetaeas membris accedere vestes, 235
Vota incepta tamen libataque tura ferebat
Durus adhuc patiensque mali; mox grande coactus
Ingemuit, victorque furit per viscera Nessus.
Nuntius exanimi suspensus pectora cursu
Aepytus ad regem portae statione relicta 240
Tendit et haec trepido vix intellectus anhelat:
'Rumpe pios cultus intempestivaque, rector,
Sacra deum: frater muris circum omnibus instat
Portarumque moras frenis adsultat et hastis

---

215 ademptum PpcG ade//ptum B ‖ 217 Tandem umquam P | deiectaque P delectaq. B ‖ 220 urguentem P ‖ 221 agnoscitant mus P ‖ 224 certent P ‖ 225 illis P | servas P serva *ceteri* ‖ 226 illis P ‖ 230 insanoque ferens PB *Dan. Petav.* insano feriens G^2SM ‖ 235 Sentit P | accendere P | pestes *Baehrensius*

Digitized by Google

Nomine te crebro, te solum in proelia poscens. 245
Flent maesti retro comites, et uterque loquenti
Adgemit et pulsis exercitus obstrepit armis.
Ille vocat: 'Nunc tempus erat, sator optime divum:
Quid meruit Capaneus?" Turbatus inhorruit altis
Rex odiis, mediaque tamen gavisus in ira est. 250
Sic ubi regnator post exulis otia tauri
Mugitum hostilem summa tulit aure iuvencus
Agnovitque minas, magna stat fervidus ira
Ante gregem spumisque animos ardentibus efflat,
Nunc pede torvus humum, nunc cornibus aera findens; 255
Horret ager, trepidaeque expectant proelia valles.
Nec desunt regni comites: 'Sine, moenia pulset
Inritus.' 'Ille autem fractis huc audeat usque
Viribus?' 'Hic miseris furor est instare periclo,
Nec librare metus et tuta odisse.' 'Resiste 260
Hic fretus solio, nos propulsabimus hostem,
Nos bellare iube.' Sic proxima turba, sed ardens
Ecce aderat luctu dicturusque omnia belli
Libertate Creon: urit fera corda Menoeceus;
Nulla patri requies, illum quaeritque tenetque; 265
Illum sanguineos proflantem pectore rivos
Aspicit et saeva semper de turre cadentem.
Ut dubium et pugnas cunctantem Eteoclea vidit:
'Ibis' ait, 'neque te ulterius fratremque ducemque,
Pessime, funeribus patriae lacrimisque potentem, 270
Eumenidum bellique reum, patiemur inulti.
Sat tua non aequis luimus periuria divis.
Urbem armis opibusque gravem et modo civibus artam,
Ceu caelo demissa lues inimicave *tellus,

---

248 tunc G^2cHL ‖ 254 efflat Pπ offert BG^2M effert pm *edd.* ‖ 257 regni PBS *Lips.* G^2 *pr. m.* L regi M *edd.* ‖ 261 Hic PG^2cp Hoc BM ‖ 262 Hos *edd. inde a Gronov.* ‖ 269 fratremque ducemque Pp fratrumque ducumque BG^2M ‖ 270 potitum M *edd.* ‖ 274 demissa BG^2Gg *Leid.* deiecta P dimissa M | tellus *codd. edd., quod corruptum puto* labes *Schraderus* pestis *Baehrensius*

de a. gumento e. Reg.

Digitized by Google

Hausisti vacuamque tamen sublimis obumbras? 275
Deest servitio plebes: hos ignis egentes
Fert humus, hos pelago patrius iam detulit amnis;
Hi quaerunt artus, illi anxia vulnera curant.
Redde agedum miseris fratres natosque patresque,
Redde arvis domibusque viros! Ubi maximus Hypseus 280
Finitimusque Dryas? ubi Phocidos arma sonorae
Euboicique duces? Illos tamen aequa duelli
Sors tulit ad Manes: at tu, pudet! hostia regni,
Hostia, nate, iaces, ceu mutus et e grege sanguis,
Ei mihi! primitiis ararum et rite nefasto 285
Libatus iussusque mori: et cunctabitur ultra
Iste? nec adverso nunc saltem Marte vocatus
Stabit? an in pugnas alium iubet ire profanus
Tiresias? iterumque meos oracula nectit
In gemitus? quid enim misero super unicus Haemon? 290
Ille iube subeat, tuque hinc spectator ab alta
Turre sede! Quid saeva fremis famulamque cohortem
Respectas? hi te ire volunt, hi pendere poenas;
Ipsa etiam genetrix ipsaeque odere sorores.
In te ardens frater ferrum mortemque minatur 295
Saevaque portarum convellit claustra, nec audis?'
Sic pater infrendens, miseraque exaestuat ira.
Ille sub haec 'non fallis' ait, 'nec te inclita nati
Fata movent: canere illa patrem et iactare decebat.
Sed spes sub lacrimis, spes atque occulta cupido 300
His latet: insano praetendis funera voto,
Meque premis frustra vacuae ceu proximus aulae.
Non ita Sidoniam fortuna reliquerit urbem,

---

283 sqq. 'at tu — libatus' Priscian. XIV 17 p. 34, 17 H.

---

276 Iam dēest *Beh.* *Weberus* Defit **c** | saevitiae *Barthius* || 278 anxia **P** ardua *ceteri* arida *coni. Muellerus coll. v. 608* || 281 sonare **P** || 283 Fors **PBSg** *Leid.* || 285 Hei **Pp** | ararum **PBp** *Prisc.* armorum **M** annorum **G²** || 293 Respectans **P** || 295 In me **P** || 296 audes **BG²pT** *Dan.* || 299 solebat **P**

Digitized by Google

In te ut sceptra cadant, tanto indignissime nato.
Nec mihi difficilis praesens vindicta; sed arma, 305
Arma prius, famuli! coeant in proelia fratres.
Vult gemitus lenire Creon: lucrare furorem;
Victori mihi cuncta lues.' Sic iurgia paulum
Distulit atque ensem, quem iam dabat ira, repressit.
Ictus ut incerto pastoris vulnere serpens 310
Erigitur gyro longumque e corpore toto
Virus in ora legit; paulum si devius hostis
Torsit iter, cecidere minae tumefactaque frustra
Colla sedent, irasque sui bibit ipse veneni.
At genetrix primam funestae sortis ut amens 315
Expavit famam (nec tarde credidit), ibat
Scissa comam vultusque et pectore nuda cruento,
Non sexus decorisve memor: Pentheia qualis
Mater ad insani scandebat culmina montis,
Promissum saevo caput allatura Lyaeo. 320
Non comites, non ferre piae vestigia natae
Aequa valent: tantum miserae dolor ultimus addit
Robur, et exangues crudescunt luctibus anni.
Iamque decus galeae, iam spicula saeva ligabat
Ductor et ad lituos hilarem intrepidumque tubarum 325
Prospiciebat equum, subito cum apparuit ingens
Mater, et ipse metu famulumque expalluit omnis
Coetus, et oblatam retro dedit armiger hastam.
'Quis furor? unde iterum regni integrata resurgit
Eumenis? ipsi etiam post omnia, comminus ipsi 330
Stabitis? usque adeo geminas duxisse cohortes
Et facinus mandasse parum est? quo deinde redibit
Victor? in hosne sinus? o diri coniugis olim
Felices tenebrae! datis, improba lumina, poenas.
Haec spectanda dies? quo, saeve, minantia flectis 335

---

304 ut *om.* **P** ‖ 305 sub arma **P** ‖ 316 nec tandem **P** ‖ 317 vultusque **P** vultuque *ceteri* ‖ 321 piae **PGHT** ipsae **BG²M** ‖ 323 exsangues **PB** ‖ 325 trepidumque *edd. inde a Gronov.* ‖ 326 Rsepiciebat *Barthius* ‖ 327 et *om.* **P**

Digitized by Google

Ora? quid alternus vultus pallorque ruborque
Mutat, et obnixi frangunt mala murmura dentes?
Me miseram, vinces! prius haec tamen arma necesse est
Experiare domi: stabo ipso in limine portae
Auspicium infelix scelerumque immanis imago. 340
Haec tibi canities, haec sunt calcanda, nefande,
Ubera, perque uterum sonipes hic matris agendus.
Parce: quid oppositam capulo parmaque repellis?
Non ego te contra Stygiis feralia sanxi
Vota deis, caeco nec Erinyas ore rogavi. 345
Exaudi miseram; genetrix te, saeve, precatur,
Non pater; adde moram sceleri et metire, quod audes.
Sed pulsat muros germanus et impia contra
Bella ciet? non mater enim, non obstat eunti
Ulla soror; te cuncta rogant, hic plangimus omnes. 350
Ast ibi vix unus pugnas dissuadet Adrastus,
Aut fortasse iubet: tu limina avita deosque
Linquis et a nostris in fratrem amplexibus exis?'
At parte ex alia tacitos obstante tumultu
Antigone furata gradus (nec casta retardat 355
Virginitas) volat Ogygii fastigia muri
Exsuperare furens; senior comes haeret eunti
Actor, et hic summas non duraturus ad arces.
Utque procul visis paulum dubitavit in armis,
Agnovitque (nefas!) iaculis et voce superba 360
Tecta incessantem, magno prius omnia planctu
Implet et ex muris ceu descensura profatur:

---

338 sq. 'Me — domi' Priscian. XVI 13 p. 103, 1 H. — 361. 'Tecta incessantem' Eutych. II 14 p. 483, 4 K.

---

336 alternus **BG²cG** *Beh. Barthius* alternos **PM** ‖ 338 vincis! *Sandstroemius* ‖ 339 Expertare, *al. m. suprascr.* t expectare **P** | ipsa **M** *edd.* ‖ 340 origo *Schraderus* ‖ 341 calcata **P** ‖ 346 saeua **P** ‖ 357 comes *om.* **P** ‖ 358 Auctor **P** ‖ 361 incessantem *Eutych.* **g** *pr. m. Menkius* incessante **T** incessentem **PBM** *edd.* ‖ 362 discensura profatis **P**

Digitized by Google

'Comprime tela manu paulumque hanc respice turrim,
Frater, et horrentes refer in mea lumina cristas!
Agnoscisne hostes? sic annua pacta fidemque 365
Poscimus? hi questus, haec est bona causa modesti
Exulis? Argolicos per te, germane, penates
(Nam Tyriis iam nullus honos), per si quid in illa
Dulce domo, submitte animos: en utraque gentis
Turba rogant ambaeque acies; rogat illa suorum 370
Antigone devota malis suspectaque regi,
Et tantum tua, dure, soror. Saltem ora trucesque
Solve genas; liceat vultus fortasse supremum
Noscere dilectos et ad haec lamenta videre,
Anne fleas. Illum gemitu iam supplice mater 375
Frangit et exertum dimittere dicitur ensem:
Tu mihi fortis adhuc? mihi, quae tua nocte dieque
Exilia erroresque fleo, iam iamque tumentem
Placavi tibi saepe patrem? Quid crimine solvis
Germanum? nempe ille fidem et stata foedera rupit, 380
Ille nocens saevusque suis; tamen ecce vocatus
Non venit.' His paulum furor elanguescere dictis
Coeperat, obstreperet quamquam atque obstaret Erinys;
Iam submissa manus, lente iam flectit habenas,
Iam tacet; erumpunt gemitus, lacrimasque fatetur 385
Cassis; hebent irae, pariterque et abire nocentem
Et venisse pudet: subito cum matre repulsa
Eumenis eiecit fractis Eteoclea portis
Clamantem: 'Venio solumque, quod ante vocasti,
Invideo; ne incesse moras, gravis arma tenebat 390
Mater; io patria, o regum incertissima tellus,
Nunc certe victoris eris!' Nec mitior ille

---

389 sq. 'solumque — moras' Eutych. II 14 p. 483, 2 K.

---

366 Poscimur *Schraderus* ‖ 374 Nosci **P** ‖ 379 saepe **Pp** saeve **BG²M** ‖ 382 eliquescere *e cod. Beh.* liquescere *praebente coni. Heinsius* ‖ 391 o patria **G²** | o *om.* **P**

Digitized by Google

'Tandem' inquit, 'scis, saeve, fidem et descendis in aequum?
O mihi nunc primum longo post tempore frater,
Congredere: hae leges, haec foedera sola supersunt.' 395
Sic hostile tuens fratrem; namque uritur alto
Corde, quod innumeri comites, quod regia cassis
Instratusque ostro sonipes, quod fulva metallo
Parma micet, quamquam haut armis inhonorus et ipse
Nec palla vulgare nitens: opus ipsa novarat 400
Maeoniis Argia modis ac pollice docto
Stamina purpureae sociaverat aurea telae.
Iamque in pulvereum Furiis hortantibus aequor
Prosiliunt, sua quemque comes stimulatque monetque.
Frena tenent ipsae phalerasque et lucida comunt 405
Arma manu mixtisque iubas serpentibus augent.
Stat consanguineum campo scelus, unius ingens
Bellum uteri, coeuntque pares sub casside vultus.
Signa pavent, siluere tubae, stupefactaque Martis
Cornua; ter nigris avidus regnator ob oris 410
Intonuit terque ima soli concussit, et ipsi
Armorum fugere dei: nusquam inclita Virtus,
Restinxit Bellona faces, longeque paventes
Mars rapuit currus, et Gorgone cruda virago
Abstitit, inque vicem Stygiae subiere sorores. 415
Prominet excelsis vulgus miserabile tectis,
Cuncta madent lacrimis et ab omni plangitur arce.
Hinc questi vixisse senes, hinc pectore nudo
Stant matres parvosque vetant attendere natos.
Ipse quoque Ogygios monstra ad gentilia manes 420

---

393 fidem descendit in aequam **P** ‖ 396 utitur **P** ‖ 397 classis **P** ‖ 398 fulua **PBS** *Leid.* fulta **M** *edd.* fulm̄a **g** vulva **G²** *pr. m. cf. I 144* ‖ 403 portantibus *Koestlinus* ‖ 404 monetque **PBp** regitque **G²M** movetque *edd. vett.* ‖ 409 pavent **P** *Anglic.* tacent **BG²M** ‖ 415 Abstitit **M** Obstitit **PBG²pH** | rubuere *codd.* subiere *corr. Bentleius* rediere *Schraderus* ‖ 419 ascendere *Barthius*

Digitized by Google

Tartareus rector porta iubet ire reclusa.
Montibus insidunt patriis tristique corona
Infecere diem et vinci sua crimina gaudent.
  Illos ut stimulis ire in discrimen apertis
Audiit et sceleri nullum iam obstare pudorem, 425
Advolat et medias immittit Adrastus habenas,
Ipse quidem et regnis multum et venerabilis aevo.
Sed quid apud tales, quis nec sua pignora curae,
Exter honos? Tamen ille rogat: 'Spectabimus ergo hoc,
Inachidae Tyriique, nefas? ubi iura deique? 430
Bella ubi? ne perstate animis. Te deprecor, hostis
(Quamquam, haec ira sinat, nec tu mihi sanguine longe),
Te, gener, et iubeo; sceptri si tanta cupido est,
Exuo regales habitus, tu Lernan et Argos
Solus habe!' Non verba magis suadentia frangunt 435
Accensos, sumptisque semel conatibus obstant,
Quam Scytha curvatis erectus fluctibus umquam
Pontus Cyaneos vetuit concurrere montes.
Ut periisse preces geminosque ad proelia fusos
Pulvere cornipedes explorarique furentum 440
In digitis amenta videt, fugit omnia linquens
Castra, viros, generum, Thebas, ac fata monentem
Conversumque iugo propellit Ariona: qualis
Demissus curru laevae post praemia sortis
Umbrarum custos mundique novissimus heres 445
Palluit, amisso veniens in Tartara caelo.

---

428 sq. 'Sed — honos' Priscian. III 4 p. 85, 7 H.

---

424 Illos in stimulos **P** | discrimina certos **P** ‖ 427 et regnis **PGp** *Anglic.* regnis **BG²M** ‖ 428 Sed quis *Bernartius* | quae non sua *Prisc.* nunc sua **P** ‖ 429 Exter honos **PG²H** *Leid. Prisc.* Externos **BM** Alternos *Anglic. Heinsius* **g** (*al. m. suprascr.* t externos) *Gronovius* | ergo hoc **PG** *Anglic.* ergo **BG²M** ‖ 432 Quamquam haud ira sinat *Barthius* | loge **P** ‖ 434 lernean **P** i lernan **G²M** i lernam **B** ‖ 439 geminoque **P** ‖ 440 exploravitque **P**

Digitized by Google

Non tamen indulsit pugnae cunctataque primo
Substitit in scelere et paulum Fortuna morata est.
Bis cassae periere viae, bis comminus actos
Avertit bonus error equos, puraeque nefandi 450
Sanguinis obliquis ceciderunt ictibus hastae.
Tendunt frena manu et saevis calcaribus urgent
Immeritos; movet et geminas venerabile divum
Prodigium turmas, alternaque murmura volvunt
Mussantes: iterare acies, procurrere saepe 455
Impetus et totum miseris opponere bellum.
Iamdudum terris coetuque offensa deorum
Aversa caeli Pietas in parte sedebat,
Non habitu, quo nota prius, non ore sereno,
Sed vittis exuta comam, fraternaque bella, 460
Ceu soror infelix pugnantum aut anxia mater,
Deflebat, saevumque Iovem Parcasque nocentes
Vociferans, seseque polis et luce relicta
Descensuram Erebo et Stygios iam malle penates.
'Quid me' ait, 'ut saevis animantum ac saepe deorum 465
Obstaturam animis, princeps Natura, creabas?
Nil iam ego per populos, nusquam reverentia nostri.
O furor, o homines, diraeque Prometheos artes!
Quam bene post Pyrrham tellus pontusque vacabant!
En mortale genus!' Dixit, speculataque tempus 470
Auxilio 'temptemus' ait, 'licet inrita coner.'
Desiluitque polo, niveus sub nubibus atris
Quamquam maesta deae sequitur vestigia limes.
Vix steterat campo, subita mansuescere pace
Agmina sentirique nefas; tunc ora madescunt 475

---

449 ictus **P** ‖ 452 et *om.* **P** ‖ 453 miserabile **m** *edd.* ‖ 454 alienaque **P** ‖ 455 acies **P** aciem *ceteri* ‖ 457 coetusque **P** ‖ 458 Auersa est **P** ‖ 459 *versus deest in* **BG²c** ‖ 460 Et vittis **P** ‖ 462 saeuum (que *eras.*) parcasque **P** ‖ 464 mille **P** *pr. m.* velle *al. m. corr.* ‖ 467 numquam **P** ‖ 468 *versum om.* **P** | dirique **B** (*ex* diraeq. *corr.*) **pT** *edd. vett.* ‖ 469 vacabat **PH** ‖ 471 Auxilium **PM** | *Interpunctionem corr. Heinsius* ‖ 472 altis *codd. edd.* atris *corr. Schraderus e schol. ad vers. insequentem*

Digitized by Google

Pectoraque, et tacitus subrepsit fratribus horror.
Arma etiam simulata gerens cultusque viriles,
Nunc his, nunc illis 'agite, ite, obsistite,' clamat,
'Quis nati fratresque domi, quis pignora tanta!
Hic quoque (nonne palam est ultro miserescere divos?) 480
Tela cadunt, cunctantur equi, fors ipsa repugnat.'
Nonnihil impulerat dubios, ni torva notasset
Tisiphone fraudes caelestique ocior igne
Adforet increpitans: 'Quid belli obverteris ausis,
Numen iners pacique datum? cede, improba: noster 485
Hic campus nosterque dies; nunc sera nocentes
Defendis Thebas. Ubi tunc, cum bella cieret
Bacchus et armatas furiarent orgia matres,
Aut ubi segnis eras, dum Martius impia serpens
Stagna bibit, dum Cadmus arat, dum semina surgunt,
Dum rogat Oedipoden genitor, dum lampade nostra 491
In thalamos Iocasta venit?' Sic urget, et ultro
Vitantem aspectus etiam pudibundaque longe
Ora reducentem premit adstridentibus hydris
Intentatque faces; deiectam in lumina pallam 495
Diva trahit magnoque fugit questura Tonanti.
Tunc vero accensae stimulis maioribus irae:
Arma placent, versaeque volunt spectare cohortes.
Instaurant crudele nefas; rex impius aptat
Tela et funestae casum prior occupat hastae. 500
Illa viam medium clipei conata per orbem
Non perfert ictus atque alto vincitur auro.
Tunc exul subit et clare funesta precatur:
'Di, quos effosso non inritus ore rogavit
Oedipodes flammare nefas, non improba posco 505

---

480 Hic **PB** His **G²SM** ‖ 482 Nos nihil **P** ‖ 484 obuerterit **P** auerteris **G** ‖ 490 dum uicta cadit **P** *pr. m.* dum semina surgunt **P** *sec. m., quod rectum puto* dum uicta cadit sphinx *vel* spinx **BG²SM** ‖ 492 urguet **PBS** ‖ 493 longa **P** ‖ 495 lumine **PpG** ‖ 498 volant *Heinsius* ‖ 504 orbe *Gruterus* ‖ 505 flammate **P**, *corr. Heinsius e cod.* firmate *ceteri codd. edd.* | poscet **P**

Digitized by Google

Vota: piabo manus et eodem pectora ferro
Rescindam, dum me moriens hic sceptra tenentem
Linquat et hunc secum portet minor umbra dolorem.'
Hasta subit velox equitis femur inter equique
Ilia, letum utrique volens; sed plaga sedentis 510
Laxato vitata genu, tamen inrita voti
Cuspis in obliquis invenit vulnera costis.
It praeceps sonipes strictae contemptor habenae
Arvaque sanguineo scribit rutilantia gyro.
Exultat fratris credens hunc ille cruorem: 515
Credit et ipse metu; totis iamque exul habenis
Indulget, caecusque avidos inlidit in aegrum
Cornipedem cursus. Miscentur frena manusque
Telaque, et ad terram turbatis gressibus ambo
Praecipitant. Ut nocte rates, quas nubilus Auster 520
Implicuit, frangunt tonsas mutantque rudentes,
Luctataeque diu tenebris hiemique sibique,
Sicut erant, imo pariter sedere profundo:
Haec pugnae facies. Coeunt sine more, sine arte,
Tantum animos irasque atque ignescentia cernunt 525
Per galeas odia et vultus rimantur acerbo
Lumine: nil adeo mediae telluris, et enses
Impliciti nexaeque manus, alternaque saevi
Murmura ceu lituos rapiunt aut signa tubarum.
Fulmineos veluti praeceps cum comminus egit 530
Ira sues strictisque erexit tergora saetis:
Igne tremunt oculi, lunataque dentibus uncis
Ora sonant; spectat pugnas de rupe propinqua
Venator pallens canibusque silentia suadet:
Sic avidi incurrunt; necdum letalia miscent 535

---

506 tempora **P** ‖ 510 ntrimque **P** | vovens *Heinsius* ‖ 511 tantum *Baehrensius* ‖ 515 esse **m** *edd.* isse *Barthius* ire *Burmannus* ‖ 517 caecosque **P** ‖ 521 pangunt **P** *Dan.* rumpuntque t. mutilantque *Barthius* ‖ 525 animos irasque **P** animis iraque **BM** animis irasci G^2 ‖ 528 Inlictuinnexaeque **P** ‖ 531 pectora *codd. edd.* tergora *corr. Heinsius* ‖ 532 premunt **P** micant *Heinsius*

Digitized by Google

Vulnera, sed coeptus sanguis, facinusque peractum est.
Nec iam opus est Furiis; tantum mirantur et astant
Laudantes, hominumque dolent plus posse furores.
Fratris uterque furens cupit adfectatque cruorem
Et nescit manare suum; tandem inruit exul, 540
Hortatusque manum, cui fortior ira nefasque
Iustius, alte ensem germani in corpore pressit,
Qua male iam plumis imus tegit inguina thorax.
Ille dolens nondum, sed ferri frigore primo
Territus in clipeum turbatos colligit artus; 545
Mox intellecto magis ac magis aeger anhelat
Vulnere. Nec parcit cedenti atque increpat hostis:
'Quo retrahis, germane, gradus? hoc languida somno,
Hoc regnis effeta quies, hoc longa sub umbra
Imperia! exilio rebusque exercita egenis 550
Membra vides; disce arma pati nec fidere laetis.'
Sic pugnant miseri; restabat lassa nefando
Vita duci summusque cruor, poterantque parumper
Stare gradus; sed sponte ruit fraudemque supremam
In media iam morte parat. Clamore Cithaeron 555
Erigitur, fraterque ratus vicisse levavit
Ad caelum palmas: 'Bene habet! non inrita vovi,
Cerno graves oculos atque ora natantia leto.
Huc aliquis propere sceptrum atque insigne comarum,
Dum videt.' Haec dicens gressus admovit et arma, 560
Ceu templis decus et patriae laturus ovanti,
Arma etiam spoliare cupit; nondum ille peractis
Manibus ultrices animam servabat in iras.
Utque superstantem pronumque in pectora sensit,

---

536 sed coetus **P** | peractum (est *om.*) m *edd.* ‖ *vv.* 541 *et* 542 *in* **P** *inter se transpositi leguntur* ‖ 541 Hortaturque **PpGHT** ‖ 542 germano *Heinsius* ‖ 545 turbatus **BG²GHT** ‖ 547 hosti **BG²** *pr. m.* p *Beh. 2 Dan.* hostem **G²** *al. m. Beh. 1* **G** orsis *Baehrensius* | increpat: 'Hostes Q. r. g. gradus? *Heinsius, ut sit* hostes *i. q.* hostiles ‖ 548 hoc **P** o *ceteri* ‖ 549 Hoc **P** Et *ceteri* | effata **P** | hoc longa **P** longaque *ceteri* ‖ 554 et sponte **P** ‖ 559 coma **P** *pr. m., al. m. suprascr.* coronę ‖ 560 ad arma **P**

Digitized by Google

Erigit occulte ferrum vitaeque labantis 565
Reliquias tenues odio supplevit, et ensem
Iam laetus fati fraterno in corde reliquit.
Ille autem: 'Vivisne? adhuc manet ira superstes,
Perfide, nec sedes umquam meriture quietas?
Huc mecum ad Manes! illic quoque pacta reposcam, 570
Si modo Agenorei stat Gnosia iudicis urna,
Qua reges punire datur.' Nec plura locutus
Concidit et totis fratrem gravis obruit armis.
Ite truces animae funestaque Tartara leto
Polluite et cunctas Erebi consumite poenas! 575
Vosque malis hominum, Stygiae, iam parcite, divae:
Omnibus in terris scelus hoc omnique sub aevo
Viderit una dies, monstrumque infame futuris
Excidat, et soli memorent haec proelia reges.
At genitor sceleris comperto fine profundis 580
Erupit tenebris, saevoque in limine profert
Mortem imperfectam: veteri stat sordida tabo
Hirtaque canities, et durus sanguine crinis
Obnubit furiale caput; procul ora genaeque
Intus et effossae squalent vestigia lucis. 585
Virgo autem impositae sustentat pondera laevae,
Dextra sedet baculo. Qualis si puppe relicta
Exosus Manes pigri sulcator Averni

---

582 sq. 'veteri — canities' Priscian. VII 62 p. 339, 23 H.

---

567 fati **PSpL** fratri **BG²M** fratris **Gg** *Leid.* frater **Rr** *al. m.* | fraterno in corde **PSpL** *Leid.* **Rr** *al. m.* frater non corde **G²** *pr. m.* **r** *pr. m.* **b** frater sub corde **BcT** *Prag. 2* **G** gelido sub corde **G²** *al. m.* non frater corde **g** *Gronov. edd.* ‖ 570 Huc **PG²** *pr. m.*, (*al. m.* Hunc *corr.*) I **BM** | parta **P** ‖ 572 Quae **BG²** *pr. m.* **cHT** *Dan.* Qui *Beh. 1* Cui **G** ‖ 581 Erupit **P** Erepsit *ceteri* | caecoque *Schraderus* | in **P** e *ceteri* ‖ 583 Utraque *codd. edd.* Hirtaque *corr. Heinsius* Atraque *Baehrensius* ‖ 584 ferale *Marklandus* ‖ 585 offensae **P** ‖ 588 pigri manes **m** *edd.* manes nigri **cH** *Leid.* nigri manes *Beh. Paris. 8053 Heinsius; sed cf. Theb. VIII 17 Silv. V 3, 271*

Digitized by Google

Exeat ad Superos solemque et pallida turbet
Astra, nec ipse diu fortis patiensque superni 590
Aeris; interea longum cessante magistro
Crescat opus, totisque expectent saecula ripis:
Talis init campum, comitique extrema gementi
'Duc' ait, 'ad natos patremque recentibus, oro,
Inice funeribus!' Cunctatur nescia virgo, 595
Quid paret; impediunt iter implicitosque morantur
Arma, viri, currus, altaque in strage seniles
Deficiunt gressus et dux miseranda laborat.
Ut quaesita diu monstravit corpora clamor
Virginis, insternit totos frigentibus artus. 600
Nec vox ulla seni: iacet immugitque cruentis
Vulneribus, nec verba diu temptata sequuntur.
Dum tractat galeas atque ora latentia quaerit,
Tandem muta diu genitor suspiria solvit:
'Tarda meam, pietas, longo post tempore mentem 605
Percutis? estne sub hoc hominis clementia corde?
Vincis io miserum, vincis, natura, parentem.
En habeo gemitus lacrimaeque per arida serpunt
Vulnera et in molles sequitur manus impia planctus.
Accipite infandae iusta exsequialia mortis, 610
Crudeles nimiumque mei! Nec noscere natos
Alloquiumque aptare licet; dic, virgo, precanti,
Quem teneo? quo nunc vestras ego saevus honore
Prosequar inferias? o si fodienda redirent
Lumina et in vultus saevire ex more potestas! 615
Heu dolor, heu iusto magis exaudita parentis
Vota malaeque preces! quisnam fuit ille deorum,
Qui stetit orantem iuxta praereptaque verba
Dictavit fatis? furor illa et movit Erinys
Et pater et genetrix et regna oculique cadentes; 620

---

592 tostisque *vel simile quid reponendum esse cens. Heinsius* | 597 atraque **P** ‖ 604 multa **G²Sc** *Behh. Leid. Dan.* | diu **PBpGTH** *m. pr.* furens **G²SM** ‖ 607 io **P** me *ceteri* ‖ 609 Vulnera iam molles **BcGHT** ‖ 619 vovit **P**

Digitized by Google

Nil ego: per Ditem iuro dulcesque tenebras
Immeritamque ducem, subeam sic Tartara digna
Morte, nec irata fugiat me Laius umbra.
Ei mihi, quos nexus fratrum, quae vulnera tracto!
Solvite quaeso manus infestaque vincula tandem 625
Dividite, et medium nunc saltem admittite patrem.'
Talia dequestus paulatim insumpserat iras
Mortis, et occulte telum, ni nata vetaret,
Quaerebat; sed cauta manu subtraxerat enses
Antigone. Furit inde senex: 'Ubi noxia tela? 630
Heu Furiae, num totum abiit in corpora ferrum?'
Dicentem comes aegra levat mutumque dolorem
Ipsa premit, saevum gaudens planxisse parentem.
Olim autem inceptae clamore exterrita pugnae
Regina extulerat notum penetralibus ensem, 635
Ensem sceptriferi spolium lacrimabile Lai.
Multaque cum superis et diro questa cubili
Et nati furiis et primi coniugis umbris,
Luctata est dextra, et prono vix pectore ferrum
Intravit tandem: venas perrumpit anile 640
Vulnus et infelix lustratur sanguine lectus.
Illius exili stridentem in pectore plagam
Ismene conlapsa super lacrimisque comisque
Siccabat plangens: qualis Marathonide silva
Flebilis Erigone caesi prope funera patris 645
Questibus absumptis tristem iam *solvere* nodum
Coeperat et fortes ramos moritura ligabat.

---

621 Haec ego **P** ‖ 627 insumpserat **P** sumpserat *ceteri* ‖ 628 telum nita//// *ceteris omissis* **P** ‖ 629 casta *codd. edd.* cauta *corr. Bentleius* | suppresserat *Barthius* ‖ 631 corpore **BG**^{2} *pr. m.* **GHT** ‖ 632 comes atra **P** ‖ 633 gaudent **P** gaudentis (?) **S** gaudetque suum *Peyraredus* ‖ 639 dextra **BG**^{2} dextera **S** dextrae **P** ‖ 640 venas **P** et venas *ceteri* | perrumpit **PBG**^{2}**Gg** perrupit **pT** prorumpit **ScH** *Leid.* prorupit **M** *edd.* | anile **PBc** aniles **G**^{2}**SM** ‖ 646 vulnere **P** solvere *ceteri, quod corruptum est* volvere (*sc. animo*) *coni. Sandstroemius, qui omnino non recte Ismenae adhuc plangenti Erigonen consumptis questibus comparari censet;*

Digitized by Google

Et iam laeta ducum spes elusisse duorum
Res Amphionias alio sceptrumque maligna
Transtulerat Fortuna manu, Cadmique tenebat 650
Iura Creon. Miser heu bellorum terminus! illi
Pugnarant fratres; hunc et Mavortia clarant
Semina, et impensus patriae paulo ante Menoeceus
Conciliat populos. Scandit fatale tyrannis
Flebilis Aoniae solium: pro blanda potestas 655
Et sceptri male suadus amor! numquamne priorum
Haerebunt documenta novis? iuvat ecce nefasto
Stare loco regimenque manu tractare cruentum.
Quid melior Fortuna potest? iam flectere patrem
Incipit atque datis abolere Menoecea regnis. 660
Primum adeo saevis imbutum moribus aulae
Indicium speciemque sui iubet igne supremo
Arceri Danaos, nudoque sub axe relinqui
Infelix bellum et tristes sine sedibus umbras.
Mox reducem Ogygiae congressus limine portae 665
Oedipoden timuit paulum, seseque minorem
Confessus tacite, promptamque coercuit iram;
Sed redit in regem caecumque audentius hostem
Increpitans 'procul' inquit, 'abi victoribus omen
Invisum, et Furias averte ab moenia lustra 670
Discessu Thebana tuo: spes longa peracta est.
Vade, iacent nati; quae iam tibi vota supersunt?'
Horruit instinctu rabido, steteruntque trementes
Ceu visu praesente genae, seniumque recessit.
Tunc natam baculumque manu dimisit, et irae 675

---

scribi debere: qualis . . . funera patris:, *ut v. 646 sq. ad Ismenen referantur* ‖ 647 ligabat **PB** *Anglic.* **TH** *m. pr. Busl.* legebat **B** *marg.* **G²SM** ‖ 648 At **m** *edd.* ‖ 652 huc **P** | clamant *codd. edd.* clarant *corr. Grotius* ‖ 654 populos **PG²** populis **BSM** populo *Baehrensius* | tyrannis **PB** tyrannus **G²SM** ‖ 659 potes **Pp** ‖ 661 imbutum **P** inbutus *vel* imbutus **BG²SM** | moribus **P** *Bentleius* amoribus **BG²SM** umoribus **G** ‖ 666 Oedipodem **GHTL** | extimuit **P** ‖ 668 cacumque **P** ‖ 669 Increpitat **P** ‖ 674 Ceu visu squalore comae **P** | 675 *versum om.* **G** | demisit **P** | orae **B**

Digitized by Google

Innixus tumido vocem de pectore rumpit:
'Iamne vacat saevire, Creon? modo perfida regna
Fortunaeque locum nostrae, miserande, subisti,
Et tibi iam fas est regum calcare ruinas?
Iam tumulis victos, socios iam moenibus arces? 680
Macte, potes digne Thebarum sceptra tueri.
Haec tua prima dies, sed cur nova contrahis amens
Iura? quid anguste tantos metiris honores?
Exilium intendis? timida inclementia regum
Ista! feros avidus quin protinus imbuis enses? 685
Crede, licet, veniat cupidus parere satelles
Intrepidusque secet non evitantia colla.
Incipe! an expectas, ut pronus supplice dextra
Sternar et inmitis domini vestigia quaeram?
Finge autem temptare, sines? mihine ulla minaris 690
Supplicia, aut ullos reris superesse timores?
Linquere tecta iubes? caelum terramque reliqui
Sponte, atque ultricem crudelis in ora retorsi
Non ullo cogente manum: quid tale iubere,
Rex inimice, potes? fugio excedoque nefandis 695
Sedibus; an refert, quo funera longa measque
Transportem tenebras? ne non gens cuncta precanti
Concedat, patriae quantum miser incubo terrae?
Sed dulces Thebae! nimirum hic clarior ortus,
Et meliora meos permulcent sidera vultus, 700
Hic genetrix natique! Habeas Thebana regasque
Moenia, quo Cadmus, quo Laius omine rexit
Quoque ego; sic thalamos, sic pignora fida capessas,
Nec tibi sit virtus fortunam evadere dextra;
Sed lucem deprensus ames. Satis omina sanxi, 705
Duc, age, nata procul. Quid te autem luctibus addo?
Da, rex magne, ducem.' Timuit miseranda relinqui

---

685 inbuit **P** ‖ 692 terramque **P** *Barthius* terrasque *ceteri* ‖ 696 funere longa, *al. m. suprascr.* s. exilii **P** ‖ 697 cuncta (t cincta *al. m.*) precandi **P**

Digitized by Google

Antigone mutatque preces: 'Felicia per te
Regna, verende Creon, sanctasque Menoeceos umbras:
Da veniam adflicto dictisque ignosce superbis. 710
Hunc morem fandi longae fecere querellae;
Nec soli ferus iste tibi: sic fata deosque
Alloquitur; durus luctu, facilisque nec ipsi.
Saepe mihi; pridem indomito sub pectore vivit
Libertas misera et saevae spes aspera mortis. 715
Et nunc ecce tuas irritat callidus iras
Suppliciumque cupit; sed tu maioribus, oro,
Imperii potiare bonis altusque iacentes
Praetereas, et magna ducum vereare priorum
Funera. Et hic quondam solio sublimis et armis 720
Saeptus opem miseris et iura, potentibus aequus
Supplicibusque, dabat, cui nunc ex agmine tanto
Una comes: necdum exul erat. Felicibus hicne
Obstat? in hunc odiis et regni viribus exis?
Hunc abigis tectis? an ne prope limina clarum 725
Ingemat et votis intempestivus oberret?
Pone metum, procul usque tua submotus ab aula
Flebit; ego erectum subigam et servire docebo,
Coetibus abducam solaque in sede recondam.
Exul erit? quaenam migranti externa patebunt 730
Moenia? vis Argos eat hostilesque Mycenas
Squalidus inreptet? victique ad limen Adrasti
Aonias referat clades? tenuemque precetur
Rex Thebanus opem? miserae quid crimina gentis
Pandere, quid casus iuvat ostentare pudendos? 735

---

714 vivit **PB** *Colb.* fervet **G²SM** ‖ 715 aspera **PS** *Colb.* π anxia **BGpR** inrita **G²cHT** *Lips. Paris. 8053* ‖ 721 et iura potentibus **PBSpcG** *Beh. 2 Leid. Petav.* et iura petentibus **G²H** *edd. vett.* iura et poscentibus **M** *edd.* ‖ 722 examine **P** ‖ *vv.* 723 *et* 724 *in* **P** *inter se transmutati leguntur* ‖ 724 virtutibus exis **P** ‖ 730 Exul eris; nam quae *codd. edd.* Exul erit? quaenam *scripsi* ‖ 733 referat **P** narret **BM** narrat **G²** ‖ 735 *deest versus in* **G²** ‖ 735—737 *Hi tres versus in* **H** *in unum coaluerunt:* Pandere quid casus senis moestique parentis

Digitized by Google

Conde, precor, quodcumque sumus, nec longa precamur
Dona, Creon: miserere senis, maestosque parentis
Hic, precor, hic manes indulge ponere: certe
Thebanos sepelire licet.' Sic orat humique
Volvitur; abducit genitor saevumque minatur 740
Indignans veniam. Qualis leo rupe sub alta,
Quem viridem quondam silvaeque amnesque tremebant,
Iam piger et longo iacet exarmatus ab aevo,
Magna tamen facies et non adeunda senectus;
Et si demissas veniat mugitus ad aures, 745
Erigitur meminitque sui, viresque solutas
Ingemit et campis alios regnare leones.
Flectitur adfatu, sed non tamen omnia rector
Supplicis indulget lacrimis partemque recidit
Muneris. 'Haut' inquit, 'patriis prohibebere longe 750
Finibus, occursu dum non pia templa domosque
Commacules. Habeant te lustra tuusque Cithaeron;
Atque haec ecce tuis tellus habitabilis umbris,
Qua bellum geminaeque iacent in sanguine gentes.'
Sic ait, et ficto comitum vulgique gementis 755
Assensu limen tumidus regale petebat.
Interea pulsi vallum exitiale Pelasgi
Destituunt furto; nulli sua signa suusque
Ductor: eunt taciti passim et pro funere pulchro
Dedecorem amplexi vitam reditusque pudendos. 760
Nox favet et grata profugos amplectitur umbra.

---

740 saluumque **P** ‖ 742 silvaeque amnesque **PBG²GR** *Prag. 2* silvae montesque **SM** | tremos **P** ‖ 743 Inpiger **P** ‖ 745 At **T** *prob. Menkio* ‖ 746 solutus **P** peractas **B** *marg.* **G²S** ‖ 750 prohibere **PG²** *pr. m.* **B** (*in marg.* phibebere) ‖ 751 deosque **πB**(?) ‖ 755 ait efficto **P** ait exficto **G** ‖ 759 munere **G** *Dan. prob. Menkio* ‖ 761 et nata **P** ‖ STATII . POETE . THEBAIDVS LIBER XI | EXPLICIT · INCIPIT LIBER XII . **P**

Digitized by Google

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER XII.

Nondum cuncta polo vigil inclinaverat astra
Ortus et instantem cornu tenuiore videbat
Luna diem, trepidas ubi iam Tithonia nubes
Discutit ac reduci magnum parat aethera Phoebo:
Agmina iam raris Dircaea penatibus errant, 5
Noctis questa moras; quamvis tunc otia tandem
Et primus post bella sopor, tamen aegra quietem
Pax fugat et saevi meminit victoria belli.
Vix primo proferre gradum et munimina valli
Solvere, vix totas reserare audacia portas; 10
Stant veteres ante ora metus campique vacantis
Horror: ut adsiduo iactatis aequore tellus
Prima labat, sic attoniti nil comminus ire
Mirantur fusasque putant adsurgere turmas.
Sic ubi perspicuae scandentem limina turris 15
Idaliae volucres fulvum aspexere draconem,

---

11. 'Stant — metus' Serv. ad Aen. VI 520.

---

1 polos **P** ‖ 3 tepidas subito///m tithonia **B** trepidas subito iã titona (i *al. m. suprascr.*) **G**² trepidas subito p *Behh. Gronov.* | tritonia **PS** *pr. m.* ‖ 6 Noctisque ista **P** ‖ 8 belli m. v. saeui **P** saeui m. v. belli *ceteri* ‖ 10 tutas *Baehrensius* ‖ 11 vocantis **G**² *pr. m.* **B**(?)c**RT** *Colb. Paris. 8053 Barthius* (*sc. ad pugnam*) ‖ 15 prospicuae **m** *edd.*

Digitized by Google

Intus agunt natos et feta cubilia vallant
Unguibus imbellesque citant ad proelia pinnas;
Mox ruerit licet ille retro, tamen aera nudum
Candida turba timet, tandemque ingressa volatus 20
Horret et a mediis etiamnum respicit astris.
Itur in exanguem populum bellique iacentis
Reliquias quacumque dolor luctusque cruenti
Exegere duces; hi tela, hi corpora, at illi
Caesorum tantum ora vident alienaque iuxta 25
Pectora; pars currus deflent viduisque loquuntur,
Hoc solum quia restat, equis; pars oscula figunt
Vulneribus magnis et de virtute queruntur.
Frigida digeritur strages: patuere recisae
Cum capulis hastisque manus mediisque sagittae 30
Luminibus stantes; multis vestigia caedis
Nulla, ruunt planctu pendente et ubique parato.
Ac circum informes truncos miserabile surgit
Certamen, qui iusta ferant, qui funera ducant.
Saepe etiam hostiles (lusit Fortuna parumper) 35
Decepti flevere viros; nec certa facultas
Noscere, quem miseri vitent calcentve cruorem.
At quibus est inlaesa domus vacuique doloris,
Aut deserta vagi Danaum tentoria lustrant
Immittuntque faces, aut (quae post bella facultas) 40
Quaerunt, dispersus iaceat quo pulvere Tydeus,
An rapti pateat specus auguris, aut ubi divum
Hostis, an aetheriae vivant per membra favillae.
Iam lacrimis exempta dies, nec serus abegit
Vesper: amant miseri lamenta malisque fruuntur. 45
Nec subiere domos, sed circum funera pernox
Turba sedet, vicibusque datis alterna gementes

---

17 Introsagunt **P** ‖ 23 quacumque **P** π qua quemque **BG²M** ‖ 24 hic t. hic c. **P** ‖ 33 Ac **P** At *ceteri* ‖ 38 dolores *codd. edd.* doloris *corr. Gronovius* dolore *Heinsius* ‖ 40 facultas **P** *Colb. Exc. Fabri* voluptas **BG²M** ‖ 41 dispersus **P** *Anglic.* dispersi **BG²M**

Digitized by Google

Igne feras planctuque fugant; nec dulcibus astris
Victa, nec adsiduo coierunt lumina fletu.
Tertius Aurorae pugnabat Lucifer, et iam 50
Montibus orbatis, lucorum gloria, magnae
Teumesi venere trabes et amica Cithaeron
Silva rogis; ardent excisae viscera gentis
Molibus exstructis: supremo munere gaudent
Ogygii manes; queritur miserabile Graium 55
Nuda cohors vetitumque gemens circumvolat ignem.
Accipit et saevi manes Eteoclis iniquos
Haudquaquam regalis honos, Argivus haberi
Frater iussus adhuc atque exul pellitur umbra.
At non plebeio fumare Menoecea busto 60
Rex genitor Thebaeque sinunt, nec robora vilem
Struxerunt de more rogum; sed bellicus agger
Curribus et clipeis Graiorumque omnibus armis
Sternitur; hostiles super ipse, ut victor, acervos,
Pacifera lauro crinem vittisque decorus 65
Accubat: haut aliter, quam cum poscentibus astris
Laetus in accensa iacuit Tirynthius Oeta.
Spirantes super inferias captiva Pelasgum
Corpora frenatosque pater, solacia forti
Bellorum, mactabat equos; his arduus ignis 70
Palpitat, et gemitus tandem erupere paterni:
'O nisi magnanimae nimius te laudis inisset
Ardor, Echionios mecum venerande penates
Atque ultra recture puer, venientia qui nunc
Gaudia et ingratum regni mihi munus acerbas! 75
Tu superum convexa licet coetusque perenni

---

49 flectu (?) **P** ‖ 50 aurorae pugnabat **P** auroram pulsabat **BG²SM** ‖ 54 funere **P** *Colb. Petav.* ‖ 59 exule *codd. edd.* exul *corr. anon. Heidelb.* ‖ 64 ipse it victor *Vulcanius* ‖ 69 forti **PBT** *Barthius* fortes **G²Sg** *Beh.* fortis *Leid.* sorti **M** *edd.* sortis **H** *Schraderus* mortis **G** ‖ 72 magnanimae nimius **PL** magnanimus tantae **BG²M** ‖ 76 coitusque **P** | perennes **G²cGTπ**

Digitized by Google

(Cedo equidem) virtute colas, mihi flebile semper
Nomen eris; ponant aras excelsaque Thebae
Templa dicent: uni fas sit lugere parenti.
Et nunc heu quae digna tibi sollemnia quasve 80
Largiar exsequias? nec si fatale potestas
Argos et impulsas cineri miscere Mycenas,
Meque super, cui vita (nefas!) et sanguine nati
Partus honos. Eademne dies, eadem impia bella
Te, puer, et diros misere in Tartara fratres? 85
Et nunc Oedipodi par est fortuna doloris
Ac mihi? quam similes gemimus, bone Iuppiter, umbras!
Accipe, nate, tui nova libamenta triumphi,
Accipe et hoc regimen dextrae frontisque superbae
Vincula, quae patri minimum laetanda dedisti. 90
Regem te, regem tristes Eteocleos umbrae
Aspiciant.' Simul haec dicens crinemque manumque
Destruit, accensaque iterat violentius ira:
'Saevum agedum inmitemque vocent, si funera Lernae
Tecum ardere veto; longos utinam addere sensus 95
Corporibus caeloque animas Ereboque nocentes
Pellere fas, ipsumque feras, ipsum unca volucrum
Ora sequi atque artus regum monstrare nefandos!
Ei mihi, quod positos humus alma diesque resolvet.
Quare iterum repetens iterumque edico: suprema 100
Ne quis ope et flammis ausit iuvisse Pelasgos;
Aut nece facta luet numeroque explebit adempta
Corpora; per superos magnumque Menoecea iuro.'
Dixit, et abreptum comites in tecta ferebant.
Flebilis interea vacuis comitatus ab Argis 105
(Fama trahit miseras) orbae viduaeque ruebant

---

77 Credo *codd. edd.* Cedo *corr. Menkius coll. VII*[*] *178 Ach. I 396* ‖ 78 Numen *codd., corr. Gronovius* ‖ 80 quas digna **P** ‖ 81 ferale *Schraderus* ‖ 82 et ipsas cineri **P** ‖ 83 cui sanguine *π Marklandus* ‖ 87 A////ihi **P** ‖ 90 minimum letanda **P** nimium gestanda *ceteri* ‖ 94 si **P** nunc *ceteri* ‖ 98 ferrum monstrare **P** ‖ 99 resolvet **P** resolvit *ceteri* ‖ 101 et **P** aut *ceteri*

Digitized by Google

Inachides ceu capta manus; sua vulnera cuique,
Par habitus cunctis, deiecti in pectora crines
Accinctique sinus; manant lacera ora cruentis
Unguibus, et molles planctu crevere lacerti. 110
Prima per attonitas nigrae regina catervae,
Tristibus inlabens famulis iterumque resurgens,
Quaerit inops Argia vias; non regia cordi,
Non pater: una fides, unum Polynicis amati
Nomen in ore sedet; Dircen infaustaque Cadmi 115
Moenia posthabitis velit incoluisse Mycenis.
Proxima Lernaeo Calydonidas agmine mixtas
Tydeos exsequiis trahit haut cessura sorori
Deipyle; scelus illa quidem morsusque profanos
Audierat miseranda viri, sed cuncta iacenti 120
Infelix ignoscit amor. Post aspera visu,
Ac deflenda tamen, digno plangore Nealce
Hippomedonta ciens. Vatis mox impia coniunx
Heu vacuos positura rogos. Postrema gementum
Agmina Maenaliae ducit comes orba Dianae, 125
Et gravis Evadne: dolet haec queriturque labores
Audacis pueri; magni memor illa mariti
It torvum lacrimans summisque irascitur astris.
Illas et lucis Hecate speculata Lycaeis
Prosequitur gemitu, duplexque ad litus euntes 130
Planxit ab Isthmiaco genetrix Thebana sepulcro;
Noctivagumque gregem, quamvis sibi luget, Eleusin
Flevit et arcanos errantibus extulit ignes.
Ipsa per aversos ducit Saturnia calles
Occultatque vias, ne plebs congressa suorum 135
Ire vetet pereatque ingentis gloria coepti.
Nec non functa ducum refovendi corpora curam

---

108 pectore **BG²cGHT** ‖ 109 Discincti *Weberus* ‖ 122 *sq.* digno p. N. H. ciens *in* **P** *desunt* ‖ 126 It **BG²GHT** *edd. vett.* At **c** ‖ 128 Et **BG²cGH** ‖ 131 genetrix abena **P** ‖ 132 quamvis sublucet **P** ‖ 133 Flebit **P** ‖ 134 aduersos **Pp** | calles **P** (*corr. ex* galles) **B** *m. sec. Schraderus* colles **B** *m. pr.* **G²M**

Digitized by Google

Iris habet, putresque arcanis roribus artus
Ambrosiaeque rigat sucis, ut longius obstent
Expectentque rogum et flammas non ante fatiscant. 140
Squalidus ecce genas et inani vulnere pallens
Ornytus (hic socio desertus ab agmine, tardat
Plaga recens) timido secreta per avia furto
Debile carpit iter fractaeque innititur hastae.
Isque ubi mota novo stupuit loca sola tumultu 145
Femineumque gregem (quae iam super agmina Lerne
Sola videt), non ille viam causasve requirit,
Quippe patent, maesto sed sic prior occupat ore:
'Quo, miserae, quo fertis iter? funusne peremptis
Speratis cineremque viris? stat pervigil illic 150
Umbrarum custos inhumataque corpora regi
Adnumerat; nusquam lacrimae, procul usque fugati
Accessus hominum: solis avibusque ferisque
Ire licet. Vestrisne Creon dabit aequus honorem
Luctibus? inmites citius Busiridos aras 155
Odrysiique famem stabuli Siculosque licebit
Exorare deos; rapiet fortasse precantes
(Si mens nota mihi) nec coniugialia supra
Funera, sed caris longe mactabit ab umbris.
Quin fugitis, dum tuta via est, Lernamque reversae 160
Nomina, quod superest, vacuis datis orba sepulcris
Absentesque animas ad inania busta vocatis?
Aut vos Cecropiam (prope namque et Thesea fama est

---

140 rogum **PGR** *Prag. 2* rogos **BG²M** | et flammas **PBSGR** *Prag. 2* flammas **G²M** | neve ante **m** *edd.* ‖ 141 hianti **m** *edd.* ‖ 142 Ornitus *vel* Hornitus *codd.* Ornytus *scripsi coll. Verg. Aen. XI 677 Val. Flacc. III 173 Cf. infra v. 207. 219 quibus locis* **B** *hanc nominis formam praebet* ‖ 143 timido **P** timidus *ceteri* | per agmina **P** ‖ 144 factaeque **P** ‖ 146 lerne *schol.* lernae *codd.* | *interpunctionem corr. Baehrensius* ‖ 147 causasve **P** causasque *ceteri* ‖ 155 busiridis **G²** *Beh.* **HT** ‖ 156 Odrisiiq. **B** Otrisiique **G²** *Beh.* **GH** ‖ 158 coniugialia **G²** *Barthius* coniugialia **B** coniugalia **PM** *Cf. Ov. Met. V 3 VI 536 XI 743* ‖ 159 mactauit **P**

Digitized by Google

Thermodontiaco laetum remeare triumpho)
Imploratis opem? bello cogendus et armis 165
In mores hominemque Creon.' Sic fatus, at illis
Horruerant lacrimae, stupuitque immanis eundi
Impetus, atque uno vultus pallore gelati.
Non secus adflavit molles si quando iuvencas
Tigridis Hyrcanae ieiunum murmur, et ipse 170
Auditu turbatus ager, timor omnibus ingens,
Quae placeat, quos illa fames escendat in armos.
Continuo discors vario sententia motu
Scinditur: his Thebas tumidumque ambire Creonta,
His placet Actaeae si quid clementia gentis 175
Adnuat; extremum curarum ac turpe reverti.
Hic non femineae subitum virtutis amorem
Colligit Argia, sexuque immane relicto
Tractat opus: placet egregii spes dura pericli
Comminus infandi leges accedere regni, 180
Quo Rhodopes non ulla nurus nec alumna nivosi
Phasidis innuptis vallata cohortibus iret.
Tunc movet arte dolum, quo semet ab agmine fido
Segreget, inmitesque deos regemque cruentum
Contemptrix animae et magno temeraria luctu 185
Provocet; hortantur pietas ignesque pudici.
Ipse etiam ante oculos omni manifestus in actu
Nunc hospes miserae, primas nunc sponsus ad aras,
Nunc mitis coniunx, nunc iam sub casside torva
Maestus in amplexu multumque a limine summo 190
Respiciens: sed nulla animo versatur imago

---

164 Termodoontiaco **G²G** | triumphum **P** ‖ 167 Aruerant *Kochius* ‖ 168 notati **B** *marg.* **G²pg** *Behh. Leid.* aeque uno v. p. notatae *R. Ungerus* ‖ 171 turbatus **B** turbatur **M** *edd.* ‖ 172 escendat **P** descendat **BG²M** descendet **c** ‖ 177 honorem *Leid.* **m** *edd.* ‖ 178 Argia *producta ultima syllaba legitur etiam v. 255. 303. 373. 391, eadem correpta II 266. 297 III 678 XI 401 XII 113. 247. 326. 804* ‖ 184 Degreget **P** ‖ 188 nunc *om.* **P** ‖ 191 obversatur *edd. inde a Gronov.*

Digitized by Google

Crebrior, Aonii quam quae de sanguine campi
Nuda venit poscitque rogos. His anxia mentem
Aegrescit furiis et (qui castissimus ardor)
Funus amat; tunc ad comites conversa Pelasgas: 195
'Vos' ait, 'Actaeas acies Marathoniaque arma
Elicite, adspiretque pio Fortuna labori.
Me sinite Ogygias, tantae quae sola ruinae
Causa fui, penetrare domos et fulmina regni
Prima pati; nec surda ferae pulsabimus urbis 200
Limina: sunt illic soceri mihi suntque sorores
Coniugis, et Thebas haut ignoranda subibo.
Ne tantum revocate gradus: illo impetus ingens
Auguriumque animi.' Nec plura, unumque Menoeten
(Olim hic virginei custos monitorque pudoris) 205
Eligit et, quamquam rudis atque ignara locorum,
Praecipites gressus, qua venerat Ornytus, aufert.
Atque ubi visa procul socias liquisse malorum,
'Anne' ait, 'hostiles ego te tabente per agros
(Heu dolor!) expectem, quaenam sententia lenti 210
Theseos? an bello proceres, an dexter haruspex
Adnuat? interea funus decrescit; et uncis
Alitibus non hos potius supponimus artus?
Et nunc me duram, si quis tibi sensus ad umbras,
Me tardam Stygiis quereris, fidissime, divis. 215
Heu si nudus adhuc, heu si iam forte sepultus:
Nostrum utrumque nefas; adeo vis nulla dolenti,
Mors nusquam saevusve Creon? hortaris euntem,

---

218. 'hortaris euntem' *pro* 'hortaris ire' *dictum esse docet* Priscian. XVIII 235 p. 324, 16 H.

---

194 Egrescit furiis **P** *Lips.*, curis **B** (*al. m. ex* furiis *corr.*) **G²M** ‖ 201 cumque **P** *pr. m.*, *al. m.* sunt *suprascr.* ‖ 207 auferat **P** ac fert **S** *rec. m.* affert **c** (*ead. m. ex* aufert *corr.*) effert *Barthius* ‖ 209 tabente **P** *Grotius* labente **BG²M** ‖ 212 aduncis *Beh. rec. m. Anglic. prob. Heinsio* ‖ 215 stygiis quereris **P** quereris stygiis **G²M** quaereris stygiis **B** ‖ 217 Nostrumque **P** ‖ 218 saevusne **P** saevusque *ceteri* saevusve *scripsi*

Digitized by Google

Ornyte!' Sic dicens magno Megareia praeceps
Arva rapit passu, demonstrat proxima quisque 220
Obvius horrescitque habitus miseramque veretur.
Vadit atrox visu, nil corde nec ore pavescens,
Et nimiis confixa malis propiorque timeri:
Nocte velut Phrygia cum lamentata resultant
Dindyma, pinigeri rapitur Simoentis ad amnem 225
Dux vesana chori, cuius dea sanguine lecto
Ipsa dedit ferrum et vittata fronde notavit.
Iam pater Hesperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan, aliis rediturus ab undis,
Cum tamen illa gravem luctu fallente laborem 230
Nescit abisse diem: nec caligantibus arvis
Terretur, nec frangit iter per et invia saxa
Lapsurasque trabes nemorumque arcana, sereno
Nigra die, caecisque incisa novalia fossis,
Per fluvios secura vadi somnosque ferarum 235
Praeter et horrendis infesta cubilia monstris.
Tantum animi luctusque valent! pudet ire Menoeten
Tardius, invalidaeque gradum miratur alumnae.
Quas non illa domos pecudumque hominumque molesto
Pulsavit gemitu? quotiens amissus eunti 240
Limes, et errantem comitis solacia flammae
Destituunt gelidaeque facem vicere tenebrae?
Iamque supinantur fessis lateque fatiscunt
Penthei devexa iugi, cum pectore anhelo
Iam prope deficiens sic incipit ore Menoetes: 245

---

219 mecareia **P** ‖ 220 quisque **P** quisquis *ceteri* ‖ 222 aure *codd. edd.* ore *corr. Lachmannus* ‖ 223 confixa **P** confisa *ceteri* ‖ 226 cui ius dea *Barthius* ‖ 227 ferri *Barthius* | fronde **PBG²S** fronte **M** ‖ 229 redditurus **P** ‖ 234 novalia saxis **P** ‖ 235 *versus in* **B** *in summo margine iterum legitur* | secura vadit **B** ruit **GHT** *Beh.* meat **c** | somnoque **P** ‖ 236 Praeterit **BG²cHL** | infesta **P** infessa **G²cpT** insessa **BM** infensa *Leid.* possessa **G** ‖ 239 pecudumque **P** pecorumque *ceteri* | modesto *codd. edd.* molesto *corr. Heinsius* ‖ 243 subinantur **P** ‖ 245 incipit **PR** *Colb.* incohat **BG²M** | orsa *codd. edd.* ore *corr. Barthius*

Digitized by Google

'Haut procul, exacti si spes non blanda laboris,
Ogygias, Argia, domos et egena sepulcri
Busta iacere reor; grave comminus aestuat aer
Sordidus, et magnae redeunt per inane volucres.
Haec illa est crudelis humus, nec moenia longe. 250
Cernis, ut ingentes murorum porrigat umbras
Campus, et e speculis moriens intermicet ignis?
Moenia sunt iuxta; modo nox magis ipsa tacebat,
Solaque nigrantes laxabant astra tenebras.'
Horruit Argia, dextramque ad moenia tendens: 255
'Urbs optata prius, nunc tecta hostilia Thebae,
Et tamen, inlaesas si reddis coniugis umbras,
Sic quoque dulce solum, cernis, quo praedita cultu,
Qua stipata manu, iuxta tua limina primum
Oedipodis magni venio nurus? improba non sunt 260
Vota: rogos hospes planctumque et funera posco.
Illum, oro, extorrem regnis belloque fugatum,
Illum, quem solio non es dignata paterno,
Redde mihi! tuque, oro, veni, si manibus ulla
Effigies errantque animae post membra soluta: 265
Tu mihi pande vias, tuaque ipsa ad funera deduc,
Si merui!' Dixit, tectumque adgressa propinquae
Pastorale casae reficit spiramina fessi
Ignis, et horrendos inrumpit turbida campos.
Qualis ab Aetnaeis accensa lampade saxis 270
Orba Ceres magnae variabat imagine flammae
Ausonium Siculumque latus, vestigia nigri
Raptoris vastosque legens in pulvere sulcos;
Illius insanis ululatibus ipse remugit
Enceladus ruptoque vias inluminat igni: 275

246 exactis spes **P** *pr. m.* | doloris **ScGHG²** (*al. m. suprascr.* laboris) ‖ 247 argiua **P** ‖ 249 Torridus *Wakefieldus* ‖ 252 e *om.* **P** | intermicat **P** ‖ 258 prodita **P** ‖ 259 limina **P** moenia *ceteri* ‖ 262 regnis **P** regni *ceteri* ‖ 265 solutae *codd. edd., corr. Baehrensius* ‖ 266 ipsa **PG²** *sec. m.* **cG** ipse **BG²** *pr. m.* **M** ‖ 271 radiabat *Schraderus* vibrabat *Menkius* | flamma **P** ‖ 275 Haencheladus **B** Encleladus **G²** Encheladus **GH**

Digitized by Google

Persephonen amnes silvae freta nubila clamant,
Persephonen tantum Stygii tacet aula mariti.
  Admonet attonitam fidus meminisse Creontis
Altor et occulto submittere lampada furto.
Regina Argolicas modo formidata per urbes, 280
Votum immane procis spesque augustissima gentis,
Nocte sub infesta, nullo duce et hoste propinquo,
Sola per offensus armorum et lubrica tabo
Gramina, non tenebras, non circumfusa tremescens
Concilia umbrarum atque animas sua membra gementes
Saepe gradu caeco ferrum calcataque tela 286
Dissimulat, solusque labor vitasse iacentes,
Dum funus putat omne suum, visuque sagaci
Rimatur positos et corpora prona supinat
Incumbens, queriturque parum lucentibus astris. 290
  Forte soporiferas caeli secreta per umbras
Iuno, sinu magni semet furata mariti,
Theseos ad muros, ut Pallada flecteret, ibat,
Supplicibusque piis faciles aperiret Athenas;
Atque ubi per campos errore fatiscere vano 295
Immeritam Argian supero respexit ab axe,
Indoluit visu; et lunaribus obvia bigis
Advertit vultum placidaque ita voce locuta est:
'Da mihi poscenti munus breve, Cynthia, si quis
Est Iunonis honos; certe Iovis improba iussu 300 Arae.
Ter noctem Herculeam —, veteres sed mitto querellas:
En locus officio. Cultrix placitissima nostri
Inachis Argia cernis qua nocte vagetur

---

277 *versum, quamvis desit in* P *Dan. Petav. uncis non inclusi, quippe qui nec abhorreat ab ingenio poetae et necessarius esse videatur* | stigii tantum *Leid.* ‖ 279 Altior P Ultor c | et *om.* P | occultam m *edd.* ‖ 287 vitasse P vitare *ceteri* ‖ 292 mangi P ‖ 296 argian G^2M argiam PB *cf. II 203 IV 91* ‖ 297 uigis P ‖ 298 vultum P currum *ceteri* | secuta est *Barthius* ‖ 300 Est iuuenis certe P ‖ 302 cultris P | placidissima *codd. edd., corr. Gronovius; cf. VII 190* ‖ 303 Inachiis P

Digitized by Google

Nec reperire virum densis queat aegra tenebris?
Et tibi nimbosum languet iubar: exere quaeso 305
Cornua, et adsueto propior premat orbita terras.
Hunc quoque, qui curru madidas tibi pronus habenas
Ducit, in Aonios vigiles dimitte Soporem.'
Vix ea, cum scissis magnum dea nubibus orbem
Protulit: expavere umbrae, fulgorque recisus 310
Sideribus; vix ipsa tulit Saturnia flammas.
Primam per campos infuso lumine pallam
Coniugis ipsa suos noscit miseranda labores,
Quamquam texta latent suffusaque sanguine maeret
Purpura; dumque deos vocat et de funere caro 315
Hoc superesse putat, videt ipsum in pulvere paene
Calcatum. Fugere animus visusque sonusque,
Inclusitque dolor lacrimas; tum corpore toto
Sternitur in vultus animumque per oscula quaerit
Absentem, pressumque comis ac veste cruorem 320
Servatura legit. Mox tandem voce reversa:
'Hunc ego te, coniunx, ad debita regna profectum
Ductorem belli generumque potentis Adrasti
Aspicio, talisque tuis occurro triumphis?
Huc attolle genas defectaque lumina: venit 325
Ad Thebas Argia tuas; age, moenibus induc
Et patrios ostende lares et mutua redde
Hospitia. Heu quid ago? proiectus caespite nudo
Hoc patriae telluris habes? quae iurgia? certe
Imperium non frater habet! nullasne tuorum 330
Movisti lacrimas? ubi mater? ubi inclita fama
Antigone? mihi nempe iaces, mihi victus es uni!
Dicebam: 'Quo tendis iter? quid sceptra negata
Poscis? habes Argos, soceri regnabis in aula;

---

306 proprior **P** ‖ 307 currum **PG** ‖ 308 aonias **P** | dimittite **P** ‖ 309 de nubibus **Pc** ‖ 310 recisos **P** retusus *Heinsius* ‖ 312 Primam **PH** *Leid.* **G** *m. pr.* primum **BG²M** ‖ 315 suos vocat **P** ‖ 316 poenae **PS** ‖ 318 tum **PST** tunc **BG²M** ‖ 329 quae iniuria *Koestlinus*

Digitized by Google

Hic tibi longus honos, hic indivisa potestas.' 335
Quid queror? ipsa dedi bellum maestumque rogavi
Ipsa patrem, ut talem nunc te complexa tenerem.
Sed bene habet, superi, gratum est, Fortuna; peracta
Spes longinqua viae: totos invenimus artus.
Ei mihi, sed quanto descendit vulnus hiatu! 340
Hoc frater? qua parte, precor, iacet ille nefandus
Praedator? vincam volucres (sit adire potestas)
Excludamque feras; an habet funestus et ignes?
Sed nec te flammis inopem tua terra videbit:
Ardebis lacrimasque feres, quas ferre negatum 345
Regibus, longumque tuo famulata sepulcro
Durabit deserta fides, testisque dolorum
Natus erit, parvoque torum Polynice fovebo.'
Ecce alios gemitus aliamque ad busta ferebat
Antigone miseranda facem, vix nancta petitos 350
Moenibus egressus; illam nam tempore in omni
Attendunt vigiles et rex iubet ipse teneri,
Contractaeque vices et crebrior excubat ignis.
Ergo deis fratrique moras excusat et amens,
Ut paulum admisso cessit statio horrida somno, 355
Erumpit muris: fremitu quo territat agros
Virginis ira leae, rabies cui libera tandem
Et primus sine matre furor. Nec longa morata,
Quippe trucem campum et, positus quo pulvere frater,
Noverat. Atque illam contra videt ire Menoetes, 360
Cui vacat, et carae gemitus compescit alumnae.
Cum tamen erectas extremus virginis aures
Accessit sonus, utque atra sub veste comisque

338 peracta **P** peracta est *ceteri* ‖ 341 iacit **P** ‖ 343 Excedamque *Heinsius* ‖ 345 *sq. verba* lacrimasque — Regibus *desunt in* **P** ‖ 345 Ardebit **P** | negatum est **cRT** ‖ 346 longumque **P** aeternumque *ceteri* ‖ 347 pestisque **P** ‖ 350 nancta **P** nacta *ceteri* ‖ 352 teneri **GR** timeri **PBM** ‖ 355 amisso **P** admisso *corr. Baehrensius* immisso *ceteri codd.* ‖ 361 Qui *Peyraredus 'absolute positum'* ‖ 362 extremus erectas **BGHT** extremis erectas **c** arrectas *Barthius*

Digitized by Google

Squalentem et crasso foedatos sanguine vultus
Astrorum radiis et utraque a lampade vidit: 365
'Cuius' ait, 'manes, aut quae temeraria quaeris
Nocte mea?' Nihil illa diu, sed in ora mariti
Deicit inque suos pariter velamina vultus,
Capta metu subito paulumque oblita doloris.
Hoc magis increpitans suspecta silentia perstat 370
Antigone, comitemque premens ipsamque; sed ambo
Deficiunt fixique silent. Tandem ora retexit
Argia, corpusque tamen complexa profatur:
'Si quid in hoc veteri bellorum sanguine mecum
Quaesitura venis, si tu quoque dura Creontis 375
Iussa times, possum tibi me confisa fateri.
Si misera es (certe lacrimas lamentaque cerno),
Iunge, age, iunge fidem: proles ego regis Adrasti
(Ei mihi! num quis adest?) cari Polynicis ad ignes,
Etsi regna vetant.' Stupuit Cadmeia virgo 380
Intremuitque simul, dicentemque occupat ultro:
'Mene igitur sociam (pro fors ignara!) malorum,
Mene times? mea membra tenes, mea funera plangis.
Cedo, tene, pudet heu! pietas ignava sororis!
Haec prior —!' Hic pariter lapsae iunctoque per ipsum
Amplexu miscent avide lacrimasque comasque, 385
Partitaeque artus redeunt altèrna gementes
Ad vultum et cara vicibus cervice fruuntur.
Dumque modo haec fratrem memorat, nunc illa maritum,
Mutuaque exorsae Thebas Argosque renarrant, 390
Longius Argia miseros reminiscitur actus:

---

374 sqq. 'Si quid — times' Priscian. VII 62 p. 339, 26 H.

---

364 foedatos **P** foedatam **BG²SM** foedantem **p** *Leid.* ‖ 366 quae **P** quem *ceteri* quid **G²** *al. m. supra lineam add.* ‖ 375 venis, si quid non fanda Carontis *Prisc.* ‖ 379 nunc quis **P** | et ignes *Sandstroemius* ‖ 380 uerant **P** ‖ 382 pro fors **G²ScGg** *Leid.* profers **P** pro sors **M** *edd.* ‖ 383 Meque **P** Me **S** ‖ 384 pudeat **P** ten' pudet *Peyraredus* ‖ 386 avide **GH** avidae **PBM**

Digitized by Google

'Per tibi furtivi sacrum commune doloris,
Per socios manes et conscia sidera iuro:
Non hic amissos, quamquam vagus exul, honores,
Non gentile solum, carae non pectora matris, 395
Te cupiit unam noctesque diesque locutus
Antigonen; ego cura minor facilisque relinqui.
Tu tamen ex celsa sublimem forsitan arce
Ante nefas Grais dantem vexilla maniplis
Vidisti, teque ille acie respexit ab ipsa 400
Ense salutatam et nutantis vertice coni:
Nos procul. Extremas sed quis deus egit in iras?
Nil vestrae valuere preces? tibine iste negavit
Oranti?' Causas ac tristia reddere fata
Coeperat Antigone; fidus comes admonet ambas: 405
'Heia agite inceptum potius! iam sidera pallent
Vicino turbata die, perferte laborem,
Tempus erit lacrimis, accenso flebitis igne.'
Haut procul Ismeni monstrabant murmura ripas,
Qua turpatus adhuc et sanguine decolor ibat. 410
Huc laceros artus socio conamine portant
Invalidae, iungitque comes non fortior ulnas.
Sic Hyperionium tepido Phaethonta sorores
Fumantem lavere Pado; vix ille sepulcro
Conditus, et flentes stabant ad flumina silvae. 415
Ut sanies purgata vado membrisque reversus
Mortis honos, ignem miserae post ultima quaerunt
Oscula; sed gelidae circum exanimesque favillae
Putribus in foveis, atque omnia busta quiescunt.
Stabat adhuc seu forte rogus, seu numine divum, 420

---

408. 'accenso flebitis' Serv. ad Aen. XII 156.

---

392 dolori **P** ‖ 396 cupiit **P** cupiens *ceteri* ‖ 398 sublimen **PB** *Dan.* ‖ 400 illa **P** ‖ 403 uestrae olacuere **P** ‖ 409 monstrabat **P** ‖ 410 turbatus *codd. edd., corr. Wakefieldus* ‖ 413 trepido **P** ‖ 414 ‖ vix ille **PG**^{2} vix dum ille **BSM** ‖ 415 stant circum **M** *edd.*

Digitized by Google

Cui torrere datum saevos Eteocleos artus,
Sive locum monstris iterum Fortuna parabat.
[*Seu dissensuros servaverat Eumenis ignes.*]
Hic tenuem nigris etiamnum advivere lucem
Roboribus pariter cupidae videre, simulque 425
Flebile gavisae; nec adhuc, quae busta, repertum,
Sed placidus, quemcumque rogant, mitisque supremi
Admittat cineris consortem et misceat umbras.
Ecce iterum fratres: primos ut contigit artus
Ignis edax, tremuere rogi et novus advena busto 430
Pellitur; exundant diviso vertice flammae
Alternosque apices abrupta luce coruscant.
Pallidus Eumenidum veluti commiserit ignes
Orcus, uterque minax globus et conatur uterque
Longius; ipsae etiam commoto pondere paulum 435
Secessere trabes. Conclamat territa virgo:
'Occidimus, functasque manu stimulavimus iras.
Frater erat; quis enim accessus ferus hospitis umbrae
Pelleret? en clipei fragmen semustaque nosco
Cingula, frater erat! cernisne, ut flamma recedat 440
Concurratque tamen? vivunt odia improba, vivunt.
Nil actum bello; miseri, sicdum arma movetis,
Vicit nempe Creon! nusquam iam regna, quis ardor?
Cui furitis? sedate minas; tuque exul ubique
Semper inops aequi, iam cede: hoc nupta precatur, 445
Hoc soror, aut saevos mediae veniemus in ignes.'
Vix ea, cum subitus campos tremor altaque tecta
Impulit adiuvitque rogi discordis hiatus,
Et vigilum turbata quies, quibus ipse malorum
Fingebat simulacra sopor: ruit ilicet, omnem 450

---

423 *versum qui abest a* **P** *uncis inclusi* | dissensuros **SM** dis/e/suros **B** discessuros **G²m** *edd.* ‖ 427 quemcumque **P** quicumque *ceteri* | Sed placitus, quicumque rogus: mitisque *Baehrensius* | mitesque **P** ‖ 428 Admittit **P** ‖ 430 busto **PS** *Beh.* **GT** busti **B** (*corr. ex* bosti) **G²cgH** *Leid.* bustis **M** *edd.* ‖ 438 umbras **PL** ‖ 439 semiustaque **PH** *m. sec.* ‖ 441 *versum om.* **P** ‖ 447 altaque tesqua *Barthius*

Digitized by Google

Prospectum lustrans armata indagine miles.
Illos instantes senior timet unus; at ipsae
Ante rogum saevique palam sprevisse Creontis
Imperia et furtum claro plangore fatentur
Securae, quippe omne vident fluxisse cadaver. 455
Ambitur saeva de morte animosaque leti
Spes furit: haec fratris rapuisse, haec coniugis artus
Contendunt vicibusque probant. 'Ego corpus, ego ignes,
Me pietas, me duxit amor:' deposcere saeva
Supplicia et dextras iuvat insertare catenis. 460
Nusquam illa alternis modo quae reverentia verbis,
Iram odiumque putes; tantus discordat utrimque
Clamor, et ad regem, qui deprendere, trahuntur.
At procul Actaeis dextra iam Pallade muris
Iuno Phoroneas inducit praevia matres 465
Attonitas, non ipsa minus, coetumque gementem
Conciliat populis et flentibus addit honorem.
Ipsa manu ramosque oleae vittasque precantes
Tradit, et obtenta submittere lumina palla
Et praeferre docet vacuas sine manibus urnas. 470
Omnis Erechtheis effusa penatibus aetas
Tecta viasque replent: unde hoc examen? et una
Tot miserae? necdum causas novere malorum,
Iamque gemunt. Dea conciliis se miscet utrisque
Cuncta docens, qua gente satae, quae funera plangant 475
Quidve petant; variis nec non adfatibus ipsae
Ogygias leges inmansuetumque Creonta
Multum et ubique fremunt. Geticae non plura queruntur

---

472 sq. 'unde — miserae' Serv. ad Aen. II 798.

---

454 clangore **P** ‖ 456 Ambigitur **M** *edd.* ‖ 463 deprehendere **PBGH** | trahebant *edd. vett.* ‖ 465 premia *vel* pronia (?) **P** ‖ 467 fletibus **P** ‖ 469 lumine **P** ‖ 471 erictheis **P** erichtaeis *Anglic.* et acteis **BG²SM** et Actaeis *edd.* Erechtheis *corr. Heinsius* ‖ 472 examin **P** *pr. m.* ‖ 474 sic miscet **P**

Digitized by Google

Hospitibus tectis trunco sermone volucres,
Cum duplices thalamos et iniquum Terea clamant. 480
Urbe fuit media nulli concessa potentum
Ara deum, mitis posuit Clementia sedem,
Et miseri fecere sacram; sine supplice numquam
Illa novo, nulla damnavit vota repulsa.
Auditi quicumque rogant, noctesque diesque 485
Ire datum et solis numen placare querellis.
Parca superstitio: non turea flamma, nec altus
Accipitur sanguis: lacrimis altaria sudant,
Maestarumque super libamina secta comarum
Pendent et vestes mutata sorte relictae. 490
Mite nemus circa, cultuque insigne verendo
Vittatae laurus et supplicis arbor olivae.
Nulla autem effigies, nulli commissa metallo
Forma dei, mentes habitare et pectora gaudet.
Semper habet trepidos, semper locus horret egenis 495
Coetibus, ignotae tantum felicibus arae.
Fama est, defensos acie post busta paterni
Numinis Herculeos sedem fundasse nepotes.
Fama minor factis: ipsos nam credere dignum
Caelicolas, tellus quibus hospita semper Athenae, 500
Ceu leges hominemque novum ritusque sacrorum
Seminaque in vacuas hinc descendentia terras,
Sic sacrasse loco commune animantibus aegris
Confugium, unde procul starent iraeque minaeque
Regnaque, et a iustis Fortuna recederet aris. 505
Iam tunc innumerae norant altaria gentes:
Huc victi bellis patriaque a sede fugati,

---

498. 'Herculeos fama est fundasse nepotes' Serv. ad Aen. VIII 342; cf. ad II 761.

---

480 inicum **P** ‖ 481 *sqq.* *Ἐλέου βωμός apud Pausan. I 17, 1.* ‖ 481 nullis **P** ‖ 483 miseris **P** ‖ 486 et *om.* **P** ‖ 489 secta **PB** (*suprascr.* t serta) *Anglic. Barthius* serta **G²SM** ‖ 494 di **G²Sg** *Leid.* deae **m** *edd.* ‖ 507 a sede **PT** e sede **BG²M**

Digitized by Google

Regnorumque inopes scelerumque errore nocentes
Conveniunt pacemque rogant; mox hospita sedes
Vicit et Oedipodae Furias et funus* Olynthi* 510
Texit et a misero matrem submovit Oreste.
Huc vulgo monstrante locum manus anxia Lernae
Deveniunt, cedunt miserorum turba priorum.
Vix ibi: sedatis requierunt pectora curis;
Ceu patrio super alta grues Aquilone fugatae 515
Cum videre Pharon; tunc aethera latius implent,
Tunc hilari clangore sonant; iuvat orbe sereno
Contempsisse nives et frigora solvere Nilo.
Iamque domus patrias Scythicae post aspera gentis
Proelia laurigero subeuntem Thesea curru 520
Laetifici plausus missusque ad sidera vulgi
Clamor et emeritis hilaris tuba nuntiat armis.
Ante ducem spolia et, duri Mavortis imago,
Virginei currus cumulataque fercula cristis
Et tristes ducuntur equi truncaeque bipennes, 525
Quis nemora et solidam Maeotida caedere suetae,
Corytique leves portantur et ignea gemmis
Cingula et informes dominarum sanguine peltae.
Ipsae autem nondum trepidae sexumve fatentur,
Nec vulgare gemunt aspernanturque precari, 530
Et tantum innuptae quaerunt delubra Minervae.
Primus amor niveis victorem cernere vectum
Quadriiugis; nec non populos in semet agebat
Hippolyte, iam blanda genas patiensque mariti

---

510 olynthi **PBM** olinti **G²** olirchi **G** olnithi **H**. *Ad amovendum anachronismum Barthius transpositionem versuum tentavit:* mox hospita sedes Vicit et a misero m. s. O., Texit et Oedipodae F. e. f. Olynthi. Onitae *coni. R. Ungerus.* ‖ 511 Tersit *Ungerus* ‖ 512 Hunc **BG²** ‖ 513 caedunt **P** caedit **G²S** cedit **BM** cedunt *scripsi* ‖ 514 Vix ibi: sedatis *recte distinxit Barthius* Vix ibi sedatis *edd.* ‖ 517 iubat **P** ‖ 527 Goritiique **P** ‖ 529 sexuque **P** sexumve **BG²ScGHT** sexumque **M** *edd.* ‖ *vv. 530—539 in* **S** *desunt* ‖ 532 victum **P** ‖ 534 Hyppolitae **B** Hypolite **G²G**

Digitized by Google

Foederis. Hanc patriae ritus fregisse severos 535
Atthides oblique secum mirantur operto
Murmure, quod nitidi crines, quod pectora palla
Tota latent, magnis quod barbara semet Athenis
Misceat atque hosti veniat paritura marito.
Paulum et ab insessis maestae Pelopeides aris 540
Promovere gradum seriemque et dona triumphi
Mirantur, victique animo rediere mariti.
Atque ubi tardavit currus et ab axe superbo
Explorat causas victor poscitque benigno
Ore preces, ausa ante alias Capaneia coniunx: 545
'Belliger Aegide, subitae cui maxima laudis
Semina de nostris aperit Fortuna ruinis,
Non externa genus, dirae nec conscia noxae
Turba sumus: domus Argos erat regesque mariti,
Non utinam et fortes! Quid enim septena moveri 550
Castra et Agenoreos opus emendare penates?
Nec querimur caesos: haec bellica iura vicesque
Armorum; sed non Siculis exorta sub antris
Monstra nec Ossaei bello cecidere bimembres.
Mitto genus clarcsque patres; hominum, inclite Theseu,
Sanguis erant, homines, eademque in sidera, eosdem 556
Sortitus animarum alimentaque vestra creati,
Quos vetat igne Creon Stygiaeque a limine portae,
Ceu sator Eumenidum aut Lethaei portitor amnis,
Submovet ac dubio caelique Erebique sub axe 560
Detinet. Heu princeps Natura! ubi numina? ubi ille est
Fulminis iniusti iaculator? ubi estis, Athenae?

539. 'Misceat — marito' Priscian. X 8 p. 501, 7 H.

536 Alchides **P** *pr. m.*, *in marg. al. m.* † Attides | oblique **PG²** obliquae **BM** ‖ *vv. 537—539 absunt a* **G** ‖ 539 placitura **P** ‖ 543 ibi **P** ‖ 544 *sq.* benigna Aure *codd. edd.*, *corr. Baehrensius* ‖ 546 aegides **P** ęgida (*corr. ex* ęgide) **G²** | laudes **P** ‖ 548 *sqq. Cf. Eurip. Suppl. 263 sqq.* ‖ 550 moveri **P** movere *ceteri* ‖ 551 amandare *Heinsius* | nepotes **GT** *Anglic.* ‖ 555 these **PS** ‖ 558 vetat, *in marg. ead. m.* † fugat **P** ‖ 561 ille est **PT** ille **BG²M**

Digitized by Google

Septima iam surgens trepidis Aurora iacentes
Aversatur equis; radios declinat et horret
Stelligeri iubar omne poli; iam comminus ipsae 565
Pabula dira ferae campumque odere volucres
Spirantem tabo et caelum ventosque gravantem.
Quantum etenim superesse rear? nuda ossa putremque
Verrere permittat saniem. Properate, verendi
Cecropidae; vos ista decet vindicta, priusquam 570
Emathii Thracesque dolent, quaeque extat ubique
Gens arsura rogis manesque habitura supremos.
Nam quis erit saevire modus? bellavimus, esto;
Sed cecidere odia et tristes mors obruit iras.
Tu quoque, ut egregios fama cognovimus actus, 575
Non trucibus monstris Sinin infandumque dedisti
Cercyona, et saevum velles Scirona crematum.
Credo et Amazoniis Tanain fumasse sepulcris,
Unde haec arma refers; sed et hunc dignare triumphum.
Da terris unum caeloque Ereboque laborem, 580
Si patrium Marathona metu, si tecta levasti
Cresia, nec fudit vanos anus hospita fletus.
Sic tibi non ullae socia sine Pallade pugnae,
Nec sacer invideat paribus Tirynthius actis,
Semper et in curru, semper te mater ovantem 585
Cernat, et invictae nil tale precentur Athenae.'
Dixerat; excipiunt cunctae tenduntque precantes
Cum clamore manus; rubuit Neptunius heros
Permotus lacrimis; iusta mox concitus ira
Exclamat: 'Quaenam ista novos induxit Erinys 590

---

564 Aversator **P** ‖ 565 iamque eminus *Barthius* ‖ 568 putresque **P** ‖ 569 Verrere **PBG**^{2} (*corr. ex* Vertere) **cR** *Dan.* Vertere **S** Urere **M** *edd.* | permittant **P** ‖ 571 volent *Lemairius* adolent *Baehrensius* ‖ 572 ausura **P** usura *Baehrensius* ‖ 576 monstris sin **P** m. si noncri **S** m. sinonem **B** *m. sec.* **c** *Beh. 2 Dan.* si n̄ **G**^{2} *m. pr.* (sicion *al. m. suprascr.*) busirim **B** *marg. Beh. 1* **GHT** ‖ 577 Cercyone **B** Cergyon **P** Ceciona **G**^{2} | cirona **P** schirona **BH** ‖ 582 Cressia **PM** ‖ 583 pallada **P** ‖ 589 conditus **P**

Digitized by Google

Regnorum mores? non haec ego pectora liqui
Graiorum abscedens, Scythiam Pontumque nivalem
Cum peterem; novus unde furor? victumne putasti
Thesea, dire Creon? adsum, nec sanguine fessum
Crede; sitit meritos etiamnum haec hasta cruores. 595
Nulla mora est; verte hunc adeo, fidissime Phegeu,
Cornipedem, et Tyrias invectus protinus arces
Aut Danais edice rogos, aut proelia Thebis.'
Sic ait oblitus bellique viaeque laborum,
Hortaturque suos viresque instaurat anhelas: 600
Ut modo conubiis taurus saltuque recepto
Cum posuit pugnas, alio si forte remugit
Bellatore nemus, quamquam ora et colla cruento
Imbre madent, novus arma parat campumque lacessens
Dissimulat gemitus et vulnera pulvere celat. 605
Ipsa metus Libycos servatricemque Medusam
Pectoris incussa movit Tritonia parma.
Protinus erecti toto simul agmine Thebas
Respexere angues; necdum Atticus ire parabat
Miles, et infelix expavit classica Dirce. 610
Continuo in pugnas haut solum accensa iuventus,
Qui modo Caucasei comites rediere triumphi:
Omnis ad arma rudes ager exstimulavit alumnos.
Conveniunt ultroque ducis vexilla sequuntur,
Qui gelidum Braurona viri, qui rura lacessunt 615
Munychia et trepidis stabilem Piraeea nautis
Et nondum Eoo clarum Marathona triumpho.
Mittit in arma manus gentilibus hospita divis

---

593 uni furor **P** | putetis **P** ‖ 595 etiamnunc **P** ‖ 596 *sqq. Cf. Eurip. Suppl. 381 sqq.* ‖ 596 huc **cGH** *Grotius* hinc *Beh. 2* | pegeu **G**^{2} *Beh. 2* flegeu *Beh. 1* phlegeu **G** ‖ 597 invictus **P** ‖ 598 edico **P** ‖ 600 anheles **P** ‖ 602 Composuit **PbcgGRr** ‖ 603 quamquam mora **P** ‖ 614 secuntur **PBG**^{2}**S** ‖ 615 gelidam **Bc** *Beh.* ‖ 616 Monicya **B** Monicia **G**^{2}**c** *Behh.* Monicha **S** | etrepidis **P** | diraeeia **B** pidea **P** pireia **S** *Behh.* **cGT** ‖ 617 claram **c** ‖ 618 gentilibus **P** genialibus *ceteri*

Digitized by Google

Icarii Celeique domus, viridesque Melaenae
Dives et Aegaleos nemorum Parnesque benignus 620
Vitibus et pingui melior Lycabesos oliva.
Venit atrox Alaeus et olentis arator Hymetti,
Quaeque rudes thyrsos hederis vestistis, Acharnae.
Linquitur Eois longe speculabile proris
Sunion, unde vagi casurum in nomina ponti 625
Cresia decepit falso ratis Aegea velo.
Hos Salamin populos, illos Cerealis Eleusin
Horrida suspensis ad proelia misit aratris,
Et quos Callirhoe noviens errantibus undis
Implicat, et raptae qui conscius Orithyiae 630
Celavit ripis Geticos Elisos amores.
Ipse quoque in pugnas vacuatur collis, ubi ingens
Lis superum, dubiis donec nova surgeret arbor
Rupibus et longa refugum mare frangeret umbra.
Isset et Arctoas Cadmea ad moenia ducens 635
Hippolyte turmas: retinet iam certa tumentis
Spes uteri, coniunxque rogat dimittere curas
Martis et emeritas thalamo sacrare pharetras.
Hos ubi velle acies et dulci gliscere ferro
Dux videt, utque piis raptim dent oscula natis 640
Amplexusque breves, curru sic fatur ab alto:
'Terrarum leges et mundi foedera mecum
Defensura cohors, dignas insumite mentes

---

620 aegeos **P** ‖ 621 pinguis **P** | lycabesos **PB** *Beh.* **c** *Dan.* | olivae **B** olive *Beh.* **cG** ‖ 622 alecus **P** al/eus **B** aleus **G²SM** eleus **G** alcus **p** alaeos **r** alarus **b** Ileus *edd.* Alaeus (Ἀλαεύς) *corr. Meursius* ‖ 623 vestitis **BG** *m. pr.* **T** ‖ 626 Cressia **PB** | 627 salamin **P** salamis **B** salamis **G²M** ‖ 629 noviens **P** novies *ceteri* ‖ 630 orithyiae **PS** ori//thiae **B** orythiae **G²** ‖ 631 elisos **P** elissos **B** elisos **G** elissos **G²c** aelissos **S** Ilissos *edd. Cf. VIII 766 Paus. I 19, 5* ‖ 634 unda **BGc** ‖ 635 cadmeia **PGHTL** cadmaea **S** | *In hoc versu desinit Prag. 2* ‖ 637 rogat et **P** ‖ 639 Has *Menkius* ‖ 640 raptis **P** ‖ 643 cohors **PT** manus **BG²M** | consumite **Pc** assumite *Burmannus Sec.* |

Digitized by Google

Coeptibus: hac omnem divumque hominumque favorem
Naturamque ducem coetusque silentis Averni 645
Stare palam est; illic Poenarum exercita Thebis
Agmina et sanguicomae ducunt vexilla Sorores.
Ite alacres tantaeque, precor, confidite causae.'
Dixit, et emissa praeceps iter incohat hasta:
Qualis Hyperboreos ubi nubilus institit axes 650
Iuppiter et prima tremefecit sidera bruma,
Rumpitur Aeolia et longam indignata quietem
Tollit hiems animos ventosaque sibilat Arctos;
Tunc montes undaeque fremunt, tunc proelia caecis
Nubibus et tonitrus insanaque fulmina gaudent. 655
Icta gemit tellus, virides gravis ungula campos
Mutat, et innumeris peditumque equitumque catervis
Expirat protritus ager, nec pulvere crasso
Armorum lux victa perit, sed in aethera longum
Frangitur, et mediis ardent in nubibus hastae. 660
Noctem adeo placidasque operi iunxere tenebras,
Certamenque immane viris, quo concita tendunt
Agmina, quis visas proclamet ab aggere Thebas,
Cuius in Ogygio stet princeps lancea muro.
At procul ingenti Neptunius agmina Theseus 665
Angustat clipeo, propriaeque exordia laudis
Centum urbes umbone gerit centenaque Cretae
Moenia, seque ipsum monstrosi ambagibus antri
Hispida torquentem luctantis colla iuvenci
Alternasque manus circum et nodosa ligantem 670
Bracchia et abducto vitantem cornua vultu.
Terror habet populos, cum saeptus imagine torva

---

amantes **P** ‖ 644 Coetibus **P** ‖ 645 coetibusque **P** ‖ 646 Thebarum exercita poenis *Zinzerlingius e cod.* ‖ 647 ducunt **PT** ducent **BM** educent **G²** ‖ 650 axe **P** ‖ 653 hiemps **PBp** ‖ 654 caecis **P** caesis *ceteri* quassis *Kochius* ‖ 657 peditum **P** ‖ 658 grasso **P** ‖ 662 cui *Sandstroemius* | tendunt **P** ‖ 666 ex ordine laudis **P** ‖ 671 obducto **P** | luctu **P** ‖ 672 in agmine torvo **P**

Digitized by Google

Ingreditur pugnas: bis Thesea bisque cruentas
Caede videre manus; veteres reminiscitur actus
Ipse tuens sociumque gregem metuendaque quondam 675
Limina, et absumpto pallentem Gnosida filo.
Saevus at interea ferro post terga revinctas
Antigonen viduamque Creon Adrastida leto
Admovet; ambae hilares et mortis amore superbae
Ensibus intentant iugulos regemque cruentum 680
Destituunt: cum dicta ferens Theseia Phegeus
Adstitit. Ille quidem ramis insontis olivae
Pacificus, sed bella ciet bellumque minatur,
Grande fremens, nimiumque memor mandantis et ipsum
Iam prope, iam medios operire cohortibus agros 685
Ingeminans. Stetit ambiguo Thebanus in aestu
Curarum, nutantque minae et prior ira tepescit.
Tunc firmat sese, fictumque ac triste renidens:
'Parvane prostratis' inquit, 'documenta Mycenis
Sanximus? en iterum, qui moenia nostra lacessant. 690
Accipimus, veniant; sed ne post bella querantur:
Lex eadem victis.' Dicit; sed pulvere crasso
Caligare diem et Tyrios iuga perdere montes
Aspicit; armari populos tamen armaque ferri
Ipse iubet pallens, mediaeque in sedibus aulae 695
Eumenidas subitas flentemque Menoecea cernit
Turbidus impositosque rogis gaudere Pelasgos.
Quis fuit ille dies? tanto cum sanguine Thebis
Pax inventa perit? Patriis modo fixa revellunt
Arma deis, clipeisque obducunt pectora fractis, 700
Et galeas humiles et adhuc sordentia tabo
Spicula: non pharetris quisquam, non ense decorus,
Non spectandus equo; cessat fiducia valli,

---

676 gnosia **PG** ‖ 631 phaegeus **P** phlegeus **G** pageus *Beh. 2* ‖ 684 et ipsum *om.* **P** ‖ 692 dicit **PBG²ScpG** *Behh. Leid.* dixit **M** *edd. cf. VI 798* ‖ 694 populus *Sandstroemius* ‖ 697 ardere Pelasgos *Schraderus* ‖ 703 cessat **PBG²S** *Behh.* **H** *Leid.* **c** *al. m.* cessit **M** *edd.*

Digitized by Google

Murorum patet omne latus, munimina portae
Exposcunt: prior hostis habet; fastigia desunt, 705
Deiecit Capaneus; exanguis et aegra iuventus
Iam nec coniugibus suprema nec oscula natis
Iungit, et attoniti nil optavere parentes.
Atticus interea, iubar ut clarescere ruptis
Nubibus et solem primis aspexit in armis, 710
Desilit in campum, qui subter moenia nudos
Adversat manes, dirisque vaporibus aegrum
Aera pulverea penitus sub casside ducens
Ingemit et iustas belli flammatur in iras.
Hunc saltem miseris ductor Thebanus honorem 715
Largitus Danais, quod non super ipsa iacentum
Corpora belligeras acies Martemque secundum
Miscuit; at lacera ne quid de strage nefandus
Perderet, eligitur saevos potura cruores
Terra rudis. Iamque alternas in proelia gentes 720
Dissimilis Bellona ciet; non clamor utrimque,
Non utrimque tubae: stat debilis altera pubes
Submissos enses nequiquam amentaque dextris
Laxa tenens; cedunt tellure, armisque reductis
Ostentant veteres etiamnum in sanguine plagas. 725
Iam nec Cecropiis idem ductoribus ardor,
Languescuntque minae et virtus secura residit:
Ventorum velut ira minor, nisi silva furentes
Impedit, insanique tacent sine litore fluctus.
Ut vero aequoreus quercum Marathonida Theseus 730
Extulit, erectae cuius crudelis in hostes
Umbra cadit campumque trucem lux cuspidis implet:

---

708 simul expavere nil optavere **B** ‖ 709 interea contra **P** at contra *ceteri* interea *scripsi* ‖ 716 Largitus **P** Largitur **G²SM** //~~a~~rgitu/ **B** ‖ 718 at **M** *Grotius* aut **PSc** *Leid.* **L** ~~a~~ut **G²** /ut **B** ~~a~~ut **g** ut **pT** ac *Behh.* an lacera *Sandstroemius, qui post* terra rudis (*v. 720*) *signum interrogationis ponendum esse censet* ‖ 723 enses *om.* **P** ‖ 727 residit **PB** resedit **G²SM** ‖ 729 iacent *Bachrensius*

Digitized by Google

Ceu pater Edonos Haemi de vertice Mavors
Impulerit currus, rapido mortemque fugamque
Axe vehens, sic exanimes in terga reducit 735
Pallor Agenoridas; taedet fugientibus uti
Thesea, nec facilem dignatur dextra cruorem.
Cetera plebeio desaevit sanguine virtus.
Sic iuvat exanimis proiectaque praeda canesque
Degeneresque lupos: magnos alit ira leones. 740
Attamen Olenium Lamyrumque, hunc tela pharetra
Promentem, hunc saevi tollentem pondera saxi
Deicit, et triplici confisos robore gentis
Alcetidas fratres, totidem quos eminus hastis
Continuat; ferrum consumpsit pectore Phyleus, 745
Ore momordit Helops, umero transmisit Iapyx.
Iamque et quadriiugo celsum petit Haemona curru,
Horrendumque manu telum rotat: ille paventes
Obliquavit equos; longo perlata tenore
Transiit hasta duos, sitiebat vulnera nec non 750
Tertia, sed medio cuspis temone retenta est.
Sed solum votis, solum clamore tremendo
Omnibus in turmis optat vocitatque Creonta.
Atque hunc diversa bellorum in fronte maniplos
Hortantem dictis frustraque extrema minantem 755
Conspicit; abscedunt comites: sed Thesea iussi
Linquebant fretique deis atque ipsius armis;
Ille tenet revocatque suos; utque aequa notavit
Hinc atque hinc odia, extrema se colligit ira,
Iam letale furens, atque audax morte futura: 760

---

733 edonios **PB**(?)**G²c** *cf. ad V 78* edomitos **SG** ‖ 735 exanimes **G²GT** exanimis **PBM** ‖ 741 lamyrumque **P** thamirumq. **Bbr** tam//irūq; **G²** thamyrumque **M** ‖ 744 Alcetidas **Pbr** Alcepidas **G²SB** (d *ex* t *corr.*) **cg** Alceidas **M** Aloydas **R** Alcidas **T** ‖ 745 pyleus **B** peleus *Bth.* ‖ 746 iapix **G²** iaspix **G** hiapax **H** hiapis **T** ‖ 752 tremendo **R** *Heinsius* premendo **Pp** fremendo **BG²M** ‖ 753 optat vocitatque **P** optatque vocatque *ceteri* ‖ 756 sed **P** et *ceteri* ‖ 757 Destituunt fretique *Barthius*

Digitized by Google

'Non cum peltiferis' ait, 'haec tibi pugna puellis,
Virgineas ne crede manus: hic cruda virorum
Proelia, nos magnum qui Tydea quique furentem
Hippomedonta neci Capaneaque misimus umbris
Pectora. Quae bellum praeceps amentia suasit, 765
Improbe? nonne vides, quos ulciscare, iacentes?'
Sic ait, et frustra periturum missile summo
Adfixit clipeo. Risit vocesque manusque
Horridus Aegides, ferrataque arbore magnos
Molitur iactus, nec non prius ore superbo 770
Intonat: 'Argolici, quibus haec datur hostia, Manes,
Pandite Tartareum Chaos ultricesque parate
Eumenidas, venit ecce Creon!' Sic fatus, et auras
Dissipat hasta tremens; tunc qua subtemine duro
Multiplicem tenues iterant thoraca catenae, 775
Incidit: emicuit per mille foramina sanguis
Impius; ille oculis extremo errore solutis
Labitur. Adsistit Theseus gravis armaque tollens:
'Iamne dare extinctis iustos' ait, 'hostibus ignes,
Iam victos operire placet? vade atra dature 780
Supplicia extremique tamen secure sepulcri.'
Accedunt utrimque pio vexilla tumultu
Permiscentque manus; medio iam foedera bello,
Iamque hospes Theseus; orant succedere muris
Dignarique domos. Nec tecta hostilia victor 785
Aspernatus init; gaudent matresque nurusque
Ogygiae, qualis thyrso bellante subactus
Mollia laudabat iam marcidus orgia Ganges.
Ecce per adversas Dircaei verticis umbras
Femineus quatit astra fragor, matresque Pelasgae 790
Decurrunt: quales Bacchea ad bella vocatae

---

762 nec **M** *edd.* ‖ 765 dementia **cG** *Barthius* ‖ 768 Adflixit **Pp** Afflixit **T** Adfixit **BG²g** Affixit **M** | manusque **P** manūsq; **g** manumque **BG²M** ‖ 769 ab arbore **P** ‖ 774 subtegmine **PB¹ScGHT** *cf. IV 174 VII 656* ‖ 780 aperire **P** ‖ 782 Accendunt **P** ‖ 788 gantes **P** gandes **S** *m. pr.*

Digitized by Google

Thyiades amentes, magnum quas poscere credas
Aut fecisse nefas; gaudent lamenta novaeque
Exultant lacrimae; rapit huc, rapit impetus illuc,
Thesea magnanimum quaerant prius, anne Creonta, 795
Anne suos: vidui ducunt ad corpora luctus.
Non ego, centena si quis mea pectora laxet
Voce deus, tot busta simul vulgique ducumque,
Tot pariter gemitus dignis conatibus aequem:
Turbine quo sese caris instraverit audax 800
Ignibus Euadne fulmenque in pectore magno
Quaesierit; quo more iacens super oscula saevi
Corporis infelix excuset Tydea coniunx;
Ut saevos narret vigiles Argia sorori;
Arcada quo planctu genetrix Erymanthia clamet, 805
Arcada, consumpto servantem sanguine vultus,
Arcada, quem geminae pariter flevere cohortes.
Vix novus ista furor veniensque implesset Apollo,
Et mea iam longo meruit ratis aequore portum.
Durabisne procul dominoque legere superstes, 810
O mihi bissenos multum vigilata per annos
Thebai? iam certe praesens tibi Fama benignum
Stravit iter coepitque novam monstrare futuris.
Iam te magnanimus dignatur noscere Caesar,
Itala iam studio discit memoratque iuventus. 815
Vive, precor; nec tu divinam Aeneida tempta,

---

811 sq. 'O mihi — Thebai' Priscian. VII 54 p. 331, 8 H. — 816. 'Vive — tempta' Priscian. II 38 p. 67, 20 H.

---

792 Thyades **PBM** Tiades **G²** Thyiades *corr. Weberus; cf. V 92 IX 794* ‖ 796 Anne suos viduae ducant *Bernartius* ‖ 800 impleuerit **P** instraverit **BG²M** instruxerit **H** ‖ 801 Ictibus **P** | euha/tne **B** euanne **GT** | fumenque pectore **P** ‖ 805 *versus in* **P** *post v. 807 legitur, signo tamen /. addito suo loco attributus* | genitrix **BS** | clamat **PG** *Beh* clamāt **B** ‖ 808 vemensque *R. Ungerus* ‖ 810 Durauisne **P** ‖ 811 longum vigilata *Prisc.* ‖ 812 Thebais **Bc** ‖ 815 iamiam **P**

Digitized by Google

Sed longe sequere et vestigia semper adora.
Mox, tibi si quis adhuc praetendit nubila livor,
Occidet, et meriti post me referentur honores.

---

818 adhunc **P** | libor **P** ‖ 819 emeriti **P** meritis **S** | referuntur **P** ‖ STA · POETAE THEBAIDORVM . LIBRI . XII . EXPLICIVNT ※ INCIP · ACHILL . LIB . PRIM . **P**. P. PAPINI STATI THEBAIDOS LIBER XII · EXPLICIT **B**.

Digitized by Google

Index nominum

in Statii Silvas, Achilleida, Thebaida.

ABANTIADAE T. VII 370 in terga comantes, IX 758 insignes crinibus *etc.; v. Euboea.*

Abantia classis S. IV 8, 46; *v. Euboea.*

Abas: *rex Argivus* T. II 220 bellator, IV 589 torvus. — *Thebanorum et Argivorum quorundam nomen* T. VII 647, VIII 446, 447. — *Scyrius* A. I 702.

Abascantus *Domitiani ab epistulis libertus* S. V praef. 4. 15, V 1, 39, 86, 239. *cf. Priscilla.*

Abydenus: S. I 2, 87 iuvenis (*Leander*), A. I 411 litore, A. I 204 sinus.

Acamas *Thebanus* T. III 173. *Aetolus* VII 589. *Argivus* VIII 445.

Acarnan T. VI 630, VII 417 vagus, A. I 418 asper.

Acaste *Adrasti filiarum altrix* T. I 529 (*acc.*).

Accam lassabat Romulus S. II 1, 100.

Achaemenius: T. I 718 gentis ritu, S. V 3, 187 Persen, T. VIII 286 puer. *cf. Persae.*

Achaeus (*adi.*), **Achivus** (*subst. et adi.*); 1) T. VI 527 Achaea famula, 629 gentis, I 116 maris (*sinus Corinthiaci*); III 608 Inachidae vosque o socio de sanguine Achivi. — 2) = *Argivus* (*in Thebaide Achaei et Achivi Thebanis opponuntur*) T. IV 721 ducibus Achaeis, III 619 manus, V 505 nemoris, II 164 oppida, X 128 vallum; T. I 448 Achivum rex (*Adrastus*), XI 157 Achivum sanguis, X 187, 779, XI 21 Achivos; T. VII 647 Achiva cornu, VII 488 Achivos duces, IV 118 Achivum fluviorum ductor (*Inachus*), X 235 Achivae turmae ductor (*Adrastus*). — 3) = *Graecus* S. V 3, 222 Achaeis (*Imhofius pro* Achates); S. V 3, 141 Achaea praemia, A. II 62 terras; S. I 1, 14, A. I 774 Achivos, A. I 924 Achivis. *cf. Argivus.*

Acharnae T. XII 623 (thyrsi).

Achelous T. II 731 turbidus Echinadas exit, VII 553, Acheloon VII 416 utroque cornu deformem (*Acheloi et Herculis de Deianira certamen*); T. IV 106 Herculea turpatus gymnade vultus amnis.

Digitized by Google

Acheloius: T. II 472 arbusta, I 453 arva, II 142, VIII 522 heros (*Tydeus*), VI 807 litora, IX 214 stagna. *cf. Aetolus.*

Acheron T. IV 522, VIII 513, Acherontis XI 150 diva (*Furia*), Acheronta S. II 6, 81 dirum, Acheronte T. I 597, IV 456, V 156; *Acheron Furiarum pater* XI 69, 150, XII 559. *cf. Orcus.*

Achilles: A. I 1 formidatam Tonanti progeniem (*Thetidis filium, quem patre maiorem fore cum in fatis esset, Iuppiter Thetidis concubitum vitasse fertur*). A. I 479, 868 caeli nepos, II 86, (*Achilles Iovis pronepos, Aeacus Iovis filius, cf. Aeacides, Peleus, Peleius, Pelides*); A. I 868 pelagi nepos (*Nerei*); A. I 91 *Achillem de Iove concepisse propter filii gloriam Thetis credetur*). — A. I 134, 268, 480 *Ach. a matre in Stygem mersus.* S. III 4, 85 *comam Sperchio servat* (*Il. Ψ 142*). S. II 1, 88, V 3, 194, A. I 39, 106 sq., 143, 526, 868, II 96 sq., 157 sq. (*Χείρωνος ὑποθῆκαι*) *Achillis apud Chironem educatio.* A. I 221 sq., 275 sq., 301, 350, 396 virgo Lycomedis, 560—661, 744, 884 Peleia virgo (*Scyrum venit, Achillis et Deidamiae amor*). A. I 37, 473 sqq., 894 (*a Graecis poscitur*); A. I 538 sq., 761 sq., 852 sq. (*a Diomede et Ulixe agnoscitur*). S. III 2, 98 *Achilles Atridis nihil iuratus;* A. I 530, II 32 Troiae vastator debite; S. II 1, 91, III 2, 96, V 3, 192, V 2, 151 (*Phoenix*); S. IV 4, 105, V 2, 156, A. I 632 (*Patroclus*); S. IV 4, 35 (*Briseis*); S. II 7, 55, IV 4, 36, 105, A. I 88 (*Hector, cf. s. v. Lucanus*); S. II 6, 33, V 2, 121 (*Troili caedes*); S. I 4, 113 (*Telephus Achillis hasta vulneratus et refectus*); S. II 7, 97 (*Paris*); S. V 1, 36, A. I 76 (*Achillis in Sigeo sepulcrum*). S. V 2, 151, A. I 908 (*Pyrrhus filius*). — S. IV 4, 94, IV 7, 2, 24, V 2, 163, V 5, 37 (*Achilles = Achilleis*). — Achilles S. III 4, 85 tumidus, IV 4, 35, 94 magnus, IV 7, 24, V 2, 163, A. I 19 magnus, 37, 196, 396, 440, 474, 564 clarus, 602, 623, 648, 772, 835, 916, 939, 956, Achillis A. I 350, 474, II 83 magni, Achilli S. II 1, 88, III 2, 96, Achillem S. II 6, 31, V 2, 151, A. I 228, 284, 322, 473, 513, 548, 579, 717, 894, Achille A. I 920. *v. Aeacides, Hacmonius, Nereus, Pelides, Thessalus.*

Achilleis bustis S. V 1, 36.

Achivus, *v. Achaeus.*

Acir *Lucaniae fluvius* S. II 6, 64 (*v. not. Baehrensii.*).

Acoetes fidus S. II 1, 93; *cf. Euander, Pallas.* — Acoetes *Argivus* T. VIII 444.

Aconteus *Arcas* T. VII 590, 603.

Acrisius T. II 221 indignatus Tonantem, VI 264 gravis; *cf. Danae.*

Acrocorinthus T. VII 106.

Acron *Thebanus* T. X 509.

Digitized by Google

[**Actaeon**]: T. III 203 dominum non agnovere Molossi, IV 573 Aristaeo genitus; *cf. Autonoe, Diana, Gargaphie.*

Actaeus: T. XII 196 acies, S. IV 8, 50 Ceres, T. II 737 faces (*λαμπαδηφορίαν*), XII 175 gentis, IV 453 imbres (*mel*), XII 464 muris, [471 penatibus,] S. IV 2, 35 Triptolemi (*Heinsius pro* aetherii), V 2, 128 virgo (*Minerva*).

Actiäs Ausonias fugit Cleopatra catenas S. III 2, 120. *de ludis Actiacis v. Ambracius.*

Actor *Argivus* T. VIII 152, X 297, 313, 329 (*ncm.*), X 250, 257 (*acc.*). — Actor *Thebanus Antigonae comes* XI 358.

Admetus: T. V 435 (*Argonauta*); S. I 4, 105, III 3, 58, T. V 435, VI 317, 349 (*Apollinis apud Admetum servitium, cf. Amphrysiacus*); S. III 3, 192, V 3, 272, T. VI 359 (*Alcestidis fides*); T. VI 420 Thessalus heros, 486 (*Admetus bigis in ludis Nemeaeis certat*); 311 Centaurica semina, 439 Pholoe, Iris, Thoe (*Admeti equi*). — Admetus T. VI 310 felix, 349, 411, 424, 439, Admeto 359, Admetum V 435, VI 454 Haemonium, Admeton S. V 3, 272, Admete T. VI 519.

Adrastus: Pelops et Tantalus auctor .... et Iuppiter T. II 436 sq., Adrastus dives avis et utroque Iovem de sanguine ducens T. I 391, Tantali gens T. I 247, 689, II 246, 258, 262. Inachio regi (= *Argivo*) T. II 145, Inachius pater T. II 199, Iasides T. I 541, IV 889, Perseius heros T. III 441; senior Talaionides T. II 141, dux Talaionides T. V 18, genitus Talao T VI 697. — *Adrast. Argis Sicyonem expulsus Argos redit* T. II 179 quis te solio Sicyonis avitae excitum infrenos componere legibus Argos nesciat? (*Lysianassa, Talai patris uxor, Polybi, regis Sicyonii, filia.*), T. IV 49 *Sicyonii* memores transmissi ab origine (*Argis*) regis. — *Adrastus oraculum accipit leonem et aprum sibi generos fore* T. I 244, 397 sq., T. II 111; *Polynicem et Tydea hospitio excipit* T. I 431 sq.; *filias Polynici et Tydeo despondet eosque in patriam se reducturum promittit* T. II 152 sq.; *filiae Argia et Deipyle* T. I 394 gemino natarum pignore fultus, *cf. Arg. et Deip., tertia erat Aegiale, q. v.; Tydea legatum Thebas mittit ut regnum ab Eteocle repetat* T. II 367 sq.; *ducibus Argivis ab Adrasto convocatis Tydeus Thebis supervenit* T. III 345 sq.; *deos antequam bellum adversus Thebanos constituatur consulere suadet* T. III 387 sq., 440 sq.; *Adrastum solum Thebis rediturum esse canit Amphiaraus* T. III 542, T. VI 921; *Adrastum Argia filia Polynicis querellis mota adit ut bellum suadeat* T. III 678 sq.; *Adrasti copiae* T. IV 40 sq., *cf. Acarnan, Achaei, Aetoli.*

Digitized by Google

Arcades, Argi, Elei, Lacedaemonii, Messenii; equus, cf. Arion; *Adrasto commendat Atalanta Parthenopaeum filium* T. IV 344; *Adr. Hypsipylen orat ut Argivis sitientibus aquas ostendat* T. IV 745 sq., cf. S.II 1, 182; *eam de nomine et genere interrogat* T. V 17 sqq.; *Capanea Tydea cet. in Lycurgum propter Hypsipylen occisam irruentes retinet* T. V 667 sq., *Hypsipylen vivam adportat* T. V 699. *ludis Nemeaeis ab Argivis in honorem Archemori institutis praesidet* T. VI 1 sq., *praemia victoribus ab eo decreta* 243 sq., 526, *Idae et Parthenopaei litem componit* 604 sq., *ad discum vocat* 624 sq., *Adrasti iussu Tydeus et Hippomedon Alcidadamanti adversus Capanea furentem succurrunt* 782 sq., *prohibet quominus ferro concurrant* 889 sq., *Polynicem victorem proclamari iubet* 896, *sagitta ab Adr. in ornum missa declarat repercussa unius Adrasti e bello reditum* 899 sq.; *vino Archemori cinerem placat* T. VII 92 sq. da, parve, tuum trieteride multa instaurare diem, *cf. Nemea. Polynicem hortatur ut matrem Thebas sequatur* T. VII 534 sq.; *Adrasto Palaemon Amphiarai interitum refert* T. VIII 135, *Adr. concilium convocat ad substituendum aliquem in Amphiarai locum* T. VIII 259 sq.; *Adrastum a Thebanis captum esse Tisiphone Hippomedonti mentitur* T. IX 157 sq.; *Amphiarao, Tydeo, Hippomedonte, Parthenopaeo interfectis Adr. cum ducibus quid agendum sit deliberat* T. X 176 sq., *Argivos Thebas inrumpentes succendit* T. X 487; *Polynicem ne cum fratre congrederetur frustra hortatus Argos fugit Arione equo* T. XI 424 sq., 441. — rex o mitissime Achivum T. I 448, turmae ductor longaevus Achivae T. X 235, regi Argolico T. II 427; Lernae ductor T. III 348; *cf. Argi, Iasides, Inachius, Mycenae, Perseius.* senex T. I 474, rex tranquillae medio de limite vitae in senium vergens T. I 391, rex longaevus T. I 529, X 255; altus consiliis pater T. III 387. — Adrastus T. I 244 socer, 391, 467 mitis, 524, 681, II 111 socer, 151, 178, III 346 pater, IV 40, 733, 745, V 42 pater, 667 mitior, 699, VI 46, 526, 782, VII 92, 537 mitis, VIII 150, 260, IX 160, X 178, 227, 487, XI 110 mitis, 351, 426. Adrasti T. VI 292 regis, 604 senis, IX 64, 176, X 31 senium, XI 732 victi, XII 323 potentis, 378 regis. Adrasto T. IV 74 longaevo, 344 duci, VI 590, VII 486, VIII 135. Adrastum II 366 socerum, IV 63, XI 154. Adraste III 417.

Adrasteus Arion S. I 1, 52.

Adrastida viduam (*Argiam Polynicis uxorem*) T. XII 678.

Digitized by Google

Aeacides A. I 86, 578, 852 ferus, II 43 heros, Aeaciden S. V 3, 194, V 5, 37 novum (= *Achilleida*), A. I 1 magnanimum, 364, 500, 561, II 7, Aeacide (*voc.*) A. I 932, Aeacide superbo A. I 608, Aeacidas (*Peleum et Telamonem Argonautas*) T. V 398. *cf. Achilles.*

Aeacus S. II 1, 219 urnam immensis ulnis quatit, Aeacon III 3, 16 rigidum (*urna*). *cf. Aeacides, Aegina (Aeaci mater), Minos, Orcus.*

Aeaeo simulatrix litore Circe T. IV 551.

Aeetes A. II 76 (*Argonautas persequitur*).

Aegaleos dives nemorum T. XII 620. *v. Attica.*

Aegas humiles T. VII 371. *v. Euboea.*

Aegaeonis centeni angustam umbram (*in Erebo*) T. IV 535, Aegaeoni (*mari Aegaeo*) T. V 288 Cycladas amplexo, Aegaeona duros nexus laxantem sequitur *Thetis in Cycladas* (*ubi A. ad scopulos adligatus est*) et centum catenas numerat A. I 209; *cf.* T. II 596 immensus Briareus stetit aethera contra (*in gigantomachia*).

Aegaeus: A. I 675 flexus, T. II 45 gurgite, S. I 3, 95, V 2, 5 hiemes, T. V 49 Nereo circumflua Lemnos, A. I 390 procellae, T. VI 20 stagna, VIII 477 Aegaeae Veneris sacerdos Maera (*schol.: Veneris Aegaeo mari prognatae;* marinae Veneris *Horat.*). — Aegaeum T. I 701, A. I 35 et Ionium, Aegaeo T. III 434 magno. *cf. Aegaeon, Aegon.*

Aegeus S. III 3, 180, T. XII 626. *cf. Aegides, Theseus.*

Aegiale, *Adrasti f.*, questa est relinqui (*a Diomede*) S. III 5, 48.

Aegides (*Theseus*) T. XII 769 horridus, A. I 192, Aegide T. XII 546 belliger.

Aegina T. VII 329, Aeginan 319 (*Asopus Aeginae filiae raptu indicato in Iovem furit*). *v. Asopus, Iuppiter.*

Aegion *Achaiae oppidum* T. IV 81.

Aegon (*mare Aegaeum*) T. V 56 spumifer, 88.

Aegyptos T. IV 708 hiulca *Nili* sonitus expectat; *Aegyptus provincia frumentaria S. III 2, 22, III 3, 91, V 1, 100.* — *v. Alexandrea* (*servi, naves, odores*), *Anubis, Apis, Busiris, Canopus, Coptos, Eous, Io, Isis, Mareoticus* (*vinum*), *Mareotis, Memphis, Nilus* (*animalia*), *Niliacus, Osiris, Paraetonius, Pelusiacus, Pharus, Pharius* (*animalia*), *Syene* (*marmor*), *Thebaicae.*

Aegyptus *Danai frater* T. VI 270.

Aenariae lacus medicos S. III 5, 104; cf. S. II 2, 76 Inarime.

Aeneas: S. I 2, 11 (*Veneris f.*), S. I 1, 13 (*equum Graecorum Troiam inducit*), S. I 2, 189, III 3, 189, V 3, 268 (*patrem et penates flammis eripit*), S. III 1, 74, IV 2, 1, V 2, 120 (*Didus hospes*), S. V 3, 51 (*ludi in*

Digitized by Google

Sicilia ab Aenea in honorem Anchisae instituti), S. IV 3, 131, V 3, 267 (*Sibyllam adit*), S. IV 2, 2, V 3, 39 (*Aeneae in Latio bella*), S. V 3, 37, 164 (*Aeneae in flumine Numicio prope Lavinium mors, v. Lavinium*). — Aeneas S. I 3, 13, IV 3, 132, Aenean S. IV 2, 2 magnum. *cf. Aeneius, Aeneis, Ascanius, Caieta, Capys, Lavinia, Misenus, Palinurus, Roma.*

Aeneia genetrix S. I 2, 11, fata V 3, 37.

Aeneis S. II 7, 80, Aeneida T. XII 816 divinam. *cf. Vergilius.*

Aeolia T. XII 652 rumpitur, Aeoliae T. I 347 rigentis.

Aeolides (*Athamas*) T. IV 571.

Aeolius: S. I 1, 92, III 2, 42, T. III 432 Aeolio carcere, S. II 1, 142 Aeolia Creusa (*Sisyphi Aeolidae f.*), T. I 218 Aeoliis incudibus ignes desunt (*Aeoliae insulae Vulcani sedes*).

Aeolus *ventorum regnator* S. I 1, 92, III 2, 42, T. I 347, III 432, VI 278, X 247, XII 652; *cf. Athamas, Creusa.* — Aeolus T. VI 278, X 247 pater.

Aeolus *Thebanus* T. IX 765, 767.

Aepy *Messenes oppidum* T. IV 180 summis montibus ingestum.

Aepytii duces T. IX 847, Aepytios agros IV 296; *v. Arcadia.*

Aepytus *Thebanus Amphionis comes* T. X 400, XI 240.

[**Aesculapius**]: S. I 4, 61 sq., III 4, 6, 69, 80 Phoebeius iuvenis (*Apollinis f.*); S. I 4, 64 (*a Iove interfectus*); S. I 4, 61 Epidauria proles, 100 (*Epidauri colitur, cf. T. III 398* Epidaurius Idmon *medicus*); S. I 4, 99, III pr. 25, III 4, 67, 80 (*Aesculapius Pergamenus*); S. III 4, 25 angui incubat, 100 hominum mitissime custos. *cf. Asclepius.*

Aesone natus T. V 416; *v. Iason.*

Aethion *Eunei equus* T. VI 443 igneus. — Aethion *Thebanus* T. VII 757 genitus Heliconide nympha, X 734.

Aethiopum mensas revisit *Iuppiter* S. IV 2, 54, Aethiopum rubentum litus T. V 428 (*Aeth. orientalium*), super occiduae cubilia noctis Aethiopasque alios *Somni sedes* T. X 85 (*Aeth. occidentales, cf. Hom. Od. I 22*).

Aetna: *Vulcani et Cyclopum officina* S. I 1, 3, I 5, 7, III 1, 130, T. I 217, 458, II 278, III 605, V 50, VI 694, XI 68, A. I 490; *Encelado Aetna impressa* T. III 595, X 917, XI 8, XII 275; S. IV 4, 80, T. VII 327 Aetnaeos vapores; *Aetna pro Sicilia* T. XII 270, A. I 824 (*Ceres et Proserpina*), S. I 3, 69 (*Alpheus, Arethusa*). T. III 595 igneus mons, S. I 5, 7 et T. II 278 Sicula incude, S. I 1, 3 Siculis caminis, S. IV 4, 80 Trinacriis flammis. — Aetne S. III 1, 130, Aetnae A. I 824 Siculae, Aetnen T. X 917, XI 8 fumantem, A I 490 ignife-

Digitized by Google

ram, Aetna (*abl.*) T. I 458, V 50 ignifera, VI 694 vaporifera.

Aetnaeus: T. III 605 fratres, XI 68 ignes, S. I 3, 69 portus, T. XII 270 saxis, VII 327 vapores.

Aetolus T. VI 810 (*Tydeus*), VIII 580 (*Tyd.*), 690 (*T.*), X 443 (*Hopleus*), A. I 418 (= *Aetoli*), 698 (*Diomedes*), Aetolum (*gen.*) T. II 372 gentis. — Aetolus (*adi.*): T. VII 589 Acamanta, IX 213 campo, A. I 881 ducem, T. VIII 737 larem, IX 284 sonipes (*Tydei*), IV 101 urbibus. *v. Achelous, Acheloius, Calydon, Calydonius, Chalcis, Diana, Lycormas, Mars, Minerva, Oeneus, Olenos, Olenius, Parthaon, Parthaonius, Pleuron, Pylene, Tydeus.*

Afer: S. III 3, 90 Afris messibus, T. IV 737 pulveris Afri deserta.

Africa: Africae S. IV 5, 40 vadosae. *v. Aegyptus, Atlans, Bagrada, Cinyphius, Cyrene, Gaetulus, Leptis, Libye, Libycus, Libys, Massylus, Maurus, Nasamoniacus, Nomades, Numidae, Syene, Syrtis.*

Agamemno: S. III 2, 98, III 3, 189, A. I 36, 399, 553, 731. — Agamemno A. I 553. *cf. Atrides, Mycenaeus.*

Agave *Penthei mater* T. III 190; *cf.* T. I 229, IV 565 genetrix Cadmeia, XI 318 Pentheia mater.

Agenor *Europae pater* A. II 72 imperiosus; *cf. Agenoreus, Agenoridae.* — Agenor *Argivus* T. IX 272, 274.

Agenoreus: S. III 2, 89 iuvenci (*Iovis*), T. XI 571 iudicis urna (*Minois, Europae filii*), I 6 legis (*qua Cadmus Europam quaerere iussus est*). — *Agenoreus = Thebanus:* T. II 384 arces, X 540 armis, A. I 593 Bacchi, T. III 31 ductor (*Eteocles*), VIII 554 Ismenen, XI 26 miles, VII 192 nepotes (*Iovis*), XII 551 penates.

Agenoridas (*Thebanos*) T. XII 736.

Agreus *Epidaurius* T. VI 887. — *Aetolus* T. VIII 441. — *Pylius* T. X 682 Agrea.

[**Agrius** *Argivus* T. IX 266, *v. Argipus.*]

Agylleus *Herculis cum filia Molorchi filius* T. VI 812 sq., cf. X 249, 251, 261. — Agylleus T. VI 812, 833 praecelsus, X 259, 308, Agyllea VI 827 celsum, 885, X 249.

Agyrtes *Argivus* T. IX 281. *Ulixis tibicen* A. I 724. — Agyrtes A. I 724 lituo bonus, 875, Agyrten T. IX 281, Agyrta A. I 819.

Aiax septem umbone coruscat armenti reges (*clipeum septemplicem*) A. I 470; Telamone genitus Aiaxque secundus (*Oilei f.*) A. I 501. — Aiax A. I 470, 501.

Alaeus T. XII 622 (*Ἀλαί demos Atticus*).

Alalcomenaea Minervae agmina *Hypseus Thebanis auxilio ducit* T. VII 330; *cf. Minerva.*

Alatreus *Lapithaonis et Dirce-*

Digitized by Google

tidis nymphae f. T. VII 300, cf. 291, 303, 307. *XI 32 pater Eurymedon nominatur, qui VII 262 ab Alatrei patre distinguitur, cf. 265 et 307.* — Alatreus T. VII 300, XI 35; *cf. Eurymedon.*

Alba: S. III 1, 61, IV 5, 2, V 2, 168, V 3, 37 sq., 227 (*Alba ab Ascanio condita*). S. III 5, 28, IV 2, 65, IV 5, 22, V 3, 229 (*quinquatrus Minervae in Albano Domitiani quotannis celebratae, v. s. v. Statius*). S. V 2, 168 (*Domitiani villa Albana*). S. III 1, 61, IV 5, 1 sq., IV 8, 39, V 3, 37 (*Statii rus Albanum*). S. V 3, 36, 227 (*Statii pater Albae sepultus*). — Alba S. IV 5, 2 prisca, Albae III 1, 61 Dardaniae, IV 2, 65 et V 2, 168 Troianae, V 3, 227 Dardanus Albae ager, Albam V 3, 38 stellatam (*Baehr., vulg.* solatus).

Albanus: S. III 5, 28 dona, IV 8, 39 fumo.

Albulae *nymphae* (*Albuneae*) *fons Tibure situs:* S. I 3, 75 illic sulphureos cupit Albula mergere crines; *cf. Sibylla, Tibur.*

Alcathous T. VII 718 cui circum stagna Carysti domus.

[**Alcestis**]: S. III 1, 172 (*Hercules*), III 3, 192 Thessalici mariti coniunx (*Admeti*), V 1, 205, V 3, 272 Alcestin (*e coni. Heinsii*); *cf. Admetus.*

Alcetidas fratres T. XII 744 (Phyleum, Helopem, Iapygem 745).

Alcidamas *Lacedaemonius pugil in ludis Nemeaeis cum Capaneo certat* T. VI 715, X 499; Lacon VI 745, 787, Spartanus 767, Spartana iuventus X 495, alumnum Taygeti VI 800; fretum Polluce magistro 716, patria vigil arte 745, Oebalio magistro 797, quem Tyndarides ipse ligarat caestu X 501; *Thebas ingressus occiditur* X 500. — Alcidamas VI 715, Alcidama (*voc.*) X 500.

Alcides S. II 1, 113, II 2, 24, III 1, 51, IV 2, 50 gravis, T. VI 6 pius, VIII 55 ferus, X 901, XI 225, Alcidae S. III 1, 11 agresti, V 3, 165 neglecta (dilecta *Markl.*) tellus (*respici putant aggerem quem H. inter lacum Lucrinum et Avernum bobus suis exstruxit i. e. Baias, cf. Propert. I 11, 2, sed cum Baiae v. 169 commemorentur, intellegendum esse videtur Herculaneum ab Hercule contra Vesuvii eruptiones non satis defensum, v. Herculaneum, Pompei*), Alciden S. I 3, 100, III 1, 83 et T. VII 668 magnum, A. I 157 iuvenem, Alcide (*voc.*) S. III 1, 162, IV 6, 97 fortissime divum, Alcide (*abl.*) S. V 2, 50. *v. Hercules.*

Alcimede *Lemnia* T. V 236.

Alcinoi bifera pomaria S. I 3, 81, dapes S. IV 2, 3.

[**Alcmaeon**]: T. II 305 insontes nati furores, VII 788 pulchrum nati furorem; *cf. Amphiaraus.*

Alcman taetricis cantatus Amy-

Digitized by Google

clis (*i. e. eius carmina*) qua lege recurrat *docet Statii pater pueros* S. V 3, 153; *v. Amyclae.*

Alcmena parvo Hercule superbit tergemina crinem circumdata luna T. VI 266, cf. IV 751, VII 190.

Alcon Sicyonius T. VI 534 et IX 121, VI 584.

Alcyone Trachinia nidos vernos circuit S. III 5, 57 (*Ceycis uxor in avem mutata*), T. IX 361 deserta.

Aleae Minervae templum nemorale T. IV 288, Aleae lucis Tegeaea sacerdos (*Auge Telephi mater ab Hercule compressa; de luce cf. T. II 737*) S. IV 6, 52; *cf. Auge, Hercules.*

Aletes *Thebanus* T. III 178.

[**Alexander Magnus**]: S. II 7, 94 ortus obitusque fulminatos, S. IV 6, 59 Pellaeus regnator . . . ., 66 sive Indos Bromio detraxerat seu Babylona refregerat seu Pelopis terras libertatemque Pelasgum (*Graeciam*) obruerat, fertur Thebanos excusasse *Herculi* triumphos (*quia H. Thebanus*), 72 cum traheret letale merum, S. III 2, 117 duc ad Aemathios manes (*Alexandream*), ubi belliger urbis conditor Hyblaeo perfusus nectare durat, S. II 7, 93 natum Nasamonii Tonantis (*Iovis Ammonis*) angusto Babylon premit sepulcro; *Alexandri statua a Lysippo facta* S. I 1, 84 equus qui Caesarei stat sede fori, quem tradere's ausus Pellaeo, Lysippe, duci, mox Caesaris (*Neronis*) ora mirata cervice tulit, *Herculis statua a Lysippo facta, quae olim Alexandri erat* S. IV 6, 59 et 106. — Aemathios manes S. III 2, 117, regnator Macetum S. IV, 6, 106, Pellaeo duci S. I 1, 86, Pellaeus regnator S. IV, 6, 59.

[**Alexandrea**]: S. III 2, 117 (*Alexander, Cleopatra*); *de servorum Alexandrinorum loquacitate v. S. II 1, 73, V 5, 66, liquores et odores Alexandrini S. II 1, 161, II 6, 87, IV 9, 12, naves onerariae Alexandrinae S. III 2, 22, 103, V 1, 242. cf. Nilus, Massylus, Pharius.*

Algidus S. IV 4, 16 horrens aut Tuscula umbra.

Almo *rivus qui ante urbem in Tiberim influit:* S. V 1, 222, qua Italo gemitus Almone Cybebe ponit; *cf. Cybebe.*

Aloidae *Ossam Olympo, Ossae Pelion imponunt* [T. VI 696,] X 850. — Aloidae [T. VI 696], Aloidas X 850; *cf. Gigantes.*

Alpes: *Trasimenus et Alpes ab Hannibale superatae* S. I 4, 86, cupressus Alpini verticis regina T. VI 829, *Apollo in Gallia cisalpina cultus* S. I 4, 58 (*v. Gallicus*). — Alpes S. I 4, 86. *cf. Alpinus.*

Alpheus: S. I 2, 203 transfuga Pisae, I 3, 68, T. I 272, IV 239 (*Arethusam in Siciliam sequitur*); S. IV 4, 32 T. I 272, IV 239, VI 653 (*Oe-*

Digitized by Google

nomaus, Olympia). — Alpheos T. I 272, Alpheo S. IV 4, 32, Alpheon T. VI 653, Alphee IV 239 flave; *cf. Elis.*

Alpinus: S. I 4, 58 Alpini dorsi, T. VI 829 verticis; *cf. Alpes.*

[**Amalthea**] *capra, quae Iovem nutrivisse dicitur, v. Olenos, Olenius.*

Amazones: T. IV 394 Amazoniis ululatum Caucason armis, XII 612 Caucasei triumphi (*quem Theseus reportavit*), XII 182 alumna nivosi Phasidis, S. I 6, 55 ad ferum Phasin (*Amazonum tumultus, cf. T. V 144*), T. IX 611 gens aspera ritu Colchis Amazoniaeve catervae, S. I 6, 56 Thermodontiacas turmas, T. XII 164 Thermodontiaco triumpho, A. I 758 quales Maeotide ripa Amazones, XII 526 solidam Maeotida bipennibus caedere suetae, T. XII 578 Amazoniis Tanain fumasse sepulcris, S. I 6, 55 ad Tanain, IV 6, 105 Scythiae puellas, T. XII 519 Scythicae gentis, 592 Scythiam Pontumque nivalem *petit Theseus*, V 144 Amazonio Scythiam fervere tumultu putes (*cf. S. I 6, 55*), A. I 759 Scythicas domos et capta Getarum moenia, T. XII 635 Arctoas turmas. — S. IV 6, 105 *Amazones ab Hercule victae*, T. XII 164, 519—539, 578, 587, 612, 761 *a Theseo victae*, XII 534, 636 *Hippolyte Thesei coniunx.* — A. I 353 Amazonio ritu conubia pellere, T. XII 524 sq. cristae, equi, bipennes, coryti, cingula, peltae *Amazonum in triumpho Thesei ducuntur*, S. V 1, 131 Amazonia pelta, T. XII 761 peltiferis puellis, V 145 lunatum agmen (*peltas gestans*), A. I 833 obvia versae pectine Amazonio (*pecten saltatio quaedam*); T. IX 611 *Dianam colunt*, XII 531 innuptae Minervae delubra quaerunt *Athenis.* — Amazones A. I 760.

Amazonius: T. IV 394 armis, IX 611 catervae, A. I 833 pectine, S. V 1, 131 pelta, A. I 353 ritu, T. XII 578 sepulcris, V 144 tumultu.

Ambracius: S. II 2, 8 ad Ambracias conversa gymnade frondes *i. e. cum tempus ludorum Actiacorum venisset* [*Actia Romana, ad quae verba referri solent, post annum 762 a. u. non celebrata sunt, v. Friedlaend. Darst. II 434 et 574*], T. IV 805 Ambracii ponti litora (*Apollinis templum, Leucas*). *cf. Actius.*

Amerina massis non perustis *i. e. poma Amerina ad solem non siccata* S. I 6, 18.

Amores: S. I 3, 12, III 4, 29 (*Veneris filii*); T. II 287 Idalius puer, T. X 103 Martigenae Amori; S. I 2, 61, I 3, 12, I 5, 33, III 3, 133, III 4, 30, 88 (*Amores volucres*); S. I 2, 64, III 3, 131, 134, III 4, 30 (*Amores sagittiferi*); S. I 2, 143 *Amor Veneri olores iungit et per nubila ma-*

Digitized by Google

trem vehit; S. I 2, 54 *Amorum agmen Veneris lectum circumstat;* T. II 287 *Decor et Amor,* S. I 2, 19 *Gratia et A.,* T. X 103 *Somnus et A.,* S. I 2, 137 mea summa potestas, S. III 5, 68 leves pueros. — Amor S. I 2, 19 blandus, S. I 2, 143, T. V 446, Amori T. X 103 Martigenae, Amores S. I 2, 120, III 3, 131 sagittiferi, T. IV 293, T. V 70 teneri, Amorum S. I 2, 54 tenerum agmen, I, 5, 33 volucrum faces.

Amphiaraus *Oeclei f., v. Oeclides; pater commemoratur* T. VIII 113; *cum Lycurgo, Nemeae rege, et Adrasto ex eadem gente ortus erat* T. V 670; augur T. IV 188 fatidicus, VI 419 Phoebeius, 440 Danaeius, VIII 99, IX 513, 647, X 26, XII 42, vates I 42 lauriger, II 299, IV 192 Argolicus, 216 sq. vatem Parnasia vellera, oliva, infula, victus Python in clipeo monstrant (*cf. II 196, 99, III 466*), X 749, XII 123; I 399 auctor Apollo, III 454 pectora Cirrhaea unda satiat, IV 222 clipeo victum Pythona coruscat, VI 350 Admetus et Amph. fidissima Phoebo nomina, 469 Phoebus tibi honores cupit, VII 738 *Apollo in aurigae interfecti locum succedit,* IX 654 mei cultoris; VI 356 tripodum comes, pius alumnus artis aetheriae, VII 707, VIII 367 princeps tripodum (III 506 comes obscurus tripodum *corvus sacer Apollini*); III 471 sq. *Amphiarai auspicium,* VI 356, 361, VII 708 doctus volucrem cognoscere, VIII 281. *Amphiar. Argonauta* III 508. I 399 *ab Adrasto de Apollinis oraculo consulitur;* III 460—574 *cum Melampode in Apesante monte Argivorum exitium praevidet,* 598—647 *a Capaneo coactus Argivis id refert;* II 299, IV 187—213, VIII 104, XII 123 (*Eriphyle*); IV 187—245 *Amphiarai copiae Lacones et Elei,* IV 214 et VI 304 et 486 Taenarii currus (*Lacedaemonii*), VII 588 Taenarium *aurigam;* V 669 sq. *Argivos et Lycurgi populum ob Opheltae mortem congressos conciliat;* 731 *omnibus Archemori casum contigisse Archemorumque inter deos relatum esse declarat,* VI 302—509 *in ludis Nemeaeis palmam fert trigis,* IV 214 Taenariis celsus equis quos Cyllarus ignaro Castore generarat, VI 304, 441, 486, 502, 506, *cf. Aschetos, Caerus, Cygnus; de aurigis v. Herses, Idas;* VII 690—770 *Amphiarai ἀριστεία,* 789—823 mors, I 42 subitos vatis hiatus, VI 360, VIII 330, IX 22, 513, 646, X 26, 749, XII 42 specus rapti auguris, VIII 1—126 *Amphiarai apud inferos adventus,* 279 *Thiodamas in eius locum substituitur,* X 205 *Amph. Thiodamanti dormienti apparet; de Alcmaeone filio v. Alcm.* — Amphiaraus

Digitized by Google

T. V 669, VI 305, 349, 410, VII 691, VIII 281, X 205, Amphiarae I 399 pater, docte futuri, III 503, 607, IV 237, VI 470, VII 586, VIII 171.

Amphigenia *Messenias oppidum* T. IV 178 fertilis.

Amphion: *Iovis et Antiopes f.* T. VII 279 *Amphionis filius* tauro insignis avito, IX 777; *cf. Antiope, Dirce. lyra Thebarum moenia agit* S. II 2, 61, III 1, 16, 115, III 2, 41, T. I 10, II 455, IV 359, VII 278, VIII 233, X 787, 874, A. I 13; T. IV 357 Amphionis arces (= *Thebae*), 611, VII 456, X 772, 873, XI 649, S. III 1, 115. — *Amphion Amphionis filius* T. VII 279, IX 778, X 388—473. — Amphion T. I 10, II 455, VII 278, IX 778, 801, 806, X 388 acer, 421, 431, 449 ferus, 467, 490, Amphionis IV 357, 611, VII 456, X 873 arces, Amphiona S. III 2, 41 Phoebeum, T. VIII 233, X 787, Amphione A. I 13.

Amphionius: S. III 1, 115 arces, T. XI 649 res, X 772 terris.

Amphitryona T. VIII 509.

Amphitryoniades S. IV 6, 33, T. I 486, V 401, VIII 499, XI 47 trux, A. I 190, Amphitryoniaden T. VI 290, X 647.

Amphrysiaco de gramine pastor (*Apollo apud Admetum*) S. I 4, 105.

Amyclae: *Apollo Amyclis cultus* T. IV 223, 259. *Ledae, Castoris et Pollucis oppidum* S. I 2, 142, II 1, 111, IV 8, 29, T. VI 307, VII 163, 413. *Amyclae* = *Sparta:* S. I 2, 213, A. I 21, II 59 (*Paris, Helena*), T. X 505, A. I 834 (*Diana*), S. II 2, 90 (*Lycurgus*), V 3, 153 (*Alcman*). — Amyclae (Erythrae *Koestlinus*) *oppidum Thebanis consociatum* T. IX 769. — Amyclae T. IV 223 Apollineae (III 422 Apollineas Therapnas), IX 769 virides (Erythrae *Koestl.*), A. II 59 faciles, Amyclis S. V 3, 153 taetricis, A. I 834, Amyclas T. VII 163 Ledaeas, A. I 21.

Amyclaeus: S. IV 8, 29 et T. VII 413 fratres, VI 307 habenas, S. I 2, 213 harenis, II 2, 90 Lycurgi, II 1, 111 matre, T. X 505 nymphis, S. I 2, 142 olores (T. IV 227 oloriferi Eurotae), T. IV 259 pharetras (= *Apollineas, cf. Cirrha, Lycius*).

Amymone, *Danai f., a patre ad quaerendam aquam missa a Neptuno comprimitur, deinde fontem N. ei ostendit:* T. VI 266 in amne reperto tristis Amymone, IV 735 Amymones liquor (*fontis*).

Amyntas Dircaeus (*Thebanus*) T. VIII 438, Amyntae 440 certi arcus.

Amyntor *Argivus* T. X 515.

Amythaone cretus T. III 452 (*Melampus*).

Amythaonius vates T. III 501.

Ancaeus *Argonauta* T. V 399.

[Anchises]: S. I 2, 189 Phrygio marito iuncta (*Venus*), V 3, 267 Elysia in sede locatum. *de Anchise ab Aenea per flammas portato et de ludis*

Digitized by Google

in eius honorem in Sicilia institutis v. s. v. Aeneas.
[**Andromache**]: S. V 3, 76 (*Astyanax*), 79 (*Neoptolemi coniunx*).
Anemoria *Phocidis opp. Apollini sacrum* T. VII 347.
Anien S. I 3, 20 saxeus, I 5, 25 praeceps, Aniene S. I 3, 2 inserto geminos penates (*Manilii Vopisci villam Tiburtinam, cf. I 3, 20 et 64*); S. I 3, 70 Anienus *deus*, IV 4, 17 Aniena frigora; I 3, 45 vaporiferis iunctus fornacibus amnis, 67 *Marcia aqua per Anienem plumbeis canalibus ducta. cf. Albula, Marcia, Tibur.*
Anienus S. I 3, 70; *cf. Anien.*
Aniena frigora S. IV 4, 17.
Annona S. I 6, 38.
[**Antaeus**], *v. Hercules.*
Anthedon T. VII 335 ultima tractu (*ἐσχατόωσα Hom.*), Anthedona S. III 2, 38 cauda ferit *Glaucus.*
Anthedonius: T. IX 328 hospitis (*Glauci*), T. IX 291 Lycetum.
Antheus *Argivus* T. X 544.
Antigone: *Oedipodem comitatur T. VIII 249, XI 580—633, 723, Antigones in fratrem Polynicem pietas T. II 313, VII 536, VIII 607 sq., XII 397, Polynicem a fratris caede retinere conatur T. XI 104, 355 sq., cum Argia, Polynicis uxore, fratris corpus rogo imponit T. XI 736, XII 349—446, Argia et Ant. ad supplicium ductae a Theseo servantur T. XII 677 sq.; τειχοσκοπία T. VII 243 sq.* — Antigone T. VII 244, 253 rudis, XI 355, 371, 630 casta, 708 miseranda, XII 332 inclita, 350 miseranda, 371, 405, Antigones VII 536 oscula, Antigonen VIII 249, XI 104 blandam precatu, XII 397, 678, Antigone (*voc.*) VII 295, 364.
Antilochus *Nestoris f.* A. I 470.
[**Antiopa**] *Amphionis et Zethi a Iove mater:* T. VII 190 vagae (*maenadis*) Nycteidos ardor, IX 424 falsa fronte improba cornua (*Iuppiter Satyri speciem indutus*); *cf. Dirce, Lycus.*
Antiphatae cruenti litus (*Laestrygonum regis = Formiae*) S. I 3, 85.
Antiphus *Thebanus* T. VII 755. *Argivus* IX 252. — Antiphus T. VII 755, Antiphos IX 252, Antiphon IX 252.
Antia litora S. I 3, 89.
Anxuris superbae (*altae*) arces S. I 3, 87.
Aon *Thebanus* T. VIII 475.
Aonia: Aoniae T. I 314 deserta, VII 388 populi, XI 655 fatale solium (*Eteoclis, cf. III 1, VIII 677*), Aoniam T. III 645, VII 235, 630 vestram (*Musarum*)
Aonii et Pelasgi T. VIII 722, Aoniis T. X 252, Aonios T. IX 1, 542, X 80, XII 308.
Aonius (*adi.*): T. VII 567 agros, S. IV 6, 31 antris (*Musarum*), T. I 34 arma, X 140 arvis, X 293 caedibus, IX 32, XII 192 campus, S. V 3, 92, T. VII 229 campi, VIII 662 catervis, S. II 4,

Digitized by Google

19 certamine (*Musarum*), T. XI 733 clades, IV 8 Dirces, S. I 4, 20 divas (*Musas*), T. X 895 divos (*deos a Thebanorum partibus stantes*), IX 867 ducis (*Dryantis*), X 319 equos, VI 483 exul (*Polynices*), VIII 677, IX 333 gentis, S. III 3, 32 inferias (*carmina exsequialia*), T. II 721 Itone, X 830 lucis (*Musarum, cf. Thespiacus*), VII 684 Lyaei, S. V 3, 102 modis (*versibus*), A. I 10 nemus (*Musarum*), T. III 1 orae, S. II 6, 54 Pyladen (*v. not.*), T. VII 220 rebus, S. II 7, 13 silvae (*Musarum*), VI 711 stirpe, III 181 sulcos, I 226 Thebas, A. I 421 umbrae (*silvae*), T. IV 610 vates (*Tiresias*), S. V 1, 113 vertice (*Parnaso*).

Aonides T. IX 95 (*Eteocles*), Aonidum comites S. I 2, 247 (*Musarum*), T. II 697, X 195 (*Thebanorum*), Aonidas T. IV 183 doctas (*Musas*).

Aonis (*adi.*) tellus T. VI 17, Aonides sorores S. V 3, 122 (*Musae*), Aonidum aquarum T. VII 730.

Apelles S. IV 6, 29.

Apelleus: S. I 1, 100 cerae, II 2, 64, V 1, 5 colores.

Apesas *mons Argolicus, unde Perseum volasse dicunt* T. III 461; T. III 633 Persei secreta ad culmina montis, V 640 Persei montis vertice.

Apis S. III 2, 116 trepidis pastoribus adoratus; T. III 478 Niliacum pecus (*futura praedicit*).

Apollo: *Apollo augur* T. I 399, 495, 705, III 516 varii omina Phoebi, 453, 454 ora Cirrhaea unda satiat, 626 me Phoebus agit, 667, IV 586 me missus Apolline complet spiritus, VII 708 in omni nube salutato Phoebo (*Sole*) volucrem cognoscere, X 624 plenum Phoebo vatem, A. I 496 Phoebi oblitus Calchas, 529 me Phoebus agit, 552 sine Apolline Calchas. *Apollinis sacerdotes et augures: Amphiaraus, Calchas* A. I 515 intrantem deum *in Calchantis pectus, Daphneus* T. VIII 453 Daphnea cultorem Cirrhae, *Gyas, Lycoreus* T. VII 715 Gyan intonsum, sacrum Lycorea Phoebo, *Maeon* T. III 105 lauro suo dignatus Apollo, *Manto, Melampus, Mopsus, Pythia, Sibylla, Thiodamas, Tiresias. oracula ab Apolline data: Adrasto T. I 395, 484 sq., II 155, III 700, Cadmo T. VII 664, X 889, Coroebo T. I 641. — poetarum pectus implet:* S. I 2, 2, 17, 220 vatum pater, 223 Parnasus Apollini sonat, I 4, 19 Phoebum non hortabor, 20 surda sine illo plectra, 117 pater vatum, II 2, 39 auspice Phoebo, II 3, 6 quid Phoebum tam parva rogem (*cf. I 5, 1 sq.*), III 2, 41 Phoebeum Amphiona, III 3, 58 famulantis fistula Phoebi, IV 2, 56 et T. VI 333 *cum Musis gigantomachiam canit,* S. IV 4, 95 vocat alio Apollo, IV 6, 1 Phoebo levatus pectora, IV 7, 10, 22 tardius venit, V 1, 13 iuncto Apolline Caesar venit, 26 Apol-

Digitized by Google

lineus Bacchique sacerdos, 136 Phoebi frondes ponere (*non canere*), V 3, 4 antra Delia movere solitamque Cirrham impellere, 5 Corycia in umbra Phoebus monstrat, 7 Parnasia vellera crines meos fugere, 12 Apolline maesto, 56 Phoebi simplex chorus, 123 amne sacro ora imbuit, 293 Sulla non sine Apolline somnos ducere creditus, V 5, 3 Phoebo gravis, T. IV 651 Phoebe, doce, V 341 Orpheus mitior pectine Phoebi, VI 274 dic, Phoebe, 316 sibila cannae, VIII 374 maior mihi chelyn tendat, XII 808 implet Apollo, A. I 9 da fontes novos, II 157 Apollineo fila sonantia plectro (*Apollo lyrae inventor*); *cum Musis nominatur* S. I 2, 3, IV 2, 56, IV 7, 21, V 3, 91, 122, V 5, 3, T. VI 333, VIII 374, *cum Musis et Minerva* S. I 6, 1, *cum Musis, Minerva, Baccho, Mercurio* S. I 4, 19, *cum Musis, Baccho, Mercurio* S. I 5, 3, II 7, 8, *cum Baccho et Mercurio* S. I 2, 17, *cum Baccho* S. I 2, 220, V 1, 26, V 3, 5. — *pestem Argivis mittit* T. I 629. ἀλεξίκακος S. I 4, 108 Paeonio ritu, T. I 636 Paean. οἰκιστής S. III 5, 74, 80, IV 3, 115, IV 8, 47 (*Cumae, Neapolis, Puteoli*). A. I 682 *ex Cyntho monte navigantibus ventum secundum mittit. Apollini κουροτρόφῳ adolescentes crines vovent* T. VII 715, VIII 198, 492. — *arcitenens* S. IV 4, 95, T. I 629 pestifera arma, 658, 703, VII 759, A. I 682; T. II 597, A. I 487 (*Gigantes*); T. I 567, 712, V 532, VI 9, VII 353 (*Python*); T. I 712 (*Niobe*); T. I 696, VI 623, 902, A. I 165 (*Lycius*); A. I 416 Cirrha sagittiferas certat stipare pharetras, T. IV 259 Amyclaeas pharetras. *Apollinis plectra* A. I 165, II 157, S. I 2, 2 plectra, ebur, 227 chelys, plectra; T. VI 344 chelyn lauro subligat, picto discingit pectora limbo, VIII 374 chelys; T. I 709, VI 333 cithara; S. III 3, 58 fistula, T. VI 316 canna. *tripus* S. I 2, 247, T. I 509, III 506, IV 411, VI 356, VII 707, VIII 117, 176, 276, 367, X 200, 339, A. I 496. *laurus vatum et poetarum* S. I 2, 227, IV 8, 19, V 3, 9, VI 344, VII 351 *cet.*, S. II 3, 51 Phoebi frondes, V 1, 135, V 3, 142, A. I 9 fronde secunda nectе comas, T. X 207 Parnasia serta. *infula, vittae (vellera), olivae rami vatum et poetarum insignia* T. II 99 infula per crines glaucaeque innexus olivae vittarum honos, IV 218 vellera, oliva, infula, S. IV 4, 93 vittae, infula, T. III 667, VI 309, VII 717, IX 764, S IV 3, 116 infula, S. IV 6, 98, V 5, 29, T. VIII 127, 175, 277, X 645 vittae, laurus, T. II 121, III 467, 566, VIII 89 vittae, oliva, cf. S. IV 4, 92 et T. II 738 vittas ab arbore suspendere, S. I 2, 248, II 7, 9, IV 8, 1, T. IV 580, VII 735, 758, X

Digitized by Google

190, 606, A. I 11, 511, 523 vittae, S. V 3, 8, T. II 96, 121, IV 492, VIII 294 vellera, T. V 417 oleae ramos Mopsi gestamina, T. X 254 Phoebea insignia (*vatis*). *Apollo intonsus* S. I 2, 2, III 4, 8 intonso patri, T. I 698 flavos crines. S. II 4, 17 Phoebeius ales, T. III 506 comes obscurus tripodum (*corvus*); S. II 4, 10, III 3, 175, V 3, 81, T. V 341 (*cygnus*). — *cf. Admetus, Aesculapius, Alpes* (*Apollinis in Gallia Cisalpina cultus*), *Amphiaraus, Amphrysiacus, Amyclae, Arcitenens, Argi* (*Argivis pestem A. mittit*), *Branchus, Castalia, Chryse, Cirrha, Clarius, Coroebus, Corycius, Crotopus, Cumae, Cynthus, Daphne, Delos, Delius, Delphi, Diana, Didymaeus, Gigantes* (*adversus G. pugnat S. IV 2, 56, T. II 597, VI 336, A. I 487*), *Hyacinthus, Laetous, Laomedon, Latona, Letoides, Linus, Lycia, Lycius, Marsyas, Mithras, Neapolis, Niobe, Osiris, Paean, Parnasus, Patareus, Phaethon, Phocis, Phoebus, Phlegyas, Psamathe* (*Crotopi filia, Lini mater*), *Pythia, Pythius, Python, Rhodus, Roma* (*ludi Saeculares S. I 4, 97*), *Sol, Sulla, Tenedos, Therapnae, Thymbraeus, Titan. Tityus, Troia.* — Apollo S. I 2, 93, II 1, 112, III 5, 80, IV 3, 115, IV 8, 19, 47, V 1, 13 dexter, V 3, 123, V 5, 55, T. I 399, 495 augur, II 155, III 105, 454 pronus, 612, 628, 700, IV 796, 808, V 734, VI 334, VII 664, 693, 771, 789, VIII 100, 176, 374, 456, X 163, 667, 726, 847, 889, XII 808, A. I 165 venator, Apolline S. V 1, 14 iuncto A. Caesar, V 3, 12, 293 sine A. Sulla, T. IV 586, VI 317, A. I 552 sine A. Calchas.

Apollineus: T. IV 233 Amyclae, T. VIII 99 aris, S. I 4, 59 cognomine (*v. Alpes*), T. VII 410 Cirrhae, T. IV 836 Ladon, T. XI 12 matris, A. II 157 plectro, T. VI 9 pharetrae, S. V 1, 26 sacerdos, T. III 422 Therapnas.

Appia S. II 2, 12 longarum regina viarum (cf. T. IV 824), S. IV 3, 102, 163 annosa, IV, 4, 2 nobilis (*via Domitiana*), V 1, 223 ingens (*porta Capena*), Appiae IV 3, 3 saxosae latus.

Apula coniunx agricolae S. V 1, 122.

Aquilo S. IV 5, 8 Zephyris refractus, Aquilonis T. VII 37, VIII 426, Aquilone XII 515; *cf. Boreas.*

Aquilonia pignora T. V 432 (*Zetes et Calais*).

[**Arabia**]: *odores Arabici, balsamum, cinnamum, tus* S. I 4, 104, II 1, 161 liquores, II 4, 35 gramen, II 6, 86, III 2, 141 opobalsama, III 3, 34 Eoa germina, messes Cilicumque Arabumque, IV, 5, 32 cinnama, IV 8, 1 Sabaeae nubes, V 1, 211 ver Arabum Cilicumque floresque Sabaei, V 3, 43 cinnama, odoratae aristae, T. I 263 tus, VI 59

Digitized by Google

Eoas opes, tura, cinnama; S. V 1, 61 Arabum divitiae. *cf. Arabs, Eous, Sabaeus.*

Arabs S. V 3, 43, Arabes S. II 1, 161 liquores, IV 1, 42, Arabum S. I 4, 104 arvis, S. II 4, 35 gramine, III 3, 34 messes, V 1, 61 divitias, V 1, 211 ver, T. VI 59 strue.

Aracyntho comites agit *Minerva* T. II 239 (*A. mons in confinibus Atticae et Boeotiae: Verg. Ecl. 2, 24* Actaeo Aracyntho).

Arati docti modos extendit *Statii pater* S. V 3, 23.

Araxes patiens Latii iam pontis S. I 4, 79, V 2, 141 ferus, Araxen S. V 2, 32 pharetratum. *v. Armenia, Parthi.*

Arcadiae capita T. I 356, fines III 421, pudorem VI 615, stirpem IX 792, ditis pascua A. I 420 (*cf. IV 295, 301, V 556*), Arcadiam T. IV 311, IX 784. *cf. Aepytius, Alea, Arcas, Arcadius, Atalante, Auge, Azan, Callisto, Clitor, Cyllene, Cynosura, Diana, Enispe, Erymanthus, Euhippus, Ladon, Lampia, Lycaeus, Lycaon, Lycaonius, Maenalus, Mercurius, Minerva, Nonacrius, Orchomenos, Pan, Parrhasius, Parthenius, Parthenopaeus, Pheneos, Pholoe, Psophis, Rhipe, Stratie, Stymphalos, Tegea, Telphusiacus; de Iove Arcadio in Lycaeo monte culto v. Lycaeus et Lycaon. pro* Arcadius *usurpantur* Erymanthius, Maenalius, Maenalis, Parrhasius, Parrhasis, Tegeaeus, Tegeaticus, Tegeatis.

Arcadius: T. VIII 749 antro (*Erymanthi*), II 50 coloni, IV 303 et VII 39 galeri (*Mercurii*), IX 585 silvas, S. V 3, 93 testudine (*Mercurii*), T. II 70 virgae (*Merc.*).

Arcas S. II 7, 6 (*Mercurius*), S. III 3, 80 aliger (*M.*), T. IV 229 deus (*M.*), 483 (*M.*) V 556 eques, VI 622, VII 592 (*Aconteus*), VIII 744 (*Parthenopaeus*), X 435, 443 (*Dymas*), Arcados T. I 45 protervi (*Parth.*), II 258 Euhippi, VI 586, IX 858 (*Parth.*), Arcada S. V 1, 107 tardum (*M.*), T. VI 539 Parthenopaeum, VIII 48 (*M.*), IX 651, X 28 (*Parth.*), X 350 (*Dym.*), 749, XII 805, 806, 807 (*Parth.*), Arcades T. I 273, IV 275 veteres astris lunaque priores, IV 299, 340, VI 596, VII 414, X 354, Arcadas S. V 2, 123 turmas, T. VII 94 aras adit Pelops (*Αύναια: certamina in Lycaeo monte a Lycaone instituta, qui in ara a se condita Iovi filium mactavisse fertur; Lycaea et Olympia coniunguntur etiam XI 128 sq.*), IX 845. — *Arcades a Parthenopaeo adversus Thebanos ducuntur S. V 2, 123, T. IV 246, 275 sq., 310 sq., V 556, VI 596, VII 592 sq.* (*Aconteus*), *605* Tegeaea iuventus, *VIII 599* Tegeaea pubes, *IX 845 sq., X 348* Dymas Maenalius, *350, 435, 443; Arcades in bello Troiano A. I 420.*

Archemorus, *antea Opheltes di-*

Digitized by Google

ctus: T. IV 741 cum Hypsipyle nutrice ab Argivis conspicitur, V 538 a serpente occiditur, cf. S. III 1, 143, T. VI 223, Opheltes ab Amphiarao Archemorus transnominatur T. V 739 nostri signatus nomine fati, *T. V 741 ludi Nemeaei in eius honorem instituuntur. cf. IV 722, VI 1 sq., 495, VII 93, 99, S. III 1, 143; T. V 751* deus iste, deus, *cf. 536, VI 221; T. IV 718* nondum illi (*Langiae fonti*) Archemorus nomen (*gloriam*) dederat. — Archemorus T. IV 719, V 739, Archemori VI 495, VII 93, Archemore V 609. *cf. Langia, Lycurgus, Nemea, Opheltes.*

Arcitenens *v. Arquitenens.*

Arctos: *sidus* S. IV 5, 5, T. I 693, III 685, IV 304, 422, 653 geminae sidera brumae, V 529, VI 400, VII 7 axem nivosi sideris, 8 Parrhasis, VIII 408, XII 653, *cf. Arcturus, Callisto, Lycaonius, Parrhasius, Plaustrum, Temo, Ursa. — terrae septentrionales* S. III 5, 19, IV 5, 5, V 1, 127 Arctos Sarmaticasque hiemes, [T. I 357], 685, III 287 Sithonia sub Arcto, 319 Arctoae Ossae, 526 Strymonia ab Arcto, IV 384 sub Arcto Ismara, 422 (*Getae*), 653 (*Getae*), V 78 Edonas hiemes Arctonque frementem, VII 7 Bistonias domus axemque nivosi sideris, 35 Thracum arva *Mercurius* subit, Arctoae portae cardine labitur, VIII 408 (*Rhodope*), XII 635 (*Amazones*). *terrae septentrionales Romanis subiectae* S. I 4, 89 (*Rhenus*), III, 3, 71, IV 3, 153, V 1, 88, 127, V 2, 133, T. I 18. — Arctos S. IV 3, 153 nivalis, T. III 685, VIII 408, XII 653 ventosa, Arcton T. V 78 frementem, Arcto S. V 1, 88, T. III 287 sub Sithonia, 526 ab Strymonia, IV 384 sub horrente, VI 400 gelida, Arctos S. III 5, 19 ad gelidas, S. IV 5, 5 ad Parrhasias, S. V 1, 127 per gelidas, [T. I 357 ad gelidas].

Arctous: S. I 4, 89 acies, S. V 2, 133 amnes, T. III 319 Ossae, T. V 529 plaustris, S. III 3, 71 pruinas, T. VII 35 portae, T. I 685 solibus, T. I 18 triumphos, T. XII 635 turmas.

Arcturus: T. II 58 per Arcturum mediaeque silentia Lunae meat *Mercurius*; I 693 Temone supino glacialis portitor Ursae; *cf. Bootes.*

[**Ardea**]: S. I 3, 83 Laurentia Turni iugera.

Ardor: T. IV 662 Ira, Furor, Metus, Virtus et numquam sobrius Ardor *Bacchi comites.*

[**Arethusa**]: S. I 2, 206 Sicanios fontes, I 3, 69 ad Aetnaeos portus, T. I 272 Sicanios relegens Alpheos amores; *cf. Alpheos.*

Arene *Messenias oppidum* T. IV 81

Argentaria *Lucani uxor* S. II pr. 25; *v. Polla.*

Argei sanguinis Hippomedon T. VIII 742.

Argi T. I 651, II 112 dotales,

Digitized by Google

201, IX, 61, Argis T. I 660 S. III 1, 23, T. I 225 Perseos, 259, 286, 671, II 180, Inachiis, VIII 751, Argos 213, 432 Lernamque, 621, 743, III 14, 208, 229, 337 veteres, 592, 631, [649], IV 347, VII 175, VIII 473 saevos, 737, IX 99, X 237, 437, 892, XI 434, 731, XII 334, 390, A. II 65, Argis (*abl.*) T. III 9, VII 581, X 730, XII 105. *cf. Abas, Achaeus, Achivus, Acrisius, Adrastus, Agylleus, Amphiaraus, Amymone, Amythaon, Apesas, Apollo (pestis Argiva T. I 557—668), Argia, Argivus, Argeus, Argolicus, Argolides, Argos, Argus, Asterion, Atreus, Bacchus, Capaneus, Charadros, Cleonae, Coroebus, Crotopus, Cyclopes, Danae, Danaus, Danaeius, Deipyle, Doricus, Dryopes, Epidaurus, Erasinus, Euhippus, Eurystheus, Graius, Graiugena, Haliacmon, Hercules, Hippomedon, Iasus, Iasides, Inachus, Inachidae, Inachis, Inachius, Io, Isis, Iuno, Iunonius, Iuppiter, Langia, Larisa, Larisaeus, Lerna, Lernaeus, Linus, Lyrcius, Mycenae, Nemea, Neris, Pelasgus, Pelops, Pelopeides, Pelopeus, Pelopides, Perseus, Perseius, Phlius, Phoroneus, Polynices, Proetus, Prosymna, Psamathe, Tantalus, Tantaleus, Thersander, Theseus, Thiodamas, Thyrea, Tiryns, Tirynthius, Troezen, Tydeus.*

Argia, *Adrasti f., Polynicis uxor: Polynicis et Argiae nuptiae T. II 201 sq., I 244, 393, 530, 533, in nuptiis Harmoniae monile gerit II 266, Thersandrum filium portans Adrastum rogat, ut bello Polynicem Thebas reducat III 678 sq., Harmoniae monile Eriphylae cedit IV 195 sq., Polynices ante mortem Argiae effigiem nocte videt XI 142, Argia duce matronae Argivae Thebas proficiscuntur XII 105 sq., comitibus Athenas missis sola Thebas petit 177 sq., cum Antigona Polynicis corpus rogo imponit 362 sq., ad Creontem rapitur 447 sq., a Theseo servatur 677 sq.* — Argia T. II 266, 297, III 678, XI 401, XII 113, 178, 247, 255, 303 Inachis, 326, 373, 391, 804, Argiae (*dat.*) IV 195, XI 142, Argian II 203 egregiam, IV 91, XII 296 (*de ultimae syllabae quantitate v. not. ad XII 178*); XII 678 viduam Adrastida.

Argipus *Argivus* T. IX 266.

Argivus (*subst.*) T. XII 58, Argivum exercitus X 540. — (*adj.*) bella A. I 915, castra T. VII 551, cohors T. X 475, Larisa T. II 252, plebs T. I 561, pubes T. VII 621, rex T. VII 498. *v. Argi.*

Argo T. V 615; *v. Argonautae.*

Argolicus: acies T. VIII 105, amnes T. IV 686, animas T. IV 543, armis T. V 643 et 735, aures T. V 554, Capaneus T. VI 707, cohortes T. XI 136, dei T. X 884, ducibus A. I 772, gener T. X 488,

Digitized by Google

gentibus T. III 462, gentis T. XI 156 et A. I 776, hospitiis T. I 299, ignem T. X 596, lares T. IX 515, litora A. II 79, manes T. IV 588 et XII 771, maritas T. IV 207, matres T. X 65, nefas T. XI 110, penates T. XI 367, portas T. X 270, proceres T. VII 490, pugnae T. III 489, rates A. I 928 et II 19, regi T. II 427, res T. III 315, saltus T. VI 85, templi T. X 49, turmae T. VII 688 et VIII 744, turris T. XI 49, urbes T. XII 280, vati T. IV 193. *v. Argi.*

Argolides T. II 228 matres, IV 751 Argolidum thalamis, VI 131 matrum.

Argos S. III 1, 182 priscum, T. IV 672 saevum, VI 15, 493, XI 211, XII 82 fatale, XII 549, A. I 419. *v. Argi.*

Argonautae: *T. II 281, V 475, A. I 65 (Phrixus), T. V 446 (Iuno), S. II 7, 50 (Minerva), T. V 336 sq. (Argonautae enumerantur), A. I 156, S. IV 6, 42 (Theseus, Hercules), T. III 518 (Amphiaraus), T. V 336 sq., 615, 725, VI 321 (Lemniae), S. I 2, 40, T. V 347, XI 438 (Cyaneae), T. III 521 (Mopsus vates), T. V 477, VIII 212 (Tiphys), S. IV 5, 27, T. III 353, VI 307, A. I 190 (Castor, Pollux, Bebryces), T. VIII 255 (Phineus), A. II 76 (Aeetes, Medea, Apsyrtus), A. II 77 (Argo inter sidera collocata), S. II 7, 50, 77 (Valerii Flacci Argonautica).* — S. II 7, 50 Minervae puppis temeraria, A. I 65 Pagasaea puppis, T. V 363 ratis Pelasgae, T. V 336 Pelias pinus, T. III 518 et A. I 156 Thessala pinus, A. II 77 ituram in sidera puppim. A. I 156 Argoos reges, T. V 337, 471, VIII 212 Minyae, A. II 77 semideos reges. — Argonautas S. II 7, 77; *v. Argo, Argous, Iason.*

Argous: T. VI 321 omine, A. I 156 reges, S. IV 6, 42 remos, T. V 725 signa; *v. Argonautae.*

Argus *Ius custos* S. V 4, 13, T. I 254 custodem Phariae iuvencae, VI 255; *cf. Io. Argivus quidam* T. IV 803, VIII 445; *Thebanus* T. IX 758. — Argus S. V 4, 13, T. IV 803, VIII 447, Argum VI 255 stellatum, VIII 445, IX 758.

[**Ariadne**]: S. I 2, 132, II 6, 26, T. XII 676 (*Theseus*); S. I 2, 133, 224, 228, I 6, 88, T. VII 686 (*Bacchus*); S. I 2, 228, I 6, 88, V 1, 232 (*Corona sidus*); S. II 6, 25 Cressa, S. I 2, 133, I 6, 88, V 1, 232, T. XII 676 Gnosis.

[**Aricia**]: S. III 1, 56, IV 4, 15 (*Diana*), III 1, 60 et 68 (*Dianae idus*), III 1, 57 (*Hippolytus*), V 3, 291 (*Egeria*).

Aricino antro S. V 3, 291, Aricinum Triviae nemus profugis regibus (*Hippolyto*) aptum III 1, 56.

Arion *vates*: S. II 2, 60 Methymnaei vatis, 120. — *Arion Adrasti equus*: S. I 1, 52, T. IV 43, V 699, VI 279 sq., 402, 422, 425 aequoreus sonipes, 479, 497, 506, XI 443. —

Digitized by Google

Arion S. I 1, 52 Adrasteus, T. IV 43, VI 279 rutilae manifestus igne iubae, 402 praesagus, 422, 479 flavus, 497, Ariona XI 443 fata monentem, Arione VI 506; *v. Adrastus, Hercules, Neptunus.*

Aristaeo genitus (*Actaeon*) T. IV 573.

Armenia: S. I 4, 79, III 4, 63, V 2, 32, 41, 140; *v. Araxes, Bolanus, Corbulo, Domitianus, Nero, Parthi, Rutilius.* — Armenia S. I 4, 79 arcu horrenda fugaci, Armeniam V 2, 34 indocilem Neroni servire.

Armenii (*gen.*) S. V 2, 41 fuga ferocis, Armenii (*nom.*) S. III 4, 63.

Armipotens *Mars* T. VII 78. *cf. Bellipotens.*

Arne *Boeotiae opp.* T. VII 331 uvida.

Arquitenens A. I 682 (*Apollo, S. IV 4, 95* arcitenens pater), T. IV 748 Arquitenens Latonia.

Ascanius S. V 2, 120 (novercales agros *i. e. Didus*), V 3, 39 (*Albam condit*, regnum novercae *i. e. Laviniae*). *cf. Aeneas.*

Aschetos *Amphiarai equus* T. IV 214, VI 305, 441. — Ascheton T. VI 441, [502].

Asclepium *Pergamenum* S. III pr. 25; *v. Aesculapius.*

Ascraeus senex S. V 3, 26, 151 *Hesiodus* (*oper. et d.*).

Asia A. I 82, 410, 530, 730 (= *Troia*), S. I 4, 81, V 2, 57, V 3, 188 (*provincia Romana*). — Asiae S. I 4, 81 magnae iura, S. V 2, 57 mille urbes, S. V 3, 188 dites populos, A. I 530 eversorem *Achillem*, Asiam, A. I 82, 410, 730 Europamque.

Asopide ripa T. IV 370.

Asopius Hypseus T. VII 723, VIII 428, IX 256.

Asopus *fluvius Boeotiae* T. III 337, IV 370, VII 424 sq., IX 449; *deus* VII 424, 429, IX 449, *Asopi cum Iove propter Aeginam filiam raptam certamen* T. VII 318 sq., 731 sq. (*v. Aegina*), *Hypsei pater* VII 315, 723, VIII 428, IX 256. — Asopos T. VII 315, IX 449, Asopon III 337, Asope VII 424, 731.

Assyrius (*Syrius*): amomo S. II 4, 34, liquores III 3, 212, sedes III 2, 121, gramine manantes sucos II 6, 88, sucis T. VI 194, tapetibus (*purpureis*) II 91; *cf. Eous.*

Astacides Melanippus T. VIII 718, Astaciden 725, 746.

Asterion *Argolidis fluvius* T. IV 122 celer, 714 aequus fluctibus.

Asteris S. I 2, 197, 198; *v. Violantilla.*

Astraea alma S. I 4, 2; virginis almae sidera T. XI 132; *cf. Pietas, Sidera.*

Astyages *Argivus* T. IX 253.

Astyanacta turre cadentem S. V 3, 77; *v. Ulixes.*

Astyoche *Thebana* T. III 171.

Atalanta: T. VII 267 Atalanteam Schoenon, T. IV 258, IX 586, 608, XII 125 (*Dianae comes*), IV 267 Calydonia proelia, S. I 2, 86 (*Hippomenes, cf. T. VI 543*), T.

Digitized by Google

IV 249 sq., IX 571 sq., 789, XI 178, XII 125, 805 (*Parthenopaeus*). T. XII 805 genetrix Erymanthia (*cf. IX 594*), IX 573 Ladonis ad undas, VI 541 Maenaliae Atalantes . . . inter aperta Lycaei (*cf. IV 256, XII 125*); IX 571 torva mater Tegeatis (*cf. XI 177*), XI 178 mater Parrhasiis in antris, IV 249 torva mater. — Atalantes Maenaliae T. VI 541; *cf. Arcadia, Parthenopaeus.*

Atalanteam Schoenon T. VII 267, aures T. IV 309.

Atalantiades trux (*Parthenop.*) T. IX 789.

Athamas: T. IV 571 Aeolides; S. II 1, 143, T. I 13, 230, III 186, IV 571 (*Learchus*), T. I 14, IV 562, X 425 (*Ino, Melicertes*). *cf. Ino, Palaemon.* — Athamas S. II 1, 143 torvus, T. I 13 et III 186 infelix.

Athamantea pinu S. V 3, 143 (*cf. Isthmia*).

Athenae: T. XII 482 sq., 510 *ara deum* (*Oedipus, Orestes, v. not. 481*), VII 184, XII 632 (*arx*), S. V 3, 107, A. I 203 (*artes et litterae*), T. XII 617, S. IV 3, 56 (*bella Persarum, Athos, Marathon*); *cf. Actaeus, Aegeus, Atthides, Attica, Atticus, Calirrhoe, Cecropidae, Cecropius, Epicurus, Erechtheus, Menander, Minerva, Munychius, Neptunus, Palladius, Phidias, Piraeus, Progne, Theseus.* — Athenae T. XII 500, 562, 586, Athenis XII 538 magnis, Athenas S. II 7, 28 fertiles, T. XII 294, Athenis S. I 3, 93.

Athos T. V 52 (*Argonautae*), Athon S. IV 3, 56 (*Xerxes*).

Atlans, Atlas: S. IV 3, 157 (*mons*), S. I 1, 60, IV 2, 19, T. I 98, V 430, VII 4, VIII 315 (*caelum fert*), T. I 303 (*Maiae pater, Mercurii avus*), A. I 223 (*mare Atlanticum*). — Atlans T. I 98 arduus, V 430 caelifer, VII 4, Atlantis S. I 1, 60 caeliferi genu, S. IV 3, 157 nives, Atlanta T. VIII 315 astrigerum, Atlante S. IV 2, 19.

Atlanteo gurgite A. I 223.

Atlantiades (*Mercurius*) T. I 303.

Atracia arte *Luna* rubet T. I 106, [Atraciis I 345, *v. not.*]; *cf. Thessalia.*

Atreus: S. V 1, 58 (*Aerope, Atrei uxor, a Thyeste compressa*), S. V 3, 96, T. I 325, IV 56, 307, VII 208, XI 129 (*Atrei scelus*), [T. VIII 742 Atrei sanguinis *Hippomedon, v. not.*]. — Atrei (*gen.*) T. VIII 742 sanguinis; *cf. Atrides, Mycenae.*

Atrides A. I 399, 731 ultor (*Agamemno*), Atridae S. I 4, 113 (*Menel.*), III 2, 98 tumido (*Agam.*), A. II 63 hospitis (*Menel.*), Atridae A. I 468 geminis, Atridis A. I 36 tumidis.

Atropos S. III 3, 127, IV 4, 56, IV 8, 19 alba, V 1, 178 dura, T. I 111, 328, III 68 ignara moveri, IV 190, 601 ferrea; *cf. Parcae.*

Atthides T. XII 536.

[Attica]: T. IV 453, XII 622 (*mel*), S. II 7, 28. T. VI 553,

Digitized by Google

XII 621, 633 (*oliva*); *cf. Acharnae, Actaeus, Aegaleos, Alaeus, Aracynthus, Athenae, Atticus, Bacchus, Boreas, Brauron, Callirrhoe, Cecropius, Celeus, Ceres, Eleusin, Elisos, Erigone, Gargettius, Hymettos, Icarius, Ilissos, Marathon, Melaenae, Minerva, Munychius, Neptunus, Orithyia, Parnes, Piraeus, Salamis, Sunion, Triptolemus.*

Atticus (*subst.*) T. XII 709 (*Athenienses*); Atticus miles XII 609, orsa Menandri S. II 1, 114, senior (*Phidias*) S. I 1, 102.

Attis: S. I 5, 38, II 2, 87, III 4, 41, V 3, 245; *cf. Cybebe, Mygdonius, Phrygius, Sangarius, Synnas.* — Attis S. I 5, 38; Sangarius puer S. III 4, 41.

Atys *Delphicus* pactus Ismenen T. VIII 554, 598, 603, 638, Atyn 633.

Augē S. III 1, 40 Maenalis; IV 6, 52 Aleae lucis Tegeaea sacerdos. *v. Hercules.*

Augustus S. IV 1, 32 ter deciesque fasces tulit; IV 9, 15 (*forum Augusti*), I 1, 23 (*templum Caesaris ab Octaviano exstructum*), V 2, 102 (*lex Iulia de adulteriis*); *de Augustalibus Neapolitanis v. s. v. Statius.*

Aulis A. I 447 Hecateia, 449 litora montivagae dilecta deae, Aulida T. VII 332.

Aurora S. I 2, 218 segnis, I 6, 9, T. II 135 (*Tithonus*), 698 crastina, III 440, VI 257, XII 563, Aurorae T. II 334, XII 50, Auroram T. III 3, A. I 929; S. I 2, 45 (*Tithonus*), V 1, 34 (*Memnon*), T. II 121; *cf. Tithonia, Tithonis.*

Ausonum portus S. IV 5, 37.

Ausoniae armipotentis S. III 2, 20, fragor T. VIII 409.

Ausonius: Ausoniis (*subst.*) S. V 3, 293 (= *Romanis*). Ausonius (*adj.*) S. III 4, 32 arces, III 2, 120 catenas, IV 4, 61 cohortes, IV 4, 96 ducis (*Domitiani*), III 3, 116 enses (*tribuni militum, cui ensis ab imperatore transmittebatur, V 2, 154, 174, 177*), V 2, 174 ferri munia, III 4, 18 Iuppiter, V 3, 168 laris, T. XII 272 latus (*Italiae*), S. IV, 8, 46 litus (*Ital.*), I 2, 76 matribus (*Romanis*), III 3, 105 monetae, IV 4, 52 portu (*Ital.*), I 2, 175 praesidis (*Domit.*), II 1, 195 proceres, S. I 4, 24 togae (*eius qui causas agit, V 2, 108*), IV 8, 20 urbis; *v. Italia, Roma.*

Auster S. III 3, 96 nubilus, T. I 350, V 468 clementior, 705 niger imbribus, VI 462 ingens, IX 362 saevus, XI 520 nubilus, A. I 814, Austri S. V 1, 246, T. VIII 425 hiems, Austro S. I 4, 122, I 6, 78 sub udo *Numidae*, II 4, 28 sub humido *Numidae*, III 1, 72 graviore, V 1, 100 imbrifero, Austri II 2, 27 insani, Austris A. II 13, Austros S. II 1, 106, III 3, 129, T. V 377, VI 830, Austris T. II 105, XI 42. *cf. Eurus, Notus.*

Autonoen orbam T. IV 562; *cf. Actaeon.*

Digitized by Google

Autumnus S. II 1, 217 pallens, Autumnum S. V 1, 50 ditem.

Aventinae cervae legit vestigia *Diana* (*Dianae in Aventino templum*) S. II 3, 22; *cf. Cacus.*

Avernales Naides S. II 6, 101, scopulos S. V 3, 172 (*Sibylla*).

Avernus: Averni S. IV 3, 131 praescios lucos (*Sibyllae*), V 1, 27 pallentis deis (*Orpheus*), 259 tristis reges, T. III 146 nigri pater, IV 457 rector, VIII 193 rector, XI 588 pigri sulcator (*Charon*), XII 645 silentis coetus, Averno (*dat.*) S. V 3, 271 pigro (*Orpheus*), T. IV 605 immiti, VII 98, VIII 34 (*Amphiaraus*), Averno (*abl.*) T. III 108 Tartareo, VII 823, XI 12 (*Tityos*); S. V 3, 44 inferni lacus. *cf. Orcus.*

Azan T. IV 292 Idaeis ululatibus aemulus; *cf. Iuppiter Lycaeus.*

BABYLON: S. II 7, 95, IV 6, 67 (*Alexander*), S. III 2, 137, IV 1, 40 (*Romani, cf. IV 3, 110*), S. II 2, 122, III 2, 137, V 1, 60 (*divitiae*); *cf. Eous, Euphrates.* — Babylon S. II 7, 95, Babylonis III 2, 137 antiquae sacras opes, V 1, 60 Babylonos opes, Babylona IV 1, 40, IV 6, 67.

Baccheidos Ephyres S. II 2, 34; *cf. Corinthus.*

Baccheus: T. XII 791 bella, IX 435 cornua, VII 603 cultor, VII 649 cultus, S. III 5, 99 Gauri, A. I 184 munera, S. II 2, 99 nectare, A. I 812 orgia, A. I 950 sacra, T. I 329 sanguine, A. I 715 terga mitrasque.

Bacchica buxus T. IX 479, Naxos A. I 678.

Bacchus: T. IV 652 sq., V 730, VII 146, 175, IX 598, 627, X 887 (*B. Argivis propter Thebas et Iunonem novercam inimicus*); S. I 2, 133, 224, 228, I 6, 88, T. VII 686, A. I 678 (*Ariadne*); T. IV 655 (*v. not.*), 692, XII 619 (*Erigona, Icarius*); S. IV 2, 49, IV 3, 155, IV 6, 66, T. IV 387, VII 181, 565, 569, 687, VIII 237, IX 441, XII 788, A. I 618 (*Indi*); S. II 1, 98 (*Ino nutrix*); T. III 184, IV 672, VII 177, X 77, 886 (*Iuno noverca*), A. I 261 (*ut Iunonem decipiat, virginis formam induit, cf. Nonn. Dion. XIV 159*); T. IV 385, 652, VII 180 (*Lycurgus*); S. III 3, 61 et T. IV 389 *Bacchus Lydius* (ex Hermo aureus exis); T. I 11, 329, II 80, 575, 663, IV 565, VII 211, IX 480, XI 318, 488, A. I 840 (*Pentheus*); S. I 2, 220, II 1, 97, T. II 72, III 184, IV 564, 656, 673, VII 147, 602, VIII 234, IX 425, 428, X 77, 424, 888, 903 (*Semele*); S. I 4, 21, T. I 11, 288, VII 145 sq., 667, VIII 223, IX 343, 439, 628, XI 224, A. I 616 (*B. Thebanus, cf. Agenoreus, Aonius, Echionius, Ogygius*); T. IV 739, V 265, 279, 292, 487, 496, 675, 712 (*Thoantis Lemni regis pater, Hypsipyles avus*); A. I 56 (*nautae Tyrrheni in delphines mutati*). S. I 2, 223, II 7, 7, III 1, 41, V 1,

Digitized by Google

116, T. I 328, II 71 sq., 615, 661 sq., IV 379, 565, 652 sq., V 92, 730, VII 651, 687, VIII 221, IX 434 sq., 479, 598, 794, XII 787, 791, A. I 593 sq., 617 sq., 646, 827 sq., 850 (*orgia, trieterica, cymbalum, mitra, nebris, thyrsus, tibia, tympanum*). S. I 2, 17, 220, I 4, 21, I 5, 3, II 7, 7, V 1, 26, V 3, 6 (*B. poetae pectus implet, cf. Apollo, Mercurius, Musae*); S. III 4, 9 (*Bacchi crines*); S. III 3, 62 (*cornua*). T. VIII 492 (*Baccho crines Polites vovet*); T. VII 603, 649 (*Phegeus et Eunaeus Bacchi sacerdotes*). S. I 6, 96, II 2, 100, III 1, 41, III 4, 59, IV 2, 34, IV 5, 16, T. II 85, V 257, VII 308, X 102, 307, 312 (*Bacchus = vinum, cf. S. I 6, 95, II 2, 99, III 5, 99, IV 6, 56, 80, T. IV 452, A. I 184, 616, II 101*). — Bacchus S. III 3, 62, IV 2, 34, V 1, 116, T. VII 146, X 312, 901 = XI 224 (*cum Hercule nominatur, cf. III 1, 41 et IV 6, 56*), XI 488, Bacchi S. V 1, 26 sacerdos, T. IV 452 latices, X 424 fulminei cunabula, A. I 593 Agenorei orgia, 646 comites, II 101 laeti munera, Baccho S. III 4, 59, T. I 11, VII 607, X 102, Bacchum T. I 288, II 663, V 257, VII 667, A. I 262, Bacche S. II 1, 98, T. II 576, IV 393, 396, Baccho S I 6, 96, T. II 80, IV 405, VII 308. *cf. Baccheis, Baccheus, Bacchicus, Agenoreus, Aonius, Bromius, Echionius, Euhan, Euhius, Iacchus, Lenaeus, Liber, Lyaeus, Lydius, Nysaeus, Ogygius, Semeleius, Thyoneus; Attica* (*Acharnae, Icaria*), *Chios* (*Oenopion*), *Epidaurius, India* (*Eous, Erythraeus, Ganges, Hydaspes*), *Italia* (*Gaurus, Surrentum*), *Lemnos* (*Thoas*), *Lydia* (*Hermus, Tmolus*), *Naxos, Nysa, Ossa, Othrys, Scyrus, Thebae* (*Cithaeron, Dirce, Ismenus, Teumesius*), *Thracia* (*Bistones, Edoni, Getae, Haemus, Hebrus, Ismara, Pangaea, Rhodope, Strymon, Ossa, Othrys*); *Bassarides, Maenades, Mimallones, Thyiades; Ardor, Furor, Ira, Metus, Somnus, Virtus.*

Bactra S. III 2, 136 regia, IV 1, 40.

Baetica S. II 7, 29 (*olivas profert*); *cf. Baetis, Gallio, Lucanus, Seneca.*

Baetis S. II 7, 34, Baetim II 7, 35; *cf. Baetica.*

Bagrada Cinyphius S. IV 3, 91. *cf. Cinyphius.*

Baiae S. IV 7, 19 desides, Baias S. III 5, 96 vaporiferas, blandissima litora, S. IV 3, 26 aestuantes, [III 5, 75, *v. not.*]; S. III 3, 162. *cf. Alcides, Lucrinus, Nero.*

Baianus: S. V 3, 169 litora, S. I 5, 60 oris, S. III 2, 17 sinus. [S. I 3, 28 *Baianus puer, quem Bais Puteolos in ludum litterarium euntem delphinus dorso ferebat*].

Balearicus actor flexae habenae A. II 134.

Balearis fundae gravidas habenas T. X 857.

Digitized by Google

Bassaridum rotator Euhan S. II 7, 7.

Batrachomyomachiam S. I pr. 12.

Battiadae (*Callimachi*) carmina et Lycophronis S. V 3, 157.

Bebryca crudum (*Amycum*) Pollux caestu obruit A. I 190.

Bebryciae habenae crepitus S. IV 5, 28, Bebrycii nemoris servatorem T. III 353; *cf. Pollux.*

Belidae fratres (*Danaus et Aegyptus*) T. VI 269; *cf. Belus.*

[**Bellerophon**], *cf. Pegasus, Proetus.*

Bellipotens (*Mars*) S. I 4, 34, V 2, 179, T. III 292, VIII 384, IX 832, A. I 443; bellipotens deus T. III 577; *cf. Armipotens.*

Bellona T. II 719, IV 6 (*fax, hasta*), VII 73, 805, VIII 348, IX 297 sanguinea, X 855, XI 413 (*faces*), XII 721, A. I 34; *cf. Enyo.*

Belo ab antiquo durantia cinnama T. VI 61 (*Belus Aegypti rex, cf. Belidae, Phoenix*).

Berecyntia mater T. IV 781; *cf. Rhea.*

Bistones T. II 82, Bistonas T. II 421, III 221; *cf. Thraces.*

Bistonides maritae T V 142.

Bistonius: T. VI 643 arvis, S. II 4, 21 cubili, T. VII 7 domus, T. II 587 ensem, T. XI 194 nives, S. I 1, 19 sonipes. *cf. Thraces.*

Blaesi generosi ardua ora S. II 1, 191, amissi puerum S. II 1, 201, magnanimi ardua gloria S. II 3, 77; *cf. Melior.*

Boeotia tecta T. VII 100.

Boeota flumina T. VII 424, tempe (*Musarum*) S. V 3, 209, uribibus T. IV 360. *cf. Alalcomenaeus, Anthedon, Aonia, Arne, Ascraeus, Asopus, Aulis, Cephisus, Cithaeron, Coronia, Dirce, Erythrae, Eteonos, Gargaphie, Glisas, Graea, Haliartos, Helicon, Hyanteus, Hyle, Ismenus, Itone, Medeon, Melas, Mide, Musae, Mycalesos, Nisa, Ocalea, Olmius, Onchestos, Permessus, Peteon, Plataeae, Schoenos, Scolos, Tanagra, Thebae, Thespiae, Teumesus* (*T. VII 254—342*).

Bolanus: *Vectius* (*Vettius*) *B. sub Nerone cum Domitio Corbulone in Armenia militat* S. V 2, 32, 35, 41, 140, *in Britannia* S. V 2, 55, 142, 144, *sub Vespasiano proconsul in Asia* S. V 2, 57, *mors* S. V 2, 64, *filius* S. V 2, 1 sq., *cf. Crispinus.* — Bolanus S. V 2, 41, 42, 43, Bolanum S. V 2, 37.

Bootes T. X 328; *cf. Arcturus, Sidera.*

Boreas: T. V 407, 432, XII 631 (*Orithyia, Zetes, Calais*); T. III 288, 526, V 15, 346, 432, VI 101, IX 533, XI 114, XII 631 (*in Thracia habitat, cf. Arctos, Geticus, Haemus, Ismara, Rhipaea, Scythicus, Sithonius, Strymonius*). — Boreas S. III 3, 96, T. I 193 gelidus, 352 asper, III 526, VI 101, VIII 411 niger, XI 114, Boreae (*gen.*) T. I 26, IX 533 furiis, (*dat.*) VII 561, Borean S. III 2, 45, T. III 288, V 15, 346 Scythicum, VII 6, Borea T. I 160. *cf. Aquilo.*

Digitized by Google

Branchus T. III 479, Branchi T. VIII 198 intonsi penetralia. *cf. Apollo, Didymaeus.*
Braurona gelidum T. XII 615.
Briareus immensus stetit aethera contra T. II 596. *cf. Aegaeon.*
Brimo immitem S. II 3, 38; *cf. Diana, Hecate.*
Briseide S. IV 4, 35; *cf. Achilles.*
[**Britannia**], *cf. Bolanus, Britannus, Caledonius, Caligula, Thule.*
Britanno regi S. V 2, 149.
Bromius: Bromio S. II 2, 4 (*Surrentum*), IV 6, 66, T. VII 651, Bromium T. IX 428, [S. II 3, 38, *v. not.*].
Brontes S. III 1, 131 Steropesque, S. IV 6, 48 Siculus, Brontem S. I 1, 4 lassum Steropemque; *cf. Aetna, Cyclopes, Vulcanus.*
Brumae ora rigentia S. II 1, 215.
[**Brundusium**], *cf. Calaber.*
Bruttia ora S. I 3, 33.
Brutus: Bruti senis oscitationes (*Ciceronis familiaris*) S. IV 9, 20; Bruto (*qui reges expulit*) femina timuit S. I 4, 42.
Busiridos aras inmites T. XII 155; S. III 1, 31, IV 6, 103; *cf. Hercules.*
Buten Olenium (*Aetolum*) T. VIII 484.
Byzantiacos lacertos (*piscium speciem*) S. IV 9, 13.

[**CABIRORUM**] *saltatio* A. I 832; *cf. Samothraces.*
Caci atra rura = *collis Aventinus, ubi C. ignem et fumum vomens vicina omnia populabatur* (*Serv. ad Aen. VIII 190*) S. II 3, 12; *cf. Hercules.*
Cadmeius: T. XI 215 conubia (*Semeles et Iovis*), IV 565 genetrix (*Agave*), VIII 457 et 519 Haemon, I 376, III 366, VII 492 heros (*Polynices*), X 669 plebes, IX 9 proles, XII 380 virgo (*Antigone*).
Cadmeus (= *Thebanus*): T. VII 328 campo, I 123 culmine, VIII 600 iuventus, IV 57 larem, X 585 lares, XII 635 moenia, X 67 paelicis (*Semeles*), IX 140 phalanx.
Cadmus: T. I 6, 15, VIII 230 (*Europa, cf. Agenoreus, Sidonius, Tyrius*), T. VII 664, VIII 231, X 889 (*Apollinis de iuvenca oraculum*), T. I 7, 184, 680, II 572, 610, III 181, 285, 645, IV 345, 434, 440, 556, VIII 232, 601, X 614, 806, XI 489 (*Martis serpens, Sparti, cf. Creon, Echionius, Haemon, Lycophon, Mars, Martius, Mavortius, Menoeceus, Theron*), T. I 153, X 787 (*C. Thebas condit, cf. Cadmeius, Sidonius, Tyrius*), T. II 289, III 269, 271, 282, 289, 300, IV 554, VIII 236, IX 822 (*Harmonia, Mars, Venus*), T. I 227, II 291, III 289, IV 555 (*in Illyria C. et Harmonia serpentes fiunt*), T. III 183, X 67, 906, XI 215 (*Semele Cadmi f.*). — Cadmus T. I 182, 680, IV 553, XI 490, 702, Cadmi T. I 15 gemitus et prospera, 227 funera, II 322 domos, 613 Tyrii origine, 662 orgia, III 183 veteris regia, 300 foedera, 645 diri novalia, IV

Digitized by Google

345 plebes, 484 semine, VIII 448, IX 51 tellure, 520 et 640 moenia, X 127 trucis populum, 663 semine, 906 turres, XI 40 moenia, 650 iura, XII 115 moenia, Cadmo T. II 119, IV 435, Cadmum T. I 6, II 289, VIII 231, IX 823, X 787, Cadme T. VI 138; *cf. Cadmeius, Cadmeus.*

Caeneus: A. I 264 Caenea magnum (*Caenis puella a Neptuno in virum mutata in Pirithoi nuptiis arboribus opprimitur, cf. Lapithae*). — T. VII 644 Caeneos Inachii (*Argivi*) colla.

Caerus (*Amphiarai equus*) T. VI 502.

Caesar: *C. Iulius Caesar:* S. I 1, 23 (*templum in foro*), 29 (*basilica Iulia*), 85 et IV 9, 15 (*forum Iulium*), II 7, 65 sq.; *cf. Iulius, Pharsalica, Philippi, Pompeius.* S. I 4, 55, I 6, 8, 84, II 5, 27, III 2, 128, III 4, 7, III 5, 29, IV pr. 34, IV 1, 2, 10, 30, IV 2, 5, 32, IV 3, 70, IV 5, 24, IV 7, 50, IV 8, 61, V 1, 14, 133, 144, 165, 191, V 2, 132, 174, V 3, 204, 229, T. XII 814 (*Domitianus*). — Caesar S. I 6, 84, III 2, 128, IV 1, 30, IV 2, 5, 32, V 1, 14, V 2, 174, V 3, 204, T. XII 814 magnanimus, Caesaris S. I 1, 86 ora (*Neronis*), I 6, 8 laeti diem, II 5, 27 magni leo, III 5, 29 auro, IV 1, 2 purpura, IV 7, 50 invicti fulmen, IV 8, 61 invicti numina, V 1, 165 magni numen, 191 sacri vultus, V 2, 132 orbem, Caesari S. IV pr. 34 domino, Caesare S. I 4, 55, V 1, 144 dextro; *v. Caesareus.*

Caesareus: IV 5, 24 auro (*Domitiani*), I 1, 85 fori (*Iulii Caesaris*), V 1, 133 equi, III 3, 65 latus (*Caesarum*), V 3, 229 manu, II 4, 30 nomen, IV 3, 70 pontis, IV 1, 10 pudorem, III 4, 7 puer.

Caiano (*vilissimo Caligulae*) asse plus minus S. IV 9, 22.

[**Caieta**]: S. I 3, 88 sedes quas mitis anus *Aeneae* debet.

Calabrae datus arbiter alno T. III 23; *cf. Brundusium.*

Calais T. V 408, 432 (*Argonauta*); *cf. Boreas, Zetes.* — Calain T. V 408.

Calchas A. I 552, Calchanta A. I 493 vatem, 681; *cf. Thestorides.*

Caledonios campos S. V 2, 142; *cf. Britannia.*

[**Caligula**]: S. III 3, 69 sq. Furiis agitatus (*expeditio adversus Britannos*); *cf. Caianus.*

Callimachus senex, Philetas, Propertius S. I 2, 253; V 3, 108, 157. *cf. Battiades, Cyrene.*

Calliope: S. II 7, 99, V 1, 25, V 3, 15 (*Orphei mater*), A. I 3 diva. — Calliope S. II 7, 38, III 1, 50, T. IV 35 nemoris regina sonori (S. V 3, 15 dux), VIII 374. *cf. Musae.*

Callirrhoe noviens errantibus undis (*Ἐννεάκρουνος fons in Athenarum arce*) T. XII 629.

[**Callisto**]: S. IV 5, 5 (*Ursa sidus*), T. IV 293, 304, VII 8 (*sidus*), 163, VIII 370 (*sid.*), A. I 263. *cf. Arctos, Iup-*

Digitized by Google

piter, Lycaonius, Nonacrius, Parrhasius.

Calpetus *Thebanus* T. X 319.

Calydon T. IV 104 praeceps, Calydonis T. I 453 monstriferae opes, 490 honos, VIII 482 tumidae opes, Calydona T. I 401 antiquam, VII 204 veterem, Calydone T. V 436 satam prolem. *cf. Aetolus, Calydonides, Calydonius. de venatione apri Calydonii v. Meleager.*

Calydonides T. II 736 (*cf. Minerva*), Calydonidas T. XII 117.

Calydonius (= *Aetolus*) T. VIII 441 Agreus, II 476 heros (*Tydeus*), A. I 500 et 538 heros (*Diomedes*), T. X 347 Hopleus, T. I 669 Oeneus, T. IV 267 proelia. *v. Calydon.*

Camenae S. I 2, 257, Camenis IV 7, 21; *cf. Musae.*

Camilli reduces S. V 2, 53.

Campani litoris molles oras S. III 3, 162, Campanos agros S. IV 3, 6 (*Hannibal*); *cf.* S. II 2, 95 Graia arva, V 3, 165 (*Hercules*). *v. Baiae, Capreae, Capua, Gaurus, Misenum, Neapolis, Pompei, Surrentum, Taurubulae, Velie, Vesuvius.*

Cancri rabidi sub limite T. IV 775; *cf. Sidera.*

Cannenses animae gaudent S. I 4, 87.

Canopi Pelusiaci scelus (*Pompei nex*) S. II 7, 70; Canopi Therapnaei ora lascivit (*Canopus lasciva*) S. III 2, 111; *cf. Menelaus.*

Capaneius: T. XII 545 coniunx (*Euadne*).

Capaneus: T. III 539, 598, IV 166 sq., V 566 (*serpentem interficit*), 664, VI 707 (*in ludis Nemeaeis*), VII 669, VIII 661, 746, IX 547 sq. (*Hypseum interficit*), X 258, 739, 828 sqq. (*Superum contemptor, mors, cf.* I 45, III 539, 602, V 569 586, VII 678, IX 550, X 258, XI 2, 70, 89, 124, 181, 221, 249, XII 43, 706, 764), T. XII 545 (*Euadne coniunx*), A. I 469 (*Sthenelus filius*). — Capaneus T. I 45, III 598, 648, IV 166, V 566, 586, 664, VI 707 Argolicus, 722, 759, VII 669 turbidus, 675, VIII 746, IX 547 magnanimus, 565, X 32, 258 ferus, 482, 739 turbidus, 828, 898, XI 2 magnanimus, 70, 249, 706, Capaneu T. VIII 744, XI 181. *cf. Capaneius, Capaneus, Euadne.*

Capaneus (*adi.*) T. XII 764 pectora, VIII 661 pinus, X 832 signa, X 811 tela.

[**Capella**] *sidus, v. Amalthea, Olenius, Sidera.*

Capetus *Argivus* T. IX 276.

Caphereus A. I 93, 450, Caphereos T. IX 307 nimbosam arcem, Capherea T. VII 371 altum; *cf. Euboea.*

Capitolium: S. IV 2, 20, V 3, 233, 292 (*Iovis templum, cf. Iuppiter, Latius, Scipio*), S. III 3, 105 (*templum Iunonis Monetae*), S. I 1, 79, I 6, 102, III 4, 105, IV 3, 16, 161, V 3, 196, 197, 203, T. I 21 (*Iovis Capitolini templum bello Vitelliano combustum, a Domitiano restitutum, cf. Domitianus, Tarpeius*), S. V 1, 189 (*Domitiani statuae in Cap.*),

Digitized by Google

S. III 5, 31, 92, IV 2, 62, V 3, 231 (*certamen quinquennale Capitolinum, in quo Statius victus est, cf. Statius*). — Capitolium S. I 6, 102, Capitolio S. IV 3, 16, Capitolia S. III 5, 31, V 3, 197.

Capitolinus: S. III 5, 92 lustris, V 1, 189 sedibus; *v. Capitolium*.

Capreae S. III 1, 128 dites, Capreas S. III 2, 23; III 5, 100 Teleboum domos. *cf. Pharus, Taurubulae.*

Capua, *v. Capys.*

Capys quae moenia advectis implevit Teucris (*Capua*) S. III 5, 77.

Caricae (*fici*) S. IV 9, 26; *cf. Caunos.*

Carpathius: S. III 2, 88 Carpathio (*mari*); T. I 182 sale, A. I 136 vates (*Proteus*).

[**Carthago**]: S. IV 3, 4 Libycae catervae; *cf. Aeneas, Alpes, Bagrada, Cannensis, Hannibal, Nasamoniacus, Sidonius, Trasimenus.*

Caryae Dianae plaudenti resonare habiles T. IV 225; *cf. Diana, Lacedaemon.*

Carystos S. I 5, 34 undosa (*marmor*), II 2, 93 gaudens fluctus aequare (*marmor, cf. I 2, 149, I 5, 35* onyx, *IV 2, 28*), Carysti T. VII 718 stagna, Caryste T. VII 370 saxosa; *cf. Graius.*

Caspiacae portae limina S. IV 4, 64 (*cf. T. VIII 290*).

Caspius: T. VIII 572 leo, X 288 tigris (*cf. X 821*), *v. Hyrcanus*; T. VIII 290 limina (*cf. S. IV 4, 64*).

Castalia: Castaliae S. V 5, 2 vocalibus undis (*poëtarum fons*), T. I 698 rore pudico (*Apollo*), VI 316 grege (*Pegasus*); S. II 7, 12, IV 7, 11, V 3, 123, T. IV 38, XII 808, A. I 9 (*poët.*); T. I 62, III 455, VIII 203 (*vatum fons*). *cf. Apollo, Castalius, Cirrhaeus, Delphi, Musae.*

Castalius: T. VII 96 altaribus, I 565 fontibus (*Python*), T. VIII 176 lacus (*vatum*); *v. Castalia.*

Castor: S. IV 8, 29, 52, 54, T. IV 236, V 438, VII 413 (*cum Polluce a Lacedaemoniis colitur, cf. Amyclaeus, Oebalius, Therapnaeus*), S. IV 7, 48, V 2, 129, V 3, 139, A. I 180 (ἱππόδαμος), S. I 1, 53, T. IV 215, VI 306 (*Cyllarus equus*), S. IV 5, 27, T. V 407, VI 306 (*Argonauta*), S. IV 6, 16, T. VIII 50 (*C. et Pollux alternis vicibus viventes*), S. IV 6, 15 alter (*Lucifer*), T. X 501, XI 133, A. I 180 (*stella*), S. III 2, 10, T. VII 793 (*cum fratre nautis succurrit, cf. Helena*), S. I 1, 53 (*aedes Castorum in foro Romano*), S. IV 8, 52 (*C. et P. Neapoli coluntur*). — Castor S. IV 5, 27, IV 6, 16 alter, V 2, 129, T. VI 307, A. I 180, Castora S. V 3, 139, Castore S. IV 7, 48 dextro, T. IV 215. *cf. Amyclae, Ledaeus, Neapolis, Oebalides, Oebalius, Pollux, Therapnae, Tyndarides.*

Casus agit Virtutis opus T. VIII 421; *cf. Fors.*

Catillus *Tiburis conditor* S. I 3, 100.

Cato S. I 1, 28 (*Uticensis*), Catonem S. II 7, 68 gravem, Catones S. II 7, 115.

Digitized by Google

Catti S. I 1, 27, III 3, 168; *cf. Domitianus, Rhenus.*

Caucasei triumphi comites T. XII 612; *cf. Amazones, Theseus.*

Caucason Amazoniis armis ululatum T. IV 394; *cf. Colchis, Phasis, Scythicus.*

Caunos aestuosa *ficos* coquit S. I 6, 15; *cf. Carica.*

Cebrenidos viduae (*Oenones*) flumina luctu arida S. I 5, 21; *cf. Paris.*

Cecropidae (*Athenienses*) A. I 203, T. XII 570.

Cecropius (*Atheniensis, Atticus*): T. XII 726 ductoribus (*Theseo*), S. II 6, 55 fidem (*Thesei et Pirithoi*), T. IX 518 flammae (*Thesei lex, qua eis qui proelio interfecti sunt sepulcrum non negatur, cf. Theseus*), S. III 2, 110 luto (*nidis hirundinum in ripis Nili constructis: Progne, Pandionis filia, in hirundinem mutata, cf. Pandionius*), T. XII 163 opem.

Celaenas Satyro pendente inlustres T. IV 186; *cf. Marsyas.*

Celaenaea buxo (*Marsyae tibia*) proelia committere T. II 666.

Celer S. III pr. 17 iuvenis, III 2, 20, 82. *v. Metius.*

Celeus: T. XII 619 Celei domus; *cf. Ceres.*

Cenchreae manus T. IV 60; *cf. Corinthus.*

Centauri: T. II 563, V 261, VI 513, VII 204, XII 554, A. I 111 (*Lapitharum et Centaurorum proelium, cf. Hercules, Hylaeus, Mars, Pholus, Pirithous*); A. I 111, 196, 266, 479 (*Chiron*); T. I 458, III 604, XII 554 (*Centauri et Cyclopes*); S. V 3, 280, T. IV 534 (*Cent. ap. inferos*), T. V 263 nubigenae (*Ixionis et nubis pro Iunone suppositae filii*); T. VII 639, IX 220, A. I 153, T. XII 554 Ossaei bimembres, A. II 164 Peliacis gentibus, 165 biformes; *cf. Lapithae, Ossa, Peliacus, Pelion, Peneius, Pholoe.* — Centaurus T. VII 639, IX 220 semifer, A. I 196, 479, Centauri A. I 111 A. I 153, Centauros S. V 3, 280, T. I 458 bimembres, IV 534, VI 513 truces; *v. Centaureus, Centauricus.*

Centaureus Lycormas (*Aetoliae fluvius*) T. IV 837.

Centauricus: A. I 266 lustra, T. VI 311 semina (*Admeti equi*).

[**Cephalus**] *ab Aurora rapitur* S. I 2, 45.

Cephisi glaciale caput T. VII 349 (*cf. Lilaea, Python*), Cephise VII 340 (*cf. Narcissus*).

Ceraunia alta et Malean T. X 537.

Cerberus: S. I 2, 39, IV 6, 104, T. VIII 56, 98 (*Hercules*); S. II 1, 184, 230 dura fera, III 3, 27 tergeminus custos, V 1, 249, V 2, 95, V 3, 59, 279 asper ianitor, T. II 27, 53 Leti triformis ianitor, IV 487, VII 783 tergeminos mali custodis hiatus, cf. S. III 2, 112 servat Pharias Lethaeus ianitor aras (*Anubis κυνοκέφαλος*). — Cerberus S. II 1, 184, V 3, 59, T. II 27, IV 487, VIII 98 tristis, Cerberon S. V 2, 95; *cf. Cerbereus, Orcus.*

Digitized by Google

Cerbereus: S. V 1, 249 latratus, T. VIII 56 portae.
Cercyona infandum T. XII 577; *cf. Theseus.*
Ceres: T. VIII 64, XII 271 sq. (*Proserpinam quaerit*); T. XII 500, 556, 619 (*Triptolemus, Celeus*); S. IV 8, 50, T. VII 411, XII 627 (*Eleusis*); T. IV 460, V 156 (*Ceres inferna = Proserpina*); S. IV 8, 50 (*Ceres Neapoli in modum Cereris Eleusiniae facibus culta*); S. V 1, 232 (*Cereris effigiem qua uxoris mortuae vultus expressus est colit Abascantus*); S. I 4, 31, IV 2, 34, IV 3, 11, T. I 524, IV 124, XII 557, A. II 101 (*Ceres = frumentum*). — Ceres S. IV 2, 34, IV 8, 50 Actaea, V 1, 232, T. V 156 inferna, XII 271 orba, A. II 101, Cereri S. I 4, 31, IV 3, 11 castae, IV 124 Ennaeae, 460 profundae, Cererem T. I 524; *cf. Cerealis.*
Cerealis: S. V 3, 226 dona coronae (*corona spicea qua Augustalibus Neapolitanis victor ornabatur, v. Neapolis*), T. XII 627 Eleusin.
Chalcis T. IV 106 (*Aetoliae oppidum*), Chalcida S. I 3, 31 (*Euboeae*); *v. Chalcidicus.*
Chalcidicus: S. V 3, 182 carmen, IV 3, 118 laurus, *cf. Cumae, Sibylla;* S. V 3, 226 coronae (*Neapolitanae*), IV 4, 78 litoribus, S. II 2, 94 turres, *cf. Euboea, Neapolis.*
Chaonius: T. III 476 frondes (*Dodona*), VI 92 nemus (*quercus*).
Chaos S. III 2, 92 Cimmerium, III 3, 210 triste, V 1, 206 Tartareum, T. III 484, IV 520 Elysium, VIII 52, 100 inane, XII 772 Tartareum; *cf. Orcus.*
Charadrus *Argolidis fluvius* T. IV 711, Charadron IV 46 longe spumantem.
[**Charon**]: S. II 1, 186 trux navita avidae cymbae, 229 portitor, II 6, 80 duri senis litora, V 1, 251 navita, V 3, 282 supremus vector, T. IV 479 portitor, VI 476 ianitor atrae Lethes (*cf. S. III 2, 112 Anubis*), VIII 18 umbriferae sulcator pallidus undae, XI 588 Averni sulcator, XII 559 Lethaei portitor amnis; *cf. Orcus.*
Charopeia coniunx T. V 159 (*Polyxo Lemnia*); *cf. 121.*
Charybdis torta S. III 2, 85; *cf. Scylla.*
Chios S. II 2, 93, IV 2, 28 (*marmor nigrum maculatum*), Chio T. V 487 (*Thoas et Oenopion Bacchi filii*).
Chiron A. I 184, 233, 274, 631, II 89 (*Achillis educatio 86—167*), 113, S. I 2, 216, II 1, 89 semifer, V 3, 194, Chironis A. I 507 antris, 526 magni alumnum, 574 carmina, 868 semiferi alumnus, S. I 4, 98 gemini salutifero antro, Chirona A. I 106 longaevum (*antrum describitur*), Chiron A. I 127, Chirone A. I 896 dulci; A. I 39 torvi magistri antra, 276 nutritor ingens, II 97 Thessalus senior, 102 pater. *cf. Achilles, Centauri.*
Chromis: T. VI 324, 414, 442, 457, 464 (*Herculis f., Diome-*

Digitized by Google

dis Thracis equis certat in ludis Nemeaeis). II 613, III 13, IV 597; VII 714; VIII 476; IX 252 (*Thebani*). — Chromis T. II 613, III 13, VI 324, 414, 457, 464, IX 252, Chromin IV 597, VI 442 Herculeum, VII 714, VIII 476, IX 252.

Chrysen (*Apollinis oraculum*) hic dies claudet T. VIII 197 (*Il. I 37, Ovid. m. XIII 174*).

Chthonius *Thebanus* T. II 538, Chthonium T. III 170, IV 597.

Cilicum S. II 1, 160 flores, II 6, 87 messes, III 3, 34 Arabumque messes, V 1, 211 Arabumque ver (*crocus, cf. Corycius, Sicanius*).

Cimmerium chaos S. III 2, 92.

Cinyphius (= *Africanus*) Bagrada S. IV 3, 90, Cinyphiis campis vagata domus coclearum S. IV 9, 32 (*Cinyphus seu Cinyps fluvius in Syrtim minorem influit*).

Cinyrea germina S. V 1, 214 (*myrrha*), *cf. Cyprus*.

Circe simulatrix T. IV 551, Circes vitreae iuga perfida S. I 3, 85 (*Circei*); *cf. Dulichius*.

Cirrha (= *Delphi*) T. III 474 (*Apollo*), VIII 556 (*Atys*), A. I 416 (*pharetrae, cf. Amyclae, Apollo*), Cirrhae S. III 1, 141 opacae pater, T. II 63 ardua, III 611 cavo sub vertice, VII 410 Apollineae oracula, VIII 453 cultorem Daphnea, Cirrham S. V 3, 4 (*poetae sacram*), T. VII 347 (*Apoll.*) VIII 197 (*Apollinis oraculum*), Cirrha (*abl.*) VIII 337 (*oracul.*); *cf. Apollo, Cirrhaeus, Delphi*.

Cirrhaeus: T. I 568 campi (*Python*), VIII 331 hiatu, VII 664 iuvenca (*Cadmus*), VII 779 pater, I 62 stagna (*oraculum*), I 641 templi, III 455 unda (*Castalia*), III 106 virgo (*Pythia*).

Circus: Circi S. III 5, 15 rabidi proelia, V 2, 21 Romulei iugera.

Cithaeron S. II 7, 18 (*Musae*), T. I 114, 330, II 80 (*Pentheus*), III 37, IV 447, VIII 346, IX 447 gelidus, X 372 altus, XI 555, 752 (*Oedipus*), XII 52, (*voc.*), T. II 460, IV 371 bacchate; T. I 485 (*leonis Cithaeronii pellis, qua Hercules adulescens indutus erat*), IV 380 vertice ab Ogygio (*orgia*, Teumesia thyias *commemoratur V 92*), IX 679 et XII 789 Dircaeus vertex (*cf. IV 8*), XII 244 Penthei devexa iugi. *v. Thebae*.

Clarias fores (*oraculum*) T. VIII 199; *cf. Apollo*.

Claudia *Quinta virgo, quae Matris Magnae Idaeae navem in Tiberi obhaerentem movit* S. I 2, 245.

[**Claudia**] *Statii uxor* S. III pr. 27, III 5, 1 sq.; *v. Statius*.

Claudius *imperator* S. III 3, 78 (*divus; nepos est Nero: Friedl. Darstell.*[5] *I 93, qui* longum *i. e. diu pro* longo *legit*). — *de* Claudio Etrusco *v. Etruscus*.

Clementia mitis T. XII 482 (*Athenis Aram Deum posuit, cf. Athenae*).

Digitized by Google

Cleonae ingenti mole turritae T. IV 47; *cf. Cleonaeus.*
Cleonaeus: S. V 2, 49 arcus (*Herculis*), T. IV 160 Molorchi vineta sacra, T. I 487 monstri (*leonis Nemeaei*), S. IV 4, 28 sideris (*Leonis*), T. VI 812 stirpis iactator Agylleus (*Herculis et filiae Molorchi f.*); *cf. Hercules, Molorchus, Nemea.*
Cleopatra S. III 2, 120 Actias (*mors*).
Clio S. I 5, 14, T. I 41, X 630; *cf. Musae.*
Clitor *rapidus* T. IV 289; *cf. Arcadia.*
Clitumna novalia tauros nivales praestant S. I 4, 129; *cf. Mevania.*
Clonis *Thebanus* T. VII 712; *Abantium dux* VII 369.
Clonius *Thebanus* T. VIII 697.
Clotho S. I 4, 1, T. III 556 ferrea; *cf. Parcae.*
Clymenea germina S. I 2, 124 (*electrum, cf. Phaethon*).
[**Clytaemnestra**]: A. I 400.
Cocytos T. VIII 30, Cocyti IV 604 litore, XI 96 fonte (*Megaera crines lavat*), Cocyton T. I 90 inamoenum (*Tisiphone crines lavat*); *cf. Orcus.*
Coelica tesca S. II 3, 14.
Colchi T. V 458 (*Jason, Medea*); *cf. Colchis, Jason, Phasis, Scythicus.*
Colchis S. II 1, 141 fera (*Medea*), T. IV 506 Scythicis armata venenis, 551, Colchidas IX 734; *cf. Colchi, Colchis.*
Colchis (*adi.*) gens aspera ritu T. IX 611 *Dianam* (*Hecaten*) *colit, cf. IX 734.*
Concordia S. I 1, 31 (*Concordiae ad forum templum et statua*), I 2, 240, II 2, 154, V 1, 44.
Coptos Mareotica T. I 265; *cf. Isis.*
Corbulo: *Domitius C. sub Nerone Armeniam domat* S. V 2, 35; *cf. Bolanus.*
Corinnae tenuis arcana *Statii pater filio exponit* S. V 3, 158.
Corinthus: S. II 2, 34, (*Bacchus, Acrocorinthus*), S. II 2, 68 (*aes, C. a Mummio capta*), S. II 7, 2 (*Venus, Pegasus, Pirene, Bellerophon, Acrocorinthus*), T. I 116 Achaeum mare (*sinus Corinthius*), 334, II 207, 380 (*Sisyphus, Lechaeum, Palaemon*), IV 59 (*Ino*), 60 (*Cenchreae, Pegasus, Pirene*), VI 231 (*Isthmia*), 630, VII 106 (*Acrocorinthus*), A. I 407 bimaris. — Corinthon T. I 334 mitem; *cf. Ephyre, Isthmus, Lechaeum.*
Coroebus *Argivus* T. I 605, II 221, VI 64, 264, *cf. Crotopus, Linus, Psamathe.* Coroebus *Tanagraeus* T. IX 745. — Coroebus T. I 605, II 221, Coroebi VI 264 species horrenda, Coroebum IX 745 Tanagraeum.
[**Corona**] *sidus, cf. Ariadne.*
Coroniam feracem T. VII 307, 308.
Cortynius: T. IV 530 arbiter (*Minos*), T. III 587 cornua (*arcus*), T. V 361 spicula; *cf. Creta.*
Corus: T. IV 834 Cori gravidi, VII 791 Cori nocturni caeco turbine.
Corycius: S. V 3, 5 umbra, T. VII 348 nemus, *cf. Parna-*

Digitized by Google

sus. — Coryciae comae S. V 1, 214 (*crocus, cf. Cilices*).
Corymbus Heliconius T. VIII 548.
Cous: S. I 2, 252 Coo Phileta.
Cremetaon *Thebanus* T. VII 712.
Crenaeus *Fauni f., Ismeni fluvii nepos, ab Hippomedonte interficitur* T. IV 415, IX 320. Crenaeus *Lemnius, Hypsipyles frater* T. V 221. — Crenaeus T. IX 320 tener, 321, Crenaee V 221, IX 356, 388.
Creon: T. X 616, 688 sq., XI 264, XII 61 (*Menoecei filii mors*); XI 648 (*in locum Eteoclis succedit*); VII 776, VIII 72, XI 662, XII 94, 153 *cet.* (*Argivorum corpora vetat cremari*); XI 665 (*Oedipodem expellit*); XII 767 sq. (*a Theseo interficitur*). — Creon T. VII 251, VIII 353, X 618, XI 264, 307, 651, XII 154, 166, 218 saevus, 443, 558, 678 saevus, 773, Creontis VII 776 imperia, XII 278, 375 iussa, 453 saevi imperia, Creonta XII 174 tumidum, 477 inmansuetum, 753, 795, Creon (*voc.*) XI 677, 709, 737, XII 594 dire.
Cresius: T. XII 626 ratis, 582 tecta.
Cressa S. II 6, 25 callida (*Ariadne*).
Creta: S. II 6, 25, T. XII 582, 626, 667 (*Ariadne, Theseus, cf. Gnosius*); S. I 4, 101 (*dictamnus*), T. I 278 (Creta Iovis manes mentita), III 481, IV 292, VII 187, A. I 387 (*Ida, Iuppiter, Rhea, cf. Curetes*); T. IV 530, VIII 103, XI 571 (*Aeacus, Minos*); T. III 587, IV 258, 269, V 361, VI 574, 700, 902, VII 339 (*sagittae, arcus*); S. II 6, 67 *Flavii Ursi praedia.* — Creta S. I 4, 101, II 6, 67, T. I 279, A. I 387, Cretae T. XII 667 centena moenia; *cf. Cortynius, Cresius, Cressa, Curetes, Cydonius, Dictaeus, Dictynna, Gnosius, Ida, Lyctius.*
Cretheus: T. IX 307 Crethea contemptorem profundi.
Creusa Aeolia S. II 1, 142 (*Creontis regis Corinthii filia, quae apud alios Glauce nominatur; reges Corinthi Aeolidae*); *cf. Jason, Medea.*
Crispinus: *Vettius Crisp. Bolani f.*: S. V 2, 1 (*in Etruriam proficiscitur stipendia facturus, cf. 154, 174*), 17 (*senatorii ordinis, cf. 27*), 71 (*Musis deditus, cf. 104, 162*), 75 (*frater*), 76 (*mater ei pocula miscet*), 126 (*frater munus aliquod a Domitiano accipit*), 100 (*sodalem ex lege Iulia adulterii accusatum defendit*), 130 (*inter Salios receptus*), 152 (*Optatus comes*), 173 (*sedecim annos natus tribunus legionis, 12, 125, 177*), *de patre v. Bolanus.* — Crispinus S. V 2, 2, Crispine 162, 171.
Croesus: S. I 3, 105, II 2, 121, V 1, 60 (*divitiae*), *cf. Lydus.* — Croesi (*gen.*) S. I 3, 105 bonis digne.
Crotopus: T. I 570 tecta haut opulenta Crotopi (*a quo Pythonis caede pollutus Apollo expiatur, 716*); *cf. Coroebus, Linus, Psamathe.*

Digitized by Google

Culex *Vergilii* S. I pr. 11.

Cumae: S. IV 3, 115, V 3, 168 (*antiquissima colonia*); S. III 5, 74, IV 3, 115 (*Apollinis auspicio conditae*); S. III 5, 97, IV 3, 24, 118 (*Sibylla*); S IV 3, 24, 65 (*via Domitiana*); S. IV 9, 43 (*patinae*). — Cumas S. IV 3, 115 veteres; *cf. Chalcidicus, Cumanus, Cyme, Sibylla.*

Cumano orbe tortae patinae S. IV 9, 43; S. II 2, 9 *Statii* gentile fretum = *sinus Cumanus*(*Statius Neapolitanus*).

Cura Laborque S. I 5, 12.

Cures: S. IV 5, 56 Curibus vetustis.

Curetes: T. IV 783, VII 173 (*Iovem occultant*), A. I 831 (*saltatio*). *cf. Creta, Rhea.* — Curetes A. I 831, Curetas T. IV 783 trepidos, VII 173.

[**Curtius**] *lacus* S. I 1, 67, 70, 78.

Cyaneae: T. V 347 ora Cyaneis artata; *cf. Argonautae, Cyaneus.*

Cyaneus: S. I 2, 40 aestus, T. XI 438 montes.

Cybebe, Cybele: S. II 2, 87, 88, V 1, 223, V 3, 245, T. VI 115, VIII 221, X 170 sq. genetrix Idaea, XII 224 sq., A. II 60 matris turrigerae (*Cybeles sacra, Attis, cf. Berecyntius, Dindymon, Ida, Mygdonius, Phrygius, Simois, Synnas*); S. I 2, 176, 245, V 1, 222 sq. (*Magna Mater Idaea Romae culta, cf. Alma, Claudia, Stella*). — Cybebe S. V 1, 223, Cybeles lugentis agros S II 2, 88.

Cybeleius: S. I 2, 176 limina (*ludi Megalenses*).

Cyclades T. III 438, V 183 crebrae, Cycladas V 288, A. I 205, 390 vadosas, 530 altas, 676 innumeras; *v. Aegaeon, Chios, Delos, Gyaros, Myconos, Olearos, Paros, cf. Lemnos, Rhodos, Samos, Samothrace, Scyros, Seriphos, Thasos, Tenedos.*

Cyclopes; T. I 217, II 599 (*fulmina*), S. IV 6, 48, T. II 274 (*artifices, cf. Telchines*), T. I 458, III 605 Aetnaeos fratres, XII 553 monstra (*Cyclopes et Centauri*), T. XII 156 Siculos deos (*crudeles*); S. V 3, 49, T. I 252, 630, IV 151 (*Cyclopum arces, Argos*); *cf. Aetna, Brontes, Pyragmon, Steropes.* — Cyclopes T. II 274, Cyclopum S. V 3, 49 scopulos, T. I 217 bracchia, 252 arces, 630 celsa tecta, IV 151 arces, Cyclopas T. I 458.

Cydimus *Lemnius:* T. V 227 Cydimon.

Cydon: T. II 623, IX 127, 759 (*Thebani*), V 220 (*Lemnius*), VI 443 (*equus, cf. Hippodamus*). — Cydon T. II 623 V 220, Cydona VI 443, IX 127, 759.

Cydones: T. VI 574 Cydonum e plebe; *cf. Creta, Cydoneus.*

Cydoneus: T. IV 269 harundine, VII 339 sagittas.

Cygnus, *Caerus, Aschetos Amphiarai equi* T. IV 214, VI 305 sq. Cyllare, tua propago, 441, 502; *cf. Cyllarus.* — Cygnus VI 506, Cygnum

Digitized by Google

441 meritum vocabula, 502 nivalem.

Cyllarus (*Castoris equus*) S. I 1, 54 Ledaeus, T. IV 215, Cyllare VI 306; *cf. Aschetos, Cygnus.*

Cyllene T. IV 288 deo alite felix, VII 187 secreta, Cyllenes IX 846 populus; *cf. Mercurius.*

Cyllenius (*subst.*) T. VII 34. (*adi.*) S. II 1, 189, T. I 293, VII 74 proles, T. II 89 volucer; *cf. Cyllene.*

Cyme S. IV 3, 65 quieta, V 3, 168 Ausonii pridem laris hospita; *v. Cumae.*

Cymodoce *nympha* S. II 2, 20 uda.

Cynosura T. IV 295 dives ferarum; *cf. Arcadia.*

Cynthia T. I 577 (*Luna*), X 365 noctis moderatrix, XII 299, A. I 232 (*Luna*), S. I 2, 268 bona partum acceleret; *cf. Cynthus, Diana, Luna.*

Cynthus T. I 702 Latonius (*Apollo*), Cynthi A. I 682 vertice (*Apollo*), Cyntho T. II 239 (*Diana*); *cf. Delos.*

Cyparissos T. VII 344 *cf. Phocis.*

[**Cyprus**], *v. Cinyreus, Idalius, Paphos, Venus.*

Cyrene S. II 6, 67 (*Flavii Ursi praedia*), S. V 3, 108 docta (*Callimachus*).

Cytherea S. I 5, 31, 54, III 4, 3, 72, 92, III 5, 68, T. V 192; *cf. Venus.*

Cythereius: T. VIII 234 conubia (*Cadmi et Harmoniae*), IV 226 Messe volucrum parens, IV 554 proles (*Harmonia*); *cf. Venus.*

DACUS: Daci (*gen.*) S. I 1, 7 attoniti domus ardua, Dacis (*dat.*) S. I 1, 27, III 3, 169, Dacos S. III 3, 117 truces, T. I 20 deiectos vertice, Dacis (*abl.*) S. I 4, 91; S. I 1, 80 montem, S. III 4, 62 Getae. *v. Domitianus, Hister.*

Dacus (*adi.*): S. I 2, 180 exuvias, IV 2, 66 proelia; *v. Dacus.*

Dalmatae montes S. IV 7, 14 (*Δαλμάτης*).

Dalmatia: S. I 2, 153, III 3, 90, IV 7, 14 (*aurum*). — Dalmatia S. IV praef. 24.

Dalmaticus: S. I 2, 153 metallo, III 3, 90 monte.

Damascus pia *i. e. superstitiosa* S. I 6, 14 (*pruna Damascena*); *cf. Syria.*

Damasus *Argivus* T. VIII 494.

Danae: S. I 2, 136, T. I 225, 255, II 220, III 464, IV 751, VI 265, VII 162, X 892. — Danae T. VI 265 culpata sinus; *cf. Acrisius, Danaeius, Perseus.*

Danaeius: T. I 324 et III 324 arva (*Argiva*), VI 440 augur (*Amphiaraus*), VII 162 limina (*Danaes*), X 892 volucer (*Perseus*); *cf. Danae, Danaus.*

Danai T. VI 667, VII 398, VIII 351, IX 141, A. I 93, 553, Danaum T. VI 189 iussi, X 12 turmae, 21 victores, 814 quisquam, XII 39 tentoria, A. I 550 vota, Danais T. VI 223, VIII 298, XII 598, 716, A. I 513, 894, II 47, Danaos T. VIII 457, 548, IX 256, X 653, 811, XI 206, 663; *cf. Argivi, Graeci.*

Danaus *rex* T. I 542, II 222, IV 133, V 117 Graius pater, VI 270, *cf. Aegyptus, Beli-*

Digitized by Google

dae, Danaeius. Danaus *Argivus quidam* T. X 315. — Danaus T. I 542, X 315, Danai II 222 facinus meditantis, IV 133 nox, VI 270 nefas.

Danaus (*adi., „Peloponnesius" in Thebaide*): T. VII 28 agmina, A. I 392 carinas, A. II 33 classes, A. I 910 hospitii, T. II 431 opes, XI 159 plebis, A. I 447 rates, S. V 3, 268 umbras (*noctem qua Graeci Troiam vastabant*), T. VI 1 urbes; *cf. Argivus, Graecus.*

[**Danuvius**], *v. Hister.*

Daphne *ab Apolline amatur:* S. I 2, 131 (*Penei f.*), T. IV 289, 836 (*Ladonis f.*). — Daphne S. I 2, 131.

Daphneus: T. VIII 453 Daphnea cultorem Cirrhae.

Dardanius: S. III 1, 61 Albae, A. I 80 classem, S. I 1, 9 equi, S. V 3, 178 explorator facis opertae (*quindecimviri qui Vestalium et ignis Vestae curam habebant, cf. I 1, 36* exploratas laudet Vesta ministras, *V 3, 183* Phrygii flaminis), S. I 2, 43 Ida, S. V 2, 108 senex (*senes Romani*); *cf. Dardanus, Troianus.*

Dardanus (*adi.*) S. V 3, 227 ager Albae, V 2, 156 bella, A. I 21 pastor (*Paris*), S. I 2, 192 Dardana sacerdos (*Rhea Silvia*); *cf. Troianus.*

Daulis T. VII 344; *cf. Phocis.*

Dauni rigidi iugera S. V 3, 163 (*Hor. carm. I 22, 14* Daunias militaris); III 3, 163 Diomedeas arces (*Arpi, antea Argyripa nominata, in Daunia*).

December gravidus mero (*Saturnalia*) S. I 6, 5.

Decii S. V 2, 53.

Decor T. II 287.

Deidamia: A. I 296 sq., 562, 607 sq., 636 dilectae virginis, 662 regina, 674 (*Pyrrhus f., II 24*), 768 sq., 803, 823 regina, 886, 904 sq., 919, II 25 sq. coniunx, 82. — Deidamia A. I 296 regina, 562, 607, 768, 803, 886, 904, 919, Deidamian II 82; *cf. Achilles.*

Deilochus T. II 608; VIII 697 (*Thebani quidam*).

Deipyle *Tydei uxor* T. I 533, II 204, 373, VIII 591, XII 119, 803. — Deipyle T. II 373, VIII 591, XII 119, Deipylen II 204; *cf. Argia.*

Delia T. II 243, III 201, IX 627 nemoralis, A. I 834; *cf. Cynthia, Diana.*

Delius S. V 1, 115, T. I 628, VII 753, A. I 487, Delium S. IV 3, 152, Delie T. V 532; *cf. Apollo.*

Delius (*adi.*): S. V 3, 4 antra (*poëtarum*), T. I 573 furta (*Psamathe*).

Delos A. I 206 hospita gentibus, 679, Delon T. I 702 assiduam pelago, VII 183 (*Apollo*), 352, VIII 198 partu ligatam, Dele III 439, Delo T. V 55, VIII 337, A. I 388 instabili; *cf. Apollo, Cynthus, Diana, Gyaros, Latona, Myconos, Ortygia.*

Delphi T. IX 513, Delphis VIII 196, Delphos T. I 564; S. V 1, 114 arcani antri, T. I 491 divina oracula Phoebi,

Digitized by Google

492 vocalibus antris, 665 limen Phoebi, 667 Phoebea templa, IV 411 deos tripode implicito consulere. *v. Apollo, Castalia, Cirrha, Corycius, Parnasus, Phocis, Pythia, Python.*

[**Deucalionis**] *diluvium* T. I 223, VIII 305, XI 469; *cf. Pyrrha.*

Diana: S. I 5, 56, T. III 203, VII 274 (*Actaeon, Gargaphie*); T. II 469, 742, VII 204 (*Oeneo aprum Calydonium mittit*); T. VI 117, IX 682 (*Niobe*); T. IX 611 (*Amazones, Colchis*); IX 734 (*Colchis, cf. Hecate*); T. IV 257, 331, IX 586, 611, 627, 636, 679, 726, 806, 843 sq., 863, 907, X 369, XII 125, 129 (*Arcadia, Atalanta, Parthenopaeus, cf. Callisto, Maenalius, Lycaeus*), A. I 447 sq. (*Aulis, Iphigenia*); de *Diana Delia v. Cynthia, Delia;* T. IV 225, 259, VIII 437, X 505, A. I 344, 833 (*Lacedaemon, Amyclae, Caryae, Therapnae*); S. I 3, 76, II 3, 22 sq., III 1, 56, IV 4, 15 (*Italia, Aventinus, Aricia; Idus Dianae sacrae III 1, 60 et 68*); S. I 2, 115 Latonia virgo, I 4, 33, I 5, 56, II 3, 22, 60, T. I 535 Pallas armisona et Diana pharetrata, II 237 Pallas et asperior Phoebi soror (*cf. A. I 825*), IV 425, 433, 748 arquitenens, 746 et VI 611 diva potens nemorum, IX 304 Dianae comitem Therona, 637 diva ferox, A. I 294, 450 montivagae deae, 825 Naidas Ennaeas inter (*Diana venatrix, cf. Atalanta, Callisto, Dryades, Naides*); S. V 3, 22, V 4, 7, T. I 105 Phoebe, 337 Titanis, 577 Cynthia, IV 430, 515, VI 664 Solis opaca soror, VII 470 Phoebe, VIII 271 soror ignea Phoebi, IX 424 Phoebe, X 365, XII 299 Cynthia, A. I 232 Cynthia (*Luna*); S. I 2, 268 Cynthia (*Lucina*); S. V 3, 270 vates longaeva Dianae infernae (*Sibylla Hecates*). — Diana S. I 4, 33, II 3, 21, III 1, 58, A. I 294, 825, Dianae S. IV 4, 15 nemus glaciale, S. V 3, 270 infernae vates (*Hecates = Proserpinae*), T. I 535 pharetratae ora, II 469 Oeneae vindex, IV 225 plaudenti, 331 templa, 430 ora, VII 204, 258 innuptae ira, IX 604 armigerae delubra, 636 niveae saxum, 712 corda, 843 comites, 907, XII 125 Maenaliae comes, Dianam T. IV 257, Diana (*voc.*) X 369, Diana (*abl.*) T. II 742. *cf. Brimo, Cynthia, Delia, Dictynna, Hecate, Latonia, Latois, Luna, Phoebe, Phoebeius, Titanis, Trivia.*

Dicarcheus: S. III 1, 92 Dicarchei tecta, III 5, 75 auspice Phoebo condita tecta Dicarchei (*cf. Apollo*), IV 8, 8 terra Dicarcheo miti dilecta (*Dicaearchia = Puteoli*); *v. Dicarcheus, Dicarchus.*

Dicarcheus (*adi.*): S. II 2, 135 colonis, V 3, 169 portus, II 2, 3 profundi (*sinus Puteolani, cf. 76, III 2, 86, V 3, 166*), II 2, 110 sinus, III 2, 22

Digitized by Google

terris (*vinum ex Aegypto Puteolis inlatum*).

Dicarchus: Dicarchi moenia S. II 2, 96; *cf. Dicarcheus.*

Dictaeus: T. III 481 Dictaee (*Iuppiter*); (*adi.*): T. VIII 103 Dictaei iudicis (*Minois*), IV 258 tela; *cf. Creta.*

Dictynna mitis T. IX 632; *cf. Diana.*

Dictys fluctivagus S. II 1, 95; *cf. Perseus.*

[**Dido**], *cf. Aeneas, Elissa.*

Didymaea limina S. VIII 199; *cf. Apollo, Branchus.*

Dies Tisiphonen adesse sensit T. I 97.

Dindymon S. I 1, 10, Dindyma T. XII 225; *cf. Cybele, Phryx.*

Diomedes *Tydei f.* A. I 469, 500, 538, 547, 675, 698, 701, 709, 712, 721, 732, 820, 844, 881, II 86; S. III 3, 163 (*Argyripam condit in Apulia*), III 5, 48 (*Aegiale uxor*), V 3, 179 (*Palladium*). — Diomede A. I 701 fido; *cf. Diomedeus, Aetolus, Calydonius, Oenides, Tydides.*

Diomedis *Thracis* equi: S. III 1, 31, IV 6, 100, T. I 275, VI 76, 326, XII 156. — Diomedis T. VI 326 Getici pecus; *cf. Cydon, Hercules, Geticus, Lycurgus, Odrysius, Oenomaus, Thracius.*

Diomedeus: S. III 3, 163 arces (*Arpi, Daunia*), S. V 3, 179 furti penetralia (*Palladii, templum Vestae*).

Dione: Diones S. I 1, 84 Latiae templa (*Veneris genetricis*), S. II 7, 2 Isthmiae collibus, Dionen T. I 288, A. II 54; *cf. Dionaeus, Venus.*

Dionaeus: T. VII 261 avibus, S. III 5, 80 columba.

Dirae T. I 52, Diris 214, Diras IV 501, XI 106 ultrices; VI 898, XI 151 (*Ἀραί, cf. Furiae*).

Dircaeus (*Thebanus*): A. I 12 ager, T. XII 5 agmina, X 466 alae, T. VIII 438 Amyntas, V 647 bello, VI 882 campus, VIII 357 culmina (*Dircaeae, una ex septem portis, X 651, 846*), VI 888 exul (*Polynices*), VII 564 flumina, IV 74 gener, IV 762 greges, II 610 Gyan, II 142 heros, IX 679 montis (*Cithaeronis, Preller Myth. Gr.*[3] *II 33 not. 2, cf. IV 8, XII 789*), X 651 turre (*portae, VIII 357, X 846*), XII 789 verticis (*Cithaeronis, IV 8, IX 679*); *cf. Dirce, Thebae.*

Dirce S. II 7, 18 (*Musae*), T. I 38 caerula, IV 447, XII 610 infelix, Dirces S. I 4, 21 mitem alumnum (*Bacchum*), T. I 152 angustae iugera, T. II 433 horrida pascua, T. IV 8 Aoniae aggere celso (*Cithaerone, IX 679, XII 789*), Dircen T. II 322, III 663, IV 374, XII 115; *cf. Dircaeus, Thebae.* — *Dirce regina in fontem conversa T. III 205, cf. Antiopa.*

Dircetis nympha T. VII 298; *cf. Alatreus, Eurymedon, Lapithaon.*

Dis: Ditis T. VII 782 flumina, XI 71 coetu, Diti IV 291 nigro, VII 697, Ditem VIII 248, XI 621, Dite S. IV 7, 14 (*Dalmatia*); *cf. Orcus, Tarentum.*

Discordia T. II 288 Luctus, Ira,

Digitized by Google

Dolor, V 74 Odia, Furor, VII 50 Impetus, Nefas, Irae, Metus, Insidiae, Minae, Virtus, Furor, Mors *Martis comites.*

Dodona: T. III 106, 476, VI 92, VIII 201; *cf. Chaonius, Iuppiter, Molossi.* — Dodona T. III 106 nemorum parens.

Dolopes *Scyrum adorti a Lycomede domantur* A. I 777; *cf. Thessalia.*

Dolor T. II 288; *cf. Discordia.*

[Domitianus]: S. I 1, 79, V 3, 195 sq., T. I 21 (*bellum Vitellianum, incendium Capitolii, a. 69, cf. Capitolium*); S. I 1, 7, 27, 51, 79, I 4, 89, III 3, 168, IV 2, 66, IV 4, 62, V 1, 88, 90, 128, V 2, 133, T. I 19 (*bellum cum Cattis gestum, a. 83, cf. Arctos, Germanus, Germanicus, Rhenus*); S. IV 4, 62, V 1, 91 V 2, 142 (*Britannia ab Agricola subiecta, a. 78—84, cf. Arctos, Britannia, Thule*); S. I 1, 7, 27, 80, I 2, 180, I 4, 91, III 3, 117, 169, IV 2, 66, T. I 20 (*bellum Dacicum, a. 89*); S. III 3, 171, IV 1, 39, IV 3, 159, IV 4, 63, IV 7, 50, V 1, 89, 128, V 2, 135, 137, T. I 19 (*bellum Sarmaticum, triumphus recusatus, ovatio, a. 92, cf. Arctos, Hister, Marcomani, Pannonia, Sarmatae*), S. IV 3, 153 (*Arctos*); S. I 1, 80 (*bellum civile a L. Antonio Saturnino motum, a. 88*); S. I 4, 83, 87, IV 3, 157, V 2, 134 (*Africa, cf. Atlas, Libycus*); S. IV 3, 157 (*Aegyptus, cf. Nilus*); S. IV 1, 42 (*Arabes*); S. IV 1, 40 (*Babylon, Bactra*); S. III 4, 62 (*Getae*); S. V 3, 186 (*Hispania*); S. III 4, 63, IV 1, 41, IV 3, 155 (*India*); S. III 4, 63, IV, 1, 40, IV 3, 110, 154, IV 4, 64, V 1, 89, V 2, 141, V 3, 187 (*Parthi, cf. Araxes, Armenia, Caspiacus, Eous, Euphrates, Persae*); S. V 3, 188 (*Pontus*) S. IV 1, 42 (*Seres*); S. III pr. 18, III 2, 105, 121, IV 7, 46, V 2, 138 (*Syria, cf. Assyrius, Idume, Palaestina, Solymi*); S. IV 4, 96, A. I 15, 19 (*Domitiani bella*). — S. I 6, 102, III 4, 105, IV 3, 16, 161, V 1, 191 (*Capitolium restitutum et Domitiani statuis ornatum*); S. I 1, 1 sq. (*statua equestris post bellum Dacicum erecta*); S. IV 1, 14, IV 3, 10 (*forum transitorium, postea Nervae dictum*); S. IV 1, 13, IV 3, 17 (*templum Pacis*); S. IV 1, 13, IV 3, 9 *templum Iani Quadrifrontis in foro transitorio*); S. I 1, 31 *templum Vespasiani* et *Titi*, S. I 1, 97, IV 2, 60, IV, 3, 19, V 1, 240 (*templum gentis Flaviae*); S. I 1, 34, III 4, 38, 48, IV 1, 7, IV 2, 18—31 (*aedes in Palatino restitutae, Domitiani domus*); S. IV praef. 11, IV 3, 1 sq. IV 4, 2 (*via Domitiana, quae Sinuessa Puteolos ducebat, arcus in Vulturni ponte IV 3, 70, 98, 127*). — S. III 4, 74, IV 3, 14 (*mares castrari vetat, a. 82*); S. IV 3, 11 (*nimium vinearum cultum*

Digitized by Google

edicto coercet); S. IV 1, 43 (*Septembrem et Octobrem Germanicum Domitianumque transnominat*), S. I 1, 36 (*Vestalium incesta punit*), V 2, 92, 102 (*severitas*); S. I 4, 17, 97, IV 1, 38 (*ludi saeculares a Domitiano ad aram Tarenti in campo Martio instituti, a. 88*); S. III 5, 31, 92, IV 2, 62, V 3, 231 (*certamen quinquennale Capitolinum, in quo Statius victus est, a. 90 aut 94*); S. III 5, 28, IV 2, 65, IV 5, 23, V 3, 229 (*quinquatrus Minervae in Albano Domitiani quotannis celebratae, quibus Statius coronam oleaginam ter detulit*); S. I pr. 37, I 6, 1 sq. (*Saturnalia Domitiani, a. 88*); S. IV 2, 33 (*ordinis senatorum et equitum in domo Palatina convivium publicum*); S. IV 4, 5 (*naumachia in dextra Tiberis ripa*); S. II 5, 1 sq., II praef. 18 (*leonis mansueti in amphitheatro mors*). S. IV 3, 14, V 1, 42 (*Domitiani censura*); S. IV pr. 9, IV 1, 1 sq., IV 2, 60 (*septimus decimus consulatus, a. 95*); S. I 1, 74, 97, IV 2, 58, V 1, 240 (*Vespasianus pater, Titus frater, Domitilla soror, filius,* III 4, 18 Iuno (*uxor*); S. V 2, 168 (*Domitiani Albanum, v. supra*), S. I 1, 38, IV 1, 22, IV 2, 67, IV 5, 23, V 3, 231 (*Minerva prae ceteris a D. culta, oliva*); A. I 15 (*D. poeta*), S. III 1, 61, IV 2, 1 sq. T. XII 814 (*Statii fautor*). *cf. Abascantus, Bolanus, Crispinus, Earinus, Etruscus, Grypus, Marcellus, Maximus, Melior, Metius, Polla, Rutilius, Stella, Vindex.* — S. I pr. 22, I 1, 55, 58, 62, 74, I 4, 4, I 6, 27, 40, II pr. 19, III 3, 183, III 4, 18, 60, IV pr. 6, IV 1, 4, 41, IV 2, 5, 11, 22, IV 3, 128, 139, IV 4, 57, IV 8, 61, V pr. 13, 15, V 1, 37, 74, 154, 164, V 2, 170, 177, V 3, 196 (deus, divus, divina domus, genitor deorum, Iuno, Iuppiter, numen, sacer, superi, astrum, genius); S. I 2, 178, I 4, 95, III 4, 48, IV 1, 17, IV 2, 15, IV 3, 108, IV 8, 20, V 1, 167 (pater, parens); S. III 1, 62, III 2, 104, III 3, 155, 167, IV 3, 139, IV 4, 57, 96, V 1, 87, V 2, 125 (dux, ductor Ausonius, Latius, Romanus); I 2, 175, III 3, 184, V 2, 176 (praeses); V 2, 154 (princeps); III 4, 20, IV pr. 34, IV 2, 6, V 1, 42, 74, 261 (dominus); S. I pr. 24, II pr. 19, III pr. 18, IV pr. 7 (sacratissimus imperator); IV 1, 46 (rex), IV 2, 14 (regnator), S. I 4, 92 tanti rectoris, T. I 22 Latiae decus additae famae; *v. Caesar, Germanicus.*

Dorceus T. IX 809 Maenalius, Dorcea 853, Dorceu 815, 885.

Doricus (*Peloponnesius*): T. VI 715 agmina, A. I 395 arma, A. I 869 classis, T. VII 209 crimina (*Pelopidarum*), T. IX 313 cuspis, T. II 182 Isthmos, T. IV 116 ordo, T. VIII 635 miles, T. VIII 138 terra; *cf. Argivus.*

Dorion *Messeniae oppidum* T. IV 182; *cf. Thamyris.*

Digitized by Google

Doris S. III 2, 89 (*mare*), Doridos S. III 2, 91 de antris surgite (*Nereides*), Doridi S. IV 2, 28 glaucae (*mari, cf. Carystos*), Dorida S. II 2, 106, udam, T. IX 371 amaram (*mare*).

Dorylas *Thebanus* T. II 571, III 13.

Drepanum *Achaiae promunturium:* Drepani scopulos T. IV 50.

Dryades: Dryadum S. I 3, 77, T. II 521 choris, IV 329 thalamis, IX 578 plebe; *cf. Hamadryas, Nais, Napaeae, Nymphae.*

Dryas *Tanagraeus, Orionis nepos, Parthenopaeum interficit, a Diana ipse occiditur,* T. VII 255, IX 857, 875, XI 281, Dryantis IX 861 saevi, Dryanta VIII 355, IX 842 horrendum; IX 867 ducis Aonii.

Dryope *Thebana* T. II 614.

Dryopum trahens Erasinus aristas T. IV 122.

Dulichius (*Ithacus*): S. I 3, 86 lupis (*Ulixis sociis in lupos mutatis, cf. Hom. Od. X 212*), S. V 1, 58 proci, S. V 3, 115 regis, A. I 6 tuba.

Dymas *Arcas, Parthenopaei amicus* T. VI 537, 555, 584, X 348, 360, 406, Dymantis T. X 397, Dymanta T. X 465, Dyma T. X 352; 350, 435, 443 Arcas.

Dyme *Achaiae oppidum* T. IV 124 avia.

EARINUS: *Flavius E. Pergamenus, Domitiani libertus* S. III pr. 22, III 4, 1 sq.

Ebosia S. I 6, 15 (*v. not.*).

Echeclus *Thebanus* T. X 314.

Echinadas T. II 731, *cf. Achelous.*

Echion *unus ex Spartis, Penthei pater,* T. IV 569; *cf. Cadmus, Echionides, Echionius.* Echion *Thebanus quidam* T. X 494.

Echionides *Polynices* T. VI 445.

Echionius (= *Thebanus*): T. IX 646 armis, II 310 aula, II 353 iuvenis (*Polynices*), X 508 limine, IX 794 Lyaeo, II 610 Lycophontem, XII 73 penates, I 169 plebis, III 492 portas, II 90, III 342, IX 203 regis (*Eteoclis*), VI 14 Thebae; *cf.* X 614 generis viperei, 668 terrigena, *v. Cadmus, Mars, Martius, Mavortius, Thebanus.*

Edonus: T. XII 733 currus (*Martis*), [T. IV 652 Haemo *e coni. Markl., codd.* edomito], T. V 78 hiemes; *cf. Thracius.*

Egeria S. I 3, 76, V 3, 291 (*Aricia*); S. V 3, 290 (*Numa*). — Egeria S. I 3, 76.

Electrae T. VIII 356; *cf. Thebae.*

Elegea petulans S. I 2, 7.

Eleus: T. VIII 364 cohortes, S. I 1, 102 Iovis, S. IV 4, 31 laboribus, S. II 6, 72 lustris, T. VI 534 manus, T. X 234 palmas, T. VII 95 templa, T. II 185 valles; *v. Elis.*

Eleusin T. II 382 mitis, VII 411 pernox, XII 132, 627 Cerealis; *cf. Ceres.*

Elis T. IV 238 resupina, Elidis S. I 3, 68 amnem (*Alpheum*), Elin S. II 6, 47, Elide T. II 167; *cf. Alpheus, Eleus, Oenomaus, Olympia, Pisa.*

Elisos *Atticae fluvius, quo Mi-*

Digitized by Google

nerva Tydei scelere conspecto lustratur T. VIII 766, XII 631, *cf. Orithyia.*

Elissa S. III 1, 74 dives, Elissae S. IV 2, 1 Sidoniae convivia, Elissam S. V 2, 120 miseram; *cf. Dido.*

Elisson incurvus, *Sicyoniae fluvius, quo Furiae lavari perhibentur* T. IV 52.

Elymus Lemnius T. V 207.

Elysium: Elysii S. II 1, 204 mollis munera (mutae volucres, flores), S. II 7, 112 oris (pacis nemus), T. VIII 15 fragorem (*Orci*), Elysium T. XI 79 (*Orcum*); S. V 3, 286, T. III 113, IV 568, VIII 193 (luci felices); *v. Orcus.*

Elysius: T. IV 520 chaos, S. III 3, 23 domus, S. V 1, 257 flores, S. V 3, 2 fonte, T. III 247 fontes (*Styx*), S. V 1, 193 oras, S. II 3, 74 pater (*Melioris*), T. IV 482 pios, T. III 109 plagas, T. VII 776 populis, S. II 6, 99 quietem, T. IX 148 regis, T. XI 64 regnis (*Orco*), S. IV 6, 15 sedibus, S. V 3, 267 sede, T. IX 323 sorores (*Parcae*), A. I 826 tyranni, T. VIII 194 volucres.

Emathius (*Emathia = Macedonia*): T. XII 571 Emathii Thracesque (*nationes barbarae*). S. III 2, 117 duc ad Emathios manes (*Alexandream*).

Enceladus T. III 595, XII 275, Encelado T. XI 8; XI 68; *v. Aetna.*

[Endymion], *v. Latmius.*

Enispe ventosa T. IV 286; *cf. Arcadia.*

Ennaeus: T. IV 124 Cereri, S. V 3, 277 Iuno (*Proserpina*), A. I 825 Naidas inter *Diana, Pallas, Proserpina; cf. Sicilia.*

Enni ferocis Musa ruda S. II 7, 75.

Enyeus *Argivus* T. XI 50.

Enyo T. V 155 Martia, VIII 656 serpentibus et face mutata ardens, XI 84; *cf. Bellona.*

Eous (*Lucifer*): Eoo S. IV 1, 4 primo, T. III 40 gelido (*mane*), *cf. Hesperus, Lucifer, Phosphorus, Venus.*

Eous (*adi.*): T. VII 565 belli (*Indici*), T. IV 705 brumae (*Aethiopiae*), T. I 157 cardine, T. IV 388 et VIII 238 domos (*Indiam*), T. II 379 Euros, S. V 3, 186 gentibus (*orientis*), T. VII 186 gentibus (*Aegyptiis*), S. III 3, 33 germina (*odores*), T. IX 441 Hydaspes, T. IV 270 iaspide (*Indica, cf. VIII 237, IX 441*), S. IV 3, 110 laurus (*Domitiani*), T. VI 60 opes (*odores*), S. IV 7, 46 Orontem, S. III 3, 92 pelagi (*Erythraei, cf. III 1, 84*), S. II 4, 25 plagae (*psittacus*), T. V 290 polo, T. III 35 ponto, T. XII 624 proris, T. VIII 359 pruinas (*Aethiopiae, cf. T. IV 705*), T. IX 605 rore, S. III 2, 126 sagittas (*Parthorum*), S. III 2, 104 signa (*Syriae*), S. II 2, 86 Syenes, T. XII 617 triumpho (*Persarum*), T. I 263 turis (*Arabici vel Aegyptii*).

Epaphum T. VII 186; *v. Apis, Io.*

Ephyraeus: T. VI 231 litore,

Digitized by Google

T. VII 105 litora, T. II 207 rura.

Ephyre T. IV 59, Ephyres S. II 2, 34 Baccheidos culmen, T. II 379 latus; *cf. Corinthus.*

Ephyreiadae T. VI 630; *cf. Ephyre.*

[**Epicurus**]: S. I 3, 94, II 2, 113, *v. Gargettius.*

Epidaurius: T. VI 887 Agreus, T. III 398 Idmon (*medicus*), S. I 4, 61 proles (*Aesculapius*), T. IV 123 rura (*vinum*)

Epidaurus S. I 4, 100 felix medicis harenis.

Epiros equos dat A. I 420.

Epitrapezion Herculem S. IV pr. 19.

Epopea *Lemnium* T. V 225.

Erasinus *Argolidis fluvius* T. I 357, IV 122, 712.

Erato S. I 2, 49 iucunda, IV 7, 2.

Erebus: Erebi T. I 298 profundi lege, IV 509 caelique deos, 533 monstra, VIII 22 dux, XI 575 poenas, XII 560 caelique sub axe, Erebo (*dat.*) T. VII 785, XI 464 (*in Erebum*), XII 580 caeloque, Erebo (*abl.*) T. IV 484, VI 474, XII 96 (*ex E.*), XI 136 sata virgo; *cf. Orcus.*

Erechtheis penatibus effusa omnis aetas T. XII 471.

Ergino fluctivago *Thebano* T. IX 305.

Erigone T. XI 645 flebilis, Erigones T. IV 692 aestifer canis (*Canicula, Sirius*); S. V 3, 74 Marathonia virgo. *v. Bacchus, Icarius, Marathon, Sidera.*

Erinys S. V 3, 195 civilis, 286, T. I 326, II 20 maior (*Alecto, cf. VII 477*), V 202, VII 562 fera, VIII 686 crudelis, XI 383 (*Megaera*), 619, XII 590, Erinyas XI 345; *cf. Eumenis, Furia.*

[**Eriphyla**]: T. II 299, IV 188 sq., 211, VII 788, VIII 104, 121, XII 123; *cf. Alcmaeon, Amphiaraus, Harmonia.*

Eriphylaeos penates T. IV 211.

Erycinia templa S. I 2, 160; *cf. Eryx, Venus.*

Erymanthiadum nympharum T. IV 329.

Erymanthidos ursae ora ferens Atalanta T. IX 594.

Erymanthius: T. V 665 (*Parthenopaeus*); (*adi.*) T. XII 805 genetrix Erymanthia (*Atalanta*).

Erymanthus: Erymanthon S. IV 6, 101, T. IV 298 monstriferum; T. VIII 749 Arcadio antro. *cf. Hercules, Lampia.*

Erythrae *Boeotiae opp.* T. VII 265 dites pecorum; *cf. Amyclae.*

Erythraeus: S. IV 6, 18 lapillis (*gemmis vel margaritis maris Erythraei*), T. VII 566 oris; *cf.* S. III 3, 92 Eoum pelagus (*margaritae, I 2, 128*). *v. Tethys.*

Eryx: S. III 4, 21 Erycis de vertice; *cf. Erycinus, Venus.*

Erycem *Thebanum* T. IX 128.

Eteocles: *Oedipus Furias adversus filios invocat* T. I 70 sq., *fratres alternis regnare constituunt* I 34, 138 sq., X 801, *Et. fratrem regnum repetentem repellit* I 299, II 117, 410 sqq., *Tydeo, legato Polynicis, insidias facit* II 482 sq., *cladem suorum audit* III 58,

Digitized by Google

Eteoclis auxilia IV 345, VII 235, 254 sqq., *Et. et Tydei certamen* VIII 656 sq., *Hippomedontem vulnerat* IX 104, 203, *fratrum certamen* I 1, VIII 70, XI 203—579, *Eteocl. crematur* XII 1, 437 sq. — Eteocleos T. XII 91 umbrae, 421 artus, Eteoclis III 214 nefas, VII 227 aures, IX 86 hortatus, XII 57 saevi manes, Eteoclea II 384, VII 539 fidum, 688, VIII 353, 687, XI 186, 268, 388. T. I 165 saeve, II 90 regis Echionii, 210 Labdacium ducem, III 1 Aoniae moderator orae, 31 Agenoreus ductor, 78 rex ferus 82 trucis tyranni, 96 ducis infandi, 110 sontis tyranni, 342 regis Echionii, IV 491 Oedipodioniden, VI 493 frater, VII 374 rector, IX 95 Aonides, 203 regis Echionii, X 20, 700 rex, 801 Oedipodionii fratres, XI 205 Tyrius ductor.

Eteonon densam iugis (*Boeotiae urbem*) T. VII 266.

[**Etruria**], *v. Lydius, Tages, Tuscus, Tyrrhenus.*

Etrusca S. III 3, 111, 207; *v. Etruscus.*

Etruscus [Etruscus *filii, non patris cognomen erat: Hirschfeld ap. Friedl. Darst.*[5] *III 718, cf. Etrusca*]: *Claudius pater humili loco natus* S. III 3, 43; 60, 214 (*Smyrnaeus*); 47, 66 (*Tiberii libertus*); 71 (*Caligulae in expeditione Britannica comes*); 78 (*Claudii minister*); 88—105 *Neronis a rationibus* (longum nepoti *Friedl. I 93*); 111 (*coniugis sublime genus*); 112, 126, 207 (*coniunx mortua*); 115 (*Etruscae frater consul in bello Dacico priore*); 122, 153 (*filii*), 140 (*triumpho Iudaeo interesse a Vespasiano permissum*); 143 (*in ordinem equestrem receptus*); 163 (*a Domitiano in Apuliam vel Campaniam relegatus, cf. I 5, 65, III 3, 161 adiutor criminis*); 154, 165 (*revocatus*); 183 (*paulo post mortuus, cf. III pr. 19*); 146 (*80 annos natus*); S. I pr. 35, I 5, 1 sq. (*Etrusci filii balneolum*). — Etrusci S. I pr. 35, III pr. 19, III 3, 6, 149, 173, Etrusco S. I 5, 14, Etrusce S. III 3, 33, 136.

Euadne (*Capanei uxor*) T. XII 126 gravis, 545 Capaneia coniunx, 801 audax caris ignibus se insternit. *cf. Capaneus.*

Euander S. II 1, 93 (*Pallas, Acoetes*), Euandri S. III 4, 48 veteris penates (*Palatinus*), *cf. Euandrius.*

Euandrius collis S. IV 1, 7 (*Palatinus*).

Euboea T. IX 768 praeceps, Euboeam VII 235; *cf. Abantiadae, Abantius, Caphereus, Carystos, Chalcis, Chalcidicus, Cumae, Euripus, Neapolis, Sibylla.*

Euboeus: S. V 3, 137 plebes Euboea (*Neapolitana*).

Euboicus: T. VIII 430 agmen, S. IV 4, 1 campos (*Neapolit.*), T. XI 282 duces, T. II 434 fluctibus (*Euripi*), T. IX 308 hiemes, A. I 449 mare, S. III 5, 12 penates (*Neapo-*

Digitized by Google

lis), S. I 4, 126 pulveris annos (*Sibyllae*), S. V 3, 111 Euboico sanguine (*Neapolis*), S. I 2, 177, IV 3, 24 Sibyllae.

Eubois: S. I 2, 263 tellus (*Neapolis*), A. I 414 ora.

Euhan S. I 2, 17, 133, 220 Semeleius, I 5, 3, II 7, 7, IV 2, 49, IV 3, 155, V 3, 6, T. II 616, V 94, 496, 675 lucidus, 712; *cf. Bacchus.*

Euhippi Arcados spolium T. II 258 (*clipeus in Minervae Argivae templo affixus: de Danai scuto in templo Iunonis affixo v. Preller*[2] *II 53, de Diomedis scuto in Minervae templo suspenso Spanhemium ad Call. lav. Pall. 35*).

Euhius T. IV 739, A. I 616, Euhie T. II 72 tener; *cf. Bacchus.*

Eumaeus S. II 6, 57; *cf. Ulixes.*

Eumelis S. IV 8, 49 felix (*i. e. Neapolis ab Eumelo Admeti filio ita appellata, cuius ductu Neapolis condita esse dicitur*).

Eumenis T. V 33 frigida, VII 580, VIII 10, IX 173, XI 198, 330, 388, XII 423, Eumenides II 186, VI 478, Eumenidum S. V 1, 28 choris (*apud inferos*), V 3, 279 comas, T. I 229 acies, 598 thalamis, II 52 voces, V 302 manus, VII 218 mores, 477 antiquissima (*Alecto, II 20*), VIII 59 lacrimas, XI 271 bellique reus, XII 433 ignes, 559 sator (*Acheron*), Eumenidas S. V 2, 95 saevas, IV 54 Stygias, 526, XII 696, 773 ultrices; *cf. Erinys, Furia, Orcus.*

Eunaeus *Thebanus Bacchi sacerdos* T. VII 649.

Euneos *et Thoas, Hypsipyles et Iasonis filii,* T. V 713, VI 126, 318, 411, 442, 454, 487, 510. — Euneos VI 321 omine Argoo dictus, 411, Euneon VI 442. *v. Thoas.*

Euphrates S. V 1, 89 vagus, Euphratae S. II 2, 122 diademata (*Babylonis seu Persarum reges, cf. III 2, 137, I 3, 105*), T. VIII 290 latus Euphratae (*Persarum regnum*), Euphraten S. III 2, 136 rapidum; *cf. Babylon, Domitianus, Parthi, Persae, Zeugma.*

Euploea *sinus Cumani insula, quae a Pollii villa Surrentina conspiciebatur* S. II 2, 79, III 1, 149 omen carinis.

Euripus: T. VII 334 Euripum refluum; *cf. S. I 3, 31, T. II 434.*

Europa (*Graecia*) A. I 397, Europae potentis A. I 788, II 64, Europam Asiamque A. I 82, 410, 730.

Europa *Agenoris f.*: S. I 2, 136, III 2, 89. T. I 5, 226, VII 191, 279, VIII 229, IX 334, XI 212, A. II 74. — Europen magno numine vectam A. II 74; *cf. Cadmus.*

Eurotas S. II 6, 46, T. I 119 asper, Eurotae (*gen.*) T. IV 227 oloriferi manus (*cf.* Ledaeo gurgite S. II 6, 45, T. X 504), X 498 rigidi, A. I 180 vada, (*dat.*) S. I 5, 40 vix locus (*marmori Laconico*); VIII 432 crudi torrentis alumnus, X 504 gurges falso olore cantatus; *cf. Sparta.*

Digitized by Google

Eurus S. I 6, 11, III 3, 96 atrox, T. I 193 nubifer, V 705, VII 87, Eurum S. III 2, 45, Euro T. VI 499 ocior, Euri T. VI 288 Notique certantes, Euros T. II 379 Eoos.

Euryalus *et Nisus* T. X 448.

[**Eurydice**]: S. V 1, 203, V 5, 54; *cf. Orpheus.*

Eurydice *Archemori mater* T. V 632, VI 35, 129. — Eurydice T. VI 129, Eurydicen T. V 632.

Eurymedon *Thebanus, Fauni f.* T. VII 262, *Panis f.* VII 297, VIII 356, XI 32. — Eurymedon T. VII 262, XI 32, Eurymedontis VIII 356 manus. *v. Alatreus, Dircetis, Lapithaon.*

Eurystheus S. III 1, 24, 40, III 3, 57, T. VI 289; *cf Hercules.* — Eurysthea S. III 1, 24.

Eurystheus(*adi.*): T. VI 289 bella.

Eurytion *Thebanus* T. IX 749.

FACUNDIA S. V 3, 90.

Falernis praelis S. II 2, 5.

Fama T. II 205 (dea turbida 208), 346 sollers, III 426 vigil (*ante Martis currum*), IV 32 prior et Vetustas, 369 turbatrix, VI 2, IX 33 index pernicior, X 626, XII 812.

Fata T. I 213, III 241 nigraeque Sororum (*Parcarum*) colus, 316, IV 192, VIII 26 (pollice damnant), X 70, 384 et Fors, Fatorum III 304 monitus, VIII 12 colus, Fatis XI 619, Fata S. II 1, 154. *cf. Parcae.*

Faunus: Fauni T. VII 262 patris pastoralia arma (*cf. Eurymedon*), Fauno T. IX 319 nymphaque Ismenide natus (*Crenaeus*), Fauni T. V 582 silvicolae, A. I 240, Faunorum T. II 522 sacris. IV 696 furta, VI 89 greges, Faunos S. I 3, 99 Tiburtes, Fauni S. II 3, 7 faciles; T. VI 105 semideum pecus (IX 376), IX 381 torvi lumina patris. *v. Luperci, Pan, Satyri.*

Favonius tenuis S. III 1, 72; *cf. Zephyrus.*

Fides T. VII 217 et Pietas, XI 98 alma et Pietas.

Fiducia T. VI 371 pallens et Spes et Metus.

Flaminio limite (*via Fl.*) S. II 1, 176; *cf. Milvius.*

Flavium cultum S. IV 3, 19 (*templum Gentis Flaviae a Domitiano conditum*).

Flavius Earinus, *v. Earinus.*

Flavius Ursus, *v. Ursus.*

[**Formiae**]: Antiphatae(*Laestrygonum regis*) cruenti litus S. I 3, 85.

Fors deus T. IV 207, X 384. *cf. Casus, Fortuna.*

Fortuna S. I 4, 6, 93, II 6, 9 caeca, III 3, 86, 157, V 1, 75, 144, V 5, 60, T. II 489, V 26, VI 670, 912, VIII 456, 503, 560, X 194, XI 448, 650, 659, XII 35, 97, 338, 422, 505, 547, Fortunam S. V 1, 138. *cf. Praeneste.*

Furiae T. VIII 24, 382, XI 631, Furiarum S. III 3, 26 sibila, T. II 10 iras, III 630 verbera, IV 133 lampade nigra, IV 633 atra concilia, Furiis S. III 3, 70 agitatus, Furias S. V 1, 192, T. IV

Digitized by Google

643, VII 469, VIII 248, XI 670, XII 510, Furiis XI 403, 537; *v.* S. II 1, 185 nulla soror, IV 457 virginibus, V 66 Tartareas sorores, 156 Stygiae deae, IX 153, 174 (*crines, cerastae*), XI 415 Stygiae sorores, 576 Stygiae divae, XII 647 anguicomae sorores; *cf. Acheron* (*Furiarum pater*), *Dirae, Erinys, Eumenis, Megaera, Oedipus, Olynthus, Orcus, Orestes, Poenae, Tisiphone.*

Furor T. III 424 (*Martis comes*), IV 661, V 74, VII 52 (*Mars*), Furores IX 833 (*Mars*).

GADES S. I 6, 71 tinnulae (*mulieres Gaditanae*), S. III 1, 183 Solis cubilia; *cf. Hercules.*

Gaetulus: S. V 2, 118 equo, T. IX 739 mater (*leaena*), T. IV 494 silvae (*leo*).

Galatea *provincia* S. I 4, 76 vigens; *v. Gallicus.*

Galatea *nympha* S. II 2, 20 viridis Cymodoceque.

Galesus: Galesi S. II 2, 111 Therapnaei vineta, S. III 3, 93 Lacedaemonii pecuaria (*lana Tarentina*).

[**Gallia**], *cf. Apollo, Senones.*

Gallicus: *Rutilius G. Valens Augustae Taurinorum natus* S. I 4, 58, *poeta* 30, *adulescens causas agit* 24, 71 (*cf. IV 4, 43, IV 9, 16*), *legatus legionis in Galatia, legatus Augusti pr. praetore Pamphyliae, Pannoniae, Cappadociae* 72 *sq., proconsul Asiae* 80, *consul iterum* 82, *in Africa pugnat* 85 (*cf. Libycus*), *leg. Aug. pr. pr. Germaniae inferioris* 89, (*cf. Veleda, Vespasianus*); *praefectus urbis dum bellum Dacicum geritur* 9, 16, 24, 44, 91; *post ludos saeculares a.* 88 *celebratos* (*17, 97*) *sexagesimum aetatis annum excesserat* 53, *mortuus* S. I pr. 33 (*v. Nohl ap. Friedl.*[5] *III 453 sq.*). — Gallicus S. I 4, 4, Gallico S. I pr. 33 Rutilio, Gallice S. I 4, 34, 93.

Gallio: *Iunius G. Lucani patruus, Senecae frater* S. II 7, 32.

Gallus, *Vitorii Marcelli amicus* S. IV 4, 20.

Ganges T. VII 687, XII 788, Gangen S. IV 2, 49, T. I 686, T. IV 387 tumidum; *cf. Bacchus, Indi.*

[**Ganymedes**]: S. I 6, 34, III 1, 27, III 4, 12 sq., IV 2, 11, T. I 548; *cf. Ida, Idaeus, Iliacus, Phryx, Phrygius.*

Gargaphie T. VII 274 Hecataea. *cf. Actaeon, Diana.*

Gargara T. I 549; *cf. Ida.*

Gargettius S. I 3, 94 senior, II 2, 113 auctor (*Epicurus*).

Gauranus: T. VIII 545 monte, S. IV 3, 25 Gauranos sinus.

Gaurus S. III 1, 147 nemorosus Icario palmite, Gauri S. III 5, 99 Bacchei vineta, Gauro S. IV 3, 64 Massicus remittit echon.

Gelonus A. II 133, Gelonos T. II 421 refugo sole pallentes. *cf. Scythae.*

[**Germania**], *cf. Arctos, Catti, Hister, Marcomani, Rhenus, Veleda.*

Germanus: S. IV 2, 66 Germa-

Digitized by Google

nas acies (*bella Germanica v. Domitianus*).

Germanicus (*Domitiani cognomen post bellum Catticum, a. 83*) S. III 4, 49, IV 1, 2, IV 9, 17, V 2, 177 sacer, Germanici nostri S. III pr. 22, IV pr. 9, Germanice S. I 1, 5, I 4, 4 dive, III 3, 165, IV 2, 52, V 1, 105. — *September „Germanicus" transnominatus S. IV 1, 43; cf. Domitianus.*

[**Geryon**], *cf. Hercules.*

Geta, *Vitorii Marcelli f.* S. IV 4, 72 parvo Getae.

Getes A. II 133 (falcem tendit) Getae S. III 4, 62 (*Daci*), Getarum A. I 759 capta moenia (*ab Amazonibus*), Getas T. IV 654 armiferos; *cf. Thraces.*

Geticus: T. XII 631 amores (*Boreas Orithyia*), VI 326, Diomedis, S. IV 6, 100 domos (*Diomedis*), T. IX 532 et T. I 275 Haemo (*Diomedes*), S. III 1, 17 lyra (*Orphei*), S. I 2, 53 mariti (*Martis*), S. II 7, 44 ornos (*Orpheus*), T. II 595 Phlegra (*Gigantes*), S. II 2, 61 plectri (*Orphei*), T. V 306 triumpho, T. III 221 urbes (*Mars*), T. IV 422 Ursa, T. IV 181 vati (*Thamyridi*), T. XII 478 volucres (*Philomela et Progne*); *cf. Thracius.*

Gigantes S. III 2, 65, [T. VI 696, *v. not.*], VIII 79, X 852 (*Olympo Ossam, Ossae Pelion imponunt*); T. IV 534, VIII 42 (*in Tartaro*); S. IV 2, 56, V 3, 196, T. II 595, VI 336, VII 731, X 909, XI 7, A. I 484; *cf. Aegaeon, Aloidae, Apollo, Briareus, Enceladus, Iapetus, Mars, Minerva, Olympus, Ossa, Pallene, Pelion, Phlegra.* — Gigas T. IV 176, Giganta T. V 569, Gigantum T. IV 534 et VIII 42 vincula.

Giganteis favillis T. VII 731.

Glaucias, *Atedii Melioris puer* S. II 1, 1 sq. — Glauciam S. II pr. 5, Glaucia II 1, 229.

Glaucus *Anthedonius:* S. III 2, 37, T. VII 335, Glaucum S. I 2, 128; *cf.* IX 328 Anthedonii hospitis inguina.

Glisas, *Boeotiae oppidum*: Glisanta T. VII 307 exilem, 308 Baccho feracem.

Gnosiacus: T. VI 700 arcus, S. I 6, 88 coronae (*Ariadnes*); *cf. Creta.*

Gnosis S. V 1, 232 lucida, Gnosida S. I 2, 133 desertam, T. XII 676; *cf. Ariadne.*

Gnosius: T. XI 571 urna (*Minois*).

Gorge *Lemnia* T. V 207, Gorgen 216.

Gorgon T. II 717, VIII 762 (*Minervae scutum*), Gorgona T. I 544 anguicomam (*Perseus*), Gorgone T. XI 414 (*Minerva*); T. II 597, VIII 518, XII 606, A. I 299 (*Minervae scutum*). *v. Medusa.*

Gorgoneus: T. IV 61 equo (*Pegaso*), T. II 278 orbes (*Medusae caput anguibus cinctum*).

[**Gortynius**], *v. Cortynius.*

Gradivus S. IV 2, 47, T. III 261, IV 36, 639, V 357, VII 105, 667, VIII 707, A. I 485, Gradivum T. III 220, IX 822, X 894, Gradivo T. IV 14, Gradive

Digitized by Google

T. III 11 pater, VII 20, 695, IX 5, 825, XI 40 Gradivo T. IX 439. *cf. Mars.*

Graea, *Boeotiae oppidum:* T. VII 332.

Graecia A. I 456, 870; *cf. Achaeus, Achivus, Argolicus, Graius, Inachius, Pelasgus, Pelops.*

Graiugena: T. VI 200 Graiugenae reges (*Argivi*), Graiugenum A. I 36.

Graius (*in Thebaide Grai Thebanis opponuntur*) S. II 1, 113, A. I 735, Grai T. X 453, Graiorum, Graium T. V 678 victoria, VI 5 more, 120 primi, VII 608 concilium, VIII 259 cohors, 467 agmina, IX 158 corpora, X 838 telis, XII 55 cohors, 63 armis, 592 pectora (*Graecorum*), A. I 847 dolos, Grais T. IX 567 Sidoniisque, X 70, 156, A. II 80, Graios T. III 655, VII 83, VIII 342, 570; *cf. Graecia.*

Graius (*adi.*): S. II 2, 95 arva (*Graecia magna*), A. I 703 carbasa, A. I 482 cohortes, T. VIII 686 Sidoniique dei, VII 228 duces, III 339 gente, V 536 gentibus, S. III 5, 45 Heroidas, S. III 5, 94 licentia, [S. V 3, 127 magister, *v. not.*], T. XII 399 maniplis, S. II 7, 34 Melete (*Homerus*), S. II 2, 85 et III 1, 5 metallis (*marmor, cf. Carystos, Chios, Sparta*), T. I 145 montibus (*marmor*), T. IX 610 more, S. V 3, 111 (*Neapolim*), S. II 6, 24 nurus, A. I 441 orbem, T. X 514 Ormenus, T. V 117 pater (*Danaus*), A. I 752 ratem, S. V 3, 284 vatum, S. V 3, 127 Velie, S. III 1, 150 vertice (*Miseno*), A. I 15 virtus, S. V 3, 54 virum; *cf. Graecia, Graius.*

Gratia S. I 2, 19, III 4, 83 tergemina; *cf. Pasithea.*

Grypus: *Plotius Gr.* S. IV 9, 15 (*causas agit* trino foro *i. e. in foris Romano, Augusti, Caesaris*); 17 (*annonae et stationibus viarum a Domitiano praefectus*). — Grypo S. IV pr. 28 Plotio, Grype S. IV 9, 2, 5, 53.

Gyaros T. III 438, *cf. Cyclades.*

Gyas *Lemnius* T. V 223; *tres Thebani* T. II 610, VII 715, IX 305.

HADRIA praeceps S. III 2, 87.

Haedi: T. VIII 407 cadentibus Haedis; *cf. Olenius.*

Haemon *Thebanus, Creontis f.* T. VII 252, 644 Mavortius (*i. e. ex Spartis ortus, v. X 668*), VIII 354 celsus, 457 Cadmeius, 497 Ismenius, 519 Cadmeius, X 653 Mavortius, 671, 728, XI 290, Haemona T. VIII 480 Herculeum (*cf. 459*), XII 747 celsum.

Haemoniam (*Thessaliam*) A I 921.

Haemonides (*Maeon Thebanus*) T. II 692, III 42.

Haemonius: T. VI 453 Admetum, A. I 627 amnes, A. I 229 antri, S. I 4, 113 arte, S. II 6, 33 dextrae, S. V 3, 79 marito (*Neoptolemo*), S. II 1, 89 Pelea, S. II 6, 54 Pyladen (*v. not.*), A. I 651 silvis (*v. not.*), S. I 2, 216 et A. I 98 terrae, A. I 476 vallibus; *cf. Thessalus.*

Haemus S. IV 3, 138, T. XI 195

Digitized by Google

ingens, Haemi T. XII 733 vertice (*Mars*), Haemo T. I 275 (*Diomedes*), IV 652 (*Bacchus*), V 16 nudo (*Boreas*), 189, 357 (*Mars*), VII 42 (*Mars*), IX 532 Getico (*Boreas*); *cf. Thracia.*

Haliacmon Argivus T. VII 739.

Haliartos T. VII 274.

Halys *Thebanus* T. II 574, *Argivus* T. IX 152 Halyn Inachium.

Hamadryas S. I 3, 63; *cf. Dryades.*

Hammon T. III 476; S. II 7, 93 Nasamonii Tonantis natum (*Alexandrum*), T. VIII 201 cornigeri vatis nemus.

Hannibal S. I 4, 86 (*Alpes, Trasimenus, Cannae*), IV 3, 5 dux advena (*Campania*), IV 6, 75 Nasamoniaco regi (*Herculis statua*), 82 (*Saguntum*), 85 Sidonii ducis. — Hannibal S. IV 6, 78 periuro ense superbus, 107 barbarus.

Harmonia T. I 288, III 269 sq., 282, 287, 289, 300, IV 554, VII 603, VIII 234 sq., IX 823, X 893 (*Martis et Veneris f., Cadmi coniunx*); T. II 267, 272, 274, 292, 294, 299, IV 192, 206 (*Harmoniae monile*); T. II 290, III 289, IV 554 (*in Illyria mutatur in serpentem*). — Harmonia T. II 290, Harmoniae T. II 267 monile, 272 dotale decus, III 271 genus, IV 206 divitis aurum, VII 603 penetrale, IX 824 nepotes, X 893 populos, Harmoniam T. VIII 236; *cf. Argia, Eriphyla.*

[**Harpyiae**]: T. VIII 256 volucres; *cf. Phineus.*

Hebe S. III 1, 27 (*Hercules*); *cf.* IV 6, 54.

Hebraei liquores Palaestinis simul S. V 1, 213.

Hebrus T. VII 66 corniger, IX 438 spumifer (*Mars*), Hebri S. II 7, 98 murmurantis (*Orpheus*), Hebrum T. V 78 nivalem (*v. not.*), Hebre S. V 3, 17 (*Orpheus*).

Hebrus *Thebanus*: T. X 315 Hebri caput.

Hecataea Gargaphie T. VII 273; *cf. Actaeon, Diana.*

[**Hecale**], *cf. Theseus.*

Hecate S. I 5, 56 velox (*Diana*), T. XII 29 et A. I 344 (*Diana*), Hecatae T. IV 456, Hecaten T. IV 515, Hecate T. IV 541; *cf. Diana* (*templum Dianae vel Hecates T. IV 425 sq., cf. 429* nocturni canum gemitus), *Luna, Perseis, Proserpina, Thessalus, Trivia.*

Hecateidas idus (*Augusti idus, quae Dianae sacrae erant*) S. III 1, 60; *cf. Aricia, Diana.*

Hecateius: A. I 447 Hecateia Aulis; *cf. Diana, Iphigenia.*

Hector S. I 1, 13 magnus, Hectoris S. II 2, 77 magni armiger (*Misenus*), S. IV 7, 20 armis notus liticen (*Misenus*), S. V 3, 79 magni funera, Hectora S. II 7, 55, IV 4, 36, A. I 474, 883, Hectore A. I 6; *cf. Achilles, Andromache, Astyanax, Priamides.*

Hectoreus: S. II 1, 144 cineres, A. I 88 funere, II 50 Ida.

Helena S. I 2, 214, II 6, 27, III 2, 11 Iliacae sororis astra (*Helenae stella navibus insidens nautis perniciosa = T.*

Digitized by Google

VII 792, cf. Castor), IV 8, 28, V 1, 57, A. I 21, 402, 946 Tyndaris, II 59 sq. — Helene S. IV 8, 28 candida, Helena (*abl.*) S. I 2, 214, A. II 64; *cf. Amyclae, Oebalius, Tyndaris.*

Heliadum ramos lacrimosaque germina S. V 3, 86; *v. Phaethon.*

Helicaones *Thebani* T. VIII 476; *cf. Maera.*

Helicon S. II 2, 36, Helicona S. I 5, 1, Helicone S. I 2, 4 canoro, IV 6, 12; *cf. Heliconis, Heliconius, Musae, Permessus.*

Heliconis: Heliconide S. V 3, 30 (*Musa*); T. VII 756 Heliconide nympha genitus Aethion, S. IV 4, 90 silva; *cf. Musae.*

Heliconius: S. V 3, 91 cohors, T. VIII 548 Corymbus, comes Musis, T. VII 631 plectra, S. IV 4, 46 serta, T. VII 282 turba; *cf. Musae.*

Helle A. I 24 Nereis (*Hellespontus*), Helles S. IV 3, 57 gementis pelagus (*Xerxes*); *Hellespontus* A. I 28, 409, T. VI 520; *v. Abydus, Phrixus, Sestus.*

Helops *Thebanus* T. XII 746.

Helos, *Elidis oppidum* T. IV 181; *oppidum Laconicum* T. IV 224 (*v. not.*).

[**Herculaneum**]: S. II 2, 109 Tirynthia ora, V 3, 164 neglecta tellus Alcidae.

Hercules: T. II 165, IV 106, VI 807, VII 416 (*cum Acheloo fluvio de Deianira certat*); S. III 1, 172 (*Alcestis*); S. I 2, 38, III 1, 22, 47, 105, 108, 137, 186, IV 6, 17, 54, 70, T. VI 267, VII 190, 602, 668, VIII 223, 503, IX 424, 427, X 77, 890, XII 301, A. I 189 (*Iuppiter, Alcmena, Iuno inimica, Thebae*); S. IV 6, 105 (*Amazones*); T. VIII 509 (*Amphitryo*); S. III 1, 157, T. VI 869 (*Antaeus*); S. III 1, 23, 182 (*Hercules Argivus, cf. Tirynthius*); S. IV 6, 42, T. V 380, 401, 442, A. I 157 (*Argonauta, cf. Hylas*); S. IV 3, 157 (*Atlas*); S. III 1, 40, IV 6, 52 (*Auge, Telephus*); S. III 1, 41, IV 6, 56, 80, T. VI 510 (*cum Baccho nominatur*); S. III 1, 31, IV 6, 103 (*Busiris*); S. II 3, 12 (*Cacus*); T. II 563, VI 514 (*Centauri, Hylaeus, Lapithae, Pholus, cf. Nessus*); S. I 2, 39, IV 6, 104, T. VIII 55, 98 (*Cerberus*); T. I 485 (*leo Cithaeronius*); *de Deianira v. Achelous, Nessus*; S. III 1, 31, IV 6, 100, T. VI 326, 464 (*Diomedis equi*); S. IV 6, 101, T. IV 298, VIII 749 (*aper Erymanthius*); S. III 1, 24, 40, III 3, 57, VI 289, VIII 750 (*Eurystheus*); S. III 1, 183 (*Gades*), S. IV 6, 102 (*Geryon*); S. III 1, 27, IV 6, 54 (*Hebe*); T. XII 498 (*Heraclidae Athenas veniunt*); S. II 2, 109, V 3, 164 (*Herculaneum, v. Alcides, Tirynthius*); S. III 1, 159, IV 6, 105, T. II 281 (*Hesperidum mala*); *de Hispania v. Gades, Geryoneus, Saguntum;* S. I 5, 22, II 1, 113, T. V 443 (*Hylas*); T. V 507 (*Hyl-*

Digitized by Google

lus); *de Italia v. Cacus, Herculaneum, Surrentum, Tibur* (*Hercules agrestis S. II 2, 23, III 1, 11; de aggere, quem Hercules inter lacum Arvernum et Lucrinum bobus suis duxit, v. Alcides*); S. I 2, 39, II 1, 124, IV 3, 155, T. VI 289, A. I 190 (*XII labores*); S. IV 6, 100, V 2, 48 (*Laomedon, Troia, Telamon, cf. T. V 379*); S. III 1, 29, 34, 51, V 3, 280, T. I 384, II 376, V 443, IX 341, X 261 (*hydra Lernaea, sagittae, cf. Lerna*); T. IV 570 (*Lycus ob Megaram violatam ab H. interfectus*); S. III 1, 29, IV 6, 51, T. IV 160, VI 812 (*Molorchus, v. Agylleus, Cleonaeus*); S. III 1, 51 (*Musagetes*); S. III 1, 30, 36, 182, IV 2, 51, IV 4, 28, IV 6, 41, 58, V 2, 48, T. I 487, II 378, IV 160, 646, 824, VI 248, 346, XI 47, A. I 415 (*leo Nemeaeus*); T. XI 238 (*Nessus*); S. IV 6, 53, T. IV 158, XI 235 sq., XII 67, 498 (*in Oeta moritur*); T. VI 6 (*Olympia*); S. III 1, 40, 162, T. X 646, A. I 261, 266 (*ap. Omphalen servitium*); *de Pholo v. Centauri*; S. IV 6, 83 (*Saguntinus*); S. IV 6, 101, T. IV 298 (*aves Stymphalides*); S. II 2, 24, III pr. 14, III 1, 1, 46 (*certamina*), 101 (*balneum Herculi sacrum*), 105, 146, 154 (*Surrentinus*); S. III 1, 43 (*Thestii filiae*); *de Telamone v. Argonautae, Laomedon; de Hercule Thebano v. Alcmena*; S. I 3, 79, 99, III 1, 183 (*Tiburtinus*); *de Troia v. Laomedon.* S. III 1, 35 IV 6, 42 (*Herculis clava*); *de pelle v. leo Cithaeronius, Nemeaeus*; S. III 1, 185 (*populus ei sacra*); *de sagittis v. hydra Lernaea*; T. VI 290 (*equus Arion*); S. IV pr. 18, IV 6, 1 sq. (*Lysippi Hercules Epitrapezios*). — Hercules S. III pr. 14 Surrentinus, S. IV 3, 155 vagus, Herculis T. IV 825 actis, V 442 vestigia, VII 602 cunabula, Herculem S. IV pr. 18 Epitrapezion, Hercule T. VI 267 parvo, 324 magno satus (*Chromis*), X 296 magno satus (*Agylleus*). *cf. Alcides, Amphitryoniades, Tirynthius, Agylleus, Chromis, Haemon, Herculeus.*

Herculeus: T. X 249 Agyllea, S. I 5, 22 alumni (*Hylae*), T. VI 442 Chromin, T. VI 510 cratera, T. IV 106 gymnade, T. VIII 480 Haemona (cf. 459), S. III 1, 114 hortatibus, S. I 2, 39 et II 1, 124 labores, T. VI 868 lacertis, T. IV 647 laudis, T. X 77 matris, T. VI 813 mole, T. VI 346 Nemeen, T. XII 498 nepotes (*Heraclidae*), T. VII 190 noctes, T. IV 157 paeana, T. VIII 95 raptus, T. IV 297 robore, T. X 261 sagittae, T. IX 341 serpentibus, T. XII 301 noctem, (*cf. VII 190, S. IV 6, 17*), T. I 384 vapore, T. VI 458 viribus.

Hermus *fl. qui aurum gerit* S. I 3, 107, Hermi S. III 3, 61 vadum (*Bacchus*), T. IV 389 fontibus (*Bacchus*), Her-

Digitized by Google

mum S. I 2, 127; *v. Bacchus, Lydius, Tmolus.*

Hernica frondosa S. IV 5, 56.

[**Hero**] *et Leander*: S. I 2, 87, I 3, 27, T. VI 520; *cf. Phrixeus, Sestias, Sestiacus.*

Heroidas Latias Graiasque S. III 5, 45, V 1, 255.

Herses *Amphiarai auriga*: Hersen T. VII 737. *Thebanus:* Hersen intonsum T. IX 306.

[**Hesiodus**]: S. V 3, 26, 151 Ascraeus Siculusque senex.

Hesperides: Hesperidum S. III 1, 159 poma, T. II 281 flebile germen.

Hesperius: T. XII 228 gurgite, T. III 407 ponti, T. X 1 porta (*Solis occasus*), S. III 5, 20 Thules caligantia vada.

Hesperos S. II 6, 37, T. VI 559; *cf. Castor, Eous, Lucifer, Oetaeus, Phosphorus, Venus, Vesper.*

Hiberia S. III 3, 89 (*aurum*); *cf. Hiberus, Hispania, Tagus.*

Hiberus: Hiberos S. V 3, 186 (*Hispania a Romanis subiecta*).

Hiberus (*adi.*): T. VI 855 collis scrutator, T. IV 266 nodis (*cingulo purpura Hispana tincto*), S. IV 6, 102 pecoris, T. I 158 porta (*Solis occasus*).

[**Hierosolyma**] *a Tito deleta* S. III 3, 140, V 2, 138; *cf. Idume, Solymi.*

Hiemes profundae T. III 435.

Hippasides Naubolus T. VII 355.

[**Hippodamia**], *v. Oenomaus.*

Hippodamus *Oenomai f.* T. VI 324, 415, 416, 444 (*Cydon equus, cf. 327*), 456 Martius (*Oenomaus Martis f.*), Hippodamum 457, 465.

Hippolyte *Amazonum regina, Thesei coniunx* T. XII 534, 636.

Hippolyti lacus S. III 1, 57 (*Dianae Aricinae*); S. III 1, 56 Aricinum nemus profugis regibus aptum.

Hippomedon T. I 44 (*cf. IX 91 sq.*), III 544, IV 129, 136, V 560, 665, VI 632—703, 789, VII 430, 641, VIII 661, 743 (*ex Atreo ortus*), IX 91—532 (*Tydei morte incensus Thebanos fugientes persequitur; Crenaeum, Ismeni fluvii nepotem, Ismenum ingressus interficit; mors; cf. I 44, X 27, XI 180*), IX 672, X 748, XII 22 (*Nealce coniunx*), 764. — Hippomedon T. I 44 turbidus, IV 129 et V 560 arduus, 665 acer, VI 632 arduus, 668, 682, 703, 789, VII 430 ferus, 641, VIII 661, 743, IX 91 arduus, 136, 196 ferus, 256, 394, 457, 514, 544 ferus, 568, XI 180, Hippomedontis IX 154 feri, 673, X 27, Hippomedonta IX 145, 316 magnum, 340, 463, 561, X 748, XII 123, 764.

Hippomenem S. I 2, 86; *cf. Atalanta.*

Hippotades *Thebanus* T. VIII 698.

[**Hispania**], *cf. Baetis, Baetica, Gades, Hiberus, Oceanus, Saguntum, Tagus.*

Hister: S. V 2, 137 septenus et undoso circumflua coniuge (*Histro*) Peuce, Histri S. V 1, 89 binominis, Histrum S. IV 4, 63, S. V 1, 128, T. I 19 bis adactum legibus; *cf. Daci, Domitianus, Sarmatae.*

Homerus: S. II 1, 117, II 7, 34, III 3, 61, IV 2, 3 (*Odyssea*),

Digitized by Google

9, IV 4, 100, V 3, 26, 62, 129 (*septem urbium lis*), 150, 159, A. I 4 (*Ilias*). — Homero S. V 3, 62 magniloquo, 159; *cf. Ionius, Maeonius, Maeonides, Meles, Smyrna.*

Homoloides ingentes T. VII 252, VIII 354; *cf. Thebae.*

Hopleus *Tydei armiger*: T. VIII 726, X 347 Calydonius, 350, 376, 402, Hoplea IX 204, X 400, 465; cf. X 443 Aetolus.

Horae T. III 410.

[**Hyacinthus**] *ab Apolline disco interficitur* S. II 1, 112, V 3, 53, A. II 154; *cf. Oebalides, Oebalius.*

Hyampolis *Phocidis oppidum:* Hyampolin acri scopulo subnixam T. VII 345.

Hyanteus: T. I 183 agros (*Boeotiam*); *cf. Hyantius.*

Hyantius: S. II 7, 8 sorores (*Musae*).

Hyas S. I 6, 21 inserena, Hyadum S. I 3, 95 nivosum sidus.

Hybla mitis (*mel*) A. I 557.

Hyblaeus: S. II 1, 48 favis vox tincta, S. III 2, 118 nectare.

Hydaspes T. IX 441 Eous, Hydaspen T. VIII 237 gemmiferum (*Bacchus*); *cf. Eous, India.*

Hydrae greges S. V 3, 280; *cf. Hercules.*

Hylaeus *Centaurus* T. IV 140 duplex, Hylaeum T. VI 517 furentem, *cf. Hercules.*

Hylas S. I 2, 199, I 5, 22, II 1, 113, III 4, 43, T. V 443. — Hylas S. I 2, 199, T. V 443 tener, Hylan S. II 1, 113; *cf. Hercules.*

Hyle *Boeotiae oppidum:* Hyles breve litus T. VII 267.

Hyllus *Hercules f.* T. VIII 507.

Hymen S. I 2, 238, T. III 691 et Iuno, V 71.

Hymetti olentis orator T. XII 622; cf. IV 453 Actaeos imbres.

Hypanis *Argivus* T. VIII 491.

Hyperboreus: T. XII 650 axes, T. V 390 nive, T. I 692 Ursae portitor (*Bootes*).

Hyperenor *Argivus* T. VIII 493.

Hyperionis meatus S. II 7, 25, trepidum orbem T. XI 120, Hyperiona T. III 35, VIII 47, Hyperione S. III 1, 53 multo, S. IV 4, 27 nimio, S. V 2, 55; *cf. Sol.*

Hyperionium Phaethonta T. XII 413.

Hypseus T. VII 310, 315 (*Asopi f.*), 328 (*Aeginae frater*), 330 (*eius copiae*) 723 (*cum Amphiarao pugnat*), VIII 355 (*Proetidas defendit*), 428 sq., IX 252—553 (*a Capaneo occiditur*), 568, 672, XI 280. — Hypseus T. VII 723 Asopius, VIII 428 Asopius, 445 ferus, IX 252, 253, 256 Asopius, 540, 568, XI 280, Hypseos IX 270 hasta, 561 ensem, 672 turmae, Hypsea VII 310, 328, VIII 355.

Hypsipyle T. IV 721, 739 (*ab Argivis ad Langiam fontem reperitur*), 767 Lemnia, V 29 Lemnias (*caedem Lemniorum narrat*), 38 (*Thoantis filia, cf. 675, Bacchi neptis 712*), 240 (*patrem servat, VI 142*), 464 (*Iasonis et Hypsipyles filii*), 495 (*fugit Lemno*), 500 Lemnias, 544 (*Opheltae va-*

Digitized by Google

gitu terretur), 588 Lemnia, 650 Thoantis, 700 Thoantida, 710 sq. (*a filiis Thoante et Euneo apud Lycurgum, Nemeae regem, agnoscitur*), VI 125, 223; 126, 318, 510 (*filii*). — Hypsipyle V 39, 544, VI 125, 223, Hypsipyles VI 319, Hypsipylae V 712, Hypsipylen T. IV 721, 741, V 694, [VI 170, *v. not.*].

Hypsistae T. VIII 356; *cf. Thebae.*

Hyrcanus: T. V 204 leae, VI 576 per avia (*leo*), IV 678 iugales (*tigrides Bacchi*), VII 524 Odrysiisque regibus, VII 69 sanguine (*Mars*), IX 15 tigribus, XII 170 tigridis (cf. X 288 Caspia tigris, X 821 Scythica), VIII 572 umbra (leo Caspius); *cf. Caspius, Scythicus.*

IACCHUS: Iacchi T. II 85 Ogygii (*vini*), Iaccho T. IV 123, VIII 492 crinem pascit Polites; *cf. Bacchus.*

Ialmenides *Thebanus* T. X 510.

Ialmenus *Thebanus* T. X 305.

Ianus: S. I 6, 3, IV 1, 1 sq., 11, IV 2, 61 (*Kal. Ian., consulatus initur, salutatio Imperatoris*), II 3, 12 Iani belligerum nemus (*Ianiculum seu locus, ubi Iani ad forum templum postea aedificatum erat*); S. IV 1, 13—15, IV 3, 10 (*templum Iani Quadrifrontis in foro transitorio a Domitiano exstructum, cf. Pax, IV 3. 10, 17*); S. IV 1, 44, IV 3, 9 (*Iani templum sub Domitiano clausum*). — Ianus S. IV 1, 13 (utroque limine), 44, Iani S. I 6, 3 Kalendis (*cf. IV 1, 1 sq., IV 2, 61*), II 3, 12 belligerum nemus, IV 3, 9 limina bellicosa, Ianum IV 2, 61; IV 1, 11 immensi reparator maximus aevi.

Iapetus *Titan in Tartaro* T. X 916.

Iapyx *Thebanus* T. XII 746.

Iasides T. I 541 (*Adrastus*), VI 889 dux (*Adrastus*), Iasiden (*Argivum*) T. VIII 438 Phaedimon.

Iasides (*mulieres Argivae*) T. II 254.

Iasius senex, *rex Argivorum* T. II 219 (*cum Inacho et Phoroneo nominatur*).

Iason S. II 1, 141 (*Medea, Creusa*); T. V 335 sq. (*Argonautae Lemnum veniunt*); 453 sq. (*Iasoni Hypsipyle nubit*). — Iason T. V 403, 456, 471, 479, 726, Iasoni T. III 521; V 416 Aesone natus. *cf. Argonautae, Hypsipyle, Medea.*

Iasonidae iuvenes, *Thoas et Euneos* T. VI 318.

Iasonia rapina A. I 65.

Ibycus volucrum precator S. V 3, 153.

Icarius: S. V 3, 76, T. XI 645 (*ab agricolis interfectus*), S. III 1, 147, T. IV 655 (*v. not.*), XII 619 (*Bacchum hospitio excipit*); S. IV 4, 13, T. IV 776 (*Icarii et Erigonae canis inter sidera collocatus: Canicula, cf. 692*). — Icarii T. XII 619 domus, Icarium S. V 3, 76; *cf. Erigona.*

Icarius (*adi.*): T. IV 776 astri (*Caniculae*) iuba (*canis iuba, ut Val. Fl. Arg. VI 111,*

Digitized by Google

cf. S. IV 4, 13, 27), S. IV 4, 13 latratibus (*Caniculae*), S. III 1, 147 palmite (*vitibus*), T. IV 655 umbra (*vitibus, v. not.*)

Ida, Ide: T. I 278 Ida nocens (*cf. 279* Creta *Iovis* manes mentita), VII 188 Minoia Ida; S. I 1, 10 Ide (*Phrygia*), T. IV 784 (*Cybele*), A. I 872 perfida (*Paris*), 927, Idae A. I 67 iniustae arbiter (*Paris*), Iden *Cretensem* T. IV 104 (*Iuppiter*), Ida S. I 2, 43 Dardania (*Paris*), III 4, 12 pinifera (*Ganymedes*), A. II 50 Hectorea (*Paris*); *cf. Idaeus, Phryx.*

Idaeus: S. V 1, 224 amnis (*Cybele*), S. IV 6, 47 antris (*Telchines*), T. V 93 buxus (*tibia, Cybele*), S. I 2, 214 carinas (*Paridis*), T. X 170 genetrix (*Cybele*), S. I 6, 34 ministros (*Ganymedem*), A. I 25 remos (*Paridis*), T. VIII 221 terga (*tympana, Cybele*), T. IV 292 ululatibus (*Cybele*), S. I 4, 101 umbra (*Creta*).

Idalius: S. I 2, 160 domos (*Veneris*), S. III 4, 21 lucos, T. II 287 puer (*Amor*), S. I 3, 10 sucis (*v. Venus*), T. V 63, XII 16, A. I 372 volucres (*columbae*); *cf. Cyprus, Venus.*

Idas *Apharei f. Argonauta* T. V 405; *Eleus* T. VI 531—622, IX 122, 755; *Lacedaemonius* T. VII 588; *Thebanus* T. VIII 466. — Idas T. VI 531, 555, 561, 581, 622, VIII 466 Onchestius, Idae (*gen.*) T. VI 599 dolus, IX 122 praepetis Pisaea turba, Idae (*dat.*) T. VI 591, 607, Idan T. V 405, VII 588 Taenarium, IX 755.

Ide *mulier Thebana* T. III 134; *cf. Periphas, Thespiadae.*

Idmon T. III 398 Epidaurius.

Idumaeus: S. III 3, 140 triumphi (*v. Etruscus, Vespasianus*).

Idumes S. I 6, 13 iugis fecundis (*palmulae; cf. 20 et „Thebaicae"*), III 2, 138 florentis nemus (*Palaestinae palmeta*), V 2, 139 non sibi felices silvas ponentis palmeta; *cf. Palaestina, Vespasianus.*

Ignavia torpens T. X 90 (*in Somni limine*).

Ilia S. I 2, 243 Martia, S. II 1, 100; *cf. Rhea.*

Iliacus: S. III 4, 104 Iliacos Pyliosque annos (*Tithoni et Nestoris, cf. I 4, 125, II 2, 108, T. V 751*), S. IV 2, 11 dextra (*Ganymedis*), S. I 2, 145 arces Thybridis (*Roma*), S. III 5, 46 domos (*Troiam*), IV 6, 100 domos (*Laomedontis*), A. I 401 facinus (*Paridis*), S. III 2, 97 litus, S. III 1, 74 marito (*Aeneae*), S. IV 2, 27 Libysque mons (*marmor Phrygium et Numidicum, cf. Phrygius, Synnas*), A. I 97 ratibus (*Paridis*), S. III 5, 98 remo (*Miseni*), S. II 3, 73 senes (*cf. Hom. Il. III 150*), A. I 76 sepulcri (*Achillis*), S. III 2, 11 sororis (*Helenae*); *cf. Mygdonius, Phrygius, Troicus, Troianus.*

Ilion A. I 959 captum.

[**Ilissos**], *v. Elisos.*

Illyricus T. II 291 campos, III 290 herbas; *v. Cadmus, Harmonia.*

Digitized by Google

Impetus amens T. VII 47 (*Impetus, Nefas, Irae cet. Martis comites*).

Inachidae (*Argivi*) T. II 245, III 366, 608 et Achivi, IV 648, V 734 potentes, VI 126, 251, 406, 629, 781, VII 520, VIII 448, 736, IX 3, XI 430, Inachidas VI 3, VIII 498, IX 177, 512, X 207; *cf. Argivi, Inachus.*

Inachides T. XII 107 (*mulieres Argivae*).

Inachis Argia T. XII 303.

Inachius: T. VII 15 acies, I 660 Argis, VII 644 Caeneos, IV 699 campos, V 673 et VII 145 cohortes, II 430 coniugis (*Argiae*), X 728 cuspide, XI 174 cruoris, II 32 gentes (*Peloponnesiae*), IX 152 Halyn, IV 742 Lycurgi, VIII 670 Mycenas, II 430 et Danaae opes, VIII 319 oris, II 199 pater (*Adrastus*), II 145 pectore, XI 199 Perinthi, VIII 363 pubes, II 151 regi, III 533 et VI 38 reges, I 380 tectis, VII 459 tentoria, V 511 Tonanti, I 324 et VII 102 urbes, X 322 vates (*Thiodamas*).

Inachus T. I 357 et Erasinus, II 218 pater bicornis, Iasius, Phoroneus, IV 712 ingens, Lerna, Lyrcius, Charadrus, Erasinus, Asterion, V 748 pater, Lernaea palus, VI 253 pater et Io (cf. T. IV 121 genero Iove), VII 553 et Achelous, X 767 (*Argivi alumni eius*), Inachon VII 420 mugire narrant, IX 444 potentem, Inache T. IV 119 fluviorum ductor Archivum, Lyrcie.

Inachus (*adi.*): T. I 619 et VIII 363 pubes, III 249 tecta.

Inarime *insula* (*Aenaria*): Inarimen S. II 2, 76 (*ex Pollii villa Surrentina conspiciebatur*), T. X 917 putes levari (*a Typhoeo, cf. Verg. A. IX 716*).

India: S. II 1, 160, IV 5, 30, V 1, 212, T. VII 569 (*Indiae odores: Indus = orientalis, cf. Arabes, Sabaei*); S. III 3, 94 (*ebur*), S. IV 2, 38 Indis columnis innixa robora Maurorum (*mensae citreae columna eburnea innixae*), S. III 3, 92 (*margaritae maris Erythraei, cf. Eous, Erythraeus, Hydaspes*); S. V 1, 61 Indorum divitiae; *de Bacchi expeditione Indica v. Bacchus.* — India S. IV 3, 137; *cf. Eous, Ganges, Hydaspes, Indicus, Indus.*

Indicus: S. IV 1, 41 laurus, S. IV 5, 30 messes.

Indus: Indi S. III 4, 63, Indorum S. V 1, 61 divitias, 212 arsura seges, Indos S. III 2, 91 ignotos, IV 6, 66, T. VII 181, VIII 239 ignotos, A. I 618, Indis S. IV 2, 49 ululantibus.

Indus (*adi.*): S. IV 2, 38 columnis, S. II 1, 160 et T. VII 569 gramen, S. III 3, 94 dentis, [Inda monilia S. I 2, 128 *Domitius*].

Ino T. IV 562 anhelam; S. II 1, 180, III 2, 39, T. I 12 (*Ino, Bacchi nutrix, Iunoni invisa, cf. S. II 1, 98*), 14, 121, VI 10, IX 331, XII 131; *v. Inous, Isthmos, Leucothea, Palaemon.*

Digitized by Google

Inous: T. X 425 fugam, S. IV 3, 60 Isthmos, S. II 2, 35 Lechaeo, S. II 1, 98 pectore (*Ino Bacchi nutrix*), T. IV 59 querellas.
Insidiae T. VII 50.
Invidia S. II 1, 122, II 6, 69, IV 8, 17 atra (liventia pectora), Invidiam S. V 1, 138; *cf. Rhamnusia.*
Io S. III 2, 101, T. IV 121, VI 254 sq.; *cf. Apis, Argus, Epaphus, Inachus, Isis.* — Io T. VI 254.
Iocasta T. I 68, 230, 234, II 294 (*Harmoniae monile possederat*), I 681 (*Polynicis mater*), II 441, 464, VII 475 (*in Argivorum castris Polynicem convenit*), VIII 641, X 798, XI 315 (*Eteoclem flectere conatur*), 492, 635 (*Lai ensem pectori infert*). — Iocasta T. I 681, II 294, VII 475, 609, VIII 641, 646, X 798, XI 492. *cf. Oedipus.*
Iocus ridens S. I 6, 6.
Ion T. VIII 453 cultor Pisae, Iona IX 252.
Ionium: Ionii T. VI 52 trucis rabies, Ionium T. I 14 ingens, II 106, VI 285 Libycumque, A. I 35 et Aegaeum.
Ionius: S. I 3, 68, T. III 23, IV 105 fluctibus, S. IV 4, 100 periclis (*poesi epicae*), T. II 729 procellas.
[**Iphigenia**], *cf. A. I 447 sq.*
Iphinous *Thebanus* T. VII 714.
Iphis *Argivus* T. VIII 447, Iphin 445.
Iphitus *Phocensium dux* T. VII 354. — Iphitus *Argonauta* T. V 400 (Iphiton).
Ira (*Martis comes*) T. III 424, IV 661 (*Bacchi comes*), IX 833, Irae II 287, VII 48 rubentes.
Iris T. X 136, XII 138, Irin X 81, Iri S. IV 3, 100; S. V 1, 107 et A. I 220 Thaumantida, T. X 123 Thaumantias, S. III 3, 81 Thaumantide imbrifera, S. V 1, 103 Iunonia virgo (cf. III 3, 81), T. IX 405 imbrifer arcus, X 125 nimborum fulva creatrix.
Iris *Admeti equus* T. VI 439.
Isis S. III 2, 101 sq.; T. I 254, 264, VI 256 (*Io*); S. III 2, 102, 112, V 3, 244, T. I 254, VI 256 (*Isis Pharia*); T. I 264 (*Coptica*); S. V 3, 244, T. I 265 (*Osiris in sacris Isidis lugetur*); S. III 2, 112 (*Anubis comes Isidis*); S. III 2, 103, T. I 265 (*sistrum*); *cf. Apis, Epaphus, Memphis, Osiris.* — Isi S. III 2, 101.
Ismara S. I 2, 224, T. IV 385 bellica, VII 685 marcida (*Bacchus*); VI 101 (*Boreas*); *cf. Thracia.*
Ismarius: S. V 3, 6 collibus (*Bacchus*), T. V 432 fratres (*Boreae filii*).
Ismene T. VIII 622, XI 643, Ismenes VII 535 rudis, Ismenen VIII 555 (*Atys sponsus Ismenes*), 642; cf. VIII 608.
Ismenis: Ismenide nympha T. IX 319 (*Crenaeus natus*), cf. 408.
Ismenius (*Thebanus*): A. I 827 buxus (*tibia in Bacchi orgiis*), T. VIII 497 Haemon, T. I 673 et II 307 heros (*Polynices*), T. VII 124 miles.
Ismenos T. VII 800, IX 226 sq. (*Hippomedon per eum The-*

Digitized by Google

banos insequitur), 317, 404 sq. (pinus, urna, cornua), X 27, Ismeni T. IV 415 (*Crenaeus nepos*), XI 179, XII 409, Ismenon T. I 40, III 663, IX 359, Ismene II 461, IX 476; cf. I 43 hostilem amnem, IX 325 avum (*Crenaei*), 481 deus. IX 440 unda altrix (*Bacchi*).

Isthmiacus: T. VI 535 (*ludi*), S. II 2, 68 favillis (*Corintho a Mummio deleta*), S. II 1, 179, T. IX 401 portus (*Palaemon, v. Lechaeum*), XII 131 sepulcro (*Palaemonis*).

Isthmius: A. I 407 claustra (bimari vallo), S. II 7, 2 Diones (*v. Pegasus, Pirene, Venus*), T. VII 15 umbo (cf. A. I 407).

Isthmos S. III 1, 142 lacrimabilis (*ludi*), IV 3, 60 Inous, T. I 120 (*Palaemon*), II 183 Doricus (cf. T. VII 15), IV 62, VI 14 uterque (*ludi*); cf. S. II 1, 180, T. IV 59, VII 420 (*Palaemon*), S. V 3, 143, VI 231, VII 97 (*Isthmia*), T. I 333 (Scironis petrae, Scyllaea rura, Corinthus). *v. Cenchreae, Corinthus, Lechaeon.*

Italicus: Italicae gentis S. IV 6, 78.

Italidum pulcherrima (*Violentilla*) S. I 2, 274

Italus (*Romanus*) S. IV 5, 46.

Italus (*adj.*): S. V 1, 223 Almone, T. VIII 411 imbres, XII 815 iuventus, S. II 7, 65 ossibus, S. III 3, 161 rura, T. I 17 signa, S. III 1, 60 terra, A. I 14 virtus; *cf. Ausonius.*

Ithacesia carbasus A. I 558.

Ithacus A. I 698, 718, II 49, Ithaco A. I 818 sagaci, Ithacum A. I 538, 805, 880, Ithacis A. I 733; *v. Dulichius.*

Ithome montosa T. IV 179.

Itonaeos T. VII 330; *v. Itone.*

Itone *Boeotiae oppidum Minervae sacrum* T. II 721 Aonia.

Itys *Thebanus* T. VII 643, Ityn 642.

Iulia S. V 2, 102 succincta iudice multo (*lex Iulia de adulteriis*).

Iulia tecta S. I 1, 29 (*Basilica Iulia ad forum sita*).

Iulius Menecrates, *v. Menecrates.*

Iulos (*Aeneadas*) S. I 2, 190.

Iuno: T. I 250, 261, 286, 383 (*Prosymna*), 716, II 351 (*Argiae in somnio apparet*), III 252, IV 672, VII 177, 419 (*simulacrum*), IX 511, 515, X 51 (*Iunonem mulieres Argivae adeunt*), 131, 237, 282 (*mulieres Argivas Thesei auxilium petentes adiuvat*), 896, XII 292, 465 *Iuno Argiva, cf. Prosymna;* T. V 446 *Iasoni Lemnias conciliat;* S. III 3, 81, V 1, 103 *Iris eius nuntia;* T. X 61, A. I 588 *Iovis et Iunonis sub matre Rhea amores;* S. I 2, 134, III 4, 15, T. X 77 *cet. Iovis paelices persequitur, cf. Bacchus, Hercules; de Ixione v. Ixion;* S. I 2, 239, II 7, 86, III 1, 73 (*Aeneae et Didoni imbrem mittit, cf. Verg. Aen. IV 165*), T. III 692 *matrimonii dea;* A. II 53 *Paridis de dearum pulchritudine iudicium;* S. II 4, 26 (*pavo ei sacer*); S. III 1, 105, 137 (*Iunonis templum Surrentinum*), S. III

Digitized by Google

3, 105 (*Iuno Moneta in Capitolio*) *Iuno a Romanis culta;* T. I 261 (*Samos*); T. II 293, III 184 *Semelen decipit;* T. I 262 (*Sparta*); T. XI 211 (*Thebanis infesta; cf. Bacchus, Hercules, Ino*). S. II 1, 147 Iuno infera, V 3, 277 Hennaea, T. IV 527 Stygia (*Proserpina*). S. III 4, 18 Iuno Romana (*Imperatoris uxor: Domitia, v. Iuppiter*). — Iuno S. I, 2, 38, 134, 239, II 1, 147 infera, II 7, 86, III 1, 105, III 3, 81, III 4, 15, 18 Romana, V 3, 277 Hennaea, T. I 250, 283, II 293, 351, III 252, 692, V 446 regia, VII 221 regia, VIII 504 regia, IX 511, 515, X 126, 282, XI 211 aspera, XII 292, 465, Iunonis T. I 12 saevae, III 184 iniquae monitis, IV 527 Stygiae, VII 419 ebur, X 51 sceptriferae, XII 300, Iunonem X 896, Iunone S. IV 6, 54, T. X 131. *cf. Iunonius, Saturnia.*

Iunonius: T. I 716 arva (*Argos*), 383 templa Prosymnae, S. V 1, 103 virgo (*Iris*), II 4, 26 volucris (*pavo*).

Iuppiter S. I 2, 136, I 4, 65, I 6, 25, III 1, 141 Pisaeus, III 4, 18 Ausonius, IV 1, 47, IV 3, 129, T. I 29, II 182 aeque, 438, III 228, 471 omnipotens, IV 761, V 178 noctem tardius Olympo deiecit, 362 nubem sistit, V 391 nive agros verberat, 584, VI 183, 257, T. VII 2, 666, VIII 83, 409 (*tonans*), 424 ventis minax, 455, X 374 (*tonans*), 905, XI 6, 25, XII 87 bone, 651 nubilus, A. I 83, 263, Iovis S. I 1, 79 bella, 91 ignem tergeminum, 102 Elei templo, I 6, 27 nostri (*Domitiani*), 40 antiqui saecula (*aurea aetas*), II 3, 51 frondes (*quercus, cf. V 3, 231*) III 1, 25 solium, III 3, 80 summi nuntius (*Mercurius*), IV 1, 41 gremio, V 1, 152 igne, T. I 22 bella, 92 igne, 197 imperiis, II 2 magni iussa, 20 imperio, 49 nigri atria, III 26 hiberni fragor, 286 genus, 318 ira, 351 cura, 532 summi armigeros (*aquilas, cf. VIII 675, IX 858*), 538 ira, V 685 templa, VI 354 imperia, VII 77 imperium, 320 amplexu, VIII 202 Molossi quercus, IX 777 sanguine, 839 vultus, X 2 imperiis, 63 pueri oscula, 632 solio, 897 pacem, XI 23 irae, XII 300 iussu, A. I 49 dextram, Iovi S. I 4, 2, 95, II 6, 47, T. I 616 profundo, 707 summo, III 206, IV 825, VII 236, XI 205, A. I 91, Iovem S. III 5, 33, T. I 241, 392, III 307 V 276, VI 336, VII 152, VIII 77, X 71, 131, 782, 833, 883, XI 127, 462, Iove S. I pr. 22 a Iove principium, IV 2, 11, V 1, 38, V 3, 292 Latio, T. II 242, 404 sub aperto, IV 104, 121 (*pluvio*), 758 pluvio, 840 a Iove primus honos, V 394 ab alto tortus ignis, 697, VIII 63, X 927 toto fulmen adactum (*in Capaneum*). — T. IV 751 arbiter deorum, X 800 fulminis auctor, A. I 869 caeli pe-

Digitized by Google

lagique nepos (*Achilles, cf. 402*), T. III 483 superae conditor aulae, A. I 546 deus omnipotens, S. IV 2, 55 dux superum, T. I 79, II 115, III 556 deum genitor, T. II 358 Saturnius parens, S. I 1, 40 pater, III 1, 108, 186 p. aetherius, T. III 305 p. supremus, X 634 p. omnipotens, XI 68, 119 pater, 134 p. omnipotens, 207 p. aetherius, S. I 2, 135 aethrae rector, A. II 53 rector aetherius, T. V 688 deum regnator, VIII 41 r. Olympi, T I 178 summe deorum terrarumque sator, III 218 s. astrorum, 488 summe s. terraeque deumque, V 22, IX 511, XI 248 s. deum, IV 516 triplicis mundi summum (*v. Orcus*). *v. Dictaeus, Tonans; Achilles, Adrastus, Aegaeon, Aegina, Aesculapius, Aethiopes, Aetna, Alcmena, Aloidae, Amalthea, Antiopa, Arcades, Asopus, Bacchus, Callisto, Capaneus, Capitolium, Creta, Curetes, Cyclopes, Danae, Dodona, Domitianus, Europa, Gigantes, Hammon, Helena, Hercules, Ida, Io, Iuno, Leda, Lycaeus, Lycaon, Mercurius, Minerva, Musae, Nemea, Olympia, Olympus, Orcus, Perseus, Phidias, Saturnus, Semele, Tanagra, Tantalus, Titanes.*

Iustitia S. V 3, 90, T. II 360; *cf. Astraea, Pietas.*

Iuturnae fonte pastus *i. e. Romanus* S. IV 5, 35 (*Iut. fons in campo Martio*).

Ixion: Ixiona T. IV 539 caligantem longis gyris, VIII 50, T. II 473 (*venationi Calydoniae interest*); *cf. Lapithae.*

LABDACIDES T. VI 429 (*Polynices*), Labdacidae IX 223 (*Thebani*), 777, X 611, Labdacidas X 36.

Labdacius: T. IX 650 cohortes, II 210 ducem (*Eteoclem*), III 418 duci (*Polynici*), VII 207 nepotes.

Labdacus T. III 80 (*Eteoclis carnifex*).

Labor S. I 5, 11 Curaque, T. X 102 et Voluptas.

Lacaena: Lacaenas A. I 833 (*virginum in Dianae honorem saltationes*); T. X 503 Lacaenae virginis lubrica ripa (*virginum in Eurotae ripa corporis exercitationibus operam dantium, de „lubrica" v. S. IV 2, 47; schol.: Ledae*).

[**Lacedaemonii, Laconia, Sparta**]: S. I 2, 148, I 5, 40, II 2, 90, III 1, 5, T. I 145 (*marmor viride Laconicum*); S. I 2, 151, T. VII 659, IX 690 (*purpura*); S. II 6, 46, IV 2, 48, V 3, 140, T. IV 228, VI 716, 745, VII 21, X 503, A. II 154 (*corporis exercitationes ap. Lacedaemonios, cf. Pollux*). *v. Lacaena, Lacedaemonius, Lacon, Sparta, Alcidamas, Alcman, Amphiaraus (cf. T. IV 223 sq.), Amyclae, Apollo, Canopus, Caryae, Castor, Diana, Eurotas, Helena, Idas, Leda, Lycurgus, Malea, Messe, Menalcas, Oebalius, Paris, Pharis, Pollux, Pylos, Taenarius,*

Digitized by Google

Tarentum, Taygeta, Therapnae, Thyrea, Tyndaridae.

Lacedaemonius: S. III 3, 93 Galesi (*v. Tarentum*), T. IV 48 cruorem Thyrea lectura, VIII 364 cohortes.

Lachesis S. II 1, 120, III 5, 40, T. II 249 diva, IV 636, Lachesin III 642. *cf. Parcae.*

Lacon T. VI 745 (*Alcidamas*), VII 129, VIII 432, Lacona VI 787 (*Alcidamanta*), Lacones VI 800, Laconum S. I 2, 148 dura saxa (*marmor viride*), T. VI 714 nuda de plebe. *v. Lacedaemonii.*

Ladon, *Arcadiae et Elidis fluvius, Daphnes p.*, T. IV 289, 836 Apollineus, IX 573 undas; *cf. Daphne.*

Laertiades dux A. I 693.

Laertius: A. II 30 heros, A. I 675 puppis.

Laetous (*sic Baehrensius*), *v. Latous.*

Laius T. I 64 (*mors, cf. II 64, VII 355, XI 491*), 233, 296, II 7 sq. (*a Mercurio ex Orco ad Eteoclem ducitur*). 64, 68, IV 605 sq. (*a Tiresia de exitu belli interrogatur*), VII 245 (*Phorbas armiger*), 355 sq. (*Naubolus Phocensis hospes*, XI 491, 623, 636 (*Laiense Iocaste se interficit*); *cf. Oedipus.* — Laius T. I 296, II 7, 66, IV 605, VII 245, XI 623, 702, Lai XI 636 sceptriferi, Lai VII 355 mitissime.

Lampia *Erymanthi culmen* T. IV 290 candens iugis nivosis.

Lampus *Thebanus* T. II 623 (*a Tydeo occiditur*). T. VII 759 Manto attingere conatus (*ab Amphiarao occiditur*).

Lamus *Thebanus* T. IX 766, Lamum 764.

Lamyrus *Thebanus* T. XII 741.

Langia *Sicyoniae fons et fluvius* T. IV 51 pigra, 717, 775; 719 (*nympha*), 830 largitor corniger undae; *cf. Archemorus.*

[**Laodamia, Protesilaus**]: S. II 7, 121, 124 (*cf. V 1, 231 sq.*), V 3, 273; *v. Phylaceis.*

[**Laomedon**] *Troiae rex, v. Hercules, Troia.*

Lapithae: T. II 563 (*Pholus*), V 261, VII 204, A. I 40, 111 sq. (*Lapitharum et Centaurorum certamen in Pirithoi nuptiis*), T. VI 514 (*Hercules, Hylaeus: Centaurorum cum Lapithis certamen et Herculis dum apud Pholum commoratur cum Centauris proelium confunduntur; cf. Pholoe*). — Lapitharum T. V 262 epulae, VI 514 caede, A. I 40 proelia, Lapithas T. II 563, VII 204 (*Mars a Pirithoo in nuptiis praetermissus, cf. Pelethronius*), A. II 112 Lapithas equos. *cf. Caeneus, Centauri, Hercules, Hylaeus, Ixion, Mars, Ossa, Pelethronius, Pholus.*

Lapithaona (*v. l.* Lapithonia) puerum T. VII 297; *cf. Alatreus, Dircetis, Eurymedon.*

Larisa T. II 253 Argiva (*Minerva, cf.* IV 136 Palladia ab arce), IV 44, VI 494; *cf. Larisaeus.*

Larisaeus: T. I 382 apex (*arx*), IV 5 vertice.

Latiale imperii caput (*Roma*) S. I 2, 192.

Digitized by Google

Latinae (*viae*) antiquae spatia S. IV 4, 60.
Latinus (*Romanus*): Latinis S. II 7, 79.
Latinus (*adi., Romanus*): S. I 2, 13 cinctu, I 6, 23 cuneos (*amphitheatri*), I 2, 70 gente, II 6, 24 Graiaeque nurus, III 2, 122 Marti, III 2, 137 pacis, IV 3, 30 plebs.
Latium (*Roma*): Latio S. I 2, 266, II 7, 52, III 3, 59, III 4, 17, IV 7, 13 (= *in Latium*), Latium S. I 1, 37, I 5, 23; *cf. Latialis, Latinus, Latius.*
Latius (*Romanus*): S. IV 7, 7 cantu, V 3, 198 cohortes, V 3, 126 colonis, I 1, 84 Dionea (*Veneris*), III 2, 104 ductor (*Domitianus*), IV 4, 57 dux, T. I 22 famae, S. IV 1, 32 fasces, I 1, 2 forum, III 5, 45 Graiasque Heroidas, V 3, 292 Iove (*Capitolino*), IV 1, 5 et IV 4, 39 leges, I 2, 114 matres, I 2, 1, I 6, 100, III 4, 47 montes (*Roma*), V 3, 38 montibus (*Alba*), IV 4, 22 oris (*Romae*), I 2, 178 parens (*Domitianus*), V 3, 215 patres, I 4, 79 pontis, V 3, 203 proceres, V 2, 19 senatus, III 3, 171 triumpho, I 4, 95 urbis pater (*Domitianus*), I 2, 201 vates. *cf. Ausonius, Roma.*
Latmius puer (*Endymion*) S. III 4, 40.
Latois T. IX 834.
Latona: T. I 710, XI 12 (*Tityos*); *cf. Apollo, Delos, Diana, Latois, Latonius, Letoides, Laetous.* — Latonae T. I 577.
Latonius: T. I 701 Cynthus; Latonia (*Diana*) S. I 2, 115 virgo, T. IV 425, 748 arquitenens, IX 679, 806, 820; Latonia saxa T. VII 182.
Latous vatum pater S. I 2, 220.
Laurentes: S. IV 2, 2 arvis (*Aeneas*), I 3, 83 iugera Turni (*Ardea*), I 2, 163 puellas (*Romanas*), V 2, 114 vadis.
Lausi Lydi (*Etrusci*) pietas S. III 3, 191 (*L. Mezentii f., Verg. Aen. X 426 sq.*).
Lavinia S. I 2, 244 (*Turnus*); V 3, 40 infaustum regnum dotale novercae.
[**Lavinium**]: S. V 3, 164 Veneri plorata domus (*Aeneas Numicio flumine prope Lavinium mersus*(?), *v. Pompei, Venus*).
[**Leander**], *v. Hero.*
Learchus T. III 187; IV 571; *v. Athamas.*
Lebadea *Phocidis oppidum* T. VII 345.
Lechaeum: Lechaeo (*dat.*) T. VII 97 pinigero (*Palaemon*), (*abl.*) T. II 381 Palaemonio, S. II 2, 35 ab Inoo Lechaeo semita tecta ad Ephyres culmen fert; T. II 380 Sisyphii portus.
[**Leda**]: S. I 2, 142, II 6, 45, T. IV 227, VII 163, X 504; *cf. Amyclae, Eurotas, Lacaena, Ledaeus.*
Ledaeus: T. VII 163 Amyclas, IV 236 apex (*VII 293, S. V 2, 47: stella in casside ovata, quacum in monumentis antiquis Castores occurrunt, cf. Spanhemium ad Callim. Lav. Pallad. v. 24*), S. I 1, 53 Cyllarus (*Castoris equus*), II 6, 45 gurgite (*Eurota*), XI 133 fratres.

Digitized by Google

Lemniacus: S. III 1, 132 antris (*Vulcani*), T. III 274 catenae (*quibus Mars et Venus vincti erant, cf. S. I 2, 60*).

Lemnias T. V 29, 500 (*Hypsipyle*), Lemniades 106 viduae, Lemniadum 446 corda.

Lemnius S. IV 6, 49, T. II 269 (*Vulcanus*), Lemnia T. IV 767, V 588 (*Hypsipyle*), T. V 131 classis, VI 487 heros (*Hypsipyles filius Euneos, cf. 454*), S. I 2, 60 vincula (*Martis et Veneris, cf. T. III 274*).

Lemnos T. V 50 (*Vulcanus, cf. 87*), 184, 185, 462, A. I 206 non aequa viris, 678 alta, Lemni T. V 658 fabula, 713 litore, VI 144 furiis, Lemnon V 30, 272 potentem, 325 maestam, 615 et Argo, Lemne V 628, Lemno V 70, 297.

Lenaea dona S. IV 6, 80.

Leo (*sidus*), *v. Sidera*.

Leonteus *Thebanus* T. IX 133.

Leptis S. IV 5, 30 avia (*Septimii Severi patria*).

Lerna (*in Thebaide saepe pro Argis*) S. III 1, 29 nocens (*Hercules*), T. I 360 (*Herc.*), IV 172 (*hydra in Capanei scuto*), 711 nocens, VI 494, IX 341 fecunda veneno, XII 146 Lerne, A. I 417 clipeos dat, Lernae S. II 1, 181 anguiferae gramine (*Opheltes, Nemea*), V 3, 142 gramine (*ludi Nemeaei*), T. III 348 ductor (*Adrastus*), V 579 stagna, VIII 563 agmina, X 24 gloria, XII 94 funera, 146 agmina, 512 manus anxia (*mulierum Argivarum*), Lernae (*dat.*) T. X 765 captae, Lernam T. II 433 et Argos, X 890, XI 434 Lernan, XII 160; *cf. Amymone*.

Lernaeus (*plerumque* = Argivus): T. XII 117 agmine, VII 739 Haliacmona, IV 638 alumnos, V 443 arma (*Herculis*), III 461 coloni, III 492 cuspide, IV 371 equites, II 376, V 748 palus, XI 111 plebes, VI 124 proceres, V 499 regibus, I 38 sanguine, VIII 112 tecta, IX 124 trabem, I 385 vadi stagna.

[**Lesbos**], *v. Methymna*.

Lethaeus: S. III 5, 38 amnes, T. XII 559 amnis portitor (*Charon*), S. V 3, 24 campi in gramine, S. III 3, 22 flumina, II 1, 194 gurgitis, III 2, 112 ianitor (*Anubis Isidis comes*), T. XI 82 ripa, IV 414 sacra (*Tiresiae*), S. V 3, 285 sertis, T. II 30 vimine (*Mercurii*).

Lethe: Lethes S. II 4, 8 aeterna silentia, II 6, 100 amoena silentia, III 3, 187 malae aspera numina, V 1, 161 infernae flumina incorrupta, T. I 297 ulterior ripa nondum Laium accepit (*cf. VI 477*), IV 567 avia, VI 477 atrae ianitor (*Charon, cf. S. III 2, 112, T. I 297, II 53, IV 622, VIII 18* umbriferae sulcator pallidus undae), Lethen S. II 7, 101 praecipitem, T. IV 622 vetitam (*Laio, cf. I 297*), VIII 97; *cf. Orcus*.

Letōides (*Apollo*) T. I 663, 695; *v. Latona*.

Letum: Leti T. II 53 triformis

Digitized by Google

ianitor (*Cerberus*), V 197 consanguinei caligine mixtus Somnus; *v. Mors.*

Leucas: T. IV 807 cum Leucada pandit Apollo, Leucade S. V 3, 155 (*Sappho*); *cf. Actium, Ambracius.*

Leucothea T. VI 12, Leucothean IX 402; *v. Ino.*

Liber T. IV 653 (*Lycurgus*), VII 567, VIII 239, IX 441 (*India, cf. VII 567, VIII 239*), X 887; *cf. Bacchus.*

Libye S. III 5, 82 (*et Thracia*), IV 3, 138 (*Thracia, India*), V 1, 100 imbrifero austro sudat, Libyae S. IV 6, 105 puellae (*Hesperides*), V 2, 134 aestiferis in arvis (*Romani*), T. IX 16 leones, Libyae (*dat.*) S. III 1, 73 (*Dido*), T. VIII 411 (Boreas imbres attulit), Libyam, Libyen S. IV 5, 48, T. IV 736 flavam; *cf. Africa, Libycus, Libys.*

Libycum (*mare*) T. VI 285.

Libycus: T. X 623 aestu, A. I 486 angues (*in Medusae capite, T. XII 606*), T. XI 115 harenis, S. IV 3, 4 catervae (*Carthaginiensium*), S. I 4, 83 tributi obsequia (*a Rutilio Gallico sub Vespasiano exacti*), S. II 5, 28 feras, IV 8, 12 hasta praesignis, T. XII 605 metus (*Medusae caput, cf. A. I 486*), S. IV 9, 11 olivis, S. I 2, 148 silex (*marmor Numidicum, S. IV 2, 27*), T. II 722 tritone.

Libys S. IV 2, 27 mons (*marmor Numidicum, I 2, 148*), Libyn terrigenam T. VI 869 (*Antaeum, cf. S. III 1, 157 not.*).

Lichas *Thebanus:* Lichan T. IX 291 Thebaeum.

Licymnia stagna T. IV 734 (*Licymna Tirynthis arx, Licymnius Alcmenae frater*).

Ligurum metallis S. IV 3, 99 (*marmore Lunensi? Luna in confinio Liguriae et Etruriae, cf. 96*).

Lilaea *Phocidis oppidum ad Cephisi fontes situm* T. VII 348 sq.

Limon *sinus Cumani insula in conspectu Pollii villae Surrentinae sita* S. II 2, 82, III 1, 149 placidus.

Linus *Psamathes et Apollinis f., a canibus dilaceratus* T. VI 64, cf. I 577 sq., 589. Linus *vates* S. V 5, 55 Lini busta. Linus *Thebanus* T. IX 254. — Linus T. VI 64, Lini S. V 5, 55 busta, Linum T. IX 254; *v. Corocbus, Crotopus, Psamathe.*

Liris: Lirim S. IV 3, 94.

Literna palus S. IV 3, 66 (*inter eam et mare via Domitiana*).

[Livius]: S. IV 7, 55 Timavi alumnus; *v. Timavus.*

Locri *Epizephyrii:* Locros dites S. II 6, 62 (*ubi Flavio Urso praedium erat*).

Lucanica et graves Phalisci (*farciminis genera*) S. IV 9, 35.

Lucanus: S. II 6, 64 Acir (*v. not.*) V 3, 163 ager, T. VIII 532 cuspide (*apri Lucani*), S. III 2, 85 maris; *v. Lucanica.*

Lucanus *poeta:* S. II pr. 24, II 7, 1 sq.; 22 (*vincta et soluta oratione scripsit*); 29 (*Baetica oriundus*); 31 (*Seneca et Iunius Gallio patrui*); 45 (*agon Neronianus, cf. 58*);

Digitized by Google

53 (*Pharsalica*); 54, 74 (*teneris in annis poeta*); 55, 103 (*Iliacon: Hectoris λύτρα*); 57 (sedes reseras inferorum: *Catachthonion, cf. 40, 59*); 58 (*Neronis invidia, 100*), 60 (*Lucani de incendio Neroniano carmen*); 62 (*adlocutio ad Pollam coniugem*); 64 sq. (*Pharsalica, 53, 102, 113*); 100 (*mors*). — Lucani S. II pr. 25 genethliacon, II 7, 1 proprium diem, Lucanum 19, 30.

Lucifer T. II 139 roseus, V 291, VI 217 astra caelo dimittit, XII 50, Luciferum T. III 32 caelo morantem (*seros Solis ortus*); *v. Castor, Eous, Hesperus, Paphius, Phosphorus, Venus, Vesper.*

Lucina S. I 2, 269, III 3, 122, IV 8, 22, T. III 159, V 114, A. I 674; S. I 2, 268 Cynthia.

Lucreti docti furor arduus S. II 7, 76.

Lucrinum (*lacus Lucrinus*) S. IV 3, 113 (*respiciuntur navigationes voluptatis causa in L. susceptae*).

Lucrinus: S. I 3, 84 domus, I 2, 264 Naides sulphureis antris, III 1, 150 Venus.

Luctus T. II 287, III 126 atrox.

Luna *dea* S. I 4, 37 vaga, II 6, 37, III 3, 55 vaga, V 3, 30, T. I 372, XII 3, A. I 620, Lunae S. III 5, 101 noctivagae, T. II 58, 532, III 48, 558, VI 217, A. I 644 tenerae, Luna T. IV 217 Arcades priores; T. II 140 Solis soror, VI 664 Solis opaca soror, VIII 271 soror ignea Phoebi; VIII 160 lunares equi, XII 297 bigae. *cf. Cynthia, Diana, Endymion, Hecate, Nox, Phoebe, Titanis.*

Luna *urbs Etruriae* S. IV 2, 29 (*marmor*), Lunae IV 4, 23 metalliferae moenia (*ubi hibernare et aestivare solebant*); *cf. Ligures.*

Luperci succincti *Statii patris* verbera formidavere S. V 3, 184 (*Luperci pellibus hircorum caesorum cincti loris verberabant obviam venientes*).

Lyaeus S. IV 2, 37, IV 5, 16, Lyaei I 6, 95, III 4, 9, T. VII 684 Aonii, Lyaeo S. I 4, 31, III 5, 102, T. V 292, IX 794 Echionio, XI 320 saevo, Lyaeum T. VII 578, IX 598, Lyaeo S. II 2, 100 pubescente; *cf. Bacchus.*

Lycabesos T. XII 621 pingui oliva melior.

Lycaeus *mons*: Lycaei T. I 363 umbrosi, IV 250 gelidi (*Atalanta*), VI 545 aperta (*Parthenopaeus*), VII 80 aestivi aura (*Mercurius*), IX 895 de colle (*Atalanta*); T. I 273 Arcades tua (*Iovis*) delubra nefastis imposuere locis (*Iuppiter Lycaeus, IV 292, VII 94*); *cf. Azan, Lycaeus, Lycaon.*

Lycaeus (*adj.*): T. XII 129 lucis (*Diana, Atalanta*), II 206 Partheniosque saltus, VI 85 Argolicosque saltus, S. I 3, 78 silvis (*Pan*).

Lycaon: Lycaonis T. VII 414 umbras latrare ferunt (*in lupum mutati*), XI 128 aras sontes (VII 94 Arcadas aras); *cf. Callisto, Lycaeus, Lycaonius.*

Lycaonius: T. III 480 in umbra

Digitized by Google

(*Pan*), IV 304 ursae (*Callistus.*

Lycaste *Lemnia, Hypsipyles soror*: T. V 226, 467 (*Hypsipyles geminos educat*).

Lycetus *Anthedonius* T. IX 291.

Lycia A. I 165 (*Apollo venator, cf. T. I 696*), Lyciae T. I 696 nivosis iugis, Lyciam VIII 200 (*Apollinis oraculum*); *v. Lycius, Patareus.*

Lycius: Lycie T. X 344.

Lycius (*adi.*): S. I 2, 222 montes (*Apollo*), T. VI 623 pharetris (*Apollinis*), III 477 sortes (*v. Patara*).

Lycomedis A. I 207 imbelli aula, 396 pii virgo (*Achilles*), 532 conscia tellus, 719 aula, 816 regia, Lycomeden 891, Lycomede 286 placido (729 et 845 rex placidissimus); 777 *Dolopas Scyrum adortos domat.*

Lycophontem Echionium T. II 610.

Lycophronis arti latebras S. V 3, 157; *cf. 95* (*Plias tragicorum Alexandr.*).

Lycorea Phoebo sacrum T. VII 715.

Lycormas *Aetoliae fluvius, Eueni vetus nomen* T. IV 837 centaureus.

Lyctia tela T. VI 902, *cf. Creta.*

Lycurgus *Thrax, Bacchi inimicus* T. IV 386, VII 180; *v. Bacchus.* — Lycurgus *Nemeae rex, Iovis Nemeaei sacerdos* (*T. VI 178*): T. V 702 Lycurgi IV 742 Inachii proles, V 39, 638 et 715 tecta, Lycurgum V 696, VI 123, Lycurgo IV 386, V 653, Lycurge V 647; V 643 Argolicis ab armis immunis (677), 733 ductor Nemeae, VI 76 *equos filio alit* (*v. Nemeaeus*). *cf. Archemorus, Eurydice, Hypsipyle.* — Lycurgus *Lacedaemonius:* Lycurgi S. II 2, 90 Amyclaei monte (*marmor*), IV 8, 52 Taygeta.

Lycus *rex Thebanus* T. IV 570 Lycum tristem; *v. Antiopa, Hercules.* Lycus *Thebanus* T. IX 106, 107, X 19.

Lydiae tumentes S. I 6, 70.

Lydius: S. III 3, 61 Bacchus, T. X 646 coniunx (*Omphale*), A. I 260 pensa (*Hercules ap. Omphalen*), S. IV 4, 6 ripa (*Tiberis Etrusca*), S. I 2, 190 Thybris; *cf. Hermus, Lydus, Maeonius, Pactolus, Tmolus.*

Lydus: S. II 2, 121 auro (*Croesi*), V, 3, 87 buxo (*Minerva, Marsyas, v. not.*), V 1, 60 gazae (*Croesi, cf. Midas*), III 3, 191 Lausi (*Etrusci*). *cf. Lydius.*

Lygdus *Thebanus* T. IX 766, Lygdum 764.

Lyrcius *Argolidis fluvius* T. IV 710 et Inachus, Lyrcie IV 117.

Lysippus: Lysippe S. I 1, 86 (*statua Alexandri Magni, cuius cervici postea Neronis caput impositum est*), S. IV 6, 37, 109 (*Hercules Lysippi Epitrapezios*).

MACETAE A. II 132 (*Macedonum sarisae*), Macetum S. IV 6, 106 regnator (*Alexander*), T. VII 269 de more sa-

Digitized by Google

risas, A. I 202 gens dura; *cf. Emathia, Pellaeus, Thracia.*

Machaonius: S. I 4, 114 suco Menelai vulnera coierunt.

Maenalis S. III 1, 40 Auge (*cf. Tegeatis, Parrhasis*).

Maenalius: T. VI 581 (*Parthenopaeus*); VII 65 ales (*Mercurius*), VI 541 Atalantes, XII 125 Dianae comes (*Atal.*) IX 809 Dorceus (*Parthenopaei comes*), X 348 Dymas (*Parthenopaei amicus*), IX 719 nemus (*Parth.*), S. I 2, 18 umbra (*Mercur.*), T. IV 256 umbra (*Parth.*), IV 794 vertice (*Mercurius*).

Maenalos: Maenalon T. IX 639 frondentem (*Diana*), Maenala T. IV 285 alta (*Parthenopaeus*), VII 80 roscida (*Mercurius*).

Maenas: maenada S. III 5, 49, maenades T. IX 628, maenadas IX 598. *cf. S. I 2, 223, V 1, 116, T. IV 379* silvestris regina chori, *A. I 646. v. Bassarides, Mimallones, Thyias.*

Maeon *Thebanus vates* T. II 693 Haemonides, Maeona III 404, IV 598; III 82 magnanimus vates, 104; *cf. Haemonides.*

Maeonides (*Homerus*) S. V 3, 150, Maeoniden V 3, 130 (*Statii patrem*); *cf. Maeonius.*

Maeonius: A. I 4 cantu (*Homeri*), T. VI 518 limbo *Amphiarai* chlamys circumflua (*purpura tincta Lydorum arte, cf. A. I 308, T. XI 401*), T. XI 401 modis novata palla (*v. VI 518*), II 1, 117, V 3, 26 senem (*Homerum*); *cf. Lydius.*

Maeotis: Maeotida T. XII 526 solidam, Maeotide A. I 758 ripa; *cf. Amazones.*

Maera T. VIII 477 Aegaeae Veneris sacerdos, *cf. Helicaones.*

Magnus S. II 7, 69; *cf. Pompeius.*

Maia S. V 1, 233, Maia (*abl.*) T. II 1 satus, VI 677 crete; *cf. Mercurius.*

Malea T. IV 224 dubiis vitata carinis, Maleae T. I 100 de valle resurgit *Tisiphone* (*cf. Taenarum*), II 33 spumantis caput *et Taenara*, VII 16 raucae ira et Isthmius umbo, A. I 408 undisonae umbo *et Isthmus*, Maleae (*dat.*) S. I 3, 97, Malean T. X 537 et Ceraunia supra.

Manes T. IV 475, VII 781. XI 73, 283, 588, XII 771 *cet.*

Manilii Vopisci *villa Tiburtina* S. I pr. 29, S. I 3, 1 sq., *poeta* 100 (*carmina lyrica, epica, satirae, epistulae*). — Manilius Vopiscus S. I pr. 29. *v. Vopiscus.*

Manto *Tiresiae filia* T. IV 463, 488 Phoebea virgo, 536 regimen senectae, 579 intemerata sacerdos, VII 758, X 597, 639, 679. — Manto IV 463 innuba, 518 Phoebeia, X 639, Manto (*acc.*) VII 758 vittatam, X 679.

Mantua S. II 7, 35, IV 2, 9; *cf. Vergilius.*

Mantuanae famae gaudia S. IV 7, 27.

Marathon: Marathona T. XII 581 (*taurus Marathonius a*

Digitized by Google

Theseo confectus), XII 617 (*Persarum clades*), Marathone T. V 431 superbus Theseus (*tauro superato*).

Marathonis: T. XII 730 quercum (*Theseus*), XI 644 silva (*Erigona*).

Marathonius: T. XII 196 arma, S. V 3, 74 virgo (*Erigona*).

Marcellus: *Victorius* (*rectius Vitorius*) *M.* S. IV pr. 15 *Septimii Severi condiscipulus*, IV 4, 6 *domus Marcelli in dextra Tiberis ripa prope Domitiani naumachiam sita*, 20 *Gallus amicus*, 39 sq., 59 *praetor hastarius* (*Mommsen roem. Staatsr.*[2] *II 215*) *centumviris litibus iudicandis* (*I 4, 24*), *qui hasta utebantur insigni, praesidet* (*43*), 60 *curator viae Latinae* (*quod munus praetori — fasces 59 — tantum tribuebatur, Mommsen II 1030*), 61 *legatus legionis, 72 Geta filius*, 73 *Getae* avus belliger, 75 *Marcelli coniunx nobili genere nata*, 85 *praedia Marcelli Teati et in Marrucinis sita* (*cf. II 6, 61*). — Marcellum IV 4, 9, Marcelle IV pr. 5, 41, IV 4, 78, 99.

Marcia *aqua* S. I 3, 67 (*per Anienem plumbeis canalibus ducta*), I 5, 27 sq., cf. 51. *v. Tibur, Virgo.*

Marcomani S. III 3, 170 (*triumphus de Marcomanis et Sarmatibus qui eos adiuverant a Domitiano recusatus, IV 1, 39, IV 3, 159*); *v. Domitianus.*

Mareoticus (*Aegyptius*): S. IV 6, 103 arbiter arae (*Busiris*), T. I 264 Coptos, S. III 2, 24 vina.

Mareotida puppem (*Alexandrinam*) S. III 2, 103.

Maroni V 3, 63 magniloquo, Maronem II 6, 20; *cf. Vergilius.*

Maronei templi S. IV 4, 54.

Maroniani culicis ante annos S. II 7, 74; *v. Vergilius.*

Marpessa *Thebana* T. III 172.

Marrucinos montes S. IV 4, 86.

Mars S. I 6, 62 pater, T. VII 83, 236, IX 72 pater, 506 inclite, XI 84, 414, A. I 425, Martis T. I 7 (*anguis a Cadmo occisus, dentes sati*), II 572 (*anguis*), 599 pinum (*adversus Gigantes pugnat*), IV 260 amore (*belli*), 321 pondera, V 648 pulvere, VI 479 iugum, 805 otia, VIII 232 cruenti agros (*Boeotiam*), 732 saevi proelia, X 463 compendia, XI 409 cornua, (*cf. VIII 342*), XII 638 curas, Marti S. III 2, 122 Latino, T. I 464 paterno, IV 305, VII 204 (*v. Pirithous*), VIII 588, Martem S. I 1, 18, I 2, 193, V 2, 117, V 3, 11, T. IV 821 (*bellum*), VII 172, XII 717, Marte S. I 1, 81 longo, T. V 173 Odrysio, VI 512 (*pugna*), 587, VII 630, VIII 71, X 198 diurno, XI 287 adverso, A. I 401; T. III 292, 577 bellipotens deus, 344 deus armipotens, 420 deus armifer, IV 356 bellator deus, *cf. Amor, Armipotens, Bellipotens, Bellona, Bistones, Cadmus, Enyo, Fama, Furor, Geticus, Gradivus, Haemus, Harmonia,*

Digitized by Google

Hebrus, Hyrcanus, Ira, Lapithae, Martigena, Martius, Mavors, Mavortius, Odrysius, Oeneus, Oenomaus, Pangaea, Pavor, Rhea, Rhodope, Sarmaticus, Scythicus, Thraces. de Marte Aetolo a Tydeo culto v. T. I 464, II 587, 727, IV 111 patrius stat casside Mavors, *VIII 588, 707, IX 72, v. Tydeus; de Martis et Veneris amore, de Harmonia f. et Amore v. S. I 2, 53, 60, T. II 269, III 274, 287, 300, VII 62, 667, IX 822, X 893. domus Martis describitur T. VII 40 sq.*

Marsas nives ducens Marcia S. I 5, 26.

[**Marsyas**]: S. V 3, 88, T. I 709 Phryga, II 666, IV 186 Satyrus; *cf. Celaenae.*

Martigenae Amori T. X 103.

Martius: T. X 612, 806 anguis, XI 97 bella, A. I 882 calor, T. V 155 Enyo, IV 556 gens (*Sparti*), VI 455 Hippodamus (*Martis nepos, Oenomai f.*), S. I 2, 243 Ilia, [T. III 660 pectora, *v. not.*], T. II 727 Pleuron, XI 489 serpens, IX 827, A. I 949, [T. VI 211 *not.*] signa, T. VII 460 tela, S. II 7, 45 Thybris, T. VI 3 virtus.

Massagetae A. I 307 lactea pocula sanguine fucant.

Massicus vinifer S. IV 3, 64.

Massylus: T. XI 27 arva (*leo, cf. S. II 5, 8, T. II 676, V 332, VIII 124*), VIII 124 ferri, S. II 5, 8 grege, T. V 332 hoste, II 676 oves, S. III 3, 94 robora (*citrum*, nives perspicuae *sunt vasa cristallinea Alexandrina*); *cf. Gaetulus, Libya, Maurus, Numidae.*

Maurus: S. I 3, 35 postes (*citrei*), T. IX 189 rura (*leo*), S. IV 2, 39 robora Maurorum (*mensae citreae*); *cf. Massylus.*

Mavors S. V 2, 128, T. II 718, IV 111 patrius stat casside (*Tydei, v. Tydeus*), IV 793 tener, [VI 211, *v. not.*], VII 10, 624, IX 88, 567 anceps, 785 ferus, 841 pater, X 508, 556, X 663 (*Sparti*), 808, XII 733 pater, A. I 395, 502, Mavortis S. V 2, 34 summam (*belli*), T. III 598 amore, VI 643 clipeus, VII 703 saevi amore, XI 50 hortator, XII 523 duri imago, A. II 130 imago, Mavorte T. VII 264 cruento.

Mavortius: T. I 274 axis Oenomai, VIII 342 cornua (*tubae, cf. XI 409*), IX 838 cuspis, VII 40 delubra, II 269 furta (*Martis et Veneris adulterium*), X 253 furta (*insidiae*), VII 644, X 653 Haemon, II 587 munera Oeneos (*a Marte donata, v. Mars*), V 282 pectora, IV 345 plebes (*Thebana*), XI 652 semina (*Sparti*), A. I 626 tela, T. I 680 Thebe, IV 434 tellus (*Thebae*), A. I 201 Thrace. *cf. Mars.*

Maximus: *Vinius* (*Vibius*) *M.* S. IV 7, 14 *in Dalmatia militat* (*IV praef. 24*); IV 7, 25 sq., IV *praef.*: *epistula Statii ad eum de editione Thebaidos;* 32 *filius Maximi,* 43, 49 *pater Maximi adversus Sarma-*

Digitized by Google

tas militavit, 45 *M. praefectus alae in Syria,* 55 *Sallustium et Livium in epitomen redegit.* — Maximus S. IV 7, 32, Maximo IV 7, 9, Maximum IV pr. 20 Vinium.

[**Medea**]: S. II 1, 141, T. IV 506 et 551 (*maga*), V 458, A. II 75; *cf. Aeetes, Colchis, Creusa, Iason.*

Medeon *Boeotiae opp.* T. VII 260.

Medusa S. I 1, 38, T. XII 606; *cf. Gorgo, Minerva.*

Megaera T. I 712 et IV 636 torva, Megaeram T. I 477 rabidam (*Orestes*), III 641, XI 60 (*96, 150, 198, 383, 415*); *cf. Furiae.*

Megalia *insula sinus Cumani ex adverso villae Pollii Surrentinae sita* S. II 2, 80.

[**Megara**]: T. II 382; *v. Megareius, Nisus.*

Megareia arva T. XII 219.

Megareus *Thebanus* T. X 491.

Meges *Thebanus* T. X 19.

Melaenae virides T. XII 619; *v. Attica.*

Melampus T. III 453 Amythaone cretus senior, Melampu 546, 573, Melampode VIII 278 cretum Thiodamanta; III 501, Amythaonius vates.

Melanippus *Thebanus* T. VIII 718, Melanippi IX 8 profanatum funus, Melanippe VIII 740; *v. Astacides, Tydeus.*

Melas *Boeotiae fluvius* T. VII 273 Palladius.

Meleager: T. I 453, 490, II 469 sq. (*Telamon et Ixion in venatione Calydonia*), 541, 742, IV 103, 267, V 405 Oeniden magnum (*inter Argonautas*), 436 prolem Calydone satam, VI 811, VII 204, VIII 707. — Meleagre II 474. *cf. Atalanta, Oeneus.*

Meleagria Pleuron cognatis avibus fleta (*Meleagri sororibus in aves — meleagrides — mutatis*) T. IV 103; cf. VIII 483.

Meles S. III 3, 61, Melete II 7, 34 Graio; *v. Homerus, Smyrna.*

Melibocea S. III 5, 48 (*Philoctetae patria; apud Statium uxor Philoctetae*).

Melior: *Atedius M.* S. II *praef.*, II 1, 1 sq., II 3, 1 sq., II 4, 1 sq.; II 1, 191, 201, II 3, 77 *Blaesus, Melioris amicus, mortuus,* II 1, 70 *Melior senex,* II 3, 14 *domus in Caelio monte; v. Glaucias.* — Melior II pr. 1, II 1, 1, 163, 167, II 4, 32 Melioris II 3, 1, 15.

[**Memnon**] *ab Achille interfectus, ab Aurora matre fletus* S. V 1, 34; *v. Tithonis.*

Memphis S. III 2, 110 invida (*propter sacrorum scientiam vulgo non communicatam?*); *cf. Aegyptus.*

Menalcas *Lacedaemonius* T. VIII 431.

Menaleus *Thebanus* T. VII 755.

Menander: Menandri S. II 1, 114 facundi Attica orsa, [III 5, 93 libertatem, *v. not.*].

Menecrates: *Iulius M. Neapolitanus, Pollii Felicis gener* IV pr. 25, IV 8, 1 sq. — Menecratis IV 8, 3 clari genus, Menecratem IV pr. 25 Iulium; *v. Pollius.*

[**Menelaus**]: S. I 4, 113 (*Ma-*

Digitized by Google

chaon), S. III 2, 111 (*Canopus gubernator ad Nilum mortuus*), A. I 36, II 63; *cf. Atridae.*

Menestheus *Argivus* T. VI 639, 676, 700, Menesthei 684, Menesthea 690.

Menoeceus *Creontis f. pro patria mortem subit* (*T. X 774 sq.*) T. VII 250, 641, VIII 357 magnanimus, IX 267, X 756, XI 264, 653, Menoeceos XI 709, Menoecea VIII 597, X 620, XI 660, XII 60, 103 magnum, 696, Menoeceu X 651, 802 saeve; X 614 generis viperei novissimus, 659 Sphinx galeae custos, XI 284 hostia regni, 289. *Menoecei mater* X 792.

Menoeceo sanguine lubrica turris T. X 846 (*Dircaea turris, v. VIII 357, X 651*).

Menoetes *Argiae comes* T. XII 245, 360, Menoeten 204, 237. Menoetes *Thebanus a Tydeo interfectus* T. II 644.

Menoetiades (*Patroclus*) S. V 2, 157.

Mercurius: T. I 254 *Argum interficit;* S. I 2, 18, I, 4, 21, I 5, 4, II, 7, 6, V 3, 93 *citharae inventor, a poetis invocatur;* T. IV 303, VII 39 *galerus;* S. III 3, 80, V 1, 102 interprete virga ex astris nuntiat, 107, T. I 293, II 58 per Arcturum mediaeque silentia noctis meat, VII 5 sq. *Iovis nuntius;* T. IV 229, VI 677 *palaestrae deus;* S. II 1, 189, T. I 303 sq., II 1 sq., 11, 30 (Lethaeum vimen), 70 (spiramina virgae), IV 482 (*virga*), 605, VIII 48, X 302 Ψυχοπομπός; T. IV 793, VII 187 *Mercurius infans;* S. III 3, 80 aliger Arcas, T. II 55 volucer deus, IV 287 deo alite, X 302 deus aliger. *cf. Arcadius, Arcas, Atlantiades, Cyllene, Cyllenius, Lycaeus, Maenala, Maenalius, Maia, Tegea, Tegeaticus.*

Messe *Laconiae opp.* T. IV 226 Cythereia volucrum parens.

Messena A. I 422, T. IV 179 Messene plana; *cf. Capaneus* (*Messeniorum dux T. IV 179*), *Dorion, Ithome.*

Methymnae *vates* (*Arion*) S. II 2, 60.

Metius (*rectius Maecius*) Celer: S. III pr. 17, III 2, 105, 121 (*legatus a Domitiano ad legionem Syriacam missus*), 20 nobilis, 22 (*navem Alexandrinam Puteolis conscendit*), 92 regis mei, 123—126 (*puer in Syria tribunus militum laticlavius, adversus Parthos stipendia facit*), 127 (*consul*). — Metius III pr. 17 Celer, III 2, 7 iuvenis; cf. *Celer.*

Metus T. IV 662 (*Bacchi comes*), VI 371, VII 49 (*Martis comes*); *cf. Pavor.*

Mevania: S. I 4, 128; *cf. Clitumnus.*

Midas: Midae S. I 3, 105 Croesique bonis et Perside gaza digne, II 2, 121 gazis ditior; *cf. Lydus.*

Mide *Boeotiae opp.* T. VII 331.

Midea *Argolidis oppidum* T. IV 45.

[**Miletus**], *cf. Branchus, Didymaeus.*

Digitized by Google

Milvius agger (*pons*) S. II 1, 176; *cf. Flaminius.*

Mimallones T. IV 660; *v. Maenas.*

Mimas *Thebanus:* Mimanta T. IX 290.

Minae innumerae (*Martis comites*) T. VII 51.

Minerva S. IV 6, 52, T. IV 288 *in Arcadia culta, v. Alea, Auge;* T. II 252 (*facibus nuptialibus Minervam virgines adeunt*), 258, IV 136, X 895 *M. Argiva, v. Euhippus, Larisa;* S. V 2, 128, T. II 239, 720, 737, VII 185 *Minervae et Neptuni in arce Athenarum certamen*), XII 293, 464, 500, 531, 583 (*Theseus*), 607, 632—634 (*Minervae et Neptuni lis*) *Athenarum dea, cf. Aracynthus;* T. II 721, VII 273, 330 *in Boeotia colitur, v. Alalcomenae, Itone, Melas;* A. I 285, 696, 813 (*Scyrus*), S. III 1, 133, T. V 100, 152, 357 (*Lemnos*); S. I 1, 37 sq. *Minervae simulacrum in manu statuae Domitiani, v. Domitianus;* S. IV, 2, 67, IV 5, 23 *quinquatrus Minervae a Domitiano in Albano celebratae, v. Statius*; S. II 2, 2, 117, III 1, 109, 133, 138, III 2, 24, V 3, 165 *Minerva Surrentina; de Minerva a Romanis culta v. etiam Palladium;* A. I 826 inter Naidas *Siculas.* T. II 243, 715, X 632 *Iovis* solio iuxta comes; T. II 597 *in gigantomachia;* A. II 52 *dearum de pulchritudine lis.* S. I 1, 38, III 1, 33, T. II 243 cristae (*cf. S. II 2, 117*), 597, VIII 518, 762 sq., XI 414, XII 606, A. I 299, 486 (*aegis cum Medusae capite*); S. III 1, 133, IV 5, 23, V 2, 128, T. I 535, II 715, VII 33, IX 87, 837, X 632 sq. *belli dea;* T. VIII 509, 511 *Herculi succurrit;* T. II 684, 731 sqq. (*templum et λαμπαδηφορίαν* Pleurone *i. e. in Aetolia ad Acheloum Tydeus ei vovet, de facibus cf. S. IV 6, 52, T. II 252 not.*), VIII 459, 500, 511, 528, 588, 703, 758, A. I 547 *Tydei dea;* S II 7, 50 *Argo* Minervae puppis. S. I 1, 5, I 4, 20 (*cum Musis*), I 6, 1, IV 1, 22, V 3, 88 (*tibia, v. Marsyas*), 91 (*cum Musis*) *a poetis et artificibus colitur;* S. II 7, 28, T. II 737, V 417, VI 553, XII 633 (*oliva*); T. III 507 (*noctua*). — Minervae S. II 2, 2 Tyrrhenae (*templum Surrentinum*), II 7, 50 puppem, III 2, 24 Tyrrhenae, IV 1, 22 tuae manibus (*Domitiani*), T. III 507 flavae avis (*noctua*), IV 288 Aleae templum, V 152 iuga (*Lemniae*), VII 330 Alalcomenaeae, XII 531 innuptae delubra, A. II 52 ora. *cf. Pallas, Triton, Tritonia, Tritonis.*

Minoius: A. I 192 bracchia tauri (*Minotauri*), T. VII 187 Ida (*Iuppiter*).

Minos VIII 27 cum fratre verendo (*Aeaco*), 103 Minos et iudicis urna Dictaei (*Minois*); *cf.* IV 530 Cortynius arbiter (urna), XI 571 Age-

Digitized by Google

norei iudicis urna Gnosia. *v. Aeacus.*

[Minotaurus]: T. XII 667, A. I 192; *v. Theseus.*

Minous: S. I 2, 228 corona (*Ariadnes*).

Minyae T. V 337, 471, Minyas VIII 212; *v. Argonautae.*

Misenus, [Misenum]: S. II 2, 77 Hectoris armiger, III 1, 150, IV 7, 19, V 3, 167 collis lituo remoque notatus. — Misene S. III 1, 151. *cf. Aeneas.*

Mithram cornua (*tauri*) indignata sequi torquentem T. I 720. *cf. Apollo, Sol.*

Moerae S. II 7, 131 (*v. not.*).

Molorchus: Molorchi S. III 1, 29 pauperis arva, S. IV 6, 51 parci domus, T. IV 160 Cleonaei vineta; *v. Agylleus, Hercules.*

Molossus: Molosso A. I 747 muto (*cane*), Molossi S. II 6, 19 (*canes*), T. III 203 (*Actaeonis*). — Molossus (*adi.*): T. III 475 lucis, VIII 201 Iovis quercus; *v. Chaonius, Dodona.*

Mopsus *vates Argonauta* T. III 521, V 417. Mopsus *Argivus* (*Amphiarai vatis mortem refert*) T. VIII 151, IX 126.

Mors T. I 632 ense metit fila *Parcarum*, IV 528, VII 53, 742, 807, VIII 377, X 26, Mortis T. IV 413 durae limine, 474 inexpletae regnum, Mortem S. III 1, 172 (*Alcestida auferentem, v. Hercules*), Morte T. X 105 Somnus cum M. (*cf. V 197 Letum et Somnus*), Mortes S. II 7, 131 (*v. not.*), T. VIII 24 variae et Furiae; *cf. Letum.*

Mulciber S. III 1, 130, T. V 51, VI 212 (*ignis*), VII 61, X 101.

Munychius: S. V 3, 107 arces, T. II 252 iugis, XII 616 rura.

Musa S. II 7, 75 Enni, Musae S. I 6, 2, II 7, 20, T. VII 289, Musarum T. VI 333 concilium mulcens Apollo, Musis S. II 7, 41, III 5, 65, T. VIII 549, Musas S. I 5, 2, IV 2, 55 et Phoebum Pallenaeos triumphos laudare Iuppiter iubet; S. I 2, 221, II 4, 19 (*virgines in picas a Musis mutatae*), V 1, 25 matertera omnis *Orphei*, V 3, 14, 211, T. I 4 deae, VIII 553 (*v. not.*), IX 317 sorores doctae, X 831 deae. S. I 2, 259, IV 7, 12, V 3, 123, V 5, 2, T. IV 38 *fontes Musis sacri;* S. II 7, 16 Thespiacis lucis, V 3, 209 vocales lucos Boeotaque tempe, T. IV 34 nemoris sonori, X 830 Aoniis lucis; *v. Calliope, Clio, Erato, Urania, Camenae; Aonius, Aonis, Helicon, Heliconis, Heliconius, Hyanteus, Pieris, Pierius; Castalia, Cithaeron, Dirce, Olmius, Parnasus, Pegasus, Permessus, Pimplea, Pirene, Thespiacus; Apollo, Corymbus, Hercules, Orpheus, Phemonoe, Thamyris.*

Mycalesia cuspis T. IX 281.

Mycalesos *Boeotiae oppidum* T. VII 272.

Mycenae T. IV 306 *Mycenaei auxilia adversus Thebanos non mittunt* (*Atreus, Thyestes*), VII 418 (= *Argos*), IX 514, XI 187, A. I 414,

Digitized by Google

Mycenas T. I 261 veteres, 325 abrupto sole caligantes (*Atreus, cf. II 184, XI 129*), II 119, 184 diras, VII 177, VIII 670 Inachias, IX 444 saevas, X 16, XI 129, 731, XII 82, Mycenis T. I 683, IV 56, XI 146, XII 116, 689; *cf. Atreus, Mycenaeus, Mycene, Tantaleus.*

Mycenaeus: S. V 1, 59 auro (*Thyestis et Aeropes, Atrei uxoris, adulterium*), III 3, 189 flammae (*Agamemnonis*).

Mycenes impia tecta T. IV 56 (*v. not.*).

Myconos A. I 205, Mycono T. III 438 Gyaroque.

Mygdonius: T. II 134 cubilibus (*Tithoni*), S. V 3, 245 dolores (*v. Attis, Cybele*), II 2, 108 senis (*Tithoni*); *cf. Phrygius.*

Myrmidone *Lemnia* T. V 224.

Myron: Myronis S. II 2, 66 arte, Myroni S. IV 6, 25 docto vigilata aera (*cf. I 3, 50*).

Myrtilos T. VI 263.

NAIS S. I 2, 207, I 3, 62 lubrica, II 3, 60 Phoebeia (*Dianae*), III 4, 42 caerula, Naidos II 3, 60, Naides S. I 2, 264 Lucrinae, II 3, 7, II 6, 102 Avernales, Naidas S. I 5, 6, A. I 295, 825 Ennaeas (*Proserpinae*); *cf. Nymphae.*

Napaeae T. IX 386, Napaeas. T. IV 255; *cf. Nymphae.*

Narcissus: Narcissum T. VII 341, Narcisse S. I 5, 55; III 4, 41 sq.; *cf. Cephisus, Thespiacus.*

Nasamoniaco regi (*Hannibali*) S. IV 6, 75.

Nasamonii Tonantis natum (*Alexandrum*) S. II 7, 93.

Naso tristis S. I 2, 255; *cf. Ovidius.*

Natura S. II 1, 34, 83, V 3, 71 et Pietas, V 5, 22, T. VI 820, VII 217 et Tellus et Pietas *etc.*, VIII 330, X 88, XI 466 princeps, 607, XII 561 princeps, A. I 488, Naturam T. XII 645.

Naubolus Hippasides *Phocensis, Lai hospes* T. VII 355; *cf. Iphitus.*

Naxos T. VII 686 Thesea, A. I 678 Bacchica, Naxi S. I 2, 131 in litore (*Theseus, Bacchus*), 224 quondam genialis litora (*Bacchus*).

Nealce *Hippomedontis uxor* T. XII 122.

Neapolis: S. III 5, 79 sqq., IV 8, 46 sqq. *N. a Chalcidensibus Apollinis auspicio columba duce condita* (*cf. Abantius, Apollo, Chalcidicus, Chalcis, Euboicus, Eubois, Eumelis*); S. IV 8, 47 sq. *Apollo, Ceres, Castores ut tueantur urbem invocantur;* S. IV 8, 19 *Menecrati Neapolitano* patrius lauros promittit Apollo; *de ludis Romae et Augusti* (*Augustalia*, Ῥωμαῖα Σεβαστὰ Ἰσολύμπια) S. II 2, 6, III 1, 153. III 5, 92, V 3, 112, 134, 226, *v. Statius;* S. II 2, 9 fretum gentile *Statii i. e. sinus Neapolitanus* (*Cumanus*). *cf. Menecrates, Parthenope, Pollius, Sebethus, Statius, Vergilius, Vesuvius, Violentilla.* — Neapolis S. IV 8, 6,

Digitized by Google

Neapolim III pr. 26, IV pr. 26, Neapoli IV pr. 14.

Nefas caecum *Martis comes* T. VII 48.

Neistae *porta Thebarum* T. VIII 354 mittunt Eteoclea.

Neleia Pylos T. IV 125.

Nemea, Nemee (*de forma v. not. ad T. I 355*) S. III 1, 143 atrox (*propter leonem, ludi*), 182 (*Hercules*), T. I 355, II 378 (*leo*), IV 159, 825 silvarum longe regina virentum (*S. II 2, 12, cf. V 505, VI 82 not.*), V 44 ineluctabilis umbra, 749, VI 494, A. I 415 (*leo, cf. S. III 1, 30, IV 6, 41, T. IV 646*), Nemeae, Nemees S. I 3, 6 frondentis alumnus (*Leo, sidus*), III 1, 30 ager, IV 6, 41 vastator, V 3, 52 lucum (*ludi*), T. [IV 688 liquor], V 581 ager, 733 ductor (*Lycurgus*), Nemeae (*dat.*) T. V 714, Nemeen T. IV 646 gelidam, 664, 688, [VI 82 umbrosaque tempe, *v. not.*], VI 346 Herculeam, 363. — *ludi Nemeaei:* S. III 1, 143, V 3, 52, 141 Achaea praemia, gramine Lernae, T. IV 721 (trieteris), V 741 sq., VI 3, 15, VII 93 trieteride multa, X 499; *Iuppiter Nemeaeus, Lycurgus eius sacerdos* T. IV 825, V 511, 513, 577, 685, 697, VI 178, *Archemori templum* VI 220. *cf. Adrastus, Archemorus, Cleonaeus* (*leo*), *Langia, Lerna, Lycurgus.*

Nemeaeus: S. V 2, 48 arma (*Herculis*), T. VII 117 campum, I 575 fluminis (*Psamathe, Apollo*), X 499 pulvere, III 421 rura, IV 136 sonipes *Hippomedontis* (*cf. VI 76*), S. IV 6, 58 tegmine (*leonis pelle*), T. XI 47 terga.

[**Neoptolemus**] *Achillis f., v. Pyrrhus.*

Neptunus: T. II 45 (*Taenarum Neptuni portus, equi*), III 433 dux (Nimbi, Hiemes, Nubila, Tempestas *comites*), VI 280 sq. (*Arionis equi pater, cf. 425, 507*), Neptune S. III 2, 5; S. II 2, 21 moderator caerulus undae (*templum Surrentinum*), T. I 222 (*tridens, VII 255, 813*), V 706 aequoris rex sublimis equis et Triton, VI 507 aequoreus pater, VII 185 et XII 632 *Neptuni et Minervae de Attica certamen*, A. I 51 sq. magnum regem, 78 sq. rector aquarum (*Troiae moenia ab Apolline et Neptuno exstructa, S. III 1, 116*), II 14 caeruleum regem. *cf. Amymone, Neptunius, Onchestos, Orion, Pelops, Tanagra, Theseus, Triton, Troia.*

Neptunius T. VII 813 cuspis (*cf. I 222*), XII 588 (*Theseus*, A. I 71), VI 261 lora (*equi Pelopi a Neptunio donati*), VII 271 plebes Onchesti, XII 665 Theseus, S. III 3, 82 iussa (*Triton*), A. I 224 vada.

Nereis S. II 2, 103 (*Doris 106, cf. III 2, 13, T. IX 372*), A. I 24 Helle, 122 (*Thetis*), 480, Nereidos A. I 592, Nereida S. I 2, 129 omnem et Glaucum Proteaque monilia quaerere iussi (*cf. Erythraeus*), T. IX 401 Leucothean, A. I

Digitized by Google

158, Nerei A. I 527, Nereides S. III 1, 144 virides (pumiceis antris), III 2, 13 caeruleum ponti agmen, sidera ponti (vitreis Doridos antris), T. VIII 362, Nereidum T. IX 372 cohors, A. I 391 domus (*Scyros*), Nereidas S. I 2, 116; S. II 2, 19 Phorci levis chorus, III 2, 34 glaucae sorores; *cf. Doris, Nereus, Nympha.*

Nereus: Nereos T. III 410 profundi turba (*Nereides*), V 437 profundi generum (*Peleum*), A. I 542 aquosi gremio, Nerea S. II 2, 75 et T. VIII 230 (*mare*), II 15 avum (*Achillis*), Nereo T. V 49 Aegaeo (*mari*); *cf. Tethys, Thetis.*

Neris *Argolidis vicus* T. IV 47 pavet spumantem Charadron.

Nero: S. I 1, 86 *Neronis statua equestris in foro Iulio* (*v. Alexander, Lysippus*), I 5, 62 Neronea unda (*thermae Neronis Bais exstructae*), II 7, 61 *agon Neroneus, Romae incendium a Lucano carmine celebratum,* 100 *Lucani mors,* 119 *matris nex,* IV 3, 8 *fossa ab Averno usque ad Ostiam per paludem Pomptinam ducta,* 60 *Isthmum Corinthium perfodere tentat,* V 2, 32 Armenia indocilis Neroni servire; *v. Lucanus.* — Nero S. II 7, 58, IV 3, 8, Neroni V 2, 33 fero, Neronem II 7, 119; II 7, 100 rabidi tyranni; *cf. Caesar.*

Neronea unda S. I 5, 62.

Nesis, *sinus Cumani insula* S. II 2, 78 malignum aera respirat, Nesida III 1, 148.

Nessus T. XI 238.

Nestor S. IV 3, 150 (*anni*), V 3, 192, T. IV 127 *bello Thebano non interest; cf. Neleius, Nestoreus, Pylius.*

Nestoreus: S. I 3, 110 senectae, I 4, 127 situs.

Niliacus: T. III 478 pecus (*Apis*), S. IV 9, 12 tus.

Nilus S. I 6, 77 sacer (*grues, T. V 12, XII 518, cf. Rhodope*), V 1, 100 agros mersit, IV 706 Eoae brumae liquentia pabula ore premit (*Aethiopiae imbres*), VIII 359 secretus Eoas pruinas bibit, Nili S. III 2, 108 paludosi fecunda licentia, 115 gurgite se mergit Apis, III 3, 91 aestiferi area, III, 5, 21 septemgemini caput impenetrabile, IV 3, 157 caput, V 5, 67 convicia, T. I 265 aerisoni flumina (*cf. Isis, Osiris*), III 527 placidi fecunda clementia (*cygni*), Nilo T. V 12 Paraetonio (*grues*), XII 518 frigora solvere; IV 707 patris undosi sonitus. *cf. Aegyptus.*

Nimbi T. III 435 (*Neptuni comites*).

Niobe: S. V 1, 33 genetrix Sipyleia, V 3, 87 Phrygium silicem, T. I 711 Thebana mater III 193 Tantalis *Thebana* (bina funera per septem portas 198), IV 576 Tantalis *Thebana,* VI 118 bis senas Sipylon deduxerat urnas, IX 682 *Thebana.* — Niobe T. VI 117, Nioben IX 682.

Digitized by Google

Nisa *Boeotiae oppidum* T. VII 261; *v. Nysa.*

Nisus *Megarae rex, Scyllae pater*: Nisi S. III 4, 84 purpurei coma, Nisum T. II 382 (= *Megaram*); T. I 334 purpureus senex. — Nisus *Euryali amicus*: T. X 448 Phrygii gloria Nisi.

Nomadum S. I 5, 36 flavis metallis decisa purpura (*marmor maculosum*), II 2, 92 flaventia saxa; *cf. Maurus, Numidae.*

Nomius *Argivus* T. X 260; *Thebanus* T. IX 290.

Nonacria rura T. IV 294. *cf. Callisto.*

Nonius (Novius) **Vindex** S. IV *praef.* 18 Nonii Vindicis Herculem Epitrapezion; S. IV 6, 1 sq.; S. IV pr. 19, IV 6, 12 *Vindicis studia*, 30, 99 *Vindex poeta.*

Notus T. VII 561, XI 114 Libycis pastus harenis, Noti T. I 161 madidi igne, Notum S. III 2, 45, Noto T. VI 102, Noti VI 288 Eurique certantes, Notos VII 721, *etc.; cf. Auster.*

Nox T. I 97 (piceo nimbo), 498 (alma 503, diva 506), II 528 (umenti palla), VI 27, Noctis T. II 60 equos *Somnus* agit, X 84 cubilia, 114 opaca cohors. *cf. Luna.*

Nubila *Neptuni comites* T. III 436.

Numa: Numae S. V 3, 290 ritus colendos (*cf. Egeria*), Numa (*abl.*) S. I 4, 41 labente curia timuit.

Numidae S. I 6, 78 (udo sub austro) et II 4, 28 (austro sub umenti) *gallinae Numidicae, meleagrides*, T. X 415 *leones; cf. Gaetulus, Libya, Massylus, Maurus. de marmore Numidico v. Libycus, Maurus, Nomades.*

Nycteidos vagae ardor T. VII 190 (*Antiopa cum maenas facta in montibus vagatur a Iove in satyrum mutato comprimitur*).

Nympha S. V 3, 291 (*Egeria*), T. VII 297, IX 597, Nymphae S. II 3, 44 durae (*Pholoes a Pane adamatae*), Nympham T. IV 720, Nympha VII 756, IX 319 Ismenide, Nymphae S. I 5, 23, III 1, 75, T. IV 684 undarum deae, V 519, 580, VI 106 robora non dimittunt, IX 709, A. I 241, Nympharum S. II 3, 8, T. IV 330 Erymanthiadum, IX 384 regina (*Ismenis*), 417, Nymphis X 505 Amyclaeis, Nymphas S. I 2, 115, I 3, 37, 46, 64, T. VI 88 Faunorumque greges, A. I 293 virides pelagi; S. I 5, 15 deae virides, II 2, 20 Galatea viridis, *cf. Dryades, Hamadryades, Naides, Napaeae, Nereides.*

Nysa T. VII 686 ferax (*Bacchus*), S. I 2, 221; *cf. Nisa.*

Nysaeus: T. IV 83 pater, VII 653 serta; *v. Bacchus.*

OBLIVIA T. X 89 pigra Somni limen servant.

Ocalea *Boeotiae oppidum* T. VII 260.

Oceano T. VII 8 (cf. III 685), A. I 52 hospite (*Neptuni*),

Digitized by Google

II 2; A. I 50 grandaevum patrem.

Odia aspera T. V 73.

Odrysius: S. V 3, 271 chelyn *Orphei*, A. I 485 hastam (*Mars*), T. V 173 Marte (*bello*), IV 793 nive (*Mars*), VIII 57 querellis (*Orphei*), T. VII 524 regibus, XII 156 stabuli (*Diomedis*), S. V 1, 203 vates (*Orpheus*); *v. Thracius*.

Oeagrius Orpheus T. V 343.

Oebalides S. II 1, 112 (*Hyacinthus*), Oebalidae T. V 438 gemini (*Castor et Pollux*).

Oebalis purpura S. I 2, 151; *v. Laconia*.

Oebalius (=*Lacedaemonius*): S. II 6, 27 amores (*Helenam*), T. VII 21 caestus, (*cf. Pollux*), S. V 3, 53 et A. II 154 discus (*cf. Hyacinthus*), T. II 164 duces, T. VI 304 equos *Amphiarai*, (*cf. IV 214 Taenarii equi*), S. III 2, 10 fratres (*Castor et Pollux*), A. I 20 litore (*Helena*), T. VI 797 magistro (*Polluci*), IX 690 murice (*v. Oebalis*), X 503 nemus, VIII 429 turmas.

Oebalus *Lacedaemonius* T. X 498.

Oeclides (*Amphiaraus*) T. III 470, 620, V 731, VI 423, 496, Oecliden VIII 146.

Oedipodes, [**Oedipus**]: T. I 61, XI 752 *in Cithaerone expositus plantis perforatis;* I 64 (*Polybus*); I 66, II 505 sq., XI 490 (*Sphinx, v. not.*); II 63, 68, IV 57, 631, VII 211, 355, XI 491 *patrem occidit, cf. Laius*; I 68, 233, II 187, 464, IV 57, 631, VII 212, VIII 611, XI 492 *matris conubium*; I 48, 72, 237, IV 615, VII 469, VIII 611, X 697, XI 106, 172, 333, 505 *oculos effodit;* I 56 sq., 239, IV 644, VII 469, VIII 248, XI 105, 344, 505 *Furias adversus filios imprecatur*; XI 580 sq. *ad filiorum corpora ab Antigona ducitur, cf. Antigona*; XI 668 sq. *Thebis exire*, 752 sq. *in Cithaeronem se recipere a Creonte iubetur*; T. XII 510 *Furiae Oedipodis Athenis vincuntur* (*cf.* 482 Ara deum). — Oedipodes T. I 48, II 465 (*patronymicum*), XI 505, Oedipodae I 17 domus, 164 loco, VIII 609 proles, XII 510 furias, Oedipodis XII 260 nurus (*Argia*), Oedipodae (*dat.*) X 699 diro, Oedipodi XII 86, Oedipoden II 436, VIII 242, XI 491, 666, Oedipoda VII 513.

Oedipodionides T. I 313 (*Polynices*), Oedipodionidem IV 491 (*Eteoclem*), VI 404 (*Polynicem*), Oedipodionidas T. VII 216.

Oedipodionius: T. II 505 Oedipodioniae domus alitis (*Sphingis*), T. X 801 fratres.

Oeneius heros T. V 661 (*Tydeus*).

Oeneus T. I 669 Calydonius, II 165 (*Deianirae proci, cf. Achelous, Hercules*), Oeneos I 464 magni stirpe, II 588 magni munera (*Martis ensis*), 687 superbi gente; II 742 *Dianam in sacris omittit. cf. Parthaonius, Tydeus.*

Oeneus (*adi.*): T. II 469 Dianae vindex (*aper Calydonius*).

Digitized by Google

Oenides T. VIII 538 turbidus (*Tydeus*), 588, 659, A. II 86 (*Diomedes*), Oenidae (*gen.*) T. IX 38 virtus, (*dat.*) II 481 saevo, VI 818, 845, Oeniden III 392, IV 113, V 405 magnum, X 748, Oenide T. IX 50.

Oenomaus T. IV 591 pulvere sordens, Oenomai S. I 2, 42 sequentis fremitus, T. I 275 Mavortius axis (*Oen. Martis f.*), IV 244 fractis axibus, VI 232 circo (*Olympia*), Oenomaum VII 416, Oenomao VI 325 (*Hippodamus f.*); I 275 (*equi cf. VI 327 sq.*), II 166, 185, VI 261 sqq. *cf. Alpheos, Elis, Hippodamus, Myrtilus, Olympia, Pelops, Pisa.*

Oeta (*abl.*) T. IV 158, XII 67 (*Hercules*), Oeten T. I 119 dubiam iugo.

Oetaeus: S. IV 6, 53 favillis, III 1, 7 flamma, S. V 4, 8 Paphiaeque lampades (*Vesper et Lucifer*), T. XI 235 vestes.

Ogygiae (*Thebarum porta*) T. X 495; VIII 353, X 921, XI 665. *v. Ogygius.*

Ogygidae (*Thebani*) T. II 586.

Ogygius (*Thebanus*): T. IX 841 alas, VII 33 bello, IX 812 catervas, V 518 dei, XII 198, 247 domos, I 328 furoribus ululata antra (*maenadum*), X 545 hastae, II 85 Iacchi, XII 477 leges, III 110, XI 420, XII 55 manes, VI 587 Marte (*bello*), VI 166, XII 787 matres, XI 356, XII 664 murus, III 156 parentes, VIII 353 portis (*cf. Ogygiae*), XI 665 portae limine, S. V 2, 123 pulvere, T. I 173 rebus, II 208 Thebas, X 921 turris fastigia, IV 380 vertice (*Cithaerone*); *v. Thebanus.*

Olearos, *una ex Cycladibus* A. I 677.

Olenius (*Aetolus*): S. I 3, 96 astris (*Capella cum Haedis, cf. Sidera*), T. III 25 astri, VIII 484 Buten, VI 401 cornibus (*Capellae*), S. III 2, 77 pecus (*Capella*), T. II 541 suis tegimen (*apri Calydonii*), I 402 Tydeus; *v. Aetolus, Olenos.*

Olenius *Thebanus* T. XII 741.

Olenos *Aetoliae oppidum, unde Statius Capellae Oleniae (Amaltheae), quae Iovem infantem nutrivit, nomen derivat* T. IV 105; *v. Olenius.*

Olmius *Boeotiae fluvius, Musis sacer* T. VII 284 felix.

[**Olympia**], **Olympiacus** S. I 1, 102 (*Phidias, cf. II 2, 65, IV 6, 27*), II 2, 65, II 6, 47, III 1, 140, IV 6, 27, T. I 277, 421, VIII 453 (*Iovis templum*); S. I 2, 203, I 3, 8, II 6, 47, 72, III 1, 140, IV 4, 32, V 3, 52 Pelopis solemnia trunci, 142 Achaea praemia, 220 (*v. Statius*), T. I 277, 421, VI 5 sqq. (*Hercules*), 232 sq., 532, VII 94, VIII 453, X 234, A. I 415 (*ludi Olympici*). — Olympiaca harena S. V 3, 220, ramis T. VI 532. *cf. Alpheos, Eleus, Elis, Hercules, Iuppiter, Oenomaus, Pelops, Pisa.*

Olympus: Olympi T. IV 736 (*caeli*) umentis opes, VIII 41 et A. I 588 regnator, Olym-

Digitized by Google

pum S. III 2, 66 et T. VI 696 *not.* (*Gigantomachia*), Olympo T. II 600 toto (*omnibus deis*), V 85, 177, 421, A. I 689 (*caelo*), T. XI 119 (*Iuppiter*); *cf. Gigantes.*

Olynthi funus T. XII 510.

[**Omphale**], *v. Hercules, Lydius.*

Onchestius Idas T. VIII 466.

Onchestos *Boeotiae opp.*: Onchesti Neptunia plebes T. VII 272. (*Ποσιδήιον ἀγλαὸν ἄλσος Il. B 506.*).

Opheltes T. IV 741, Ophelten IV 722, S. II 1, 182; *v. Archemorus.*

Optatus S. V 2, 152; *v. Crispinus.*

Orchomenos *Arcadiae opp.* T. IV 295 dives pecorum.

Orcus T. XII 434 pallidus. — T. IV 457 rector Averni, III 146 nigri pater Averni, IX 148 Elysii regis, VIII 22 dux Erebi, S. III 3, 29 horrendum solium silentis domini, T. VIII 2 regis sepulti, 28 regem cruentum, 91 cunctis finitor maxime rerum, XI 410 avidus regnator, 445 umbrarum custos mundique novissimus heres, XII 273 nigri raptoris, III 302 patrui (*Martis*) infera, IV 429 patrui (*Dianae*) limina, IV 474 sq. saevissime fratrum cui servire dati Manes *etc.*, II 49 nigri Iovis atria, I 616 Iovi profundo, XI 209 inferno Tonanti; S. II 7, 121 deos silentum, III 3, 187 Lethes malae aspera numina, S. V 1, 259 reges Averni, T. I 56 di qui sontes animas regitis; II 6 torrentum incendia, IV 516 triplicis mundi summum quem scire nefastum est (*v. Preller M. R*³. *II 78.*), VIII 1 pallentibus umbris, letiferas domos, orbis sepulti arcana, XI 410 nigris ab oris. — *v. Acheron, Avernus, Avernales* (*Naides S. II 6, 101*), *Chaos, Cocytos, Elysium, Elysius, Lethe, Lethaeus, Malea, Pheneos, Phlegethon, Styx, Stygius, Taenaron, Taenarius; Aeacus, Aegaeon, Briareus, Centauri, Cerberus, Charon, Dirae, Dis, Erinyes, Eumenides, Furiae, Gigantes, Hercules, Ixion, Letum, Megaera, Mercurius, Minos, Mors, Orpheus, Persephone, Pirithous, Poenae, Proserpina, Scylla, Somnia, Tarentum, Tartara, Tartareus, Tiresias, Tisiphone, Titanes, Tityos; de necyomanteis v. Tiresias.*

Orestes T. I 476, XII 511; *fabula de Dianae Tauricae simulacro ab Oreste Ariciam translato respicitur S. III 1, 56; cf. Athenae, Pylades.*

Orion S. I 1, 45, III 2, 77, T. III 27 (*sidus*), IX 843 (*Dryas Tanagraeus, nepos Orionis* (*VII 254*), *a Diana occiditur*), Orionis VII 256 alti nepos (*Dryas*), Oriona IX 461 (*sidus*); *de Iove et Neptuno Orionis patribus v. Tanagra.*

Orithyiae amores T. XII 630; *cf. Boreas, Elisos.*

Ormenus *Argivus* T. X 515.

Ornytus *Argivus* T. XII 142, 207, Ornyte 219.

Orontes: Orontem S. IV 7 46 Eoum; *cf. Syria.*

Digitized by Google

Orpheus S. II 7, 59, V 1, 24, V 5, 54 Thracius, T. V 344 Oeagrius (*Argonauta*), Orpheos S. II 7, 40, 99 (*mors, cf. V 3, 16*), Orphea S. V 3, 16, T. V 435; S. II 1, 11, II 2, 61, II 7, 44, 98, III 1, 17, III 3, 194 supplex Thracius, V 1, 27, 203, V 3, 60, 271, T. VII 287, VIII 57, IX 437. *cf. Calliope, Eurydice, Geticus, Hebrus, Odrysius, Strymon.*

Orpheae leges S. V 3, 60.

Ortygia (*Delos*) T. IV 796 (*Apollo*), V 339, S. I 2, 221 (*Apollo*). *de Ortygia Syracusarum fonte v. Alpheos.*

Osiris: Osirim T. I 718 frugiferum praestat vocari *Apollinem* (*cf. not.*); S. V 3, 245, T. I 265; *cf. Isis, Nilus, Pharius.*

Ossa T. IV 141 (*Centauri, cf. IX 220, XII 554, A. I 151, II 121*), [VI 696 *not. gigantomachia, cf. VIII 79, X 852, S. III 2, 65*], X 852, A. I 151, Ossae T. II 82 convallibus (*Thraces*), III 319 gelidum caput, (*dat.*) S. III 2, 65 et T. VIII 79 frondenti, Ossa T. V 261 gelida (*Lapithae*), IX 220 aeria, A. I 320 gelida.

Ossaeus: A. II 121 avia, T. XII 554 bimembres (*Centauri*).

Othrys A. I 238 (*Centauri*), 426, Othryn T. III 319 nivalem, IV 655 canum (*Thraces*).

Otia T. X 91 et Silentia (*in limine Somni*).

[**Ovidius**]: S. I 2, 255 Naso (*exul, v. Tomi*), II 7, 78 qui corpora prima transfigurat.

PADUS T. XII 414; *v. Phaethon.*

Paean S. I 2, 2, II 7, 8, T. I 636, X 343, [paeana T. IV 157 Herculeum, X 306 Sidonium, paeanes VIII 224].

Paeones A. II 131; *cf. Macetae.*

Paeonio ritu *Apollo et Aesculapius se cingunt* S. I. 4, 108.

Pagasaea puppis A. I 65 (*Argo*).

Palaemon *Leucotheae filius* S. II 1, 180, III 2, 39, T. IX 331, Palaemonis T. VI 10 aras, X 425 annos, Palaemona T. I 122, VII 421 Thebanum, Palaemone T. I 14; S. II 1, 179, T. II 381, IV 563, VII 97, IX 403; *cf. Ino, Isthmos.* — Palaemon *Argivus* T. VIII 135.

Palaemonio Lechaeo T. II 381.

Palaestinus (*Syriacus*): S. II 1, 161, V 1, 213 Palaestinis simul Hebraeique liquores (*opobalsamum, III 2, 141*), S. III 2, 105 cohortes (*legionem Syriacam: III praef.*); *cf. Eous, Hebraeus, Idume, Solymus.*

Palatino amori (*Domitiani puero*) S. III 4, 38.

Palatium: Palatia S. I 1, 34, IV 1, 8; *cf. Domitianus, Euander.*

Pale T. VI 805 uncta, Palen A. II 155 liquidam (*cf. S. III 1, 157*).

Pales T. VI 104 cana et Silvanus (*i. e. grandaeva, Preller M. R³ I 416, 1*).

[**Palinurus**]: S. III 5, 98 Iliaco remo (*V 3, 167* lituo remoque notatus collis *i. e. Misenum*), V 3, 127 Troius magister; *cf. Velie.*

[**Palladium**]: S. V 3, 179 Dio-

Digitized by Google

medei furti penetralia (*P. in Vestae templo servatum, cf. Dardanius*).

Palladius: A. I 813 aras (*Minervae Scyriae*), T. IV 136 arce (*v. Larisa*), S. IV 2, 67 auro (*corona aurea oleagina Minervae Albanae*), T. VI 553 haustus (*oleum*), S. I 1, 5 manus (*doctae*), T. VII 273 Melas (*Minervae sacer*), V 417 ramos oleae; *cf. Minerva.*

Pallas S. I 6, 1 severa, V 3, 91, T. II 237, 243, 704, V 357, VIII 459, 500, 588 bellica, IX 512, A. I 826 ferox, Pallados T. I 535 armisonae, II 597 torvae anguis, V 100 arces, Palladi A. I 285, Pallada S. III 1, 133, 138, V 3, 88, T. II 252, VIII 517, 713, IX 837, XII 293, Pallade S. I 4, 20, T. XII 464, 583; *cf. Minerva.*

Pallas: Pallantis S. II 1, 92 ovantis; *cf. Acoetes, Euander.*

Pallenaeos triumphos S. IV 2, 56; *cf. Gigantes, Phlegra.*

Pamphylia S. I 4, 77; *v. Gallicus.*

Pan T. XI 34 *Eurymedontis pater* (*Faunus VII 262*), Pana S. I 3, 78 (*Lycaeus*), II 3, 8, 34 (*Romanus, cf. Faunus*), T. III 480 (*vates* Lycaonia in umbra), Panes S. II 2, 106 montani; S. II 3, 18 velox pecorum deus, 25 petulans foedumque pecus, 11 hirtos gressus, cornua, 52 pinus, T. IV 696 cornipedum furta et Faunorum rapinas. *cf. Faunus, Luperci.*

Pandionius: T. II 720 monte (*Athenis*), VIII 616 volucres (*hirundines*); *v. Cecropius, Philomela, Progne.*

Panemus *Thebanus* T. IX 293; *v. Thespiades.*

Pangaea S. I 2, 223 (*Bacchus*), T. VI 644 (*Mars*), X 512 diu inarata.

Pannoniae iuga et Sauromatae S. V 2, 135.

Pannonius ferox S. I 4, 78; *v. Gallicus.*

Panope *Phocidis oppidum* T. VII 344.

Panopeus *Lacedaemonius* T. X 497.

Paphie S. III 4, 82; *v. Venus.*

Paphius: S. V 4, 8 lampades (*stella Veneris, v. Lucifer*), S. III 4, 88 matre, T. IV 300 myrtos, S. I 2, 101 numinis.

Paphos: S. I 2, 159, T. V 61; *cf. Venus.*

Paraetonius (*Aegyptius*): T. V 12 Nilo, S. III 2, 49 ripis.

Parca S. II 1, 138, Parcae S. II 7, 89 saevae, V 1, 169 (stamina), T. IV 779 volvere, V 274 tristes (stamina), 736, VI 303 durae, 898 dirae, VII 367, VIII 13, 119, 439, X 737, XI 189 nocentes, Parcarum S. I 2, 24 albo vellere, III 1, 171 fila et colus, V 2, 85 nocentum ira, V 3, 174 acta, T. I 706 iniquas manus, A. I 498 occulta, Parcis T. III 491 duris, VIII 382 (licia), Parcas S. III 3, 186, T. VII 774 inmites, VIII 191, 328, XI 462 nocentes, A. I 255, Parcis S. II 1, 148. — S. I 4, 64 colos, fila, 123 fila candentia, II 3, 75 duras Sorores, III

Digitized by Google

3, 21 pigrae, S. IV 3, 146 candidae, V 1, 156 dura Sororum licia, filum, 262, V 3, 64 ahena Sororum stamina, T. I 632 fila Mors metit, III 205 dura pensa, 241 Fata nigraeque Sororum colus, VI 48 inexorabile pensum, 354 nigrae Sorores, VIII 59 pensa, 68, 549 Stygii pensi, IX 323 Elysias Sorores, 839 plenae colus, X 833 Stygiae Sorores, XII 647 anguicomae Sorores, A, I 519 dura licia; S. II 1, 154 Fata, T. VIII 12 Fatorum colus, 26 Fata; *cf. Atropos, Clotho, Fata, Fors, Fortuna, Lachesis, Praenestinus.*

Paris: A. I 67 arbiter Idae, II 51 (*dearum certamen*); *de Oenone v. Cebrenis;* S. I 2, 43 pastor temerarius, 214, II 6, 27, V 1, 57, A. I 21 Dardanus pastor, 401, 872, II 59, 78 Phryga semivirum (*Helenae raptus, cf. Amyclae, Oebalius*); S. II 7, 97 (*Achilles a Paride occisus*). — Paris S. II 6, 27, Paridis II 7, 96.

Parnasus T. I 118 medius caeli, Parnasi S. IV 4, 47 e vertice laurus, 90 iugis, T. I 629 biverticis umbra, [V 532 cornua], VI 335 summo ab aethere, IX 643 frondea colla, Parnason T. VII 346 utrumque, Parnase S. I 2, 223; S. V 1, 113 Aonio vertice, 114 arcani antri, T. I 62 stagna Cirrhaea bicorni iuga interfusa, II 63 ardua Cirrhae, III 611 cavo sub vertice Cirrhae, VIII 176 antra lacusque Castalii; *cf. Anemoria, Cephisus, Cirrha, Corycius, Lilaea.*

Parnasius: T. X 208 serta *vatis* (*laurus*), S. V 3, 7, T. IV 216 vellera *poetae et vatis* (*vittae*); *cf. Phoebus.*

Parnes benignus vitibus T. XII 620.

Paros T. V 182, A. I 677.

Parrhasis (*Callisto, Arctos*) T. VII 8 (*Oceani expers,* III 685); *cf. Maenalis, Parrhasius, Tegeatis.*

Parrhasius: T. XI 178 antris (*Atalanta*), S. IV 5, 5 Arctos, T. VIII 370 astris, XI 178 in aulis (*Atalanta*), IV 246 catervas (*Parthenopaei*), IX 744 cornu (*arcus Parthenopaei*) IV 293 duces, VII 163 nemus (*Callisto*). *v. Arcadia.*

Parthaonis arvis T. II 726 (*P. Oenei pater*).

Parthaoniae domus iura T. I 670.

Parthenius: T. IV 285 nemus, II 207 saltus. *cf. Arcadia.*

Parthenopaeus: T. IV 246—344 *eius copiae enumerantur,* VI 539—595, 600—623 *ludis Nemeaeis interest,* IX 570—907 (841) *a Dryante interficitur.* — Parthenopaeus S. II 6, 43, T. VI 594, 600, VII 642, VIII 660, Parthenopaeum VI 539 Arcada, Parthenopaee IV 248, IX 813; S. V 3, 123, T. I 45 piotervi Arcados bella, III 540, V 665 Erymanthius, VI 581 Maenalius, 585 (crinem Dianae pascit), 596 regem, 610 iuvenis Tegeaeus, 622, VIII 744, IX 571 sagittiferi ephebi, 618 sqq. (*de eius pueritia*),

Digitized by Google

651, 789 trux Atalantiades, 792 Arcadiae stirpem, 858, X 28, 749, XI 177 (Tegee regem me poscit), XII 125, 805, 806, 807. *cf. Atalanta, Dymas.*

Parthenope S. I 2, 261, III 1, 152, III 5, 79, IV 4, 53, IV 8, 3, V 3, 105, Parthenopen II 2, 84, III 1, 92; *cf. Neapolis.*

Parthus S. II 6, 19 (*equus*), IV 4, 31 (*arcus*), Parthorum T. VI 575 fuga (*sagittae*); *cf. Araxes, Caspiacus, Domitianus, Eous, Euphrates, Persae.*

Pasithea T. II 286; *cf. Gratia, Vulcanus.*

Patarea dumeta T. I 696; *cf. Apollo, Lycia.*

[**Patavium**], *v. Livius, Timavus.*

Patroclus A. I 175, Patrocle A. I 633; S. IV 4, 105 caeso amico, V 2, 157 Menoetiades.

Paulli belligeri sublimis regia (*basilica Paulli ad forum*) S. I 1, 30.

Pavor T. III 425 armiger (*Martis comes*), VII 127, Pavorem VII 108; *cf. Metus.*

Pax: S. IV 1, 13, IV 3, 17 (*statua Pacis in templo Pacis a Vespasiano exstructo?*)

[**Pegasus**]: S. II 2, 38 ungula volantis equi large se dat, II 7, 2 quisquis collibus Isthmiae Diones pendentis ungulae liquorem bibit (*ex Pirene fonte in arce Corinthi Pegasus postquam ex Gorgonis sanguine natus est bibisse fertur, apud Statium Pirene fons ex ictu ungulae Pegasi ortus est*), T. IV 60 Ephyre Cenchreaeque manus vatum qua conscius amnis Gorgoneo percussus equo *etc.*, T. VI 315; *cf. Pirene.*

Pelasgi (*in Thebaide Thebanis opponuntur*) T. VI 43, 388, 702, VII 523, VIII 722 Aonii et P., X 482, XI 41, 757, Pelasgum T. VII 532 corda, X 2 castra, XII 68 corpora, A. I 751 ductores, Pelasgis S. III 2, 142, T. IV 777, VII 247, VIII 327, IX 12, 396 trucibus, X 330, 432, 451, A. I 906, Pelasgos T. VII 2, XII 101, 697.

Pelasgus (*adj.*): T. XII 195 comites, S. IV 6, 68 libertatem (*Graecam*), T. XI 183, XII 790 matres, II 156 plebi, V 363 ratis (*Argo*), A. I 451 rates.

Peleius: A. I 551 heros, 884 virgo (*Achilles*).

Pelethroniam pinum (*Martis in gigantomachia*) T. II 598 (*vallis Pelethronia in monte Pelio*); *cf. Pelias, Pelion.*

Peleus S. II 1, 90, A. I 440, 898, Peleos A. I 507 aula, Pelea S. I 2, 215, II 1, 89 Haemonium, T. V 379 (*Argonautam*), A. I 90, 921, II 56; T. V 398 Aeacidas (*Pelea, Telamona*), 437 generum profundi Nereos, A. I 193 Pelion superis gravatum, 268 humilem maritum, 275, 873, 895 magno parente. *cf. Peleius, Pelides, Thetis.*

Peliacus: A. II 11 antro (*Chironis*), T. VI 353 arvis (*Apollo ap. Admetum*), A. II 164 gentibus (*Centauris*), I 321 iugis, [651 silvis].

Digitized by Google

Pelias pinus (*Argo*) T. V 336.
Pelides A. I 754, 824, Peliden S. II 7, 97, A. I 721.
Pelion S. III 2, 65 gelidum, [T. VI 696 *not.* glaciale], VIII 79, X 852 inmane (*gigantomachia, S. III 2, 66, cf. Olympus, Ossa*), A. I 39, 107, 151, 194, 249, 577 (*Achilles,* II 97 rigido monte), II 56 (*Pelei et Thetidis nuptiae*); *cf. Pelethronius.*
Pellaeus: S. IV 6, 59 regnator (*Alexander*), S. I 1, 86 duci.
Pelopeides T. X 50, XII 540 (*mulieres Argivae*).
Pelopeus: T. II 471, VII 422, X 749 phalanx (*Peloponnesii*), T. I 117 regna (*Peloponnesus*).
[**Peloponnesus**], *v. Doricus, Inachius, Pelops, Pelopeides, Pelopeus.*
Pelops T. II 436 et Tantalus (*Adrasti proavi*), IV 590 truncatus, VI 262 (*Oenomaus*), VII 95 saucius Arcadas aras adit (*v. Arcades, Olympia, S. V 3, 52, T. I 273, III 480, XI 128*), Pelopis S. IV 6, 68 terras libertatemque Pelasgam (*Graeciam*), S. V 3, 52 trunci solemnia (*Olympia, cf. VII 95*), T. VII 207 a stirpe nepotes (*Argivos*), 248 gentes (*Peloponnesii*), A. I 441 terras (*Peloponnesum*), Pelopi T. VI 6 (*Olympia a Pelope condita, ab Hercule restituta*), Pelopem VI 115 (*Phrygium, Niobe soror*); S. I 2, 41 (*Oenomaus*), T. I 247, 689, XI 128 (*Tantalus*). *cf. Doricus, Oenomaus, Pelopeides, Pelopeus, Pisa, Tantalus.*
Pelorus T. III 596, Pelorum S. I 3, 33 Sicanium; *cf. Siculus, Sirenes.*
Pelusiaci Canopi scelus S. II 7, 70; *cf. Pompeius.*
Peneia stagna T. IV 143 (*Centauri*), A. I 651 Peneis silvis (*v. not.*); A. I 628 Haemonii amnes.
Penelope S. III 5, 47; III 5, 8, V 1, 58.
Pentheus *rex* T. VII 211, Pentheа T. IV 565, A. I 840; T. I 11, 229, 329, II 663, 666, III 190, IX 479, XI 488; *cf. Pentheius, Pentheus.* Pentheus *Thebanus quidam* T. III 170.
Pentheus (*adi.*): T. II 575 genus (*Phaedimi*), T. XII 244 iugi devexa (*Cithaeronis*), [T. I 329 sanguine, *v. not.*].
Pentheia mater T. XI 318 (*Agaue*).
Pergama (*Troia*) S. I 1, 11, III 2, 97 Thymbraea, A. I 177, 871, 934, II 65. *cf. Pergameus.*
Pergamenum Asclepium S. III *praef.* 25.
Pergameus: S. III 4, 23 domos (*Aesculapii*), S. III 1, 116 labor (*cf. Apollo, Neptunus, Troia*).
Pergamus (*Flavii Earini patria*) S. I 4, 100 Pergamos Troiana (*Aesculapius*), III 4, 106, Pergamon III 4, 68, Pergame III 4, 12; *cf. Aesculapius, Pergamenus, Pergameus.*
Perinthus *Argivus* T. XI 199 (*v. not.*).
Periphas *Thebanus* T. II 631; III 14, 134 sq.; *cf. Ide, Thes-*

Digitized by Google

piadae. Periphas *Argivus* VII 641 Pylius, 643.

Permessus *Boeotiae fl. Musis sacer* T. VII 283; *cf. Helicon.*

[**Persae**], *v. Achaemenius, Athenae, Eous, Euphrates, Mithras, Perseis, Perses, Perseus, Persis, Titan.*

Perseis (*Hecate, Proserpina*): Persei T. IV 482.

Perseius heros (*Adrastus*) T. III 441.

Persephone: T. IV 478 severa, XII 276, 277; *v. Proserpina.*

Perses S. V 3, 187 Achaemenius; *cf. Parthus.*

Perseus T. I 544 (*Medusa, v. not.*), Perseos VII 418 effigiem (*in templo Argivo*), Persea S. II 1, 95 volucrem (*Dictys*), T. III 464 (*ex Apesante volat*); I 544 aureus ales (*v. not.*), X 892 volucer Danaeius; *cf. Perseius, Perseus* (*adi.*).

Perseus (*adi.*): T. I 719 antri sub rupibus (*v. Mithras*), I 225 Argos, IV 119 humo (*Argolide*), III 633 et V 640 montis (*Apesantis*).

Perside gaza digne S. I 3, 105 (*cf.* II 2, 122 Euphratae supra diademata felix).

Peteon *Boeotiae opp.* T. VII 333.

Peuce *insula* S. V 2, 137 Histro circumflua.

Phaedimus *Thebanus* T. II 575, Phaedime III 171. Phaedimus *Argivus* VI 536, 584, VIII 440, Phaedimon 438 Iasiden.

Phaethon: Phaethontis equos T. IV 716 (*i. e. Solis, Verg. A. V 105*), Phaethonta T. XII 413 Hyperionium (*Heliades*); S. I 2, 123 (*Heliades, cf. V 3, 86, T. XII 415*), V 3, 86, T. VI 299 (*mors*), XII 415 flentes silvae; *cf. Clymene, Heliades, Padus, Phaethonteus, Phaethontius.*

Phaethontea favilla T. I 221.

Phaethontia vulgi fabula S. II 4, 9 (*Cygnus Phaethontis propinquus in cygnum mutatur*).

Phalanthus T. IX 127 Tanagraeus.

Phalisci (*farciminis genus*) S. IV 9, 35 graves; *cf. Lucanica.*

Pharis *Laconiae oppidum* T. IV 226. (II 163 Pharaeos duces, *v. Pheraeus*).

Pharius (*Aegyptius*): T. IV 708 agris, S. III 2, 22 annum (*vinum Mareoticum*), III 2, 112 aras (*Isidis*), T. VI 256 arvis, S. V 3, 244 dolores (*Osiridis luctus in sacris Isidis*), II 5, 29 de gente ferae (*hippopotami*), T. I 254 iuvencae (*Ius*), S. II 1, 161 liquores, V 1, 242 litore, II 1, 73 mercibus mixtus venalis infans, V 5, 66 sq. Pharia de pube loquaces delicias, III 1, 31 regis (*Busiridis*), T. V 11 serenis, S. II 6, 87 volucri (*phoenici*) exempta cinnama; *cf. Pharus.*

Pharus S. III 5, 101 lumina tollit (*Capreis*), Phari III 2, 102 regina (*Isis*), Pharon T. XII 516, Pharo S. II 7, 72 cruenta (*v. Pompeius*).

Pharsalus: Pharsali nives A. I 152.

Pharsalus *Thebanus* T. IX 312.

Pharsalica bella S. II 7, 66,

Digitized by Google

turba S. II 7, 113; *cf. Lucanus.*

Phasis S. I 6, 77 horridus (*Phasianae aves*), Phasidis S. II 4, 27 gelidi ales, IV 6, 8 ales, T. XII 182 nivosi alumna (*v. Amazones*), Phasin S. I 6, 55 ferum (*Amazones*), T. V 458 cruentum (*Medea*); *cf. Colchis.*

Phegeus *Thebanus a Tydeo interfectus* T. II 609, IV 598. *alius* T. VII 603 cultor Baccheus, VIII 442. Phegeus *Atheniensis* XII 596, 681.

Phemonoe (*Apollinis f., quae carmen heroicum invenisse dicitur*) S. II 2, 39 arcana; *cf. Pythia.*

Pheneos (*Arcadiae opp.*) T. IV 291 Diti Styga mittere credita. [Phenei phalanges T. IX 847, *v. Telphusiacus*].

Phereclus T. XI 199 Inachius.

Pheres T. VIII 446. Pheres *Thebanus* IX 106.

Pheraeos (*Thessalos*) Oebaliosque duces T. II 163; *cf. Admetus, Pharis.*

Phidiacus: S. II 2, 66 manus (*Iovis statua, cf.* S. I 1, 102 Atticus senior, IV 6, 27 Pisaeo pollice), V 1, 6 manu. *cf. Olympia, Pisa.*

Philetas S. I 2, 252 Cous.

Philetos *Flavii Ursi puer* S. II 6, 81, 103.

Philippi S. II 7, 65 (*acc.*) ossibus Italis albos.

[**Philoctetes**], *v. Meliboea.*

Philomela S. III 5, 58, V 3, 84; S. II 4, 21 Bistonio soror orba cubili, T. IV 57, VIII 616 Pandioniae volucres, XII 478 Geticae volucres; *v. Progne.*

Phineus T. VIII 255.

Phlegethon T. IV 523 fumidus, VIII 30, Phlegethonte IV 55. *cf. Orcus.*

Phlegra: Phlegrae X 909 et XI 7 proelia, Phlegram VI 336, Phlegra II 595 Getica; *cf. Gigantes, Pallene, Phlegraeus.*

Phlegraeus: A. I 484 castra, S. V 3, 196 proelia.

Phlegyas *Phlegyarum rex, Apollinis Delphici inimicus* T. I 713 (*apud inferos*). *Eteoclis comes* III 79, VIII 688 (*acc.*) armigerum; *Argivus* VI 639, 646 Pisaeus, 684, 701. *Thebanus quidam* VII 711.

Phlius pecorosa T. IV 45.

Phocea Cydona T. IX 127.

Phocis T. VI 9 Apollineae bellum puerile pharetrae, A. I 421, Phocidos T. I 64 trifidae in arto (σχιστὴ ὁδός), VII 235 arva, XI 281 sonorae arma (son. *propter Apollinem*), Phocida II 64, VII 344 veterem; *cf. Anemoria, Cephisus, Cirrha, Corycius, Cyparissos, Daulis, Delphi, Hyampolis, Lebadea, Lilaea, Panope, Parnasus, Phoceus.*

Phoebe S. V 4, 7 (*Luna, cf. S. V 3, 22, T. I 105, VII 470, IX 424*), Phoebes T. I 105 labor, Phoeben S. I 3, 76 nemoralem (*Dianam Aricinam*), V 3, 22, T. VII 470 gelidam, IX 424; *cf. Phoebeius.*

Phoebeius: S. II 4, 17 ales (*corvus*), T. VI 419 augur (*Amphiaraus*), S. III 4, 6 et 69

Digitized by Google

iuvenis (*Aesculapius*), T. IV 518 Manto, S. II 3, 60 Nais (*Pholoe Dianae comes*).

Phoebeus: T. VII 343 acies (*Phocidis*), S. III 2, 41 Amphiona, T. X 254 insignia (*vatis*), S. III 4, 80 limina (*Aesculapii templi*), T. I 667 templa, IV 488 virgo (*Manto*).

Phoebus S. I 2, 17 et Euhan, I 6, 1 pater, V 3, 5, T. I 395, III 626 nimius arcana profari, IV 2 (*dies*), 690 (*Sol*), VI 469, VII 737, 759, A. I 529, 690 (*S.*), Phoebi S. II 2, 46 ortus, II 3, 51 frondes (*laurus*), II 6, 32 saevi moenia (*Troiae*), III 3, 58 famulantis fistula, V 1, 17 volucris rota (*Solis*), V 3, 56 simplex chorus, 91 docti cohors Heliconia, 142 ramis, T. I 336 emeriti confinia (*Solis*), 491 oracula, 558 honorem, 665 limine (*Delphis*), II 237 soror, 597 pharethras, III 516 varii omina, 667 terrifici dementia, IV 185 certamina, V 341 cygnis et pectine, 477 occidui cubilia, VI 350, VII 45 iubar, VIII 271 soror ignea (*Luna*), A. I 496 oblitus *Calchas*, Phoebo S. V 3, 87, V 5, 3, T. I 574 (*Psamathe*), III 107 populos suspendere (*incertos relinquere*), [VI 82 *Soli, v. not.*], VII 715, VIII 195, 492 genas pascit Hypanis, XII 4 reduci (*S.*), Phoebum S. I 4, 19, II 3, 6, IV 2, 56, T. I 553, II 527 (*Solem*), VII 733, X 1 (*S.*), Phoebe S. I 2, 130, I 5, 3, V 1, 136, T. I 597, 646, 669 parens, IV 651, V 744, VI 274 inclite, VII 787, X 337, 763, A. I 9, Phoebo S. I 1, 104 (*colosso Solis Rhodio*), II 2, 39 et III 5, 74 auspice, IV 6, 1, V 3, 175, T. I 344 (*Sole*), III 453 virens, V 434, VII 708 (*S.*), VIII 336, X 624 plenus. *cf. Apollo, Phoebe, Phoebeius, Phoebeus, Sol.*

[**Phoenices**], *cf. Phoenissa, Sidonius, Syria, Tyrius.*

Phoenissa: T. IX 527 cohors, II 614 Dryope, III 189 domus.

Phoenix S. II 1, 91, III 2, 96, V 2, 151, V 3, 192; *cf. Achilles.*

Phoenix *avis* S. II 4, 37, III 2, 114 vivax; II 6, 87 Phariae volucri exempta cinnama.

Pholoe *Arcadiae mons* T. III 604 (*gen.*) opacae habitator (*Centaurus*), X 228 vertice (*equi*), A. I 168, 238 (*Achilles, cf. Lapithae*). — Pholoe *nympha* S. II 3, 10; 30, 44, 60. — Pholoe *Admeti equa* T. VI 449; *v. Admetus.*

Pholus *Centaurus* T. II 564; *cf. Lapithae.* — *Thebanus* T. VIII 476.

Phorbas *Lai armiger* T. VII 253.

Phorci levis chorus (*Nereides*) S. II 2, 19.

Phoroneus *rex Argivus, qui primus Iunoni sacra fecisse fertur* T. I 542, II 219 placidus, IV 589 mitis, Phoroneos I 252 magni sceptra.

Phoroneus (*adi.*): S. III 2, 101 antris (*Argivis*), T. XII 465 matres.

Phosphorus S. II 6, 79; *v. Lucifer.*

Phrixeus: T. VI 520 aequoris contemptor (*Leander*), T. II 281 velleris aurum.

Digitized by Google

Phrixus: Phrixi T. V 475 aequorei vellera, A. I 28 litora, 409 semita (*Hellespontus*).

Phrygius (*saepe i. q. Troianus*): S. I 3, 87 alumno (*Aeneae*), T. V 752 annis (*Tithoni, S. I 4, 125, II 2, 108, III 4, 104, cf. Iliacus, Mygdonius, Teucri, Troicus*), S. V 3, 183 flaminis coma lanea (*apex laneus Flaminum*), A. I 404 foedus, A. I 959 gazae munera, S. V 3, 127 magister (*Palinurus, v. not.*), S. I 2, 189 marito (*Anchisae*), A. I 85 matrum, T. I 700 molares, X 448 Nisi, XII 224 nocte (*qua Cybeles sacra fiunt*), T. I 161 opes, A. I 69 palmae (*Paridis*), S. V 1, 57 raptor (*Paris*), V 3, 39 sanguine, II 2, 87 secures (*marmor Synnadicum*), S. I 2, 148 silex (*marmor, cf. IV 2, 27* mons Iliacus), V 3, 87 silicem (*Nioben*), I 5, 37 Synnados antro (*marmor*), III 1, 150 tubas (*Miseni*), II 1, 145, V 3, 76 turres, T. I 548 venator (*Ganymedes*). *cf. Mygdonius, Phryx.*

Phryx: Phryga T. I 709 (*Marsyam*), X 170 cruentum (*Gallum*), A. II 78 semivirum (*Paridem*), Phryge S. III 1, 27 (*Ganymede*), Phryges S. V 2, 48 (*Troiani*), Phrygum S. II 7, 48 ruinas nocturnas, T. VI 115 lege maesta (*Cybeles sacra*), A. I 361 vela, Phrygibus A. I 717, Phrygas A. II 60 lucos, matris turrigerae penetralia (*cf. Dindymon, Ida*).

Phylaceida umbram (*Protesilai Phylaces regis*) S. V 3, 273.

Phyleus *Thebanus* T. XII 745; *alius* VII 712 Phylea.

Phylleus *Thebanus*: Phyllea T. III 173.

Pieridum flores *i. e. carmina* S. III 1, 67.

Pierius: S. II 2, 112 artes, T. I 3 calor, S. V 3, 45 carmine, S. V 2, 71 curae, I 3, 23 dies, I 2, 6 fontibus, 107 iuvenis (*Stella*), II 2, 42 modis, T. I 32 oestro (*cf. S. II 7, 3*), S. V 5, 4, T. VII 628 sorores; *cf. Musae.*

Pietas S. III 3, 1 summa deum, V 2, 92 redit terrasque revisit (*cf. Astraea*), V 3, 72 et Natura, 89 et Iustitia, T. VII 217 et Natura, X 780 Virtusque, XI 98 et alma Fides, 458 (*Astraea*), 605 et Natura; *cf. Iustitia.*

Pimplea, Piplea *fons* S. I 4, 26, II 2, 37 sitim poetae superat; *cf. Musae.*

Pindaricus: S. V 3, 152 lyrae vox flexa, S. I 3, 101 plectris.

Pindarus S. IV 7, 8 regnator lyricae cohortis.

Piraeeus: Piraeea nautis stabilem T. XII 616.

Pirene *fons in arce Corinthi* S. I 4, 27 conscia; II 7, 4 pendentis ungulae liquorem, T. IV 61 conscius amnis; *cf. Pegasus.*

Pirithous: Pirithoi T. VIII 53 ardor, Pirithoo I 476 protervo (*v. Proserpina*); S. II 6, 55, IV 4, 104, T. VIII 96; *cf. Lapithae, Theseus.*

Pisa (*saepe i. q. Olympia*) T. VII 416 (*Oenomaus*), A. I

Digitized by Google

415 (*Olympia*), Pisae S. I 2, 203 nitidae (*propter Olympiae palaestras*) amnis (*Alpheus*), T. IV 237 depressa incola, III 479 accola, VIII 453 cultor Ion, Pisa S. II 2, 65 adhuc vacua (*ante Iovis simulacrum a Phidia positum*), T. VI 630 satus. *cf. Oenomaus, Olympia.*

Pisaeus: S. I 3, 8 annum (*anni tempus quo Olympia aguntur i. e. media aestate*), T. VI 5 arva, II 166 habenis (*Oenomai, cf. S. I 2, 41, T. VI 327*), S. III 1, 140 Iuppiter, T. VI 533 iuventus, S. I 2, 41 lege, T. VII 128 e milibus unus, VI 327 patris iuga, T. VI 646 Phlegyas, S. IV 6, 27 pollice (*Phidiae*), T. I 421 Tonanti (*Olympia*), IX 122 turba.

Plataeae T. IV 373, VII 332 virides.

Plaustrum (*sidus*): Plaustri T. VIII 371, Plaustro III 684 superstite, Plaustris V 529 Arctois; *cf. Arctos, Parrhasius, Temo, Ursa.*

Pleiades, Plias: Plias S. I 6, 22, III 2, 76 nubila, Pleiadum T. I 26, Pliadum S I 3, 95 (*v. not.*), Pliadas T. IV 120 aquosas et Taurum, IX 460. — *Plias tragicorum Alexandrina S. V 3, 95.*

Pleuron T. II 727 Martia (*Pl. = Aetolia*), IV 103 Meleagria fleta cognatis avibus, Pleuronis VIII 483 maestae alumnos (*cf. Meleagrius*).

Plias, *v. Pleiades.*

Plotius Grypus, *v. Grypus.*

Podarces *Thoantis equus*: Podarcen T. VI 444 varium (*cf. 319*).

Poena T. VIII 25 saeva et Furiae et Mortes, Poenae V 60, Poenarum XII 646 agmina. *„Poena" ab Apolline ob Lini mortem Argivis inmissa T. I 597.*

Poenus S. IV 5, 451, Poenis S. III 3, 190 saevis, Poenos S. IV 3, 91 agros; *v. Libycus, Sidonius. de bellis Punicis v. Africa, Hannibal, Regulus, Scipio.*

Polites *Thebanus* T. VII 757; *alius* IX 125; *Argivus* VIII 491.

Polla *Pollii Felicis uxor* S. IV 8, 14 (*avia*), Pollae S. II 2, 10 nitidae iuvenilis gratia, III 1, 87 nitidae cohors, 159 venerabilis, 179 placidae; *cf. Pollius.* — Polla *Argentaria Lucani uxor* S. II *praef.* 25, II 7, 62 castae, 120; 82 *etc.*

Pollentinos saltus S. II 6, 63; *cf. Ursus.*

Pollius Felix: S. II 2, 96, 110, 135 (*Puteolanus*), S. II pr. 13, II 2, 1 sq., 82, III 1, 93 sq., 101, III 5, 103 (*villa Surrentina*), III 1, 92 (*Puteolos et Neapolim exornat, cf.* II 2, 133, 136, IV 8, 55), II 2, 111 (*praedium Tarentinum*), II 2, 113 (*Epicureus*), II 2, 40, 114, 137, III 1, 67 (*poeta*); *de Polla uxore, de Menecrate socero (cuius filius etiam III 1, 46, 143, 175 commemoratur) v. Polla, Menecrates; cf. Surrentinus.* — Pollius S. II 2, 40, 112, III 1, 2, 103,

Digitized by Google

III 5, 103, Polli S. II pr. 13 villa Surrentina, II 2, 9 placidi facundia, III 1, 65 facundi larem, 89 corda, IV pr. 26 Pollii generum Menecratem, Polli (*voc.*) III praef. 5 dulcissime; IV 8, 10, 58 avus.

Pollux: S. IV 2, 48, V 3, 140, T. VI 716, 745, 797 Oebalio magistro, VII 21, X 501 Tyndarides (*Pollux pugil*); S. IV 5, 28, T. III 353, A. I 190 (*Pollucis cum Amyco, Bebrycum rege, pugilatus*); *v. Castor.* — Pollux S. IV 2, 48, A. I 191, Polluce T. VI 716 magistro; *cf. Amyclaeus, Ledaeus, Oebalidae, Therapnaeus.*

Polybus *Sicyonis vel Corinthi rex* T. I 64; *Sicyonis rex, Adrasti socer vel avus II 179; cf. Adrastus, Oedipus, Sicyon.*

Polycleteus: S. II 2, 67 caelo vivere, IV 6, 28 caminis.

Polynices: T. I 165 *Thebas ex pacto relinquit*, 312 sq. *Argos venit*, 401 sq. *cum Tydeo congreditur*, 478 sq. *P. et T. ab Adrasto conciliantur*, 482 sq., IV 84 *pellis leonina Polynicis tegimentum*, II 134—305 *nuptiae* (*cf. I 244, 390 sq.*), 370 sq. *Tydeus Polynici regnum Thebarum reposcit* (*cf. I 301*), III 365 sq. *Polynicis querellae de fratris perfidia*, 542 *Amphiarai de eius morte augurium*, IV 74 sq. *Polynicis copiae*, 626 sq. *Laius Tiresiae fratrum mortem praedicit*, VI 294 sq., 886 sq. *P. in ludis Nemeaeis certat*, VII 475 sq. *Iocasta Polynicem in castris Argivis adit*, IX 32 sq. *P. Tydea luget*, XI 136, 231, 354, 474 sq., 552, *fratrum certamen* (*cf. I 1, VIII 70, 687*), XII 429 *Polynicis et Eteoclis etiam in morte discordia.* — Polynicis I 165 dilatus honos, III 340 profugi, IV 114, 198, V 19 hastam, VII 689 ensis, IX 35 auras, X 256 loricam, XI 137 iter, XII 114 nomen, 379 ignes, Polynici VI 294, Polynice XII 348 parvo (*Thersandro*); I 34 geminis tyrannis, 125, 138, 244, 299 germanum exilio fretum, 313 Oedipodionides, 326, 376 Cadmeius heros, 397 leo, 414, 430 iuvenis Thebane, 484 leo, 673 Ismenius heros, II 142 Dircaeus heros, 187, 265, 307, 331 iuvenis Teumesius, 353 Echionius iuvenis, III 366, 406 Tyrius exul, 418 Labdacio duci, IV 74, 85 Teumesius leo implet terga, 87 Sphinx vulnifico ense riget, VI 404 Oedipodioniden Arion praesagus expaverat, 429 Labdacides, 445 Echionides, 483 Aonius exul, 491, 527, 888, VII 492, 498 rex Argive, VIII 70, 615 (*Antigone*), X 31, 488 Argolicus gener, 801 XI 110, XII 189, 323 ductorem belli, generum potentis Adrasti; *cf. Aonius, Cadmeius, Dircaeus, Echionides, Echionius, Ismenius, Labdacius, Labdacides, Oedipodionides, Teumesius, Theba-*

Digitized by Google

nus, Tyrius, Antigone, Argia, Eteocles, Thersander.
Polyphemus T. V 694; *v. Ulixes.*
Polyxo *Lemnia* T. V 90, 327; 159 Charopeia coniunx.
[**Pompei**] *et Herculaneum*: S. V 3, 164 Veneri plorata domus neglectaque tellus Alcidae (*ceteri Statii patris discipuli cum ex Lucania, Daunia, Herculaneo, Surrento, Cumis, Puteolis, Bais, Miseno — 167 — venerint, etiam* domum Veneri ploratam *propius ab Neapoli afuisse veri simile est, quare falso intellegunt Lavinium; cf. Martial. IV 44, 5,* haec Veneris sedes....., hic locus Herculeo nomine clarus erat; *de Venere Pompeiana v. Preller M. Rom.*[3] *I 68, 1, 448). cf. Alcides, Vesuvius.*
Pompeiani Sarni otia S. I 2, 265.
Pompeius: Pompeio S. I 4, 42 labente eques timuit, II 7, 72 (*Pompei nex apud Lucanum narrata, cf. 70*), Pompei (*plur.*) II 7, 115 et Catones; S. I 1, 28 gener *Caesaris,* II 7, 69 Magnum gratum popularitate; *cf. Caesar.*
Pontica S. V 3, 188 hi frenant, Ponticis nucetis S. I 6, 12; *cf.* VI 306 Scythici ponti, XI 437 Scytha pontus, XII 592 Scythiam Pontumque nivalem.
Praeneste S. IV 4, 15 sacrum (*v. Fortuna*).
Praenestinae sorores S. I 3, 80 [*de sororibus Pr. nihil notum est, duae Fortunae sorores Antii colebantur*].
Praxitelis laboriferi caelo S. IV 6, 27.
Priamides S. IV 4, 105 (*Hector*).
Priamus: Priami S. II 7, 56 potentis supplex aurum (*v. Lucanus*), Priamo A. I 33, 475 et Teucris, 717. *cf. Iliacus, Phrygius, Priamides, Teucri, Troicus.*
Priscilla *Abascanti coniunx* S. V 1, 3, 108, 150, 228, 249, 258, Priscillae V *praef.* 6; 45 taedas marito alio passa.
Prochyta aspera S. II 2, 76.
Proetides T. VIII 355; *cf. Thebae.*
Proetus T. IV 589 nocens (*Bellerophonti*).
Progne S. II 1, 140 saeva; III 2, 110 Cecropio luto (*hirundinum*), III 3, 176 Tereos saevi marita, V 3, 84 dirae sorori, T. V 121 Rhodopeia coniunx, XII 478 Geticae volucres; *cf. Philomela.*
Prometheus: Prometheos T. XI 468 dirae artes (*cf. VIII 305*).
Prometheus (*adi.*): T. VIII 305 Prometheas manus.
Propertius S. I 2, 253 Umbro antro.
Proserpina S. II 6, 102, V 1, 254, T. I 111, VIII 10, 98; T. I 476, VIII 96 (*Theseus, Pirithous*), VIII 62 (*ab Orco rapta*), A. I 826 Elysii sponsa tyranni, T. IV 460 profundae Cereri, V 156 inferna Ceres, S. II 1, 147 Iuno infera, V 3, 277 Ennaea, T. IV 527 Stygia, S. V 3, 270 Dianae infernae vates *Sibylla*; *cf. Hecate, Orcus, Persephone, Siculus, Tarentum.*
Prosymna T. IV 44 celsa, Pro-

Digitized by Google

symnae T. I 383 celsae Iunonia templa, III 325 viridis devexa; *v. Iuno* (*Argiva*).

Protesilaus A. I 494 (*primus Troiae perit*); II 7, 124, V 3, 273 (*Laodamia*); *v. Phylaceis.*

Proteus S. III 2, 35, Protea S. I 2, 129, A. I 32; A. I 136 Carpathius vates.

Prothous *Argivus* T. VI 367; *Thebanus* T. VIII 538, 541.

[**Psamathe**] *Crotopi filia, Lini ab Apolline mater*: T. I 572, 577, 595, 605; *cf. Apollo, Coroebus, Crotopus, Linus.*

Psophida celsam T. IV 296.

Pteleon *Elidis oppidum* T. IV 181.

Pterelas *Argivus* T. VI 626; *Thebanus* VII 632 Sidonius.

Puniceo amictu S. II 1, 132 (*cf.* T. I 342, IV 218, A. I 308, II 5).

[**Puteoli**]: S. II 2, 96, III 2, 22, III 5, 75 litora mundo hospita, V 3, 169 (*portus Puteolanus*), III 1, 92 (*P. a Pollio exornati*); *v. Apollo, Dicarcheus, Pollius.*

[**Pygmaei**]: S. I 6, 63 (*Pygmaeorum et gruum proelia*).

Pylades S. V 2, 156 pius, Pyladen II 6, 54, Pylade T. I 477; *cf. Orestes.*

Pylene *Aetoliae oppidum* T. IV 102 scopulosa, Pylenes VIII 482 agmina.

Pylius T. VII 129, Pylii VIII 365. — Pylius (*adi.*): T. X 682 Agrea, S. III 4, 104 et Iliacos annos, V 3, 255 aevi metas transcendere et Teucros aequare senes, II 2, 108, V 3, 114 senis, T. V 751 senectae, Phrygiis annis, VII 641 Periphanta.

Pylos T. IV 125 Neleia, 126, A. I 422 Messenaque; T. IV 224 (*Laconiae opp., v. not.*); *cf. Nestor, Pylius.*

Pyracmon (*Cyclops*) T. II 599.

Pyramidum audacia saxa S. V 3, 50.

Pyrrha T. XI 469 et Prometheus (*cf. VIII 305*). *v. Deucalion.*

Pyrrhaeus: T. VIII 305 saxa.

Pyrrhus *Achillis f.*: Pyrrho S. V 2, 151, Pyrrhum A. II 24; cf. I 674, 908, 952, S. V 3, 79 (*Andromache eius uxor*).

[**Pythia**]: S. V 1, 114, T. III 106 Cirrhaea virgo, 614 pallida virgo; *cf. Phemonoe. Pythia* (*ludi*) S. III 1, 141, V 3, 142, T. VI 9, VII 96.

Pythius T. IV 289.

Python T. I 711 viridis, VII 350, Pythona I 563 terrigenam, IV 222; I 563, 570 (*Apollinem Pythonis caede pollutum Crotopus expiat, cf. 716*), V 531, VI 9, 337, VII 96, 353.

QUIES S. I 6, 91 pigra et Somnus, T. X 89 opaca et pigra Oblivia (*Somni comites*).

Quirinales per agros S. II 3, 3 (*montem Quirinalem*).

Quirinus S. V 2, 129 arma quatere monstrabit, S. II 1, 195 seriem, III 5, 112 armiferi tecta.

REGULUS S. I 4, 88.

Remus (*pro Romulo ponitur*): Remi S. II 7, 60 culminibus,

Digitized by Google

V 2, 18 trabea (*equitum insigne*).

Rhamnusia (*Nemesis*) S. II 6, 73 tristis, III 5, 5; *cf. Invidia.*

Rhea *Iovis mater*: Rheae A. I 387, Rhea (*abl.*) A. I 588. Rheae aera A. I 828; *v. Cybele.* — *Rhea Silvia*: S. I 2, 192 Dardana sacerdos, 243 Martia Ilia, II 1, 100 Ilia, II 7, 45.

Rhenus S. I 1, 7 (*cf. Catti, Domitianus*), Rheni S. I 1, 51 captivi crinem ferit *equus Domitiani*, 79 proelia, II 5, 28 ab litore ferae, IV 4, 62 populos, V 1, 90 vexilla, 128 pallida frigora, V 2, 133 fracta flumina, Rhenum S. I 4, 89 rebellem, T. I 19 bis iugo adactum (*respiciuntur expeditiones in Galliam et Germaniam a. 70 et adversus Cattos ante annum 84 susceptae*).

Rhipe *Arcadiae opp.* T. IV 286.

Rhiphaeus: T. I 420 grandinis instar, XI 115 nive; *cf. Scythia.*

Rhodope T. V 189, XI 195, Rhodopes S. IV 2, 46 gelida in valle (*Mars*), IV 6, 9 hiberna grue (*cf. Nilus*), T. XII 181 non ulla nurus, Rhodopen T. II 81, IV 655 (*Bacchus*), VIII 408 aeriam.

Rhodopeia coniunx (*Progne Tevei c.*) T. V 121 (*cf. 159*).

Rhodos aspera (*saxosa*) S. I 1, 104 (*Solis colossus*).

Rhoeteae trabes (*Paridis navis*) A. I 44.

Roma S. I 1, 83, I 6, 101, III 3, 51, III 5, 69, IV 1, 7, 19, 28 potens, 36 felix, T. I 24, Romae S. I 1, 65 magnae vaga murmura (*cf. IV 4, 18* urbi clamosae), I 2, 191 septemgeminae, 232 immensae, I 4, 16 custodia (*praefectura urbis*), III 5, 76 magnae tractus *imitatur Capua*, IV 4, 14 densae ardua moenia, V 1, 217 magnae lumina, V 2, 169 moenia; S. I 1, 64, I 4, 13, I 5, 23, II 3, 21, II 7, 45, 60, IV 3, 26 septem iuga (colles, culmina). *v. Ausonius, Dardanus, Italus, Latialis, Latinus, Latium, Latius, Laurentes, Phrygius, Remus, Romanus, Romuleus, Romulus, Troianus, Troicus; Almo, Appia, Aventinus, Capitolium, Coelicus, Flaminius, Latina, Milvius, Palatinus, Saepta, Tarentum, Tarpeius, Tiberis, Thybris; Actius, Apollo, Augustus, Cacus, Caesar, Caligula, Camillus, Castor, Cleopatra, Concordia, Corinthus, Curtius, Decius, Domitianus, Euander, Hannibal, Ianus, Iulius, Iuno, Iuppiter, Iuturna, Luperci, Nero, Palladium, Paullus, Pax, Quirinus, Regulus, Rhea, Salii, Scipio, Sulla, Tritonia, Venus, Vesta.*

Romanus: S. I 1, 94 dies, II 7, 23 chori sacerdos (*Lucanus*), III 4, 18 Iuno (*Domitia*), III 5, 94 honos et Graia licentia, IV 3, 108 parentis (*Domitiani*), III 3, 99 pila (*exercitus*), IV 5, 47 turmis (*equitum ordini*). *cf. Roma.*

Romuleus: S. IV 4, 4 arces (*Roma*), V 2, 21 circi, V 1, 87 ducis (*Domitiani*), III 3,

Digitized by Google

165 limen (*Roma*), V 2, 161 patres, IV 2, 32 proceres, I 1, 79 salutis auctor (*Curtius*), IV 8, 62 senatus, V 3, 176 stirpem, IV 6, 79 tectis; *cf. Roma.*

Romulus S. II 1, 100 Accam lassat, V 2, 107 (= *Romani*), Romuli IV 5, 33 in omni vertice (*Romae*); *cf. Quirinus, Roma.*

Rutilius, *v. Gallicus.*

SABAEUS: Sabaei S. V 3, 42 ditis cara cinnama, Sabaeis S. IV 5, 32 odoratis (rara cinnama), Sabaeos S. II 6, 86 odoriferos. *cf. Arabs, Eous.*

Sabaeus (*adi.*): S. V 1, 211 flores, S. IV 8, 1 nubibus vittata templa.

Saepta S. IV 6, 2.

Sabina S. V 1, 123 infecta sole.

Sages *Thebanus* T. VII 714; *Argivus* IX 270 (*Agenoris frater*).

Saguntum S. IV 6, 83 Sagunti templa (*Herculis cultus, S. ab Hannibale deletum*).

Salamin T. XII 627.

Sales protervi S. I 6, 6.

Salii S. V 3, 181; V 2, 131 nubigenas clipeos (*ancilia*).

Salmacis (*cum Hermaphrodito in unum corpus concrescit*) S. I 5, 21 fonte doloso.

Samos: Samon T. I 261 (*Iuno*), Samo T. V 55, A. I 679.

Samothraces A. I 832 (*Cabiri*).

Sangarius puer (*Attis*) S. III 4, 41.

Sappho temeraria S. V 3, 155; *cf. Leucas.*

Sarmatae, Sauromatae: A. II 133 Sauromates contum tendit, S. IV 7, 51 Sarmatis refugis, Sauromatas S. III 3, 171 vagos, V 2, 136 mutatores domorum, T. III 352 rabidos; IV 1, 39, IV 3, 159 (*triumphus Domitiani recusatus*); *v. Domitianus, Marcomani.*

Sarmaticus: S. V 1, 128 hiemes, T. III 227 labores.

Sarni Pompeiani otia S. I 2, 265.

Saturnalia S. IV praef. 29, I 6, 82; S. I 6, 4 *sqq.* (*Domitiani dies festus qui Kal. Dec. actus est, Saturnalia quae a. d. XVI Kal. Ian. celebrabantur antecessit*).

Saturnia S. III 1, 73, T. X 162, XII 134, 311; *v. Iuno.*

Saturnius parens (*Iuppiter*) T. II 358.

Saturnus S. I 6, 4 compede exsoluta (*Saturnalia*); T. VIII 44 (*in Orcum deiectus*).

Satyrus: Satyro T. IV 186 (*Marsya*), Satyri S. II 2, 105, Satyros I 5, 18; *cf. Fauni.*

Sauromatae, *v. Sarmatae.*

Savo *Campaniae fl.* S. IV 3, 66.

[Scamander]: T. IV 836, A. I 87; *v. Xanthus.*

Schoenos *Boeotiae opp.* T. VII 268 Atalantea.

Scipio *maior* S. III 3, 190 tener (*patrem servat*), V 3, 292 plenos love (*Capitolino*) somnos ducere creditus.

Scirona saevum T. XII 577, Scirone infames petras T. I 333.

Scolos *Boeotiae opp.* T. VII 266.

Scylla: Scyllas T. IV 533 monstra Erebi; S. III 2, 86

Digitized by Google

Siculi populatrix virgo profundi (*v. Tyrrhenus*), V 3, 280; *v. Charybdis, Scyllaeus.*

Scyllaeus: S. V 3, 280 monstra (*apud inferos*), *v. Scylla*; T. I 333 rura (*Scylla Nisi Megarae regis f.*), *v. Nisus.*

Scyreides A. I 821.

Scyriadum turba A. I 367.

Scyrius: A. I 777, II 10 litora, I 923 regnator, I 245 vada.

Scyros A. I 285, 658, 692 scopulosa, 696, II 22 ardua, 45, Scyron II 93, Scyro I 5; S. II 6, 31 litore virgineo, A. I 207 sq. (*Achilles Scyrum venit*), 285 Palladi litoreae (696 Tritonia custos litoris), 391, 532 Lycomedis conscia tellus, 536 (*Ulixes, 675 sq.*), 593 Bacchi lucus; *cf. Achilles, Dolopes, Lycomedes.*

Scytha pontus T. XI 437; *cf. Pontica.*

Scythia: Scythiae S. IV 6, 105 puellas (*Amazones*), Scythiam T. V 144, XII 592 Pontumque nivalem (*Amazones*); *cf. Arctous, Caspius, Cyaneae, Geloni, Getae, Hyrcanus, Maeotis, Massagetae, Pontica, Rhiphaeus, Sauromatae, Scytha, Scythicus, Tanais.*

Scythicus: T. V 203 agros (*leones*), X 821 antro (*tigris*), V 346 Borean (*Colchis*), S. II 5, 28 feras, A. I 759 domos (*Amazones*), T. XII 519 gentis (*Amazonum*), III 431 hasta (*Martis*), A. II 75 litore (*Colchide*), T. VI 306 ponti (*cf. XI 437, XII 592*), IV 505 venenis medicata Colchis.

Sebethos *fluvius qui Neapolim praeterfluit* S. I 2, 263.

Semele: S. II 1, 97, T. I 258, II 292 *Harmoniae monile induit*, III 183, IV 564, 673, 676 paelicis, VII 147, 602, VIII 234, X 67 Cadmeae paelicis, 903, XI 215; *cf. Bacchus.* — Semele T. II 292 improba, Semeles VII 602 thalamum, Semelen IV 564, VIII 234 gravidam.

Semeleius Euhan S. I 2, 220.

Semelea busta T. X 903.

Seneca S. II 7, 31; *v. Baetica, Gallio, Lucanus.*

Senonum (*Gallorum*) furias S. V 3, 198 (*incendium Gallicum a. 390, bellum Vitellianum, v. Domitianus*).

Septimius Severus: S. IV 5, 30, 38, 45 (*Leptitanus, sed natione Romanus 54*), IV praef. 16, *IV* 5, 42, 47 (*eques*), 41 (*cum senatorum filiis educatus*), IV praef. 17 (*Marcelli condiscipulus*), IV 5, 55 (*Severi praedia Veis, in agro Hernico, Curibus sita*), 59 (*poeta*), 25 (*certamini Albano cum Statio interfuit*). — S. IV praef. 15 Septimium Severum, IV 5, 34 Septimium, 3 Severum fortem atque facundum (cf. 49 sq.).

Seres S. IV 1, 42 et Arabes, Serum V 1, 61 Arabumque divitias, 215 toris, Seras S. I 2, 122 avaros nemus spoliare querimur.

Serica pallia S. III 4, 89.

Seriphos humilis A. I 205; *cf. Dictys.*

Sestiacos sinus S. I 3, 27; *v. Hero.*

Sestias (*Hero*) T. VI 525.

Digitized by Google

Sestos A. I 204.
Setia *Latii opp.* S. II 6, 90 (*vinum Setinum*).
Severus, *v. Septimius.*
Sibylla S. IV 3, 118, Sibyllae S. I 2, 177 Euboicae carmen (*quindecimviri sacris faciundis, v. Stella*), III 5, 97 fatidicae enthea tecta (*Cumae*), IV 3, 24 Euboicae domum (*Cumas*), V 3, 172 opaca antra; S. I 3, 79 *Albuneae Sibyllae sortes in templo Herculis Tiburtini asservatae*, I 4, 126 Euboici pulveris annos transcendere, IV 3, 131 (*Aeneas*), 142 *quindecimviri*, 152 quantos annos Delium proposci (*Sib. loquitur*), V 3, 175 *Apollinis amorem repudiat*, 182 *quindecimviri*, 270 infernae vates longaeva Dianae (*Aeneas*); *v. Avernalis, Avernus, Chalcidicus, Euboicus.*
Sicanius: T. I 272 amores (*Arethusae*), S. II 4, 36, V 3, 41 crocus, I 2, 206 fontes (*Arethusam*), I 3, 33 Pelorum; *cf. Aetna, Alpheos, Ennaeus, Eryx, Trinacria.*
Sicanis terris advena (*Alpheus*) T. IV 239.
Siculus: S. I 3, 97 aestus, A. I 824 Aetnae sub rupibus, T. XII 553 antris (*Aetnae*), S. IV 6, 48 Brontes, S. I 1, 3 caminis, T. VIII 62 campo, XII 156 deos (*Cyclopes*), S. I 5, 7, T. II 278 incude, T. XII 272 latus, IX 141 maris, S. III 2, 86 profundi populatrix (*Scylla, cf. Tyrrhenus*), T. VI 461 rates, S. III 3, 174 rupes *Sirenum* (*Pelorus*), S. V 3, 151 Ascraeus Siculusque senex (*Hesiodus et Theocritus?*), V 3, 51 sepulcri solemnia (*Anchisae*), II 1, 10 de virgine tergeminum carmen (*trium Sirenum*).
Sicyonis avitae solio T. II 179 (*v. Adrastus, Polybus*), IV 50 oliviferae.
Sicyonius T. VI 533 et IX 121 Alcon.
[**Sidera**]: *Anguis* (*Draco*) *T. V 530, Arctos, Arcturus, Argo A. II 77, Astraea* (*Virgo*), *Bootes, Cancer, Canicula* (*v. Sirius*), *Capella* (*v. Olenius*), *Castor, Corona* (*v. Ariadne, Gnosis, Gnosiacus*), *Eous, Haedi, Helena, Hesperos, Lactea plaga* S. I 2, 51, *Leo* (*v. Cleonaeus, Nemea, Nemeaeus*), *Lucifer, Oetaeae lampades, Orion, Plaustrum, Plias, Pollux, Sirius, Taurus, Temo, Ursa, Veneris stella, Vesper.*
Sidonis (*Europa*) T. IX 334.
Sidonius (*Thebanus*): Sidoniis T. IX 567, Sidonios X 297. — Sidonius (*adi.*): S. III 1, 37 acantho (*purpureo*), T. X 648 amictus (*p.*), S. III 2, 140 cadis (*p., cf. I 2, 125, V 1, 225, T. VIII 229*), T. III 300 Cadmi, VIII 687 dei (*Thebani*), S. IV 6, 85 ducis (*Hannibalis*), T. X 126 duces, S. IV 2, 1 Elissae, T. VIII 330 enses, III 180 hospes (*Cadmus*), III 656 hostes, I 181 iuvenci pondera (*Europa*), S. IV 4, 88 labores, T. VII 600 lares, IX 144 manus, VIII 229 mare, IX 709 nymphae, S. V 1, 225

Digitized by Google

ostro, T. X 306 paeana, IV 648 praedas, VII 632 Pterelan, I 5 raptus (*Europae*), S. I 5, 39 rupes (*marmor*), S. I 2, 125 tabo, T. X 481 tecta, XI 212 thyasos (*Europae*), VII 443 turres, VIII 218, XI 303 urbem. *cf. Tyrius.*

Sigeo in pulvere A. I 84; S. V 1, 36 Achilleis bustis, A. I 76 Iliaci sepulcri.

Silentia et Otia T. X 91 (*Somni comites*).

Silvanus T. VI 104 arbiter umbrae.

Simoentis pinigeri ad amnem T. XII 225 (*Cybeles sacra*); *cf.* A. I 87.

Sinis T. XII 576; *cf. Theseus.*

Sipyleia genetrix (*Niobe*) S. V 1, 33.

Sipylos T. VI 118; *v. Niobe.*

Siren S. II 2, 116 levis (*Surrentina*), Sirenum S. II 2, 1 nomine notos muros, III 1, 64 nomine notas rupes (*Surrentinas*); II 1, 10 tergeminum Sicula de virgine carmen (*Sirenes tres vel quattuor erant*), III 3, 174 Sicula rupes (*Pelorus*), V 3, 82 Tyrrhenae volucres rupe atra.

Sirius S. I 2, 156, I 3, 5 latravit, II 1, 216, III 1, 54 acer, T. I 635 (*pestis Argiva*); S. IV 4, 13, T. IV 692, 776 (*Icarii et Erigonae canis: Canicula*).

Sisyphii portus (*Corinthi*) T. II 380; IV 537 remeabile saxum *Sisyphi; cf. Aeolius.*

Sithonia sub Arcto T. III 287.

Smyrna S. III 3, 60 (cf. 214), IV 2, 9; *v. Etruscus, Homerus, Meles.*

Sol T. I 157 emissus Eoo cardine, III 408 equos lavat, V 85, VI 299 (*Phaethon*), Solis T. I 220 equos (*Phaethon*), VI 479 equos, VI 664 opaca soror, Sole T. II 137 rubet Aurora; I 27 ignipedum frenator equorum, II 121 lucis equi, 139 pater igneus, V 177, 421 dies, VII 62, X 328 curru maiore *Solis*, A. II 2 genitor lucis; *cf. Apollo, Aurora, Dies, Horae, Hyperion, Letoides, Lucifer, Mithras, Phaethon, Phoebus, Rhodus, Titan.*

Solymum cinerem S. V 2, 138; *cf. Hierosolyma, Vespasianus.*

Somnia vaga T. X 112.

Somnus S. I 6, 91 iners, T. I 339, II 145 omni cornu illos perfuderat (*cf. V 199, VI 27, X 111*), V 199 consanguinei Leti caligine mixtus (*cf. X 105*), VI 27 cornu inani fugit, Somni T. X 87 sq. desidis atria, Somne S. V 4, 3, 15 iuvenis placidissime divum, T. X 127 mitissime divum; S. V 3, 288 *Somni porta cornea qua vera somnia, et eburna qua vana exeunt, Vergil. A. VI 893 sq., Hom. Od. τ 562 sq.; Mors, Somnia, Sopor.*

Sophrona implicitum S. V 3, 158.

Sopor T. II 59 Noctis agebat equos, X 156, XII 308 qui curru Lunae madidas habenas ducit; X 158 noctivagi dei vis blanda. *cf. Somnus.*

Sorores, *v. Parcae.*

Sparte S. V 3, 108 animosa

Digitized by Google

doctaque Cyrene, T. VII 412 (*Castoris et Pollucis templum*), Spartae A. I 402 potentis alumnam (*Helenam*), Sparten T. I 262 (*Iunoni caram*), Sparta T. II 167 genitos; *v. Alcman, Amyclae, Lacedaemon, Lycurgus.*

Spartanus T. VI 767 (*Alcidamas*); Spartana iuventus T. X 495.

Spercheos, Sperchius (*v. not. ad. A. I 102*) A. I 102, 239, II 145, T. IV 838 minax, Sperchio S. III 4, 85 comam servat *Achilles* (*Hom. Il. Ψ 142*), Sperchee A. I 628.

Spes T. VI 371.

Sphinx T. IV 87 aspera (*ad ensis capulum Polynicis*), X 659 galeae custos (*Menoecei*), XI 490 (*v. not.*), Sphingos I 66 iniquae ambages, II 556 ardua, Sphinga IV 376, Sphinge VII 252 ahena celsus (*Haemon*); II 505 sq. Oedipodioniae domus alitis.

Stabias renatas S. III 5, 104.

[**Statius**] *pater: nobili genere natus* S. V 3, 116 sq., *Velie et Neapolis suum vindicant* 126, 130, *victor in Augustalibus Neapolitanis* 112, 134, *magister* 146 sq., 163, *principum Romanorum filios docet* 176 sq., *in omni genere vinctae et solutae orationis versatus* 2, 100, 159, *poeta* 14, 56, 107, *Capitolii incendium cantavit* 195, 202 (*v. Domitianus*), *Vesuvii incendia flere in animo ei erat* 205, *doctrina quam Statii filii carmina exhibent ad patrem refertur* 213, 233, *intererat recitationibus filii Romae habitis* 215, *et victoriae filii in certamine Neapolitano reportatae* 226, *Albae sepultus* 36, 227 (*antequam filius in certamine Albano coronatus et in agone Capitolino superatus esset*, 106), *annos octoginta natus* 253, *mors eius commemoratur* II 1, 34 (*cf. V 5, 38 sq.*), III 3, 40, V 3, 1 sq.

[**Statius**] *filius: Neapolis patria* S. I 2, 260, II 2, 9 (gentile fretum *i. e. sinus Cumanus*), III 5, 13, 78, IV pr. 26, IV 5, 21, IV 7, 17, V 3, 105, *Neapoli scripta sunt* IV pr. 14, IV 4, 52, 78, *cf.* III pr. 26, III 5, 12 sq., *Statii rus Albanum* III 1, 61 (*aqua ex aquae ductu Statio permissa Domitiani beneficio*), IV 5, 1, 20, IV 8, 39, V 3, 36, 227, *Neapoli Augustalibus coronatus* II 2, 6, III 5, 92, V 3, 226, *coronam oleaginam quinquatribus Minervae in Albano Domitiani ter reportavit* III 5, 28, IV 2, 65, IV 5, 24, V 3, 23, 229, *in agone Capitolino superatur* III 5, 92 (31), V 3, 231, *Statii recitationes* II 1, 31, V 2, 160, V 3, 215, *Domitiani epulis honoratus* IV pr. 11, IV 2, 1 sq., *cf.* I pr. 23, II pr. 19, *Thebaidem commemorat* I pr. 10, I 5, 8, III 2, 40, 142, III 5, 36, IV pr. 23 (*epistula ad Vibium Maximum*), IV, 4, 88 (*carmen absolutum*), IV 7, 2, 8, 26, V 3, 10, 92, 233 (*patris partes in Thebaide*), V 5, 36, T. XII

Digitized by Google

812, 815, A. I 13 (*cf. Thebae, Thebais*), *Achilleidem* S. IV 4, 94, IV 7, 2, 24, V 2, 163, V 5, 37 (*cf. Achilles, Aeacides*), *Silvas* IV *praef.* 31, *carmen de Domitiani rebus gestis* T. I 17 sq., 32, S. IV 2, 66, *cf.* IV 4, 95, A. I 19, *Plotio Grypo opusculum promittit* S. IV pr. 28, *uxor Claudia* III pr. 27, III 5, 1, 36, 52 (*prior maritus cantor vel citharoedus*), V pr. 11, *filia privigna* III 5, 54, 65, *mater* V 3, 241, *puer* V 5, 1 sq., *cf.* 69, 73, 79. *Statii morbus* III 5, 37, V 4, 1 sq., IV 4, 70 vergimur in senium, *cf.* V 2, 158.

Stella: *Arruntius St.* S. I 2, 258 *Neapolitanus*, 71 *patriciis maioribus ortus*, 176 *praetor* (*ludis Megalensibus praesidet*), 177 *quindecimvir sacris faciundis* (*libr. Sibyll.*), 175 *consul*, 180 *Domitiani triumphum Dacicum Stella ludis celebraturus erat*, 33, 46, 94, 102 sq. (*in Violentillae columbam*), 107, 172, 225, 257 *poeta; de coniuge v. Asteris, Violentilla.* — Stella I pr. 5, I 2, 17, 210, 258, Stellae I pr. 4, I 2, 25, 219.

Steropes S. III 1, 131 Brontesque, Steropem S. I 1, 4 Brontemque.

Stesichorus ferox S. V 3, 154.

Sthenelus *Capanei f.* A. I 469.

Stratie *Arcadiae oppidum* T. IV 286.

Strymon T. VI 442 (*equus*), Strymonos IX 437 impia stagna (*v. Orpheus*), 860 ripam (*cygni*), Strymona S. I 1, 21 (*Mars*), V 1, 203 (*Orpheus*), T. V 188, VII 287 (*cygni*).

Strymonia ab Arcto (*cygni*) T. III 526.

Stygius: T. I 290 aequora obtestor, XI 71, A. I 480 amnes, T. VI 728 arvis, VIII 47 caelo, X 915 catenas, IV 624, XI 344 deis, V 156 deae (*Furiae*), XI 576 divae, XII 215 divis, XI 63 ense, IV 53 Eumenidas, A. I 134 fontes, T. I 710 harenis, IV 526 Iunonis (*Proserpinae*), IV 568 lacus, XII 277 mariti (*Orci*), S. I 2, 39 monstris, T. VIII 508 orbe, VIII 4 oris, XI 76 parentis, XI 464 penates, VIII 549 pensi (*Parcarum*), XII 558 portae, V 198 rore, IV 443 sacris, VIII 190 sedibus, X 833 sorores (*Parcae*), XI 415 sorores (*Furiae*), VIII 376 tenebris, S. III 5, 37, T. XI 85, A. I 630 ad umbras; *v. Styx.*

Stymphalos S. IV 6, 101, T. IV 298 (*acc.*) aerisonum; *v. Hercules.*

Styx T. I 57 umbrifero livida fundo, II 5 novem circumflua campis, IV 524, VIII 30 periuria divum arguit, Stygos VII 782 rapidae cursum, A. I 269 amne severo (*Achilles*, *134*), Styga S. III 1, 186 curavit, III 3, 193 inmitem (*Orpheus*), T. IV 291 Pheneos Diti mittere credita, IV 479 (*v. Charon*), Styge T. VII 160 iurato; S. V 2, 96, T. III 247 Elysios fontes testatur *Iuppiter; v. Orcus.*

Digitized by Google

Sulla S. V 3 293 (*Apollinem superstitiose colit*), Sullae S. IV 6, 86 convivia, 107 saevi vox horrida.

Sunion T. XII 625 Eois proris longe speculabile (*Aegeus*), *cf.* S. III 3, 179.

Surrentinus: S. III pr. 14 Hercules (*templum*), III 5, 102 iuga, IV 8, 9 plaga, II 2, 82 praetoria (49), 5 uva, V 3, 165 vertice, II pr. 14 villa. *Minervae promunturium et templum* II 2, 2, 117, III 1, 2, 109, 138, III 2, 24, V 3, 166, *Iunonis templum* III 1, 105, 137, *Neptuni* II 2, 21, 24, *Herculis* II 2, 24, III pr. 14, III 1, 1 sq., 83, 117, *agon gymnasticus* 44, 142, 152 sq., *Sirenes Surrentinae* II 2, 1, 116, III 1, 64, *vinum Surrentinum* II 2, 4, 99, III 5, 102, IV 8, 9; *porticus ex litore ad villam Pollii ducta* II 2, 30, III 1, 99, *balneum* III 1, 101; *cf. Pollius.*

Sybaris *Thebanus* T. VII 641, 642.

Syene S. IV 2, 27 (*marmor rubrum Syeniticum*), Syenes II 2, 86 Eoae vena, Syenen T. IV 737 nulla nube umbratam.

Synnas (*Phrygiae opp.*): Synnados S. I 5, 37 Phrygiae antro (*marmor album Synnadicum venis rubris maculatum*), Synnada 41, Synnade II 2, 87 sq.; cf. I 2, 148 Phrygius silex, IV 2, 27 mons Iliacus.

[**Syria**]: S. II 4, 34, II 6, 88, III 3, 212, T. VI 194 (*liquores, v. Assyrius, Eous*), S. II 1, 132, T. II 91 (*purpura, v. Assyrius, Puniceus, Sidonius, Tyrius*), *de marmore v. Sidonius, Tyrius, de prunis v. Damascus*; S. I 6, 72, III pr. 18, IV 7, 46 (*provincia Romanorum, v. Orontes, Palaestina, Zeugma*).

Syriacam legionem S. III pr. 18.

Syrorum agmina S. I 5, 72.

Syrtis T. VIII 410, Syrtes T. I 687, Syrtibus S. IV 5, 29 remotis; IV 5, 38 vadosae Africae, *v. Leptis.*

TAENARIUS: T. III 422 cacumen, VI 486 currus (*Lacedaemonii Amphiarai, cf. IV 214, VII 588*), IV 214 equis, VII 588 Idan (*aurigam Amphiarai*), I 355 lucis, VII 659 pallam (*purpura Laconica tinctam*), T. I 96 portae (*Orci*); I 100 Maleae de valle (*Orco, cf. II 32*); *v. Lacedaemon.*

Taenaros T. II 45 (*Neptuni portus*), Taenara II 32 qua Maleae caput in auras it (*cf. I 100*).

Tages (*puer, Iovis nepos, qui Etruscos artem haruspicii docuisse fertur*) S. V 2, 1 rura Tyrrhena saltusque Tagetis.

Tagus *Hispaniae fl.* S. I 2, 127, I 3, 108 et Hermus (*aurum gerit*); *cf. Hiberia.* — Tagus *Argivus* T. X 314.

Talaionides (*Adrastus*) T. II 141 senior, V 18 dux; *v. Talaus.*

Talaus (*Adrasti p.*) T. V 406

Digitized by Google

(*Argonauta*), VI 697 (*abl.*) genitus (*Adrastus*).

Tanagrae gelidae de colle T. VII 254; *v. Dryas, Orion* (*Tanagraeorum arma tridentem et fulmen gerunt quia Neptunus et Iuppiter cum Mercurio patres Orionis, cf. Preller M. Gr.³ I 370, 6, 371, 1*).

Tanagraeus: T. IX 127 Phalanthum, 745 Coroebum.

Tanais S. I 6, 55, T. XII 578 (*Amazones, v. Scythia*).

Tantaleus: T. XI 128 mensae funera, I 279 tectis (*Argis et Mycenis*).

Tantalis (*Niobe*) T. III 193, IV 576, Tantalidum X 785 cohors(*mulierum Argivarum*).

Tantalus T. I 247 fallax, II 436 et Pelops, VI 258 parens (fallentibus undis inminet, conviva Tonantis), Tantalon VIII 51 undae non exspectant; I 689, IV 538, VII 208.

Tarans *mitis* (*molle Tarentum*) S. I 1, 103 (*propter Iovis statuam colosseam commemoratur*).

[**Tarentum**], *v. Galesus, Tarans.*

Tarentum (*Terentum, locus in campo Martio cum ara Ditis et Proserpinae terra obruta, quae Ludis Saecularibus effodiebatur iisque peractis denuo obruebatur*): Tarenti S. I 4, 18 ara instaurata, IV 1, 38 longaevi ara renovabitur *a Domitiano* (*Ludi Saeculares ad aram Terenti a. 88 a Domitiano celebrati, cf. I 4, 96*).

Tarpeius: S. V 3, 196 monte (*bellum Vitellianum*), V 3, 233 parentis (*Iovis Capitolini*), IV 3, 161 pater (*Capitolium a Domitiano restitutum*), III 4, 105 templa; *v. Domitianus.*

Tartaros: Tartaron S. II 7, 117, Tartara V 1, 193, V 3, 69 pulsare, 74, 261, 269, V 5, 78 iniusta pulsare, T. I 56 angusta, 102, 308 nigra, IV 506, VII 820, VIII 20, 58, 79 atra, 513, IX 655 inania, X 26, XI 446, 574, 622, XII 85, A. I 134 inania. *cf. Orcus, Tartareus.*

Tartareus: T. III 108 Averno, I 85 barathri regina (*Tisiphone*), S. V 1, 206 et T. XII 772 Chaos (*cf. S. III 2, 92*), T. XI 421 rector, IV 473 et VIII 65 sedes, V 66 sorores (*Furiae*).

Taurubulae (*duo colles in Capreis insula*) S. III 1, 129 virides.

Taurus (*sidus*) T. IV 120 aut Pliades.

Taygetus: Taygeti T. IV 227 phalanx, VI 800 insignis alumnus (*Alcidamas*), X 497 incola, Taygeta S. I 3, 78 algentia, IV 8, 53 Lycurgi, VIII 437, A. I 427 ardua; *v. Lacedaemon.*

Teate S. IV 4, 85; *v. Marrucini.*

Tegea, Tegee (= *Arcadia*) T. IV 287, XI 177, Tegeae S. I 4, 21 mitem alumnum (*Mercurium*), Tegees T. VII 5 velocem alumnum, IX 846 opacae habitator; *cf. Minerva Alea, Auge.*

Tegeatis ephebi mater (*Atalanta*) T. IX 571.

Digitized by Google

Tegeaeus: T. VI 610 iuvenis (*Parthenopaeus*), VII 605 iuventus, VIII 599 pubes, S. IV 6, 52 sacerdos (*Auge*), I 5, 4 volucer (*Mercurius*).

Tegeaticus: S. V 1, 102 ales (*Mercurius*), I 2, 18 volucer.

Telamon: Telamona S. V 2, 50, T. IX 68 pium (*T. cum Hercule Troiam delet*), II 473 (*in venatione Calydonia*), V 379 (*T. Argonauta, 398*), Telamone A. I 501 genitus (*Aias*); T. V 398 Aeacidas (*Telamona et Pelcum*).

Telchines S. IV 6, 47 Idaeis in antris, T. II 274 noti operum et Cyclopes (*Harmoniae monile fingunt*).

Teleboum domos (*Capreas*) S. III 5, 100, [III 1, 129 Teleboae, *v. not.*].

Telegoni (*Ulixes et Circes filii*) iugera *i. e. Tusculum* S. I 3, 83.

Telephus S. I 4, 113 (*Achillis hasta vulneratus et refectus*); *v. Auge, Hercules.*

Tellurem *placat Thiodamas* T. VIII 297 (303 hominum divumque aeterna creatrix).

Telphusiacae phalanges T. IX 847; *v. Arcadia.*

Temese S. I 5, 42 (*Bruttii opp.*), A. I 413 (*inter urbes Graeciae ponitur*).

Temesaea aera S. I 5, 47.

Temo T. I 371 piger nautae vias monstrat, temone T. I 692; *v. Ursa.*

Tempe S. V 3, 209 Boeota (*v. not.*), S. I 2, 215, A. I 237 Thessala, T. I 485 Teumesia, (VI 82 umbrosa *Nemeaea*, *v. not.*), X 119 tenebrosa.

Tempestas T. III 437 (*Neptuni comes*).

Tenedos T. VIII 197 (*Apollini sacra*).

Tereus: Tereos S. III 3, 176 saevi marita (*Progne*), Terea T. XII 480; *v. Philomela, Progne.*

Tethys T. III 34, A. I 222, Tethyos T. IV 388 rubrae novissima claustra (*maris Erythraei*), A. I 49 per T. annos, 541 antris; *v. Nereus, Thetis.*

Teumesus: Teumesi T. VIII 344 et IX 709 e vertice, XII 52 trabes, Teumeson IV 372.

Teumesius (*saepe i. q. Thebanus*): T. IX 462 amnis (*Ismenus*), II 383 arva, II 624 cornus, [iuga IX 709], II 331 iuvenis (*Polynices*), IV 85 leo, I 485 tempe (*ubi Hercules adulescens leonem necavit, cf. Cithaeron*), V 92 thyias.

Teucri: Teucris A. I 475, S. III 5, 77, Teucros S. V 2, 150; (*adi.*) A. I 86 campos, S. IV 5, 2 lares (*Vestam Albanam*), A. I 933 lares, S. V 3, 256 senes (*Priamum, v. Iliacus, Phrygius*).

Thalia lasciva S. II 1, 116, V 3, 98.

Thamyris T. IV 183; 181 Getico vati. *v. Dorion.* — Thamyris *Thebanus* X 314.

Thasos S. I 5, 34, II 2, 92 (*marmor Thasium, ophites I 5, 35*), T. V 182 nemorosa.

Thaumantias T. X 123.

Thaumantis: Thaumantida S. V 1, 107, A. I 220 pelago

Digitized by Google

pasci solitam, Thaumantide S. III 3, 81 imbrifera; *v. Iris.*

Thebae S. I 5, 8 (*Thebais*), T. I 259, III 569, VI 14 Echioniae, 360, VII 209, VIII 349, X 372, 627, 718, XI 18, 210, 699, XII 61, 78, 256, A. I 13, 840, Thebarum T. VI 883 foedera, 897 victorem (*Polynicem*), VII 231, X 474 claustra, 875 fabula, XI 681 sceptra, Thebis T. I 180, 288, 318, II 344, 650, 735, III 188, 379, IV 592, 641, VII 103, 125, VIII 112, 671, IX 882, X 11, 334, 763, 771, 793, 899, XII 598, 646, 698, Thebas S. III 2, 40, 143, IV 7, 8, V 5, 36, T. I 2 sontes, 101, 226, II 65, 116, 208 Ogygias, 308, 352, 682, 687, III 248, 269, 354 nocentes, 528, IV 92, 666, 752, VI 135, 614, VII 155, 376, 434, 452, VIII 141, 228 veteres, 515, 655, IX 65, 669, 790, 822, X 69, 325, 359, 481, 845, 872, 890, 925, XI 108, 442, 487, XII 174, 202, 326, 390, 608, 663, A. I 615; T. III 39 septenae portae. *cf. Agenoreus, Amphion, Amphionius, Aonius, Boeotius, Cadmus, Cadmeus, Cadmeius, Dirce, Dircaeae, Dircaeus, Echionius, Electrae, Homoloides, Hypsistae, Ismenus, Ismenius, Labdacius, Labdacidae, Martius, Mavortius, Neistae, Ogygius, Ogygiae, Ogygidae, Phoenissa, Proetides, Sidonius, Teumesius, Thebaeus, Thebais, Thebanus, Thebe, Tyrius.*

Thebaeus: T. IX 291 Thebaeum Lichan.

Thebaicae (*palmulae*) S. IV 9, 26; *v. Aegyptus.*

Thebais S. II 2, 61 chelys (*Amphionis*), S. III 5, 36, IV 4, 89, IV 7, 26, V 3, 234, Thebaidos S. IV praef. 23 de editione, Thebai T. XII 812, Thebaide S. I praef. 10; *v. Statius.*

Thebanus T. XII 686 (*Creon*), Thebane II 187 (*Polynices*), VI 491 (*Polynices*), VIII 473, Thebani VIII 264, Thebanos XI 739. Thebanus (*adi.*): T. VIII 150 acies, IX 181 agmina, IV 544 animas, VIII 690 arma, 487 bipennis, X 353 canes, XII 715 ductor (*Creon*), VI 883 foedera, XII 131 genetrix (*Ino*), I 430 iuvenis (*Polynices*), IX 706 iuventus, I 711 mater (*Niobe*), XI 671, 701 moenia, IX 628 numina, VII 687 orgia, 421 Palaemona, 621 pubes, XI 734 rex (*Oedipus*), IX 793 semina, S. IV 6, 70 triumphos excusat (*Alexander Herculi*).

Thebe T. I 680 Mavortia, V 745 funesta, VI 493, X 594 peritura, Thebes IV 610 Tyriae dux (*Laius*), V 681 moenia, IX 255 agmina, 294 dirae moenia, Theben IV 676.

[**Theocritus**]: S. V 3, 151 Siculus senex(?).

Therapnae (*Sparta*) S. IV 8, 53 umbrosae, V 3, 140 virides, Therapnas T. III 422 Apollineas (cf. IV 223 Apollineae Amyclae), Therapnis A. I 344 virgineis lassata *Diana.*

Digitized by Google

Therapnaeus (*Lacedaemonius*): S. III 2, 111 Canopi (*Menelai gubernatoris*), T. VII 793 fratres (*Castor et Pollux*), S. II 2, 111 Galesi (*Tarentum Lacedaemoniorum colonia*), IV 2, 48 gymnade resolutus *Pollux; v. Amyclaeus, Oebalius, Taenarius.*

Thermodontiacus: T. XII 164 triumpho, S. I 6, 56 turmas; *v. Amazones.*

Theron *Thebanus* T. II 572 Martis e semine, Therone 582, Therona IX 304 Dianae comitem.

Thersander (Thess.) *Polynicis f.* T. III 683; XII 348 Polynice parvo.

Theseus: T. IV 81 (*Troezenius*), XII 588 Neptunius heros, 665, 730 aequoreus, A. I 71 (*Neptuni f.*), T. I 333, XII 576 sq. (*Sciron, Cercyon, Sinis*), V 431, XII 196, 581 (*Hecale*), 730 (*taurum Marathonium interficit*), T. V 432, A. I 157 (*Argonauta*), T. XII 582, 667, A. I 192 (*Minotaurus*), S. I 2, 132, II 6, 26, T. VII 686, XII 676 (*Ariadne*), S. III 3, 178, T. XII 626 (*Aegei mors*), XII 164, 519 sq., 578, 592, 612, 761 (*Amazones vincit, v. Hippolyte*), S. II 6, 55, IV 4, 104, T. I 476, VIII 53, 96, IX 68 (*Thesei et Pirithoi amicitia*), XII 163 sq. 519 sq., (*mulieres Argivae a Theseo auxilium adversus Thebanos petunt*). — Theseus S. III 3, 179, T. VIII 54, XII 665 Neptunius, 730 aequoreus, 778, 784, Theseos S. IV 4, 104 fidi gloria, T. IX 519 ignis (*Thesei lex qua iis qui proelio interfecti sunt sepulcrum non negatur*), XII 211 lenti sententia, 293 muros, Thesea S. II 6, 26 superbum, T. I 476, V 432, IX 68, XII 163, 520, 594, 673, 737, 756, 795, A. I 72 nostrum (*Neptuni et Thetidis, cf. T. XII 730* aequoreus Theseus), 157, Theseu T. XII 555; *v. Aegides.*

Theseius: T. XII 681 dicta, IV 81 Troezen.

Theseus (*adi*): S. I 2, 132 cubile, T. VII 686 Naxos.

Thespiacus: T. VII 341 agris, *v. Narcissus*; S. II 7, 16 lucis, *v. Musae.*

Thespiadae T. II 629, III 14; *v. Ide, Periphas.*

Thespiades *Thebanus* T. IX 293 *Panemi frater.*

Thessalia A. I 439, Thessaliae nives A. I 152 (*v. not.*).

Thessalicus: S. I 2, 130 agros, III 3, 192 mariti (*Admeti*), T. III 559 nefas (*magarum*), A. I 652 nivibus (*v. Pharsalus*), S. V 3, 272, T. VI 310 orae.

Thessalis T. II 22 sacerdos, III 140 (*maga*), A. I 439 (*v. not.*).

Thessalus: T. VI 410 Admetus, 420 heros (*Admetus*), 486 axis (*Admeti*), S. II 7, 55 currus (*Achillis*), T. III 518, A. I 156 pinus (*Argo*), A. II 97 senior (*Chiron*), S. I 2, 215, A. I 237 Tempe, 100 vada; T. IV 504, VI 665 Thessala (*maga*) *lunam deducit, cf.* T. I 106 Atracia arte, II 284 lunaribus spu-

Digitized by Google

mis. v. *Atracius, Dolopes, Haemonius, Ossa, Othrys, Pelethronius, Pelion, Peliacus, Pharsalus, Pheraeus, Pholoe, Phylaceis.*

Thestius S. III 1, 43; *v. Hercules.*

Thestorides (*Calchas*) A. I 497, 516.

Thetis S. II 6, 31 (*Achillem Scyri occultat*), II 7, 97 (*Achillis mortui corpus horret*), III 2, 74 (*mare*), T. I 39 (*mare, Lachmannus* Tethys), V 709 plana (*mare*), IX 362 (*mare*), A. I 25 sq., 61, 126, 194, 198, 339, 893 alma (*Venus Thetidis alumna*), 898 hospita *Lycomedi,* Thetidis S. IV 6, 18 lapillis Erythraeis (*maris*; *v. Erythraeus, Tethys*), A. I 913 mandata, Thetidi A. I 955, Thetin S. I 2, 216 (*a Chirone Achillem repetit*), A. I 685, 874 dolosam, 941, II 40, Theti A I 80; S. I 2, 215, T. V 437, A. I 193, II 56, (*Thetidis et Pelei nuptiae*); A. I 90, 268, 440 (*humile cum Peleo conubium queritur*); A. I 209 (*ad Briareum nexus laxantem invisendum mittitur*); S. V I, 36 *Thetis* (*mare*) *Achillis busto frangitur,* A. I 158 Nereis, 624 timidae commenta parentis, 650 caerula mater, II 15, 35 callida genetrix, 167. *v. Achilles.*

Thiodamas T. X 286, Thiodamanta VIII 279 Melampode cretum, 365, X 161, 325, 330, 454; X 322 Inachius vates, 488 augur.

Thisbe *Boeotiae opp.* T. VII 261 Dionaeis avibus circumsona, IX 768 candida.

Thisbaeum Lichan T. IX 291 (*v. not.*).

Thoantis (*Hypsipyle*) T. V 650, 700.

Thoas *Lemni rex* T. V 239 (*ab Hypsipyle filia servatur*), 675, 720, Thoanti 266, Thoanta 486, Thoante 38; IV 772 pater ingens, V 265 (*Bacchus Thoantis pater, 675, 712; propter Thoantis filiam, Hypsipylen, Argivis siccitatem parat IV 739*), 465 avi nomen, 487 (*Chium ad Oenopionem fratrem fugit*), VI 142 (*filiae fraude servatur*), 320 avo. — Thoas, *alter filiorum Hypsipyles et Iasonis* VI 320, 412, 444 (*Podarces equus*), 454; V 465, 713, VI 126, 510; *v. Euneos.* — Thoas *Thebanus* T. VIII 696.

Thoe *Admeti equus* T. VI 440.

Thrace S. III 5, 81 barbara et Libye, A. I 201 Mavortia, Thracae T. V 435 durae nihil similem Orphea, Thracen 84 saevam, VII 180.

Thraces T. V 53, VI 464 (*adi.*) equi (*Diomedis*), XII 571 et Emathii, Thracum IV 56 domos (*Terei*), V 53 litora, VII 34 arva, Thraces III 288 et Borean, V 75 tumidos. *v. Arctos, Bistones, Bistonides, Bistonius, Edoni, Geticus, Haemus, Hebrus, Ismara, Ismarius, Odrysius, Ossa* (*cf. T. II 82*), *Othrys,* (*cf. IV 655*), *Paeones, Pangaea, Rhodope, Scythicus,*

Digitized by Google

Sithonius, Strymon, Boreas, Diomedes, Lycurgus, Mars, Orpheus, Tereus.

Thracius S. III 1, 31 antra (*Diomedis stabula*), T. V 347 bella, S. V 5, 54 Orpheus, III 3, 194 supplex (*Orpheus*).

Thryon (*Elidis opp.*) T. IV 180.

Thule S. V 1, 91 refugo circumsona gurgite, Thules III 5, 20 caligantia vada, IV 4, 62 nigrae litora, Thulen V 2, 55 fesso Hyperione nigrantem; *v. Britannia, Domitianus.*

Thybris S. I 2, 190 Lydius (*cf. IV 4, 6*), I 6, 100 pater, III 5, 112 ductor aquarum Thybridis IV 4, 5 flavi dextrae orae (*ubi Domitiani naumachia*), II 6, 64 impetus, I 2, 144 arces Iliacae, Thybrim I 5, 24, II 7, 45 Martium. *v. Tiberis.*

Thyias T. V 92 Teumesia, IX 794, Thyiades XII 792. *cf. Maenades, Mimallones.*

[**Thyestes**]: S. V 1, 58 fraternus adulter (*Thyestae et Aeropes, Atrei uxoris, adulterium*), V 3, 96, T. II 184, IV 56, 307, VII 209, XI 129; *v. Atreus, Mycenae.*

Thymbra T. VIII 202 Troiana, Thymbrae S. I 2, 222 gelidae umbracula (*Apollo*), IV 7, 22 rector; *v. Apollo, Troilos* (*qui in templo Apollinis Thymbraei ab Achille interfectus est*).

Thymbraeus T. I 699, Thymbraee S. I 4, 117 pater vatum, T. I 643, III 513, 638, IV 515, Thymbraea Pergama S. III 2, 97. *v. Apollo.*

Thyoneus T. V 265; *v. Bacchus.*

Thyrea T. IV 48 Lacedaemonium lectura cruorem.

Tibereia aula S. III 3, 66. *v. Etruscus.*

Tiberinus S. I 3, 74 (*Albae rex ex quo Albula fl. nomen Tiberis accepit, v. not.*); Tiberino in litore S. V 2, 113.

Tiberis: Tiberim S. IV 3, 112; II 1, 99; *cf. Lydius, Thybris, Tuscus, Tyrrhenus.*

Tibullus S. I 2, 255 dives foco lucente (*Tibull. I 6*).

Tibur S. I 3, 1 glaciale, Tiburis S. IV 4, 17 lucos; *v. Albula, Anio, Catillus, Marcia, Virgo; de Herculis templo v. Tiburnus, Tirynthius.*

Tiburnus (*Tiburis conditor, Hor. c. I 7, 13*) S. I 3, 74 (*v. not.*); Tiburna domus *Herculis* S. III 1, 183 (*v. Tirynthius*).

Tiburtinam villam *Manilii Vopisci* S. I praef. 32.

Tiburtes Faunos S. I 3, 99.

Timavi alumnum S. IV 7, 55 [*Livium Patavinum; Timavum, qui in sinum Tergestinum influit, pro Medoaco Patavii fluvio dictum esse nonnulli crediderunt Verg. Aen. I 244, 247, v. Forcell.*]; *cf. Maximus.*

Tiphys *Argonautarum gubernator* T. V 413, 477, VIII 212.

Tiresias T. IV 470, 500, X 725 callidus, XI 289 profanus, Tiresiae II 96 longaevi vatis vultus induitur *Laius*, IV 408 longaevi vatis tenebras sagaces, Tiresiam VIII 227, X 589; IV 406 sq. *animas ex inferis excitat,*

Digitized by Google

503 cassus sacerdos, IV 541 (*inferos* inspexi Hecate ducente), 610 Aonius vates.
Tiryns T. IV 147; *cf. Licymnius.*
Tirynthius (*Hercules*) S. III 1, 125, 136 (*Surrentinus*), III 3, 57 (*Eurystheus*), IV 4, 102 (*v. not.*), T. V 380 (*Argonauta*), VI 248 (*leo*), 510, VIII 459, 501 (*Haemonem Creontis filium tuetur*), 749 (*aper Erymanthius*), IX 427, X 891, XI 234, XII 67 (*Oeta*), 584, A. I 261 (*Omphale*), Tirynthie S. III 1, 1 (*Surrentum*), S. IV 6, 90 (*Troia, Diomedis equi, Busiris cet.*), T. IV 157 *Tirynthii* Herculeum paeana canunt. — Tirynthius (*adi.*) T. VI 467 heros (*Chromis Herculis f., 324*), S. IV 6, 17 luna (*triplex nox i. e. nox continuata, v. Alcmena, Hercules*), S. II 2, 109 ora (*Herculaneum?*), T. XI 45 pubes, VII 725 robora, S. I 3, 79 templa (*Albuneae Sibyllae sortes in templo Herculis Tiburtini asservatae, cf. 100, III 1, 183*).
Tisiphone (Tesiph., *v. not. ad XI 58*) T. I 59, IV 213, 486, VI 492, VII 467, VIII 66, 346, 758 ultrix, IX 150, XI 58, 208, 483, Tisiphones II 283 de crine atro raptum ducem (*serpentem*); I 85 Tartarei regina barathri, 89 Cocyton iuxta sedet *etc.*, 94 domina, 103 sq., 111 Proserpina ipsa *Tisiphonae* cultus novat, IX 153, 171 trucis divae, XI 94, 388, 415, 494, 537. *v. Furiae.*
Titan (*Sol*) T. I 501, V 297 aversum iubar Lemno refert (*v. Atreus, Mycenae*), XII 229 pater, A. I 242, Titana T. I 717 seu tu (*Apollo*) roseum T. gentis Achaemeniae ritu *etc.* (*v. not.*), IV 283 occiduum, Titane VII 472 novo; Titanas VIII 44 et miserum patrem (*Iovis: Saturnum*); *v. Gigantes, Iapetus.*
Titanis T. I 337 (*Luna soror Solis*).
Tithonia (*Aurora*) S. I 2, 45 alma (*viros bigis rapit*), IV 6, 16, V 4, 9, T. VI 25, XII 3; *v. Aurora.*
Tithonida maesti rores citius deficient *etc.* (*luget Memnona*) S. V I, 34.
Tithonius: Tithonia senectus S. IV 3, 151.
[**Tithonus**]: S. I 2, 45, II 2, 108 Mygdonii senis in annos, T. II 134 Mygdoniis cubilibus elata Aurora; *v. Mygdonius, Iliacus, Phrygius, Troicus.*
[**Titus**]: S. I 1, 97, V 2, 138; *v. Domitianus, Solymus.*
Tityos T. VI 738, Tityon I 710 terrigenam (*Apollo interficit*), IV 538 alimenta volucrum, VII 352; XI 12 Apollineae matris temerator.
Tmolos T. VII 686; *v. Bacchus.*
Tomi: Tomis S. I 2, 255; *cf. Ovidius.*
Tonans: Tonantis S. II 7, 93 Nasamonii natum (*Alexandrum*), IV 2, 20 vicina regia (*Iovis Capitolini*), T. II 69 iussa, 71 fulmine, III 575 iussa, VI 178 cultus (*cf. V 511*), 260 magni conviva, VIII 229 manibus, X 61

Digitized by Google

magni thalamo, 77 geminos secubitus, A. I 684, Tonanti S. III 2, 72, T. I 421 Pisaeo, T. IV 13, 294, V 511 Inachio, 641, XI 11, 209 inferno (*Orco*), 496 magno, A. I 1 formidatam progeniem (*Achillem: Thetidis concubitum vitasse Iuppiter fertur, cum a filio ex Thetide nato periculum ex fato ei instaret*), Tonantem S. I 2, 57, IV 3, 16 (*Iovis Capitolini templum*), T. II 154 per intempestum, II 220, IV 782 parvum, VII 24, 318, 329, VIII 74, IX 510, X 852, A. I 488, II 74, Tonante S IV 4, 58.

Trachinia Alcyone S. III 5, 57.

Trasimenus S. I 4, 86.

Trinacriis flammis S. IV 4, 80, ora T. X 622.

Triptolemi aetherii felix orbita (*qui a Cerere alatis serpentibus impositus semina in terram deiecit*) S. IV 2, 36.

Triton S. III 2, 35 et Proteus, III 3, 82 celer ad iussa Neptunia, T. V 707, IX 329 et Glaucus, Tritona V 372 (*mare*), Tritone A. I 219, Tritones A. I 55 armigeri. — Triton *lacus ubi Minervam natam esse fabulantur* T. II 722 Libyco Tritone.

Tritonia (*Minerva*) S. I 1, 37 virgo (*Minervae templum ad forum situm*), II 2, 117 (*M. Surrentina*), T. II 682 virgo, 735, VII 33, VIII 528, 703, 758, IX 87, X 895 audax, XII 607, A. I 486, 696 (*M. Scyria*). *v. Minerva.*

Tritonis T. VII 185 (*Minervae et Neptuni certamen*), Tritonide S. II 7, 28 (*olea*).

Trivia: Triviae S. III 1, 56 Aricinum nemus, 68 diem (*idus Augusti Dianae sacras*), T. IX 818 limine, X 505 Amyclaeis nymphis (*Dianae*), (*dat.*) VI 586 (*Dianae crinem vovet Parthenopaeus*), IX 586 quercus desacrata, Triviam IX 863. *v. Diana, Hecate.*

Troades A. I 944.

Troezen T. IV 81 Theseia.

Troia S. IV 4, 94 et Achilles (*Achilleis*), A. I 502, 857, 951 infelix, T. I 549 (*Ganymedes*), Troiae S. I 2, 188 novum decus (*Roma*), II 1, 117 labores (*Homeri Iliadem*), IV 4, 104 moenia, V 3, 148 casus (*Ilias*), A. I 454, 736 litus, II 32 magnae vastator (*Achilles*), Troiam S. II 1, 144, T. I 699 (*Troiae moenia Laomedonti Apollo et Neptunus exstruunt, S. II 6, 31, III, 1, 116, A. I 89*), Troia A. I 7; A. II 50 sq. (*Troiani belli causae*), S. I 1, 10 (*equus Troianus*), II 7, 48 (*Troiae excidium*); *v. Aeneas, Asia, Dardanus, Dardanius, Dindymon, Gargara, Ida, Iliacus, Ilion, Pergama, Pergameus, Phrygius, Phryx, Rhoeteus, Sigeus, Simoeis, Teucri, Xanthus.*

Troianus: S. IV 2, 65 Albae sub collibus, V 2, 168 Albae ab excelsis collibus, A. II 18 ad bella, S. I 4, 99 Pergamus, V 2, 118 tela, T. VIII 202 Thymbra. *v. Troia.*

Troicus: S. II 1, 91 arma, II 2, 122 supra diademata felix

Digitized by Google

(*Priami, cf. T. I 161* Phrygiae opes, *A. I 959* Phrygia gaza), I 1, 35, IV 3, 160 ignis (*Vestae*), I 4, 125 saecula (*Tithoni*) *et Sibyllae Nestorisque annos* transcendere (*v. Iliacus, Phrygius, Teucri*).

Troius magister (*Palinurus*) S. V 3, 127 (*v. not.*).

Troilus S. V 2, 121, Troilon S. II 6, 33, (*interficit Achilles*); *cf. Thymbra.*

Turnus: Turni S. I 3, 83 Laurentia iugera (*Ardea*), Turno S. I 2, 245 spectante Lavinia rubet.

Tuscula umbra et Algidus S. IV 4, 16; S. I 3, 83 Telegoni iugera (*Tusculum*).

Tuscus: S. IV 6, 10 aper, S. IV 5, 39 gurgitibus (*Tiberi*), S. II 1, 99 in undis (*in Tiberi*); *cf. Tyrrhenus.*

Tydeus: T. I 401 sq. (*cum Polynice in Adrasti limine concurrit, IX 61*); I 401, 451, II 113 (*ob fratrem interfectum patriam relinquit*); I 395, 489 (*Apollinis oraculum de leone et apro Adrasto datum*); I 490, II 469, 541, 583, VI 811, VIII 706 (*suis pellis Tydei tegimen*), IV 111 patrius stat casside Mavors (*Martis simulacrum, cf. I 464, II 587, 727, VIII 589, 707, IX 72, Eurip. Phoen. 134* Ἄρην δ' Αἰτωλὸν ἐν στέρνοις ἔχει), I 417, VI 818 (*statura exigua*); VIII 459, 500, 507, 703, 713, IX 513, A. I 469, 547, (*Minerva ei favet, T. II 731 sq. templum T. ei vovet*); II 168 (*Tydei et Deipyles nuptiae*), 370 (*ab Eteocle regnum Thebarum Polynici repetit*), II 487 (*Eteoclis perfidia, quinquaginta Thebani a Tydeo interficiuntur, III 110, 654, IV 597, VI 883, VII 538*); IV 94 sq. (*Tydei copiae*); V 671 (*Hypsipylen a Lycuryo defendit*); VI 788 (*in ludis Nemeaeis certat*); VIII 673 sq. (*Tydei et Eteoclis concursus*); VIII 713 sq. (*mors, X 25*); VIII 725, 760 (*Melanippi cerebrum comedit, cf. I 42, III 544, VIII 72, IX 8, XI 87, XII 41*); IX 35 sq. (*Tydea mortuum Polynices deflet*), 96 (*de corpore Tydei pugnatur*), 284 (*Tydei equus Hippomedontem fert*). *v. Acheloius, Aetolus, Calydonius, Deipyle, Diomedes, Hopleus* (*armiger*), *Oeneus, Oeneius, Oenides.* — Tydeus I 402 Olenius, 451, II 113, 175, 370, 587, 696, III 59 ferus, 236, 324, IV 94 fulmineus, 602, V 671, VI 788, 827, 851, 861, 881, VII 538, 611, VIII 458, 472, 720, 751, IX 137, 138, 181, 299, X 25, 355, XII 41, A. I 733 magnanimus, Tydeos T. III 654 pectus, VII 635 hasta, VIII 469 hasta, 479 cruenti praeda, 508 hasta, 531 cruenti vultus, 663 illa dies, IX 2 cruenti rabies, 26 invisi spoliis, 149 noxas, 205 armigerum Hoplea, 545 infandi ultor, X 401 armos, XII 118 exequiis, Tydeo T. III 84 magno, Tydea T. I 42 inmodicum irae, 416, 489, 674, II 364, III 8, 395, 418, VI 802 magnanimum,

Digitized by Google

VIII 499 saevum, 578, IX 60, 217, 513, X 377, XI 177, XII 763 magnum, 803, Tydeu III 380 maxime, IX 63.

Tydides (*Diomedes*) A. I 469, 712, 820, 844.

Tyndarides T. X 501 (*Pollux*), Tyndariden V 407, VIII 50 utrumque, Tyndaridae S. IV 8, 52.

Tyndaris (*Helena*) A. I 946.

[**Typhoeus**], *v. Inarime.*

Tyrius: Tyrii (*Thebani*) T. VIII 159, 600, IX 177, 489, X 531, XI 430, Tyriis X 15, 768, XI 368, Tyrios III 285 vipereo de sanguine. — Tyrius (*adi.*) T. VIII 186 acies, S. I 2, 151 aeni moderator (*tinctor purpurae Tyriae*), T. VIII 458 agmina, IX 406 agros, S. III 4, 55 amictus (*purpurei*), T. VI 635, XII 597 arces, VII 1, VIII 250, 555 belli, II 613 Cadmi, VIII 232 chelyn (*Amphionis*), II 73 colonis, X 884 dei, XI 205 ductor (*Eteocles*), I 153 exulis solium (*Cadmi*), III 406 exul (*Polynices*), VII 191 genus (*Europa*), VI 138 grege, IV 374 lares, IX 160 manu, III 282 marito (*Cadmo*), S. V 2, 124, T. VI 17 matres, VII 679 matribus, III 312 moenibus, I 10, XII 693 montes, VII 28 muris, I 161, X 3 opes, VI 62 ostro, XI 216 penates, S. III 1, 16 plectro (*Amphionis*), IV 4, 76 sinu (*purpureo*), V, 2, 29 sinus tunicamque potentem (*togam purpuream et tunicam palmatam magistratuum curulium*), T. VII 656 subtemine (*purpureo*), S. V 1, 215 tegmine (*p.*), T. IV 610 Thebes dux (*Laius*), XI 180 turres, VII 146 urbem (*Thebas*); *v. Assyrius, Puniceus, Sidonius, Thebae.*

Tyros S. III 2, 139 pretiosa (*purpura*), Tyri S. I 5, 39 *marmor* (*v. not.*).

Tyrrhenus: T. III 650 clangor, S. IV 4, 24 domos (Lunae metalliferae), A. I 56 greges (*delphini, in quos nautae Tyrrheni a Baccho mutati erant*), T. VI 20 hiemem (*maris Tyrrheni*), S. II 2, 2, III 2, 24 Minervae (*Surrentinae, v. V 3, 166*), T. VI 382 murmur (*tubae quae Tuscorum inventum dicitur, II 78, III 650, VII 631, VIII 342*), S. IV 3, 89 profundi sinus, V 3, 166 profundi speculatrix virgo *Minerva* (*cf. II 2, 3, III 2, 86*), S. V 2, 1 rura, T. III 594 salis gemitus, II 78 sonitus *tubae* (*v. not.*), VII 631 tumultus (*tubae*), S. V 2, 114 unda (*Tiberis*), V 3, 82 volucres (*Sirenes*). *v. Tuscus.*

ULIXES: A. I 538, 675, 866, 911 (*cum Diomede Scyri Achillem quaerit*), 835 (*Achillem agnoscit*); S. V 3, 179 (*Palladium*); S. II 1, 145, V 3, 77 (*Astyanactem de turri deicit, Ov. m. XIII 415*); S. II 1, 118, II 7, 49, V 3, 148 (*reditus*), T. VI 696 (*Polyphemus*), S. I 3, 86, T. IV 551 (*Circe, cf. Telegonus*), S. IV 2, 3 (*Alcinous*), S. II 6, 57 (*Eumaeus*), S. III 5, 8,

Digitized by Google

47, V 1, 58 (*Penelope, proci*), A. I 880 (*statura*), S. V 3, 115 (*facundia*). — Ulixes S. II 1, 145, III 5, 47, V 3, 148 tardus, A. I 472 consiliis vigil, 545, 733, 742, 761, 784 sollers, 866 acer, 911, II 12, 85, Ulixis S. II 1, 118 tarde remeantis casus, II 6, 57 reducis, II 7, 49 tarde reducis, Ulixem S. IV 2, 4 reducem, T. VI 696 Ulixen, A. I 94, 688, 847 varium. *cf. Dulichius, Ithacus, Laertiades, Laertius, Telegonus.*

Umber: Umbro Propertius antro S. I 2, 253, IV 6, 10 Tuscus aper generosior Umbro; *cf. Clitumnus, Mevania.*

Uranie T. VIII 551.

Ursa: Ursae T. I 693 Hyperboreae glacialis portitor (*Bootes*), Ursa T. IV 422 Getica. *v. Arctos, Arcturus, Bootes, Plaustrum, Temo.*

Ursus: *Flavius U.* S. II 6, 60 sq. *Ursi praedia ad Vesuvium, prope Pollentiam in Lucania, in dextra Tiberis ripa, in Creta, in Africa sita,* 95 *causas agit.* — Ursum S. II pr. 20, Urse II 6, 10, 15, 61, 94.

[**VALERIUS Flaccus**]: S. II, 7, 77 *Lucretius et Ovidius et* qui per freta duxit Argonautas; *cf.* 50.

Veiente solo S. IV 5, 55.

Veledae captivae preces (*a Rutilio Gallico captae*) S. I 4, 90.

Velie Graia S. V 3, 127; *v. Palinurus.*

Venus: A. I 70 (*Thetidis alumna*), S. I 2, 116, A. I 293 (*cum Nereidibus nominatur*), S. I 2, 118, III 4, 5 (*concha Veneris*); S. I 5, 31, T. II 269, III 274, V 69, X 893 (*Vulcani coniunx*); S. I 2, 52, 60, T. II 269, III 263—290, IV 554, VII 62, VIII 234, IX 822, X 893 (*Veneris et Martis adulterium, Harmonia filia*); S. I 2, 65 (*Amorum mater, v. Amor*); A. II 54 (*dearum de forma certamen, v. Paris*); S. I 2, 11, 190, V 3, 164 (*Aeneae mater, cf. Lavinium*); T. V 58 sq., 110, 135, 158, 192 (*mulieres Lemnias punit*); S. II 7, 2 (*Corinthi culta*), S. III 1, 150 Lucrina Venus, S. V 1, 164 *Venus Pompeiana* (*v. Pompei*), S. I 1, 84 (*templum Veneris Genetricis in foro Iulii Caesaris*); *v. Cyprus, Idalius, Paphos, Paphius, Cytherea, Aegaea, Eryx.* S. III 4, 3 (*navigantes tuetur*), S. II 7, 86 et Iuno, III 5, 23, 68, T. V 58 sq., 62 (*matrimonii dea*); S. V 1, 233 (*Veneris, Cereris, Ariadnes, Maiae statuas uxoris mortuae vultibus insignitas colit Abascantus*); S. V 4, 8 (*Veneris stella, cf. Lucifer, Vesper*); S. I 2, 101 (*Stellae carmen*), III 5, 80, T. V 63, XII 16, A. I 372 (*columbae Veneri sacrae, v. Idalius, Messe, Thisbe*); S. I 2, 143, III 4, 21, 36, 46 (*bigae olorinae*), T. IV 300 (*myrtus*), S. III 3, 132, III 4, 82

Digitized by Google

(*amomum, cf. I 3, 10* Idalii suci). — Venus S. I 2, 52 alma, 159, I 3, 10, II 7, 84 et Iuno, III 1, 150 Lucrina, III 4, 22, III 5, 23, V 1, 233 non improba (*cf. T. VII 300*), T. II 191 (*amor*), III 263, V 110, 135, 158, 281, 303, 445, 622, VI 313 (*amor*), IX 822, X 893, A. I 293, Veneris T. III 289 divae filia (*Harmonia*), T. III 701 tacitos calores, VIII 477 Aegaeae sacerdos, A. I 70 mores, Veneri S. III 4, 33, V 3, 164 plorata domus (*v. Pompei*), T. I 531 iustae *i. e. marito*, V 58, Venerem VIII 96 inlicitam; *v. Dione, Cythereia.*

[**Vergilius**]: S. I pr. 11 Culicem, II 6, 20 cervus Maronem habet (*v. Aen. VII 483*), II 7, 35 Mantua, 74 Maroniani culicis ante annos (*quem Verg. scripsit 16 annos natus*), 80 Aeneis, IV 2, 2 qui Aeneam Laurentibus arvis intulit, 9 Mantua, IV 4, 54 Maroniani in margine templi, magni magistri tumulis (*Vergilii prope Neapolim sepulcrum*), IV 7, 27 Mantuanae famae gaudia, V 3, 63 docto Maroni, T. XII 816 divinam Aeneida; *cf. Aeneas, Lausus, Nisus, Pallas.*

Vesevus, *v. Vesuvius.*

[**Vespasianus**]: S. I 1, 31 *Vespasiani et Titi templum a Domitiano conditum;* I 1, 74, 97, V 1, 240 *V. inter deos relatus*; III 3, 140, V 2, 138 *triumphus Iudaeus*; IV 2, 58 *V. aetatis anno undeseptuagesimo mortuus; cf. Domitianus, Gallicus, Pax.*

Vesper T. VIII 159 opacus, XII 45 serus; *v. Hesperus, Lucifer.*

Vesta S. I 1, 36 exploratas ministras laudat (*templum prope Domitiani statuam ad forum situm*); 35 Troicus ignis, V 3, 178 Dardanius explorator facis opertae. *cf. Domitianus, Palladium, Teucri.*

Vestinus *Novii Vindicis amicus, qui eius praematuram mortem flevit* S. IV 6, 94.

Vesuvius: S. II 6, 62 Vesuina incendia, III 5, 72 trepidas exhausit civibus urbes, 104 Stabias renatas (cf. 74), IV 4, 80 sq., V 3, 208 *oppida Vesuvii cinere obruta* (*cf. Herculaneum, Pompei, Stabiae*), IV 8, 5 Vesevi damna, Neapolis erecta, V 3, 105 *Neapolis* semirutos de pulvere vultus exerit (*cf. 206, III 1, 92, IV 8, 55*), 205 Vesuina incendia flere *Statii pater voluit* (*duo incendia commemorantur*), cf. V 3, 171 (*Baiae*). — Vesuvius S. IV 4, 79, Vesevi IV 8, 5 insani damna.

Vesuinus: S. III 5, 72 apex (*cf. IV 4, 84*), II 6, 62 et V 3, 205 incendia.

Vetustas S. I 6, 39, IV 1, 28 longa, T. IV 32 mundi arcana; *cf.* X 631.

Victoria S. V 3, 145.

Victorius, *v. Marcellus.*

Vindex: Vindicis cena S. IV 6, 4, oculis 23; *v. Nonius.*

Vinius, *v. Maximus.*

Digitized by Google

Violentilla *Stellae coniunx.* Violentillae S. I 2, 25; 77 potentis dominae (*cf.* 158), 108 gloria patrum, 260, 263 (*Neapoli orta*); *v. Asteris, Stella.*

Virgo *aqua* S. I 5, 26; *v. Marcia. de Virginis sidere v. Astraea.*

Virtus S. I 6, 62 cruenta et Mars, T. IV 662 (*Bacchi comes*), VII 51 (*Martis comes*), 702, X 193, 780 Pietasque, XI 412 Bellona, Mars, Virtutis VIII 421 opus.

Volturnus S. IV 3, 69; cf. 78, 89, 94.

Voluptas S. I 3, 9, T. X 101.

Vopiscus: Vopisci S. I 3, 1, 23 facundi; 23, 100 (*poeta*). *v. Manilius.*

[**Vulcanus**]: S. III 1, 132, T. I 218 (*Aeoliae insulae*), V 51, 69, 87 antra dei famulantis (*Lemni domicilium habet, v. Lemnius*); S. I 5, 7, III 1, 130 (*Vulcani in Aetna officina, v. Aetna*); S. III 1, 133, IV 6, 49, T. II 272 sq., III 305, VII 62 sq., X 101 sq. (*Vulcani artificia, Harmoniae monile, Martis et Somni domus*), S. I 5, 31, T. X 893 (*Veneris maritus*); T. II 269, III 274, VII 62 (*Martis et Veneris adulterium deprehendit*). *v. Aeolius, Aetna, Cyclopes, Lemnius, Mulciber, Telchines.*

Vulcanius: T. I 508 ignis, III 305 manus, 275 obsequia.

[**XERXES**]: S. IV 3, 56; *v. Athos, Helle.*

Xanthus *Troadis fl.* (*Scamander*) A. I 927, T. IV 837 uterque (*Troianus et Lycius*); A. I 87. *v. Troia.*

ZEPHYRUS: Zephyri T. VI 590, VII 224, Zephyro S. III 2, 46, A. II 46, Zephyrum A. I 682, Zephyri T. II 4, Zephyris S. III 2, 28, IV 5, 8, T. IV 1, Zephyros S. III 1, 156 volucres, T. III 515, VI 366, VII 338, VIII 716, A. I 694. *cf. Favonius.*

Zeugma *opp. ubi Euphrates transiri solebat* S. III 2, 137. Zeugmate V 3, 187.

Digitized by Google

Corrigenda et Addenda.

In Achill. praef. p. XIV lin. 31 *scribe* Schraderus
lib. I vs. 124 *scribe* demissus
„ I „ 194 „ Pelion
„ I „ 317 *adn. scribe* 317
„ I „ 521 *adn.* „ 521
„ I „ 632 *scribe* derigis
„ I „ 676 *adn. adde* innumerae *codd.*
„ I „ 677 *adn. scribe* **Pc** *pro* **P**
„ I „ 772 *adn.* „ *prima m. om.,*
„ I „ 911 *scribe* Ulixes.
„ I „ 952 „ solacia
In Theb. lib. I „ 98 „ Atlans
„ VII „ 289 „ memorabunt
„ VII „ 524 „ Odrysiisve
„ VIII „ 124 „ Massyli
„ VIII „ 524 „ Derexit
„ IX „ 385 *adn. scribe* Heus *pro Heus*
„ X „ 156 *scribe* Sopor
„ XII „ 126 „ Euadne
„ XII „ 301 „ Ternoctem
„ XII „ 647 „ anguicomae
In indice nom. p. 364 lin. 25 *scribe* cf. Creusa *pro* Sisyphi Aeolidae f.
p. 364. 370. 376 s. vv. Aepy, Amphigenia, Arene *scribe* Elidis *pro* Messenes *et* Messenias
p. 387 lin. 41 *scribe* urbs lasciva
p. 401 lin. 2 *scribe* S. III 2, 16.

Digitized by Google

B. G. Teubners

Schulausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller mit deutschen Anmerkungen.

	ℳ ₰
Aeschylos' Agamem. v. *Enger*. 2. Aufl.	2.25
—— **Perser** von *Teufel*. 2. Aufl. .	1.20
—— **Prometheus** v. *Wecklein*. 2. Aufl.	1.80
—— do. —— v. *Schmidt*	1.20
Aristophanes, die Wolken v. *Teufel*	1.50
Arrian's Anabasis v. *Abicht*. I. Heft	1.80
—— —— II. Heft	2.25
Buchholz, Anthologie. I. 3. Aufl.	1.20
—— do. —— II. 3. Aufl.	1.80
Caesar de bello Gallico von *Doberenz*. 8. Aufl.	2.25
—— **de bello civili** von *Doberenz*. 4. Aufl.	1.80
Chrestomath. Ciceron. von *Lüders*. 2. Aufl.	2.70
Cicero de oratore v. *Piderit*. Cpl. 5. Aufl.	4.50
Jedes Buch einzeln . . . . à	1.50
—— **partitiones orator.** v. *Piderit*	1.—
—— **Brutus** von *Piderit*. 2. Aufl.	2.25
—— **Orator** von *Piderit*. 2. Aufl.	2.—
—— **Reden:**	
—— **für Plancius** v. *Köpke*. 2. Aufl.	1.20
—— **für Sestius** von *Koch*. 2. Aufl.	1.—
—— **für Roscius** v. *Richter*. 2. Aufl. v. *Fleckeisen*.	—.90
—— **für Milo** v. *Richter*. 3. Aufl. v. *Eberhard*	—.90
—— **für Murena** von *Koch*	—.75
—— **für Sulla** von *Richter*	—.60
—— **gegen Verres.** IV. Buch von *Richter*. 2. Aufl. v. *Eberhard* .	1.20
—— do. —— V. Buch. von *Richter*. 2. Aufl. von *Eberhard*	1.20
—— **Catilinar. Reden** von *Richter*. 4. Aufl. v. *Eberhard*	1.—
—— **für Marcellus etc.,** v. *Richter*. 2. Aufl. von *Eberhard*	—.90
—— **divinatio in Caecil.** v. *Richter*	—.45
—— **I. u. II. Philippische Rede** v. *Koch*. 2. Aufl. v. *Eberhard* .	—.90
—— **für Archias** v. *Richter*. 2. Aufl. v. *Eberhard*.	—.45
—— **üb. d. Imperium d. Pompeius** v. *Richter*. 3. Aufl. v. *Eberhard*	—.60
—— **Briefe** von *Frey*. 3. Aufl. .	2.25
—— **Tusculanen** v. *Heine*. 3. Aufl. I. Heft. lib. I. II.	1.20
II. lib. III—V	1.50
—— **de officiis** von *v. Müller*. .	2.25
Cicero Cato maior v. *Lahmeyer*. 4. Afl.	—.60
—— do. —— von *Meifsner*	—.45
—— **de finibus bonorum** v. *Holstein*	2.70
—— **Somnium Scipionis** v. *Meifsner* 2. Aufl.	—.45
—— **Laelius** v. *Lahmeyer*. 4. Aufl.	—.60
—— **de legibus** von *Du Mesnil* . .	3.90
Cornelius Nepos v. *Siebelis*. 10. Aufl. von *Jancovius*.	1.20
Curtius Rufus v. *Vogel*. I. Bd. 2. Aufl.	2.10
—— do. —— II. Band. 2. Aufl. .	2.25
Demosthenes v. *Rehdantz*. I. Heft. 6. Aufl. v. *Blafs*	1.20
—— do. —— II. Heft. I. Abth. 4. Aufl.	1.50
—— do. —— II. Heft. II. Abth. 3. Aufl.	1.80
Euripides v. *Kinkel*. I. Phoenissae	—.75
—— von *Wecklein*. I. Medea. 2. Aufl.	1.80
—— —— II. Iphigenia in Tauris	1.50
—— —— III. Bacchen	1.50
Herodot v. *Abicht*. I. Band. I. Heft. Buch I. 4. Aufl..	1.80
—— do. —— I. Band. II. Heft. Buch II. 3. Aufl.	1.50
—— do. —— II. Band. Buch III und IV. 2. Aufl..	2.40
—— do. —— III. Band. Buch V und VI. 3. Aufl..	1.80
—— do. —— IV. Bd. Bch. VII. 3. Aufl.	1.80
—— do. —— V. Bd. Bch. VIII u. IX. 3. Aufl.	1.80
Homer's Odyssee von *Ameis* u. *Hentze*. I. 1. (Ges. I—VI.) 7. Aufl. .	1.35
—— do. —— I. 2. (VII—XII.) 7. Aufl.	1.35
—— do. —— II. 1. (XIII—XVIII.) 7. Afl.	1.35
—— do. —— II. 2. (XIX—XXIV.) 6. Afl.	1.35
—— do. —— Anhang. 1. Heft. 3. Afl.	1.50
—— do. —— do. 2. Heft. 2. Afl.	1.20
—— do. —— do. 3. „ 2. Afl.	1.20
—— do. —— do. 4. „ 2. Afl.	1.20
—— **Ilias** v. *Ameis* u. *Hentze*. I. 1. 3. Afl.	—.90
—— do. —— I. 2. 3. Aufl. . . .	—.90
—— do. —— I. 3. 2. Aufl. . . .	1.20
—— do. —— I. 4. 2. Aufl. . . .	1.20
—— do. —— II. 1.	1.20
—— do. —— II. 2.	1.20
—— do. —— II. 3.	1.20
(Jedes Heft à 3 Gesänge.)	
—— do. —— Anhang. 1. Heft 2. Aufl.	1.50
—— do. —— Anhang. 2. Heft. 2. Aufl.	1.50

Digitized by Google

	M. S.
Homer's Ilias von *Ameis* u. *Hentze*. Anhang. 3. Heft	1.20
—— do. —— Anhang. 4. Heft	1.20
—— do. —— Anhang. 5. Heft	1.20
—— do. —— Anhang. 6. Heft	1.50
—— do. —— Anhang. 7. Heft	1.50
—— **Ilias** v. *La Roche*. 2. Aufl. 6 Teile, jeder [4 Gesänge] . à	1.50
Horaz Oden von *Nauck*. 11. Aufl.	2.25
—— **Satir. u. Eplst.** v. *Krüger*. 10. Afl.	2.70
—— **Sermonen** von *Fritzsche*. I.	2.40
—— —— II.	2.—
Isokrates v. *Schneider*. I. Bd. 2. Aufl.	1.20
—— do. —— II. Bändchen. 2. Aufl.	1.50
Livius, Buch I. Von *M. Müller*	1.50
—— Buch II. Von *M. Müller*	1.50
—— Buch XXI v. *Wölfflin*. 2. Aufl.	1.20
—— Buch XXII v. *Wölfflin*. 2. Aufl.	1.20
—— Buch XXIII von *Wölfflin* u. *Luterbacher*	1.20
—— Buch XXIV von *H. J. Müller*	1.—
—— Buch XXV von *H. J. Müller*	1.20
—— Buch XXVI von *Friedersdorff*	1.20
—— Buch XXVII von *Friedersdorff*	1.20
—— Buch XXVIII v. *Friedersdorff*	1.20
Lucian v. *Jacobitz*. I. Bändchen. 2. Aufl.	1.20
—— do. —— II. Bändch. 2. Aufl.	1.20
—— do. —— III. Bändchen	1.20
Lykurg's Rede g. Leokrat. v. *Rehdantz*	2.25
Lysias' Reden v. *Frohberger*. I. Bd. 2. Auflage v. *Gebauer*	4.50
—— do. —— II. Band	1.50
—— do. —— III. Band	1.50
—— do. —— kleinere Ausgabe	3.—
Auch in 2 Heften . à	1.50
Ovid's Metamorphosen v. *Siebelis* u. *Polle*. I. Heft. 12. Aufl.	1.50
—— —— II. Heft. 10. Aufl.	1.50
—— **Fasten** von *Peter*. I. 2. Aufl.	2.70
—— do. —— II. 2. Aufl.	—.90
Phaedrus v. *Siebelis*. 5. Aufl. v. *Eckstein*	—.75
Platon's Schriften. I. Bdchn.: Die Vertheidigungsrede d. Sokrates u. Kriton von *Cron*. 8. Aufl.	1.—
—— do. —— II. Bdchn.: Gorgias von *J. Deuschle*. 3. Aufl.	1.80
—— do. —— Anhang v. *Deuschle*	—.90
—— do. —— III. Bdchn.: Laches von *Cron*. 4. Aufl.	—.75
—— do. —— III. 2: Euthyphron von *M. Wohlrab*. 2. Aufl.	—.45
—— do. —— IV. Bdchn.: Protagoras von *J. Deuschle*. 4. Aufl.	1.50
—— do. —— V. Bdchn.: Symposion von *Hug*	3.—
—— do. —— VI. Bdchn.: Phaedon von *Wohlrab*. 2. Aufl.	1.50
Plauti Trinum. v. *E. J. Brix*. 3. Aufl.	1.20
—— **Captivi** v. *E. J. Brix*. 4. Aufl.	1.—

	M. S.
Plauti Menaechmi v. *E. J. Brix*. 3. Afl.	1.—
—— **Miles gloriosus** v. *Brix*. 2. Afl.	1.50
Plutarch's Biographien. I. Philopoemen u. Flamininus v. *Siefert*. 2. Aufl. von *Blafs*	—.90
—— do. —— II. Timoleon u. Pyrrhos v. *Siefert*. 2. Aufl. von *Blafs*	1.50
—— do. —— III. Themistokles und Perikles von *Blafs*. 2. Aufl.	1.25
—— do. —— IV. Aristides u. Cato von *Blafs*	—.90
—— do. —— V. Agis und Kleomenes von *Blafs*	—.90
—— do. —— VI. Tib. et G. Gracchus von *Blafs*	—.90
Quintilian. X. Buch. Von *G. T. A. Krüger*. 2. Aufl.	—.75
Sophokles v. *Wolf* u. *Bellermann*. I. Ajax. 3. Aufl.	1.20
—— do. —— II. Electra. 3. Aufl.	1.20
—— do. —— III. Antigone. 4. Aufl.	1.20
—— do. —— IV. König Oedipus. 2. Aufl.	1.20
—— do. —— V. Oidipus auf Kolonos	1.50
Supplement. lect. graec. v. *Hoffmann*	1.50
Tacitus Histor. von *Heraeus*. I. 3. Aufl.	1.80
—— do. —— II. 2. Aufl.	1.80
—— **Annalen** v. *Draeger*. I. 4. Aufl.	2.40
—— —— II. 3. Aufl.	2.25
—— **Agricola** von *Draeger*. 3. Aufl.	—.60
—— **dialogus** von *Andresen*. 2. Aufl.	—.90
Terentius Hauton Timorumenos von *Wagner*	1.20
—— **Phormio** von *Dziatzko*	1.20
—— **Adelphoe** von *Dziatzko*	1.50
Theokrit v. *Fritzsche*. 3. Aufl. v. *Hiller*	2.70
Thukydides von *Böhme*. I. Band. 1. Heft. 5. Aufl. v. *Widmann*.	1.50
—— do. —— I. Bd. 2. Hft. 3. Aufl.	1.50
—— do. —— II. „ 1. „ 3. „	1.50
—— do. —— II. „ 2. „ 3. „	1.50
Vergils Aeneis von *Kappes*. I. Heft. 3. Aufl.	1.20
—— do. —— II. 2. Aufl.	1.20
—— do. —— III. 2. Aufl.	1.20
—— do. —— IV. 2. Aufl.	1.20
—— **Bucolica u. Georgica** v. *Kappes*	1.50
Xenophons Anabasis v. *Vollbrecht*. 2 Bdchn. 7. u. 6. Aufl. . à	1.50
—— **Memorabilien** von *R. Kühner*. 4. Aufl.	1.50
—— **Cyropädie** von *Breitenbach*. 1. Heft. 3. Aufl.	1.50
—— do. —— 2. Heft. 3. Auflage	1.50
—— **Griechische Geschichte** von *Büchsenschütz*. I. Bdchn. 5. Aufl.	1.50
—— do. —— II. Bdchn. 4. Aufl.	1.50

Digitized by Google

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Unsere Muttersprache,
ihr Werden und ihr Wesen.

Von Prof. Dr. O. Weise.

4., verb. Auflage. [VIII u. 269 S.] 8. In Lnwd. geb. 2 Mk. 60 Pf.

Die Schrift ruht auf wissenschaftlicher Grundlage, ist jedoch gemeinverständlich und überaus anregend geschrieben. An eine kurze, klare Schilderung der räumlichen und zeitlichen Entwickelung unserer Sprache schließt sich eine ausführliche, sehr lebendige und fesselnde Darstellung der neuhochdeutschen Schriftsprache, und zwar wird zunächst ihre Beziehung zur Volksart, zur Stammesart, zum Stande und zur jeweiligen Gesittung erörtert und sodann ihre Eigentümlichkeit im Lautwandel, in der Wortbiegung, Wortbildung, Wortbedeutung und Satzlehre behandelt. Das Buch ist nicht in Form einer lehrmäßigen Übersicht oder eines Nachschlagewerkes geschrieben, sondern als eine lebhafte und anschauliche Erörterung, und zwar in einer Weise, die geeignet erscheint, die äußerliche Auffassung vom Wesen unserer Muttersprache zu bekämpfen und die weiten Kreise der Gebildeten zu fesseln und zu unterrichten.

Deutsche Götter- und Heldensagen.

Von Dr. Adolf Lange,

Direktor des Gymnasiums und der Realschule zu Höchst a. Main.

Nach den besten Quellen für Haus und Schule dargestellt.

Mit zwölf Originallithographien von Robert Engels.

Zweite, verbesserte Auflage. gr. 8. [Unter der Presse.]

Die neue Auflage stellt sich als eine gründliche Umarbeitung der ersten Bearbeitung dar unter Berücksichtigung der Ergebnisse der neueren Forschungen auf dem Gebiete der germanischen Mythologie, soweit diese überhaupt in einem populär gehaltenen und für weitere Kreise, besonders für die Jugend, bestimmten Buche dargelegt werden können.

Scharf unterschieden ist bei der Darstellung der „Göttersagen" zwischen den nordischen Mythen, wie sie in der Poesie der isländischen Skalden überliefert sind, und dem, was sich auf deutschem Boden über die Anschauungen unserer Ahnen von ihren Göttern ermitteln läßt.

Deutsche Heldensagen.

Dem deutschen Volke und seiner Jugend wiedererzählt von Karl Heinr. Reck.

Zweite, vollständig umgearbeitete Auflage, besorgt von Dr. Bruno Busse.

1. Band. 1. Teil: Gudrun. 2. Teil: Nibelungen.

Mit Originallithographien von Robert Engels.

8. [Unter der Presse.]

Recks Iduna, seit mehr als 20 Jahren als eine der vorzüglichsten Bearbeitungen unserer alten deutschen Sagen für die Jugend wohlbekannt, erscheint hier in neuer Gestalt. Der Fortschritt der Wissenschaft, die totale Umwälzung der sagengeschichtlichen und mythologischen Anschauungen gerade auf germanischem Gebiet hat eine vollständige Umarbeitung als notwendig erscheinen lassen. In dieser bieten die „Heldensagen" jetzt überall das Bild der deutschen Sage im 12. und 13. Jahrhundert. Die Darstellung Recks ist nach Möglichkeit geschont worden, im poetischen Teile aber an Stelle der eigenen Dichtungen Recks eine sich eng an die mittelhochdeutschen Originale anschmiegende, frei überarbeitete, poetische Übersetzung getreten.

Digitized by Google

Verlagsbuchhandlung B. G. Teubner in Leipzig.

In erschöpfender allgemeinverständlicher Behandlung werden in abgeschlossenen Bändchen auf wissenschaftlicher Grundlage ruhende Darstellungen wichtiger Gebiete in planvoller Beschränkung aus allen Zweigen des Wissens geboten, die wirkliche Befriedigung und dauernden Nutzen zu gewähren vermögen und somit auf allgemeines Interesse rechnen können.

Aus Natur und Geisteswelt.

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens.

Monatlich erscheint ein Bändchen von 130—160 S. zu 1 Mk., in geschmackvollem Einband zu 1 Mk. 25 Pf.

Jedes Bändchen ist in sich abgeschlossen und einzeln käuflich.

Die Philosophie der Gegenwart in Deutschland. Von Prof. Dr. O. Külpe in Würzburg.

Schildert die vier Hauptrichtungen der deutschen Philosophie der Gegenwart, nämlich den Positivismus, Materialismus, Naturalismus und Idealismus (im metaphysischen Sinne dieses Wortes).

Deutsches Wirtschaftsleben. Auf geographischer Grundlage geschildert von Dr. Chr. Gruber. Mit 2 Karten.

Beabsichtigt, ein gründliches Verständnis für den praktischen Aufschwung unseres wirtschaftlichen Lebens seit der Wiederaufrichtung des Reichs herbeizuführen.

Restauration und Revolution. Von Dr. R. Schwemmer.

Die Arbeit behandelt das Leben und Streben des deutschen Volkes in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts.

Die Grundbegriffe der modernen Naturlehre. Von Felix Auerbach. Mit Abbildungen.

Der Autor hebt eine zusammenhängende, für jeden Gebildeten verständliche Entwicklung der Begriffe, die in der modernen Naturlehre eine allgemeine und exakte Rolle spielen.

Die Polarforschung. Von Prof. Dr. Kurt Hassert in Tübingen. Mit mehreren Karten.

Die vor kurzem abgegangene deutsche Südpolar-Expedition legt es nahe, einen Rückblick auf die Geschichte der Forschung am Nord- und Südpol überhaupt zu werfen und in Kürze die Hauptfortschritte und Ergebnisse dieser Jahrhunderte alten, an tragischen und interessanten Momenten überreichen Entdeckungsthätigkeit zusammenzufassen.

Abstammungslehre und Darwinismus. Von Prof. Dr. R. Hesse in Tübingen. Mit zahlreichen Abbildungen.

Die große Errungenschaft der biologischen Forschung des vorigen Jahrhunderts, die Abstammungslehre, welche einen so ungemein befruchtenden Einfluß auf die sogenannten beschreibenden Naturwissenschaften geübt hat, wird in diesem Schriftchen in kurzer, gemeinverständlicher Weise für weitere Kreise dargelegt.

Allgemeine Pädagogik. Von Prof. Dr. Theobald Ziegler.

Behandelt die großen Fragen der Volkserziehung in praktischer, allgemeinverständlicher Weise und in sittlich-sozialem Geiste.

Ausführliche illustrierte Prospekte unentgeltlich und postfrei.

Verlagsbuchhandlung B. G. Teubner in Leipzig.

Künstlerischer Wandschmuck
für Schule und Haus.

Von den Bilderunternehmungen der letzten Jahre, die der neuen „ästhetischen Bewegung" entsprungen sind, begrüßen wir eins mit ganz ungetrübter Freude: den „künstlerischen Wandschmuck für Schule und Haus", den die Verlagsbuchhandlung B. G. Teubner in Leipzig und Berlin herausgiebt. ... Wir haben hier wirklich einmal ein aus warmer Liebe zur guten Sache mit rechtem Verständnis in ehrlichem Bemühen geschaffenes Unternehmen vor uns — fördern wir es, ihm und uns zu Nutz, nach Kräften! (Kunstwart 1901, Nr. 5.)

Bisher erschienen u. a. folgende Blätter:

Die mit * versehenen Bilder sind 60×50 cm, die mit † 75×55 cm, die anderen 100×70 cm groß.

*Karl Bauer, Goethe (Nr. 30) . . M. 3.—
*Karl Bauer, Schiller (Nr. 31) . . „ 3.—
Karl Biese, Hünengrab (Nr. 9) . „ 6.—
Karl Biese, Stahlwerk bei Krupp (Nr. 12) . . . . . „ 6.—
Walter Tonz, Schwarzwaldtanne (Nr. 14) . . . . . „ 6.—
L. Dettmann, Vulkan-Werkstätten (Nr. 24) . . . . . „ 6.—
†Jenny Fikentscher, Malven (Nr. 20) „ 5.—
†W. Fikentscher, Krähen im Schnee (Nr. 4) . . . . . „ 4.—
Otto Fikentscher, Fuchs im Ried (Nr. 5) . . . . . „ 5.—
W. Georgi, Pflügender Bauer (Nr. 11) . . . . . „ 6.—
Franz Hein, Am Webstuhl (Nr. 17) „ 6.—
Franz Hoch, Fischerboote (Nr. 3) „ 6.—
†F. Hoch, Morgen im Hochgebirge (Nr. 10) . . . . . M. 4.—
F. Kallmorgen, Südamerika-Dampfer (Nr. 8) . . . . . „ 6.—
*Arthur Kampf, Kaiser Wilhelm II. (Nr. 29) . . . . . „ 3.—
G. Kampmann, Mondaufgang (Nr. 6) . . . . . „ 6.—
†G. Kampmann, Bergland im Schnee (Nr. 26) . . . . . „ 5.—
†E. Kuithan, Stille Nacht, heilige Nacht (Nr. 28) . . . . . „ 5.—
Max Roman, Römische Campagna (Nr. 7) . . . . . „ 6.—
H. v. Volkmann, Die Sonn' erwacht (Nr. 2) . . . . . „ 6.—
H. v. Volkmann, Wogendes Kornfeld (Nr. 22). . . . „ 6.—

Kleine Wandbilder für das deutsche Haus.
Künstler-Steinzeichnungen.

Preis eines jeden Blattes M. 2.50.

Bildgröße 41×30 cm, mit Papierrand 57×44 cm.

201. Lunz, Altes Städtchen.
202. Biese, Christmarkt.
203. Haueisen, Ruhe.
204. Hoff, Dachauerin.
205. v. Volkmann, Frühling auf der Wei[illegible]
206. von Volkmann, Abendwolken.
207. Lieber, Heideroi.
208. Biese, Einsamer Hof.
209. Fikentscher, Maimorgen.
210. Ratz, Hubner.
211. du Bois-Reymond, „Am Tempel von Agina.

Auf Wunsch ausführliche ill. [illegible] d postfrei.

Digitized by Google

Digitized by Google